

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
Факультет обліку та податкового менеджменту

ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: сучасні концепції розвитку

**Збірник матеріалів
VII Всеукраїнської науково-практичної
студентської конференції**

11 травня 2021 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ

ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ

Збірник матеріалів

**VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

11 травня 2021 року

Редакційна колегія:

Бондар М.І. — д.е.н., професор, декан факультету обліку та податкового менеджменту ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;

Ловінська Л.Г. — д.е.н., професор, в.о. завідувача кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;

Петрик О.А. — д.е.н., професор, завідувач кафедри аудиту ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;

Шигун М.М. — д.е.н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;

Федорченко О.Є. — секретар, к.е.н., доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».

Рекомендовано до видання
Науково-методичною радою ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Протокол № 6 від 27 травня 2021 року

Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасні концепції розвитку [Електронний ресурс]: Зб. матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції; 11 травня 2021 р. — К.: КНЕУ, 2021. — 476 с.
ISBN 978-966-926-373-5

У збірнику подано тези доповідей учасників VII Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції «Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасні концепції розвитку» (11 травня 2021 року). У матеріалах викладено низку питань, присвячених визначенню та обґрунтуванню сучасних напрямів розвитку обліку, аналізу, аудиту й оподаткування в умовах реалізації концепції сталого розвитку.

За точність викладу матеріалу та достовірність фактів, прізвищ, цитат відповідальними є автори тез.

УДК 657(082)

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ заборонено*

З М І С Т

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ЗА НАПРЯМАМИ

Розділ 1. Актуальні проблеми розвитку теорії і практики бухгалтерського обліку та звітності

<i>Романов А.</i>	Some issues of accounting and analysis of financial results of the enterprise.	12
<i>Бабкін Ю.В.</i>	Роль нематеріальних активів в системі бухгалтерського обліку.	14
<i>Білоус А.Р.</i>	Особливості бухгалтерського обліку та оподаткування ІТ-сфери в Україні.	16
<i>Блаженко Є.О.</i>	Проблеми обліку активів підприємств в умовах COVID-19.	18
<i>Бондарук А.Л.</i>	Зарубіжний досвід організації обліку розрахунків з покупцями і замовниками.	20
<i>Борко О.О.</i>	Проблемні аспекти облікової політики виробничих запасів.	23
<i>Бугрименко В.О.</i>	Особливості митного контролю в Україні.	25
<i>Гарагода А.Г.</i>	Ведення фінансової звітності в умовах пандемії.	27
<i>Глухманюк І.Г.</i>	Ключові новації в бухгалтерському обліку як наслідок реалізації стратегії Україна-2030Е.	30
<i>Гогунська М.О.</i>	Механізм оцінки фінансового стану підприємства.	32
<i>Головко Д.Р.</i>	Організація обліку виплат працівників на підприємстві.	34
<i>Гончар А.О.</i>	Проблеми обліку розрахунків за виплатами працівникам.	36
<i>Гончар В.О.</i>	Напрямки удосконалення обліку наявності і надходження виробничих запасів.	38
<i>Данчук Т.В.</i>	Проблеми та напрямки вдосконалення обліку нематеріальних активів в Україні.	40
<i>Довбня В.О.</i>	Елементи формування облікової політики щодо незавершеного виробництва.	42
<i>Журавель О.Я.</i>	Актуальність застосування єдиного податку в сучасних умовах.	44
<i>Каціман В. О.</i>	Вплив наслідків пандемії на зміни в бухгалтерському обліку	46
<i>Ковалевська Л.О.</i>	Проблеми обліку та аналізу товарних запасів.	48
<i>Ковбасенко А.Р.</i>	Щодо оцінки основних засобів.	50
<i>Козенко В.Ю.</i>	Актуальні проблеми розвитку теорії і практики обліку та аудиту нематеріальних активів.	52
<i>Колесник Д.Р.</i>	Професійна етика бухгалтера та її розвиток в сучасних умовах.	54
<i>Корольчук І.І.</i>	Особливості обліку операцій з електронними грошима.	56
<i>Кравченко П.С.</i>	Стан бухгалтерського обліку в Україні та Європі.	58
<i>Кулик О.Ю.</i>	Фінансові активи підприємства як об'єкт обліку.	60
<i>Мельничук А.І.</i>	Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку в Україні.	61
<i>Панченко Н.С.</i>	Складання фінансової звітності в Україні за МСФЗ: переваги та недоліки.	64
<i>Пастушок А.В.</i>	Проблеми уніфікації бухгалтерського обліку та шляхи їх вирішення.	66

<i>Патлатюк М.С.</i>	Актуальні питання обліку логістичних витрат підприємства.	68
<i>Погрібна В.П.</i>	Удосконалення облікової політики для підвищення ефективності управління підприємством.	70
<i>Рибічев І.С.</i>	Оптимізація технології бухгалтерського обліку виробничих запасів.	72
<i>Романюк В.М.</i>	Доходи і витрати майбутніх періодів в теорії та практиці бухгалтерського обліку.	74
<i>Сазоненкова М.А.</i>	Особливості обліку витрат щодо відтворення лісових ресурсів.	76
<i>Семенюк К.В.</i>	Облік та аналіз дебіторської заборгованості: методичні підходи та організація.	78
<i>Сереветник О.В.</i>	Blockchain-технологія в бухгалтерському обліку та звітності.	80
<i>Слива А.В.</i>	Проблеми та особливості обліку та аудиту фінансових інвестицій в Україні.	82
<i>Соніна С.В.</i>	Облікове забезпечення розрахунків та формування податкової звітності за податками з доходів фізичних осіб.	84
<i>Спекова О.Р.</i>	Оцінка та визнання доходів відповідно національним та міжнародним стандартам	86
<i>Сухина Ю.В.</i>	Соціальний облік у системі бухгалтерського обліку.	88
<i>Ткаченко В.В.</i>	Бухгалтерський облік як спосіб спостереження та контролю діяльності підприємства.	90
<i>Удод А.В.</i>	Сутність та класифікація доходів та витрат підприємств за НП(С)БО та МСФЗ.	92
<i>Хвастунов Н.О., Рудь Б.Р.</i>	Облік маркетингових витрат: вітчизняна практика та зарубіжний досвід.	94
<i>Цимбал В.О.</i>	Особливості складання річної фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва.	96
<i>Цюрукало А.С. Чала К.Г.</i>	Інтелектуальна власність: ідентифікація та оцінка. Еволюція форм ведення бухгалтерського обліку та їх сучасні видозміни.	98 100
<i>Чумак А.В.</i>	Підходи до визнання криптовалюти як об'єкта бухгалтерського обліку.	102
<i>Шворак А.С.</i>	Особливості обліку та оподаткування операцій з торговою маркою.	104

Розділ 2. Бізнес-консалтинг та аутсорсинг в бухгалтерському обліку

<i>Бобрицька Д.Д.</i>	Вигоди бухгалтерського аутсорсингу в умовах пандемії.	106
<i>Бобровнік Т.С.</i>	Проблематика нормативного регулювання внутрішнього аудиту підприємств державного сектору економіки.	108
<i>Денисенко А.Р.</i>	Консалтинг щодо особливостей розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість у 2021 році.	112
<i>Калінчук А.Р.</i>	Бізнес-консалтинг в основі зростання податкового потенціалу підприємства.	114
<i>Коваленко В.О.</i>	Консалтингові послуги з організації управлінського обліку на підприємстві.	116
<i>Корець К.В.</i>	Переваги бухгалтерського аутсорсингу.	118
<i>Михайлюк Ю.О.</i>	Обов'язкова інвентаризація активів в рамках податкової перевірки: проблемні аспекти.	120

<i>Неліна І.І.</i>	Консалтингові послуги щодо питань визначення фінансових результатів за МСФЗ.	122
<i>Низенко К.Є.</i>	Перспективи впровадження бухгалтерського аутсорсингу в Україні.	124

Розділ 3. Системи і методи управлінського обліку та фінансового менеджменту

<i>Бригоцька О.І.</i>	Методи калькулювання витрат: переваги та недоліки.	127
<i>Єніна В.В.</i>	Методи фінансового менеджменту корпорації.	130
<i>Ковтун Д.А.</i>	Інструменти стратегічного управлінського обліку.	132
<i>Лященко Д.І.</i>	Проблемні аспекти адміністрування митних платежів в Україні.	134
<i>Мезенцева К.І.</i>	Оцінка відхилень загальновиробничих (накладних) витрат.	136
<i>Полухіна К.Д.</i>	Роль бюджетування в системі фінансового управління підприємством.	138
<i>Садлівська О.В.</i>	Управлінський облік як функція сучасного менеджменту.	140
<i>Семенюк Л.В.</i>	Вплив управлінського обліку на інформаційну систему підприємства.	142
<i>Сербін Т.В.</i>	Глобальні принципи управлінського обліку: стратегія управління суб'єктами господарювання.	144
<i>Ціліцинська І.В.</i>	Цільова собівартість: методика розрахунку та економічне призначення.	146

Розділ 4. Облік і контроль в управлінні агробізнесом

<i>Бубир І.В.</i>	Аналіз собівартості молока.	149
<i>Мисник О.М.</i>	Організація обліку довгострокових біологічних активів тваринництва за міжнародним досвідом.	151
<i>Нещерецька Є.П.</i>	Калькуляція собівартості продукції кормових культур.	153
<i>Пітякова Н.О.</i>	Облік, як інструмент управління агробізнесом, в автоматизованих програмах.	155
<i>Подлецька Т.В.</i>	Документування операцій з виробництва продукції технічних культур.	157
<i>Прокопенко А.О.</i>	Організаційно-технологічні особливості діяльності підприємств агробізнесу та їх вплив на побудову обліку виробництва продукції зернових культур.	159
<i>Сімчук Я.В.</i>	Методика аналізу рентабельності на хлібозаводах.	161
<i>Татенко Н.Ю.</i>	Аналіз податкових платежів агрохолдингів.	163
<i>Хрульова В.В.</i>	Інвентаризація біологічних активів тваринництва: особливості та облікове відображення.	166
<i>Шуліка Н.В.</i>	Документальне оформлення затрат праці та їх оплати на підприємствах агробізнесу.	168

Розділ 5. Податковий менеджмент у системі управління підприємством

<i>Борисовець С.В.</i>	Особливості та необхідність розвитку корпоративного податкового менеджменту.	171
<i>Герасименко О.В.</i>	Оподаткування суб'єктів малого бізнесу в Україні.	173
<i>Гончар А.В.</i>	Оптимізація податкового навантаження у сфері малого підприємництва.	175
<i>Деркач А.О.</i>	Кримінальна відповідальність за порушення податкового законодавства: українські реалії та світова практика.	177
<i>Дубравська Т.А.</i>	Фінансовий моніторинг малого бізнесу.	179
<i>Забудський В.О.</i>	Податковий комплаєнс як ефективний інструмент податкової політики України.	181
<i>Зарицький Ю.В.</i>	Вплив ПДВ на діяльність суб'єктів господарювання та формування тіньової економіки.	184
<i>Іванова Д.С.</i>	Вплив підвищення ставок акцизного податку на тютюнову промисловість.	186
<i>Коломієць О.Р.</i>	Особливості податкового менеджменту у системі управління підприємством в умовах пандемії COVID-19.	188
<i>Кухта М.О.</i>	Вплив податкових ризиків підприємства на фінансові ризики держави.	190
<i>Лапада Ю.М.</i>	Corporate tax management: comparative analysis of enterprise taxes in Ukraine and Germany.	192
<i>Лукеріна К.С.</i>	Роль податкового менеджменту в системі управління підприємством.	194
<i>Макійчук А.О.</i>	Податковий менеджмент як складова системи управління підприємством.	196
<i>Мусієнко А.В.</i>	Оптимізація податкових платежів через офшорні зони.	198
<i>Нгуєн М.Х.Ч.</i>	Оподаткування малого бізнесу: досвід України та країн ЄС.	200
<i>Ображей В.В.</i>	Напрями вдосконалення облікового забезпечення управління розрахунками з покупцями і замовниками.	202
<i>Олійник Є.С.</i>	Вітчизняна та міжнародна практика впровадження податкового менеджменту.	204
<i>Омелян Х.А.</i>	Особливості оподаткування багатства та предметів розкоші в Україні.	206
<i>Павловська Х.Ю.</i>	Особливості оподаткування фінансових результатів на транспортних підприємствах.	208
<i>Пашинська К.А.</i>	Альтернативне вирішення податкових спорів в Україні.	211
<i>Пережестова А.Р.</i>	Облік податку на виведений капітал: перспективи побудови.	213
<i>Пісlegіна Т.С.</i>	Особливості оподаткування операцій з надходження запасів на підприємстві.	215
<i>Саджениця А.В.</i>	Особливості оподаткування суб'єктів малого бізнесу в Україні.	217
<i>Середа Ю.В.</i>	Теперішній стан фінансового моніторингу в Україні та операцій, що йому підлягають.	219
<i>Сидорова Я.А.</i>	Порівняльна характеристика податкових систем України та США.	222
<i>Стойко І.С.</i>	Способи оптимізації податкового навантаження	

Тимошенко Ю.А.	єдиним соціальним внеском на оплату праці.	224
Токова Н.М.	Зміст податкового менеджменту щодо податків на майно в управлінні діяльністю підприємства.	226
Хоманець А.В.	Оподаткування за податком на прибуток в страхових компаніях.	228
Чепурна К.О.	Діджиталізація податкових процедур та сервісів в умовах пандемії COVID-19.	230
Швейбиш К.Ю.	Доцільність ведення податкового менеджменту на підприємствах України.	232
Шелестенко А.А.	Контроль податкових надходжень до бюджету.	234
Шиліна А.В.	Основні проблеми застосування облікового забезпечення в податковому обліку.	236
Шульга Т.О.	Нововведення закону про фінансовий моніторинг в Україні.	238
Юрчишена І.С.	Роль податкового менеджменту у формуванні фінансового потенціалу підприємства.	240
	Особливості нарахування акцизного податку в Україні.	242

Розділ 6. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в державному та фінансовому секторах

Арполенко Л.О.	Особливості обліку лікарняних розпорядників бюджетних коштів місцевих бюджетів.	245
Буднік А.Ю.	Особливості обліку та оцінки виявлених лишків в результаті інвентаризації суб'єктів державного сектору.	247
Васюрина В. О.	Аналіз складу та структури видатків кошторису Київського університету ім. Бориса Грінченка.	249
Войтюк К.О.	Рахунки обліку кредитних операцій банків.	251
Гергало К.В.	Окремі аспекти обліку резервів під заборгованість за кредитними операціями банків.	253
Гладир І.Ю.	Особливості розкриття інформації щодо капіталу у фінансовій звітності органів державного сектору.	255
Годунова Г.О.	Організація обліку доходів і витрат комерційних банків.	257
Гончарук А. С.	Види та форми міжбанківських розрахунків.	260
Даниленко С.О.	Іпотечні кредити як об'єкт банківського обліку.	262
Жадан Д.Д.	Організація та порядок ведення управлінського обліку суб'єктів державного сектору.	264
Зіник А.В.	Державний та місцеві бюджети як об'єкти казначейського обслуговування бюджетних коштів.	266
Кирда В. В.	Особливості побудови плану рахунків суб'єктів державного сектору.	268
Комарчук І.О.	Особливості позабалансового обліку в банках.	270
Кравченко Т.М.	Економічна суть та особливості обліку факторингових операцій банків.	272
Кухта М.О.	Звітність суб'єктів державного сектору.	274
Куцопатра Б.С.	Особливості інформаційного навантаження бухгалтерського балансу банку.	276
Левковська П.І.	Рахунки обліку статутного капіталу банку.	278
Луценко В.О.	Особливості складання та подання звітності кредитними спілками.	280

<i>Максютенко Ю.О.</i>	Особливості формування та обліку резервів страхових компаній.	282
<i>Маленко М.С.</i>	Особливості обліку виробництва в установах державного сектору.	284
<i>Мальцева А.Д.</i>	Реформа децентралізації в Україні: передумови та результати проведення.	286
<i>Мартишченко О.С.</i>	Адаптування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і звітності до облікової практики банків України.	288
<i>Наточій Т.Р.</i>	Особливості обліку витрат в установах державного сектору.	290
<i>Павлюченко В.А.</i>	Перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні та Європі в державному секторі.	292
<i>Романюк В.М.</i>	Особливості побудови облікової політики банку.	294
<i>Романюк П. М.</i>	Облікова класифікація банківських вкладів (депозитів).	296
<i>Савчук Є.Р.</i>	Запроваджені зміни у бухгалтерському обліку державного сектору в 2020-21 роках.	298
<i>Сербін А.І.</i>	Рахунки обліку міжбанківських розрахункових операцій .	300
<i>Сімон В. В.</i>	Облік формування та використання резервів за операціями з фінансовими активами у кредитних спілках.	302
<i>Сініцин Д.О.</i>	Рахунки обліку депозитних операцій банку.	304
<i>Таранович Ю.П.</i>	Обов'язкові резерви банків: особливості формування та обліку.	306
<i>Харченко Л.І.</i>	Особливості депозитних операцій як об'єктів бухгалтерського обліку банків.	308
<i>Яйченя Д.С.</i>	Облік кредитів рефінансування НБУ як інструментів підтримки ліквідності банків.	310

Розділ 7. Бізнес-аналіз в управлінні підприємствами: теорія та практика

<i>Denysiuk N.M.</i>	Analysis of the business activity ratios as a performance measure for an oil and gas enterprise.	312
<i>Антонівська О.С.</i>	Методичні підходи до діагностики фінансового стану підприємства гірничо-металургійного комплексу України.	314
<i>Базиліук В.В.</i>	Бізнес-аналіз як інструмент оптимізації прийняття ефективних управлінських рішень.	317
<i>Бишовець А.О.</i>	Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України.	319
<i>Борко О.О.</i>	Проблемні аспекти аналізу готової продукції.	321
<i>Войтенко К.А.</i>	Аналітичне забезпечення управління загальнопромисловими витратами підприємства.	323
<i>Геворгян А.Б.</i>	Аналіз стану та ефективності використання основних засобів.	326
<i>Грицанюк В.Ю.</i>	Застосування методу sparse як інструменту бізнес-аналізу в управлінні готельного комплексу «СПАРТАК».	328
<i>Дубенець О.В.</i>	Методи економіко-математичного моделювання при аналізі та плануванні витрат діяльності підприємства.	330

<i>Дяченко І.М.</i>	Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві.	332
<i>Кирий Д.Є.</i>	Аналіз оборотності запасів готової продукції.	334
<i>Клочко А.О.</i>	Альтернативні напрями аналізу діяльності неприбуткових установ та організацій.	336
<i>Кобзева І.І.</i>	Аналіз соціальної відповідальності корпорацій за даними нефінансової звітності.	339
<i>Козинець А.О.</i>	Маркетинговий аналіз та напрями вивчення діяльності конкурентів на прикладі інтернет-магазинів у секторі B2C електронної комерції.	341
<i>Колеснікова А.Г.</i>	Показники стану та ефективності використання основних засобів.	343
<i>Комарчук І.О.</i>	Аналіз виробничо-збутової діяльності з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства.	345
<i>Крамаренко А.О.</i>	Оцінка виконання кошторису національного ботанічного саду імені М.М. Гришка як способу раціонального використання коштів бюджетної установи.	348
<i>Кулик О. Ю.</i>	САРМ-аналіз як актуальний інструмент оцінки ризику фінансового активу підприємства.	350
<i>Лугова К.В.</i>	Сучасні проблеми бізнес-аналізу та шляхи їх вирішення.	353
<i>Лупак В.С.</i>	Теоретичні данні про ключові аспекти бізнес-аналізу в 2021 році, які базуються на основі отриманих знань та досвіду провідних вчених даної галузі.	355
<i>Мірко І.</i>	Методичні засади аналізу ефективності витрат на оплату праці працівників корпорацій.	357
<i>Ніколенко К.О.</i>	Аналіз фіскального ефекту від ухилення сплати ПДВ підприємствами України.	359
<i>Норенко Є.О.</i>	Застосування форсайт-аналізу при плануванні бюджету прямих витрат на кіновиробництво.	361
<i>Онуфрієць Ю.С.</i>	Аналіз грошових потоків в системі управління підприємством.	363
<i>Пелих А. О.</i>	Коефіцієнтний аналіз необоротних активів підприємства	365
<i>Петрук А.П.</i>	Аналіз ефективності використання основних засобів виробничого підприємства.	368
<i>Післегіна Т. С.</i>	Особливості та проблеми аналізу залишків готової продукції на підприємствах України.	370
<i>Приймаченко К.В.</i>	Аналіз ефективності реалізації політики фінансового стимулювання персоналу компанії.	372
<i>Ракарчук А.Д.</i>	Аналітичний показник EBITDA як інструмент фінансового аналізу.	374
<i>Романюк П. М.</i>	Вплив способів фіфо та середньозваженої на аналіз собівартості вибуття виробничих запасів .	376
<i>Скринник Ю.Ю.</i>	Особливості аналізу виконання кошторису бюджетної установи.	378
<i>Татенко М.Ю.</i>	Аналіз діяльності трьох провідних банків України.	380
<i>Токова Н. М.</i>	Аналіз амортизаційної віддачі основного капіталу підприємства.	384
<i>Фадіна Є. К.</i>	Виробничі запаси підприємства: аналітичний аспект.	386
<i>Фатич Л.В.</i>	Нові підходи до оцінки ліквідності банків:	

<i>Фурда В.О.</i>	запровадження коефіцієнта NSFR.	388
<i>Шабельник З.В.</i>	Застосування PYTHON для аналізу та складання звітів на підприємстві.	390
<i>Ярошенко М.О.</i>	Теоретичні та практичні аспекти аналізу розрахунків з працівниками.	392
	Аналіз виробничих запасів підприємства для прийняття оптимальних управлінських рішень.	394

Розділ 8. Стан і сучасні тенденції розвитку теорії та практики аудиту

<i>Kravchenko V. V.</i>	Modern innovative technologies for increasing the efficiency of control and detection of frauds in non-governmental organizations.	397
<i>Берьозкін А.І.</i>	Сучасні тенденції розвитку аудиторської діяльності в Україні.	399
<i>Данчук Т.В.</i>	Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні.	401
<i>Дзерин В.Ф.</i>	Особливості побудови системи обліку та аналізу власного капіталу на ТОВ «Професійні облікові системи».	403
<i>Дідик О.С.</i>	Аудит розрахунків з покупцями і замовниками.	405
<i>Дідківська А.В.</i>	Сучасні тенденції розвитку теорії і практики аудиту.	407
<i>Дубовик М.Ф.</i>	Методологічні аспекти аудиту загальновиробничих витрат підприємства.	409
<i>Козолій А.В.</i>	Особливості проведення аудиту розрахунків з персоналом при використанні безтарифної системи оплати праці.	411
<i>Комарчук І.О.</i>	Теоретичні аспекти аудиту процесу реалізації продукції.	413
<i>Павлик Д. В</i>	Аудит фінансових результатів діяльності підприємств.	415
<i>Палій М.О.,</i>	Організаційні засади аудиторського дослідження розрахунків з оплати праці.	417
<i>Крайник В.Г.</i>	Аудит ефективності як вид економічного контролю на підприємстві.	418
<i>Пасічник І. В.</i>	Технологія блокчейн та поява криптовалюти: нові виклики в аудиторській діяльності.	420
<i>Сереветник О.В.</i>	Сучасний стан системи контролю розрахунків з податку на додану вартість.	422
<i>Слива А. В.</i>	Актуальні проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні.	424
<i>Філіппов А.О.</i>	Організація аудиту в зарубіжних країнах.	426
<i>Христофорова К.В.</i>	Особливості організації і методики аудиту нематеріальних активів.	428
<i>Щербацька А.І.</i>	Особливості моніторингу публічних закупівель.	430
<i>Юрченко К.В.</i>	Удосконалення аудиту розрахунків з підзвітними особами.	432

Розділ 9. Розвиток інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту в контексті стратегії Україна-2030Е

<i>Mariia Mazokha</i>	Artificial Intelligence in Accounting.	434
<i>Белугіна Л.Д.</i>	Штучний інтелект: особливості використання в управлінні підприємством.	436
<i>Блищук В.А.</i>	Блокчейн як форма цифровізації бухгалтерського обліку.	438
<i>Бондар Д.Ю.</i>	Сучасні методи автоматизації обліку основних засобів на підприємстві	440
<i>Волощенко І.С.</i>	Нейромережеві технології: можливості та перспективи використання.	442
<i>Герасименко І.Ю.</i>	Застосування штучного інтелекту в обліку та аудиті.	444
<i>Гордієнко Д.О.</i>	Впровадження систем CRM у діяльність підприємств.	446
<i>Гринда М.В.</i>	Таксономія XBRL як ефективний формат фінансової звітності за МСФЗ.	448
<i>Смельянов В.А.</i>	Проблемні аспекти впровадження автоматизованих інформаційних систем в аудиторській діяльності.	450
<i>Зварич А.О.</i>	Віртуальні корпорації як нова організаційна форма підприємств.	452
<i>Зубенко В.С.</i>	Облік і внутрішній контроль розрахунків з оплати праці: цифрові трансформації.	454
<i>Ікальчик Н.М.</i>	Особливості аудиту грошових коштів в комп'ютерному середовищі.	456
<i>Касян М.В.</i>	Автоматизація процесу реалізації продукції, робіт та послуг: переваги та недоліки.	459
<i>Крамаренко А.О.</i>	Проблеми впровадження систем електронного документообігу на підприємствах.	460
<i>Левченко Р.А.</i>	Інтеграція цифрових технологій в систему обліку та аудиту.	462
<i>Марченко О. М.</i>	Внутрішній аудит в умовах застосування інформаційних систем і технологій.	464
<i>Марченко Т.В.</i>	Цифрові підприємства: вітчизняні та зарубіжні реалії функціонування.	466
<i>Петрова Т.С.</i>	Актуальні проблеми розвитку диджиталізації бухгалтерського обліку.	468
<i>Подгорний М.С.</i>	Перспективи використання інструментів аналітики даних в обліку та аудиті.	470
<i>Сьоміна К.В.</i>	Хмарні технології в програмному забезпеченні бухгалтерського обліку.	472
<i>Цьопа А.Р.</i>	Business Intelligence — тенденції на ринку ВІ України в 2021.	474

РОЗДІЛ 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ

УДК 657.2

Pomanov A.,

*student of the ESI EMIB, 4th year, special. 071 "Accounting and Taxation",
NTU "KhPI",*

*Supervisor - Kolesnichenko A.S - Associate Professor of Economic
Analysis and Accounting*

SOME ISSUES OF ACCOUNTING AND ANALYSIS OF FINANCIAL RESULTS OF THE ENTERPRISE

In the modern socio-economic system, the greatest value for users of financial statements of the enterprise is information about the financial results which can be expressed in the form of profit or loss.

The legal framework in the field of accounting regulation and income taxation leaves several problems in the reproduction of the essence of financial results and profit distribution.

This necessitates a more detailed study of accounting for financial results in accordance with applicable legal requirements. The works of V.V Sopko, S.V Svirko, L.K Kindratskaya, F.F Butynets, G.V Savitskaya, M.G Chumachenko, A.G. Zagorodny, L.G Lovinskaya, S.F Golova, E.V Mnykh, M.I Bondar, O.V Ovsiychuk [1] and others. Despite the significant scientific contribution of the above scientists, the issue of accounting for financial results remains relevant, due to the need for constant adaptation to changes in tax legislation.

Profitability indicators are decisive in assessing the effectiveness of the business entity in all types of activities: production, commercial, financial and investment. Profits accumulate the results of production and sale of products (works, services), their quality and range, efficiency of production and financial resources, the results of business partnerships and production and financial management.

Given that the activities of the economic entity can be not only profitable but also unprofitable, formed by the factors of internal and external economic environment, taking into account its analysis give a general assessment of financial results, which are characterized by a system of absolute and relative indicators. Absolute indicators are the amounts of profit (or loss) according to the structure of its formation or distribution and use. Relative indicators of financial results - the value of profitability, which characterizes the relative (percentage) degree of return on invested capital as a whole and its structure, costs incurred or income received.

Information support of financial and economic activities has a complex structure and is determined by various factors, namely: the level of management, the purpose of information, the composition of users and so on. At the enterprise level, the basis of information support of financial activities are accounting data [2].

The company uses the following indicators of financial results for analysis: income from sales of products; income from other operations; income from emergency operations; profit per unit of output; profit from sales of products; operating income; income from ordinary activities; profit from extraordinary events; taxable income; net profit.

The purpose of the analysis of financial results is to study the conditions of formation and use of enterprise profits, search for growth reserves, and increase the efficiency of production and economic activities.

It must be considered that the main tasks of the analysis of financial results are:

- analysis and assessment of the level and dynamics of financial results;
- factor analysis of profit from operating activities;
- analysis of the relationship between costs, sales and profits;
- analysis of profit growth reserves based on optimization of sales volume and cost level.
- analysis of the level of profitability of the enterprise.

Prior to the enactment of the Tax Code of Ukraine, the accounting staff of domestic enterprises was forced to keep two types of accounting - accounting and tax, and the latter was conducted separately only to determine income tax in accordance with tax law (Law of Ukraine "On Corporate Income Tax", January 2011) [1].

Modern accounting tools allow you to generate all the data (including those required by the fiscal authorities) without creating a parallel system of calculating profits for tax purposes. To integrate the two systems of profit calculation based on the use of existing classification features, they need to be supplemented with types that will clarify the objects of accounting for financial results to meet the principle of their versatility.

As for the classification of income and expenses of entrepreneurial activity, it is now closer to accounting standards in the Tax Code. Income that is considered in determining the object of taxation, consist of operating income and other income. Income from operating activities of the enterprise includes income from the sale of goods, work performed, services rendered, including the remuneration of the commission agent (attorney, agent, etc.). This composition of income generally corresponds to the classification income in accordance with UAS 3 "Statement of Financial Performance" and 15 "Income".

Thus, financial results as an object of accounting are considered in the totality of their components - income and expenses, formed on various classification grounds. Given that the state's fiscal policy has a great influence on the results of entrepreneurial activity, we will consider in more detail the classification of revenues and expenditures in accordance with tax legislation.

References:

1. Овсійчук О. В. Проблеми організації обліку фінансових результатів діяльності підприємства / О. В. Овсійчук // *Управління розвитком*. – 2013. – № 15. – С. 142 - 144. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_15_64.
2. Патарідзе-Вишинська М. В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний та зарубіжний досвід / М. В. Патарідзе-Вишинська // *Економіка. Управління. Інновації. Електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс]*. – 2010. – № 2 (4). – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2010_2/10pmvvzd.pdf.

Бабкін Ю.В.,
студент групи ООП-18д, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Східноукраїнський Національний Університет імені В. Даля,
Науковий керівник — Манухіна М. Ю. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку та оподаткування

РОЛЬ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Станом на сьогодні, нематеріальні активи (НМА) – це ресурси, що приносять значні економічні вигоди для підприємств, що володіють ними. В економічних відносинах, в бухгалтерській звітності вони виокремилися відносно нещодавно. Великі гравці ринку звернули на них свою увагу лише в другій половині 20 століття. І саме в той період часу вони це змінило розподіл «фінансових можливостей» світу. Так само як вони стрімко з'явилися так і продовжували стрімко змінюватися з плином часу, з кожним роком збільшуючи свою частку в балансі великих підприємств. Згідно звіту Economics of Industrial Research and Innovation, частка нематеріальних активів в балансах країн невинно збільшується. Так за останні роки їх відсоток в балансах країн Європейського Союзу складає 29%, Сполучених Штатів – 31 %, Японії – 38% [1]. Зважаючи на те, що НМА в своїй більшості на баланс зараховують лише досить крупні підприємства, це значний вплив. Проте, навіть в найпрогресивніших країнах світу «стабільність» деяких видів цього ресурсу є дуже малою.

Відповідно до МСБО 38 «нематеріальний актив» – немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований. З іншого боку Національні положення/стандарти бухгалтерського обліку визначають термін «нематеріальний актив» - як немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований. Трактовка майже однакова, але все ж відмінність присутня [2, 3]. Якщо звернути свою увагу на загально економічне значення нематеріальні активи - це ресурс, яким керує юридична особа і від якого очікується забезпечення економічного ефекту в майбутньому. До НМА відносять, бренди, патенти, свідоцтва, ліцензії, ноу-хау, споживчі бази даних та інші невідчутні активи.

На сьогоднішній день важливість нематеріальних активів в складі балансу підприємств важко переоцінити. Всі гравці на ринку від малих до великих розуміють їх вплив. Всі вони створюють власний бренд, запам'ятовуючий дизайн, нав'язливий девіз, купують ліцензії, впроваджують ефективні методи управління та ноу-хау. Але ситуація була не завжди такою. Формування ринкової економіки в Україні було тісно пов'язано зі станом держави, а в часи проголошення незалежності, коли мало хто знав як від колективного перейти до капіталістичного, НМА під час оцінки підприємств зовсім не бралися до уваги. Що значно занижувало вартість підприємств.

Світова практика є значно прогресивнішою, адже важливість НМА у формуванні вартості бізнесу була виявлена набагато раніше. На сучасний стан велика кількість всесвітньо відомих компаній сформувала більшість своєї вартості (від 50 до 90%) за рахунок саме НМА [4]. Яскравим прикладом може послугувати сервіс для онлайн перегляду контенту «Netflix». Якщо порівняти частку НМА з загальною обліковою вартістю активів, то вона буде складати 89% (26 млрд. доларів) [5]. Це пояснюється тим, що більшість вартості складають ліцензії на ексклюзивний показ контенту.

У ході свого формування нематеріальні активи структурно можна розділити на три групи:

- невіддільні від юридичної особи (клієнтська база, наявність кваліфікованого персоналу, переваги місця розташування, репутація підприємства тощо);
- невіддільні від фізичної особи (репутація робітників і власників компанії, професійні якості особистостей та інше);
- віддільні від юридичної особи (торгові марки і знаки, технічні бібліотеки, ліцензії, патенти, права пов'язані із землекористуванням та інше) [4].

Нажаль те, що НМА не враховувались в первинній оцінці підприємств і те, що державі не вдалося відразу забезпечити «чесну» конкуренцію між підприємствами на початку формування ринкової економіки призвело до того, що велика кількість підприємств зачинилися. Соціальна, економічна та фінансові сфери протягом довгого часу відчували себе нестабільно, не дозволяючи повноцінно розвиватися тим підприємствам, що зрозуміли важливість конкуренції, інвестиції в розвиток, ноу-хау та інтелектуальні активи. Адже це створює найбільш сприятливі умови економічного розвитку як окремого підприємства, так і суспільства в цілому, є рушійною силою соціального та економічного прогресу.

Для великих підприємств і компаній важливість отримання швидких прибутків значно зменшилася, вони значно менше стали залежні від них ніж малі та середні бізнеси. Перспективи розвитку, можливість зайняти велику частину ринку – ось, що важливо для великих підприємств. Та заради цього вони готові витратити колосальні кошти. Яскравим прикладом таких компаній є вище згаданий Netflix. Зараз він має колосальну кількість користувачів (більше 200 млн.), що принесли йому 25 млрд. доларів доходу за 2020 рік. Але довгий час його прибутки складали лише декілька млн. доларів, що для такої компанії не є позитивним. Протягом довгого періоду компанія функціонувала виключно на інвестиціях. Тому кожного року була вимушена збільшувати свої зобов'язання перед інвесторами. Наприклад якщо в 2017 році розмір сумарного боргу складав 21.9 млрд. доларів, то станом на березень 2021 ця сума збільшилась до 27.2 млрд. доларів [5]. Хоча рівень доходів ще не перевищив загальну суму зобов'язань. Але вже зараз компанія показала неймовірне зростання, адже вона офіційно працює в 190 країнах, має штат перекладачів, що створюють субтитри для контенту, майже на всіх

популярних мовах світу. Тому існує впевненість в тому, що в найближчому майбутньому співвідношення між доходами та зобов'язаннями зміниться.

В сучасному світі, де економічна ситуація змінюється дуже швидко, через низку різних факторів важливість НМА в балансовій вартості підприємств важно переоцінювати. Відсутність можливості нормального прогнозування товарних відносин, невпевненість учасників ринку в традиційних матеріальних активах, можливість розширити свої господарські можливості за рахунок

НМА – все це мотивує компанії звертати на ці активи свою увагу.

Список використаних джерел:

1. *Economics of Industrial Research and Innovation* [Електронний ресурс] – Режим доступ: <https://iri.jrc.ec.europa.eu/home/>
2. **МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 38 (МСБО 38) Нематеріальні активи** [Електронний ресурс] – Режим доступ: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050#Text
3. **Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи"** [Електронний ресурс] – Режим доступ: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>
4. Брилль І. В. *Формування та використання нематеріальних активів підприємств для підвищення їх капіталізації.* : Монографія / Київ, 2015. – С. 36 – 75.
5. **Q1'21-Website-Financials** (Щоквартальний звіт компанії Netflix перед інвесторами) [Електронний ресурс] – Режим доступ: <https://ir.netflix.net/financials/financial-statements/default.aspx>

УДК 657.6

Білоус А.Р.,
*студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 051 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІТ-СФЕРИ В УКРАЇНІ

Індустрія інформаційних технологій розвивається шаленими темпами. Діяльність у ІТ-сфері - прибуткова та актуальна, відтак багато українських фахівців вирішують зайнятися бізнесом в області ІТ. Однак, крім виключно організаційних моментів підприємці повинні пам'ятати про особливості формування системи обліку та оподаткування.

Першим питанням ІТ-підприємця може стати вибір системи оподаткування. Досвід функціонування вітчизняних ІТ-підприємств, вказує на пріоритет спрощеної системи, тобто вибір підприємцями між 2-ою та 3-ою групою єдиного податку. Нижче наведена таблиця порівнянь 2 і 3 групи єдиного податку за основними критеріями для ІТ-підприємців.

Порівняння 2-ої та 3-ої групи єдиного податку.

Критерії	2 група	3 група
Граничний річний дохід, грн	5 004 000	7 002 000
Основна ставка податку	До 20% розміру мінімальної заробітної плати (на 01.01.2021 - 1 200 грн)	Нефіксований відсоток, 5% від обороту
Кількість найманих працівників	На більше 10	Необмежено

Джерело: [1]

Головною відмінністю між 2-ю та 3-ю групою є те, що 2 група може надавати послуги тільки платникам єдиного податку або фізичним особам, тобто кінцевим споживачам. Натомість 3 група може надавати послуги як контрагентам на загальній системі, так і нерезидентам, а також усім іншим побутовим клієнтам. Зазвичай, враховуючи аутсорсинговість ІТ-сфери в Україні, вітчизняні спеціалісти обирають саме 3 групу, заради можливості праці з нерезидентами.

Досить частою є практика, коли вітчизняні ІТ-компанії вдаються до змішаного типу обліку: основна компанія реєструється як юридична особа на загальній системі оподаткування, а кілька з її співробітників виводяться зі штату працівників, реєструючись приватними підприємцями на єдиному податку 3-ї групи, і надають послуги зовнішнім клієнтам.

Попри обрану систему оподаткування, об'єкт ІТ-індустрії може реєструватися або не реєструватися як платник ПДВ. При цьому слід брати до уваги, що велика частина ІТ-операцій або звільнені від сплати ПДВ, або не обкладається ПДВ. Наприклад, до 1 січня 2023 р. звільняються від оподаткування ПДВ результати комп'ютерного програмування у вигляді операційної системи, системної, прикладної, розважальної та/або навчальної комп'ютерної програми, а також у вигляді інтернет-сайтів та/або онлайн сервісів; криптографічні засоби захисту інформації [2].

Центральне місце серед об'єктів бухгалтерського обліку ІТ-компаній посідає дохід від реалізації робіт та послуг, що відображається на однойменному рахунку 703. Як правило, дохід від надання послуг визнається, зважаючи на міру завершеності операції з надання послуг на дату балансу. Однак, достатньо часто, ІТ-компанії надають послуги, за якими неможливо точно встановити обсяг робіт. У цьому разі дохід визначається шляхом рівномірного його нарахування за цей період.

Наприклад, ІТ-компанія здійснює супровід програмного забезпечення. У цьому випадку, річна сума обслуговування буде враховуватися на рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів» замовника та рівномірно списуватись протягом дії угоди. У разі неможливого визначення доходу від наданого сервісу, він показуватиметься у бухгалтерському обліку як фактичні витрати.

Облік витрат ІТ-компанії здійснюють в розрізі замовлень, за яким основні витрати групуються окремо за кожним програмним продуктом. Усім замовленням надаються окремі номери, а їх повна собівартість визначається

після передачі результатів замовнику. До того ж, ІТ-компанії можуть розробляти програмне забезпечення для подальшого продажу або прав на його використання, його копій. Тоді, за вартістю фактично понесених витрат розроблений продукт відображається на рахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів», а при введенні в експлуатацію - на рахунку 125 «Авторське право та суміжні з ним права».

Підсумовуючи, слід зазначити, що попри значні пільги для такої потенційної галузі як ІТ, які надає українське законодавство, багато аспектів введення цього бізнесу залишаються складними для розуміння та нечітко окресленими, особливо це стосується бухгалтерського обліку ІТ-сфери. Невизначеність окремих облікових положень спонукає українські ІТ-компанії схилитися в бік бухгалтерського аутсорсингу, відмовляючись від створення власної структури бухгалтерії.

Список використаних джерел:

1. АБА. Особливості ведення обліку та оптимізації ІТ компанії в Україні. URL: <https://www.buhuslugi.com.ua/ua/publikatsiji/644-osoblivosti-vedennya-obliku-ta-optimizatsiji-it-kompaniji-v-ukrajini.html>. (дата звернення 28.04.2021 р.)
2. Розділ XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, підрозділ 2, пункт 26.1. URL: <http://sfs.gov.ua/nk/rozdil-xx--perehidni-polojen/> . (дата звернення 28.04.2021 р.)

УДК 657

Блаженко Є.О.,
*студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Шигун М. М. — д.е.н.,
професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ COVID-19

Пандемія 2019р. вплинула на всі сфери життя. Особливо постраждала сфера бізнесу, як наслідок – економіка кожної країни. Це призвело до того, що виробництво зменшило свої обсяги, а деякі галузі взагалі припинили працювати. Проблеми, спричинені COVID-19, відчуються, оскільки для їх подолання необхідно застосовувати нові технології, що вимагають використання кваліфікованих фахівців та ресурсів.

У сфері бухгалтерського обліку також відбулись суттєві зміни. Велика частка компаній перейшли на дистанційну роботу, в них з'явилась певна проблема з обліком активів підприємства. Кожне підприємство має активи, які поділяються на оборотні та необоротні. Для ефективного управління діяльністю підприємства необхідна інформація про його активи, яку

підприємство подає у звітності. А в умовах пандемії, коли майже всі перейшли на дистанційну роботу, інформацію важче знайти.

Вчені наводять ключові наслідки COVID-19 для облікової системи, зокрема, за словами Я.Д. Крупки це такі:

- тривала перерва у здійсненні діяльності призведе до самоліквідації багатьох суб'єктів, через що зросте обсяг роботи щодо відображення в обліку ліквідаційних процедур;
- через тривалу бездіяльність відбудеться знецінення нематеріальних активів і гудвілу, виникнуть значні ризики ліквідності;
- потрібно буде перекваліфікувати короткострокові і довгострокові кредити та інші зобов'язання;
- виникне потреба у створенні страхових резервів під збиткові договори та перебої у роботі;
- виникнуть потреби в уточненні оцінки активів і зобов'язань, резервуванні коштів на покриття понесених втрат, перегляду багатьох контрактів тощо;
- непередбачуваними є податкові наслідки [1].

Таким чином, основні наслідки поширення COVID-19 будуть мати значення для таких аспектів бухгалтерського обліку як знецінення нефінансових активів і гудвілу, оцінка запасів, резерви під кредитні втрати, оцінка справедливої вартості, резерви під збиткові договори, плани реструктуризації, порушення кредитних умов, безперервність діяльності, управління ризиком ліквідності, події після звітної дати, хеджування, страхове відшкодування у зв'язку з перебоями в роботі бізнесу, виплати у зв'язку з безробіттям, умови і зміни умов для виплат на основі пайових інструментів, зміна умов контрактів, податкові наслідки [2].

Пандемія суттєво вплинула на облік активів суб'єктів господарювання. Тому, щоб зменшити негативні наслідки підприємствам необхідно уточнити оцінку активів, зобов'язань, створити резерви коштів для покриття понесених втрат.

Дієвими заходами, що дозволяють підтримувати високий рівень ефективності господарської діяльності підприємства, можуть бути:

- інвентаризація активів підприємства;
- оптимізація дебіторської заборгованості, зниження витрат підприємства;
- продаж незавершеного будівництва, продаж зайвого устаткування, матеріалів і залишків товарів;
- реструктуризація боргів через перетворення короткострокової заборгованості в довгострокові позики [3].

Важливою складовою в бухгалтерському обліку є фінансова звітність. В умовах COVID-19 у підприємств також відбулись певні складнощі зі складанням та поданням звітності.

МСБО 36 «Зменшення корисності активів» вимагає, щоб гудвіл та нематеріальні активи з невизначеним строком корисної експлуатації

перевірялися на предмет зменшення корисності принаймні щорічно, а інші нефінансові активи — коли є ознаки можливого зменшення корисності. Вплив COVID-19 призвів до погіршення економічних умов для багатьох підприємств та збільшення економічної невизначеності для інших, а отже, може бути подією, що може спричинити зменшення корисності.

Отже, суб'єктам господарювання необхідно провести переоцінку та виявлення реальної вартості активів, зобов'язань, підготувати документацію, яка підтверджує такі оцінки. Це сприятиме правильності відображення бухгалтерської інформації в обліку та звітності. Під час пандемії підприємствам також важливо подавати додаткову інформацію у своїй звітності, яка дає можливість показати свої рішення щодо подолання або уникнення можливої кризи та можливостей розвитку свого підприємства із зацікавленими сторонами.

Список використаних джерел:

1. Крупка Я. Д. Бухгалтерський облік після пандемії. В зб. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції: тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Ужгород, 16 квітня 2020 р.). Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. с. 44-47.
2. Макарович В. К., Григоревська О. О., Стойка Н. С. Особливості обліково-інформаційного забезпечення управління ризиками в умовах впливу COVID-19. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2020. № 3(47). С. 40–46. URL: [https://doi.org/10.26642/pbo-2020-3\(47\)-40-46](https://doi.org/10.26642/pbo-2020-3(47)-40-46).
3. Фоміна О. В., Сопко В. В., Августова О. О. *Управління платоспроможністю підприємства. Ефективна економіка*. 2020. № 6.

УДК 657

Бондарук А.Л.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М. М. – д.е.н.,
професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

Сьогодні в Україні більшість підприємств намагається вести облік за Міжнародними стандартами фінансової звітності, що супроводжується рядом труднощів, тому доцільно розглянути як закордоном підприємства організували облік, а саме розрахунки з вітчизняними покупцями та замовниками. На сьогодні одним з найбільш складних і суперечливих питань українського обліку є облік дебіторсько-кредиторської заборгованості, що пов'язано з існуванням проблеми неплатежів.

Більшість підприємств ставить на перший план вирішення власних інтересів, а не приведення розрахунків з партнерами в належний стан. Відсутність майнової відповідальності за невиконання власних договірних зобов'язань дає їм змогу ухилятися від взаєморозрахунків з партнерами.

Відповідно важливо проаналізувати існуючі стандарти бухгалтерського обліку країн-представників англо-американської системи та системи країн СНД, для формування пропозицій, щодо поліпшення вітчизняного обліку розрахунків з покупцями і замовниками.

Дебіторська заборгованість - це заборгованість фізичних та юридичних осіб перед підприємством, яка відображається в обліку як актив, тобто право на отримання певної грошової суми (товару, послуги) з боржника. Дебіторська заборгованість покупців є однією з найбільш вагомих частин активів підприємства. Займає домінуючу позицію в структурі оборотного капіталу підприємств різних сфер діяльності.

Організація обліку розрахунків з постачальниками залежить від методології і стандартів, на які спирається підприємство, так, наприклад у США компанії при списанні своєї дебіторської заборгованості по рахунках можуть передавати її третій особі, ліквідувавши останню таким чином, й отримати певну суму грошей (рис. 1).

В Європі дебіторська заборгованість відображається за перерахованими групами: рахунки до отримання; векселі до отримання; дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією. У балансі розрахунки з дебіторами відображаються за найменшою вартістю: первісною або вартістю на дату складання балансу. Рішення про порядок розміщення різних видів дебіторської заборгованості в балансі і ступінь деталізації цих статей приймає сама компанія, і тому в різних компаній склад і структура дебіторської заборгованості в балансі будуть різні на відміну від балансу за українськими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, який жорстко регламентує форму формування цієї статті.

Способи передачі дебіторської заборгованості в США	
Передача дебіторської заборгованості за рахунками під заставу власник дебіторської заборгованості позичає гроші у кредитора, виписуючи звичайний вексель і передаючи заборгованість як забезпечення	Продаж дебіторської заборгованості за рахунками підприємство може продавати право на отримання грошей по дебіторській заборгованості факторинговій компанії

Рис. 1. Способи передачі дебіторської заборгованості в США

Британські стандарти щодо відображення дебіторської заборгованості в балансі аналогічні вимогам міжнародних стандартів. Окремого стандарту з обліку дебіторської заборгованості не існує, але на практиці використовують ряд специфічних прийомів, пов'язаних з оцінкою дебіторської

заборгованості. В Англії розділяються однозначно безнадійні борги (bad debts) та сумнівні борги (doubtful). Безнадійні борги списуються з рахунку дебіторів на збитки (витрати по безнадійним боргам) у момент визнання їх безнадійними. Якщо відбувається оплата дебіторської заборгованості, раніше списаної як безнадійна, робиться зворотня проводка. Для всієї іншої заборгованості в кінці звітної періоду створюється резерв сумнівних боргів.

Порівняльна характеристика обліку дебіторської заборгованості в різних країнах розглянуто в табл. 1.

Таблиця 1.

Розкриття дебіторської заборгованості в фінансовій звітності

Країна	Розкриття у фінансовій звітності
Україна	Дебіторська заборгованість відображається в балансі за первісною вартістю за мінусом резерву сумнівних боргів. Величина резерву визначається виходячи з платоспроможності окремих дебіторів або на підставі класифікації дебіторської заборгованості
Польща	Короткострокова дебіторська заборгованість охоплює всю заборгованість за товари та послуги, а також усю або частину іншої заборгованості, що не зараховується у фінансові активи, але вимагає погашення протягом 12-ти місяців від дати балансу
Естонія	Відповідно до чинного законодавства дебіторська заборгованість подається в трьох статтях: а) несплачені покупцями рахунки; б) векселі покупців; в) сумнівні рахунки (зі знаком мінус). Неотримані від покупців суми, у надходженні яких є сумніви, відображаються в складі витрат.
Німеччина	У балансі розрахунки з дебіторами в іноземній валюті, як правило, відображаються за найбільш низькими показниками первісної вартості і вартості за курсом на дату складання балансу. Таким чином, збитки від коливання валютних курсів визнаються, а прибуток — ні.

Отже, розглянувши міжнародний досвід обліку розрахунків з покупцями, можна зробити висновок, що в кожній країні склалася самостійна і налагоджена система ведення бухгалтерського обліку.

Впровадження міжнародних стандартів обліку у вітчизняну практику вимагає передусім узгодженості між вітчизняними та зарубіжними системами обліку на основі уточнення на законодавчому рівні економічної сутності окремих складових господарських засобів підприємств і джерел їх формування, статей балансу, методів оцінки, порядку відображення на рахунках.

Список використаних джерел:

1. Білозерцев В.С., Худякова О.С. Методика обліку та аудиту розрахунків з контрагентами на підприємстві. Економіка та держава. 2019. № 1. С. 73—77.
2. Волковицька О.М., Болтач С.Ю. Міжнародні нормативи та зарубіжний досвід в організації облікового процесу розрахунків з покупцями та замовниками. Економіка та держава. 2019 №1. С. 72-75.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Дата оновлення: 29.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99/conv#Text>
4. Шира Т.Б. Зарубіжний досвід організації обліку розрахунків з покупцями. Наукові записки. 2018. №4(49). С. 72-78.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

В сучасних умовах господарювання будь-яке підприємства має на меті не лише отримати прибуток від своєї діяльності, а й правильно використовувати запаси в своїй діяльності. Наявність накопиченої та згрупованої інформації про запаси, що є на підприємстві їх обсяг та характер, про наявність чи відсутність необхідних для функціонування підприємства впливає на формування доходів, витрат та остаточних фінансових результатів.

Організацію обліку запасів слід розпочати з формування облікової політики щодо них, оскільки від вдало організованої політики обліку більша можливість отримання вчасної та достовірної інформації, що в майбутньому ефективно впливає на прийняття управлінських рішень. Окремі аспекти формування облікової політики висвітлили у своїх працях такі вчені, як: Бірюк О.Г., Гуцаленко Л.В. [1], Коваль Н.І. [2], Кулик В.А. [3], Новодворська В.В. [4] та інші вчені - економісти.

Виробничі запаси є найбільш важливою і значною частиною активів підприємств усіх форм власності та галузей економіки, які займаються виробничо-господарською діяльністю. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності [5, с. 428]. Однією з головних вимог при формуванні методичної складової облікової політики є використання альтернативних варіантів з НП(С)БО 9 «Запаси».

Неповне розуміння значення й завдань облікової політики суб'єктами господарювання щодо запасів призводить до законодавчої неврегульованості багатьох питань у системі бухгалтерського обліку. Оскільки законодавчими і нормативними документами не передбачено єдиної методології формування облікової політики, підприємствам надано право самостійно розробляти її положення згідно з вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» і НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Однією з найрозповсюджених проблем є невідповідність запасів на складі та в документах, а також те, що при формуванні облікової політики були не правильно або не точно зазначені елементи облікової політики стосовно запасів. Ключові елементи, які обов'язково мають бути прописані в обліковій політиці: одиниця обліку запасів, метод оцінки запасів при їх вибутті, метод обліку транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ), призначення

та умови використання, база розподілу ТЗП (які прямо включаються до первісної вартості запасів) та періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів [6]. Важливо зазначити в наказі «Про облікову політику підприємства», які рахунки з 2 класу «Запаси» будуть використовуватися на підприємстві, тому для точного формування робочого плану рахунків необхідно належним чином класифікувати запаси підприємства, при цьому враховувати його галузеві особливості.

Ще одна проблема, яка призводить до додаткових витрат виробничих запасів це виявлення дефектів обліку запасів, які знаходяться при звіренні даних складського обліку, коли виявляються недостачі й значні розбіжності за рахунок пересортування окремих видів матеріалів. Має місце й велика кількість помилок у первинних документах й облікових регістрах, що характеризують надходження і рух матеріалів. В наказі «Про облікову політику підприємства» обов'язково має бути зазначена: перелік первинних документів з обліку запасів, графік документообігу та порядок зберігання і утилізації запасів.

Отже, підсумовуючи вищевикладене сказане можна зазначити, що при складанні наказу про облікову політику підприємству доцільно окреслити коло напрямів методологічних засад формування інформації про виробничі запаси. При розробці організаційно-технічної складової облікової політики підприємства щодо запасів необхідно сформувати перелік первинних документів типової форми, спеціалізованих первинних документів та документів, що підприємство розробляє власноруч. Окрім цього, має бути складений графік документообігу, що забезпечуватиме вчасне проходження документів по підрозділах підприємства, також слід приділяти особливу увагу аналітичному обліку, що є інформаційною базою для прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Гуцаленко Л.В., Довгаль Е.О. Обліково-інформаційна система забезпечення управління сільськогосподарським підприємством / "Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики" Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2016. № 8. С. 82-93.
2. Коваль Н.І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: обліковий та управлінські аспекти / "Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики" Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2017. №7. С. 93-108.
3. Кулик В.А. Формування облікової політики підприємства щодо запасів / Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2012. № 3 (54). С. 191-195
4. Новодворська В.В. Організація обліку товарних запасів та їх відображення в обліковій політиці підприємства / Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 13. С. 592-595.
5. Пальчук О.В., Нечай Н.М. Проблеми формування облікової політики виробничих запасів машинобудівних підприємств / Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2014. № 25. С. 426-434.
6. НП(С)БО 9 "Запаси", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.11.1999 р. № 751 Дата оновлення 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 26.03.2021 р.).

Бугрименко В.О.,
студентка ф-ту фінансів і обліку, 3 курс,
спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
«ХНЕУ імені Семена Кузнеця»,
Науковий керівник – Костяна О.В. – к.е.н.,
доцент кафедри митної справи

ОСОБЛИВОСТІ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Митні органи відіграють важливу роль у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності та формуванні бюджету держави. Митний контроль є головним інструментом дотримання норм чинного законодавства з питань митної справи. Він є важливим елементом забезпечення національної безпеки України.

Під митним контролем ми розуміємо сукупність заходів, що здійснюється митними органами в межах їх повноважень й з встановленими митними правилами, а саме: правила щодо порядку переміщення через митний кордон товарів, предметів і транспортних засобів, та правила, які спрямовані на забезпечення національних митних інтересів і безпеки України.

Мета митного контролю полягає в перевірці дотримання законності переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон, а також дотримання умов обраного митного режиму й здійснення підприємницької діяльності в сфері митної справи [1].

Митний контроль здійснюється посадовими особами підрозділів регіональних митниць та митниць. Всі операції, які здійснюються для митного контролю повинні бути впорядкованими та зафіксовані в нормативних актах, що визначають права та черговість дії співробітників митниці.

Порядок здійснення митного контролю визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до норм Митного кодексу України.

Органи Державної митної служби України мають право здійснювати митний контроль шляхом проведення документальних виїзних та документальних невиїзних перевірок дотримання законодавства України з питань митної справи щодо:

- правильності визначення бази оподаткування, своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;
- обґрунтованості та законності надання (отримання) пільг і звільнення від оподаткування;
- правильності класифікації згідно УКТЗЕД товарів, щодо яких проведено митне оформлення;
- законності переміщення товарів через митний кордон України [3].

Окрім цього, посадові особи митних органів зобов'язані перевіряти фактичний стан контролюваного об'єкта на місці [2].

Протиправні, винні дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений Митним кодексом та іншими законодавчими актами порядок переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України є порушенням митних правил та тягнуть за собою адміністративну або кримінальну відповідальність [3].

Згідно цього, коли посадова особа виявляє порушення митних правил, вона в обов'язковому порядку повинна скласти протокол про кожний такий випадок, який визначений центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, та який підписується двома сторонами.

Проведення митного контролю є одним із головних завдань митних органів. Митний контроль має декілька аспектів. По-перше, контроль полягає у перевірці достовірності даних, зазначених у документах, а по-друге, у розкритті прихованих від митних органів порушень. Тому митні органи обов'язково повинні зупиняти та повертати в зони митного контролю осіб та транспортні засоби, які без рішення митних органів покинули зони митного контролю на митну територію України.

Особливу роль у сфері митного контролю відіграє людський фактор. Адже значна частка порушень митних правил, як зазначають правоохоронні органи, пов'язана з незаконним переміщенням товарів та транспортних засобів через державний кордон України, вчиняється через наявність корумпованих зв'язків порушників з посадовими особами митних та інших контролюючих органів.

Можна виділити найпоширеніші види правопорушень у митній сфері:

- заниження митної вартості;
- митне оформлення вигаданого товару або товару з навмисно завищеною митною вартістю, що дозволяє незаконно отримувати відшкодування з державного бюджету податок на додану вартість;
- незаконне звільнення вантажів від митного огляду;
- опломбування транспортних засобів без огляду вантажу.

Таким чином, від ефективності виконання митного контролю залежить виконання завдань, які покладені на митні органи, а саме: виявлення порушень митних правил та контрабанди, повнота сплати митних податків та інше. Тому з'являється проблема, яка потребує вдосконалення організації митного контролю та його здійснення.

Список використаних джерел:

1. Великий енциклопедичний юридичний словник / [за редакцією акад. НАН України Ю. С. Шемшученка]. – К. ТОВ «Видавництво «Юридична думка» - 2007. – 992 с.
2. Годованець О. Митний контроль в Україні: сутність і призначення [Електронний ресурс] / О. Годованець, Н. Ведашенко. – Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2014_11_25_lviv/sekcija_4_2014_11_25/mitnij_kontrol_v_ukrajini_sutnist_i_priznachennja/70-1-0-1088
3. Митний кодекс України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

Гарагода А.Г.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н.,
професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Важко не погодитись, що пандемія COVID-19 застала всіх зненацька. Від її впливу постраждали не тільки прості люди, а в більшості бізнес. Невизначеність розвитку подій лякала мабуть кожного, адже один за одним закривалися та збанкрутовували ті підприємства, що не змогли підлаштувати своє функціонування до сучасних реалій, а мільйони працівників у всьому світі втрачали робочі місця. Хоча з часом урядам країн все ж вдалось взяти ситуацію з розповсюдженням хвороби під контроль і розробити пільги та програми на підтримку бізнесу, більшість підприємств все ще відчують відсутність стабільності. Компанії стривожені станом власних інвестицій та змушені через несприятливу фінансову ситуацію скорочувати штат працівників. Це безумовно впливає на погіршення економічної ситуації в цілому.

Бухгалтерський облік як обов'язкова складова кожного бізнесу відчуває всі зміни в бізнес-середовищі на собі. Вона змушена підлаштовуватись до суворої реальності та відображати фінансовий стан та господарські результати підприємств у новому форматі. Тому ведення фінансової звітності за міжнародними стандартами є надзвичайно актуальною проблемою, що потребує уваги спеціалістів.

Уряди багатьох країн були змушені вводити певні зміни у законодавство, що мало вплив на ведення бухгалтерського обліку та на відображення фінансової звітності. Згідно Концептуальним основам МСФЗ підприємство готує свою фінансову звітність спираючись на принцип безперервної діяльності. Але спалах коронавірусу поставив під загрозу існування багатьох компаній. Отже, як тепер застосовуватиметься цей принцип. Пропонується оцінювати можливість функціонування компанії. Якщо за оцінкою вона продовжить існування, то необхідно в примітках до фінансової звітності вказати, що оцінка зроблена з припущенням невизначеності. Якщо компанія не зможе продовжувати свою діяльність протягом наступних 12 місяців, то звітність готується за іншими принципами. За МСБО 1 «Подання фінансової звітності» підприємство має розкрити інформацію та причини, чому суб'єкт господарювання не враховує принцип безперервної діяльності.

Відтепер підприємства мають відображати інформацію щодо впливу COVID-19 на його функціонування у фінансовій звітності. Ці дані стосуються зниження (збільшення) попиту на продукцію чи послуги, недостатньої кількості інвестицій, скорочення ринкових цін тощо.

Іншим негативним впливом у бухгалтерському обліку в наслідок спалаху коронавірусу є проблеми з кредитними збитками. Міністерством фінансів було надано пояснення, як обліковувати очікувані кредитні збитки, відповідно до МСФЗ 9 «Фінансові інструменти». Дане МСФЗ застосовують для забезпечення надання інформації, що необхідна користувачам звітності для оцінки сум, строків та визначеності майбутніх грошових потоків. Він установлює вимоги, що ОКЗ за весь строк дії фінансового інструменту визнаються у разі значного зростання кредитного ризику (ЗЗКР) за фінансовим інструментом [1]. Проте не має встановлених чітких меж або механічного підходу до визначення, коли збитки за весь строк дії потрібно визнати. Тому, суб'єктам господарювання необхідно відмовитись від механічного застосування існуючої методології ОКЗ. Як оцінка ЗЗКР, так і оцінка ОКЗ повинні базуватися на обґрунтовано необхідній та підтвердженій інформації, яка доступна для суб'єкта господарювання, без надмірних витрат або зусиль [1]. Отже, рішення щодо зміни обліку фінансових інструментів за умов пандемії приймає сам кредитор. Тому суб'єкт господарювання повинен розробляти свої оцінки на основі найкращої інформації про минулі події, умови та прогнози, адже за таких умов МСФЗ 9 забезпечить необхідну прозорість для користувачів фінансової звітності.

Вплив карантинних заходів на бізнес теж не залишився осторонь і спричинив знецінення активів, що розглядається МСБО (IAS) 36 «Зменшення корисності активів». Це найбільше помітно в галузях туризму, готельного та ресторанного бізнесу, діяльність яких перебувала у застої та підвержена постійним обмеженням. Тут ми спостерігаємо зниження справедливої вартості активів через зниження майбутніх грошових потоків, що відображається у фінансовій звітності.

Нові проблеми з'являються і в відображенні:

1. Запасів (МСБУ 2 «Запаси»). Чиста вартість реалізації та рівень виробництва зменшується. Тут потрібно звернути увагу, коли призупиняється чи скорочує виробництво, значні обсяги постійних накладних витрат мають бути списані як витрати, а не капіталізовані, навіть якщо певна невелика кількість запасів продовжує вироблятися [2].

2. Інвестиції (МСБУ 28 «Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства»). Понесені збитки підприємства можуть зменшити її балансову вартість інвестицій, тому компанії повинні визнати очікувані кредитні збитки перед застосуванням методу участі у капіталі. Потім інвестор відображає в обліку частку доходу від асоційованого чи спільного підприємства і коли балансова вартість інвестиції досягає нуля, додаткові збитки і зобов'язання обліковуються, при умові, що інвестор має встановлене

законом або конструктивне зобов'язання здійснювати платежі від імені асоційованого або спільного підприємства.

3. Податку на прибуток (МСБУ 12 «Податок на прибуток»). Відстрочені податкові активи можуть не мати можливості бути відшкодованими, тому компанія повинна оцінити свою спроможність сплачувати. Адже, податкові збитки та інші тимчасові різниці, що підлягають вирахуванню, які не мають фіксованого завершення строку або мають дуже довгий строк (напр., 20 років) не можуть бути обґрунтуванням визнанню асоційованих відстрочених податкових активів [2].

4. Оренди (МСФЗ 16 «Оренда»). Внаслідок складної ситуації для бізнесу через карантинні обмеження, підприємства не здійснюють діяльність, а, отже, і не отримують прибутків, щоб оплачувати оренду. В такому випадку власники можуть запропонувати певні поступки у вигляді відкладення оплати чи безготівкової оренди, що буде обліковуватись в залежності від точних умов в договорі між орендарем та орендодавцем.

5. Виплати працівникам (МСБУ 19 «Виплати працівникам»). Так як карантинні обмеження значно зменшили надходження грошових коштів, підприємствам довелося зменшити кількість робочих місць. Це залишило без роботи понад 2 мільйони українців. Зважаючи на це, компанії за законодавством мають визначити виплати при звільненні для працівників. Час, коли необхідно визнати такі зобов'язання по таким виплатам, має бути ретельно проаналізований. Виплати при звільненні визнаються раніше ніж, коли компанія не може довше відкладати пропозицію і визнає витрати з реструктуризації, що підпадають під сферу МСБУ 37, та включає платежі таких виплат [2].

Таким чином, пандемія COVID-19 змусила облікову систему більше зосередитись на зовнішніх чинниках та аналізі ризиків, що впливають на її діяльність, щоб здійснювати прогнози та коректно відображати інформацію у фінансових звітах. Це не обмежується лише кількома галузями, адже прогнозування майбутнього за умов введення карантинів не є точним для жодної з них. Перелік нових викликів, з якими стикаються різні підприємства не обмежується лише представленими вище, вони примножуються та значно варіюються в залежності від галузі, облікових політик та карантинних обмежень. Тому розгляд даної проблематики залишатиметься актуальний ще довгий час.

Список використаних джерел:

1. Коркушко О.Н., Свирида О.В. *Формування фінансової звітності за міжнародними стандартами в умовах пандемії*, 2020, С. 4. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/47_2020_ukr/36.pdf
2. *Потенційний вплив спалаху коронавірусу на фінансову звітність* / BDO Україна, 2020, С 11.

Глухманюк І.Г.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

КЛЮЧОВІ НОВАЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ЯК НАСЛІДОК РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНА-2030Е

Використанням цифровізації та машинних носіїв стали особливо актуальними. Сучасний розвиток бухгалтерського обліку і аудиту не можливо уявити без впровадження цифрових технологій, споживачами яких є держава, бізнес та громадяни. Ми живемо у цифровій ері, тому це є неминучий процес, який повинен розвиватися комплексно з використанням системного підходу та з орієнтацією на потреби відповідної ланки управління підприємством.

Цифровізація - це головний чинник зростання світової економіки, підвищення продуктивності, яке отримують корпорації саме від цифрових технологій. Це стане головним засобом для досягнення мети України, а саме збільшення ВВП у 8 разів до 1 трлн дол. у 2030Е [1].

Безумовно цифровізація буде мати позитивний вплив на бухгалтерський облік, адже основною метою є не тільки зменшення впливу людського чинника, але й швидке та якісне отримання інформації про облік. В цьому процесі цифровізація має стати інструментом для створення, реалізації та користування перевагами облікової системи, які набудуть більшої ваги та якості разом з використанням ІТ-технологій. Яскравим прикладом цього є підприємства з впровадженням сучасних ERP-систем, тобто переходу від автоматизації до комплексних систем управління.

У стратегії Україна-2030Е зазначено: перш щоб перейти до цифрової економіки українському бізнесу потрібно надати доступ до капіталу [1]. Для цього потрібно залучити державну підтримку за допомогою податкових і фінансових інструментів. В загальному експертиза визначила 16 стандартних інструментів для заохочення інноваційної діяльності. Найпоширенішими саме для інноваційних підприємств є: зменшення податкової ставки, податковий кредит, податкові канікули, прискорена амортизація необоротних активів.

Крім цього створити усі умови для вільного залучення венчурних інвестицій. В цьому напрямку може бути зроблено такі кроки [1]:

1. Перехід повністю на безготівкову економіку (cashless economy). Цей перехід стане надзвичайно сильним інструментом при боротьбі з тіньовим обігом коштів, тобто сприяє оздоровленню економіки. Ключове рішення для стимулювання ринку безготівкових розрахунків є лібералізація законодавчої, нормативної та регуляторної політики держави у сфері використання електронних систем розрахунків та зняття бар'єрів у сфері використання міжнародних систем і технологій електронних розрахунків.

2. Прозорий доступ до даних адже одне з найважливіших значень для розвитку цифрової економіки є безпосередньо дані. Вважається, що доступ до

публічних, професійних, промислових та інших даних є важливим поштовхом для появи нових продуктів та сервісів, тобто має великий вплив на економічне зростання.

З 2015 року в Україні діє закон про доступ до публічної інформації, згідно з яким публічні дані державних органів і підприємств повинні бути доступні онлайн. Але за стратегією Україна-2030Е ці дані повинні стати якіснішими. Перш за все, уряду потрібно створити усі умови для обміну даними саме між компаніями приватного сектору, проте гарантуючи повну безпеку та конфіденційність цих даних (наприклад, вводити податкові пільги або робити пріоритетними партнерами компанії, готові ділитися неперсональними даними з іншими компаніями через державні цифрові платформи). Тобто розглянути ідею оплати податків саме за допомогою даних. Також держава повинна створити усі платформи для зберігання, передавання й адміністрування даних громадян, а саме головне цифрові платформи повинні бути безпечні та мати високий ступінь захисту.

В частині розвитку системи бухгалтерського обліку цифровізація приведе до:

- зміни якості як самого обліку так і професійної діяльності бухгалтера, якому буде відведена активна участь, що передбачає володіння експертними і консультативними навичками, потребує високої компетенції, пов'язаної із створенням та перевіркою фінансового звіту;
- звільнить від технічних процедур підготовки фінансової звітності бухгалтерів, фінансових аналітиків, регуляторів, що дасть змогу зосередити увагу на тих аспектах, які не можуть бути автоматизовані;
- зменшення витрат праці та усунення людських помилок, пов'язаних із створенням фінансових звітів.

На першому етапі інноваційного циклу потрібно ліквідувати або скоротити нарахування на фонд заробітної плати, адже він за стратегією Україна-2030Е вважається найнекомфортнішим. На наступних етапах, які стосуються стадії масштабування та промислового виробництва, ефективним буде податкове стимулювання, а саме через ПДВ і податок на прибуток.

Вивчивши усі інновації в стратегії Україна-2030Е можна підкреслити, що в цьому процесі ключову роль має взяти на себе держава, забезпечивши захист, бути популяризатором та бути лідером. Перш за все сама повинна дати поштовх на повний перехід до цифрового варіанту обліку та аудиту, безперервно брати участь на всіх етапах її створення - від фінансування прикладних досліджень до формування нових ринків. Держава повинна демонструвати нам приклад та бути лідером цієї трансформації, стати замовником та першим покупцем інновацій, запроваджувати цифрові сервіси у своїй роботі й під час надання послуг громадянам.

На нашу думку, Україна при будь яких умовах буде йти до цифровізації. А як швидко зможемо досягти показників вказаних вище залежить від того, чи ми будемо рухатися еволюційно, при цьому втрачаючи час, що за собою понесе відтік кадрів (що зараз і спостерігається), та проблему неконкурентності вітчизняної продукції. Нам потрібні швидкі кроки, які мають бути здійснені не більш як за 5 років. Зрозуміло, що це буде мати і зворотню сторону - це

зростання безробіття в деяких галузях, але можливо варто пройти цей етап зараз, адже цифровізація безумовно породить нові напрямки, які дадуть попит на нові професії, які були і зазначені у стратегії Україна-2030Е.

Таким чином, впровадження якісних технологічних та інформаційних систем призведе до модернізації бухгалтерського обліку, що, в свою чергу, покращить якість контролю, обліку та управління процесами. Така трансформація стане важливим кроком для існування та виживання в умовах сучасних ринкових відносин. Саме головне ми повинні бути зацікавлені у цьому переході, адже це зручно, це дасть змогу спростити облік та прискорити різні фінансові операції, перейти на нові світові ринки. Але найбільша перепона - це великі недоліки в недоопрацюваннях законодавчої бази.

Список використаних джерел:

1. Український інститут майбутнього. «Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою». URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>

УДК 657.4

Гогунська М.О.,
*студент ф-ту ІБО, 2 курсу, спец. 071 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Бондар Т.А. — к.е.н., доцент
кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

МЕХАНІЗМ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Функціонуючи в ринковій економіці як суб'єкт підприємницької діяльності, кожне підприємство має забезпечувати такий стан своїх фінансових ресурсів, за якого воно стабільно зберігало б здатність безперебійно виконувати свої фінансові зобов'язання перед своїми діловими партнерами, державою, власниками, найманими працівниками. Набуваючи в ринкових умовах не уявної, а справжньої фінансової незалежності, несучи реальну економічну відповідальність за ефективність господарювання і за своєчасне виконання фінансових зобов'язань, підприємства здатні досягти стабільності своїх фінансів лише при суворому додержанні принципів комерційного розрахунку, головними серед яких є зіставлення витрат і результатів, одержання максимального прибутку за мінімальних витрат. Саме ця умова є визначальною для формування фінансового стану підприємства.

Фінансовий стан підприємства — це здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, потребою в їх розміщенні і ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними особами, платоспроможністю і фінансовою стійкістю.

В основу фінансового стану покладено аналіз і управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання.

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану. Отже, фінансовий стан - це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства.

платоспроможності підприємства і, як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції; до невиконання плану прибутку, зниження рентабельності підприємства, до загрози економічних санкцій [1].

Оцінити фінансовий стан підприємства можна шляхом аналізу шести груп показників (майнового стану, ліквідності, платоспроможності, рентабельності, ділової активності та ринкової вартості) кожна з яких характеризує окремий аспект діяльності суб'єкта господарювання.

Основною інформаційною базою для проведення фінансового аналізу є фінансова звітність підприємства: форма №1 (Баланс) – показує обсяг ресурсів, що є у розпорядженні підприємства, та джерела їх формування; форма №2 (Звіт про фінансові результати) – відображає всі види доходів та витрат підприємства за звітний період; форма №3 (Звіт про рух грошових коштів) – показує використання грошових коштів протягом звітного періоду; форма №4 (Звіт про власний капітал) – відображає стан та зміни у власному капіталі протягом звітного періоду.

Основними вимогами до проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства є:

- методологічна база комплексного аналізу має ґрунтуватися на таких методиках, які давали б можливість в обмежені терміни оцінити фінансовий стан суб'єктів господарювання;

- залежно від поставленого завдання щодо організації комплексної оцінки фінансового стану конкретного підприємства необхідно визначитись з оптимальною базою для порівняння значень аналітичних індикаторів – значень фінансових показників (середньогалузеві значення показників; показники фінансово-господарської діяльності підприємств, які є лідерами в галузі; певні нормативні значення фінансових показників відповідно до законодавчих і внутрішніх нормативних документів);

- потрібно забезпечити формування групи показників, які в своїй сукупності відповідали б вимогам комплексної характеристики поточного стану підприємства і перспектив його подальшого розвитку. Таким чином, комплексну оцінку фінансового стану необхідно проводити у відповідності до визначеної на підприємстві методики та використовуючи систему показників [2].

Аналіз фінансових показників підприємства проводиться з метою покращити фінансовий стан та підвищити ліквідність підприємства. Саме тому, проведення систематичного аналізу фінансових показників є запорукою сильного менеджменту підприємства.

Список використаних джерел

1. Носова Є.А. Використання інтегрального показника для оцінки фінансового стану підприємств. Статистика ХХІ століття: нові виклики, нові можливості: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції. К.: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2011. С. 61-63

2. Яцук О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методи його оцінки. Гроші, фінанси і кредит. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2018. С. 173-180.

УДК 657.6

Головко Д.Р.,

студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник — Марчук У.О. — к.е.н.

доцент кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Виплати працівникам є основною складовою будь – якого підприємства, а облік – важливим процесом, який вимагає достовірного документального оформлення та подальшого відображення на рахунках бухгалтерського обліку, та у бухгалтерській і податковій звітності.

Відповідно до НП(С)БО 26 «Виплати працівникам», він регулює методологічні засади формування інформації про виплати (у грошовій та не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності [1]. Згідно із Законом України «Про оплату праці», «заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу», а відповідно її розмір буде залежати від складності та умов виконуваної роботи, відповідних професійних якостей працівника, та інших показників [2].

Під організацією бухгалтерського обліку виплат працівникам, слід розуміти сукупність конкретних та чітких процедур, що включає в себе складання облікових реєстрів та первинних носіїв інформації (первинних документів), а також розроблення облікової політики на підприємстві. Згідно із принципами бухгалтерського обліку та фінансової звітності, бухгалтерський облік оплати праці слід вести безперервно, з моменту створення підприємства до його ліквідації, автоматизовано, що передбачає

собою збір, накопичення, обробку та передачу інформації.

Відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати», виплати працівникам входять до складу поточних витрат, а отже вони підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців після закінчення періоду, у якому працівник виконував свою роботу [3]. Структуру поточних виплат працівникам можна відобразити наступним чином:

- заробітну плату за окладами та тарифами, інші нарахування з оплати праці;
- виплати за невідпрацьований час (щорічні відпустки та інший оплачуваний невідпрацьований час);
- премії та інші заохочувальні виплати, що підлягають сплаті протягом дванадцяти місяців по закінченні періоду, у якому працівники виконують відповідну роботу, тощо.

Невід'ємною частиною з обліку виплат працівникам є правильний документообіг, що являє собою раціонально організовану систему формування, перевірки та обробки первинних документів обліку, якість ведення якої характеризується застосуванням підприємством оперограм та графіків документообігу.

Графічний спосіб надає можливість встановити логічні зв'язки між різними етапами роботи з певними видами документів на підприємстві, простежити послідовність такої облікової роботи та її зміст [4].

Для ведення первинного документального обліку використовують типові форми документів, що затвердженні наказом Державного комітету статистики України №489 від 05.12.2008 зі змінами та доповненнями [5].

У результаті вищевикладеного можна зробити висновок, що виплати працівникам входять до складу поточних витрат і повинні бути погашенні протягом 12 місяців з дати закінчення роботи працівником.

Облік виплат відповідає принципам бухгалтерського обліку, а правильна організація обліку виплат працівників в більшій частині залежить від розроблення облікової політики підприємства і це допоможе повною мірою сприяти покращенню продуктивності праці, закріпленню дисципліни праці та підвищенню якості виконуваної роботи.

Список використаних джерел:

1. Національний положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 № 601. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 18.04.2021).
2. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995. № 108/95-ВР. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 18.04.2021).
3. Національний положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 18.04.2021).
4. Гільorme Т. В. Оптимізація організації документообігу на підприємстві з метою вдосконалення обліку розрахунків з контрагентами в умовах кризи неплатежів. Економіка і фінанси. 2017. № 2. С. 19–26.
5. Про затвердження типових форм первинного обліку статистики заробітної плати: Наказ Державного Комітету статистики України від 05.12.2008 року. № 489. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 18.04.2021).

Гончар А.О.,
студентка ф-ту економіки і менеджменту, 1м курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Сумський національний аграрний університет,
Науковий керівник – Орехова А.І. – д.е.н., професор

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ

Заробітна плата – це один із найважливіших чинників діяльності підприємства. Облік праці є досить складною ділянкою бухгалтерського обліку, яка вимагає ретельного організаційного удосконалення. На кожному підприємстві облік заробітної плати ведеться в обов'язковому порядку. Помилка у нарахуванні заробітної плати автоматично призводить до цілої серії порушень, які є найважчими за своїми наслідками. Тому, питання нарахування заробітної плати, а також податкового, бухгалтерського, статистичного обліку оплати праці займають особливе місце в роботі бухгалтерії кожного підприємства.

Регулювання питань обліку і оподаткування розрахунків за виплатами працівникам здійснюється державою, а саме відповідними нормативно-правовими актами України.

Враховуючи те, що Україна орієнтується на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, П(С)БО 26 «Виплати працівникам» значною мірою відповідає МСБО 19 «Виплати працівникам». Відповідно до МСБО 19 «Виплати працівникам» [1], виплати працівникам – це всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками. Це такі зобов'язання, що виникають внаслідок того, що працівник надав послугу в обмін на виплати, які будуть сплачені в майбутньому. Також це витрати, які суб'єкт господарювання споживає економічну вигоду, що виникає внаслідок послуги, наданої працівником в обмін на виплати працівникам.

Складові виплат працівникам у відповідності до МСБО 19 «Виплати працівникам» [1]:

- короткострокові виплати працівникам – заробітна плата, внески на соціальне забезпечення, витрати на щорічні відпуски та тимчасову непрацездатність, преміювання, не грошові пільги;

- виплати по закінченні трудової діяльності – пенсія, інші види пенсійного забезпечення, страхування життя та медичне обслуговування по закінченні трудової діяльності;

- інші довгострокові виплати працівникам – різні додаткові відпустки, академічна відпустка, виплати до ювілеїв, виплати при тривалій непрацездатності працівника, преміювання, що підлягає сплаті більш ніж через 12 місяців;

- виплати при звільненні – різні компенсації при звільненні.

Складові виплати працівникам у відповідності до ПСБО 26 «Виплати працівникам» [2]:

- поточні виплати – заробітна плату відповідно до штатного розкладу, інші

нарахування по оплаті праці, виплати за невідпрацьований час (щорічні відпустки та інший оплачуваний невідпрацьований час), премії та інші виплати, що будуть сплачені протягом 12 місяців, інші;

- виплати при звільненні – виникають внаслідок невідомого зобов'язання звільнити працівника або кількох працівників до досягнення ними пенсійного віку або надавати виплати при звільненні за власним бажанням згідно із законодавством, контрактом чи іншою угодою;

- виплати по закінченні трудової діяльності – включають різні види програм виплат по закінченню трудової діяльності;

- виплати інструментами власного капіталу підприємства – зобов'язання через створення на дату балансу забезпечення в сумі теперішньої вартості цього зобов'язання на дату балансу за вирахуванням справедливої вартості на дату балансу активів програми, якими воно буде погашатися;

- інші довгострокові виплати – виплати, що будуть сплачені більше ніж через 12 місяців.

Можемо зазначити, що складові виплат працівникам, зазначених у МСБО 19 «Виплати працівникам» та ПСБО 26 «Виплати працівникам», мають певні розбіжності. Таким чином, можна зробити висновок, що класифікація виплат працівникам у відповідності до МСБО 19 «Виплати працівникам» та ПСБО 26 «Виплати працівникам» різняться, проте відповідно до вищезазначених нормативних активів, виплати працівникам розподіляються на поточні та довгострокові. Крім того, виплати працівникам включають не лише заробітну плату, а й виплати при звільненні, при закінченні трудової діяльності та інші.

Найбільшу питому вагу виплат працівникам на підприємстві займають поточні виплати, а саме заробітна плата (основна й додаткова), яка підлягає сплаті протягом 12 місяців з дати балансу. Для обліку нарахованих та виплачених виплат працівникам підприємства використовують рахунок 66 «Розрахунок за виплатами працівникам».

Отже, методологічне регулювання та формування в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності даних про всі виплати працівникам в Україні здійснюються у відповідності до П(С)БО 26 «Виплати працівникам», який ґрунтується на нормах МСБО 19 «Виплати працівникам». П(С)БО 26 «Виплати працівникам» та МСБО 19 «Виплати працівникам» мають певні розбіжності, які потребують гармонізації.

Крім того, облік та оподаткування розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві має багато практичних проблем, які повинні бути вирішені шляхом вдосконалення законодавства.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>

Гончар В.О.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Марчук У.О. – к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ І НАДХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Кожний суб'єкт господарювання повинен покращувати методику обліку та аналізу своєї господарської діяльності. Оскільки забезпечення ефективності роботи, точності та надійності отриманої інформації відіграє вирішальну роль та є ключовим фактором для розвитку та функціонування будь-якого підприємства в майбутньому.

Важливою складовою кожного підприємства є виробничі запаси, оскільки вони складають більшу частку у складі витрат компанії та при визначенні собівартості продукції і відповідно фінансового результату. Таким чином, забезпечення постійної наявності та раціонального використання виробничих запасів дозволить підвищити показники ефективності та прибутковості підприємств.

Нормативною базою для формування методології обліку виробничих запасів є НП(С)БО 9 «Запаси». Відповідно до даного положення запаси - це активи, які:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [1].

Особливість запасів полягає в тому, що вони призначені для реалізації або споживання протягом одного операційного циклу або протягом 12 місяців з дати балансу.

Для удосконалення стану обліку наявності запасів доцільно здійснювати контроль, метою якого є встановлення достовірності первинних даних, їх наявності й руху виробничих запасів; повноти і своєчасності відображення даних у первинних документах і облікових регістрах; достовірності відображення запасів у звітності суб'єкта господарювання [2, с. 108].

До основних проблем обліку виробничих запасів можна віднести:

- визначення первісної та справедливої вартості придбаних запасів;
- вибір оцінки на дату складання балансу та використання методів списання виробничих запасів;
- організація складського господарства та зберігання запасів;
- автоматизація первинного обліку виробничих запасів підприємств [3].

Як відомо первісною вартістю запасів є справедлива вартість запасів при внесенні до статутного капіталу підприємства, при одержанні запасів безоплатно, у результаті обміну, тощо. Проте головним недоліком обліку за справедливою вартістю є маніпулювання вартістю та викривлення показників бухгалтерського обліку. У даному випадку підприємства не може надавати достовірну інформацію про діяльність підприємства.

Крім того, проблеми виникають при оцінці запасів на дату балансу. Слід пам'ятати, що відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси» на дату балансу запаси слід оцінювати за меншою із двох оцінок: собівартістю або чистою вартістю реалізації.

Не менш важливим є вибір методики оцінки запасів при їх вибутті, від чого у більшості випадків залежить об'єктивність усієї бухгалтерської інформації. Тому при виборі методу слід відображати оптимальну оцінку вибуття запасів, яка б не завищувала, або не занижувала собівартість продукції, була виправдана в умовах інфляції, відповідала процесу виробництва і враховувала не лише поточні, але і стратегічні завдання діяльності підприємства.

Для підвищення контролю за виробничими запасами необхідно систематично проводити їх інвентаризацію та перевіряти правильність оцінки запасів в обліку і звітності.

Особливу увагу при організації обліку запасів слід звертати на організацію складського обліку. Оскільки всередині складів матеріали повинні розміщуватися за типом, розмірами та сортом. Забезпечення раціонального складського обліку дозволить підприємству збільшити ефективність та швидкість руху виробничих запасів та в свою чергу спростить їх облік [3].

Критично важливим є поліпшення процесу електронного документообігу, а саме складського обліку виробничих запасів, який повинен базуватись на інтегрованій обробці облікової інформації, яка включатиме формування та обробку всіх первинних документів.

Можна зробити висновок, що наведені напрями удосконалення обліку забезпечать формування повної і достовірної інформації про виробничі запаси для прийняття ефективних рішень та створення належної системи їх обліку.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ; Мінфін України від 20.10.1999 № 246 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0751-99> (дата звернення: 13.12.2020).
2. Бойцова М., Маханько О., Клищенко Я. Усе про облік запасів: 2-ге вид., перероб. та доп. Харків: Фактор, 2014. 160 с.
3. Смалій Ю. О., Бенчак В. І., Польова Т. В. Удосконалення обліку та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємстві. Ефективна економіка. 2019. № 10. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7360> (дата звернення: 13.12.2020). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.10.175

Данчук Т.В.,
студент ф-ту ЕУ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ВНЗ «Хмельницький національний університет»,
Науковий керівник — Гуменюк А.Ф. — доцент кафедри
обліку, аудиту та оподаткування

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ

Сьогодні частка активів із нематеріальною формою на підприємстві збільшується, на це впливає надзвичайно швидкий темп розвитку науково-технічного прогресу. Як приклад, підприємства часто використовують електронно-обчислювальну техніку, для якої необхідні права на використання відповідного програмного забезпечення.

Продаж конкурентоспроможної продукції все частіше вимагає використання науково-технічних знань, різні види інновацій в результаті інтелектуальної діяльності людини. Водночас постає питання про їх облік на підприємстві, оскільки об'єкти є не мають матеріальної форми, ускладнюється процес їх оцінки та ідентифікації.

Проблемні питання відображення в обліку та звітності нематеріальних активів, а також напрямки їх вдосконалення в Україні досліджують у свої працях такі науковці: І.А. Бігдан, В.С. Рудницький, Г.О. Король, О.В. Вакур, С.О. Левицька, Г.К. Дорожко, Т.М. Банасько, М.В. Плекан, Н.О. Лобода, Н.П. Корогод, А.О. Касич, А.С. Семенов, Б.І. Валуєв, Н.П. Літвінова, С.Ф. Легенчук.

Відповідно до чинного законодавства України у галузі обліку нематеріальних активів, підходи до визначення сутності поняття "нематеріальні активи" такі:

1) Відповідно до П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» нематеріальними активами є немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані та утримуються підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року або одного операційного циклу (у випадку, коли він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі тощо [3];

2) нематеріальні активи – активи, що не мають фізичної та/або матеріальної форми незалежно від вартості і використовуються установою в процесі виконання основних функцій більше одного року (п. 4.1) [1];

3) нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований (відокремлений від підприємства) або утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам [2].

Аналізуючи поняття, склад та визнання нематеріальних активів можна відмітити проблеми, що потребують вирішення:

1. Неоднозначне визначення «нематеріальні активи». Це призводить до неоднозначного тлумачення і неможливості формування єдиної думки в фахівців.

Слід зазначити, що різноманітність визначень сутності поняття «нематеріальні активи» необхідно розширювати та удосконалювати. За сучасних умов розвитку ідентифікація нематеріальних активів лише з точки зору критеріїв визнання активів в бухгалтерському обліку стає недосконалою.

2. Відсутність єдиної методології оцінки нематеріальних активів.

Оцінка нематеріальних активів не є точною. Це призводить до неточності подання інформації в балансі та інших формах звітності.

Надійна оцінка нематеріальних активів забезпечує збалансований облік у всіх активів підприємства, контроль над сумою амортизаційних відрахувань, зростання ринкової вартості підприємства

3. Відсутність досконало методики інвентаризації НМА.

Методи розрахунку амортизації згідно з п. 27 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» обирається в обліковій політиці підприємства самостійно, виходячи з визначених відповідних методів нарахування амортизації в П(С)БО 7 «Основні засоби». Стає логічно зрозумілим, що прирівнювання даних об'єктів є неможливим і, відповідно, нарахування зносу має відбуватися за абсолютно різних, притаманних конкретній групі об'єктів, умов. Саме тому, необхідність виділення існуючих методів амортизації або ж створення істотно нових мають стати основою розв'язання такої проблеми, яка, з часом, у процесі збільшення значимості та кількості нематеріальних активів на підприємстві, буде тільки зростати [4].

4. Проблеми при визнанні активів нематеріальними.

Порядок ідентифікації нематеріальних активів невизначений в нормативних документах або методичних рекомендаціях, що викликає певні труднощі у практичному бухгалтерському обліку.

При визначенні нематеріальних активів слід враховувати:

- 1) Строки корисного використання подібних активів;
- 2) Моральний знос, що передбачається;
- 3) Правові або інші подібні обмеження щодо строків його використання;
- 4) Очікуваний спосіб використання нематеріального активу підприємством;

- 5) Залежність строку корисного використання нематеріального активу від

строку корисного використання інших активів підприємства [3].

Враховуючи існуючі проблеми щодо обліку нематеріальних активів підприємствами, удосконалення організаційно-методичних підходів до обліку нематеріальних активів слід здійснювати у наступних напрямках:

— вдосконалення нормативного обліку нематеріальних активів до міжнародного рівня;

— визначення загальних критеріїв ідентифікації нематеріальних активів;

— визначення єдиного підходу щодо оцінки вартості нематеріальних активів.

Список використаних джерел

1. Наказ «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ» від 17.07.2000 року, № 64. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0459-00#Text>
2. Наказ «Про затвердження Методичних рекомендацій обліку нематеріальних активів кінтовиробництва» від 02.04.2008 року, № 353/0/16-08. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS7439>
3. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом МФУ № 242 від 18.10.99 р. Режим доступу: : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
4. Соловей Н. В., Деркач О. С., Титаренко А. Д. Проблеми та шляхи покращення обліку нематеріальних активів. Економіка та держава. 2019. № 3. С. 114–117. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.3.114

УДК 657.1.

Довбня В.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Марчук У.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ЕЛЕМЕНТИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО НЕЗАВЕРШЕНОГО ВИРОБНИЦТВА

Актуальним питанням на сьогодні залишається підбір елементів формування облікової політики щодо незавершеного виробництва на підприємстві. Порядок оперативного обліку та оцінки його залишків суттєво впливає на достовірне визначення фактичної собівартості готової продукції. Крім того, підходи до оцінки залишків незавершеного виробництва впливають на інформаційну базу формування цінової політики підприємства.

Окремі аспекти формування облікової політики висвітлено у багатьох працях науковців, таких як: Биховець С.О., Кулик В.А., Пушкар М.С., Смірнова І.В., Щирба М.Т. та інші вчені – економісти. У своїх працях вони розкривають питання суті, значення та формування облікової політики. Проте малодослідженою залишається ще проблема визначення елементів облікової політики за об'єктами обліку та звітності, особливо незавершеного виробництва.

У системі обліку незавершене виробництво – це витрати на не повністю оброблені в даному структурному підрозділі продукти, вузли та деталі, незавершені роботи, які являють собою сальдо калькуляційних рахунків

[1, с. 70–76]. Тому обґрунтованість облікової політики в частині незавершеного виробництва та контроль за її дотриманням безпосередньо впливають на показники фінансової звітності.

Незавершене виробництво є важливим ресурсом підприємства, що визначає його потенціал та впливає на фінансовий результат діяльності підприємства, оскільки незавершене виробництво одного звітного періоду є вихідною точкою виробничого процесу в наступному періоді. Тому визначення елементів формування облікової політики має важливе значення для ведення обліку і складання звітності та діяльності підприємства загалом через змістовний вплив на думку користувачів інформації.

У праці Пушкар М.С. та Щирби М.Т. зазначено, що в частині незавершеного виробництва як елементу облікової політики визначено оцінку його залишків, яка може бути реалізована за одним з таких альтернативних варіантів: а) за плановою (нормативною) виробничою собівартістю; б) за собівартістю сировини, матеріалів та напівфабрикатів [2, с. 218].

Про елементи формування облікової політики щодо незавершеного виробництва Биховець С.О. пропонує такі варіанти: а) ринкову оцінку; б) нормативну собівартість (за прямими або виробничими витратами); в) нормальну (комбіновану) виробничу собівартість; г) фактичну собівартість (за прямими або виробничими витратами) [3, с. 197–204]. Вибір і застосування певного варіанту, який найбільш відповідає системі управління підприємством має закріплюватися в документі про облікову політику.

Елементами на думку Кулик В.А. є:

- а) перелік статей витрат, за якими оцінюється незавершене виробництво;
- б) варіант обліку незавершеного виробництва до і після оцінювання готової продукції;
- в) варіант зведеного обліку витрат;
- г) спосіб розрахунку чистої вартості реалізації незавершеного виробництва [4].

У статті Супрунової І.В. та Боярського Ю.І. основними елементами облікової політики щодо незавершеного виробництва є:

- а) метод обліку витрат;
- б) метод калькулювання;
- в) база оцінювання незавершеного виробництва [5, с. 43–47].

Узагальнюючи, вважаємо, що, метод оцінювання незавершеного виробництва є цілковитим елементом облікової політики, тому обираючи метод необхідно враховувати їх позитивні і негативні характеристики, запропонованих різними авторами, а також специфіку виробничої діяльності на кожному підприємстві та їх впливу на фінансовий стан та фінансові результати діяльності підприємства.

Отже, складаючи облікову політику на підприємстві щодо незавершеного виробництва, необхідно простежити, які саме елементи формування облікової політики щодо затрат та запасів безпосередньо мають вплив на облікове відображення незавершеного виробництва. Запропоновані

авторами елементи облікової політики щодо незавершеного виробництва потребують доопрацювання. Тому можна зробити висновок про їх велику різноманітність та варіативність, а це в свою чергу потребує відповідного узагальнення та систематизації в частині доповнення.

Список використаних джерел:

1. Сторожук Т. М., Кушніренко Д. І. Незавершене виробництво як господарський засіб у сфері використання // Збірник наукових праць Міжрегіональної фінансово-юридичної академії (економіка, право). 2011. № 1(1). С. 70–76.
2. Пушкар М. С., Щирба М. Т. Теорія і практика формування облікової політики: монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2010. 260 с.
3. Биховець С. О. Методичні підходи до аналізу варіантів оцінки незавершеного виробництва для різних категорій користувачів облікової інформації / Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1: Економіка. 2011. № 4(12). С. 197–204;
4. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. 373 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua> (дата звернення 12.04.2021).
5. Супрунова І. В., Боярський Ю. І. Незавершене виробництво: оцінка та облікове відображення // Міжнародний збірник наукових праць. 2011. № 2 (20). С. 43–47.

УДК 657

Журавель О.Я.,
*студентка факультету економіки та управління бізнесом,
3 курсу, спец. 071 «Облік та оподаткування»,
Криворізький національний університет,
Науковий керівник – Семеняка Т. В. – к.е.н.,
викладач кафедри обліку, оподаткування,
публічного управління та адміністрування*

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЄДИНОГО ПОДАТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Єдиний податок – податок, що сплачують суб'єкти господарської діяльності на спрощеній системі оподаткування, основний підприємницький податок.

Відповідно до Податкового кодексу України, спрощена система оподаткування, обліку та звітності – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених ПКУ, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених ПКУ, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [1].

Суб'єкти малого бізнесу, які мають право на використання спрощеної системи оподаткування, розподілені на чотири групи. Тож розглянемо класифікацію платників єдиного податку у табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація платників єдиного податку

Критерії	Група 1	Група 2	Група 3	Група 4
1	2	3	4	5
Платники	фізособи - СПД, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у т. ч. і побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства	фізособи - СПД, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у т. ч. побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства	фізособи – СПД та юрособи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми	Сільсько-господарські товаро-виробники
Обмеження за обсягом доходу за календарний рік	1 млн грн	5 млн грн	7 млн грн	частка с/г товаро-виробництва за попередній звітний рік дорівнює або перевищує 75 %
Обмеження за кількістю працівників	не мають право використовувати працю найманих осіб	не має перевищувати 10 осіб	не обмежено	не обмежено

Джерело: складено авторами за даними [1]

На сьогодні спрощена система оподаткування є актуальною у використанні, про що свідчить динаміка кількості фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності – спрощенців. Так, за даними Державної податкової служби України станом на 01.01.2020 р. за єдиним податком оподатковувались доходи 1488,3 тис фізичних осіб-підприємців. Порівняно із аналогічним періодом минулого року кількість зареєстрованих платників єдиного податку збільшилась майже на 93,8 тис. осіб (на 01.01.2019 р. – кількість платників єдиного податку становила 1394,5 тис осіб). Всього на початок 2020 року кількість зареєстрованих фізичних осіб – підприємців в Україні становила 1885,9 тис. осіб, що на 19,8 тис. більше, ніж на початок 2019 року [2]. Якщо взяти до уваги останні дані, то кількість фізичних осіб-підприємців, що використовують спрощену систему оподаткування становить 75-80% від сукупної чисельності фізичних-осіб-підприємців.

Одним з позитивних моментів спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності є те, що вона надає можливість суб'єктам підприємницької діяльності забезпечити роботою не лише себе, але і інших громадян, так як створюються додаткові робочі місця [3]. Офіційно сумарна кількість фізичних осіб – підприємців і найнятих ними працівників у 2019 році становить понад 2,5 млн. осіб. Окрім того, ефективність спрощених режимів оподаткування також підтверджується щорічним збільшенням єдиного податку до місцевих бюджетів [4].

Отже, на сучасному етапі спрощена система оподаткування є необхідним

та дієвим інструментом розвитку підприємницької діяльності малого підприємництва, а справляння єдиного податку щороку збільшується.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України URL: <https://www.tax.gov.ua/mediatsentr/novini/407585.html>.
3. Моїсєєва О.М. Особливості організації та функціонування малого підприємництва в Україні. Ефективна економіка. № 3. 2011. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=482>.
4. Офіційний сайт Державної казначейської служби України URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.

УДК 657.1

Каціман В. О.,

*студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 051 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л. В. – д. е. н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ВПЛИВ НАСЛІДКІВ ПАНДЕМІЇ НА ЗМІНИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Спалах вірусу зі штамом COVID-19 по всьому світу спричинив негативні наслідки як для окремих людей та компаній, так і для економік держав у цілому. Задля збереження людського життя та послаблення впливу вірусу уряди держав вдалися до низки рішучих заходів, що спричинили зниження та спад економічної активності, хвилю масових звільнень, закриття великої частки бізнесу тощо.

За прогнозами фінансових аналітиків високо розвинені країни матимуть менш помітні поштовхи в економіці на відміну від країн з неусталеною економікою, серед яких і України.

Наша держава одразу відчувала найменші зрушення та зміни, спричинені пандемією, що спричинило так званий економічний «вибух», який уряд виявився не в змозі контролювати. Як наслідок більшість суб'єктів господарювання знаходиться у стані фінансової кризи.

Бухгалтерія, як складова частина будь-якого бізнесу, теж зазнає значних змін, серед яких слід виокремити наступні:

- тривала перерва у здійсненні діяльності призведе до самоліквідації багатьох суб'єктів господарювання, через що зросте обсяг роботи щодо відображення в обліку ліквідаційних процедур;
- через тривалу бездіяльність виникнуть значні ризики ліквідності;
- виникне необхідність у перекваліфікації коротко- і довгострокових кредитів та інших зобов'язань;
- виникне потреба у створенні страхових резервів під збиткові договори та перебої у роботі;

- безробіття спричинить відтік кваліфікованих кадрів та нарахування за ними пов'язаних виплат;

- непередбачуваними будуть податкові наслідки;

- зросте частка соціальних витратах, пов'язаних з перерахуванням коштів у благодійні фонди для боротьби з коронавірусом, відображення в обліку та оподаткуванні одержаної допомоги, компенсації на покриття подібних витрат тощо [1, с.42].

Не менш важливим аспектом, ніж переформатування облікової політики суб'єктів господарювання з урахуванням наслідків коронавірусу, є зниження рівня достовірності звітних показників. Адже в умовах пандемії керівництво суб'єктів господарювання не може в повній мірі гарантувати безперервність своєї діяльності, а отже надати впевненість користувачам звітних даних у їх достовірності. Для забезпечення принципу безперервності діяльності українські підприємства залучають більші обсяги інвестицій та позикових коштів, реструктурують поточні операції з метою зменшення операційних витрат, переносять капітальні витрати на майбутні періоди тощо.

При цьому особливої уваги потребує внесення коректив в облікову політику при оцінюванні кредитного ризику підприємства, спричиненого зростанням простроченої та сумнівної дебіторської заборгованості, що потребуватиме створення резервів сумнівних боргів. Адже в період локдауну значна частина контрагентів підприємства втратить свою ліквідність, що неодмінно спричинить зниження їх платоспроможності.

Підвищеної уваги бухгалтера також потребуватимуть високоризикові операції, що чинитимуть істотний вплив на зниження фінансового результату підприємства в умовах невизначеності, зокрема: орендні операції, операції з інвестиційною нерухомістю, операції з активами, оціненими за справедливою вартістю тощо.

Крім того в умовах пандемії значно зросте соціальна відповідальність бізнесу, і як наслідок, збільшаться соціальні витрати, пов'язані з оплатою днів тимчасової непрацездатності персоналу підприємства чи виплатою допомоги за дні перебування на карантині.

Отже, спалах COVID-19 і пов'язані з ним ризики мають суттєвий вплив на бухгалтерський облік та фінансову звітність компаній. Наведені вище наслідки та зміни є далеко не єдиними з великого переліку проблем, які принесли пандемія та карантинні обмеження.

При цьому вплив не обмежується компаніями найбільш вразливих галузей. З кожним днем усе більше компаній стикаються з рядом факторів, що спричиняють повне закриття та банкрутство компаній. Крім того чисельна кількість підприємств вдається до шахрайства та так званої «чорної» бухгалтерії, розширюючи тіньовий ринок та тіньову економіку країни.

Список використаних джерел

1. Макарович В. К. *Особливості обліково-інформаційного забезпечення управління ризиками в умовах впливу COVID-19. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу.* 2020. С. 40–46.

2. Рабцун О. *Вплив спалаху COVID-19 на складання фінансової звітності. "Практика МСФЗ" №5.* 2020. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/536>.

Ковалевська Л.О.,
студентка ІБО, 2 курс, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Шигун М.М.— професор,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ

Товарні запаси є однією з основних складових оборотних засобів торгівельних підприємств. До найбільш важливих елементів системи управління товарними запасами, які забезпечують методичну та інформаційну базу для прийняття оптимальних управлінських рішень, можна віднести їх облік та аналіз. Проблемні питання обліку торгівельних запасів в умовах реформування економіки набувають особливої актуальності у зв'язку з постійною потребою отримання точної та достовірної інформації менеджментом підприємства.

Передусім для ефективності облікової інформації підприємству необхідно досить виважено підходити до розробки Наказу про облікову політику і враховувати всі особливості операцій з обігу товарів (рис. 1).

Рис. 1. Формування облікової політики щодо товарних запасів [3, с. 26]

На сьогодні не всі підприємства торгівлі мають затверджені правила та принципи облікової політики підприємства. Облік руху товарів здійснюється на підставі первинних документів: рахунків-фактур, транспортних накладних, закупівельних актів, накладних касових чеків та інших. На їх підставі матеріально відповідальні особи періодично складають звітність про наявність та рух товарів, тари і здають її до бухгалтерії підприємства. Адміністрація підприємства використовує цю звітність для контролю за

діями матеріально відповідальних осіб і управління товарними запасами. Основна мета складського обліку – збереження запасів; у торговому відділі формується й аналізується інформація про рух і залишки товарів з метою ефективного продажу; у бухгалтерії облік запасів ведеться з використанням встановлених П(С)БО 9 [1] або МСБО 2 [2] методів для формування фінансової та податкової звітності. Тобто на багатьох підприємствах облік запасів ведеться паралельно декількома підрозділами, що й призводить до окремих проблем в обробці даних.

Виходячи з вищезазначеного, часто виникають ситуації, коли за даними одного підрозділу залишок запасів є, а в обліку іншого (наприклад, бухгалтерії) – залишків немає. Причинами розбіжностей в обліку можуть бути: помилки співробітників, тобто людський чинник; некоректний облік переходу права власності, наприклад, товар проданий і списаний в бухгалтерії, але й далі знаходиться на складі підприємства на відповідальному зберіганні. У випадку застосування спеціального програмного забезпечення окремо для бухгалтерського та складського обліку виникає проблема відображення даних в обох програмах.

Для удосконалення бухгалтерського обліку товарів та забезпечення стійкості асортименту необхідно організувати: правильне і своєчасне документальне оформлення операцій з надходження і відпуску товарів; забезпечення безперервного, достовірного та оперативного відображення даних про господарські операції щодо надходження та вибуття товарів; контроль за збереженістю товарів в місцях їх зберігання на всіх етапах їх руху; своєчасне виявлення непотрібних і надлишкових товарних запасів з метою їх можливого подальшого продажу або виявлення інших можливостей залучення їх в оборот; дотримання відповідності даних складського обліку і оперативного обліку руху товарних запасів в підрозділах підприємства даним бухгалтерського обліку; проведення аналізу ефективності використання товарних запасів.

Отже, від достовірності, об'єктивності та повноти відображення в бухгалтерському обліку й звітності господарських фактів, пов'язаних із рухом товарів залежить правильність визначення, а також правдивість і неупередженість усіх суттєвих для користувачів показників, які характеризують результати господарської діяльності та реальний фінансовий стан торговельного підприємства.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення 29.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 20.04.2021)
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2) Запаси <https://mof.gov.ua> (дата звернення 20.04.2021)
3. Хоменко Н. В., Карпенко О. В., Верига Ю. А. Товарні запаси: проблеми обліку, контролю та звітності : монографія. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. 154 с.

Ковбасенко А.Р.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Бірюк О.Г. — к.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ЩОДО ОЦІНКИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Ключовим критерієм визнання основних засобів є можливість чіткого та достовірного визначення їх вартості з метою подальшого обліку. Саме тому поняття оцінки основних засобів є надзвичайно важливою в бухгалтерському обліку. Оцінка основних засобів – це грошове відображення вартості об'єктів, яка згодом буде обліковуватися протягом всього його життєвого циклу (при надходженні, експлуатації, ліквідації).

Для правильної організації обліку основних засобів важливе значення має застосування єдиних принципів їх оцінки тому використовуються такі види оцінок основних засобів: первісна вартість; справедлива вартість; переоцінена вартість; балансова вартість; залишкова вартість; ліквідаційна вартість; вартість, що амортизується; чиста вартість реалізації.

При надходженні основні засоби оцінюються за первісною вартістю яка формується залежно від каналів їх надходження (придбання, створення, безоплатне одержання, внесок до статутного капіталу, обмін на подібні активи, обмін на неподібні активи, переведених до основних з оборотних) і чітко регламентована П(С)БО 7 «Основні засоби» [1].

Після введення основного засобу в експлуатацію здійснюється його використання шляхом нарахування амортизації для розрахунку якої необхідно мати інформацію щодо вартості, яка амортизується та ліквідаційної вартості.

Вартість, що амортизується - первісна або переоцінена вартість основних засобів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості [1].

Ліквідаційна вартість – сума грошових коштів, або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації або ліквідації основного засобу, після закінчення строку їх корисного використання за вирахуванням витрат пов'язаних з їх продажем або ліквідацією [1].

Проте визначити суму ліквідаційної вартості на початку використання основного засобу достатньо важко. Тому часто підприємства в наказі про облікову політику зазначають, що ліквідаційна вартість об'єкта дорівнює нулю, а вартість, що амортизується, відповідає первісній вартості об'єкта [2].

Якщо вартість об'єктів основних засобів, що відображена в обліку і балансі, не відповідає їх реальній вартості, тоді підприємства мають право здійснювати переоцінку об'єктів основних засобів (переоцінена вартість). Узагальнена інформація щодо застосування видів оцінок основних засобів на кожному етапі його життєвого циклу згідно із П(С)БО 7 «Основні засоби» наведено в *табл. 1*.

Види оцінок основних засобів на кожному етапі його життєвого циклу

Етап життєвого циклу	Види оцінок	Застосування
1	2	3
Надходження (залежно від каналів надходження)	<i>Первісна вартість</i>	При зарахуванні на баланс в результаті придбання, створення
	<i>Справедлива вартість</i>	При зарахуванні на баланс в результаті безоплатного одержання, внесення до статутного капіталу, обмін на неподібний (подібний) актив
	<i>Собівартість</i>	При переведенні до основних засобів з оборотних активів, товарів, готової продукції тощо
Експлуатація	<i>Вартість що амортизується</i>	При експлуатації основного засобу у вигляді нарахування його амортизації
	<i>Ліквідаційна вартість</i>	
	<i>Переоцінена вартість</i>	При невідповідності вартості об'єкта основного засобу його реальної вартості (при переоцінці – дооцінки, уцінки)
Ліквідація (основних засобів які використовували в господарській діяльності)	<i>Залишкова вартість</i>	При ліквідації об'єкта основного засобу

У разі, якщо після певного періоду експлуатації основних засобів, які використовувалися у господарській діяльності буде вирішено продати, тоді згідно із П(С)БО 27 «Необоротні активи утримувані для продажу, та припинена діяльність» [3] такі основні засоби необхідно перевести із категорії необоротних в категорію оборотних за залишковою вартістю. Якщо ж такі об'єкти ще не реалізовані і продовжують значитися в обліку, то в подальшому на кожен дату балансу вони відображаються в бухгалтерському обліку за найменшою з двох вартостей: балансовою вартістю або чистою вартістю реалізації.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 року №92. Дата оновлення: 29.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 05.05.2021).
2. Бірюк О.Г. Облікова політика щодо основних засобів. Облік і фінанси АПК: освітній портал. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/oblikova-politika-schodo-osnovnih-zasobiv.html>
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи утримувані для продажу, та припинена діяльність»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 року №617. Дата оновлення: 29.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text> (дата звернення: 05.05.2021).

Козенко В.Ю.,
*студент ф-ту ФЕУ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Хмельницький національний університет,
Науковий керівник — Гуменюк А. Ф. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Нематеріальні активи є важливим об'єктом бухгалтерського обліку за своїми характеристиками, своїм складом, за рівнем впливу на результати господарської діяльності та фінансовий стан підприємства. Актуальність бухгалтерського обліку та аудиту нематеріальних активів невідмінно зростає, оскільки відбувається розширення впровадження нематеріальних активів на підприємствах і в організаціях. Недосконалість законодавчої бази та класифікації об'єктів нематеріальних активів, розширення сфери використання нематеріальних активів, недостатнє розроблення методики оцінки зумовлюють потребу в удосконаленні їх обліку [1, с. 185].

У Податковому кодексі нематеріальні активи визнаються як право власності на результати інтелектуальної діяльності, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі набуті в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими правами [5].

Згідно із п. 4 П(С)БО 8 немонетарний актив це актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований. Аналогічне тлумачення міститься й у п. 8 МСБО 38 "Нематеріальні активи" [4, с. 28].

Згідно з МСФЗ 38 «Нематеріальні активи», нематеріальні активи – це «ідентифікований негрошовий актив, що не має фізичної форми» [2].

Такі завуальовані трактування стають перепорою для продуктивного управління НМА на вітчизняних підприємствах. НМА часто юридично не оформлені та не поставлені на юридичний облік. згідно з цим розповсюджені випадки, коли технологічно та інтелектуально місткі підприємства мають заниження вартості до 50-60% та більше [3, с. 921].

Одним з шляхів вирішення окресленої проблеми є більш глибоке розуміння НМА. Потрібно уживати розширений підхід до розуміння НМА, максимально приближений до їх економічного змісту. Проблему розширеному розумінню становить п. 9 П(С)БО 8, де показано перелік витрат, що не визнаються активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені. В той же час ширше розуміння НМА може дозволити за сприянням юридичних технік показувати у складі НМА активи, що раніше туди не входили [3, с. 921].

Також актуальною проблемою сучасного обліку є здатність достовірно відображати інформацію про нематеріальні активи у фінансовій та інших видах

звітності. Запорукою цього є процес визначення реальної науково обґрунтованої цінності об'єкта нематеріальних активів – оцінки. Особливостями останньої є наявність цільового характеру та відсутність єдиного універсального методу. Достовірна та науково обґрунтована оцінка має особливе значення під час включення об'єктів інтелектуальної власності до статутного капіталу, під час злиття підприємств або поділу організації для визначення майнових частин у статутному капіталі, під час складання фінансової звітності, оцінки застави під отримуваний кредит, визначення збитків у разі виявлення порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності і т. д. [1, с. 186].

Правильна ідентифікація нематеріальних активів і їх зарахування до належних облікових груп є принциповим як для потреб бухгалтерського, так і податкового обліку. Адже в першому випадку це дозволяє значно спростити та прискорити процес складання фінансової звітності (насамперед — Приміток до річної фінансової звітності). У другому — коректно визначити строки корисного використання таких активів, виходячи з мінімально допустимих строків дії відповідних прав [2, с. 28].

Отже, нематеріальні активи є важливим об'єктом бухгалтерського обліку за своїми характеристиками, своїм складом, за рівнем впливу на результати господарської діяльності та фінансовий стан підприємства. На підставі дослідження класифікації нематеріальних активів, можна зробити висновок, що нематеріальні активи в процесі облікового відображення потрібно розглядати всебічно, з урахуванням усіх можливих варіантів їх формування та використання [4, с. 29].

Дослідження розбіжностей, які існують у нормативно-правових документах щодо визначення поняття нематеріальних активів, обумовлюють потребу внесення змін до них з метою встановлення єдиного трактування цієї категорії. Ідентифікація нематеріальних активів залежить від їх належності до певної класифікаційної групи, що вимагає змістовного вивчення кожного конкретного об'єкта і з'ясування його характеристики з урахуванням цілого комплексу економічних, облікових, аналітичних та контрольних завдань [4, с. 29].

Список використаних джерел:

1. Артеменко Н.В., Ширяєва Н.В. Нематеріальні активи: основи бухгалтерського обліку та оцінки // Вісник Харківського політехнічного інституту. Харків, 2015. № 25. С. 94–99.
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 38 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/929_050
3. Малярчина В.Д., Прокопович Л.Б. Проблеми обліку нематеріальних активів в Україні. «Молодий вчений». № 1(53). 2018. С. 921–925.
4. Максименко І.Я., Соболев В.А. Нематеріальні активи: сутність, визнання та класифікація в здійсненні управлінської діяльності. Агросвіт. 2018. № 18. С. 26–29.
5. Податковий кодекс України, прийнятий ВРУ 02.12.2010 р. № 2755 - VI із змінами, внесеними згідно із Законом №2856 - VI (2856-17) від 23.12.2010р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-vi>

Колесник Д.Р.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА БУХГАЛТЕРА ТА ЇЇ РОЗВИТОК В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Професія бухгалтера одна з найдавніших професій, перші згадки обліку були датовані ще 6 000 р. назад, коли люди фіксували факти свого господарського життя. Хоча в останній час з'явилася тенденція, яка говорить, що нові технології створюють загрозу існуванню бухгалтерам. Однак, слід зазначити, що нові технології не загроза, а тільки нова можливість зробити легшою таку кропітку працю. Сучасний ринок праці висуває високі вимоги до рівня знань та вмінь спеціаліста. Потрібно знати не тільки теоретичні аспекти, а й дотримуватися етичних норм (професійної етики) та постійно розвиватися, адже облік не стоїть на місці, постійно змінюються нормативно-правові акти, з'являються нові програми для ведення бухгалтерського обліку.

Щоб професія була ще більш популяризованою, Кітченко М.І. та Михасик О.Д. пропонують враховувати такі аспекти при підготовці висококваліфікованих фахівців з ведення бухгалтерського обліку, а саме:

- освіта сучасного бухгалтера повинна надаватися з врахуванням проблем, які обумовлені сучасним економічним та соціальним середовищем в Україні, а це не завжди є на практиці (зазвичай надаються базові теоретичні та практичні навички);
- глобальні світові тенденції нагромадження знань далеко попереду;
- налагодження соціального партнерства вимагає цілісного процесу безперервної професійної освіти підготовки кваліфікованих працівників;
- виникає необхідність безперервного підвищення кваліфікації з отриманням відповідних сертифікатів;
- вимоги сучасного виробництва зростають в геометричній прогресії відносно якості підготовки кваліфікованих працівників;
- стрімкий розвиток інформаційно-технологічного прогресу виявляє неготовність вітчизняної системи вищої освіти до відповідних перетворень;
- існує соціальна потреба у висококваліфікованих фахівцях з бухгалтерського обліку з певними вимогами щодо професійно-важливих якостей, зі сучасними підходами до визначення змісту і програмно-методичного забезпечення бухгалтерського обліку;
- нестабільність податкового законодавства, орієнтація і поступовий перехід (інтеграція) національної системи обліку на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) вимагають швидкої реакції та якісної реалізації професійних якостей бухгалтера;

– підвищення потреби у бухгалтерах-професіоналах, а на сьогоднішній день це бухгалтер – аналітик, який здійснює забезпечення менеджменту інформацією, а не просто займається фіксацією фактів господарської діяльності підприємства [1].

Ще однією невід’ємною рисою висококваліфікованого бухгалтера є дотримання професійної етики. Під професійною етикою розуміють сукупність принципів та моральних норм, які визначають поведінку спеціаліста. Кодекс етики професійних бухгалтерів виданий Міжнародною федерацією бухгалтерів. Документ складається із трьох частин і передмови. Частина А – загальне застосування кодексу Ради з Міжнародних стандартів етики для бухгалтерів, що входить до складу МФБ. Тут визначаються основоположні принципи професійної етики бухгалтерів і надається концептуальна основа, дотримання якої є обов’язковим для всіх представників професії. Частина Б присвячена професійним бухгалтерам-практикам (бухгалтери та аудитори, які працюють у компаніях, що надають спеціалізовані послуги). Частина В надає інформацію для професійних бухгалтерів – практиків у бізнесі (бухгалтери, котрі працюють на підприємствах, в установах, організаціях). Фактично друга та третя частини пояснюють, як застосовувати концептуальну основу у практичних конкретних ситуаціях [2]. Важливим напрямком роботи по практичному застосуванню положень кодексу є впровадження внутрішніх кодексів відповідно до виду професійної організації.

На нашу думку, поки що основною проблемою, яка все ще існує, є розуміння важливості дотримання правил етичної поведінки самими представниками професії. Найкращим шляхом вирішення проблеми професійної етики – це запровадження норм професійної етики бухгалтера та аудитора на національному рівні. Тільки прозора та чесна система бухгалтерської інформації є запорукою зростання ринкового потенціалу багатьох українських компаній.

Список використаних джерел:

1. Михасик О.Д., Кітченко М.І. Професія бухгалтера в Україні: сучасні виклики та перспективи. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2017. Вип. 12. С. 36-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Profos_2017_12_10
2. Балазюк О.Ю. Професійна етика бухгалтера в контексті реформування бухгалтерського обліку в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С.710-714. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/121.pdf

Корольчук І.І.,
студентка ф-ту ЕУ, 4 курсу, спец. 071 «Обліку та оподаткування»,
ВНЗ «Хмельницький національний університет»,
Науковий керівник - Гуменюк А.Ф. - доцент кафедри
обліку та оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ЕЛЕКТРОННИМИ ГРОШИМА

Швидке просування інформаційних та комп'ютерних технологій, ріст ринку електронної комерції та швидка глобалізація економіки сприяли появі сучасних електронних платіжних інструментів. Одним з найкращих та найбільш інноваційних способів оплати є електронні гроші, які дозволяють здійснювати швидкі та прості платежі в електронній комерції.

Термін «електронні гроші» згідно до постанови Національного банку України №481 «Положення про електронні гроші», визначає їх як одиниці суми, що зберігаються на електронному пристрої, приймаються людьми як засіб платежу крім емітента особами і є грошовим зобов'язанням емітента [3].

Отже, електронні гроші – це символи, які залежать від обмінного курсу, але не існують ніде, крім Інтернету. Ключовими особливостями електронних грошей є: портативність, низька вартість у виробництві, можливість відкрити власний електронний рахунок та контролювати транзакції за допомогою електронної пошти чи SMS. Крім того, електронні гроші неможливо підробити через захист криптографічних алгоритмів.

Електронні кошти мають низку переваг перед готівкою [1]:

- 1) низька вартість емісії електронних грошей – не треба чеканити монети й друкувати банкноти, використовувати метал, папір, фарбу тощо;
- 2) збереженість унікальних властивостей – електронні гроші не втрачають своїх якостей із часом;
- 3) відносна безпека – захищеність від розкрадання, підробки, зміни номіналу тощо.

Недоліком є недосконалість чинного законодавства, що в основному видно з наступного: обмежена кількість розрахунків суб'єктами господарювання та кількість грошей в електронному гаманці обмежена. Загалом, впровадження та активне використання систем електронних платежів вимагає належних правових норм, спрямованих, з одного боку, на підтримку їх розвитку, а з іншого - на запобігання їх використанню, з метою ухилення від оподаткування та контролю. Ці проблеми потрібно вирішувати, насамперед, на рівні закону, який водночас забезпечить запобігання зловживанням та стимулюватиме розвиток відносин у цій сфері. Чинне законодавство не контролює рух електронних грошей. Для оплати електронними грошима в будь-якій платіжній системі відкривається спеціальний рахунок - «електронний гаманець», укладаючи з ним договір. Ви можете ввести, вивести або поповнити гроші у свій гаманець різними способами: стреч-картками; банківськими переказами; пересилання поштою; шляхом внесення готівки.

Типова кореспонденція відображення операцій з обліку електронних грошей [2]

№	Господарська операція	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Поповнення платіжної картки (електронного гаманця або електронного чеку) з поточного рахунку в національній валюті	335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
2	Визнано комісію за поповнення платіжної картки	92 «Адміністративні витрати»	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»
3	Здійснено оплату товарів за допомогою електронного гаманця через підзвітну особу	372 «Розрахунки з підзвітними особами»	335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті»
4	Включено до первісної вартості ціна товару без ПДВ, придбаного електронними грошима	281 «Товари на складі»	372 «Розрахунки з підзвітними особами»
5	Відображено податковий кредит з ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	372 «Розрахунки з підзвітними особами»
6	Якщо підзвітною особою витрати не затверджені – вона самостійно поповнює смарт-картку	335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті»	372 «Розрахунки з підзвітними особами»
7	Відображено оплату комісії за використання електронних грошей	92 «Адміністративні витрати»	335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті»
8	Відображено перерахування залишку електронних грошей на на поточний рахунок	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті»

Таким чином, з точки зору бухгалтерського обліку, рахунок 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті», використовується для відображення інформації про електронні гроші, яка реєструється, тобто зберігається в електронному платіжному інструменті та використовується суб'єктом господарювання в обмін на безготівкові кошти та лише для розрахунків з продавцями за товари в електронному вигляді, придбані на виробничі та/або господарські потреби, що виражені в гривнях.

Інформація про рух грошових коштів у «Балансі (Звіті про фінансовий стан)» викладена в розділі 2 активу «Оборотні активи». Інформація про наявні кошти також міститься у Примітках до річної звітності.

З наведеної вище інформації можна зробити висновок, що електронні гроші відіграють важливу роль у сучасних грошових системах. Впровадження електронних грошей призведе до створення спільної валюти у світі з центральною емісією, що змінить роль центральної емісії в банках та призведе до змін у правовому просторі. І можна впевнено стверджувати, що в майбутньому електронна валюта буде ще сильнішою і збільшить популярність віртуальних платежів.

Список використаних джерел:

1. Гапченко Л. Особливості фінансового обліку електронних грошей / Л. Гапченко, Д. Костенко // Черкаси: ЧННІ ДВНЗ «Університет банківської справи», 2017. – С. 77 – 80.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій / Мінфін України; Інструкція від 30.11.1999 № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 03.05.2021).
3. Положення про електронні гроші в Україні [Електронний ресурс]: затверджене постановою) Правління НБУ від 04.11.2010 р. № 481. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10> (дата звернення 03.05.2021).

УДК 657

Кравченко П.С.,
студентка ф-ту Маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Токарева Т.О. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ

Традиційно бухгалтерський облік являє собою інформаційну систему, що формується на мікрорівні, тобто об'єктом дослідження виступає діяльність підприємства, організації чи установи, де користувачі інформації приймають, на основі облікових даних, певні управлінські рішення. Така система не є автономною, вона – складова частина системи менеджменту та виконує сервісну функцію управління [1, с.101].

Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні можна охарактеризувати як симбіоз: адміністративних і ринкових концепцій; національних і міжнародних стандартів; юридичної й економічної моделі.

Поряд із застосуванням у бухгалтерському обліку ринкової концепції капіталу, чітко спостерігається спроба відновити концепцію фондового обліку, зокрема для контролю використання амортизаційного фонду, фондів розвитку, заохочення тощо.

Необхідно наголосити на суттєвих моментах, які не вирішені в Україні:

- 1) роль бухгалтерського обліку в управлінні підприємствами є недостатньо значною;
- 2) вітчизняний облік ще не досяг рівня інших країн;
- 3) недостатньо застосовується економічний аналіз та управлінський облік у практичній роботі бухгалтерів;
- 4) підготовка українських бухгалтерів не завжди відповідає сучасним вимогам практики;
- 5) громадські професійні організації обліковців не є масовими, тисячі бухгалтерів перебувають поза їх межами, тому не відіграють суттєвої ролі в обговоренні та вирішенні проблемних питань практики обліку й аудиту.

Таким чином, ураховуючи вищевикладене, для подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні необхідно:

- ✓ диференціювати вимоги до фінансової звітності;
- ✓ відмовитись від уніфікації обліку та звітності;
- ✓ забезпечити безперервну професійну освіту;
- ✓ сформувати активну позицію бухгалтерської спільноти;
- ✓ створити сучасну парадигму обліку та звітності [2, 218].

Бухгалтерський облік, як і політика, й ідеологія, не знає національних кордонів. Облікові технології експортуються й імпортуються, що доводить схожість існуючих систем обліку в різних країнах. Дослідники відзначають, що в світі не існує і двох країн із ідентичними системами обліку.

Континентальна модель характерна для країн Європи. Тут бізнес має тісні зв'язки з банками, з державою, які в основному і задовольняють фінансові запити компаній. У цій системі бухгалтерський облік регламентується законодавчо та відрізняється значною консервативністю. Облікова практика спрямовується, перш за все, на задоволення вимог уряду, особливо щодо оподаткування відповідно до національного макроекономічного плану. Орієнтація на управлінські запити кредиторів не є пріоритетним завданням обліку в Європі.

На практиці кожна країна при створенні системи бухгалтерського обліку та звітності, так чи інакше, спирається на законодавчі акти. Між країнами можуть існувати значні відмінності щодо залучення представників приватного сектора до встановлення стандартів. Загальний рівень бухгалтерського регулювання може бути різним, навіть якщо порівнювати тільки країни Європейського співтовариства, які досягли певної міри гармонізації систем бухгалтерського обліку та звітності після видання 4-й Директиви щодо бухгалтерських звітів компаній. Тим не менш, є приклади протилежних традицій бухгалтерської справи, що існують у Великобританії, Франції та Німеччини [3, с.24].

Чинні методологія й організація бухгалтерського обліку в Україні недосконалі. І тому доцільно застосовувати досвід зарубіжних країн із урахуванням національних особливостей. Зокрема, одним зі шляхів узгодження податкового і бухгалтерського обліку є запровадження максимально однотипного обчислення прибутку до оподаткування в податковому та бухгалтерському обліку чи розробка певної перехідної таблиці, яка б дала змогу перейти від балансового прибутку до прибутку в податковому обліку. Реалізація запропонованих заходів сприятиме вдосконаленню методології й організації бухгалтерського обліку і аналізу в Україні та наближенню їх до європейських.

Список використаних джерел

1. Жук В. М. Інституціональне забезпечення розвитку бухгалтерського обліку в Україні: науковий портал Фінанси України. 2013, 101 с.
2. Кулінич М. Б. Еволюція предмету і методу бухгалтерського обліку . Науковий вісник ВДУ ім. Лесі Українки. Економічні науки. 2010. Вип. 7. С. 218–225.
3. М. Р. Лучко, І. Д. Бенько Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 24 с.

Кулик О.Ю.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Сташенко Ю.В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ФІНАНСОВІ АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ

Сучасна діяльність підприємства вимагає нових механізмів до управління ресурсним потенціалом. Адже успішне функціонування суб'єкта господарювання залежить від ефективності використання всіх його ресурсів і фінансових в тому числі. Так як фінансові ресурси є важливим видом ресурсів підприємства та забезпечують безперервність процесів виробництва та реалізації продукції управління ними потребує особливих механізмів.

Об'єкти бухгалтерського обліку являються дуже різноманітними. Це комплекс процесів і операцій, пов'язаних з фінансово-господарською діяльністю та виробничою, збереженням майна, ефективним використанням трудових, матеріальних та фінансових ресурсів.

До фінансових активів можна віднести будь-який актив, що є:

- грошові кошти та їх еквіваленти;
- контракт, який дає право на отримання грошових коштів або іншого фінансового активу іншому підприємству;
- контракт, який дає право на обмін фінансовими інструментами з іншим;
- підприємством на потенційно вигідних умовах;
- інструментом власного капіталу іншого підприємства.

Також до фінансових активів відносяться:

- безсумнівно грошові кошти, не обмежуючи використання, та їх еквіваленти;
- дебіторська заборгованість, не призначену для перепродажу;
- фінансові інвестиції, що утримуються до погашення;
- фінансові активи, призначені для перепродажу;
- інші фінансові активи.

Саме до таких активів належать банківські метали, інвестиційні монети, інвестиційні папери без визначеного терміну погашення, акції тощо.

Отже фінансові ресурси – це активи підприємства в частині грошових коштів, дебіторської заборгованості та фінансових інвестицій, а власний капітал, зобов'язання та інші активи підприємства тільки відображають як підприємство розмістило наявні фінансові ресурси, саме куди вони були спрямовані на дату складання фінансової звітності.

Для того щоб визначити оптимальний підхід до взаємозв'язку фінансових ресурсів з об'єктами бухгалтерського обліку необхідно виділити певні ознаки, якими характеризують фінансові ресурси:

- у них є джерело формування;

- є мета формування;
- в постійному русі (поповнюються новими);
- надходять та витрачаються за цільовим призначенням;
- мають напрямок і мету використання.

Взявши до уваги ознаки, фінансові ресурси підприємств можна визначити як кошти, залучені у фінансово-господарський оборот підприємства з різних джерел з метою отримання економічних вигід та призначені для забезпечення поточної та інвестиційної діяльності [3]. Тобто це грошові кошти, дебіторська заборгованість та фінансові інвестиції.

Розглянувши все вище сказане можна зробити висновок, що взаємозв'язок фінансових ресурсів з об'єктами бухгалтерського обліку є безпосередньо з ними пов'язані. Цей зв'язок проявляється у виділенні підходів до сутності фінансових ресурсів та джерел утворення фінансових ресурсів. Вони відносяться до активів підприємства відповідно до сутності фінансових ресурсів, а до джерел утворення фінансових ресурсів – до власного капіталу та зобов'язань підприємства. Тобто, як і в першому, так і в другому випадку фінансові ресурси є об'єктами бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. *Теорія бухгалтерського обліку. Підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит".*/ Вид. 2-е, доп. і перероб. Житомир, ЖТІ, 2012. 640 с
2. Кужельний М.В. Лінник В.Г. *Теорія бухгалтерського обліку: Підручник.* К.: КНЕУ, 2012. 334 с.
3. Пікалова Н.О., Бобирь О.І. *Економічна суть фінансових ресурсів підприємства.* URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=165> (дата звернення: 07.05.2021).

УДК 657

Мельничук А.І.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Шигун М. М. — д.е.н.,
професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Бухгалтерський облік є процесом виявлення, накопичення, реєстрації, вимірювання, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень [1]. Бухгалтерський облік – це система контролю, моніторингу та управління процесами формування фінансових показників підприємства, їх відображення та відповідальність за них.

В Україні бухгалтерський облік організований за загальноприйнятими у міжнародній практиці принципами, стандартами бухгалтерського обліку та чинного національного законодавства. Найсуворіше у цій системі обліку повинен регулюватися фінансовий облік. Управлінський облік підприємства організовують самостійно, як того вимагають особливості діяльності, структура та потреби управління. Але бухгалтерський облік на підприємствах повинен виходити з єдиних методологічних принципів, встановлених чинним законодавством, а також методах і прийомах, за допомогою яких виробнича, фінансова та збутова діяльність відображатиметься у відповідному бухгалтерському обліку.

Вивчення бухгалтерського обліку з позицій практики, науки та освіти вимагає зосередження уваги на сучасних вимогах до бухгалтерської професії через перехід до постіндустріального суспільства. Сьогодні бухгалтери перестають бути реєстраторами подій, а стають активними учасниками системи управління підприємством, беручи на себе додаткові функції аналітика, прогнозиста, контролера тощо. Бухгалтерський облік розвивався і розвивається під впливом соціальних, історичних та культурних чинників.

Технологічними детермінантами розвитку організації бухгалтерського обліку є: поширення мобільного зв'язку; розвиток програмного забезпечення; покращання надання послуг щодо доступу до мережі Інтернет; перетворення смартфонів, планшетів на інтегровані пристрої, активне їх використання на робочому місці облікового персоналу. Однією з характерних рис розвитку організації бухгалтерського обліку є міцний взаємозв'язок між її складовими, зокрема, вибір конкретної форми організації обліку визначає вимоги щодо форм ведення обліку.

Протягом останніх років відбулися суттєві зміни у процесі організації бухгалтерського обліку, основні з них пов'язані з переходом від ручного бухгалтерського обліку до автоматизації та «хмарного» обліку. Крім того, все більше підприємств почали надавати перевагу аутсорсингу при виконанні облікових функцій, що дозволяє повністю зосередитися на розширенні діяльності.

На думку Голова С.Ф., Робота з підготовки та удосконалення системи нормативних актів повинна завершитися формуванням Бухгалтерського кодексу або відповідного розділу в Господарському кодексі [4]. Основна ідея Бухгалтерського кодексу полягає в тому, що регулювання бухгалтерської діяльності в державі повинно здійснюватися через перелік нормативних документів, які передбачають диференційований ступінь обов'язковості. Держава через Бухгалтерський кодекс може визначити та гарантувати мінімум обов'язків, які покладаються на підприємства в обліковій сфері.

Бухгалтерський кодекс дозволить забезпечити внутрішню узгодженість та повноту правового регулювання облікових відносин. Прийняття такого Кодексу поставить бухгалтерський облік на один рівень з іншими галузями законодавства, що дасть змогу більш широко використовувати бухгалтерську інформацію у кримінальному, цивільному, адміністративному праві і формувати інформацію в інтересах всіх учасників ринку, в тому числі й держави яка виступає гарантом дотримання законодавства.

Для вирішення проблем непостійної законодавчої бази є потреба переходу на Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, оскільки з повним переходом на МСФЗ всі нормативно-правові акти відразу адаптуються до міжнародних стандартів, а не поступово. Перехід на МСФЗ повинен стати вагомою допомогою бухгалтерам у веденні обліку, надання швидкої та достовірної інформації користувачам, складанні звітності [2].

Зростання вимог до бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та постіндустріального суспільства потребує перегляду його теоретичних основ, передусім предмета, принципів та методу. Треба забезпечити паритетне представництво у цьому органі всіх зацікавлених сторін: органів, що регулюють облік та звітність; користувачів інформації; професійних бухгалтерів, аудиторів, викладачів і науковців.

Фінансування діяльності методологічної ради має бути передбачено в бюджеті, а керівника слід обирати з числа її членів. Це уможливить залучення до процесу розробки стандартів усіх зацікавлених сторін, дасть змогу врахувати досвід фахівців різних галузей, зробити цей процес більш прозорим і послідовним [3].

Головною рисою бухгалтера сьогодення є можливість забезпечувати максимальну достовірність бухгалтерського обліку, що потребує вміння використовувати різні облікові методи. Бухгалтер повинен вміти швидко пристосовуватись до швидких змін в економічному житті країни. На сьогоднішній день функції, які виконують бухгалтери, ускладнилися, їх кількість значно зросла. Це вимагає не лише бездоганного знання саме обліку, але і вмінь та навичок, які виникли із швидкими темпами науково-технічного прогресу.

Сучасний бухгалтер повинен не просто вміти вести книги, добре знати облік і економіку, але й володіти основами технології виробництва, трудовим і цивільним правом, діловодством, комп'ютерною технікою та іноземними мовами. Сьогодні бухгалтер займається не тільки веденням рахунків, але й здійснює широку діяльність, що включає контроль і привернення уваги керівництва до порушень, планування і прийняття рішень, оцінку, огляд діяльності і аудит. Також, сучасний бухгалтер повинен задовольнити потреби тих, хто використовує облікову інформацію, незалежно від того, чи є вони зовнішніми чи внутрішніми її споживачами.

Таким чином, бухгалтерська професія в цей час переживає великі зміни, які стосуються: цілей, заради яких ведеться бухгалтерський облік; нормативних документів, якими повинен керуватися бухгалтер; відносини, що виникають із світовим співтовариством; підготовки кадрів облікових працівників; ролі громадських організацій у розвитку бухгалтерської професії. В останній час попит на бухгалтерські послуги різко збільшилися, але й змінилися вимоги до їх якості.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення 14.11.2021, (дата звернення 08.05.2021).
2. Лучко М. Р., Бенько І. Д. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами / М. Р. Лучко, І. Д. Бенько. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2016.

3. Голов С.Ф. Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні: Автореферат/ДВНЗ «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана», Київ, 2009.

4. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні : аналіз стану та перспективи розвитку. Монографія. 2007.

УДК 657

Панченко Н.С.,
студентка ф-ту Маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Токарева Т.О. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового
моніторингу

СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ ЗА МСФЗ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Формування та розвиток ринкових відносин вимагають переосмислення таких економічних інформаційних методів, як облік і звітність. У сучасних ситуаціях зовнішнім користувачам потрібна інформація про фінансову звітність компанії, включаючи поточний і майбутній рівні платоспроможності та ліквідності, власні ресурси та рівні кредиторської заборгованості компанії, структуру капіталу та фінансовий стан компанії [4].

Фінансова звітність є важливим джерелом інформації про економічний розвиток підприємств. У сучасних умовах поступового переходу до ринкового принципу економічної діяльності країн СНД робляться спроби прийняти якомога більше міжнародних стандартів у всіх сферах фінансово-економічних відносин, щоб сформувати стабільність країн у світовій співпраці [3].

Міжнародні стандарти фінансової звітності - це ефективний інструмент для підвищення прозорості та чіткості інформації у звітах, що дозволяє розкрити інформацію про діяльність суб'єктів господарювання та закласти надійну основу для визнання доходів та витрат, а також оцінки активів і зобов'язань. Це дає можливість об'єктивно розкрити та відобразити наявні фінансові ризики суб'єкта звітності та порівняти результати його діяльності, забезпечивши належну оцінку потенціалу та відповідним управлінським рішенням. Крім того, міжнародні стандарти фінансової звітності якісно впливають на здатність управлінців керувати організаціями та забезпечують значні переваги перед конкурентами. Суб'єкти, що звітують за МСФЗ, мають багато можливостей залучити більше джерел капіталу та ділових партнерів, щоб допомогти забезпечити економічне зростання [0].

Вчені та практики вивчали впровадження міжнародних стандартів в українську систему бухгалтерського обліку у своїх роботах: Бадалова Ж., Голов С.Ф., Гордієнко Н.І., Костюченко В.М., Нікітіна Л.В., Сас Л.С. тощо.

Реформування системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів сприятиме створенню нових інформаційних баз даних. Незважаючи на те, що між МСБО та міжнародними стандартами не існує суттєвих невідповідностей, вони в деяких аспектах відрізняються і не повністю охоплюють усі вимоги до подання та розкриття фінансової звітності за МСФЗ [5]. Це пояснює необхідність його перетворення.

Використання фінансової звітності, складеної відповідно до міжнародних стандартів [6], має такі переваги:

- можливість залучення іноземних інвестицій;
- поліпшення іміджу компанії та підвищення репутації в умовах високої конкуренції та серед споживачів;
- порівнянність галузевої фінансової інформації, підготовленої в різних країнах;
- підвищення довіри та взаєморозуміння серед іноземних користувачів.

Серед основних труднощів, із якими стикаються суб'єкти господарювання, що складають і подають фінансову звітність відповідно до міжнародних стандартів [2], необхідно виділити:

- 1) збільшення витрат (пов'язано з необхідністю найму експертів для підготовки звітів на основі МСФЗ або підготовки корпоративного персоналу, а також отримання експертних послуг від консалтингових та аудиторських компаній);
- 2) повнота та чіткість наданої інформації зменшилась, яка, на думку автора, зумовлена тим, що міжнародний стандарт перераховує лише основні статті, які необхідно розкрити у фінансовій звітності.

Отже, для успішного застосування міжнародних стандартів українським компаніям необхідне національне законодавство, персонал і фінансова підтримка. Тому, для підвищення прозорості інформації, що відображається у фінансовій звітності, необхідно сформулювати відповідні рекомендації, в яких буде вказано сферу застосування термінів, перелічених у фінансовій звітності.

Крім того, запровадження нових НП(С)БО прискорить адаптацію національної нормативно-законодавчої бази до міжнародних стандартів.

Список використаних джерел

1. Войнаренко М.П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навчальний посібник / Войнаренко М.П., Пономарьова Н.А., Замазій О.В. К.: ЦУЛ, 2020. 488 с.
2. Зубілевич С.Я. МСФЗ: Короткий курс для практиків» навчальний посібник / Зубілевич С.Я., Мазіна О. І., Rogozний С. А., Карпачова О. В., Дядюн О. О / 2020 р.364 с.
3. Крупка Я.Д. Фінансовий облік: підручник / Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В. [та ін.]. 4-те вид. [доп. і перероб.]. Тернопіль, 2017. 451 с.
4. Мельник Т.Г. Бухгалтерський облік. Практикум. Навчальний посібник, видання друге доповнене і перероблене К.: Кондор Видавництво, 2018. 269 с.
5. Пархоменко В.М. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навчальний посібник / Пархоменко В.М., Малуґа Н.М. Київ, 2019. С. 7 – 8.
6. Харламова О.В. Практика обліку і формування фінансової звітності за МСФЗ: навч. посіб. Київ: 2019. С. 374.

Пастушок А.В.,
*студентка ф-ту Маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Токарева Т.О. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового
моніторингу*

ПРОБЛЕМИ УНІФІКАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В Україні питання уніфікації бухгалтерського обліку є дуже актуальним, оскільки економіка набуває дедалі більшої ваги у світовому економічному просторі, що вимагає формування та розрахунку прибутку, бази оподаткування, принципів і методів капіталізації активів, які мають певний ступінь однорідності, послідовності та прозорості. Його організація залежить від країни.

Міжнародна практика показує, що звіти, підготовлені відповідно до МСФЗ, дуже корисні для користувачів. Використання МСФЗ дозволяє компаніям, зацікавленим на міжнародних ринках, надавати інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим сторонам прозору інформацію про свою діяльність. Необхідно зблизити системи бухгалтерського обліку різних країн на основі Міжнародних стандартів фінансової звітності. Основним методом інтеграції різних систем бухгалтерського обліку є міжнародна уніфікація бухгалтерського обліку.

Питання міжнародної уніфікації бухгалтерського обліку повинне вирішуватися, переважно, шляхом стандартизації й уніфікації бухгалтерського обліку.

Головним завданням уніфікованого бухгалтерського обліку є пристосування української нормативної бази бухгалтерського обліку до вимог законодавства ЄС і Міжнародних стандартів фінансової звітності [1].

Україна реорганізовує свою систему бухгалтерського обліку відповідно до розпоряджень кабінету міністрів України № 911 «Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні» [2].

Метою стратегії є вдосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до вимог міжнародних стандартів і законодавства ЄС.

Хоча фінансова звітність вітчизняних підприємств протягом тривалого часу покращила їх внутрішній облік, вони все ще не відповідають вимогам міжнародних стандартів.

Проблема гармонізації українського бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів полягає в тому, що система бухгалтерського обліку підпорядковується податковому законодавству і не може надавати інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.

На думку Л. П. Ніщенко, «...уніфікація бухгалтерського обліку - це процес координації та доповнення чинних вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку, фінансової звітності та оподаткування з метою виходу на світовий ринок

капіталу, тим самим конструктивно інтегруючи світову систему бухгалтерського обліку» [2].

Для того, щоб сформулювати ефективні заходи для гармонізації національних систем бухгалтерського обліку та звітності з міжнародними стандартами, він пропонує визначити їх за допомогою наступних компонентів: теоретичної та методологічної бази, що включає гармонізацію принципів і регламентів методів (стандартів), та практичних інструментів для гармонізації бухгалтерського обліку.

Уніфікація бухгалтерського обліку здійснюється шляхом його стандартизації. Під стандартизацією бухгалтерського обліку розуміють процес формулювання та послідовного прийняття єдиних вимог, правил і принципів для підтвердження, вимірювання та відображення кожного об'єкта бухгалтерського обліку в бухгалтерських звітах. Цей процес визначає єдині правила та вимоги бухгалтерського обліку і застосовується однаково [4].

Стандартизація бухгалтерського обліку в Україні передбачає застосування національних норм (стандартів) бухгалтерського обліку, які не порушують міжнародних стандартів.

Отже, вивчивши роботу з уніфікації бухгалтерського обліку, можна зробити наступні висновки. Міжнародна уніфікація принципів і процедур системи бухгалтерського обліку є ключовою передумовою уніфікації фінансової звітності для стандартизації та уніфікації бухгалтерських процедур вітчизняних підприємств і їх закордонних партнерів.

Вивчення та розуміння сутності міжнародних принципів бухгалтерського обліку та звітності збагатить потенціал знань українських бухгалтерів, зменшить ризики для інвесторів і кредиторів, підвищить довіру до українських показників фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Гесик Т.П. Уніфікація фінансової звітності в державному секторі Університет державної фіскальної служби України. Збірник статей здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту / 2020. 180 с. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5710/1/6020_IR.pdf (дата звернення 02.05.2021)
2. Дорошенко О.О. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі України і стан її реалізації на сучасному етапі. Вісник ЖДТУ / Серія: Економічні науки. 2018. № 3(61). С. 43–46.
3. Струк Б.М. «Уніфікація в бухгалтерському обліку: позитивний і негативний процес її формування» / 2021. С. 1-3 URL: <http://ukr.vipreshebnik.ru/oblik-audit/4365-unifikatsiya-v-bukhgalterskomu-obliku-pozitivnij-i-negativnij-protses-jiji-formuvannya.html> (дата звернення 01.05.2021).
4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі. № 911 «Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.10.2007. Дата оновлення 27.11.2013 URL: <https://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/natsstandarti-buhobliku-v-derzhavnomusektori/> (дата звернення 02.05.2021).

Патлатюк М.С.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец.051 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Логістичні витрати займають важливе місце серед фінансово-економічних показників діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання. Для більшості промислових підприємств та підприємств гуртово-роздрібною торгівлі процеси логістики спричиняють виникнення від 5 до 45% сукупних витрат.

Згідно з дослідженнями експертів щороку українські підприємства витрачають на логістику від 10 млрд. дол. США і, щонайменше третина цієї суми витрачається нерационально. При цьому сукупні витрати, пов'язані з перевезеннями, зберіганням продукції та сировини українських суб'єктів господарювання сягають близько 15 % ВВП [1].

В країнах Європейського союзу та США логістичні витрати становлять 12–16 % внутрішнього валового продукту, у Китаї – 26 %, у Японії – 6 %.

Аналіз структури логістичних витрат у розвинених країнах показує, що найбільшу частку в них займають витрати на управління запасами (20-40%), транспортні витрати (15-35%), витрати на адміністративно-управлінські функції (9-14%) [1].

Частка логістичних витрат зростає у разі ускладнення ланцюгів постачання, змін у системі замовлень, підвищення вимог клієнтів до якості обслуговування тощо. За останнє десятиліття намітився ріст логістичних витрат на такі комплексні логістичні функції, як обробка замовлень, інформаційно-комп'ютерна підтримка, логістичне адміністрування.

Це потребує наявності достовірної інформації про логістичні витрати та формування чіткого порядку їх облікового відображення для обґрунтування управлінських рішень щодо:

- контролю за поточними логістичними витратами;
- створення бази даних для планування логістичних витрат;
- оперативного управління логістикою.

Для обґрунтування природи походження логістичних витрат необхідно здійснити їх розгляд за класифікаційними ознаками, що дасть змогу структурувати логістичні витрати та виокремити у їх складі:

- витрати на транспортування;
- витрати на вантажно-розвантажувальні роботи;
- витрати на складування та зберігання запасів;
- витрати на управління інформаційними потоками;
- витрати на підготовку і виконання замовлень;

- інші витрати, пов'язані з виконанням логістичних операцій.

Логістичні витрати мають комбінований характер, оскільки частина з них залежить від кількості замовлень (витрати на підготовку і виконання замовлень, витрати на управління інформаційними потоками), а решта (витрати на вантажно-розвантажувальні роботи, транспортні витрати тощо) – від розміру партії поставки.

З'ясовано, що найголовнішою проблемою логістичних витрат є те, що у своїй переважній більшості, у традиційному бухгалтерському обліку вони не виділяються як окремий об'єкт витрат, а трактуються як накладні витрати у складі загальновиробничих витрат підприємства. Виключення складають лише транспортно-заготівельні витрати (ТЗВ), які обліковують на відповідному субрахунку до рахунку 20 «Виробничі запаси». Разом з тим до складу ТЗВ входить лише незначна частка логістичних витрат (витрати на транспортування;

витрати на вантажно-розвантажувальні роботи; витрати на зберігання запасів).

Зазначена розпорошеність витрат значно ускладнює їхню коректну ідентифікацію, оцінювання, своєчасне виявлення резервів оптимізації логістичних витрат у логістичних ланцюгах, а також здійснення управління ними з позиції загальної ефективності діяльності промислового та торгівельного підприємства.

У зв'язку з цим актуалізується необхідність доповнення наявного переліку статей витрат, що входять до складу транспортно-заготівельних витрат та зміна назви субрахунку «Транспортно-заготівельні витрати» на субрахунок з назвою «Логістичні витрати» до рахунку 20 «Виробничі запаси». В якості альтернативи для відображення інформації про логістичні витрати можна відкрити у Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій рахунок 29 «Витрати на логістику», де вказувати логістичні витрати, пов'язані не лише з придбанням виробничих запасів, але й товарів.

Запропонований варіант облікового відображення логістичних витрат сприятиме їх інтегруванню в єдину інформаційну систему підприємства, що, своєю чергою, уможливить оперативне виявлення та усунення відхилень в процесі логістичної діяльності. При цьому розв'язуються питання про вигідність для підприємства закупівлі тієї або іншої продукції, виробництва в тому або іншому місці, використання тих або інших каналів розподілу.

Список використаних джерел:

1. Руделіус В., О. М. Азарян О., Бабенко Н. *Маркетинг: підручник*. Київ: ТМЦ «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2008. 648 с.

Погрібна В.П.,
студентка ФЕтаУ, 2 курс, спец. 6Е02 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Гнилицька Л. В. — д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Розробка (формування) облікової політики підприємства є визначальною частиною організації бухгалтерського обліку та суттєво впливає на його функціонування і прийняття виважених управлінських рішень. Відтак до складання облікової політики слід підходити відповідально із долученням до цього процесу висококваліфікованих фахівців.

Не зважаючи на те, що проблеми теорії та практики формування складових облікової політики в Україні досліджували у своїх працях такі учені як: С. Голов, М. Пушкар, В. Сопко, М. Чумаченко, В. Швець, залишилось багато питань, які вимагають свого уточнення та застосування нових підходів до їх вирішення при оцінюванні впливу облікової політики на прийняття виважених управлінських рішень.

Згідно із статтею 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1]. Елементи (складові) облікової політики впливають на ведення обліку та в кінцевому підсумку на формування інформаційних потоків при прийнятті управлінських рішень менеджментом підприємства.

Зважаючи на те, що в законодавстві України не встановлено чітких принципів формування облікової політики, підприємство саме обирає способи формування облікової політики, дослідивши внутрішні та зовнішні чинники впливу на свою діяльність. Найістотніший вплив на облікову політику будь-якого суб'єкта господарювання чинять такі фактори, як організаційно-правова форма та форма власності, вид економічної діяльності, організаційна структура підприємства, фінансово-економічна стратегія розвитку, особливості діяльності, кадрове та інформаційне забезпечення облікової системи.

Стрижневим елементом облікової політики в контексті формування ефективних управлінських рішень має облікова оцінка. Як зазначає в своїх дослідженнях Б. Засадний, для посилення впливу облікових оцінок на достовірність прийняття управлінських рішень необхідно передбачити в Наказі про облікову політику окремий розділ «Облікові оцінки та коригування у фінансовій звітності», де наводити інформацію про перелік облікових оцінок, та способи їх зміни.

Значення облікової оцінки як інформаційного підґрунтя достовірних управлінських рішень полягає в тому, що:

- облікові оцінки є вартісним виміром будь-якого об'єкта бухгалтерського обліку та характеризують зміну його вартості в залежності від прийнятого управлінського рішення;

- зміна облікових оцінок надає уявлення про реальну вартість активів підприємства на дату формування звітності, що, своєю чергою, впливає і на зміну його фінансового результату;

- при визначенні облікової оцінки застосовують професійне судження бухгалтера чи інших категорій управлінського персоналу підприємства, що має опосередкований вплив на результати, прийнятих на основі облікової оцінки, управлінських рішень.

Необхідність застосування професійного судження зумовлена варіативністю шляхів формування облікової оцінки господарських операцій та відображення їх у бухгалтерському обліку чи звітності. При цьому рівень якості професійного судження при формуванні облікової політики залежить від професійних здібностей та особистих якостей відповідних фахівців.

Також з позицій використання облікової політики при формуванні виражених управлінських рішень має галузева спрямованість елементів облікової політики. Нині елементи облікової політики є загальним для всіх підприємств. Натомість специфіка діяльності підприємств є різноманітною, а отже управлінські рішення будуються на поєднанні різних складових інформації. Тому актуалізується необхідність:

- пристосування елементів облікової політики до галузевої специфіки підприємств;

- розробки альтернативних елементів облікової політики щодо окремих об'єктів обліку.

Проведені дослідження дозволяють констатувати, що в теорії та практиці облікової політики є багато недоліків, усунення яких уможливить отримання зацікавленими користувачами вичерпної, достовірної і неупередженої інформації для прийняття управлінських рішень. Відтак подальші наукові та практичні дослідження в галузі удосконалення облікової політики мають бути спрямовані на:

- розробку нормативного документу рекомендаційного характеру, у якому визначалась форма Наказу про облікову політику;

- затвердження нормативно-правових актів, що визначають рекомендаційні пункти облікової політики для кожної галузі, враховуючи специфіку функціонування підприємства;

- визначення поняття професійного судження при формуванні та реалізації облікової політики та обґрунтування умов його застосування.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. №996-XIV (із змінами і доповненнями, внесеними згідно із Законом N 2164-VIII від 05.10.2017). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 07.05.2021).

2. Засадний Б.А. Обліково-контрольне забезпечення управління діяльністю підприємств в умовах застосування МСФЗ: автореферат дис. ...д-ра екон. наук: 08.00.09. Київ, 2020. 37 с.

Рибічев І.С.,
*магістрант ф-ту ЕУ, 1 курсу, спец. 051 «Економіка», ХТЕІ КНТЕУ,
 Науковий керівник — Польова Т.В. — к.е.н., доцент
 кафедри міжнародного бізнесу, фінансів та обліку*

ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Одним із найбільш дієвих інструментів забезпечення ефективності використання запасів та управління ними є оптимальна щодо облікової політики організація бухгалтерського обліку [1].

Обрані в обліковій політиці принципи мають сприяти чіткому та оперативному складському обліку, дозволяти оперативно отримувати інформацію про залишки запасів й такі, що використані у виробництві, відслідковувати норми списання й витрачання виробничих запасів під час господарської діяльності [2].

Суттєвий вплив на ефективну реалізацію положень облікової політики підприємства має технологія обліку виробничих запасів, модулі якої представлено на рисунку 1.

Рисунок 1. Технологія облікового процесу щодо виробничих запасів

За умов, коли ланцюг руху виробничих запасів є розгалуженим та тривалим за операційним циклом, контроль за станом і рухом виробничих

запасів, з метою забезпечення достовірних даних в бухгалтерському обліку, доцільно забезпечувати через розробку і дотримання графіку документообороту на усіх етапах руху запасів (таблиця 1).

Таблиця 1.

Графік руху первинних документів з обліку виробничих запасів між структурними підрозділами ТОВ «Магнат»

Найменування первинного документа	Складання і передача документу		Обробка документа		Обробка і узагальнення даних в бухгалтерії	
	Відповідальний за складання і передачу документа	Строк передачі документа	Підрозділ що прийняв документ	Коли і кому передається	Обробка документа і узагальнення даних	Кому і коли передається документ
Рахунок постачальника	Касир-інкасатор	В день отримання	Відділ постачання	Щодня до бухгалтерії	Оплата або підготовка відмови від оплати	На другий день після отримання матеріалів завскладом
Прибутковий ордер	Завідувач складом на час надходження матеріалів	Кожного 1-го, 4, 8 числа тощо	Відділ постачання, IT відділ	Бухгалтерії кожного 5, 9, 13 числа	Контроль за змістом, визначенням цін, запис до облікових регістрів	Бухгалтеру 1С не пізніше другого дня після одержання, поточний архів
Накладна вимога	Завідувач складом	Щодня	Відділ постачання	Бухгалтерії наступного дня після отримання	Контроль за визначенням цін, запис до облікових регістрів	Бухгалтеру 1С не пізніше другого дня після одержання
Лімітно-забірна картка	Завідувач складом	Щодня	Відділ постачання	Бухгалтерії наступного дня після отримання	Контроль за правильністю оформлення, запис до облікових регістрів	Бухгалтеру 1С

У нашому дослідженні технологію облікового процесу виробничих запасів на підприємстві представлено трьома взаємоузгодженими через облікову політику модулями, що дозволяє інтегровано представити її взаємопов'язані складові із дотриманням усіх чинних нормативів та забезпечити достовірність облікових даних щодо руху виробничих запасів.

Список використаних джерел:

1. Семенова С. М., Шпирко О. М. Облік виробничих запасів і аналіз ефективності їх використання : монографія. Київ : Артєк, 2018. 239 с.
2. Одношевна О. О. Практичні аспекти та шляхи вдосконалення обліку виробничих запасів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Ужгород, 2016. Вип. 6(2). С. 146–148.

Романюк В.М.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Примаченко О.Л. — к.е.н., доцент кафедри
бухгалтерського обліку та консалтингу

ДОХОДИ І ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерський облік доходів та витрат майбутніх періодів має свої особливості, яких підприємство зобов'язане дотримуватися, оскільки вони впливають на фінансовий результат і, а також на об'єкт оподаткування податком на прибуток.

Відсутність чітких методичних рекомендацій щодо вирішення питань відображення доходів та витрат майбутніх періодів в обліку та порядку їх розподілу та списання зумовлює певні перешкоди, що є причиною пошуку шляхів вирішення цього питання.

Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999р. з новими змінами і додатками [3] визначає цілі бухгалтерського обліку та фінансової звітності кожного підприємства незалежно від його форм власності. Окремого нормативного документа, що регулює відображення доходів і витрат майбутніх періодів, немає, а в деяких актах містяться окремі складові, що зможуть допомогти у вивченні цієї категорії.

Доходи майбутніх періодів – це кошти, які були отримані підприємством в звітному періоді, проте відносяться, згідно з правилами бухгалтерської звітності, до майбутніх періодів, тому що не були підкріплені жодними відповідними витратами [1]. Варто зазначити, що доходи майбутніх періодів є не в кожного підприємства.

У плані рахунків бухгалтерського обліку передбачено для обліку доходів майбутніх періодів рахунок 69 «Доходи майбутніх періодів». Його використання дає можливість отримати фактичну інформацію про фінансові результати діяльності.

У ході дослідження виявлено, що для бухгалтерського обліку доцільно деталізувати субрахунки для рахунка 69 «Доходи майбутніх періодів», враховуючи організаційно-технологічні особливості діяльності підприємства. Для прикладу наведемо такі субрахунки: 691 «Доходи у формі одержаних авансових платежів за здані в оренду необоротні активи»; 692 «Передплата періодичних і довідкових видань»; 693 «Абонентська плата за користування засобами зв'язку»; 694 «Інші доходи майбутніх періодів».

З метою формування оперативної інформації про доходи майбутніх періодів виникає необхідність розробки відомості обліку доходів майбутніх періодів, застосування якої сприятиме отриманню повної і достовірної інформації та забезпечить проведення якісного аналізу доходів майбутніх періодів з метою прийняття оперативних дієвих управлінських рішень.

Вважаємо за доцільне з метою оперативного управління та підвищення інформативності, корисності і достовірності даних для цілей внутрішнього контролю при побудові плану рахунків розмежовувати доходи майбутніх періодів: поточні обліковувати на рахунку 69 «Доходи майбутніх періодів», а довгострокові – на рахунку 551 «Довгострокові доходи майбутніх періодів».

Витрати майбутніх періодів – це витрати, які були сплачені в звітному чи попередніх звітних періодах, а також відносяться до собівартості реалізованої продукції в подальших звітних періодах шляхом капіталізації, що дає змогу підприємству отримати економічну вигоду в майбутньому [1].

У плані рахунків бухгалтерського обліку передбачено рахунок для відображення витрат майбутніх періодів рахунок 39 «Витрати майбутніх періодів». Для підвищення прозорості та деталізованої облікової інформації доцільно додати субрахунки для відображення інформації за діяльністю підприємства, наприклад: 391 «Авансові орендні платежі», 392 «Передплата періодичних і довідкових видань», 393 «Оплата страхового полісу, торгового патенту», 394 «Підготовчі до виробництва роботи» (в сезонних галузях промисловості), 395 «Інші витрати майбутніх періодів».

Облік витрат майбутніх періодів формалізує завдання, пов'язані з врахуванням певних особливостей, які необхідно знати і дотримуватися у встановленому порядку. Це обумовлено впливом таких видів витрат на формування бухгалтерського фінансового результату і, відповідно, на об'єкт оподаткування податком на прибуток.

Здійснення аналізу витрат майбутніх періодів є необхідною передумовою ефективного функціонування підприємства, оскільки дані витрати впливають на собівартість виробленої продукції, а значить впливають на фінансовий результат підприємства.

Необхідно у наказі про облікову політику передбачити період, впродовж якого будуть списуватись доходи і витрати майбутніх періодів, методи їх списання. Це буде підставою щомісяця складати бухгалтерські довідки-розрахунки та відображати розраховані суми на рахунках бухгалтерського обліку.

Доходи і витрати майбутніх періодів мають великий вплив на корегування доходів, собівартості та фінансового результату підприємства в звітному періоді. Тому за некоректного відображення та списання доходів і витрат майбутніх періодів виникає викривлення фінансової звітності підприємства, що може призвести до значних збитків чи навіть до банкрутства підприємства.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Вимоги до фінансової звітності». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 20.04.2021р.)
2. Брік С.В. Деякі особливості фінансового обліку доходів та витрат майбутніх періодів. // Матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції «Проблеми підвищення якості системи обліку, аналізу, аудиту й оподаткування в сучасних умовах господарювання». 2018. С. 9–11.

3. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства України від 30.11.99 р. № 291.

4. Колесніченко А.С. Практичні аспекти відображення витрат майбутніх періодів в обліку і звітності // Матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції «Проблеми підвищення якості системи обліку, аналізу, аудиту й оподаткування в сучасних умовах господарювання». 2018. С. 27-29.

5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: від 16 липня 1999 р. №996 - XIV (зі змінами та доповненнями) Дата оновлення: 14.11.2020. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3332-17> (дата звернення: 20.04.2021).

6. Гуріна Н.В., Шевченко О.С. Облік доходів майбутніх періодів: вітчизняний та міжнародний досвід // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні». 2017. С. 30-32

УДК 657.4

Сазоненкова М.А.,
студент ф-ту ФФ, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Бондар Т.А. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтинг

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ ЩОДО ВІДТВОРЕННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

При моделюванні процесу лісового господарства важливо забезпечити розумне співвідношення між витратами та кінцевим результатом. Управління прибутком, що йде на здійснення основної лісогосподарської діяльності, здійснюється через управління витратами. Окремим важливим аспектом є облік витрат щодо відтворення лісових ресурсів. Однак, існуюча система збору та обробки інформації про суб'єкта економічних відносин не дозволяє отримувати дані, необхідні для ефективного управління лісовим господарством [3].

Лісгоспи здійснюють два види діяльності: основну, яка полягає в організації ефективного лісоуправління, і іншу (підприємницьку), яка сприяє основній. В умовах тісного взаємозв'язку цих видів діяльності, коли продукція, отримана від проведення лісогосподарських заходів, є сировиною для підприємницької діяльності, а реалізація продукції інших видів діяльності – основним джерелом власних коштів, що спрямовуються на ведення лісового господарства, організація ефективного обліку витрат в лісовому господарстві стає як ніколи актуальною. Саме тривалість виробничого процесу лісового господарства вимагає пропорційності користування лісом і термінів його вирощування, що і визначає головну вимогу до організації та ведення лісового господарства – безперервного, невиснажливого користування лісом. Для безперервного отримання стиглої деревини треба мати спадкоємний просторово-часовий ряд насаджень.

На практиці, це може бути представлено як господарська система, що складається із сукупності однорідних за складом і умовами місцезростання

насаджень, об'єднаних спільною метою і всім комплексом лісогосподарських заходів, які, у свою чергу, являють собою цілісну сукупність взаємопов'язаних заходів, включаючи рубки, лісозахисні заходи та інші. Витрати на щорічне повторення є поточними і відносяться до собівартості відтворення. Сума цих витрат може бути визначена, так як вони утворюються в строгій відповідності з обов'язками, покладеними законодавством на лісгоспи. Це забезпечує умови, необхідні для визнання витрат лісового господарства в бухгалтерському обліку [1].

Відповідно до сформованих основ визначення вартості відтворення лісових ресурсів та її основи – собівартості – лісове господарство визнано галуззю матеріального виробництва, а лісові ресурси – його продукцією; визначення вартості ресурсів повинно ґрунтуватися на витратах на їх відтворенні; визначення вартості і собівартості деревних ресурсів має відбуватися відповідно до загальноприйнятих у народному господарстві підходів. У літературі технологічний процес лісовідтворення представлений в двох видах: розширене відтворення, що припускає підвищення продуктивності лісу за рахунок його створення на нових площах; просте відтворення, що полягає в здійсненні лісогосподарських заходів в корінних лісах, тобто на природно створених.

Тривалість виробничого циклу при простому відтворенні в лісовому господарстві укладається в один рік. Розрахунок собівартості робіт на вирощування лісу в рамках простого відтворення виключає необхідність капіталізації витрат і результатів.

Щодо статистики використання лісових ресурсів, то за 2019 рік підприємствами галузі від усіх видів рубок заготовлено 15,6 млн куб. м деревини, що на 5,7% менше в порівнянні з 2018 роком. Загальний обсяг реалізації деревини у круглому вигляді на внутрішній ринок у 2019 році становить 13 млн куб. метрів на загальну суму 11,7 млрд грн, що у порівнянні з 2018 роком відповідно на 1,3 млн куб. м та 1,5 млрд грн менше. За підсумками роботи 2019 року в порівнянні з минулим роком зменшилась ціна знеособленого кубометра заготовленої деревини на 1,8%, реалізованої деревини – на 2,9%. Станом на 01.01.2020 на складах підприємств галузі знаходиться 1070 тис. куб. м лісопродукції. По відношенню до середньомісячної заготівлі обсяг залишків в цілому складає 82,3%. У порівнянні з обсягами лісопродукції на складах станом на 01.01.2019 року залишки зросли на 198 тис. куб. м, або на 22,7% [2].

Рух фінансових потоків у рамках моделі безперервно продукуючого лісу дає картину простого відтворення лісових ресурсів та дозволяє його будувати на принципах самоокупності, представляючи в даному випадку стиглий ліс, що вирубують, як продукт лісовідтворення; витрати на весь комплекс робіт в лісі за рік як собівартість лісовідтворення; лісовий дохід від продажу лісу на корені як виручку від реалізації продукції; а вартість деревини від рубок до догляду – як зменшення або збільшення витрат.

Список використаних джерел:

1. Лебедик Г.В. Особливості обліку готової продукції та її реалізація на підприємстві. *Економіка і регіон*. 2015. № 5. С. 131-136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2015_5_24 (дата звернення 26.04.2021)

2. Публічний звіт голови Державного агентства лісових ресурсів України. URL: https://mepr.gov.ua/files/images/news_2020/26022020/ПУБЛІЧНИЙ%20ЗВІТ%20ДАЛР%203А%202019%20РІК.pdf (дата звернення 30.04.2021)

3. Тарлопов І.О. Шостак Ю.П. Актуальні проблеми організації обліку готової продукції на підприємстві. Економіка. Фінанси. Право. 2018. № 6. С. 35-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_6_10 (дата звернення 02.05.2021)

УДК 657

Семенюк К.В.,

*студентки 2 курсу, спец. «Облік і аудит
в управлінні підприємницькою діяльністю»*

Інститут бізнес освіти, ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник — Коршикова Р.С. — к.е.н.,

доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ

Дебіторська заборгованість є одним з різновидів активів підприємства, який може бути реалізований, переданий, обмінаний на майно, продукцію, результати виконання робіт або надання послуг. Залежно від розміру дебіторської заборгованості, термінів її погашення, а також від того, яка ймовірність непогашення заборгованості, можна зробити висновок про стан оборотних коштів підприємства та тенденції його розвитку. Відповідно до НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату, а дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [3].

До основних причин виникнення дебіторської заборгованості на підприємстві можна віднести:

1) невідповідність обсягу грошової маси, що знаходиться в обігу, вартісному обсягу продукції, що випускається, надаваних послуг і платежів у бюджетній сфері;

2) низьку платіжну дисципліну покупців і загальний економічний стан галузей, до яких вони відносяться;

3) брак коштів у клієнта або зниження рівня його платоспроможності.

4) порушення розрахунково-платіжної дисципліни контрагентами;

5) зниження інвестиційних накопичень та інших залишків грошових коштів у підприємства;

6) значне випередження процентних банківських ставок у порівнянні з темпами інфляції (у кілька разів) і практична недоступність отримання кредитів, особливо довгострокових, для більшості підприємств;

7) відволікання платіжних засобів для закупівлі валюти і подальше знецінювання гривні;

8) нерозвиненість практики факторингу;

9) недосконала політика стягнення дебіторської заборгованості;

10) недосконалість якості аналізу дебіторської заборгованості і послідовності у використанні його результатів [1, с. 137].

Залежно від своєчасності погашення дебіторська заборгованість поділяється на:

- дебіторську заборгованість, строк оплати якої не настав (строкова дебіторська заборгованість);
- дебіторська заборгованість не сплачена в строк (прострочена). В тому числі:
 - сумнівна дебіторська заборгованість;
 - безнадійна дебіторська заборгованість.

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги щодо якої існує невпевненість її погашення боржником. Своєю чергою безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності. Відповідно до НП(С)БО 10 нарахування резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат. Згідно з інструкцією №291 нарахування суми резерву сумнівних боргів відображається за дебетом субрахунку 944 «Сумнівні та безнадійні борги» у кореспонденції з кредитом рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» [2].

Слід зазначити, що згідно з національними правилами такий резерв створюється тільки для торгівельної дебіторської заборгованості. При цьому інші види короткострокових розрахунків з іншими дебіторами залишилися поза увагою нормативної бази. Вважаємо це недоліком існуючих облікових стандартів, оскільки кредитні збитки через несвоєчасність, неповноту або взагалі несплату боргів можуть виникати не тільки за основними операціями, але і за іншими видами діяльності суб'єкта господарювання. Така ситуація вимагає внесення змін до НП(С)БО 10 для їх вдосконалення.

Таким чином, за правильного та своєчасного здійснення аналізу дебіторської заборгованості забезпечується можливість оцінки ефективності і збалансованість розрахунків із покупцями та іншими дебіторами, обґрунтованість надання товарного кредиту і знижок покупцям; можна визначити сфери, щодо яких необхідно докласти додаткових зусиль для повернення боргів; визначається база для створення резерву сумнівних боргів; полегшується прогнозування надходження коштів.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський облік. 2-е вид., перероб, і доп. [текст] Навч. посіб. / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. -424 с.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]: затв. МФУ від 30.11.1999 №291 - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0893-99#Text>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [Електронний ресурс] : затв. МФУ від 25.10.99 № 725/4018. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

BLOCKCHAIN–ТЕХНОЛОГІЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ

Початок ХХІ ст. характеризується появою і поширенням Digital-технологій, а також пов'язаних із ними продуктів – технології зберігання та обміну даними блокчейн (англ. Blockchain). Blockchain є однією з прогресивних технологій та найпомітніших інновацій останнього десятиліття, пошук варіантів застосування якої можна прослідкувати у різних сферах і видах діяльності підприємства. Поряд із технологією Blockchain з'явився і новий економічний феномен – криптовалюта, першим різновидом якої став біткоїн (англ. Bitcoin). Із кожним днем у світі все частіше фіксуються операції, які проводяться за допомогою криптовалют.

Блокчейн (англ. Blockchain) являє собою структуровану базу даних, «ланцюжок блоків», де кожен блок пов'язаний з попереднім. Блок містить в собі набір записів (інформацію). Кожен новий блок з інформацією додається в кінець ланцюжка. Таким чином, створюється своєрідний «реєстр» даних, у який дані вносяться у суворій послідовності. Кількість блоків є необмеженою. Змістовно блок може містити будь-яку інформацію: про дії, людей, об'єкти, трансакції, серійні номери, видані кредити тощо [1, с.172].

Серед найважливіших переваг блокчейну з погляду його застосування в обліку та аудиті варто виділити такі:

- блокчейн посилює захист інформації, практично унеможливлюючи її фальсифікацію;
- зменшується кількість помилок;
- з'являється можливість контролювати трансакції в режимі реального часу.

Варто зауважити, що операції, які ґрунтуються на блокчейн-технології, сьогодні в Україні ніяк не регламентуються нормативно. Зокрема, це також стосується й біткоїна та інших видів криптовалют: Закон України «Про обіг криптовалют в Україні» [2] знаходиться на стадії проекту, а Національний банк України у своєму роз'ясненні розглядає біткоїн як грошовий сурогат, заборонений до використання на території України.

Сьогодні в економічній літературі все частіше шириться думка, що вітчизняний бухгалтерський облік ґрунтуються на застарілих принципах і методах, які вже не відповідають вимогам сьогодення та суперечать новій цифровій економіці, основне місце у якій належить інформаційним технологіям. Трансформації, серед іншого, потребує технологія обробки, збереження, передачі та накопичення інформації. Саме тому blockchain-

технологія, яка навіть термінологічно корелює з категоріями бухгалтерського обліку, розглядається як поштовх до змін у методології його ведення.

У бухгалтерському обліку запровадження blockchain-технології дозволить мінімізувати кількість паперових документів, удосконалити документообіг, спростити доступ аудиторів і регуляторів до перегляду інформації про здійснені підприємствами транзакції. Застосування цієї технології значною мірою спрощує процеси проведення інвентаризації, розрахунку та сплати податків, кредиторської, дебіторської заборгованості.

Серед перспективних напрямів використання blockchain-технології можна виокремити проведення розрахунків із зовнішніми контрагентами, відстеження руху активів у межах компанії і забезпечення оперативності обліку в реальному часі. При цьому відбуватиметься оптимізація роботи бухгалтера, адже вони вже не змушені будуть звіряти рахунки, оформляти дебіторську та кредиторську заборгованість, підтверджувати й оцінювати транзакції тощо. Натомість фахівці з бухгалтерського обліку зможуть значно більше уваги приділяти вирішенню питань коректної класифікації активів, доходів, витрат підприємства, а також формування вартості об'єктів обліку [3, с.271].

Блокчейн в бухгалтерському обліку та при складанні звітності підвищує безпеку зберігання даних та надає переконливе підтвердження про проведені транзакції. Спільний контроль над проведенням фінансових операцій при надійній синхронізації даних та з забезпеченням захисту від навмисних і ненавмисних втрат та підмін, виводять технологію блокчейну на принципово новий рівень.

Варто враховувати і те, що в результаті запровадження такої технології, як блокчейн, бухгалтерам потрібно розвивати та постійно вдосконалювати навички користування інформаційними технологіями, безперервно навчатися, адже їх робота набуде іншого характеру, переміститься у сферу аналітики й контролю, прогнозування, ідентифікації нових можливостей тощо.

Однак, поки що ми знаходимося на самому початку шляху модернізації, що пропонується. Багато питань є невирішеними, також не зрозумілий процес впровадження таких технологій, наслідки можливих помилок, відповідальність та відшкодування шкоди. Враховуючи тенденції впровадження блокчейн-технології у бухгалтерському обліку, можна припустити, що повною мірою блокчейн, а відповідно і криптовалюта буде застосовуватися у нашому житті через 10-15 років і лише за умови адаптації національного законодавства до нових реалій використання інформаційних технологій.

Список використаних джерел

1. Король С.Я. Цифрові технології в обліку й аудиті / С.Я. Король, О.А. Ключко // *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020 р. № 1 (112). С. 170-176.
2. Про обіг криптовалюти в Україні: Проект закону України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/XH5JJ00A?an=12> (дата звернення 30.04.2021).
3. Пілевич Д.С. Теоретико-прикладні засади використання blockchain-технології в бухгалтерському обліку / Д.С. Пілевич // *Проблеми економіки*. 2020 р. № 1 (43). С. 267-274.

Слива А.В.,
*студентка ф-ту ФЕУ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Хмельницький національний університет,
Науковий керівник — Гуменюк А. Ф. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування*

ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день фінансові інвестиції є одним з найголовніших чинників покращення економічного стану підприємства, тому даний вид діяльності досить суттєво впливає на його бухгалтерський облік.

Згідно з П(С)БО 12, термін фінансові інвестиції означає активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора [6].

За міжнародними стандартами обліку, поняття фінансових інвестицій включає дві складові: власне фінансові інвестиції та фінансові інструменти [2, с. 59].

Головною метою організації обліку фінансових інвестицій на підприємствах є забезпечення об'єктивної оцінки, повного відображення та своєчасного реєстрування в облікових регістрах операцій, що пов'язані з фінансовими інвестиціями. Організація обліку узагальнює інформацію про такі операції у звітності з метою забезпечення інформаційних потреб зацікавлених осіб [7, с. 24].

Враховуючи правову й економічну сутність фінансових інвестицій, можна визначити основні їх функції, а саме: перерозподіл грошових коштів (капіталів) між галузями і сферами економік, територіями і країнами, групами і прошарками населення, населенням і державою; інформаційна функція, яка є засобом мобілізації грошових коштів інвесторів; надання визначених додаткових прав його власникам. Крім права на капітал, це може бути право на участь в управлінні, право на першочерговість дій у певних ситуаціях; забезпечення одержання доходу на капітал або повернення самого капіталу [2, с. 59].

Проте, ні ПБО 12, ні ПБО 13 не містять спеціальних правил визначення вартості, за якою необхідно первісно визнати безоплатно отримані фінансові інвестиції. Для первісного визнання безоплатно отриманої фінансової інвестиції можна обрати один із способів: визнати інвестицію за її справедливою вартістю з одночасним збільшенням додаткового капіталу у випадку, коли інвестицію буде кваліфіковано як необоротний актив, або визнати фінансову інвестицію за нульовою вартістю, що є більш застосовним варіантом для поточних фінансових інвестицій (оскільки протягом 12 місяців буде визнано дохід від їх продажу з нульовою собівартістю або цю

інвестицію буде переоцінено на дату балансу за справедливою вартістю з визнанням доходів від переоцінки) [7, с. 26].

За кожними суттєвими статтями бухгалтерського обліку завжди є шанс допустити ненавмисні, або ж навпаки, навмисні помилки у відображенні в обліку та звітності. Тому, для ефективного використання та залучення фінансових інвестицій проводять перевірку повноти й точності розкриття інформації. Тобто, проводиться процедура аудиту фінансових інвестицій.

На основі проаналізованих джерел загальних проблем аудиту в Україні [1,3,4,5], можемо виокремити найважливіші проблеми, які перешкоджають успішному розвитку аудиту фінансових інвестицій:

- відсутність методичних рекомендацій щодо проведення аудиту фінансових інвестицій;
- відсутність типових форм документів з аудиту фінансових інвестицій;
- відсутність єдиної системи розрахунку за аудиторські послуги;
- відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту фінансових інвестицій.

Отже, при вирішенні усіх наведених проблем та при розробці відповідних заходів з покращення, облік та аудит фінансових інвестицій безумовно вийде на новий рівень ефективності.

Список використаних джерел:

1. Бержанір І. А. Аудит в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Проблеми обліку, аудиту, аналізу та оподаткування в умовах глобалізації економіки: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет конференції (25 лютого 2019 року). Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. С.167-168.
2. Ворожбит М. Особливості обліку та аудиту фінансових інвестицій підприємства. Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Вінниця: Видавничоредакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2017. Вип.38. С.58-60.
3. Дулачик О. І., Кушнір А. М., Мариняк О. О. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоekonomічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування» 11-12 травня 2017 р. (ТНТУ ім. І. Пулюя, м. Тернопіль). С.81-82.
4. Зубко В. В., Комірна О. В. Проблеми та перспективи аудиту в Україні. Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 18 листопада 2020 р.): у 5 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 5. С.39-41.
5. Панова Я. Г. Проблеми розвитку аудиту в Україні. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 31 березня 2020 року. Полтава, 2020. С.281-282.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00> (дата звернення: 07.05.2021).
7. Ремешевська С. О. Особливості обліку фінансових інвестицій Облік, аудит, аналіз: сучасні проблеми теорії та практики : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., 16 травня 2019 р., Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2019. С. 24-27.

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ ТА ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА ПОДАТКАМИ З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Сьогодні податок на доходи фізичних осіб (далі - ПДФО) є одним із основних бюджетоутворюючих податків, за допомогою якого перерозподіляються фінансові ресурси між державою та населенням. У 2014 році до податків, які утримуються з доходів фізичних осіб додався військовий збір (далі - ВЗ), правила утримання і сплати якого майже не відрізняються від правил, що застосовуються до ПДФО. Від правильності розрахунків та відображення в обліку залежать повнота та своєчасність перерахунку підприємства, який виступає у такому разі податковим агентом, з бюджетом та уникнення застосування до підприємств штрафних санкцій відповідними контролюючими органами. Тому питання правильної організації облікового процесу та відображення даних у податковій звітності щодо ПДФО та ВЗ є актуальним на сьогоднішній день.

Основним нормативно-правовим актом, що регулює ПДФО є Податковий кодекс України (IV Розділ). Деякі питання щодо ВЗ визначені у 1 підрозділі 10 Розділу XX Перехідних положень Податкового кодексу, але основні правила утримання і сплати цього збору визначені, як і для ПДФО у IV Розділі кодексу.

Платниками податку є фізичні особи - резиденти, які отримують доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи, фізичні особи - нерезиденти, які отримують доходи з джерела їх походження в Україні та податкові агенти, які виступають посередниками між фізичними особами (часто своїми працівникам) та державними органами [1].

Для більшості фізичних осіб об'єктом, що підлягає оподаткуванню є місячний оподаткований дохід, тобто заробітна плата, тому, як правило, податок на доходи фізичних осіб сплачують податкові агенти під час виплати такої зарплати.

Основна ставка ПДФО на сьогоднішній день становить 18%. Для військового збору ставка є єдиною для всіх випадків і складає 1,5%.

Операції з нарахування й виплати доходів фізичним особам відображаються на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» [2 с. 119].

Для того, щоб перерахувати до бюджету ПДФО використовують субрахунок 641 «Розрахунки за податками», для погашення зобов'язання з ВЗ використовують субрахунок 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами».

Податок сплачується до бюджету під час виплати доходу фізичній особі єдиним платіжним документом. Слід зазначити, що банки приймають платіжні документи для виплати доходу тільки якщо разом з ними подається розрахунковий документ на перерахування податку та збору до бюджету або розрахунковий документ на зарахування коштів у сумі ПДФО та ВЗ на єдиний рахунок [1].

Але, якщо сплачується ПДФО та ВЗ щомісяця, то податкова звітність складається та подається лише один раз на квартал. У розрахунковому документі фіксуються, і база оподаткування, і сума податку та збору. З 1 січня 2021 року вступив в дію наказ Міністерства фінансів від 15.12.2020 №773, відповідно до якого за перший квартал 2021 року потрібно подавати податкову звітність, яка тепер буде об'єднувати не лише ПДФО та ВЗ, але й збір на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ). Заповнення та подання такої звітності висвітлені у Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску [3]. Подати такий податковий розрахунок до органів податкової служби необхідно протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу. Податкова декларація може подаватися за вибором податкового агента в один із таких способів:

- 1) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;
- 2) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
- 3) засобами електронного зв'язку в електронній формі, яку найчастіше і використовують [4, С.156].

Отже, в процесі дослідження було наведено механізм утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб та військового збору, визначені основні моменти щодо формування за ними податкової звітності.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / Доступ до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv#n3914>.
2. Журавель Г.П., Гарасим М.П., Гарасим П.М., Хомин П.Я. Облікове забезпечення податкової звітності на підприємствах України : навч. посіб. – Тернопіль : ТНЕУ 2014. – 272 с.
3. *Форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску і Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску: затв. наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 року №4. Дата оновлення: 15.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15#Text> (дата звернення 05.05.2021).*
4. Лега О.В., Черненко К.В. Звітність у системі податкових розрахунків. Причорноморські економічні студії. – Випуск 59-2. – 2020. – С. 154–159.

Спекова О.Р.,
студентка ф-ту МЕСФ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Дніпровський державний технічний університет ДДТУ,
Науковий керівник — Кемарська Л.Г. — к.е.н.,
доцент кафедри фінансів та обліку

ОЦІНКА ТА ВИЗНАННЯ ДОХОДІВ ВІДПОВІДНО НАЦІОНАЛЬНИМ ТА МІЖНАРОДНИМ СТАНДАРТАМ

У системній основі складання та подання фінансових звітів під доходами розуміють валові надходження економічної вигоди протягом звітного періоду, які виникають у процесі діяльності підприємства. Ці надходження мають сприяти збільшенню власного капіталу, але не мають бути внесками власників (акціонерів).

Поняття доходу характеризується в економічній теорії як збільшення ресурсів підприємства, що використовуються з метою відшкодування вже вичерпаних витрат та для нагромадження - з метою подальшого розвитку.

Відповідно до вимог П(С)БО 15 «Дохід», доходи підприємства класифікуються за різними ознаками. Для визначення доходу розрізняють дохід від: реалізації продукції, товарів, інших активів, придбаних з метою продажу (крім інвестицій у цінні папери); надання послуг, виконання робіт; використання активів підприємства іншими фізичними та юридичними особами, результатом якого є отримання відсотків, дивідендів, роялті [1].

Визнані доходи класифікують в бухгалтерському обліку за групами: дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; фінансові доходи; інші доходи.

Дохід відображається в бухгалтерського обліку сумою справедливої вартості активів, які отримані або підлягають отриманню.

В міжнародній літературі виокремлюються два фундаментальні підходи до сутності поняття доходу підприємства: витратний та ринковий, які спричиняють появу теорій, що їх поєднують:

- «факторна теорія доходу» – в теорії акцентується використання різноманітних матеріальних та нематеріальних ресурсів (факторів виробництва) в процесі господарської діяльності, в результаті чого формується дохід підприємства;

- «компенсаторна теорія» або «теорія підприємницького доходу» – наголошують підприємницькі здібності керівника як визначальний фактор успішного здійснення господарської діяльності підприємства;

- «інноваційна теорія доходу» – визначаються інноваційні процеси та розробки значним чинником формування доходу на підприємстві;

- «теорія монопольного доходу» – розглядається формування доходів підприємств під час недосконалої конкуренції на ринку.

Зазначені теорії по-різному трактують механізми формування доходів та існують незалежно.

Є. С. Хендриксен та М. Ф. Ван Бреда вважали сутністю доходу саме його реалізацію, на той час як Літлтон і Патон визначали дохід як продукт діяльності підприємства [2].

Відповідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» доходи - це збільшення економічних вигод у вигляді надходжень активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання власного капіталу за рахунок внесків учасників (власників) [3].

Визначення категорії «дохід» за М(С)БО 18 «Дохід» [4] – є валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу.

Розуміння змісту доходів, як наслідків збільшення капіталу підприємства, за умови відокремлення від внесків власників, виступає важливою перевагою визначення, наведеного у національних стандартах.

Отже, критерії визнання доходу узгоджуються за двома стандартами та прогнозують надходження економічних вигод та надають перелік операцій, що не визнають доходи: суми податків і обов'язкових платежів, які підлягають перерахуванню до бюджету; сума авансу в рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг); сума надходжень за договором комісії, агентським та іншим аналогічним договором на користь комітента, принципала; сума завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором, та водночас мають певні відмінності стосовно визнання, оцінки і сутності поняття «доходи».

Міжнародні стандарти здійснюють вплив на розвиток національної системи бухгалтерського обліку та узагальнюють накопичений досвід різних країн. Аналіз змісту національних положень свідчить про необхідність їх постійного розвитку та удосконалення відповідно до змін, що відбуваються в економіці країни.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджено наказом Міністерством фінансів України від 29.11.1999р №290. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

2. Хендриксен Э.С., Ван Бред М.Ф. (2000). Теория бухгалтерского учета. Москва: Финансы и статистика

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ МФУ №73 (2013).//Вилучено з <http://www.minfin.gov.ua>

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18). Дохід IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012.// Вилучено з http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_025

Сухина Ю.В.,
студентка ф-ту ФМ, 2 курсу, спец. 6Р03 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Токарева Т.О. - к.е.н., доцент кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу

СОЦІАЛЬНИЙ ОБЛІК У СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

У даний час сфера економіки України знаходиться на шляху впровадження соціальної відповідальності бізнесів. Причиною цього став стрімкий розвиток приватного капіталу та вихід великих корпорацій на ринок як вітчизняних, так і закордонних. На сучасному етапі розвитку економіки України існує лише теоретична основа, а реальний механізм впровадження соціальної відповідальності в бізнес відсутній.

У даній системі бухгалтерський облік є головним чинником розвитку подальшої роботи бізнесу, оскільки саме ця наука вивчає необхідний набір принципів і постулатів. За допомогою бухгалтерського обліку для підприємств висвітлюються результати впровадження системи соціальної відповідальності та прискорюється реалізація управлінських заходів.

Розглянути систему впровадження соціальної відповідальності на українських підприємствах у системі бухгалтерського обліку є метою даного дослідження.

Значний внесок у формування та розвиток соціально-відповідального бізнесу в Україні зробили вчені Бедзай О.В. (досліджено проблеми, які викликало впровадження соціальної відповідальності на підприємствах України) [1]; Будько О.В. (спрямовує увагу на аналізі можливості успіху даної структури в реаліях України) [2]; Камінська І.В. (доведена теоретична основа системи соціальної відповідальності в бухгалтерському обліку) [3]; Сивак О.Б. (вивчає досвід впровадження соціальної відповідальності на підприємствах України й Європи) [5].

Соціально-відповідальна діяльність - це діяльність суб'єкта господарювання, яка спрямована на задоволення інтересів всіх груп зацікавлених осіб. Її метою є досягнення позитивних економічних і соціальних результатів для підприємства.

Соціальну відповідальність бізнесу можна трактувати як дії спрямовані на здійснення максимально корисного внеску в розвиток країни.

Соціальна відповідальність є важливим аспектом економічного середовища світу. На цьому зараз акцентують увагу всі компанії незалежно від розміру. Більшість країн розуміють важливість цього аспекту, враховуючи надзвичайну суспільну й економічну вигоду, і прикладають зусилля, щоб актуалізувати дослідження [6].

Соціальна відповідальність бізнесу базується на принципах: підзвітності (компанія має звітувати за ставлення до екології країни) та прозорості (підприємство має не приховувати свої дії).

Наразі, немає однозначної думки з приводу місця соціального обліку в системі бухгалтерського обліку. Однак, більшість із українських науковців погоджуються, що бухгалтерський облік у системі соціальної відповідальності присутній для формування звітності [3]. Будько О.В. пропонує розробити Робочий план рахунків для обліку соціально-відповідальної діяльності, суть якого полягає у відкритті аналітичних рахунків до основних рахунків бухгалтерського обліку за соціальними видами діяльності [2].

Соціальні ініціативи компаній у розрізі бухгалтерського обліку включають завдання, що мають бути виконані. До них входять: розвиток персоналу, охорона здоров'я, якість продукції, добросовісна ділова практика, та ін. Найбільш відповідальними та усвідомленими є зарубіжні компанії, а також великі підприємства України. Прикладами таких є: Київстар, ДТЕК, Метінвест, Хадсон та ін.[6].

Також, варто додати, якщо враховувати Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» [4] ціллі впровадження обліку соціально-відповідального бізнесу є надання повної інформації про результати фінансування соціальних програм. Із цього виникає необхідність створення облікових документів для соціально-орієнтованих підприємств і відображення цих даних у спеціальній звітності. Значно впливає ще те, що в Україні зростає необхідність створення соціальної відповідальності бізнесів, тобто ця система має бути взаємопов'язана з Міжнародними стандартами фінансової звітності.

Бухгалтерський облік як наука - це система прийняття рішень на основі обробленої інформації. Виходячи з цього твердження, соціальна відповідальність бізнесу як частина бухгалтерського обліку має вписуватись в стратегію, яку обрало підприємство. Для цього потрібно удосконалити вже існуючу систему соціального обліку, на основі якої буде формуватися звітність підприємства. До поліпшення системи соціального обліку треба підійти комплексно, тобто і з боку держави, і з боку підприємств.

Список використаних джерел:

1. Бедзай О.В., Федченко Т.В. Соціальна відповідальність бізнесу: проблеми розвитку та бухгалтерського обліку. Культура народів Причорномор'я. Кам'янське, 2014. С.70-74
2. Будько О.В. Облік соціально відповідальної діяльності як інформаційна основа управління сталим розвитком підприємства: навч.-метод. посібник. Кам'янське, 2016. С.33-38
3. Камінська І.В. Соціальний облік як інформаційна база реалізації концепції соціально відповідального бізнесу. Галицький економічний вісник . Івано-Франківськ, 2019. С.3-8
4. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність. Закон України від 16.07.1999 р.№ 996-XIV URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 21.04.21)
5. Сивак О.Б. Соціальна відповідальність в підприємницькій діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід. Економічна наука. Київ, 2016. С. 8-15
6. Яковець Т.А. Виплати працівникам у звітності підприємства: соціальна орієнтація. Інтернаука. Тернопіль, 2020. С.10-14

Ткаченко В.В.,
*студентка ФМ, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Токарева Т.О. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК СПОСІБ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасному світі, де все швидкоплинне та мінливе, будь-яке підприємство потребує цілісну систему обліку для отримання актуальної інформації. Така система необхідна для задоволення інформаційних запитів щодо діяльності господарства й ефективного управління ним. У випадку відсутності необхідної інформації про ситуацію підприємства, можлива поява стану невизначеності, що впливає на діяльність і результати виробництва. Тому, одним із головних джерел економічних даних є бухгалтерський облік. Саме він формує масивний сегмент всієї інформації, що допомагає чітко зрозуміти фінансове й економічне становище підприємства.

Бухгалтерський облік є системою збирання, реєстрації й узагальнення інформації про майно, зобов'язання та капітал підприємства шляхом безперервного і документального відображення господарської діяльності [1, с. 8]. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» головною ціллю ведення бухгалтерського обліку є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище та результати діяльності підприємства для прийняття управлінських рішень [2, с. 3].

Отже, зі згаданого вище, об'єктивну інформацію надає система бухгалтерського обліку. Вона являється незамінною частиною всієї інформаційної системи підприємства, яка забезпечує якісне керування на всіх рівнях управління. Також, бухгалтерський облік необхідний для прогнозування альтернатив при розв'язанні конкретних проблем, заради ефективності та підвищення прибутку [3, с. 2].

Першими з дослідників, хто звернув увагу на розвиток бухгалтерського обліку як компоненту системи управління підприємством, розглядалося такими вченими як: Б.В. Алаховим, В.І. Ісаковим, І.І. Каракозом, Ю.П. Максимовим та іншими [3, с. 5].

Під час ведення бухгалтерського обліку на підприємстві додатковим інформаційним джерелом є дані бухгалтерської звітності. Згідно з терміном, бухгалтерська звітність є системою показників, яка показує результати діяльності підприємств за попередній період. За своєю структурою бухгалтерська звітність формується у вигляді таблиць, які структуровані за певним принципом і з урахуванням спеціальних вимог [4].

В аспекті управління підприємством бухгалтерська звітність дозволяє задовольнити потребу в правдивій інформації господарських процесів. При цьому оцінювати діяльність підрозділів виробництва й ефективно контролювати витрати [5, с. 31-34].

У сучасності наявність якісної інформації про діяльність підприємства є актуальною проблемою в контексті ефективного ведення управління. Насамперед, якість облікової інформації залежить від організації бухгалтерського обліку, кваліфікації працівників, системи контролю підприємства, а також нормативно-правових актів. В той самий час, у забезпеченні якісної інформації відіграє фактор усвідомлення цілі обліку в керівних ланках підприємства. Щоб інформація була якісною, вона повинна відповідати таким характеристикам як: достовірність, зрозумілість, доречність і зіставність [6]. Такі риси для облікової інформації подані в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [7].

Таким чином, проблема своєчасного та системного забезпечення достовірною й якісною інформацією про діяльність підприємства є однією з найосновніших, задля підвищення ефективності. Адже саме система бухгалтерського обліку являється надійною інформаційною базою для ефективного управління підприємства та сприяє прийняттю обґрунтованих рішень, необхідних на всіх рівнях управління підприємством. Вона передбачає документально обґрунтоване відображення використання ресурсів підприємства та процесів господарської діяльності при веденні контролю управління.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський облік (загальна теорія) / Н. М. Малюга, В. М. Пархоменко. Київ: ТОВ Видавництво «Консультант», 2017. 66 с.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV Дата оновлення 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 07.05.2021).
3. Гринь В. П. Бухгалтерський облік в системі управління підприємством: історичні аспекти та сучасні особливості здійснення наукових досліджень Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 3(2). 201 с.
4. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством / О. А. Лаговська, С. Ф. Легенчук, В. І. Кузь. Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2017. 416 с.
5. Шепель Т. П. Роль і місце управлінської звітності в підвищенні ефективності функціонування підприємств. Інвестиції: практика та досвід 2018. №16 с.31-34
6. Омецінська І. Я. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством / Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 50 с.
7. Національне положення бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1) : затв. наказом Мініфіну від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення 31.05.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 08.05.2021).

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ ЗА НП(С)БО ТА МСФЗ

Адаптація національних стандартів ведення бухгалтерського обліку до загальноприйнятих у міжнародній практиці є ключовим завданням розвитку облікової системи в Україні, адже це спростить взаємодію з іноземними інвесторами і партнерами та дозволить вітчизняним підприємствам налагодити зовнішньоекономічні зв'язки, що призведе до розширення ринків збуту.

Саме використання МСФЗ під час обліку фінансових результатів та відображенню їх у фінансовій звітності дає змогу підприємству надати повну та прозору інформації про доходи, витрати та прибутки чи збитки зацікавленим сторонам, незважаючи на територіальні межі здійснення господарської діяльності.

Під час обліку та відображення інформації про фінансові результати у національній практиці користуються стандартами НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 15 «Дохід», НП(С)БО 16 «Витрати». Вимоги до обліку доходів, витрат та фінансових результатів за міжнародними стандартами наведені у МСБО (IAS) 1 «Подання фінансових звітів», Концептуальній основі фінансової звітності та МСФЗ (IFRS) 15 «Виручка за договорами з клієнтами» [1].

Відповідно до національних стандартів дохід – це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу (за винятком його зростання за рахунок внесків власників) [2], а його визнання здійснюється під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу, за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [3]. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Виручка за договорами з клієнтами» містить певну модель для визнання та оцінки доходу, яка складається з п'яти кроків.

НП(С)БО 15 «Дохід» надає класифікацію доходів враховуючи вид діяльності суб'єкта господарювання, від якого було отримано цей дохід. МСБО 18 «Дохід» при здійсненні класифікації доходів надає перевагу саме предмету отримання доходів (товари, послуги, відсотки, роялті чи дивіденди) [1]. Така розбіжність у класифікації доходів впливає на організацію синтетичного та аналітичного обліку доходів діяльності, та призводить до викривлення інформації про доходи під час складання фінансової звітності.

Згідно з Концептуальною основою фінансової звітності, витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у зв'язку з вибуттям або амортизацією активів чи виникненням зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення через здійснення виплат

учасникам [4]. Дане визначення витрат за своєю сутністю є аналогічним визначенню, що міститься в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Підприємства, які використовують у своїй практиці міжнародні стандарти, під час визначення складу витрат користуються власним професійним судженням спираючись на підходи які передбачені Концептуальною основою. Натомість, НП(С)БО 16 «Витрати» більше деталізує склад витрат та надає докладний їх перелік.

Принципи формування витрат за національними стандартами збігаються з підходами які застосовуються у міжнародній практиці. Проте певні розбіжності виникають під час формування собівартості. У національній практиці суб'єкти господарювання до складу собівартості включають нестачі та втрати від псування матеріальних цінностей у виробничих цехах, тобто зменшуються активи або збільшуються зобов'язання, що не можуть бути компенсовані [5]. За МСФЗ такі витрати потрібно відображати у звіті про прибутки та збитки як видатки, які не принесуть у майбутньому економічну вигоду [4].

Доходи і витрати, які поєднані однією господарською операцією, визнаються одночасно відповідно до МСБО 1 «Подання фінансових звітів», та НП(С)БО 16 «Витрати», що називається принципом відповідності доходів та витрат. Проте, під час складання звітності за міжнародними стандартами, пріоритетним виступає саме перехід ризику володіння активом від постачальника до замовника і змога підприємства контролювати даний актив, а не перехід права власності на нього [5].

Національні стандарти класифікують витрати за функціями та елементами, а міжнародні стандарти виділяють витрати звичайної діяльності, збитки нереалізовані [1].

Отже, адаптація національних стандартів обліку до міжнародних є надійною основою для оцінки та однозначного визначення витрат та доходів вітчизняних підприємств, що спростить пошук нових інвесторів та задовольнить їх потребу у достовірній та зрозумілій інформації.

Список використаних джерел:

1. Малахов В.А., Екгардт А.Є., *Особливості організації обліку фінансових результатів промислових підприємств за національними та міжнародними стандартами. Інфраструктура ринку. Випуск 32. 2019. С. 426-432. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/32_2019_ukr/65.pdf*
2. *Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення 23.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>*
3. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. Дата оновлення 09.08.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>*
4. *Концептуальною основою фінансової звітності: видана РМСБО у 2010 р. Дата оновлення 23.07.2019р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text*
5. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Дата оновлення 09.08.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>*

Хвастунов Н.О., Рудь Б.Р.,
студенти ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 051 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ОБЛІК МАРКЕТИНГОВИХ ВИТРАТ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У сучасних реаліях ринкової економіки вагомий вплив на облікову політику вітчизняних підприємства чинять маркетингові (клієнто-орієнтовані) стратегії. З кожним роком підприємства виділяють усе більше коштів для вдосконалення своєї маркетингової стратегії, що спричиняє зростання маркетингових витрат з геометричною прогресією.

Між тим, сучасна практика бухгалтерського обліку передбачає відображення маркетингових витрат у складі витрат на збут, що значно знижує можливості їх аналітичного дослідження, контролю та управління. Згідно з п. 19 П(С)БО 16 витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг) відображають на рахунку 93 «Витрати на збут», не виокремлюючи їх навіть у складі окремого субрахунку.

Натомість зарубіжна практика облікового відображення передбачає виокремлення їх на окремому рахунку. На підтвердження доцільності вказаної ідеї, конкретизуємо функціональне навантаження витрат на маркетинг та витрат на збут в контексті сутності маркетингу та збуту у системі бізнес-процесів підприємства.

Зокрема, маркетинг – це один з видів творчого управління діяльністю, який дозволяє розширити виробництво та торгівлю товарами підприємства, шляхом дослідження потреб споживача. Натомість збут – це процес безпосереднього спілкування продавця і покупця, спрямований на отримання прибутку.

До основних функцій маркетингу відносять:

- дослідження потреб споживачів та визначення шляхів їх задоволення;
- прогнозування тенденції розвитку ринку;
- формування асортименту компанії для забезпечення попиту споживачів;

- аналіз цінової політики компанії;

- розроблення рекламної політики компанії [1].

Тоді як основними функціями збуту є:

- визначення кінцевої ціни товару;
- підготовка до продажу товару, а саме формування витрат на пакувальні матеріали, на транспортування товару;
- збут товарів.

Відтак основна відмінність між збутом та маркетингом полягає в тому, що маркетинг більш комплексно охоплює продаж товарів під призвою

людських потреб, а функції збуту, передусім, пов'язані з матеріальним об'єктами.

Виходячи з зазначених міркувань, доходимо висновку про необхідність модернізації вітчизняної облікової системи в контексті відображення витрат на маркетинг. Для цього слід скористатися зарубіжним досвідом обліку маркетингової та збутової діяльності, зокрема у Великій Британії. Британці для відображення витрат на маркетинг та збут виокремлюють два різні рахунки, що відносяться до одного класу 5 - Selling and distribution expenses (витрати з продажу та перерозподілу): 53 – Promotion (витрати на маркетинг), 54 – Distribution (витрати збут) [2].

З урахуванням зарубіжного досвіду запропоновано варіант удосконалення облікової політики щодо відображення маркетингових витрат у практиці вітчизняних суб'єктів господарювання (табл. 1).

Таблиця 1

Удосконалення облікової політики щодо відображення маркетингових витрат

У Великобританії	Сучасна практика в Україні	Запропонований варіант удосконалення облікової політики щодо відображення маркетингових витрат
53 «Promotion» : 53100 «Sales Promotion»; 53200 «Advertising»; 53300 «Gifts»; 53400 «Samples»	93 «Витрати на збут» за видами витрат (у тому числі витрати на маркетинг)	93 «Витрати на маркетинг та збут»: 931 Витрати на маркетинг
54 «Distribution» 54100 «Carriage Outward»; 54200 «Packing»		932 Витрати на збут

Таким чином, для посилення інформатизації обліку в контексті задоволення запитів користувачів у сучасних ринкових умовах, доцільно змінити назву рахунку 93 з «Витрати на збут» на «Витрати на маркетинг і збут» з виокремленням двох окремих субрахунків: 931 – «Витрати на маркетинг» і 932 – «Витрати на збут». Такий підхід є точнішим з точки зору сучасного управління підприємством та більш ефективним, бо дозволяє повною мірою облікувати усі бізнес-процеси в межах підприємства.

Список використаних джерел

1. Гуріна Н. В., Томша А. Є. Формування маркетингових витрат на підприємстві: бухгалтерський та податковий облік. Економіка та суспільство. 2021. № 24. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/210/201>. (дата звернення 28. 04.2021 р.)
2. Example of the Chart of accounts. Sage. URL: http://desktophelp.sage.co.uk/sage200/extraonline/Content/NL/Chart_of_Accounts.htm. (дата звернення 28. 04.2021 р.)

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Суб'єкти малого підприємництва вносять значний вклад в економіку держави. Критерії віднесення суб'єктів господарської діяльності до суб'єктів малого підприємництва визначені у ч. 3 ст. 55 Господарського кодексу України. До них відносяться кількість співробітників та обсяг доходу: середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб; річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 млн євро [1]. Підприємства, що відповідають встановленим критеріям називаються малими підприємствами.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» надає інші критерії віднесення підприємств до категорії малих, але це пов'язано саме із процесом фінансового звітування. Існує три критерія, двом з яких повинен відповідати суб'єкт малого підприємництва – це:

- 1) балансова вартість активів - до 4 мільйонів євро;
- 2) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 8 мільйонів євро;
- 3) середня кількість працівників - до 50 осіб. [2].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3], чинних НП(С)БО, документів Міністерства фінансів України з питань організації бухгалтерського обліку, усі підприємства, незалежно від форми власності та організаційно правової форми, у тому числі малі підприємства, мають організувати бухгалтерський облік і складати фінансову звітність. Організація бухгалтерського обліку процес складання фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва має свої особливості.

Малі підприємства для звітування мають використовувати форми за НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [4]. Згідно цьому положенню фінансова звітність для суб'єктів малого підприємництва складається лише з двох форм:

- Баланс ф. № 1-м;
- Звіт про фінансові результати за спрощеною формою ф. № 2-м.

Баланс ф. № 1-м відрізняється від Балансу ф. № 1 скороченням окремих рядків. Це зумовлено тим, що баланс зробити під спрощений План рахунків, а тому він має менше реквізитів, дані в яких більш узагальнені. При цьому коди рядків збережені [5].

Звіт про фінансові результати за спрощеною формою ф. № 2-м, відрізняється від Звіту про фінансові результати ф. №2 лише тим, що має один розділ [5].

Суб'єкти малого підприємництва, які складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності подають фінансову звітність у повному комплекті, тобто 4 форми з примітками, відповідно до вимог НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [6].

Якщо по результатах діяльності підприємство перестає відповідати критеріям малого підприємства, воно повинно складати фінансову звітність в повному обсязі.

Відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 р. № 186 [7] було затверджено спрощений План рахунків бухгалтерського обліку. Малі підприємства мають право на власний розсуд вирішувати, який план рахунків використовувати – загальний чи спрощений. Спрощений план рахунків відрізняється тим, що складається з рахунків в яких об'єднується декілька рахунків загального плану рахунків.

До 23.07.2019 року, до внесення змін у НП(С)БО 1, ні Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», ні стандарти не давали право вибору малому підприємству щодо форм звітування. На сьогодні менеджмент малого підприємства може самостійно визначати наповнюваність пакету фінансової звітності – чи то за НП(С)БО 1, чи то за НП(С)БО 25.

Таким чином використання традиційної системи обліку та звітності суб'єктами малого підприємства є не доцільним для підприємств з невеликою кількістю господарських операцій. Тому вважаємо за необхідність використання малими підприємствами спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку, а також використання спрощених форм звітності.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" щодо удосконалення деяких положень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19#Text>
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>
5. Фінзвітність малого підприємства [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://report.ligazakon.net/zvitnist-mal-pidpriemstva/>
6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
7. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text>

Цюрукало А.С.,
*студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 6Е02 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Гнилицька Л.В. — д.е.н., професор
кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ: ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНКА

У сучасному підприємництві значна кількість активів має не лише матеріальне походження, але й пов'язана із інтелектуальною власністю. Інтелектуальна власність відіграє значну роль у господарській діяльності підприємств економічно розвинених країн. Стрімко зростає інтерес до використання об'єктів права інтелектуальної власності і в українських підприємств.

Згідно зі статтею 418 Цивільного кодексу України, право інтелектуальної власності це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності. До об'єктів права інтелектуальної власності відносяться особисті немайнові та пов'язані з ними майнові права її суб'єктів. Це дає можливість виокремити чотири групи об'єктів права інтелектуальної власності :

- Авторське право і суміжні права
- Право на відкриття
- Промислова власність
- Інші результати творчої діяльності, використовувані у виробництві, наприклад право на товарний знак, фірмове найменування, «ноу-хау» тощо.

Головною ознакою права інтелектуальної власності є нематеріальна природа її об'єктів. Нематеріальними активами є немонетарні активи, що не мають матеріальної форми та можуть бути ідентифіковані залежно від строку їх експлуатації.

Відтак з позицій бухгалтерського обліку, об'єкти інтелектуальної власності є нематеріальними активами, якими володіє підприємства та використовує на власний розсуд з метою отримання прибутку. При цьому на рахунках бухгалтерського обліку і в облікових документах відображаються майнові права підприємства на володіння об'єктами інтелектуальної власності замість самих цих об'єктів.

Бухгалтерський облік об'єктів інтелектуальної власності здійснюється за вимогами П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Для виконання вимог даного стандарту в системі рахунків бухгалтерського обліку передбачено активний балансовий рахунок 12 «Нематеріальні активи» із наявними субрахунками, що розкривають склад об'єктів інтелектуальної власності.

Важливого значення для формування облікової інформації про об'єкти інтелектуальної власності має їх достовірна оцінка.

На сьогоднішній день використовують три класичні підходи до оцінки об'єктів інтелектуальної власності як складових нематеріальних активів (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до оцінки об'єктів інтелектуальної власності

Витратний підхід	Порівняльний підхід	Підхід прибутковості
Даний підхід застосовується для об'єктів інтелектуальної власності які підпадають під визначення нематеріального активу та створюються протягом тривалого періоду. Витрати на їх створення в більшості випадків списуються за витратними статтями. Також підхід застосовується в тому випадку якщо неможливо знайти аналоги а прогнозований прибуток є нестабільним.	Використання даного підходу є доречним коли існує розвинений ринок купівлі та продажу подібних об'єктів інтелектуальної власності, при цьому інвестори приймають незалежні індивідуальні рішення. За своєю основою є прецедентним, оскільки вартість нематеріального активу визначається через порівняння з аналогічними угодами, що вже існували на ринку.	Метод ґрунтується на розрахунку економічних вигід, пов'язаних з отриманням прибутку від реалізації продукції створеної урахуванням об'єктів інтелектуальної власності. Вартість оцінювального об'єкта розраховується як чиста поточна (дисконтована) вартість доходу, який він може принести в майбутньому. Використовується при оцінці патентів та ліцензій, майнових прав, торгової марки.

Джерело: розроблено автором на основі [1].

Однак, серед об'єктів інтелектуальної власності є не адитивні, до яких неможливо застосувати стандартні прийоми бухгалтерської оцінки. Це потребує пошуку напрямів стандартизації облікової та експертної оцінки об'єктів інтелектуальної власності, зокрема:

- корегування та вдосконалення єдиного понятійного апарату обліку й експертної оцінки об'єктів інтелектуальної власності;
- стандартизації правового поля з обміну і використання об'єктів інтелектуальної власності;
- створення стандартів обліку й оцінки нематеріальних активів.

Для подолання невідповідностей у обліковій та експертній оцінці об'єктів інтелектуальної власності у міжнародній практиці існують об'єднання саморегульованих організацій оцінювачів, які мають на меті гармонізацію стандартів оціночної діяльності. Наприклад, Міжнародний комітет із стандартів оцінки (МКСО або IVS), Європейська група асоціацій оцінювачів (ЄГАО або TEGoVA).

Отже, визначення вартості нематеріальних активів включаючи інтелектуальну власність потребує негайного вдосконалення, та розробки нових підходів до їх обліку, із використанням позитивного зарубіжного досвіду з питань обліку об'єктів інтелектуальної власності.

Список використаних джерел

1. Про постановку на бухгалтерський облік об'єктів права інтелектуальної власності як нематеріальних активів та проведення їх інвентаризації : Державне Казначейство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6902506-05#Text> (дата звернення 28.04.2021 р.)

ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЇХ СУЧАСНІ ВИДОЗМІНИ

Розвиток форм обліку передбачає послідовне перетворення їх початкової структури, чітко вираженої в староіталійській формі. Всі подальші форми обліку – її логічне вдосконалення. В ході історичного розвитку обліку його форми (староіталійська, нова італійська, французька, німецька, американська, інтегральна, шахова, копіювально-карткова, меморіально-ордерна, журнально-ордерна) постійно змінювались, що визначалось об'єктивними передумовами.

Застосування сучасних інформаційних технологій спричинило виникнення нової форми обліку – комп'ютерної. Впровадження комп'ютерної форми бухгалтерського обліку, призвело до відсутності єдиного способу обробки інформації. Це спричинено тим, що розробники програмного забезпечення у сфері бухобліку вносять свої особливості, які, на їх погляд, можуть спростити процес обробки облікової інформації. Тому, облікові реєстри різних програм не однакові, хоча і є дуже подібними. Через це регламентування назв та кількості реєстрів комп'ютерної форми обліку є неможливим.

Протягом останніх років питання особливостей організації та ведення обліку в умовах використання інформаційно-комп'ютерних технологій піднімалися в працях В.В. Євдокимова, П.М. Гарасима, М.П. Гарасима, С.Ф. Легенчука, О.М. Поліщук, В.О. Осмятченко, А.І. Фаріон та ін.

Проте не всі з названих науковців аналізують зміни, які відбуваються у формах ведення та організації обліку під впливом використання інформаційно-комп'ютерних технологій. Ряд авторів вже почали піднімати проблеми модернізації форм та методів бухгалтерського обліку щодо його пристосування до умов сучасних Інтернет технологій. Зокрема, дослідження в даному напрямі здійснено у працях М.П. Павлюковця, С.М. Лайчук [2]. Однак ряд пропозицій науковців є дискусійними, що свідчить про те, що дане питання продовжує бути актуальним та потребує більш ґрунтового дослідження.

Наразі у сфері бухгалтерського обліку широко впроваджуються хмарні технології. Їх основними перевагами є: зменшення витрат на купівлю серверного обладнання та дорогого програмного забезпечення, надання доступу до системи з будь-яких пристроїв при наявності мережі Інтернет.

Як зазначають автори, поширення хмарних технологій сприяло розвитку комбінованого варіанту централізації обліку [1, с. 80]. При передачі

хмарному середовищу виконання усіх обчислювальних процедур від первинного збору облікових даних до автоматизованого відправлення звітних документів зацікавленим фізичним та юридичним особам відбувається централізація обліку за комбінованим варіантом. Застосування хмарних технологій дозволяє говорити про необхідність виділення комбіновано-централізованого варіанту організації обліку. Це і визначає найбільш популярні форми організації обліку. Серед найбільш поширених програмних продуктів, які працюють на основі хмарних технологій та використовуються бухгалтерами при виконанні своїх обов'язків є : «Смарт Бухгалтерія», програмні продукти «1С», «jПарус», «iFin».

«Смарт Бухгалтерія» - це сервіс з ведення бухгалтерського обліку і подання електронної звітності для підприємців спрощеної системи оподаткування. Цей програмний продукт допомагає підприємцям самостійно, вести облік, створювати документи, подавати звітність до податкової служби через мережу Інтернет. У сервісу є власна довідкова система та додатковий сервіс, за допомогою якого можна безкоштовно подавати будь-яку звітність до контролюючих органів.

«jПарус» - це хмарна платформа корпорації «Парус». Корпорація пропонує CRM системи «Менеджмент та Маркетинг», » і системи управління автотранспортом. Суто бухгалтерських конфігурацій на основі хмарних обчислень корпорація не пропонує, але у запропонованих прикладних рішеннях присутні деякі облікові задачі. Наприклад, система управління автотранспортом передбачає оформлення, облік і обробку дорожніх листів, облік технічного обслуговування і ремонтів, облік витрат пального тощо.

«iFin» - це хмарний сервіс який формує і подає в державні органи замість користувача різні форми звітності, дозволяє вести складський облік, автоматизований облік у картках співробітників (розрахунки лікарняних, відпускних, заробітних плат), створює бухгалтерські документи з автоматичним заповненням реквізитами підприємства.

Програмні продукти «1С» надають можливість працювати віддалено, з функціями спільної роботи колективу підприємства над бухгалтерськими документами.

На форми ведення та організацію обліку значним чином впливає розвиток інформаційно – комп'ютерних технологій, особливо хмарних. Завдяки впровадженню інформаційних технологій до бухгалтерського обліку, спостерігається зростання продуктивності праці працівників, пришвидшення процесу звітності, можливість створення централізованого бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел

1. Лайчук С.М. *Прогресивна форма ведення бухгалтерського обліку // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Серія «Бухгалтерський облік, контроль і аналіз». 2014. Вип. 2. С. 80–89*
2. Мачуга Р.І. *Віртуалізація і хмарні технології в обліку: далеке майбутнє чи реальне сьогодення? // Ефективна економіка. 2013. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2008>.*

Чумак А.В.,
*студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу,
спец. 051 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Гнилицька Л.В. — д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Процеси глобалізації, що невинно поширюються на усі сфери економічної діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання, породжують виникнення нових об'єктів бухгалтерського обліку. Серед них криптовалюта - вид цифрової валюти.

У зарубіжній науковій літературі криптовалюту характеризують як форму оплати, яку можна обміняти в Інтернеті на товари та послуги. У неї відсутня фізична форма і існує вона лише в електронному обігу.

При цьому компаніям надано право випускати власні криптовалюти, які часто називають токенами, і ними можна розраховуватися за товар чи послугу, які надає компанія. Це немов би жетони або фішки казино. Перш ніж отримати доступ до товару чи послуги, необхідно обміняти реальну валюту на криптовалюту.

До основних переваг криптовалюти відносять:

- *доступність* електронних грошей у будь-який момент. При цьому «заморозити» рахунок чи вилучити криптовалюту не можливо;
- в будь-який момент можна перевірити *достовірність* здійснених операцій;
- *відкритість коду*, що надає можливість усім бажаючим додати віртуальні монети до гаманця;
- *анонімність*, що надає можливість утаємнити інформацію про господаря криптовалютного гаманця. У відкритому доступі може бути лише номер гаманця та обмежені дані про суму на рахунку;
- *надійність*, тобто неможливість зламати, підробити чи здійснити інші подібні маніпуляції з віртуальною валютою.

Незважаючи на те, що криптовалюта досягла значної популярності в Україні та має значний вплив на життя громадськості та суспільства, немає одностайного тлумачення її сутності як об'єкт бухгалтерського обліку.

Зокрема, А. Стовпова зазначає, що криптовалюта - це криптоактив, що може бути використаний як загальноцільовий засіб платежу. Це значить, що вона має забезпечувати альтернативу офіційним грошам (валютам), які випущені державами. При цьому виступати загальноцільовим засобом обміну, незалежним від будь-якого центрального банку [1].

Натомість Т. Яцик, орієнтуючись на норми МСБО 38 «Нематеріальні активи», вважає, що криптовалюта це вид нематеріальних активів, оскільки вона

не має фізичної форми і функціонує віддалено від її володільця [2]. Відтак облік криптовалюти слід здійснювати на рахунок 127 «Інші нематеріальні активи».

Своєю чергою, О. Петрук стверджує, що криптовалюта – це вид фінансових активів, які утримуються задля одержання прибутків через короткострокові коливання ціни, курсу, котирування чи перепродажів у продовж фінансового року [3]. Тому для обліку криптовалюти він рекомендує використовувати рахунок 352 «Інші поточні фінансові інвестиції».

Важливого значення при визнанні криптовалюти як об'єкта бухгалтерського обліку має її оцінка. Однак, через те, що правовий статус криптовалют в нашій державі не встановлений, не існує усталеної точки зору на методику оцінки операцій з криптовалютою та визначення балансової вартості Bitcoin-гаманця. Крім того практично не існує професійних оцінювачів, які здатні визначати реальну вартість певного виду криптовалюти, опираючись на найновіші показники бірж криптовалюти.

Узагальнюючи зарубіжний досвід щодо облікової оцінки операцій з криптовалютою, слід виокремити два підходи:

- перший орієнтований на використання при оцінюванні норм МСБО 38 «Нематеріальні активи»;
- другий передбачає використання норм МСБО 2 «Запаси».

Прибічники першого підходу аргументують свою позицію тим, що цифрові валюти збігаються із характеристикою нематеріальних активів. Разом з тим, чітке дотримання норм МСБО 38 «Нематеріальні активи» стримує можливість використання криптовалюти задля подальшого перепродажу (в якості товару). Враховуючи те, що в умовах сьогодення саме операції з перепродажу займають панівне місце у складі усіх операцій з криптовалютою, доцільним є використання саме норм МСБО 2 «Запаси» при оцінюванні криптовалюти в системі бухгалтерського обліку.

Таким чином, приймаючи рішення щодо облікової оцінки криптовалют слід звертати увагу на характер подальших операцій з криптовалютою.

За результатами проведених досліджень слід констатувати низький рівень нормативного регулювання операцій з криптовалютою в Україні, неусталеність термінології та порядку оцінювання. Це дуже ускладнює роботу бухгалтера при здійсненні операцій з криптовалютою та їх відображенні в системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. *Стовпова А. С. Криптоактиви як об'єкт бухгалтерського обліку. Економіка та держава. 2018. № 8. С. 76–80.*
2. *Яцик Т. Методика фінансового обліку криптовалюти як особливого виду електронних грошей. Молодий вчений. 2017. № 2 (42). С. 349–354.*
3. *Петрук О., Новак О. Сутність криптовалюти як методологічна передумова її відображення. Вісник ЖДТУ. Сер. «Економічні науки». 2017. Вип. 4 (82). С. 48–55.*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ТОРГОВОЮ МАРКОЮ

Інформатизація та інтелектуалізація господарської діяльності є важливими елементами розвитку сучасних підприємств. Найбільш поширеним об'єктом інтелектуальної власності вітчизняних суб'єктів господарювання є торгова марка (ТМ).

Згідно зі ст.492 ЦКУ торговою маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами [1]. Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів.

Головним призначенням торгової марки є надання товарам та послугам індивідуальних рис, які допоможуть споживачеві виділити конкретний товар серед подібних. Зазвичай торгова марка є показником гарантії якості для покупців і виступає як засіб реклами.

Встановлення права на володіння торговою маркою потребує її реєстрації. Процес реєстрації торгової марки в Україні складається з таких етапів:

- Реєстрація торгової марки в Державному підприємстві «Український інститут інтелектуальної власності» - «Укрпатент»;

- Внесення торгової марки до бази зареєстрованих торгових марок і публікація інформації у «Відомостях про видачу свідоцтва в Україні на знаки для товарів і послуг»;

- Видача Свідоцтва на знаки для товарів і послуг, які отримують власники торгових марок при реєстрації. Отримавши це свідоцтво власник отримує права користуватись та розпоряджатись зареєстрованою торговою маркою [3].

Успішне просування торгової марки вимагає активних управлінських рішень, а значить і облікового відображення.

Бухгалтерський облік торгової марки залежить від того чи самостійно підприємство розробляє та реєструє торговельну марку чи купує її уже готову. Від цього залежить її визнання як витрат чи як нематеріального активу.

Зокрема, при самостійній розробці торгової марки витрати на створення списуються на витрати періоду і обліковуються на рахунку 93 «Витрати на збут» (п.9 НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»).

Якщо ж купується готова торговельна марка, то вона визнається нематеріальним активом, витрати на її придбання пов'язують з рахунком 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» і надалі відбувається нарахування амортизації.

Причиною відсутності відображення самостійно створеної торгової марки як нематеріального активу є ускладнення пов'язані з визначенням реальної вартості таких витрат. Оскільки процес розробки торгової марки містить у собі окрім облікових витрат, таких як реєстраційні платежі, оплата дизайнерської та маркетингової роботи, ще й трансакційні витрати, пов'язані з діловим іміджем та репутацією компанії, успішність просування товарів та послуг на ринку, супутні витрати на рекламне просування.

На відміну від власного створення, придбання торгової марки супроводжується визначенням достовірної оцінки, зазначеної в договорі купівлі-продажу. При цьому зазначена вартість торгової марки, враховує розмір прибутку, який вона принесе новому власнику.

Якщо розглядати створення торгової марки з боку оподаткування то воно не відрізняється від оподаткування інших витрат, які пов'язані з господарською діяльністю. По суті сюди входить оплата послуг маркетологів та витрати пов'язані з рекламним просуванням товару. Ці витрати в повній мірі визнаються платниками податку на прибуток без будь-якої податкової різниці.

У випадку продажу торговельної марки, нарахування податку на додану вартість відбувається за базовою ставкою 20%, як і для будь-якого товару. Так само виникає право на податковий кредит у покупця.

Отже, облік торгової марки залежить від форми набуття прав на неї, а саме створена та зареєстрована власником самостійно чи придбана торгова марка. Точну вартість торгової марки можна дізнатись лише за умови її придбання у іншого суб'єкта господарювання. Натомість оцінити реальну вартість створено торгової марки не можливо в умовах класичної методології бухгалтерського обліку, яка не дозволяє відображати трансакційні витрати.

Зазначена ситуація потребує подальших наукових пошуків щодо обґрунтування альтернативних методів оцінки вартості торговельної марки.

Список використаних джерел

1. *Цивільний кодекс України: Закон від 16.01.2003 №435-IV.* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page9>. (дата звернення 28.04.2021 р.)
2. *Онищенко В. Бухгалтерський облік торгової марки 2021.* URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7725-torgovelnna-marka-oblk-ta-opodatkuvannya>. (дата звернення 28.04.2021 р.)

РОЗДІЛ 2

БІЗНЕС-КОНСАЛТИНГ ТА АУТСОРСИНГ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

УДР 657

Бобрицька Д.Д.,
*студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу*

ВИГОДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО АУТСОРСИНГУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Через пандемію компанії почали переходити на дистанційну роботу. Ті, що не змогли цього зробити, були змушені закритися через тяжке фінансове становище. Рішенням для інших стало скорочення грошових витрат.

Першим кроком до цього було скорочення штатних працівників і перехід у режим дистанційної роботи. Тому компанії стали замовляти послуги аутсорсингу. Особливим попитом користується бухгалтерський аутсорсинг.

Саме поняття аутсорсинг походить від англійського outsourcing (out – зовні, поза межами; source – джерело). За своєю суттю аутсорсинг є передачею певних функцій суб'єкта на виконання стороннім особам та організаціям.

Таким чином, бухгалтерський аутсорсинг – це ведення бухгалтерії компанії спеціалізованими фірмами та або особами без зарахування спеціалістів у штат компанії [1]. Це допомагає збільшити прибутки компанії за рахунок мінімізації витрат, серед яких:

1) економія на фонді заробітної плати, починаючи від суто заробітної плати та закінчуючи додатковими преференціями у вигляді:

- окремого кабінету й обладнання, комфортного, ергономічного робочого простору;

- службового автомобіля та відшкодування витрат на паливо;

2) економія на поточних витратах компанії, пов'язаних із організацією робочого процесу для бухгалтера, а саме на:

- службових пристроях для мобільного зв'язку та роботи;

- програмному забезпеченні та регулярному оновленні ліцензій;

- обслуговуванні техніки та робочого простору (послуги системного адміністратора, прибиральниці, витрати на енергопостачання та обігрів приміщення тощо);

- забезпеченні поточною фаховою періодикою, а також необхідними для роботи та відновлення енергії засобами (канцтовари, серветки, мило, питна вода, кава та чай тощо);

- оплаті понаднормової роботи штатного головного бухгалтера в разі виникнення такої необхідності;

- підвищенні кваліфікації бухгалтера;

- штрафів і пенях у випадку допущення бухгалтерських помилок або неточностей, а також податках.

Таким чином, бухгалтерський аутсорсинг має ряд організаційних переваг і фінансових вигод, які суттєво впливають на якість роботи компанії в цілому. Зокрема, покращують не лише оперативне ведення бухгалтерії та звітування у фіскальні органи, але й ряд бізнес-процесів, пов'язаних із підбором персоналу, організацією роботи бухгалтера та контролю за її ефективністю [2].

Залучення аутсорсингової компанії вигідне для замовника в силу об'єктивних причин, причому вигода отримується, як за умови повного (передбачає передачу всіх робіт щодо організації та ведення обліку), так і часткового (передбачає передачу тільки окремих робіт щодо організації та ведення обліку) аутсорсингу [3].

Бухгалтерський аутсорсинг можна вважати найкращим шляхом для страхування від непрофесіоналізму чи випадкових помилок у роботі фахівця з обліку витрат і доходів компанії. Можливість бухгалтера бути на зв'язку майже цілодобово та без вихідних, отримувати безкоштовні термінові консультації, залучення додаткових спеціалістів у окремих нагальних випадках – усе це відкриває нові перспективи розвитку бізнесу, легальної мінімізації податків та суттєвого зниження щорічних витрат на утримання штату бухгалтерів [4].

Бухгалтерський аутсорсинг виступає сучасним дієвим методом ведення бухгалтерії без обтяжливих фінансових впливів, потенційних економічних ризиків і непередбачуваного людського фактору. Очевидні вигоди роблять бухгалтерський аутсорсинг провідним інструментом ведення бізнесу в Україні та світі.

На думку експертів, найближчим часом популярність бухгалтерського аутсорсингу зросте. Для активного розвитку даного напрямку в Україні, має бути стійка політична ситуація, стабільне оподаткування, врегульоване законодавство по всіх системах оподаткування й у всіх сферах ведення бізнесу. А з боку аутсорсерів надання якісних і своєчасних послуг.

Список використаних джерел:

1. Бурко К.В. Бухгалтерський аутсорсинг як метод сучасного ведення бухгалтерії *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні проблеми науки та практики*, 2019 №8 с.172-183 URL: <http://repository.vsaui.org/getfile.php/23457.pdf> (дата звернення 25.04.2021)

2. *Вигоди та переваги бухгалтерського аутсорсингу* URL: <https://zkg.ua/buhhalterski-posluhy/vyhody-ta-perevahy-posluh-z-buhhalterskoho-outsorsynhu/> (дата звернення 23.04.2021)

3. Ляхович Г.І., Павленко О.В. *Переваги та недоліки бухгалтерського аутсорсингу* 2017 URL <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/20-1.pdf> (дата звернення 23.04.2021)

4. *Переваги аутсорсинга бухгалтерських послуг* URL <https://buh.ua/ua/outsourcing-of-accounting-services> (дата звернення 24.04.2021)

Бобровнік Т.С.,
студентка ІБО, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бондар М.І. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ПРОБЛЕМАТИКА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

На сьогодні питання внутрішнього аудиту як невід'ємної функції управління підприємством є актуальним. В наукових працях, публікаціях, пресі, інтернет-ресурсах ведеться дискусія щодо розвитку внутрішнього аудиту в Україні, його важливості, поступового переходу від внутрішнього фінансового контролю до внутрішнього аудиту. Аудиторські кампанії «великої четвірки» проводять навчання, семінари-тренінги з підготовки фахівців з внутрішнього аудиту, створюються громадські об'єднання, такі як Всеукраїнська громадська організація «Інститут Внутрішніх Аудиторів України», яка в Україні представляє Міжнародний Інститут Внутрішніх Аудиторів – Global IA, Всеукраїнська громадська організація Гільдія професійних внутрішніх аудиторів України, які сприяють впровадженню в Україні міжнародної професійної практики внутрішнього аудиту. Внутрішній аудит в державі стрімко розвивається. Разом з тим, постає питання щодо законодавчо-нормативної регламентації внутрішнього аудиту на підприємствах державного сектору економіки з метою уніфікації та стандартизації відповідної діяльності.

На рівні бюджетного процесу необхідність здійснення внутрішнього аудиту визначена в Бюджетному кодексі України статтею 26 Контроль та аудит у бюджетному процесі, згідно з якою розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організовують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів. Згідно з Бюджетним кодексом, Внутрішнім аудитом є діяльність, спрямована на удосконалення системи управління, внутрішнього контролю, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності розпорядника бюджетних коштів і підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, та яка передбачає надання незалежних висновків і рекомендацій. Для здійснення внутрішнього аудиту розпорядник бюджетних коштів в особі керівника утворює самостійний структурний підрозділ внутрішнього аудиту, що є підпорядкованим і підзвітним безпосередньо такому керівнику [1].

Отже, для розпорядників бюджетних коштів утворення підрозділу внутрішнього аудиту та здійснення внутрішнього аудиту є обов'язковим, основні засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту та

порядок утворення підрозділів внутрішнього аудиту визначаються Кабінетом Міністрів України. Організаційно-методологічні засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту визначаються Міністерством фінансів України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 р. № 1001 затверджено Порядок здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту, який визначає механізм утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та питання їх діяльності та поширюється на міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київську та Севастопольську міські держадміністрації, інших головних розпорядників коштів державного бюджету, їх територіальні органи та бюджетні установи, які належать до сфери їх управління (далі Постанова № 1001) [2].

Наказом Міністерства фінансів України від 29.09.2011 №1217 затверджено Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту, який стосується працівників підрозділу внутрішнього аудиту або посадових осіб, на яких покладено повноваження щодо здійснення внутрішнього аудиту та поширюється дія постанови Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 [3], а відповідно до п.8 Постанови № 1001 з метою визначення єдиних підходів до провадження діяльності з внутрішнього аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київській та Севастопольській міських державних адміністраціях, інших головних розпорядниках коштів державного бюджету, їх територіальних органах та бюджетних установах, що належать до сфери їх управління, оцінки якості такого аудиту наказом Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247 затверджено Стандарти внутрішнього аудиту [4].

Проте, зазначена нормативна база не регламентує здійснення внутрішнього аудиту підприємств (товариств) державного сектору економіки.

Посилання до внутрішнього аудиту товариств знаходимо в Законі України «Про акціонерні товариства», відповідно до статті 52 якого до виключної компетенції наглядової ради відноситься призначення і звільнення керівника підрозділу внутрішнього аудиту (внутрішнього аудитора); затвердження умов трудових договорів, що укладаються з працівниками підрозділу внутрішнього аудиту (з внутрішнім аудитором), встановлення розміру їхньої винагороди, у тому числі заохочувальних та компенсаційних виплат [5].

Відповідно до статті 56 цього Закону, у публічному акціонерному товаристві та акціонерному товаристві, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток, паїв) належить державі, а також акціонерному товаристві, 50 і більше відсотків акцій (часток, паїв) якого знаходяться у статутних капіталах господарських товариств, частка держави в яких становить 100 відсотків, обов'язково утворюються комітет з питань аудиту, комітет з питань визначення винагороди посадовим особам товариства і комітет з питань призначень [5].

З метою забезпечення діяльності комітету з питань аудиту наглядова рада може прийняти рішення щодо запровадження в товаристві посади внутрішнього аудитора (створення служби внутрішнього аудиту).

Внутрішній аудитор (служба внутрішнього аудиту) призначається наглядовою радою і є підпорядкованим та підзвітним безпосередньо члену наглядової ради – голові комітету з питань аудиту [5].

Відповідно до статті 56-3 Закону до предмета відання комітету з питань аудиту щодо організації внутрішнього аудиту належать перегляд не менше одного разу на рік ефективності здійснення внутрішнього аудиту та систем управління ризиками; надання рекомендацій щодо підбору, призначення, перепризначення та звільнення керівника відділу внутрішнього аудиту [5].

Таким чином, в акціонерних товариствах державного сектору економіки за рішенням наглядової ради служба внутрішнього аудиту може бути створена, але не є обов'язковою.

Щодо аудиту в Україні діє Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Відповідно до статті 2 цей Закон поширюється на аудиторів, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та виду діяльності, органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Разом з тим, відповідно до цієї ж статті, цей Закон не поширюється на діяльність з внутрішнього аудиту юридичних осіб, органів державної влади та органів місцевого самоврядування [6].

Отже, зазначеним законом діяльність з внутрішнього аудиту підприємств не регламентується, аналогічно як і Господарським кодексом України, де аудиту присвячений параграф 4 глави 35 Особливості правового регулювання фінансової діяльності, який стосується суб'єктів аудиторської діяльності та державного фінансового аудиту [7].

Разом з тим, відповідно до пункту 29 частини другої статті 7 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», згідно з яким Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку здійснює методологічне забезпечення запровадження та розвитку принципів корпоративного управління (в Україні) [8], рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22.07.2014 № 955 затверджено Принципи корпоративного управління.

Згідно з базовими принципами корпоративного управління, служба внутрішнього аудиту (внутрішній аудитор) здійснює поточний контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства.

Служба внутрішнього аудиту (внутрішній аудитор) відповідає за своєчасне виявлення та запобігання відхиленням, які перешкоджають законному та ефективному використанню майна та коштів товариства. Зокрема, до компетенції служби внутрішнього аудиту доцільно віднести повноваження щодо:

- контролю за організацією та функціонуванням системи бухгалтерського обліку;

- контролю за відповідністю даних бухгалтерського обліку фактичній наявності активів, їх належним збереженням;

- експертизи фінансової та операційної діяльності;

- підготовки оглядів діяльності товариства та розробки рекомендацій щодо підвищення її ефективності.

Незалежність працівників служби внутрішнього аудиту (внутрішнього аудитора) забезпечується завдяки підпорядковуванню її безпосередньо наглядовій раді товариства. Наглядова рада призначає та звільняє працівників служби внутрішнього аудиту та затверджує внутрішній документ, який регулює порядок її формування та діяльності. Товариство забезпечує проведення об'єктивного та професійного контролю за його фінансово-господарською діяльністю. З метою забезпечення об'єктивного внутрішнього контролю, забезпечення високого рівня професійної кваліфікації товариство встановлює вимоги до кандидатів у члени наглядової ради, ревізійної комісії та служби внутрішнього аудиту на рівні внутрішніх документів [9].

Однак, кореспондуючи вимоги закону України «Про акціонерні товариства» та Принципи корпоративного управління, питання функціонування служби внутрішнього аудиту стосується служби, яка утворюється наглядовою радою з метою забезпечення діяльності комітету з питань аудиту та підпорядковується наглядовій раді товариства. Відповідно до статті 64 Господарського кодексу України, функції, права та обов'язки структурних підрозділів підприємства визначаються положеннями про них, які затверджуються в порядку, визначеному статутом підприємства або іншими установчими документами. Підприємство самостійно визначає свою організаційну структуру, встановлює чисельність працівників і штатний розпис [7]. Питання затвердження організаційної структури та штатного розпису відповідно до статуту можуть бути віднесені до компетенції виконавчого органу, який визначає структурні підрозділи, їх завдання, компетенцію, права, обов'язки та відповідальність в залежності від потреб фінансово-господарської діяльності.

На виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованою із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014, згідно з якою (стаття 347) Сторони обмінюються інформацією, досвідом, найкращою практикою та здійснюють інші заходи, зокрема, щодо такого: у галузі державного внутрішнього фінансового контролю: – подальшого розвитку системи державного внутрішнього фінансового контролю шляхом гармонізації з міжнародно визнаними стандартами (Інститут внутрішніх аудиторів (ІІА), Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC), INTOSAI) та методологіями, а також найкращою практикою ЄС щодо внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в державних органах [10], держава поступово створює необхідні умови для розвитку внутрішнього аудиту, проте на сьогодні питання щодо форми організації внутрішнього аудиту на конкретному підприємстві може вирішуватися як наглядовою радою, так і власником або керівником залежно від мети і завдань, поставлених перед підрозділом внутрішнього аудиту.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456>
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 р. № 1001, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2011>

3. Наказ Міністерства фінансів України від 29.09.2011 №1217, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11>
4. Наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11>
5. Закон України «Про акціонерні товариства», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
6. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
7. Господарський кодекс України, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
8. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/448/96>
9. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22.07.2014 № 955, <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr955863-14>
10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом № 1678-VII від 16.09.2014, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

УДК 657.6

Денисенко А.Р.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Сташенко Ю.В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

КОНСАЛТИНГ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ У 2021 РОЦІ

Податок на додану вартість є основним податком з обігу, який справляється у більшості країн світу. Вважається, що оподаткування здійснюється саме доданою вартості. Додана вартість – це вартість, що створена в процесі виробництва продукції (товару) певного підприємства і охоплює його реальний внесок у створенні вартості конкретного продукту. Даний податок є одним із найбільш складних за обчисленням та обліком податком.

Розгляду питань щодо особливостей організації та методики бухгалтерського обліку розрахунків за ПДВ присвятили свої наукові праці О. Адамик, П.М. Гарасим, О.М. Десятнюк, Г.П. Журавель, І.В. Герасимук, О.В. Сторожук, В.М. Мурашко, та ін.

Податок на додану вартість (ПДВ) виступає одним з основних бюджетоутворюючих податків за період усього його історичного існування. ПДВ доволі складний податок, методика розрахунку, адміністрування та відшкодування якого підлягає постійним змінам, нововведенням, удосконаленням і який є об'єктом зловживань як суб'єктів господарювання, так і фіскальних органів. Недосконалість організації обліку та звітності, взаєморозрахунків між платниками і неплатниками ПДВ призводять до порушень норм податкового законодавства. Постійні зміни в законодавстві з питань оподаткування та обліку ПДВ вимагають представлення організації та методики обліку у відповідності діючої законодавчої бази.

25 лютого 2021 року набули чинності зміни до Податкового кодексу України щодо зниження ставки ПДВ з 20% до 14% на операції з імпорту та постачання на території України деякої сільськогосподарської продукції. Застосування нової ставки почалося з 1 березня 2021 року. Вона діє лише по визначеному переліку сільськогосподарської продукції, а щодо іншої продукції – залишиться основна ставка 20%. Раніше ставка ПДВ 7% охоплювала тільки лікарські засоби й медвироби, медобладнання, проте з 1 січня 2021 року вона ще й поширюється на: постачання послуг з показу (проведення) театральних, оперних, музичних, балетних, хореографічних, циркових, звукових вистав, постачання послуг з показу оригіналів музичних творів, демонстрації виставкових продуктів, проведення екскурсій у музеях, зоопарках, заповідниках; послуги з тимчасового розміщування (проживання), що надаються готелями і подібними засобами тимчасового розміщування.

До 2025 року продовжується звільнення від ПДВ операції з виробництва кінофільмів. Окрім того, з 1 березня 2021 року відбулося оновлення форми податкової накладної і розрахунку коригування. А також внесено зміни до Порядку заповнення податкової накладної. Зокрема, зазначено, що у рядку "код" ПН зазначається ознака джерела податкового номера відповідно до реєстру, якому належить податковий номер особи. Всього кодів 4. Рядок "код" заповнюється у разі заповнення рядка "Податковий номер платника податку або серія (за наявності) та номер паспорта" податкової накладної. Також уточнено, що кількість найменувань поставлених товарів/послуг у одній податковій накладній не може перевищувати 99999 позицій.

Крім того, внесено зміни до Порядку заповнення податкової звітності з ПДВ. А саме було скасовано додаток 1 до Порядку „Заява про вибір квартального звітного (податкового) періоду”. У новій редакції викладено Повідомлення про делегування філіям (структурним підрозділам) права складання податкових накладних та розрахунків коригування. Окрім того, було спрощено процедуру заповнення звітності з ПДВ шляхом об’єднання додатків 1 та 5 до декларації з ПДВ та, відповідно, скасування обов’язку щодо відображення розшифровки податкових зобов’язань платника податку за звітний період у розрізі контрагентів, що заповнюються платниками податку у таблиці 1 додатка 5 до податкової декларації з ПДВ. А також доповнено додаток 4 до декларації з ПДВ інформацією стосовно відомостей щодо зміни поточного рахунку платника податків, яка, відповідно, дасть змогу уникнути непорозумінь при поверненні суми бюджетного відшкодування у разі зміни поточного рахунку такого платника податку, зазначеного в раніше поданій ним заяві у додатку 4 до декларації з ПДВ. Також підкориговано форму розрахунку податкових зобов’язань, нарахованих отримувачем послуг, не зареєстрованим як платник податку на додану вартість, які постачаються нерезидентами, у тому числі їх постійними представництвами, не зареєстрованими платниками податків, на митній території України. Слова "ініціали та прізвище" замінено словами "Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ".

Таким чином, постійні зміни у законодавстві України визначають необхідність відслідковування та дотримування змін чинного законодавства та нормативних актів.

Список використаних джерел

1. Децюра С. Податкові нововведення 2021 року [Електронний ресурс] / Сергій Децюра // ПОДАТКИ & БУХОБЛІК СІЧЕНЬ, 2021/№ 1-2. 2021. Режим доступу до ресурсу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2021/january/issue-1-2/article-112742.html>
2. Лист ДПС України від 01.03.2021 № 5257/7/99-00-21-03-02-07 [Електронний ресурс] // Державна податкова служба України. 2021. Режим доступу до ресурсу: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/listi-dps/75171.html>.
3. Податковий Кодекс України: вид. Верховною Радою України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 07.05.2021).

УДК 657

Калінчук А.Р.,

*студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

БІЗНЕС-КОНСАЛТИНГ В ОСНОВІ ЗРОСТАННЯ ПОДАТКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Кожна людина щодня приймає безліч рішень, які визначають її поведінку в різних сферах життєдіяльності і, перш за все, в сфері трудової діяльності. Такі рішення являють собою сукупність реалізації всіх функцій, притаманних менеджменту – планування, організації, мотивації та контролю як за процесом здійснення прийнятих рішень, так і за досягнутим результатом. В свою ж чергу, податковий менеджмент є важілем управління через поєднання особистих намірів платників податків з реальними ситуаціями та організаційною ефективністю податкової системи, сполучення ідеального бажання з реальними можливостями за існуючих умов.

Однією з умов ефективного функціонування вітчизняних підприємств в умовах сучасної економіки є здійснення обґрунтованої податкової політики діяльності, а також можливість своєчасного її коригування для задоволення потреб внутрішнього та зовнішнього середовища. Це питання є особливо гострим в умовах економічної кризи, яку ми зараз переживаємо. Тому важливо використовувати систему, яка надає вказівки з необхідною своєчасною та точною інформацією, яка дозволяє швидко реагувати та приймати відповідні рішення, щоб об'єктивно та візуально представити свої бізнес-процеси.

Податковий менеджмент являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, які пов'язані з вибором оптимальної податкової системи, розрахунком податкових платежів, постійним контролем за їх здійсненням. Тобто, для підприємства ефективний податковий менеджмент означає вибір такої системи оподаткування, яка б дозволила отримувати найбільші прибутки при оптимальності податкових платежів. Основними функціями реалізації податкового менеджменту є: податкове

планування, розробка способів і методів ведення обліку, контроль за правильністю та достовірністю податкових розрахунків, зниження податкових ризиків, оцінка ефективності принципів та способів податкового планування.

Вказаний підхід до визначення елементного складу системи податкового менеджменту дозволить раціонально використовувати ресурси підприємства, направляючи їх як на сплату необхідних податків, так і на розвиток виробництва, погашення кредиторської заборгованості. той же час здійснення податкового менеджменту в межах підприємства повинне ґрунтуватися на комплексному використанні всіх вказаних вище елементів і з урахуванням всієї сукупності податків, що сплачуються підприємством.

Зауважимо, що основним завданням для підприємств є організація системи правильного й своєчасного застосування інструментів податкового планування, яке є інструментом податкового менеджменту. Повинні бути розроблені схеми оптимальної структури організації господарської діяльності з урахуванням вимог чинного податкового законодавства.

Необхідність ведення податкового менеджменту на підприємстві залежить від рівня податкового навантаження суб'єкта господарювання. Зокрема, якщо частка податків не перевищує 5% загального доходу підприємства, то потреба в податковому менеджменті мінімальна [2, с. 261-270].

Слід зазначити, що на українських підприємствах рівень розвитку податкового менеджменту є досить низьким. Він має бути поліпшений шляхом залучення кваліфікованих кадрів, модернізацією системи управління. Лише реалізація повного обсягу завдань дозволить найбільш ефективну організацію податкового менеджменту на українських підприємствах.

Отже, податкову систему України слід реформувати таким чином, щоб вона стала дієвим інструментом підвищення конкурентоспроможності держави та сприяла розвитку економіки України. Основним завданням реформування податкової системи України є зниження податкового навантаження на економіку. При цьому різке зниження податкових ставок і загального рівня оподаткування (податкового коефіцієнту) може не призвести до очікуваного зростання інвестицій і темпів економічного зростання. Звичайно, зниження податкових ставок сприятиме зростанню інвестиційних можливостей українських підприємств. Крім того, якщо зниження податкових ставок супроводжуватиметься зростанням бюджетного дефіциту та інфляції, це негативно позначиться на інвестиційній активності суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Іванов Ю.Б. Податковий менеджмент : навч. посіб. / Ю.Б. Іванов, А.Я. Кізима, А. І. Крисоватий, В.В. Карпова. – К. : Знання, 2008. – 525 с.
2. Ревенко О.В. Стратегічні та тактичні аспекти податкового менеджменту. О.В. Ревенко, Т.В. Ревенко «Теорія та практика державного управління». – 2013. – С. 261-270.
3. Податковий кодекс України / Міністерство фінансів України. URL: https://minfin.com.ua/taxes/-/tax_kodex.html

Коваленко В.О.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Стельмах Н.Є. – к. е. н.,
доцент кафедри аудиту

КОНСАЛТИНГОВІ ПОСЛУГИ З ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Управлінське консультування – це надання професійних порад і допомоги з питань управління, включаючи визначення та оцінку ситуацій і можливостей, рекомендацій із застосуванням відповідних заходів та допомоги в їх реалізації.

Можливість мінімізації витрат клієнтських організацій при задоволенні потреб професійної допомоги у процесі розв’язання проблем розвитку за допомогою залучення зовнішніх експертів є економічною мотивацією і ключовим ринковим сегментом доходів консалтингових компаній.

Отже, консалтинг є незалежним видом бізнесу. Одна консультаційна компанія може обслуговувати тисячі клієнтів і реалізовувати сотні проектів. Але фахівців елітного класу у сфері управлінського консультування в Україні дуже мало.

Під управлінським консалтингом в першу чергу розуміють консультаційну службу, що працює на договірних засадах і надає послуги підприємству – замовнику щодо виявлення та аналізу управлінських проблем, також надає рекомендації, а при необхідності консультанти беруть участь у реалізації прийнятих рішень. Замовниками консалтингових послуг можуть бути організації, такі як приватні підприємства, державні установи, банки інвестиційні фонди [2].

Аналізуючи теорію та практику консалтингу в Україні зазначено, що перспективним напрямом є реалізація керування проектами. Тобто, консалтинговий проект є інструментом для втілення змін в організації – клієнта і тд.

Виділяють основні етапи консалтингового проекту:

1. Діагностика (збір даних про об’єкт та їх обробка; визначення проблеми).
2. Розроблення рішень, яке здійснюється за такими етапами:
 - визначення альтернатив рішення проблеми;
 - оцінка альтернатив рішення проблеми;
 - вибір найкращої альтернативи рішення проблеми;
 - докладний аналіз обраного варіанта рішення;
 - презентація консультаційних рекомендацій клієнту.

3. Впровадження рішень (розробка програми впровадження; впровадження; контроль за впровадженням; оцінка результатів проекту; остаточне завершення; вихід консультацій із організації клієнта) [3].

Для досягнення успіху дуже часто керівникам потрібен погляд зі сторони на систему управління в компанії, необхідно відшукати нові шляхи розвитку, допомогти в розробці нової стратегії або ж оптимізувати бізнес процеси підприємства. В цих випадках на допомогу приходять фахівці з управлінського консалтингу.

Оскільки, в багатьох розвинутих країнах цілеспрямоване співробітництво з консультантами, які здійснюють обслуговування компаній щодо управління, то Україна застосовує управлінське консультування періодично. Це зв'язано з тим, що більшість компаній, підприємств і фірм звертаються за консультаційною допомогою в дуже критичних ситуаціях, коли вже власними зусиллями не можна вирішити явні проблеми [1].

У цілому, в світі та в нашій країні, ринок консалтингових послуг точно сегментований, і суперництво між посередниками консалтингових продуктів, в основному, ведеться по кожному сегменті окремо. Однак, попит на консалтингові послуги у країні залишається низьким. Основною причиною цього є складна макроекономічна ситуація та загальне зниження ділової активності.

Однак, Україна може досягнути перемоги у консультаційних організаціях, але залежить від їхньої готовності до нововведень, дослідження нових ринків і продуктів, адаптованість до потреб клієнтів та набору послуг для них, вжиття сучасних методів втручання та фіксування змін під час реалізації консультаційних пропозицій. Майбутнє консалтингу цілісно пов'язане з підвищенням спеціалістів - консультантів, виконання замовлень з високою якістю, дотриманням загальноприйнятих стандартів, здатних задовольнити потреби клієнтів.

Отже, процес становлення та стрімкого розвитку бізнес – консультування в Україні багато в чому пов'язаний з масовою приватизацією, загостренням конкуренції на ринку та формуванням ринкової інфраструктури. Виступаючи діяльністю по наданню консультативних послуг за контрактом, спеціально підготовлені фахівці допомагають організації – замовнику виявити організаційні проблеми, визначити міру їх значущості в досягненні мети організації, встановити ступінь необхідності, обмеження в часі та витрати по їх ліквідації.

Список використаних джерел

1. Ананькина, Е.А., Данилочкина, С.В., Данилчина Н.Г. 1998. *Контроллинг как инструмент управления предприятием*. М.: Аудит, ЮНИТИ.
2. Безкровний, М.Ф., Кропивко, М.Ф., Палеха Ю.І. та Іщенко Т. Д. *Управлінський консалтинг*. К.: Видавництво Ліра-К. 2015.
3. Бортнікова, М.Г., *Вибір методів та методик діагностування результатів реалізації консалтингових проектів*. Молодий вчений, 9 (49), 2017.С. 493-498.

Корець К.В.,
*студентка ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»*
*Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н, доцент кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

ПЕРЕВАГИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО АУТСОРСИНГУ

Сучасні умови господарювання та зростаюча невідповідність організації виробництва із завданнями сприяння економічному зростанню країни сприяють виникненню такої проблеми, як пошук неординарних способів збільшення ефективності праці, що відповідатимуть стандартам ринкового типу економіки. Один із таких незвичних шляхів – це аутсорсинг, завдяки якому підприємство забезпечується стійкою конкурентною перевагою. При розгляді аутсорсингу, як методу ведення бізнесу, можна побачити такі переваги, як можливість прибрати непрофільні функції, що мають здатність обтяжувати структуру, зменшити затрати, підвищити рівень прибутковості, перенести увагу на пріоритетні види діяльності.

Аутсорсинг виник як інструмент по скороченню витрат. Головна сутність аутсорсингу полягає в передачі деяких функцій, що належали суб'єкту, до сторонніх осіб чи організацій для подальшого виконання [1].

Бухгалтерським аутсорсингом називається ведення спеціалізованою фірмою чи організацією бухгалтерського обліку в компанії без зарахування бухгалтера до штату. За українським законодавством, суб'єктам із здійснення підприємницької діяльності необов'язково мати в своєму штаті таку посаду, як «головний бухгалтер». Звітування щодо результатів діяльності компанії може виконуватись особисто директором або довіреною особою.

Керуючи своєю діяльністю, розробляючи стратегії просування бренду й окремих товарів на ринку, керівнику компанії просто ніколи вести якісний, сучасний облік. Звітування в кінці звітного періоду, підготовка, перегляд і подання даних, як правило, вимагає повної ізоляції від усіх інших завдань. Із цієї причини сучасні директори керуються ефективністю й економічними обґрунтуваннями кожного бізнес-процесу та обирають аутсорсинг бухгалтерії.

Одна з головних переваг, яку отримує кожен працівник галузі аутсорсингу бухгалтерії – це договір із страхування професійної відповідальності для кожного компанії-клієнта на суму 5000000 грн. Даний документ можна назвати страховим полісом компанії, що захищає його від наслідків випадкових помилок, або людського фактору [2, с. 202-203].

Найбільш очевидні переваги аутсорсингової бухгалтерії такі:

✓ можливість найму провідних фахівців у галузі бухгалтерського обліку компанії;

- ✓ доступ до бухгалтера за поясненнями та порадами протягом шести днів у тижні, окрім неділі;
- ✓ робочий день компанії на аутсорсингу, яка займається бухгалтерським обліком, аудитом, податковими та корпоративними фінансами, триває дванадцять годин, а не вісім;
- ✓ взаємозамінність залучених аутсорсингових бухгалтерів;
- ✓ хороша репутація фахівців, їхній стаж і досвід, регулярне спілкування з провідними українськими та зарубіжними спеціалістами й із працівниками податкових органів регіону;
- ✓ можливим є вибір спеціаліста у конкретній сфері: виробництво, торгівля чи надання послуг;
- ✓ заощадження зусиль і часу менеджера, які необхідні у пошуку підходящого головного бухгалтера для компанії - при аутсорсингу бухгалтерії, в деяких випадках, можна прийняти на роботу цілу команду професіоналів із бухгалтерського обліку та з часом обрати одного з них на посаду головного бухгалтера [3].

Вказані вище переваги є значними, та не завжди їх можна вважати вирішальними, незважаючи на свій чималий вплив на цілісність і цінність наданих послуг. Незважаючи на усвідомлення власниками та директорами компаній перелічених переваг, більша частина випадків прийому на роботу людини з аутсорсингу спричиняється фінансовим прибутком, отриманим компанією завдяки співпраці [4].

Аутсорсинг бухгалтерського обліку - це сучасний та ефективний метод бухгалтерського обліку без значних фінансових вкладень, потенційних економічних ризиків та непередбачуваних людських факторів. Очевидні переваги роблять аутсорсинг бухгалтерського обліку головним інструментом бізнесу в Україні та світі [5, с.337].

Отже, аутсорсинг бухгалтерського обліку пропонує ряд організаційних і фінансових переваг, які чинять суттєвий вплив на якість роботи компанії загалом. Зокрема, він вдосконалює не тільки оперативний облік і звітність перед фіскальними органами, а й пришвидшує низку так званих бізнес-процесів, які пов'язані з наймом робітників, організацією роботи бухгалтера та моніторингом його ефективності.

Список використаних джерел:

- 1 Буйко К. Аутсорсинг бухгалтерії: URL <http://mercury.kiev.ua/outsorsingbuhgalterii/>. (дата звернення 30.04.2021)
2. Кесарчук Г.С. Бухгалтерський аутсорсинг: поняття, види, переваги та недоліки [Текст] / Г.С. Кесарчук // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. 2014. Випуск 1(42). С. 201-204.
3. Безручук С.Л. Переваги та недоліки надання послуг з бухгалтерського обліку URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1968/1/3.pdf>. (дата звернення 01.05.2021)
4. Перетятко А.Ю. Забезпечення конкурентних переваг підприємства на основі аутсорсингу бізнес-процесів. Комунальне господарство міст Науково-технічний збірник №113 с.209-213.
5. Поплюйко А.М. Бухгалтерський аутсорсинг: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні Фінанси, облік і аудит. 2011. Вип. 18. С. 335-340. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Foa_2011_18_43.pdf. (дата звернення 03.05.2021)

Михайлюк Ю.О.,

*студентка Інституту бізнес-освіти
ДВНЗ "КНЕУ імені Вадима Гетьмана"*

спец. 071 "Облік і оподаткування"

*Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ОБОВ'ЯЗКОВА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ АКТИВІВ В РАМКАХ ПОДАТКОВОЇ ПЕРЕВІРКИ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

На сьогодні податкові перевірки заслужено вважаються найпопулярнішим для держави та найбільш загрозливим для бізнесу заходом державного нагляду (контролю) в Україні. Відповідно до офіційної статистики Державної податкової служби України [1] протягом "карантинного" 2020 року було проведено 1 117 планових, 19 189 позапланових і 8 666 "нульових" податкових перевірок, загальна сума донарахувань за якими станом на 31 грудня 2020 року сягнула 924,2 млн грн.

Податкові органи проводять перевірки з метою підтвердження своєчасності, повноти нарахування і сплати встановлених Податковим кодексом України [2] (надалі – "ПКУ") податків, зборів та обов'язкових платежів. Тому щоб гарантувати можливість уповноважених на проведення податкової перевірки осіб отримувати копії первинних фінансово-господарських, бухгалтерських та інших документів, що свідчать про приховування (заниження) об'єктів оподаткування, несплату податків, зборів, платежів, порушення вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи (пункт 85.4 ПКУ), законодавець наділив контролюючі органи спеціальною компетенцією. Їхнє право вимагати під час проведення перевірок від платників податків, що перевіряються, проведення інвентаризації основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, коштів, зняття залишків товарно-матеріальних цінностей, готівки (пункт 20.1.9 ПКУ), є одним із проявів такої компетенції.

Забезпечується вказане вище право податкового органу адміністративним арештом (пункт 94.2.8 ПКУ), що полягає в обмеженні суб'єкта господарювання в праві вільно розпоряджатися своїм майном у разі відмови провести інвентаризацію.

Обов'язкова інвентаризація проводиться згідно з Положенням про інвентаризацію активів і зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 року №879 [3] (надалі – "Положення").

Так, для проведення інвентаризації на підприємстві розпорядчим документом керівника створюється інвентаризаційна комісія з представників апарату управління підприємства, бухгалтерської служби та працівників підприємства, які знають об'єкт інвентаризації, ціни та первинний облік (інженери, технологи, механіки, виконавці робіт, товарознавці, економісти, бухгалтери), члени ревізійної комісії. Комісію очолює керівник підприємства

(його заступник) або належно уповноважений керівник структурного підрозділу підприємства (пункт 1 розділу II Положення).

Із наведеного слідує, що податкові органи можуть ініціювати обов'язкову інвентаризацію, вправі застосувати заходи примусу у випадку її непроведення, проте не можуть безпосередньо наглядати за ходом її здійснення. Так, згідно з наведеним вище пунктом Положення посадові особи податкового органу можуть лише бути присутні при проведенні інвентаризації. Буквальне тлумачення зазначених норм призводить до висновку, що платник податків зобов'язаний провести інвентаризацію на вимогу податкового органу, надати ревізорам можливість ознайомитися із інвентаризаційними описами товарно-матеріальних цінностей, але прямо не зобов'язаний робити це у присутності представників податкового органу.

При цьому, на практиці не рідко зустрічається фіскальний підхід до ситуації, коли на вимогу включити представника податкового органу до складу інвентаризаційної комісії суб'єкт господарювання відмовляє. Вважаючи, що право бути присутнім під час проведення інвентаризації є похідним від повноваження її ініціювати, таку відмову підприємства податковий орган може трактувати як невиконання вимоги щодо проведення обов'язкової інвентаризації та застосувати у відповідь адміністративний арешт.

Відповідна ситуація була розглянута Верховним Судом. Останній дійшов до висновку [4], що якщо інвентаризація платником проведена, проте останній не допустив до неї представників податкового органу, то підстави для застосування адміністративного арешту відповідно до статті 94 ПКУ відсутні, адже вимога податкового органу про проведення обов'язкової інвентаризації саме у присутності посадових осіб податкової чинним законодавством не передбачена.

Згідно з нормами пункту 7 розділу I Положення обов'язкова інвентаризація має розпочатися у термін та в обсязі, зазначених органом-ініціатором. У цьому контексті слід також зауважити, що вимога про проведення інвентаризації може бути заявлена виключно під час проведення перевірки. Вид перевірки ПКУ не деталізує. Відтак, планово перевіряючи господарські операції за минулі три роки чи будучи обмеженим конкретним звітним (податковим) періодом, уповноважені особи податкового органу вправі вимагати проведення інвентаризації для встановлення фактичної наявності активів, їх лишку або нестачі станом на дату проведення перевірки, яка у більшості випадків не буде збігатися в часі із періодом, що перевіряється (винятком є лише фактичні перевірки). Тому важливо, аби контролюючий орган вимагав проводити інвентаризацію саме для цілей тієї перевірки, в межах якої її було заявлено, а не для власне накопичення податкової інформації про підприємство.

Таким чином, у суб'єкта господарювання мають бути доступні й ефективні засоби захисту від неправомірних інвентаризаційних вимог, прийнятих податковим органом у межах наданих йому повноважень, однак всупереч меті, з якою вони були надані. На сьогодні право оскаржити будь-

які рішення податкового органу нижчого рівня в рамках процедури адміністративного оскарження встановлені у статті 56 ПКУ. Разом з цим, вважається за доцільне розробити більш скорочену та оперативну процедуру досудового оскарження для швидкого реагування на можливі зловживання з питання обов'язкової інвентаризації в рамках податкових перевірок.

Список використаних джерел:

1. Контрольно-перевірочна робота // Державна податкова служба України - Офіційний портал. 2021. URL: https://tax.gov.ua/data/material/000/105/156740/07_01012021_f.doc.
2. Податковий кодекс України // Верховна Рада України 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Наказ "Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань" // Міністерство фінансів України. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.
4. Постанова Верховного Суду у справі №820/817/17. 2019. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79791624>.

УДК 657

Неліна І.І.,
*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кругла М.М. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

КОНСАЛТИНГОВІ ПОСЛУГИ ЩОДО ПИТАНЬ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗА МСФЗ

З кожним днем все актуальнішим стає питання переходу компаній на ведення обліку за Міжнародними стандартами обліку та фінансової звітності. Це пояснюється тим, що МСФЗ є одним з головних інструментів, що гарантують надання прозорості та доступної інформації про фінансовий стан та фінансові результати підприємства, яка необхідна для прийняття економічних рішень різними групами користувачів: менеджерами компанії, потенційними інвесторами та державі. Крім того, МСФЗ дозволяє підлаштовувати формат ведення обліку та складання звітності відповідно до потреб підприємства.

Тому для правильного та швидкого переходу з національних стандартів на міжнародні підприємства залучають спеціалістів консалтингових фірм для отримання практичних порад і набуття досвіду. Окрім загальних відомостей про перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності та трансформації обліку, консалтингові послуги замовляють також і для специфічних напрямків, як то роз'яснення положень окремого нового

стандарту або ж відображення доходів за контрактними договорами за МСФЗ 15.

В 2018 році був запроваджений новий стандарт 16 «Оренда», положення якого були актуальними для більшості підприємств, що вели облік за МСФЗ, тому аудиторські та консалтингові фірми масово отримували запити для роз'яснень того, як та до яких активів застосовувати стандарт, як визначити період оренди та оцінку актива з права користування, а також як нарахувати відповідні доходи та витрати.

Схожа ситуація виникла у вітчизняних компаній при спробі імплементувати положення стандарту бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». Стандарт набув широкого використання, оскільки він визначає ведення обліку за основними фінансовими активами та зобов'язаннями. А оскільки кожне підприємство має дебіторську та кредиторську заборгованості, грошові кошти, капітал, а також більшість має інвестиції, позики надані та отримані, розподілення часток в статутному капіталі та векселі, а при першому використанні стандарту не зовсім зрозуміло, що підпадає під категорії цього стандарту та як правильно зробити оцінку, компанії звертались та продовжують звертатись до спеціалістів за консультаціями. Зокрема як для банківських установ, так і для індустриальних особливою актуальністю відзначалось питання оцінки активів та зобов'язань за справедливою вартістю з відображенням результатів переоцінки як прибутку або збитку, за справедливою вартістю з відображенням результатів переоцінки в іншому сукупному доході та за амортизованою собівартістю. Відповідно від визначеної оцінки залежить фінансових результат від кожного фінансового інструменту.

Спірним положенням досі є Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Дохід від договорів з клієнтами». В аудиторських висновках часто можна знайти коригування саме щодо нарахування доходу та витрат за контрактами. До речі, вище вказаний стандарт тісно пов'язаний з попередньо названими, так як оренда та часто фінансові інструменти вступають в дію лише після підписаного контракту. Щодо основної частини стандарту – про визначення сторін договору та його умов – питань в основному не виникає. Найскладнішим є частина стандарту, що регулює модифікації та такі поняття як договірний актив та договірне зобов'язання, що в свою чергу, є правом суб'єкта господарювання на компенсацію в обмін на товари або послуги, які суб'єкт господарювання передав клієнтові, якщо таке право обумовлене не плином часу, а іншими чинниками. Звісно, виникло питання, що є іншими чинниками та як правильно має відбуватись відображення дебіторської /кредиторської заборгованості та нарахування доходів/витрат, тому що, як виявилось, звичайні кореспонденції не можуть справедливо відобразити фінансовий результат за договірними інструментами.

Отже, в умовах масового переходу компаній з національних на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та звітності та зважаючи на факт того, що в масштабах України достатньо мало фірм на сьогоднішній день уже зробило цей перехід, консалтингові послуги ще довго будуть

актуальними та затребуваними на вітчизняному просторі. А також беручи до уваги, постійні зміни законодавства як національного так і міжнародного, крім початкової імплементації стандартів в діяльність компанії потрібні будуть на постійній основі спеціалісти, що зможуть роз'яснити внесені зміни.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення 02.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 14.04.2020)
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Оренда»»: затв. Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.01.2012. Дата оновлення: 01.01.2012. від URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_018#Text (дата звернення: 14.04.2020)
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»: затв. Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.01.2012. Дата оновлення: 01.01.2012. від URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016#Text (дата звернення: 14.04.2020)

УДК 657.6

Низенко К.Є.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу,
спец. 051 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО АУТСОРСИНГУ В УКРАЇНІ

Бухгалтерський облік - одна з ключових функцій практично будь-якого бізнесу. Цією діяльністю може займатися як окремих бухгалтер невеликої фірми, так і цілі бухгалтерські відділи з десятками співробітників у великих компаніях. Продуктом системи бухгалтерського обліку виступає бухгалтерська звітність, яка генерує різнопланові фінансові показники. Така звітність є неоціненним джерелом інформації, що використовується менеджментом при обґрунтуванні внутрішніх бізнес-рішень та надійним джерелом даних для зовнішніх стейкхолдерів при оцінюванні наслідків співпраці з підприємством.

В сучасних економічних умовах функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання актуалізується ідея бухгалтерського аутсорсингу. Тобто, на зміну класичній організаційній формі ведення бухгалтерського обліку зі створенням окремої функціональної структури в межах підприємства, приходиться практика найму сторонніх осіб (структур) для ведення облікових операцій.

Законодавчо використання бухгалтерського аутсорсингу у діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання закріплено Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, де зазначається альтернативність підходів до організації бухгалтерського обліку:

- ведення обліку в межах підприємства з використанням штату власних бухгалтерів;

- ведення бухгалтерського обліку спеціалізованими фірмами (аудиторськими, аутсорсинговими) на основі укладеного договору [1].

Аутсорсинг у його класичному розумінні - це бізнес-практика найму сторонніх осіб для надання послуг, які традиційно виконувалися власним персоналом підприємства з метою скорочення витрат чи підвищення ефективності окремих бізнес-процесів. В умовах сьогодення аутсорсинг виступає ще й формою диференціації підприємницького ризику, пов'язаного з діяльністю вітчизняних суб'єктів господарювання, а відтак частиною їх антикризового управління.

Бухгалтерський аутсорсинг - сучасний тип ведення бухгалтерського обліку, який передбачає виокремлення бухгалтерської служби за межі організації. Основним призначенням використання бухгалтерського аутсорсингу у діяльності вітчизняних підприємств, з одного боку, є скорочення витрат на ведення бухгалтерського обліку (оскільки відповідає необхідність у створенні власної структури та здійснення її матеріально-технічного оснащення), а з іншого – бажання розподілити (диверсифікувати) інформаційні ризики, спричинені недосконалістю бухгалтерського та податкового законодавства в Україні.

Враховуючи збільшення популярності бухгалтерського аутсорсингу, актуальним буде розглянути його переваги.

По-перше, це *рентабельно*. Аутсорсинг бухгалтерського обліку, зазвичай, обходиться дешевше, ніж найм власних співробітників. Тобто аутсорсинг заощадить час і гроші, необхідні для найму і навчання власного персоналу, а також позбавить від сплати податків на заробітну плату. Крім того не потрібно вкладати кошти у матеріально-технічне оснащення бухгалтерської служби. А заощаджені кошти підприємство може спрямувати у розвиток пріоритетних напрямів діяльності.

Робота з експертами з бухгалтерського обліку. Аутсорсинг забезпечує доступ до висококваліфікованих фахівців з бухгалтерського обліку, які мають практичні навички, досвід і знання в галузі фінансів та бухгалтерського обліку. Вони можуть допомогти краще зрозуміти переваги різних фінансових стратегій, дати рекомендації і впоратися зі складними ситуаціями і завданнями, пов'язаними з діяльністю підприємства.

Доступ до достовірних даних. Достовірна фінансова інформація є основою бізнес-рішень. Коли підприємство передає бухгалтерський облік на аутсорсинг і отримує доступ до потужного програмного забезпечення, у нього з'являється більше можливостей для розширення спектру інформаційних джерел, особливо про зовнішнє бізнес-оточення та окремі групи контрагентів.

Посилення контролю і скорочення шахрайства. Якщо велика частина бухгалтерських функцій підприємства знаходиться в руках одного або двох чоловік, бізнес піддається більшому ризику стати жертвою шахрайства. Передача звітності третій стороні знижує цей ризик і дозволяє посилити внутрішній контроль.

Отже, співпраця з компанією-аутсорсером може дозволити прискорити вирішення найважливіших питань і проконтролювати реалізацію проекту, заощадити кошти і зберегти свою репутацію.

Не зважаючи на те, що аутсорсинг це майбутнє бухгалтерської професії, в Україні зберігається класична модель організації бухгалтерського обліку. Однією з причин перешкод до масового застосування аутсорсингу є стереотипне мислення власника чи керівника підприємства, які вважають, що бухгалтер завжди повинен бути поруч з ними.

Список використаних джерел:

1. *Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні.* Закон України, прийнятий Верховною Радою України 16.07.99. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 01. 05.2021 р.).
2. CPA Licensure. American Institute of Certified Public Accountants. URL: <https://www.aicpa.org/becomeacpa/licensure.html>. (дата звернення 01. 05.2021 р)

РОЗДІЛ 3

СИСТЕМИ І МЕТОДИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

УДК 657.474.5

Бригоцька О.І.,

*студентка Навчально-наукового інституту економіки
та менеджменту, 3 курсу, спец 071 "Облік і оподаткування",*

*Національний університет водного господарства та
природокористування (м. Рівне),*

*Науковий керівник - Павелко О.В. - д.е.н., доцент
Національного університету водного господарства та
природокористування (м. Рівне)*

МЕТОДИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ВИТРАТ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Досліджувана тема є досить актуальною в сучасних умовах розвитку ринкової економіки та посилення конкуренції. Тож для прийняття оптимальних управлінських рішень керівництву необхідно знати величину витрат та чітко розуміти інформацію про обсяг виробничих витрат. Дане інформаційне забезпечення формується в процесі калькулювання витрат одним із передбачених вітчизняною та зарубіжною практикою методів, чим обґрунтовується актуальність даної тематики.

Калькулювання витрат та методи його здійснення є предметом дослідження багатьох учених, серед яких С.Ф. Голов, В.В. Сопко, В.П. Палій, М.Г. Чумаченко, В.Б. Івашкевич, П.Й. Атамас, В.М. Добровський та інші. Особлива увага приділяється дослідженню застосування різних методів калькулювання витрат залежно від специфіки діяльності суб'єктів господарювання. Проте не дивлячись на велику кількість наукових напрацювань, дане питання залишається досить дискусійним через відсутність чіткої нормативної та методичної бази його регулювання.

Найбільш поширеними методами калькулювання витрат у вітчизняній практиці є позамовний, попроцесний (простий), попередільний та нормативний метод. Найбільш прогресивним методом калькулювання витрат на виробництво вважається нормативний метод. Він характеризується тим, що на підприємстві за кожним видом виробів на основі діючих на початок звітного місяця норм і кошторисів витрат складають нормативну калькуляцію. На підставі нормативної калькуляції визначають фактичну собівартість продукції (робіт, послуг), здійснюють оцінку браку у виробництві та розмірів НЗВ. Нормативний метод застосовують на підприємствах оброблювальних галузей промисловості з масовим і великосерійним характером виробництва, де виробляється різноманітна і складна продукція, що складається з великої кількості деталей та вузлів.

Наприклад, на підприємствах машинобудування, швейної, взуттєвої, трикотажної, шинної промисловості тощо [1].

Попередільний метод передбачає калькулювання собівартості продукції на кожному переділі окремо, в міру обробки деталей. Переділ — це закінчена частина технологічного процесу або сукупність виробничих операцій, у результаті яких із сировини та матеріалів виходить проміжний продукт (напівфабрикат) або з напівфабрикату готовий виріб. Виділення цього проміжного продукту здійснюють за умови, що він має власний напрям використання, а отже, може бути реалізований на сторону.

Попередільний метод обліку витрат на виробництво в основному застосовують на підприємствах та виробництвах з повторюваною, однорідною за вихідною сировиною, матеріалами і характером обробки масовою продукцією [1].

Попроцесний метод передбачає групування витрат у межах окремих технологічних процесів або стадій виробництва. Він застосовується в багатопроектному однопродуктовому виробництві чи при виготовленні однорідних виробів [2]. Кожен із вище вказаних методів має свої особливості застосування в тих чи інших сферах діяльності і характеризується низкою переваг та недоліків.

При використанні позамовного методу об'єктом калькулювання виступає виробниче замовлення, що відкривається на виріб (невелику групу виробів) або частину виробу, окрему роботу чи послугу. Позамовний метод використовують на підприємствах, які виробляють одиничні екземпляри, що не повторюються, або невеликі партії виробів одного виду, при виготовленні виробу, який є унікальним або виконується за спеціальним замовленням. Зокрема, його застосовують у важкому машинобудуванні, суднобудуванні, літакобудуванні, будівництві, науці та інтелектуальних послугах (аудит, консультування), меблевій промисловості, ремонтних роботах тощо [1].

В табл. 1 наведено окремі переваги та недоліки основних методів калькулювання витрат.

Вибір методу калькулювання витрат залежить від виду продукції, складності її виробництва, особливостей технологічного процесу. У вітчизняній практиці широко поширені такі основні методи калькулювання витрат: нормативний, попроцесний, позамовний та попередільний, кожен з яких має свої переваги та недоліки. Тому, аби максимально задовольнити управлінський процес інформацією та мінімізувати негативні риси кожного з методів в діяльності підприємств варто поєднувати вищезазначені методи й водночас використовувати при калькулюванні витрат зарубіжні методи, серед яких поширені метод «директкостинг», «стандарткостинг», змішаний метод, метод «поглинутих затрат» та ABC-метод.

Таблиця 1

Переваги та недоліки основних методів калькулювання витрат

Методи калькулювання	Переваги	Недоліки
1	2	3
Нормативний	Дозволяє, не чекаючи кінця місяця, мати фактичну собівартість виробів, а також регулярно аналізувати причини відхилень і виявляти їх винуватців. Системне документування відхилень від норм дозволяє встановлювати причини відхилень у момент їх виникнення.	Неправильний облік відхилень фактичних витрат від норм: відхилення виявляють шляхом проведення розрахунків за тривалий період, не завжди документують, ведуть їх укрупнений облік без визначення причин і винуватців, істотні суми необлікованих відхилень від норм.
Попередільний	Збір інформації про витрати є менш трудомістким порівняно з позамовним методом, а інформація, відображена на рахунках обліку, є більш прозорою. Розподілення накладних витрат по цехах проводиться більш точно.	Неможливість згрупувати витрати за видами продукції. Значний обсяг облікових записів. Дані не дають інформації про причини відхилень фактичних витрат від нормативних.
Попроцесний	Цей метод дає змогу розраховувати і розподіляти рівну кількість затрат на кожен продукт.	Складність цього методу полягає у значній кількості процесів, технологій, наявності чи відсутності незавершеного виробництва.
Позамовний	Може бути використана для оцінки ефективності виконання замовлень. Собівартість продукції в схожих замовленнях можна порівнювати через деякий проміжок часу для того, щоб визначити, чи залишаються витрати в очікуваних межах. Якщо спостерігається зростання витрат, то деталізована інформація у відповідних облікових регістрах дозволить виявити причини такого зростання.	Неможливість складання звітної калькуляції до закінчення виконання робіт за кожним конкретним замовленням. Це ускладнює оперативний контроль та аналіз рівня витрат підприємства в цілому і його окремих цехів, зумовлює необхідність застосування умовної оцінки при оприбуткуванні з виробництва окремих виробів для часткового виконання виробничого замовлення. Складність і громіздкість інвентаризації НЗВ.

Джерело: складено за даними: [1;3;4]

Комбінація вітчизняних та зарубіжних методів калькулювання витрат, з урахування специфіки діяльності суб'єкта господарювання, дасть змогу максимально задовільними управлінський апарат інформаційними ресурсами та максимізувати ефективність управлінського обліку.

Список використаних джерел:

1. Чернишова Н. та Свіриденко А. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості. Податки і бухоблік. 2016. № 32. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/april/issue-32/article-17160.html>. Дата звернення: 04.05.2021.
2. Методи калькулювання собівартості продукції. Навчальні матеріали онлайн. URL: https://pidru4niki.com/92380/finansi/metodi_kalkulyuvannya_sobivartosti_produktsiyi. Дата звернення: 04.05.2021.
3. Товстоп'ят Ю. та Чернишова Н. Методи обліку витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції. Податковий кодекс. 2014. № 22. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nk/2014/november/issue-22/article-3441.html>. Дата звернення: 04.05.2021.
4. Король Г.О. Обґрунтування методу обліку витрат. URL: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67752.doc.htm. Дата звернення: 04.05.2021.

Єніна В.В.,
*студентка ф-ту ФФ, 3 курсу, спец.072 «Фінанси,
банківська справа, страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н., доцент
кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ КОРПОРАЦІЇ

У сучасній ринковій економіці підприємства всіх форм власності в процесі своєї господарської діяльності використовують організаційно-правові форми, що націлені на ефективне використання фінансових ресурсів. Ці форми неможливі без сформованої фінансової політики організації. Основу цієї політики складає фінансовий менеджмент і методи його здійснення.

Метод у широкому розумінні являє собою систематизовану сукупність кроків, які здійснюються підприємством для досягнення певної цілі. Говорячи про методи фінансового менеджменту, маються на увазі інструменти, за допомогою яких відбувається управління фінансовою діяльністю фірми. Сюди включають базові концепції, науковий інструментарій і регулятивні, формалізовані принципи управління.

Методи фінансового менеджменту корпорації варто розділити на три групи:

- 1) економічні методи;
- 2) кількісні методи прийняття рішень;
- 3) спеціальні методи [2].

Загальноекономічними називають методи, які цілеспрямовано впливають на створення умов для функціонування та розвитку підприємства. Основні параметри, логіка та можливість виконання таких методів задаються централізовано в рамках системи державного управління. Серед групи економічних методів найбільш поширеними є:

- кредитування (надання в борг на певний строк грошових коштів);
- ощадно-позикові, касові та розрахункові операції;
- страхування;
- трастові операції (управління майном і фондовими цінностями);
- трансфертні операції;
- система виробництва й амортизаційних відрахувань.

Кількісні методи є найважливішими для фінансового менеджменту. До них відносять методи фінансової математики, моделювання й інші. Їх перелік досить великий, але найбільш значимими є наступні підгрупи: методи факторного аналізу, методи прогнозування та методи теорії прийняття рішень.

Факторний аналіз – один із статистичних методів виявлення причинно-наслідкових зв'язків і аналізу впливу окремих чинників на конкретні

показники діяльності корпорації. За результатами даного аналізу підприємство розробляє заходи, що сприяють посиленню впливу позитивних і зниженню впливу негативних факторів.

Для успішної діяльності підприємства необхідними є також методи прогнозування. Прогноз обсягу реалізації продукції, її собівартість, необхідна кількість джерел фінансування – складають сукупність цих методів.

Найбільшого поширення набули:

- метод експертних оцінок (у його основі лежить припущення, що на основі думок експертів можна збудувати модель майбутнього розвитку підприємства);
- метод обробки просторово-часових сукупностей;
- методи ситуаційного аналізу та прогнозування (вивчення одиничного об'єкта, накопичення досвіду та складення системи планування) [3].

В основі методів теорії прийняття рішень є об'єднання якісного та кількісного початку. До них відносять: методи імітаційного моделювання (найбільш розповсюдженим є метод Монте-Карло, також сюди включають ігрове, агентне та дискретно-подійне моделювання), метод побудови дерева рішень та метод аналізу чутливості [4].

Спеціальні методи управління застосовуються, здебільшого, при виконанні окремих функцій або на окремих стадіях процесу управління, тому вони займають проміжний характер між першими двома групами. До них відносяться:

- дивідендна політика корпорації (забезпечує зростання ринкової вартості власного капіталу підприємства);
- фінансова оренда;
- факторингові операції (комісійно-посередницькі операції);
- франчайзинг;
- ф'ючерси;
- та інші [1].

Отже, фінансовий менеджмент являє собою механізм управління, орієнтований на швидкі зміни внутрішнього та зовнішнього економічного середовища. Забезпечення сталого його розвитку за допомогою ефективних методів у довгостроковій перспективі призведе до максимізації прибутку, ринкової вартості. Тож забезпечення фінансової стійкості підприємства неможливе без вивчення методів фінансового менеджменту і правильного їхнього використання.

Список використаних джерел

1. Васьківська К.В., Сич О.А. *Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.*
2. Зайцева І.Ю. *Фінансовий менеджмент: Навч. посібник / Харків: УкрДУЗТ, 2018. 250 с., рис. 14, табл. 14.*
3. Бланк І.А. *Фінансовий менеджмент: навчальний курс. - Київ: Ельга, 2019. С.656*
4. *Особливості фінансового управління в ринковій економіці URL: https://pidru4niki.com/1178102551021/menedzhment/osoblivosti_finansovogo_upravlinnya_rinkovi_y_ekonomitsi (дата звернення 27.04.2021)*

Ковтун Д.А.,
*студентка ф-ту ФФ, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н., доцент кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

ІНСТРУМЕНТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Як відомо, стратегічний управлінський облік – це система ідентифікації, збору, обробки та представлення інформації у вигляді стратегічної управлінської звітності про ресурси, затрати та результати діяльності підприємства в певному бізнес-середовищі, що необхідна для цілей стратегічного менеджменту [1 с.310-313].

У теперішній час серед науковців відсутня єдина позиція стосовно найбільш поширеного інструменту стратегічного управлінського обліку, що використовується на підприємствах. Тому необхідно розглянути найбільш поширені інструменти стратегічного управлінського обліку:

1) Activity based costing (калькулювання на основі діяльності) – забезпечує облік витрат за видами діяльності, що передбачає їх розподіл за факторами витрат відповідно до обсягів і структури ресурсів, які споживаються в процесі виконання операцій щодо створення та виробництва продукції (товарів, послуг);

2) Attribute costing (атрибутивне калькулювання) – оцінка вартості конкретного продукту відповідно до атрибутів, які визначаються взаємодією з клієнтами: показники операційної продуктивності; показники надійності; виконання гарантій постачань і після продажного обслуговування тощо;

3) Benchmarking (бенчмаркінг) – порівняння результатів діяльності компанії з результатами інших компаній із метою впровадження в діяльність прикладів успішного функціонування для підвищення ефективності роботи;

4) Brand value budgeting (бюджетування вартості бренда) – використання вартості бренда як основи для прийняття управлінських рішень із розподілу ресурсів для підтримки чи підвищення позиції бренда компанії на ринку;

5) Brand value monitoring (моніторинг вартості бренда) – фінансова оцінка бренда шляхом оцінки факторів його «потужності» на ринку (лідерство, стабільність, частка ринку, інтернаціональність, тенденція, підтримка та захист у поєднанні з ретроспективними показниками прибутку бренда);

6) Competitive position monitoring (моніторинг конкурентних позицій) – аналіз ринкової стратегії та позицій конкурентів на основі оцінки і моніторингу тенденцій їхніх продажів, частки ринку, обсягів, собівартості та рентабельності;

7) Competitor cost assessment (оцінка конкурентних витрат) – оцінювання витрат конкурентів щодо стратегічної бізнес-одиниці, що здійснюється на основі використання інформації з таких джерел: в результаті безпосереднього спостереження, від спільних постачальників, споживачів або конкурентів;

8) Competitor performance (оцінка стану конкурентів) – оцінювання стану конкурентів на базі показників публічної звітності в розрізі основних конкурентних переваг;

9) Customer accounting (облік споживачів) – оцінювання прибутку, збуту або витрат, які генеруються клієнтами чи окремими клієнтськими сегментами;

10) Environmental Management Accounting (управлінський облік навколишнього середовища) – інтегрований підхід до бухгалтерського відображення господарської діяльності підприємства за допомогою інструментів фінансового й управлінського обліку, що забезпечує зниження шкідливих впливів на навколишнє середовище й екологічних ризиків, підвищує ефективність управління витратами на охорону навколишнього середовища;

11) BSC (інтегровані системи вимірювання результативності (збалансована система показників чи нефінансові індикатори) – вимірювальні інформаційні системи, що забезпечують управління основними бізнес-процесами на базі виділення центрів відповідальності відповідно до визначених цілей, що кількісно та якісно виражені в цільових величинах оцінних критеріїв;

12) Life cycle costing (калькулювання на основі життєвого циклу виробу) – передбачає, що вартість товару має містити витрати на всіх етапах його життєвого циклу (розробка, проектування, виробництво, просування на ринку);

13) Quality costing (калькулювання на основі якості) – передбачає розподіл витрат між видами діяльності, що пов'язані з забезпеченням рівня якості, на три категорії: профілактика, оцінка та витрати на усунення браку;

14) Strategic costing (стратегічне калькулювання) – базується на використанні стратегічної та маркетингової інформації про витрати в розрізі стратегічних бізнес-одиниць для розробки і визначення стратегії, що забезпечує одержання сталих конкурентних переваг;

15) Strategic pricing (стратегічне ціноутворення) – аналіз впливу стратегічних факторів (реакція конкурентів на зміну цін, еластичність цін, зростання ринку, ефект масштабу та досвіду) в процесі реалізації політики ціноутворення на підприємстві;

16) Target costing (таргет-калькулювання) – калькулювання на основі встановлених цілей, сфокусоване на розробці заходів щодо оптимізації собівартості продукції (послуг) із урахуванням цільового значення параметрів, які впливають на співвідношення «ціна-якість», споживчих властивостей, строку корисного використання, рівня сервісного обслуговування тощо;

17) Value chain costing (калькулювання на основі ланцюжків вартості) – калькулювання витрат для потреб стратегічного менеджменту на основі ідентифікації ланцюжків вартості та виокремленні у його складі первинних (зовнішня логістика, виробничий процес, внутрішня логістика, маркетинг і продажі, обслуговування) і допоміжних (інфраструктура фірми, управління людськими ресурсами, технологічний розвиток, матеріально-технічне забезпечення) видів діяльності [2 с. 33-35].

На даний момент саме технологія BSC найбільшою мірою сконцентрована на сукупному комплексному застосуванні в управлінському обліку інформації про події як в середині підприємства, так і в навколишньому його зовнішньому середовищі. При такому підході збір, обробка й аналіз відповідних даних

налаштовуються таким чином, щоб управляти виробництвом, збутом, доходами та витратами відповідно до поставлених довгострокових і середньострокових стратегічних цілей компанії.

Список використаних джерел

1. Бруханський Р. Ф. *Поняття стратегічного управлінського обліку. Інноваційна економіка.* 2014. № 4. С. 310-313.
2. *The Extent of Applying Strategic Management Accounting Tools in Jordanian Banks. International Journal of Business and Management.* 2013. №19. С. 33–35.

УДК 657.6

Лященко Д.І.,

*студент ф-ту фінансів та обліку, 3 курсу,
спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
ХНЕУ імені Семена Кузнеця, м. Харків,
Науковий керівник — Остапенко В.М. — к.е.н., доцент
кафедра митної справи*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

Упродовж останнього десятиліття в Україні актуалізується застосування різноманітних митних інструментів, за допомогою яких забезпечується захист національних інтересів держави. Основними серед них є митні платежі – одні із важливих важелів регулювання зовнішньоекономічної діяльності та головне джерело наповнення доходної частини Державного бюджету України.

Питання ефективності адміністрування митних платежів митними органами України при зовнішній простоті й швидкості здійснення митних процедур (сукупності митних формальностей) та митного контролю мають надзвичайний вплив на динаміку зростання економічного потенціалу країни та регулювання обсягів експорту та імпорту товарів [1]. Реалії світових глобалізаційних процесів поставили перед Україною актуальне та складне завдання щодо модернізації митного сервісу загалом та удосконалення інструментів і механізмів адміністрування митних платежів, зокрема.

Система митних платежів в Україні побудована в основному на непрямих податках, які включені до переліку загальнодержавних податків і зборів. Окремим її елементом є митні збори як плата за послуги митних органів. Разом із цим, вони виконують фіскальну функцію, оскільки представляють собою доходи Державного бюджету, а обсяг їх надходження залежить від правильності розрахунку основи нарахування.

Державна митна служба України безпосередньо бере участь у державному регулюванні зовнішньоекономічної діяльності, в тому числі, за допомогою тарифних інструментів – елементів системи адміністрування митних податків та зборів, які справляються митними органами з товарів під час переміщення через митний кордон України. В структурі загальних надходжень до Державного

бюджету України у 2020 році митні платежі займають близько 42%. Проаналізувавши справляння митних платежів до Державного бюджету України за 2017–2020 рр., можна констатувати, що у структурі надходжень митних платежів до Державного бюджету України найбільша частка належить ПДВ – 84,1 %. Динаміка зростання цього податку залишалась стабільною протягом усього часу. Частка мита у загальному обсязі надходжень митних платежів до бюджету з 2017 по 2020 роки зменшилась на 8 %, віддзеркалюючи заходи тарифного регулювання держави упродовж зазначеного періоду, а середній показник становить 11,4 %. Зростання в 2020 р. на 3,4 % частки акцизного податку (збору) в загальній сумі надходжень до бюджету вплинуло на показник середньої питомої ваги за означений період (3,9 %). Майже незмінними за п'ять років залишились показники середньої питомої ваги єдиного збору (0,2 %) та інших зборів (0,1 %) у загальній сумі фактичних надходжень митних платежів до бюджету. Зменшилась на 1,9 % питома вага митних зборів, середній показник якої за останні п'ять років становить 0,3 % у загальних обсягах перерахувань до Державного бюджету України. Запропоновано вжиття організаційних заходів щодо оновлення автоматизації митних платежів на митниці, які полягають в оновленні програмного забезпечення митних органів в Україні для формування власної бази даних про нарахування та сплату митних платежів до Державного бюджету України.

Одним з пріоритетних завдань адміністрування митних платежів є розроблення заходів щодо протидії ухиленню від неправильного визначення митної вартості товарів та використання в роботі митними органами застарілого програмного забезпечення. Проаналізувавши стан адміністрування митних платежів в Україні, можна відзначити важливу роль вітчизняних митних органів зокрема та митної системи загалом у забезпеченні надходжень до Державного бюджету України. Можна виділити основні напрями вдосконалення системи адміністрування митних платежів:

- установлення податкових ставок для максимального зменшення частки сировинної продукції в структурі експорту,
- розвиток партнерських відносин з громадянами та бізнесом,
- надання податкових пільг і знижок, збалансована політика державного протекціонізму,
- спрощення оформлення митних процедур і регулювання діяльності,
- розробка Державної програми розвитку зовнішньоторговельної діяльності,
- розробка ефективного механізму імплементації норм законодавства ЄС у сфері адміністрування податків і митних платежів,
- упровадження ефективних загальних і галузевих методів протидії корупції,
- застосування спрощеного порядку митного оформлення товарів,
- належних сумлінним підприємствам-резидентам,
- виключення посередницької діяльності митних брокерів,
- формування ефективної системи управління персоналом [2].

Отже, удосконалення системи митно-податкового адміністрування в митних органах – вагомий фактор впливу на позитивну динаміку щодо повноти надходжень митних податків та зборів до державного бюджету.

Список використаних джерел:

1. Петруня Ю.Є. *Адміністрування митних платежів: стан і перспективи* / Ю.Є. Петруня, М.О. Губа // *Вісник Академії митної служби України* : зб. наук. праць. – 2019. – № 1(47). – С. 32-37.
2. Ривак Н.О. *Шляхи підвищення ефективності митної політики України* / Н.О. Ривак // *Науковий вісник НЛТУ України* : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2018. – Вип. 21.3. – С. 224-232.
3. Мотюк К.Д. *Сутність та значення митної експертизи при визначенні митної вартості товарів* / К.Д. Мотюк // *Державний науково-дослідний ін-т митної справи* // *Митна безпека* : зб. наук. праць. – 2016. – № 1-2. – С. 52-58.

УДК 657.4

Мезенцева К.І.,

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Коршикова Р.С. - к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ОЦІНКА ВІДХИЛЕНЬ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ (НАКЛАДНИХ) ВИТРАТ

Для вимірювання ефективності діяльності підприємства не достатньо просто побудувати систему бюджетів або кошторисів. Необхідно також впровадити систему нормативного (стандартного) калькулювання та облік відповідальності на основі нормативних (стандартних) витрат. Останній передбачає здійснення кількох процедур, а саме: встановлення стандартних витрат на одиницю продукції; розрахунок стандартних витрат для фактичного товарного випуску; виявлення відхилень витрат та складання звітності; дослідження відхилень та внесення необхідних коригувань для усунення в майбутньому причин виявлених негативних відхилень, розповсюдження позитивного досвіду або перегляду норм [1].

Отже, завдання керівників центрів відповідальності полягає не у простому документуванні відхилень, а у встановленні їх причин та своєчасному відповідному реагуванні на ці відхилення. Тому, після визначення загальної суми відхилень виникає потреба дослідження причин їх виникнення. В практичній діяльності таке відхилення доречно розраховувати, оскільки це може мати безпосередній вплив на оподаткування суб'єкта господарювання [2]. Але, не зважаючи на важливість цієї тематики питанням аналізу відхилень в літературі приділяється недостатньо уваги [3]. В першу чергу це стосується аналізу відхилень постійних загальновиробничих (накладних) витрат.

Сукупність відхилень постійних загальновиробничих витрат, які становлять основу для їхнього подальшого контролю, наведено на рис. 1. Отже, центральним питанням нормативного обліку з метою забезпечення відповідальності за понесені витрати є виявлення, класифікація і аналіз відхилень виробничих витрат від встановлених норм споживання ресурсів.

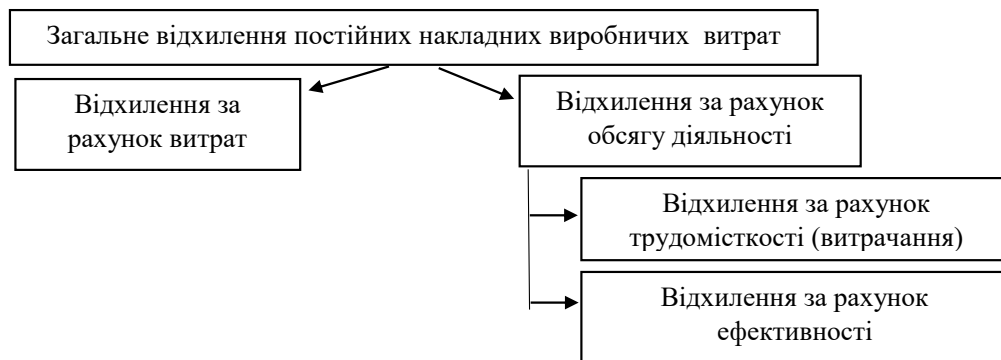

Рис. 1. Складники загального відхилення постійних загальновиробничих (накладних) витрат підприємства

Загальне відхилення за постійними загальновиробничими витратами за своєю суттю є різницею між розподіленими і фактичними сумами таких витрат. Для унаочнення отриманих результатів та спрощення контролю зайворозподілені (недорозподілені) постійні накладні витрати доцільно обліковувати на спеціальних контрольних рахунках, які потім закриваються на собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) або у інший спосіб, якщо це передбачено облікової політикою підприємства. Але для розуміння причин виникнення загальних відхилень доцільно розбити його на відповідні складові. Отже, відхилення за рахунок витрат – це різниця між плановою величиною постійних загально виробничих витрат та їхньою фактичною величиною за період. Своєю чергою розрахунок відхилення витрат за обсягом є більш трудомістким і являє собою різницю між плановим обсягом виробництва в одиниця та добутком фактичного обсягу виробництва в одиницях і нормативної ставки розподілу постійних виробничих витрат на одиницю продукції. Такі види відхилень в цілому не складно визначити, але вони не дадуть достатньої інформації для управління відхиленнями у випадку багатопродуктових виробництв. Тому обов’язково слід продовжити розкладати відхилення витрат за обсягом на окремі складові зважаючи на відповідну базу розподілу постійних накладних витрат. Так, відхилення за рахунок трудомісткості покаже різницю між фактичною та плановою тривалістю праці виробничого персоналу робітників, а відхилення за рахунок ефективності дозволить оцінити, чи працювали такі робітники більше або менше запланованого часу, необхідно для фактичного обсягу виробництва.

Таким чином, мета аналізу відхилень - розрахувати вплив фактичних результатів діяльності, що відрізняються від очікуваних результатів, на прибуток. Звичайно, розрахунками тільки зазначених вище відхилень аналіз не обмежується. Проте навіть вони дозволять виявити причини виникнення відхилень витрат (неякісне бюджетування, некоректні норми споживання ресурсів, слабка система обліку тощо) і сприяти зростанню прибутку.

Список використаних джерел

1. *Управлінський облік [Електронний ресурс] : практикум : навч. посіб. / [Л.В. Гнилицька, Р.С. Коришкова, А.М. Поплюйко та ін.] ; за заг. ред. В. М. Добровського ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Електрон. текстові дані. Київ : КНЕУ, 2010. 288 с.*

2. Проскура К.П., Горбуненко Л.В. Методичні підходи до розподілу загальновиробничих витрат та їх вплив на рівень податкового навантаження виробничого підприємства. Ефективна економіка : сайт URL: <http://www.econotyu.nauka.com.ua/?op=1&z=5104>.

3. Максименко Д.В., Перевузнник Т.М. Аналіз витрат підприємства на виробництво. Мукачівський державний університет : сайт URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2662/1/n23-204-209.pdf>.

УДК 657

Полухіна К.Д.,
студент ф-ту ФФІ, 3 курс, спец. 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Чередніченко Т.В. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

РОЛЬ БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Складання бюджетів є невід'ємною складовою загального процесу планування на підприємстві. Механізм бюджетного планування доходів та витрат слід впроваджувати для забезпечення економії грошових коштів, більшої оперативності в управлінні цими коштами, зниження непрямих витрат і втрат, а також для збільшення достовірності планових показників.

Бюджет – це план підприємства на певний період часу, виражений у кількісних, переважно фінансових показниках. Бюджетування – це процес підготовки бюджету та здійснення контролю за його виконанням.

Процес бюджетування є управлінською технологією, яка в умовах невизначеності сприяє прийняттю таких управлінських рішень, які забезпечать високу ефективність та конкурентоспроможність підприємства на основі раціонального використання ресурсів організації.

Бюджетування не є універсальним методом уникнення підприємствами негативного впливу кризових ситуацій на їх діяльність, але дає можливість орієнтуватися у мінливому середовищі та приймати виважені рішення, які забезпечать оптимальні для бізнесу умови розвитку за нестабільної економіки.

За рахунок оперативного отримання інформації, яка є цінністю при прийнятті рішень, бюджетування забезпечує економне використання ресурсів, сприяє оптимізації ресурсних потоків, впливає на управління грошовими потоками, підвищує фінансову дисципліну, конкурентоздатності та інвестиційної привабливості. Застосовуючи технології бюджетування, підприємство формує основу системи управління грошовими потоками, доходами та витратами.

Бюджет виконує різні функції внутрішньогосподарського планування: бюджет як економічний прогноз, бюджет як основа для контролю, бюджет як засіб координації та бюджет як основа для постановки задачі.

Виділяють такі основні принципи бюджетування: повнота, точність, періодичність, гнучкість, економічність, спеціалізація, інформаційна безпека та

відповідність. До додаткових відносять оптимальність, науковість, зіставність, єдність, прозорість, системність та комплексність.

Серед переваг бюджетування можна виділити наступні: координація роботи всього підприємства; можливість вносити зміни до бюджетів різних рівнів; мотивація трудового колективу; виступає інструментом порівняння бажаних та досягнутих результатів; удосконалення комунікації як всередині підприємства, так і з партнерами; дає усвідомлення ролі кожного менеджера в організації; є джерелом інформування нових працівників та сприяє їх адаптації; усунення помилок при розробці бюджетів на основі минулого досвіду; удосконалення використання наявних ресурсів [2, с. 20].

На основі системи бюджетування підприємство формує прогнози у фінансово-господарській діяльності, координує діяльність підрозділів і спрямовує на досягнення поставленої мети, відстежує економічні наслідки прийнятих рішень та підвищує якість управління.

В основі бюджетування лежить багато методів, які можна класифікувати за певними ознаками [1, с. 67]:

1) За порядком розробки бюджетів: синхронного бюджетного планування; послідовного бюджетного планування.

2) За вибором об'єктів бюджетного планування: поопераційний; за центрами відповідальності; за видами бізнесу; проектний; програмно-цільовий; змішаний.

3) За рівнем пристосування бюджетного планування до змін середовища функціонування підприємства: стабільний; гнучкий; неперервного бюджетного планування.

4) За рівнем централізації: централізований «згори вниз»; децентралізований «знизу вгору»; бюджетних замовлень та комбінацій.

5) За вихідною базою: бюджетного планування; від «нуля»; від «досягнутого».

6) За способом розрахунку планових бюджетних показників: нормативний; екстраполяційний.

Отже, бюджетування призводить до прогнозування можливих витрат, наявності чи надлишку ресурсів та ефективності їх використання, підвищення якості управління та конкурентоспроможності підприємства. Цей процес зумовлює необхідність комплексного підходу до формування, розподілу та використання прибутку підприємства.

Процес бюджетування пов'язаний з управлінням прибутку, головною задачею якого є пошук шляхів раціонального формування, розподілу та використання з метою спрямування його на розвиток та зростання ринкової вартості підприємства.

Список використаних джерел:

1. Качагіна Л.В. Бюджетування як найбільш ефективний напрямок фінансового менеджменту // Вісник Криворізьського економічного інституту КНЕУ. – 65-69 с.
2. Хліпацька В. Бюджетне планування запасів і витрат з їх придбання і зберігання // Бухгалтерський облік і аудит. — 2004. — №4. — С.18—22.

Садлівська О.В.,
студентка ф-ту Фінансів, 3 курсу, спец. 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Чередніченко Т. В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ФУНКЦІЯ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Управлінський облік забезпечує всі стадії управлінського циклу інформацією: аналізу, контролю, планування, прогнозування. Деякі вчені доводять, що ці стадії належать до різних галузей знань. На їхню думку, управлінський облік має тільки облікові аспекти – виявлення, реєстрації, накопичення, підготовки, інтерпретації й передачі інформації для процесу управління.

Основним завданням управлінського обліку є ведення перспективного обліку – нормування, бюджетування, контроль за відхиленням витрат від норм, аналіз і планування з метою інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Організація управлінського обліку на підприємствах України здійснюється як наступний логічний крок після реформування фінансового обліку і розглядається як дві взаємопов'язані підсистеми єдиної системи бухгалтерського обліку.

Аналіз сучасної облікової літератури показує, що більшість дослідників описують мету управлінського обліку як організацію обчислення собівартості виробленої продукції, можливо, декількома, конкуруючими між собою способами, а також застосування мікроекономічних моделей для аналізу випуску продукції.

Обліковою підсистемою з мінімальним переліком нормативно-правових вимог її регламентації, функціонування якої регулюється в рамках внутрішньо розробленої облікової політики і яка спроможна забезпечити адаптацію до змін факторів зовнішнього середовища, є управлінський облік. Відповідно еволюція генерування нових інформаційних запитів менеджменту є основною рушійною силою подальшого розвитку й удосконалення управлінського обліку з метою забезпечення пріоритетності його ролі як основного інформаційного джерела обґрунтування та прийняття управлінських рішень.

Чітку відмінність між функціями та завданнями підсистеми стратегічного управлінського обліку визначити доволі складно, оскільки завдання як елемент системи облікових знань є однією зі складових його функцій, що генеруються менеджментом підприємства як елементом зовнішнього середовища стосовно підсистеми стратегічного управлінського обліку.

Однак, принциповим є те, що функції визначають параметри постійної поведінки системи у взаємозв'язку з її зовнішнім середовищем, результати виконання вимірюються дискретно, за певний проміжок часу, а завдання можуть або виконуватись, або ж не виконуватись системою. У випадку невиконання окреслених завдань система має бути удосконалена шляхом зміни структури, методології, предметного розширення і т.п.

Наприклад, зважаючи на те, що чинна система традиційного бухгалтерського обліку не забезпечує надання інформації стратегічного характеру для прийняття відповідних рішень, вона повинна бути модифікована, зокрема шляхом розширення предмета бухгалтерського обліку та облікової методології.

Практика управлінського обліку, не маючи ґрунтового методичного забезпечення, використовує те що є – минулий досвід планування, внутрішньогосподарського обліку і контролю, економічного аналізу, пристосовуючись до зростаючих вимог менеджменту по-різному, залежно від професійних навичок фахівців обліково-фінансових служб. З вищевикладеного очевидна гострота проблеми і потреба розробки нової методології управлінського обліку, адаптованої до вітчизняної економічної системи.

В сучасній економічній практиці суб'єктів господарювання управлінський облік сприяє забезпеченню управлінського персоналу інформацією про різні аспекти діяльності підприємств, які впливають на якість управлінських рішень, ефективність системи управління. Такий облік покликаний забезпечити систему управління якісною економічною інформацією, адже саме вона стає центральним фактором господарського процесу. Інформація управлінського обліку використовується для потреб менеджменту в процесі прийняття управлінських рішень, для аналізу господарської діяльності та пошуку резервів зниження витрат.

Система менеджменту може бути ефективною тільки в тому разі, якщо одним з її елементів є своєчасний і адекватний контроль – діяльність з визначення станів об'єктів управління і відмінностей цих станів від минулих або заданих. Така діяльність передбачає здійснення обліку, перевірки і аналізу. Реалізуючи функцію контролю, безумовно, важливим аспектом, що ще не знайшов належною мірою свого вирішення, є створення системи управлінського обліку, адекватної особливостям підприємства і орієнтованої на його потреби.

Семенюк Л.В.,
*студентка ф-ту ФФ, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси
банківська справа і страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Чередніченко Т. В. – к.е.н,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ВПЛИВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ІНФОРМАЦІЙНУ СИСТЕМУ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах глобального соціально-економічного розвитку особливе значення має інформаційне забезпечення процесу управління, яке складається зі збору та обробки даних, що потрібні для прийняття управлінських рішень. Ефективність даних рішень напряму залежить від якості та актуальності інформації. Для збору такої інформації призначена система управлінського обліку, яка є складовою облікової системи кожного суб'єкта господарювання.

Управлінський облік суттєво відрізняється від традиційного бухгалтерського обліку, орієнтованого на складання фінансової звітності. На відміну від фінансового обліку, що ведеться з дотриманням визначених офіційних регламентів, інструкцій, стандартів, встановлених державними органами або професійними організаціями, управлінський облік не обмежений у виборі методів і правил. Його форми і методи розробляються самим підприємством з урахуванням різних параметрів, приймаються до уваги при підготовці варіантів управлінських рішень не тільки кількісні, але і якісні показники. [1, 18 с.]

Підготовка управлінської звітності по багатьох аспектах відрізняється від інформації, що міститься у фінансовій звітності, а саме:

— управлінська звітність докладніша, наприклад, містить інформацію по окремих видах продукції, центрах відповідальності і так далі, вона зазвичай не розголошується стороннім підприємствам;

— управлінська звітність масштабніша, оскільки включає, наприклад, як майбутні, так і ми нулі доходи, витрати і прибуток. Вона також характеризує можливий ефект від ще не ухвалених рішень, таких як можливості інвестицій, впровадження нової продукції або збільшення реалізації;

— структура і зміст управлінської звітності більшою мірою залежать від спеціальних вимог до управлінських рішень і комунікацій конкретного підприємства, ніж від інструкцій фінансової звітності. Тому, визначення понять собівартості, ціни і прибутків залежать від питання що досліджується і можуть радикально відрізнятися від визначень, що використовуються у фінансовому обліку [2, 28 с.]

Отже, управлінський облік готує звітність, що базується на інформації. Це інформація переважно економічного характеру про господарську

діяльність підприємств (продаж, обмін, розподіл і споживання товарів та послуг), а також інші інформаційні дані. Інформація — головний елемент будь-якої з функцій управління. Володіння повною, достовірною, актуальною та оперативною інформацією забезпечує підприємству отримання суттєвих переваг на ринку, знижує фінансовий та інші види ризику, виступає основою прийняття ефективних управлінських рішень.

Управлінський облік є необхідною складовою процесу управління підприємством та надає інформацію, важливу для: визначення стратегії та планування майбутньої діяльності; контролювання поточної діяльності; оптимізації використання ресурсів; оцінки ефективності діяльності; зниження рівня суб'єктивності в процесі прийняття рішень [3, 12 с.]

У складі управлінського обліку інформація збирається, групується, ідентифікується та вивчається для чіткого й достовірного відображення результатів діяльності підрозділів і визначення частки їх участі в одержанні прибутку підприємства. Ефективність його діяльності в обліку представлена як процес порівняння фактичних і нормативних витрат, а також їх співставлення з отриманими результатами. Орієнтація інформації на користувача є характерною ознакою управлінського обліку. При цьому потреби менеджерів в інформації для прийняття рішень і контролю будуть залежати, по-перше, від функціональної сфери, за якою вони спеціалізуються, по-друге, від їх положення в організаційній структурі управління підприємством.

Отже, для ефективного управлінського обліку найважливішою залишається інформаційна функція, яка покликана забезпечувати керівників усіх рівнів управління інформацією для стратегічного і поточного управління. Саме інформація забезпечує всі стадії управлінського циклу: аналізу, контролю, планування, прогнозування. Тому, підприємству варто регламентувати та встановлювати конкретні вимоги до інформаційної системи підприємства та інформації, яка надається для даного виду обліку, щоб якомога якісніше його вести.

Список використаних джерел:

1. Лепетан І.М., Замощенко Т.В. Інформація як основа ведення управлінського обліку та управління витратами: збірник наукових праць ВНАУ №1 (56) Том 3. Вінниця: ВНАУ, 2012. 18-23 с.
2. О.М. Костенко, Управлінський облік — інформаційна система прийняття рішень: журнал *Агросвіт* №1. Київ: НУБіП, 2013. 26-30 с.
3. Верланов Ю.Ю., Бурлан С.А., Верланов О.Ю. Управлінський облік: сучасна теорія і практика: навчальний посібник. Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. — 10-12 с.

Сербін Т.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ходзицька В.В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ГЛОБАЛЬНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ: СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В умовах глобалізації економіки, посилення конкуренції та швидких темпів розвитку технологій процес прийняття управлінських рішень для ефективного функціонування будь-якого суб'єкта господарювання стає дедалі складнішим. Задовольнити потреби підприємства в релевантній інформації, обсяги якої постійно зростають, з метою досягнення короткострокових та довгострокових цілей дозволяє управлінський облік. Дієвість системи управлінського обліку в значній мірі залежить від його принципів, які сприяють більш ефективному прийняттю рішень. Глобальні принципи управлінського обліку були розроблені з метою оптимізації рішень та досягнення основних стратегічних цілей підприємства. Впровадження цих принципів на практиці дає змогу сформулювати оптимальну стратегію управління організації [1].

Глобальні принципи управлінського обліку були розроблені під час міжнародних громадських консультацій 2014-2015 років у СІМА (Присяжний інститут управлінських бухгалтерів) та АІСРА (Американський інститут сертифікованих професійних бухгалтерів). Основною метою Глобальних принципів управлінського обліку є надання підтримки генеральним та фінансовим директорам, членам рад директорів у проведенні порівняльного аналізу і вдосконалення їхніх систем управлінського обліку [2].

Глобальні принципи управлінського обліку описують основоположні цінності, якості, норми й поняття, що їх мають дотримуватися фахівці з управлінського обліку [3]. Існує чотири основні принципи, які слід розглядати комплексно. Більш детальна інформація про них наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика глобальних принципів управлінського обліку

Принципи управлінського обліку	Мета принципів	Складові принципів
1	2	3
1. Комунікація породжує інформацію, що має вплив	Приймати ефективне рішення про стратегію та її реалізацію на всіх рівнях	1. Розробка і реалізація стратегії – це діалог. Реалізація стратегій повинна обговорюватися на всіх рівнях організації за участю всіх співробітників, щоб усунути розрізненість в діях і мисленні. 2. Комунікація є точковою. Рівень фінансової поінформованості аудиторії відомий, інформація має надаватися в доступній для розуміння формі. 3. Комунікація сприяє прийняттю ефективних рішень.

Продовження Табл. 1.

1	2	3
2. Інформація є релевантною	Надавати організаціям підтримку при плануванні й отриманні інформації	1. Інформація є найкращою з наявної. Аби бути релевантною інформація повинна містити елемент прогнозування і враховувати питання, що здійснюють суттєвий вплив на майбутні результати. 2. Інформація є надійною і доступною. У процесі підготовки даних для аналізу, ці дані очищуються, групуються і фільтруються. 3. Інформація повинна відповідати трьом ключовим характеристикам: прив'язаність до часу; необмеженість; різноманітність.
3. Аналізується вплив на вартість (за допомогою сценаріїв та моделей)	Моделювання сценаріїв, що демонструють зв'язки між чинниками виробництва і результатами	1. Моделі забезпечують розуміння варіантів. Аналіз сценаріїв забезпечує сувору оцінку рішень, які приймаються організацією. Моделі дозволяють організаціям розраховувати ймовірність успішного використання можливостей чи виникнення ризиків, а також вартість, що створюється чи знижується внаслідок цього. 2. Черговість дій визначається їхнім впливом на результат. Управлінський облік встановлює черговість дії на основі надійної логіки моделей сценаріїв, що здійснюється.
4. Розумне керування вибудовує довіру	Активно управляти відносинами та ресурсами задля захисту фінансових і нефінансових активів компанії.	1. Підзвітність і надійність. Спеціалісти з управлінського обліку несуть відповідальність перед своїми клієнтами та іншими зацікавленими сторонами за рішення, у прийнятті котрих вони беруть участь. 2. Сталий розвиток. Управлінський облік узгоджує заходи у сфері сталого розвитку зі стратегією, поєднуючи їх із рішеннями бізнесу і бізнес-моделлю. 3. Професійна доброчесність і етика. Посадові обов'язки повинні ретельно виконуватися з дотриманням взятих зобов'язань.

Чітко визначені мети, складові та умови застосування Глобальних принципів надають змогу формування ефективної стратегії управління.

Наразі, у вітчизняній практиці відбувається їх активне впровадження, проте формування системи управлінського обліку все ще знаходиться на стадії становлення, оскільки для більшості суб'єктів господарювання потрібен час для остаточного налагодження даних процесів. Отже, створення, реалізація та вдосконалення ефективних стратегій управління залишається нагальним питанням.

Глобальні принципи управлінського обліку поєднують у собі найбільш вдалі практики зарубіжних країн, а тому заслуговують на визнання. Сформульовані в документі прозорі принципи є важливою складовою системи управлінського обліку та допомагають підприємствам досягти успіху в умовах сталого розвитку. На даний момент Глобальні принципи управлінського обліку носять рекомендаційний характер, проте важливість їх застосування підтверджується практикою.

Список використаних джерел

1. Мазіна О.І. Значення глобальних принципів управлінського обліку у розвитку теорії, практики і професійних компетенцій. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2018. № 2. С. 83-90.
2. Фатенок-Ткачук А.О. Організація обліково-аналітичного забезпечення процесу формування стратегії розвитку підприємства. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 2. С. 82-91.
3. Шевчук В.Р. Стратегічний управлінський облік як інформаційне підґрунтя стратегічного менеджменту підприємства. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2014. № 797. С. 417-422.

УДК 657.6

Ціліцінська І.В.,

*студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 051 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Гнилицька Л.В. — д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ЦІЛЬОВА СОБІВАРТІСТЬ: МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ

Собівартість продукції (робіт, послуг) відноситься до ключових індикаторів оцінювання ефективності діяльності будь-якого підприємства. Зниження собівартості забезпечує підприємству конкурентоспроможність на ринку, зростання прибутку та рентабельності, а відтак, скорочення витрат, постійна робота зі пошуку резервів економії витрат має першочергове значення для його комерційного успіху та акумулювання ресурсів для розвитку.

Відтак актуалізується завдання калькулювання собівартості як стрижневого елемента облікової політики підприємства та пошуку прогресивних методик обліку витрат, орієнтована на постійне скорочення і превентивний контроль витрат за допомогою спільних зусиль відділів маркетингу, проектування, виробництва та інших підрозділів підприємства.

Тобто акцентується поступовий перехід від класичної моделі формування фактичної собівартості готової продукції (робіт, послуг) за правилами П(С)БО 16 «Витрати» [1] до моделі цільової собівартості.

Концепція цільової собівартості виникла в Японії ще 60-х рр. XX століття та отримала практичне застосування в корпорації «Тойота». Нині принципи цільового калькулювання застосовують у своїй практиці такі світові бренди як Мерседес і Тойота у автомобільній індустрії, Панасонік та Шарп у приладобудуванні, Еппл та Тошиба у виробництві персональних комп'ютерів [2].

Основна ідея цільового калькулювання полягає у формуванні собівартості продукції (послуг) на основі попередньо визначеної продажної ціни. Тобто традиційна формула ціноутворення:

витрати + прибуток = ціна, (1)

в рамках цільових витрат стає виразом:

ціна - прибуток = витрати. (2)

Таким чином, концепція цільового калькулювання змінює погляд на зв'язок собівартості, прибутку та ціни. У традиційному підході ціна визначається як сума собівартості та прибутку. Натомість цільова собівартість - це різниця між очікуваною ціною та бажаною прибутковістю продукту.

Ключовою особливістю цільового калькулювання є те, що процедура калькулювання перетворюється із виробничо-орієнтованої на ринково-орієнтовану, оскільки в основу формування цільової собівартості покладено цільову (ринкову) ціну на продукт.

При формуванні цільової собівартості використовують наступний алгоритм дій:

Перше, обґрунтування цільової ціни. Для чіткого розуміння очікувань споживачів від продукту, підприємства здійснюють аналіз за трьома векторами: якість продукту, функціональні характеристики та ціна продукту, яка є прийнятною для відповідного сегменту споживачів. Такий аналіз дозволяють з'єднати бажання споживачів та можливості їх задоволення за допомогою продукту. Тобто підприємство створює якісний продукт за прийнятною ціною.

Друге, розрахунок цільового прибутку. При цьому рівень націнки може враховувати різні фактори, такі як: дивідендна політика, інвестиційна стратегія, аналіз прибутковості конкурентів, особливості ринку тощо.

Третє, розрахунок цільової собівартості. Як зазначалось раніше, при визначенні цільової собівартості продукту цільовий прибуток віднімається від цільової ціни.

Четверте, встановлення цільового розриву. Тобто визначення різниці між цільовою та фактичною собівартістю виготовлення продукту. Після цього всі учасники виробничого процесу працюють над уникненням цільового розриву, або його максимальним зниженням.

Традиційно впроваджуються тільки ті продукти, у яких цільовий розрив не перевищує 3-5% цільової собівартості, при більшій різниці та неможливості її усунення реалізація проекту вважається недоцільною [2]. У результаті підприємство виробляє новий продукт, який повністю задовольняє вимоги споживачів та продається за ринковою ціною.

Впровадження системи управління витратами на основі цільової собівартості спрямоване на обґрунтування асортименту продукції, здатної задовольняти бажання споживачів щодо її якості та ціни. Використання цільової собівартості окрім зниження витрат має наступні істотні переваги:

- використання ринкової стратегії у ціноутворенні;
- контроль витрат на етапі розробки продукту;

- відповідність фактично отриманого фінансового результату запланованому показнику.

Разом з тим, метод цільової собівартості має і певні вади, що утруднюють його запровадження у діяльність вітчизняних підприємств. Зокрема висока залежність результату від надійності показника цільової ціни та еластичності попиту на продукцію а також можливість погіршення якості через цілеспрямоване зниження витрат.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 27.04. 2021 р.)
2. Струк Н.С., Цільове калькулювання в обліковій системі ділового партнерства підприємств . Економічні науки. Випуск 7 (25). Ч. 3. 2010. С.271-278.

РОЗДІЛ 4

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ АГРОБІЗНЕСОМ

УДК 657. 47

Бубир І.В.,

*студентка ф-ту ОПМ, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Коцупатрий М.М. – к.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ МОЛОКА

Собівартість продукції є одним із найважливіших показників для оцінки ефективності діяльності підприємства. За рахунок її аналізу можна дізнатися, які існують резерви для зменшення витрат, тенденції зміни рівня собівартості та вплив її відхилень на прибуток підприємства.

Собівартість – це грошовий вираз витрат підприємства на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг) [1].

Собівартість як економічний показник показує скільки підприємству необхідно затратити ресурсів, коштів на виробництво певного виду продукції.

Собівартість продукції характеризується системою певних показників, таких як, величина витрат на одиницю продукції, на кількість гектар, на 100 корів і т.д. Саме тому аналіз відіграє важливу роль в управлінні витратами підприємства. За допомогою аналізу ми можемо виявити певні відхилення за різними показниками, а також розробити резерви зниження собівартості молока та застосувати їх на практиці [3].

Через це аналіз зміни динаміки витрат та собівартості має проводитися підприємствами в короткі проміжки часу, порівнюючи з плановими показниками з метою своєчасного виявлення відхилень. Разом з цим також аналізується собівартість продукції не лише виробнича, але і повна. Щоб здійснити це, використовують класифікацію статей калькуляції, оскільки за допомогою них розраховуються калькуляційні листи, з метою виявлення структури собівартості та можливості довести планові витрати до фактичних, а також знайти можливі резерви її зниження [2].

Для того, щоб ми могли встановити причини зміни собівартості певного виду продукції, необхідно знайти та дослідити чинники, що безпосередньо впливають на неї. Зміна рівня собівартості молока залежить, в першу чергу, від виходу продукції основного молочного стада та витрат, що були понесені на її виробництво [3].

Об'єктами обліку витрат та собівартості в молочному скотарстві є – собівартість 1 голови приплоду та собівартість 1 ц молока [4].

Основною метою аналізу витрат на виробництво того чи іншого виду продукції є виявлення та дослідження можливих шляхів раціонального використання виробничих ресурсів та раціональній оцінці результатів, що були

досягнуті протягом року з метою прийняття ефективних управлінських рішень. (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка собівартості продукції основного молочного стада в ДП «Чайка» в 2016-2019 роках

Показники	Роки				2019 рік до (%)		
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018
1.Виробничі витрати на утримання основного молочного стада – всього, тис. грн.	35116,3	43788,7	50411,7	51969,4	47,99	18,68	3,09
2. Виробничі витрати на утримання 1 середньорічної корови, грн.	42106	52757	60798	62081	47,44	17,67	2,11
3.Вартість побічної продукції, тис. грн.	64,3	38,4	38,1	58,8	-8,55	53,13	54,33
4.Виробнича собівартість всього надоєного молока, тис. грн.	30200,0	37572,3	43173,5	44409,9	47,05	18,20	2,86
5.Виробнича собівартість 1 ц. молока, грн.	461,98	592,78	663,25	672,13	45,49	13,39	1,34
6.Виробнича собівартість всього отриманого приплоду, тис. грн.	4852,0	6178,0	7200,1	7500,7	54,59	21,41	4,17
7.Виробнича собівартість:							
-1 голови приплоду, грн.	6921,54	8652,66	10000,13	10205,09	47,44	17,94	2,05
-1 ц живої маси приплоду, грн.	23049,88	28654,92	32907,22	33455,39	45,14	16,75	1,67

Джерело: розраховано автором за даними [5,6].

Отже, аналіз собівартості молока проводять для оцінювання досягнутих результаті здійснення контролю за формуванням витрат на його виробництво. Аналіз зміни собівартості у звітному році, який передуює обґрунтуванню її показників у планах підприємства, передбачає вивчення факторів виробництва, поліпшення організації обслуговування виробництва, удосконалення управління виробництвом, поліпшення використання основних засобів, організації матеріально-складського господарства, зменшення транспортних витрат, запобігання зайвим витратам.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: Підручник / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 779 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ПП Рута, 2003. С. 680.
3. Гузар Б.С., Загребельна А.І., Головка Л.Л. та ін. Собівартість і проблеми калькуляції продукції скотарства. Облік і фінанси АПК., 2010. № 1. С. 65-74.
4. Радько В.І. Економічна ефективність удосконалення годівлі корів у молочному скотарстві. Науковий вісник НУБіП України, 2009. №141. С. 260–263.
5. Статистична звітність ДП «Чайка» Київської області за 2016-2019 роки.
6. Фінансова звітність ДП «Чайка» Київської області за 2016-2019 роки.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДОВГОСТРОКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТВАРИННИЦТВА ЗА МІЖНАРОДНИМ ДОСВІДОМ

Аграрний сектор в Україні відграє важливу роль, як для держави, так і для підприємств агробізнесу метою діяльності, яких є вирощування та реалізація продукції сільськогосподарського виробництва за для отримання прибутку. Введення Україною в дію у 2007 році П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1] в основу якого був покладений міжнародний досвід, зокрема МСБО 41 «Сільське господарство» [2], призвело до появи нового терміну «біологічний актив», його визначення, визнання, оцінки та класифікації. Базовим підходом оцінки довгострокових біологічних активів згідно із П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1] є їх оцінка за справедливою вартістю, що призвело до низки наукових досліджень щодо впровадження даного положення в практичну діяльність підприємств агробізнесу.

Підписання у 2014 році Україною Угоди про асоціацію з ЄС [3] призвело до зобов'язань нашої держави щодо гармонізації законодавства, що регулює підприємницьку діяльність, зокрема до реформи бухгалтерського обліку з переходом на міжнародні стандарти. Відповідно до чинного законодавства якщо підприємства агробізнесу є публічними акціонерними товариствами, або відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» належать до великих підприємств тоді фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність вони зобов'язані складати за міжнародними стандартами фінансової звітності.

В МСБО 41 і в довіднику з роз'яснення цього стандарту біологічний актив визначений як жива тварина і рослина. Єдиної думки щодо визначення поняття «біологічний актив» міжнародному рівні немає. В МСБО 41 також відсутні роз'яснення щодо належності біологічного активу до активів підприємства, а також щодо його використання в господарській діяльності та отримання економічної вигоди [2].

За міжнародним досвідом біологічний актив слід оцінювати при первісному визнанні і в кінці кожного звітного періоду за його справедливою вартістю мінус витрати на продаж за винятком випадку коли справедливу вартість не можна виміряти достовірно. Передбачається застосування лише справедливої вартості для оцінки біологічного активу, тобто оцінка біологічного активу за собівартістю мінус усіх накопичених амортизаційних відрахувань та всіх накопичених збитків від зменшення корисності допускається лише в окремих випадках [2, п.30].

Згідно із міжнародним досвідом прибуток або збиток, що виникає при первісному визнанні біологічного активу за його справедливою вартістю мінус витрати на продаж або внаслідок зміни справедливої вартості біологічного активу за вирахуванням витрат на продаж, слід включати в прибуток або збиток за період, у якому він виникає.

Попри те, що в системі міжнародних стандартів оцінка за справедливою вартістю є однією з пріоритетних, саме введення справедливої вартості для обліку довгострокових біологічних активів тваринництва є одним з найбільш дискусійних питань в обліку аграрного виробництва.

У світовій практиці можливі три підходи до оцінки справедливої вартості: ринковий (сукупність методів оцінки вартості об'єкта, що ґрунтуються на інформації про реальні угоди на ринках); доходний (сукупність методів оцінки вартості об'єкта, що ґрунтуються на визначенні майбутніх доходів від об'єкта оцінки); витратний (сукупність методів оцінки вартості об'єкта, що ґрунтуються на визначенні витрат, необхідних для відновлення об'єкта оцінки з врахуванням зносу).

Важливою частиною методики оцінки за справедливою вартістю є визначення методів її оцінки. Відповідно до міжнародного досвіду для оцінки довгострокових біологічних активів тваринництва використовують такі методи: за цінами активного ринку, метод прийняття цін, метод аналогів, використання додаткових показників, метод майбутніх грошових потоків. Проте в Україні на практиці виникають труднощі щодо об'єктивності визначення справедливої вартості довгострокових біологічних активів тваринництва, адже на ринку спостерігаються коливання цін, не завжди присутній активний ринок та/або інформація про ринкові ціни, далеко не всі аграрні підприємства мають доступ до мережі інтернет або можуть скористатися достовірною інформацією через платний доступ до сайтів тощо.

Враховуючи вищезазначене, процедура визначення справедливої вартості досить складна, що зумовлено збільшенням затрат часу на організацію обліку і складання звітності та додатковими фінансовими витратами, що можуть забезпечити лише великі аграрні підприємства з високим рівнем організації бухгалтерського обліку та фінансового менеджменту.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: затв. наказом міністерства фінансів України від 18.11.2005 року №790. Дата оновлення: 29.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення: 05.05.2021).
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство». Міжнародний документ від 01.01.2012 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text (дата звернення 05.05.2021).
3. Угода про асоціацію між Європейським Союзом та Україною. Міжнародний документ від 27.06.2014 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення 05.05.2021).

Нещерецька Є.П.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курс, спец. 071 «Облік та оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кругла М.М. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

КАЛЬКУЛЯЦІЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ КОРМОВИХ КУЛЬТУР

На багатьох агрофірмах, які спеціалізуються на виробництві продукції тваринництва паралельно налагоджене вирощування кормових культур, адже власна кормова база - це важіль зменшення собівартості отриманої продукції. Залежно від обраного напрямку тваринництва виникає потреба в певних кормах.

Калькуляція собівартості кормів полягає у визначенні розміру витрат у грошовій формі щодо об'єкта калькуляції, котрим може бути як окремий вид кормових культур, так і вид виробництва (вирощування кормових культур) [1].

Кормовиробництво має свої особливості: багатоцільове використання однієї культури, зокрема сіяні трави можуть використовуватись в зеленій масі, чи як сіно, чи для випасу; кукурудза може збиратись в зеленій масі, на зерно тощо. В якості кормів часто застосовують побічну продукцію вирощування зернових, овочів, коренеплодів чи фруктів. Зазначені та інші особливості виробництва визначають специфічні підходи до визначення собівартості.

У результаті вирощування багаторічних трав підприємство отримує декілька видів продукції: сіно, солом, насіння, зелену масу. Для визначення собівартості різних видів продукції вирощування багаторічних трав застосовують коефіцієнтний метод. Перерахована умовна продукція потрібна для пропорційного розподілу витрат за видами продукції. Вартість зеленої маси, згорованої шляхом випасу на культурних пасовищах, відноситься на витрати вирощування худоби без оприбуткування продукції на склад. Собівартість таких кормів обчислюється шляхом ділення суми витрат поточного року та попередніх років, які розподіляються за кількістю років експлуатації посівів на обсяг отриманої продукції кожного виду.

Ціллю вирощування однорічних трав, зазвичай, є одержання одного виду продукції — зеленої маси або сіна, в такому випадку використовують простий метод калькулювання собівартості продукції (сукупні витрати на виробництво даної продукції/ кількість продукції) [3]. Якщо ж під час вирощування однорічних трав отримуємо більше одного виду продукції, застосовується коефіцієнтний метод.

З сіножатей можна отримати один вид продукції — сіно, собівартість якого визначається аналогічно до методу визначення собівартості зеленої маси з пасовищ. У наведених виробництвах завжди присутній залишок незавершеного виробництва на кінець року, який сформований з витрат на оранку, дискування, посів, догляд за культурами та ін. До витрат поточного року включаються витрати на збирання, складання, сушіння, пресування та ін.

Корми з природних пасовищ та сіножатей відображають тільки в кількісному значенні та кормових одиницях. Оскільки ніяких витрат підприємство пов'язаних з їх одержання не понесло, то відповідно собівартість продукції не визначається [3].

Собівартість цукрових та кормових буряків для годування тварин розраховується як ділення різниці загальних витрат на вирощування та вартості побічної продукції (коренеплоди, гичка) на кількість отриманої продукції.

Побічну продукцію вирощування продукції рослинництва використовують для годівлі тварин, це вигідно, адже господарство отримує її практично без додаткових витрат, а кількість кормових одиниць за рахунок гички можна порівняти до середнього збору врожаю однорічних трав.

Відповідно до Методичних рекомендацій з калькулювання собівартості продукції № 132 [2] побічну продукцію оцінюють за одним з варіантів: за нормативно-розрахунковими цінами або за цінами, прийнятними для використання цієї продукції у межах власного агровиробництва.

Калькулювання собівартості продукції зернових культур (найпоширеніший вид злакового корму — овес) відбувається у декілька етапів. Спочатку розраховується кількість отриманого повноцінного зерна шляхом віднімання від загальної кількості повноцінного зерна мертвих відходів та коригування зерновідходів в повноцінне зерно. Собівартість 1 ц зерна визначається як частка витрат на зерно та кількості отриманого повноцінного зерна.

Собівартість 1 ц зерна кукурудзи розраховується аналогічно. Однак, при визначенні собівартості кукурудзи на корм необхідно кількість загального отриманого зерна переводити на базову вологість (14%) [2].

Протягом звітного року всі корми, які оприбутковуються з виробництва на склад обліковуються на рахунку 276 «Корми» за планової собівартістю, а в кінці року їх вартість коригується відповідно до фактичної собівартості [2, 4].

Методи визначення собівартості продукції кормових культур відрізняються залежно від виду продукції та її цільового використання. Дотримуючись принципу обачності, послідовності та повного висвітлення забезпечується правильність формування їх собівартості.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: затв. наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132. Дата оновлення 31.10.2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 05.05.2021).
2. Коцупатрий М.М., Кругла М.М. Методичні вказівки до самостійного вивчення науки «Управлінський облік» для студентів напряму підготовки 6509 «Облік і аудит» спеціалізації «Облік та аудит в АПК». Київ: КНЕУ, 2015. 42 с.
3. Линник В.Г. Калькуляція собівартості продукції сільськогосподарських підприємств: навч. посібник. Київ: УМК ВО при Мінвузі УРСР, 1991. 220с.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення 29.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 06.05.2021).

Пітякова Н.О.,
*студентка ф-ту Маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
1. ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Токарева Т.О. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового
моніторингу*

ОБЛІК, ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ АГРОБІЗНЕСОМ, В АВТОМАТИЗОВАНИХ ПРОГРАМАХ

Бухгалтерський облік є однією з функцій управління агробізнесом. Французький вчений Ж. Фламмінк, на основі тенденцій розвитку бухгалтерського обліку зазначив, що «...лише інтеграція бухгалтерського обліку з функцією управління надасть бухгалтерії дійсного сенсу».

Внутрішня система управління агробізнесом є необхідною в сучасний час для розвитку підприємства. Розвиток сучасних технологій спричинили виникнення автоматизації бухгалтерського обліку, що покращує менеджмент і краще впорядковує роботу організації. Облікова процедура полягає в разовому введенні первинної інформації; централізації облікової інформації та децентралізації процесу її обробки; автоматизації формування більшості первинних документів, бухгалтерських розрахунків, звітів, можливість отримання зведених даних у режимі реального часу; значні можливості поглиблення аналітичності обліку; можливості паралельного застосування різних класифікацій, альтернативних варіантів оцінок [3, с. 2].

Для агробізнесу важливим є оперативне отримання даних про діяльність підприємства для прийняття правильних управлінських рішень. Одним із елементів отримання даних є їх внесення у програму «на ходу». Існують різні програми «1С:Підприємство 8», такі як «Бухгалтерія 8», «Управління торговим підприємством», «Управління виробничим підприємством», «Зарплата і Управління персоналом 8», «Управління невеликою фірмою 8» та інші. Програму «1С:Підприємство Бухгалтерія 8.3 для України» використовують для ведення обліку комісійної торгівлі для товарів, що передаються на реалізацію (комісіонеру) та для тих, які взяті на комісію (у комітента) [1].

Тут може проходити реєстрація надходження, реалізація товарів, продукції фірми – всі дані мають миттєвий вплив на залишки на складах і грошових рахунках компанії. Завдяки програмі є можливість бути у будь-який момент проінформованим про стан активів: відвантаження продукції, надходження грошей, закупівлі насіння чи кормів, заправки транспорту [2].

В обліку необхідно не допускати помилок і повторень, адже це впливає на подальші розрахунки. Тому важливим є те, що немає дублювання операцій і подвійного обліку. Одні й ті ж документи чи процедури відображають стан справ у бізнесі, а бухгалтер отримує інформацію про облікові операції та рух по рахунках обліку. Як результат немає дублювання

даних, скорочується кількість обліковців, з'являється можливість зекономити на програмах та не буде потреби робити звіти, які є важливими для фінансового обліку [2].

За допомогою обліку, як інструменту управління агробізнесом, не витрачається час на очікування інформації. Завдяки спеціальній програмі «1:Бухгалтерія 8 для України» можна у будь-який момент отримати всі дані у зручній формі, що будуть завжди актуальними. Також персоналу агробізнесу не потрібно буде розбиратись у строках балансу та плані рахунків. «1С: Підприємство» створена для полегшення роботи працівників агробізнесу в Україні, оперативних внесень і розрахунків [2].

Для досягнення нового рівня обліку, підприємству необхідно мати відповідне сучасне технічне забезпечення та висококваліфікованих спеціалістів в області бухгалтерії, які зможуть пристосуватися до даної системи бухгалтерії. Обидва аспекти залежать від рівня сільськогосподарських підприємств і їхнього рівня менеджменту на етапі переходу до більш діджиталізованої системи обліку. Слід наголосити, що в понятті управлінський облік ключовим не є облік, а є поняття «управління». Саме «управління» є базовим, а «облік» – похідним, є лише інструментом, системним елементом управління. Дана теорія означає, що будь-яка робота агробізнесу потребує коректного менеджменту, правильної організації роботи підрозділів, зокрема бухгалтерії, яка являється централізованим інструментом управління, та від якої залежить точність розрахунків, фінансів, прогнозів, що допоможе організації досягнути поставлених цілей у найкоротші строки. Також завдяки обліку підприємство може доцільно розподіляти ресурси, при цьому виконувати проекти без залучення сторонніх фінансів і робити все найефективнішим способом. Для всіх вище перерахованих ознак характерні програми «1С:Підприємство 8».

Отже, бухгалтерський облік пов'язаний із функціями управління й являється одним із основних інструментів менеджменту, без якого робота агробізнесу не буде ефективною. Обліково-аналітичні роботи мають досить високу цінність для сільськогосподарських виробництв, тому слід вести правильні бухгалтерські розрахунки. Програма «1С:Підприємство Бухгалтерія 8» включає автоматизований облік багатооборотної тари, що враховує специфіку оподаткування та розрахунків із постачальниками та покупцями [1]. Тобто, для агропідприємства будь-якого типу, облік, як основний елемент управління, потрібно вести в правильних програмах автоматизації для комфортної роботи бухгалтерії підприємства.

Список використаних джерел:

1. *СОФТКОМ – найкращі програмні забезпечення для бізнесу* URL: <https://www.softcom.ua/ru/main/about/> (дата звернення 07.05.2021)
3. *Автоматизовані системи управління АГРО бізнесом Кварц для України* URL: <http://quartz.com.ua/upravlenie-agrobiznesom-dlya-ukrainy/> (дата звернення 06.05.2021)
4. *Савченко О.С. Інформаційне забезпечення виробничого менеджменту в агробізнесі Кіровоградський національний технічний університет. 2005. с.434-437* URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/3333/1/70.pdf> (дата звернення 07.05.2021)

Подлецька Т.В.,
*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кругла М.М. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ДОКУМЕНТУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР

Сьогодні в Україні 32,6% виробництва рослинницької продукції припадає на технічні культури. Вирощуванням технічних культур займаються більшість сільськогосподарських підприємств, незалежно від їх розміру та організаційно-правової форми. Провідними технічними культурами в Україні, які займають найбільші посівні площі, є буряки цукрові, соняшник, соя, ріпак, льон, хміль. Процес виробництва - трудомісткий і витратний, який потребує належного документального оформлення операцій.

Вивченням питання організації документування на сільськогосподарських підприємствах займалися такі вчені, як: В.Г. Андрійчук, Ф.Ф. Бутинець, З.В. Задорожний, М.І. Ковальчук, Л.І. Стаднік, К.М. Хачко та ін. Метою дослідження є дослідження документального оформлення операцій з виробництва продукції технічних культур.

Процес виробництва продукції технічних культур супроводжується здійсненням великої кількості операцій, які фіксуються в спеціально призначених для цього документах. Первинні документи є підставою для відображення фактів господарського життя підприємства на рахунках у бухгалтерському обліку, носіями інформації про господарсько-економічне життя підприємницького формування, а первинний облік – це початкова стадія господарського обліку. Тобто без належно оформленого документу не може бути бухгалтерського запису, а власне, від цього залежать повнота та достовірність облікової інформації для користувачів [1].

Відповідно до норм законодавчих актів, усі первинні документи складаються на бланках типової форми, затверджених органами статистики, а також на бланках спеціалізованих форм, затверджених відповідними міністерствами й відомствами. Для документального оформлення виробництва технічних культур використовуються первинні документів, які показано на рис. 1.

Документування витрат і виходу продукції може здійснюватися як вручну, так і з використанням засобів автоматизації. Причому складання документів відбувається в процесі здійснення господарських операцій, дослідження змін, що відбуваються під час здійснення господарських процесів та в процесі узагальнення даних про витрачені ресурси для потреб управління.

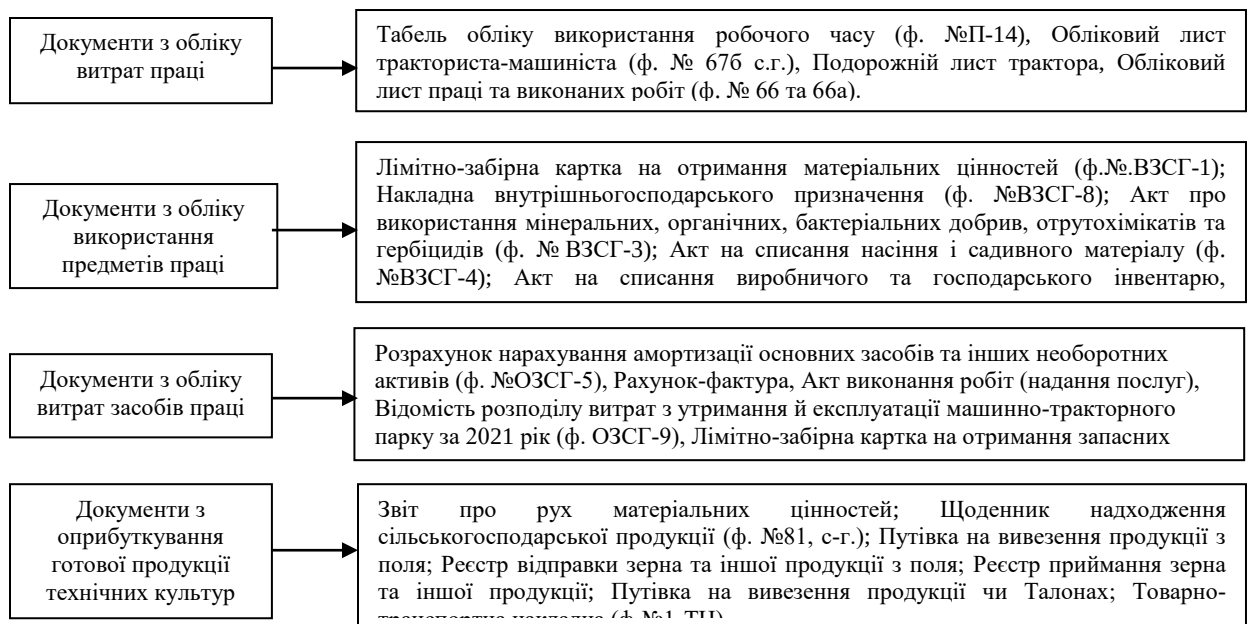

Рис. 1. Документальне оформлення з обліку виробництва технічних культур

Джерело: згруповано за інформацією [1]

Щодо документування операцій з оприбуткування готової продукції технічних культур, пропонується об'єднати в єдиний документ «Щоденник надходження сільськогосподарської продукції» з реквізитами щодо обліку кількості, якості та вартості всіх видів продукції технічних культур. Впровадження пропозиції дасть змогу зменшити кількість первинних документів з однаковими реквізитами, що призводить до дублювання облікової роботи.

Враховуючи можливості сучасного програмного забезпечення облікових процесів рекомендується впровадження системи автоматизації документообігу, яка забезпечує реєстрацію, облік і зберігання документів, оперативний доступ до документів та звітної інформації, ефективне управління процесами руху та обробки документів, скорочення часу процедур узгодження документів та прийняття рішень, підвищення виконавської дисципліни, скорочення невиробничих витрат робочого часу співробітників, мінімізацію фінансових витрат на документообіг і діловодство. При цьому, документ як факт здійснення господарських операцій стає основою комунікаційних зв'язків учасників ринкового середовища.

Список використаних джерел

1. Мельничук Я.П. Документальне оформлення витрат і виходу продукції рослинництва органічного походження. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2016. Вип. 2 (76).
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

Прокопенко А.О.,
*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Бірюк О.Г. — к.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПОБУДОВУ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Бухгалтерський облік на підприємствах агробізнесу здійснюється з урахуванням особливостей, які залежать, зокрема, від виду діяльності, організації виробництва, технологічного циклу, розміру підприємства та різноманітності виробничих і комунікаційних зав'язків у виробничій та соціальних сферах. Він дає змогу створити якісну інформаційну базу для формування системи витрат, яка в свою чергу впливає на прийняття ефективних управлінських рішень.

Виробництво продукції зернових культур характеризується низкою особливостей і визначається, з одного боку, впливом природних факторів, з іншого — соціальних, які необхідно враховувати при організації бухгалтерського обліку.

Технологічний процес виробництва продукції зернових культур включає наступні основні комплекси робіт: підготовка ґрунту до посіву, посів, догляд за посівами, збір врожаю, кожний із яких складається з відповідних робіт. Тобто процес виробництва складається із різних видів робіт, які можна поділити за часом їх виконання на осінні, зимові, весняні чи літні. Наприклад, підготовка ґрунту до посіву включає оранку, боронування, прикочування, культивуацію тощо. Дослідженнями встановлено, що тип розвитку і вегетації зернових культур (озимі і зернові культури) визначає специфічність виробництва таких культур, тобто підприємство здійснює витрати на обробку і посів озимих культур в поточному році, а урожай отримує в майбутньому році, що призводить до виникнення при обліку виробництва продукції зернових культур (озимих) незавершеного виробництва.

У зв'язку із сезонністю виробництва продукція зернових культур надходить протягом року нерівномірно, тобто підприємство здійснює затрати праці впродовж цілого року, а отримує готову продукцію по мірі досягання, у більшості випадків один раз на рік в певну пору року. Тому фактичну собівартість продукції обчислюють не щомісяця, а лише в кінці року [1;2].

Також сезонність виробництва зумовлює уповільнення оборотності оборотних засобів і нерівномірне їх використання. Потреба в оборотних засобах протягом року неоднакова, тому одним із джерел покриття сезонної нестачі є кредити банків [1].

Іншою особливістю є використання сільськогосподарськими товаровиробниками частини продукції власного виробництва (зерно для посіву, зерно для виготовлення кормів для годівлі тварин, для переробки на власні потреби, тощо), а також в процесі отримання основної продукції від урожаю підприємства отримують додаткові біологічні активи, які також обліковують та оцінюють за справедливою вартістю. Таким чином, значна частина продукції власного виробництва не приймає товарної форми, а залишається в господарстві для потреб виробництва.

На підприємствах агробізнесу встановлюється порядок оцінки продукції упродовж року. Продукцію оприбутковують і списують на витрати впродовж року за плановою собівартістю; коригують до фактичної собівартості лише після складання звітних калькуляцій по завершенні року. Корми й насіння, реалізовану продукцію з урожаю поточного року також списують на витрати за плановою собівартістю із подальшим коригуванням за фактичною собівартістю [1].

Об'єднання в обліку основних видів предметів праці (насіння й кормів) із товарною частиною продукції під загальною назвою «Продукція сільськогосподарського виробництва», адже головним джерелом створення запасів насіння і кормів є власне виробництво продукції. У звітних балансах залишки продукції розподіляють за окремими статтями залежно від її призначення: корми, насіння, посадковий матеріал, товарна частина для реалізації.

Система документування на підприємствах агробізнесу передбачає облік продукції при її збиранні й відвантаженні у полі, а також контроль за її транспортуванням і в місцях зберігання [1].

Отже, узагальнюючи вищезазначене, можна підсумувати, що виробництво продукції зернових культур є підгалуззю рослинництва, тому йому властиві основні технологічні особливості вказаної галузі, а саме: земля виступає головним засобом виробництва; тривалий виробничий цикл і наявність незавершеного виробництва на кінець року; сезонність виробництва – продукція надходить лише раз на рік; процес виробництва пов'язаний із живими організмами. Зазначені особливості впливають на організацію та методику ведення бухгалтерського обліку виробництва продукції зернових культур, зокрема: вибір об'єктів обліку витрат на виробництво, склад та зміст статей витрат виробництва, а також порядок калькулювання основної та побічної продукції.

Список використаних джерел

1. Галузеві особливості що впливають на організацію обліку Бухгалтерський облік в галузях економіки. Бухгалтерський облік в сільському господарстві URL: <https://buklib.net/books/27065/> (дата звернення 05.05.2021).
2. Пеньова О.В. Облік виробництва екологічно чистої продукції рослинництва. Облік і фінанси АПК: освітній портал. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/oblik-virobnictva-ekologichno-chistoi-produkcii-roslinnictva.html>

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ НА ХЛІБОЗАВОДАХ

Для оцінки фінансово-господарської діяльності хлібозаводів, ефективності виробництва виробленої продукції недостатньо використовувати тільки показники прибутку. Рентабельність є відносним показником прибутковості, який характеризує рентабельну роботу хлібозаводів, виміряну у відсотках до витрат коштів або до капіталу.

Факторний аналіз зводиться до моделювання багатофакторної моделі, сутністю якої є утворення математичної залежності між факторами.

Формула рентабельності власного капіталу має такий вигляд:

$$P_{BK} = \text{ЧП/ЕВТ} * \text{ЕВТ/ЕВІТ} * \text{ЕВІТ/ЧД} * \text{ЧД/А} * \text{А/ВК}, (1)$$

де $X_1(\text{ЧП/ЕВТ})$ – частка чистого прибутку у прибутку від звичайної діяльності хлібозаводу до оподаткування (податковий тягар); $X_2(\text{ЕВТ/ЕВІТ})$ – співвідношення прибутку від звичайної діяльності до оподаткування й прибутку від реалізації продукції (відсотковий тягар); $X_3(\text{ЕВІТ/ЧД})$ – рентабельність від реалізації продукції; $X_4(\text{ЧД/А})$ – оборотність активів; $X_5(\text{А/ВК})$ – фінансова залежність.

Після проведених скорочень формула рентабельності власного капіталу має такий вигляд: $PBK = X_1 \cdot X_2 \cdot X_3 \cdot X_4 \cdot X_5$.

Одним з найважливіших методологій в аналізі господарської діяльності є визначення величини впливу окремих факторів на приріст результативних показників. Усуває недоліки методу ланцюгових підстановок метод виявлення ізолюваного впливу факторів. Він виходить з передумови, що під час побудови індексної факторної системи змінюється один із факторів, який позначаємо 1, а решта фіксується на базисному рівні та позначається як 0. Формули розрахунку абсолютних частинних приростів результативної ознаки Y за рахунок кожного з п'ятих факторів за умови використання методу ланцюгових підстановок та методу виявлення ізолюваного впливу факторів наведено нижче в табл. 1.

Таблиця 1

Формули розрахунків за методом ланцюгових підстановок і методом ізолюваного впливу факторів

Метод ланцюгових підстановок	Метод виявлення ізолюваного впливу факторів
$\Delta YX_1 = X_{11} \cdot X_{20} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50} - X_{10} \cdot X_{20} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50}$	$\Delta YX_1 = X_{11} \cdot X_{20} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50} - X_{10} \cdot X_{20} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50}$
$\Delta YX_2 = X_{11} \cdot X_{21} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50} - X_{11} \cdot X_{20} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50}$	$\Delta YX_2 = X_{10} \cdot X_{21} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50} - X_{10} \cdot X_{20} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50}$
$\Delta YX_3 = X_{11} \cdot X_{21} \cdot X_{31} \cdot X_{40} \cdot X_{50} - X_{11} \cdot X_{21} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50}$	$\Delta YX_3 = X_{10} \cdot X_{20} \cdot X_{31} \cdot X_{40} \cdot X_{50} - X_{10} \cdot X_{20} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50}$
$\Delta YX_4 = X_{11} \cdot X_{21} \cdot X_{31} \cdot X_{41} \cdot X_{50} - X_{11} \cdot X_{21} \cdot X_{31} \cdot X_{40} \cdot X_{50}$	$\Delta YX_4 = X_{10} \cdot X_{20} \cdot X_{30} \cdot X_{41} \cdot X_{50} - X_{10} \cdot X_{20} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50}$
$\Delta YX_5 = X_{11} \cdot X_{21} \cdot X_{31} \cdot X_{41} \cdot X_{51} - X_{11} \cdot X_{21} \cdot X_{31} \cdot X_{41} \cdot X_{50}$	$\Delta YX_5 = X_{10} \cdot X_{20} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{51} - X_{10} \cdot X_{20} \cdot X_{30} \cdot X_{40} \cdot X_{50}$

Метод виявлення ізолюваного впливу факторів дає змогу виділити внесок взаємодії основних факторів, який, як відомо, в методі прямих ланцюгових підстановок приєднується до вкладу всіх факторів, окрім об'ємного чинника.

Вихідні дані для розрахунку розглянутих факторів на рівень рентабельності власного капіталу наведено у *табл. 2*.

Таблиця 2

Розрахунок рентабельності власного капіталу в ТОВ «Кузнецовський хлібозавод» за 2018-2019 рр.

№ з/п	Показники	Роки		
		2018	2019	Відхилення 2019 від 2018
1.	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	69006	96124	27118
2.	Власний капітал, тис. грн.	24606	30338	5732
3.	Активи, тис. грн.	39501	46914	7413
4.	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	441	2894	2453
5.	Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	21566	36810	15244
6.	Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	362	2373	2011
7.	Частка чистого прибутку у прибутку від звичайної діяльності до оподаткування (податковий тягар) (X1)	0,8209	0,8199	-0,001
8.	Співвідношення прибутку від звичайної діяльності до оподаткування й прибутку від реалізації продукції (відсотковий тягар) (X2)	0,0204	0,0786	0,0582
9.	Рентабельність від реалізації продукції (X3)	0,3125	0,3829	0,0704
10.	Оборотність активів (X4)	1,7469	2,0489	0,302
11.	Фінансова залежність (X5)	1,6053	1,5464	-0,0589
12.	Рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	1,47	7,82	6,35

Результати розрахунків зміни рівня рентабельності власного капіталу наведено методом ланцюгових підстановок нижче.

$$\Delta YX1 = (-0,001) \cdot (0,0204) \cdot 0,3125 \cdot 1,7469 \cdot 1,6053 = -0,002\%$$

$$\Delta YX2 = (+0,0582) \cdot 0,8199 \cdot 0,3125 \cdot 1,7469 \cdot 1,6053 = 4,182\%$$

$$\Delta YX3 = (+0,0704) \cdot 0,8199 \cdot 0,0786 \cdot 1,7469 \cdot 1,6053 = 1,272\%$$

$$\Delta YX4 = (+0,302) \cdot 0,8199 \cdot 0,0786 \cdot 0,3829 \cdot 1,6053 = 1,196\%$$

$$\Delta YX5 = (-0,0589) \cdot 0,8199 \cdot 0,0786 \cdot 0,3829 \cdot 2,0489 = -0,298\%$$

$$\Delta Y = (-0,002) + 4,182 + 1,272 + 1,196 + (-0,298) = 6,1736\%$$

Результати аналізу рівня рентабельності власного капіталу показали, що рівень рентабельності власного капіталу у 2019 році склав 7,82%, порівняно з 2018 роком він збільшився на 6,35%. Найбільше вплив мали такі фактори: зміна рентабельності від реалізації продукції збільшила рівень рентабельності власного капіталу на 1,27%, зміна відсоткового тягара збільшила рівень рентабельності власного капіталу на 4,18%.

ТОВ «Кузнецовський хлібозавод» за 2018-2019 рр. має суттєві резерви зростання рентабельності власного капіталу за рахунок змін частки чистого прибутку у прибутку від звичайної діяльності до оподаткування (податковий тягар), співвідношення прибутку від звичайної діяльності до оподаткування й прибутку від реалізації продукції (відсотковий тягар) та зміни фінансової залежності.

Список використаних джерел

1. Кіндрацька Г.І. Аналіз господарської діяльності. Видавництво Львівської політехніки. 2019. 320 с.

2. Шпанковська Н.Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Центр учбової літератури. 2012. 328 с.

АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ АГРОХОЛДИНГІВ

На сьогоднішній сільське господарство – одна з найбільш розвинених галузей національної економіки України. Так, за даними порталу Agronews.org, Україна, галузь сільського господарства якої займає в структурі ВВП 10,43%, посідає третє місце в рейтингу європейських країн залежних від аграріїв [1].

Агросектор є ключовим джерелом надходження іноземної валюти та наповнення державного бюджету. І для наповнення бюджету України необхідно скомпонувати і встановити податкові юрисдикції, які би збалансовували інтереси держави і самих аграріїв. Так, українська влада зацікавлена в тому, аби агросектор розвивався і був провідною галуззю: 17 грудня 2020 року був прийнятий Закон України № 1115 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставки податку на додану вартість з операцій з постачання окремих видів сільськогосподарської продукції», відповідно до якого, ставка ПДВ на деяку сільськогосподарську продукцію знизилась з 20% до 14%. Зроблено це було з метою зниження податкового тягара з фермерів, що є ще одним кроком до закріплення і стимулювання розвитку даного виду економічної діяльності. До того ж, впевнено можна сказати, що це тільки початок реформування податкового законодавства. Саме тому аналіз податкових платежів є актуальним для ведення аграрного бізнесу [5].

Для початку розглянемо основні податки, які сплачують агрохолдинги. Для прикладу візьмемо одного з найбільших гігантів – агропромхолдингу «Астарта-холдинг» («Астрата-Київ»). Даний суб'єкт господарювання за даними ДФС є одним з найбільших платників податків, тому він є найкращим джерелом для аналізу податкових та інших платежів на користь держави [4].

Коротко охарактеризуємо досліджуване підприємство. «Астарта-Київ» є одним з найбільших вертикально інтегрованих агро-індустріальних холдингів в Україні. Серед основних напрямків діяльності:

- 1) Сільське-господарство: понад 230 тис. га в управлінні.
- 2) Виробництво цукру: виробник цукру №1 в Україні. Загальна добова потужність з переробки цукрового буряку складає 40 тис. тонн.
- 3) Тваринництво: виробник індустріального молока №1 в Україні. Загальне поголів'я складає 24 тис. голів.
- 4) Переробка сої: №2 по переробці сої в Україні, загальна річна потужність з переробки складає 220 тис. тонн.
- 5) Біоенергетика: потужність біогазового комплексу складає 150 тис. м³ біогазу в день.

Акції компанії розміщені на Варшавській фондовій біржі [6].

Перейдемо безпосередньо до податкової характеристики об'єкту. Даний агрохолдинг сплатив протягом 2019-2020 років такі податки та інші обов'язкові платежі [2]:

- 1) податок на прибуток;
- 2) екологічний податок;
- 3) податок на доходи фізичних осіб і військовий збір;
- 4) податок на додану вартість;
- 5) податок на доходи фізичних осіб;
- 6) єдиний соціальний внесок.

Відобразимо для більш детального аналізу структуру податкових платежів на рис. 1

Рис.1. Структура податкових платежів «Астарта-холдинг» за 2019-2020 роки [складено на основі джерела 2]

Отже, як видно із структури податкових платежів, найбільшу питому вагу серед усіх податків становить саме ПДВ (42%), найменше – екологічний податок (до 1%). Проведемо загальний аналіз найбільших податкових платежів за 2017-2019 роки, в таблиці 1, використовуючи консолідовану фінансову звітність ТОВ «Астарта-холдинг» за 2017-2019 роки:

Таблиця 1

Аналіз динаміки податкових платежів «Астарта-холдинг» за 2017-2019 роки [складено на основі джерела 3]

Податок	2017	2018	2019	Відхилення					
				Абсолютне, тис. грн			Відносне, %		
ПДВ	9844	1470	3508	0	-8374	2038	0	-569,66	58,10
податок на прибуток	-	71864	43137	1	71864	-28727	0	100,00	-66,59
ЄСВ	-	32484	30318	2	32484	-2166	0	100,00	-7,14

Як видно з отриманих даних, найбільший обсяг ПДВ, сплачений до бюджету становив 9844 тис. грн у 2017 році, найменше було сплачено такого непрямого податку у 2018 році, у сумі 1470 тис. грн, що на 8374 тис. грн менше, ніж у попередньому періоді (або менше на 569,66%). В цілому те, що обсяг

сплаченого ПДВ до бюджету є варіюючим показником, є не дуже позитивною тенденцією, оскільки дане явище свідчить про нестабільність і різноманітність обсягу реалізованої продукції. Якщо брати аналіз податку на прибуток за досліджувані роки, то помітна тенденція, що у 2017 році даний податок сплачений не був, що могло спричинити надмірну сплачену суму податку у попередніх звітних періодах. Однак якщо брати динаміку за 2018-2019 роки, то можна дійти висновку, що сума податку на прибуток у 2019 році становила 43137 тис. грн, що на 28727 тис. грн менше, ніж в попередньому звітному періоді (або менше на 66,59%), що є теж одночасно як позитивним, так і в певній мірі негативним явищем, так як зменшення суми податку – позитивне явище, а з іншої сторони це вказує, що прибуток холдингу є меншим, ніж у попередньому звітному періоді. Проаналізувавши нарахування на загальнообов'язкове соціальне страхування, дійшли висновків, що даних за 2017 року відсутні, але при порівнянні за 2018-2019 роки, дійшли таких висновків: сума ЄСВ у 2019 році становила 30318 тис. грн, що менше на 7,14% (на 2166 тис. грн), ніж в попередньому звітному періоді, що теж є негативним явищем, вказуючи, що або заробітна плата зменшилась порівняно з 2018 роком, або кількість штатних працівників скоротилась.

Таким чином, проаналізувавши основні податкові платежі на прикладі одного з найбільш провідних українських агрохолдингів, ми дійшли висновку, що в цілому продукція аграріїв носить сезонний характер, і саме від реалізації обсягу експортованих та реалізованих товарів залежить обсяг податкових платежів. В цілому, на прикладі холдинга податкові платежі знизились порівняно з попередніми періодами, що є позитивно і негативно водночас. Однак цілком можна спрогнозувати, що в майбутньому податкові платежі будуть то зростати, то спадати, що в принципі є нормальним явищем, адже в певній мірі це залежить від таких непередбачуваних показників, як врожайність, сезонність та ін.

Список використаних джерел:

1. Департамент розвитку економіки та сільського господарства Чернігівської облдержадміністрації. URL: <https://economy.cg.gov.ua/index.php?id=175143&tp=0>.
2. За два роки АСТАРТА сплатила до бюджету 3.2 мільярди гривень. URL: <https://astartaholding.com/news/112>.
3. Звітність дочірніх компаній. URL: <https://astartaholding.com/page/68>.
4. Карпишин Ю. В., Сус Л. В. Податкові механізми регулювання діяльності агрохолдингів в Україні. Бізнес Інформ. 2019. №2. С. 209–217. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-2_0-pages-209_217.pdf.
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставки податку на додану вартість з операцій з постачання окремих видів сільськогосподарської продукції: Закон України від 17.12.2020 р № 115-IX / Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115-20#Text>.
6. Про компанію. URL: <https://astartaholding.com/page/1>.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТВАРИННИЦТВА: ОСОБЛИВОСТІ ТА ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ

Згідно із ст. 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка. Об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим згідно з законодавством.

Біологічні активи тваринництва класифікують на поточні і довгострокові, що визначає особливості організаційного процесу їх інвентаризації.

На сьогодні інвентаризація біологічних активів на підприємствах агробізнесу регламентується такими нормативно-правовими документами як Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань №879 [1] та Методичними рекомендації з інвентаризації основних засобів сільськогосподарських підприємств №37 [2].

Інвентаризацію біологічних активів слід здійснювати перед складанням річної фінансової звітності протягом трьох місяців до дати балансу, тобто з 1 жовтня до 31 грудня [1]. Водночас Методичні рекомендації №37 рекомендують додатково інвентаризувати живі біологічні активи у інші строки, що забезпечить їх краще зберігання. Так, для поточних і довгострокових біологічних активів тваринництва рекомендовано інвентаризацію здійснювати щоквартально (на 1 квітня, 1 липня, 1 вересня та перед складанням річної фінансової звітності) [2].

Інвентаризація тварин основного стада, молодняку і тварин на відгодівлі проводиться у місцях їх знаходження (у приміщеннях, літніх таборах, на вигульних площадках тощо) шляхом перерахунку наявного поголів'я, визначення вгодованості та живої маси (ваги). При цьому перерахунок рекомендовано здійснювати наступним чином:

- ✓ ВРХ, що знаходиться на безприв'язному утриманні, – шляхом перегону з одного місця в інше (прохід для перегону повинен бути таким, щоб через нього проходила одна тварина);
- ✓ свиней – після годівлі за кожним станком окремо;
- ✓ вівців – за допомогою станка, збитого з дошок для проходу однієї вівці (через нього проганяють усе поголів'я);
- ✓ птиці, що утримується в клітках, – у кожній окремій клітці з подальшим підсумовуванням їх загальної кількості, а при утриманні птиці на підлозі –

шляхом перегону або відловлювання і перенесення її в окреме приміщення [2].

Результати інвентаризації тварин вносять до Інвентаризаційного опису робочої худоби та продуктивних тварин, птиці, бджолосімей (форма № Інв.-8с.-г.) який складають у двох примірниках (один – для бухгалтерії) окремо за кожною фермою (бригадою) та кожною МВО. Якщо за конкретною МВО числяться різні види тварин (ВРХ, свині, вівці, коні тощо), то в описі для кожного виду слід виділити свій розділ або скласти різні описи на кожен вид тварин. Залежно від обліково-технологічної групи тварин, що інвентаризують, інформацію про них наводять двома способами [1;2]:

- ✓ індивідуально – при інвентаризації дорослої продуктивної та робочої худоби, свиней (кнурів і маток), особливо цінних порід вівець, коней тощо. При цьому в описі зазначають номер, кличку, породу, вгодованість, рік народження, живу масу (вагу) (маса (вага) коней, мулів не вказується) та балансову вартість;
- ✓ груповим методом – при інвентаризації інших тварин, зокрема тварин на відгодівлі, молодняку свиней, вівець, кіз, птиці тощо. Інформацію про них включають в опис за статеві-віковими групами, зазначаючи кількість голів і живу масу (вагу) за кожною групою.

Тварин, які не мають інвентарних номерів, переводять в окреме приміщення для встановлення їх належності та складають для них окремий інвентарний опис, так само як і для тварин, прийнятих або переданих в оренду.

Виходячи з результатів інвентаризації біологічних активів за кожною МВО фіксуються виявлені нестачі та лишки. Якщо в ході перевірки відхилення між даними бухгалтерського обліку та фактичною наявністю об'єктів біологічних активів (за кількістю та сумою) не виникають, то результати інвентаризації вважаються достовірними та опис передається до бухгалтерії. У іншому разі бухгалтерія підприємства складає в одному примірнику Звіряльну відомість за формою №Інв.-17с.-г. [2]. Документально оформлені результати інвентаризації розглядаються на засіданні комісії. Висновки та пропозиції інвентаризаційної комісії відображаються в протоколі. Основні положення протоколу включаються до наказу керівника про відображення в обліку результатів інвентаризації, який є підставою для внесення даних до Відомості результатів інвентаризації за формою №Інв.-19с.-г. [2].

Список використаних джерел

1. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. наказом Міністерства Фінансів України від 02.09.2014 №879. Дата оновлення: 29.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 05.05.2021).

2. Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств: затв. наказом Мінагрополітики України від 04.12.2003 № 37-27-12/14023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v1402555-03#Text> (дата звернення 05.05.2021)

Шуліка Н.В.,
студент ф-ту ОПМ, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗАТРАТ ПРАЦІ ТА ЇХ ОПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРОБІЗНЕСУ

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи [1]. Тому правильність, точність та якість складених первинних та зведених документів з обліку затрат праці та їх оплати буде впливати на організацію їх обліку. На підприємствах агробізнесу первинні документи з обліку затрат праці та їх оплати можна згрупувати на документи з обліку:

- ✓ особового складу працівників (наказ (розпорядження) про прийняття, переведення та звільнення з роботи; книга обліку руху трудових книжок і вкладишів; прибутково-видаткову книгу обліку до них; особові картки працівників; книги протоколів загальних зборів трудового колективу);
- ✓ використаного часу (Табель обліку використання робочого часу) [2];
- ✓ обсягу виконаних робіт (за відрядної форми оплати праці для правильного нарахування зарплати обліковують виробіток продукції або обсяг робіт, виконаний кожним працівником. Облік виробітку здійснюється за допомогою різних первинних документів в залежності від характеру виробництва й самого технологічного процесу).

Перевірені і затверджені первинні документи з обліку робочого часу і заробітку на підприємствах агробізнесу підлягають групуванню за двома напрямками:

- 1) за окремими працівниками (рис.1);
- 2) за об'єктом обліку витрат для ведення витрат на оплату праці, на собівартість продукції виконаних робіт, наданих послуг і інших витрат діяльності підприємства (рис. 2).

Узагальнюючим регістром і накопичувальним документом, у якому відображають розрахунки за виплатами працівникам – розрахунково-платіжна відомість, яка складається у розрізі на кожного працівника. Вона є одночасно накопичувальним документом для нарахування заробітної плати і утримання з неї та регістром аналітичного обліку за рахунком 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»

Рис.1. Групування первинних документів з оплати праці за окремими працівниками

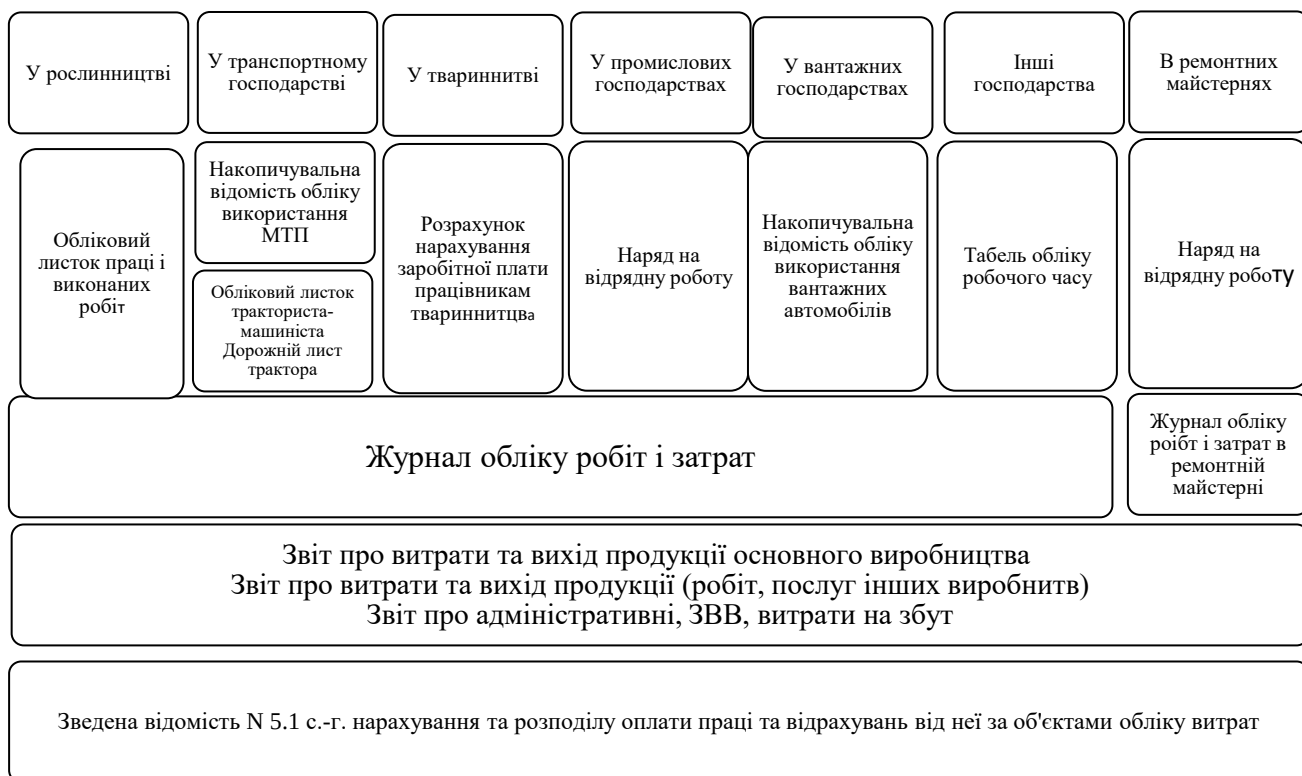

Рис.2. Групування первинних документів з оплати праці за витратами виробництва

Наведені схеми формування та руху первинних, накопичувальних, групованих і зведених документів на підприємствах агробізнесу забезпечить належну організацію праці облікових працівників та сприятиме одержанню неупередженої економічної інформації щодо обліку розрахунків за виплатами працівникам.

Список використаних джерел:

1. *Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV. Дата оновлення: 14.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 05.05.2021).*
2. *Типові форми первинної облікової документації зі статистики праці: затв. наказом Держкомстат України від 05.12.2008 № 489. Дата оновлення: 25.12.2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0489202-08#Text> (дата звернення: 05.05.2021).*

РОЗДІЛ 5

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

УДК 657

Борисовець С.В.,
*студентка ф-ту фінансів, 3 курсу, спец.072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового
моніторингу*

ОСОБЛИВОСТІ ТА НЕОБХІДНІСТЬ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОГО ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Система оподаткування підприємства має безпосередній вплив на його фінансово-господарську діяльність. Нестабільність умов господарювання, прагнення держави максимально наповнити бюджет викликає надмірне податкове навантаження на суб'єктів господарювання. Саме ці обставини обумовлюють необхідність управління податками на рівні підприємства, тобто, функціонування корпоративного податкового менеджменту.

Після прийняття та набуття чинності Податкового кодексу України, досить вагомим стало питання корпоративного податкового менеджменту.

Податковий менеджмент на підприємстві можна розглядати в двох аспектах:

- як систему управління податковими зобов'язаннями та виплатами платника податків, а також ресурсами, як складовими його податкової бази;
- як діяльність платника податків, спрямовану на підвищення ефективності його взаємодії з державним механізмом оподаткування[3].

Податковий менеджмент як система управління оподаткуванням підприємства включає в себе чотири основні функції:

- 1) організація процесу управління податковими потоками на підприємстві;
- 2) податкове планування;
- 3) податкове регулювання;
- 4) податковий контроль.

Податкові платежі становлять вагомую частку в фінансових потоках організацій. Найчастіше від спланованого, професійного рішення, прийнятого з урахуванням податкових наслідків, залежить доля підприємства, можливості його зростання і розвитку. Недооблік цієї частини фінансової діяльності організації, допущені помилки в розрахунках по податках можуть обернутися важкими фінансовими втратами для

підприємства. Вирішити подібні проблеми може грамотна організація системи податкового менеджменту на підприємстві [2].

Корпоративний податковий менеджмент повинен стати однією з найважливіших функцій управління підприємством, оскільки, його результати не йдуть ні в яке порівняння з результатами загальноекономічного і, навіть, фінансового менеджменту. На сьогоднішній день вести бізнес, не прорахувавши, скільки принесе прибутку та чи інша угода і скільки буде потрібно при цьому заплатити податків, практично неможливо.

Проблеми оподаткування, обліку й управління податками за значимістю можна порівняти, мабуть, тільки з проблемами, що виникають безпосередньо в ході виробничої або будь-якої іншої підприємницької діяльності. Ця значимість виражається в конкретних сумах, які сплачуються до державного бюджету [4].

Організація та реалізація за елементами повноцінного корпоративного менеджменту створюють можливість вирішення суб'єктами господарювання ряду проблем, які не завжди вдається вирішити в рамках інших типів управління та видів менеджменту:

- отримати додаткової інструментарію для використання поточних і майбутніх сприятливих податкових, фінансових та інших умов;
- більш повно врахувати зміни зовнішнього середовища;
- стимулювання учасників податкового менеджменту з урахуванням результатів прийнятих управлінських рішень, створити передумови для підвищення рівня та кваліфікації менеджерів;
- забезпечити більш раціональний розподіл і використання різних видів ресурсів господарюючого суб'єкта;
- підвищити, при мінімальних витратах, фінансову стійкість і вартість підприємства [1].

Таким чином, корпоративний податковий менеджмент відіграє важливу роль в системі управління підприємством і це підтверджується тим, що даний вид управлінської діяльності все більше входить в практику господарського життя України, а податковий менеджер організації стає все більш значимою фігурою.

Список використаних джерел:

1. Дубовик О.Ю. *Податковий менеджмент у схемах і таблицях: навчальний посібник*. Харків, Видавництво «ПромАрт», 2018. 248 с.
2. Дема Д.І., Шевчук І.В., Мартинюк Г.П. *Податковий менеджмент: навч. посіб. / за заг. ред. Д.І. Дема. К. : Алерта, 2017. 256 с.*
3. Ромашова Я.В. *Корпоративний податковий менеджмент як важіль економічного розвитку*. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/SocGum/Bi/2009112/77-78.pdf> (дата звернення: 23.04.2021)
4. Скриньковський Р. М. *Діагностика в системі менеджменту підприємства. Проблеми економіки*. 2016. № 3. С. 199-205.

Герасименко О.В.,
*студентка ф-ту фінансів, 3 курсу, спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Розвиток малого бізнесу – один із основних напрямів росту економіки провідних країн світу. За статистичними даними в Україні, малий бізнес займав у 2019 р. 5-6% ВВП, але фактично близько 30-35% населення були зайняті в цьому секторі економіки. Станом на 2020 р. малий бізнес в Україні приносив уже 16% ВВП в економіку країни. Це значить, що мікро- та малі суб'єкти підприємництва відіграють важливу роль в економіці України. Малий бізнес не лише виступає частиною структурної перебудови економіки регіонів, але й сприяє підвищенню доходів місцевих бюджетів. Оподаткування малого бізнесу є основним фінансовим інструментом, який регулює відносини між малим бізнесом і державою.

У теперішній час в Україні підприємницьку діяльність із нормативно-правової й обліково-методологічної точок зору регулюють такі нормативні документи: Господарський Кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковий Кодекс України, П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» та методичні рекомендації зі застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами (№ 720). Також підтримка малого бізнесу гарантується законом «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [3].

Ставки податків є своєрідним віддзеркаленням того, наскільки держава «тисне» на громадян і бізнес. Прибутки бізнесу в Україні оподатковують практично на рівні країн-сусідів і менше, ніж Франції, Іспанії чи Німеччині.

За останні роки українська податкова система зазнала суттєвих змін. Нині кількість податків і зборів знаходиться на мінімальному рівні за всю історію незалежності. До них входить сім загальнодержавних податків і зборів: податок на прибуток підприємств (18%), податок на доходи фізичних осіб (18%), податок на додану вартість (основна ставка – 20%, 14% (для с/г продукції), 7%, 0% або без ПДВ), а також податки та збори, які сплачуються за умов здійснення СПД певних видів діяльності: акцизний податок; екологічний податок; рентна плата; мито. Сплачуються також два місцевих податки: податок на майно й єдиний податок і два місцевих збори: збір за місця для паркування транспортних засобів і туристичний збір [1].

Для більшості податкових систем властивий тиск на підприємців, тому багато країн створили полегшені умови діяльності для малого бізнесу. В Україні це втілюється в спрощеній системі оподаткування. Так, на сьогодні, для малих

підприємств у вітчизняній податковій системі передбачені два шляхи в плані сплати податків: загальна та спрощена система.

Загальна система оподаткування передбачає сплату ряду податків за переліком, поданим в ст.9-10 ПКУ. Вона досить складна в адмініструванні (містить більш суворі вимоги до ведення обліку та складання звітності) і передбачає досить високе податкове навантаження, особливо, за наявності найманих працівників. Водночас, вона дозволяє займатися будь-яким видом діяльності, не обмежує розмір доходу та кількість працівників. Її переваги: ширші можливості для планування й оптимізації оподаткування (через вплив обсягу видатків на базу оподаткування); сума податку на прибуток знаходиться в прямій залежності від обсягу прибутку за звітний період [4].

Також ПКУ дозволяє малому бізнесу обирати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності. Вона є особливим механізмом оподаткування, що замінює сплату окремих податків і зборів на сплату єдиного податку, сплачуваного до місцевого бюджету. Дана система не є пільговим режимом оподаткування, оскільки, обсяг податкових зобов'язань не зменшився. Її переваги: спрощене ведення обліку, нарахування єдиного податку та заповнення звітності; звільнення від сплати ряду податків, зборів і обов'язкових платежів; витрати на оплату продукції юридичних осіб можуть бути віднесені до витрат контрагентами-платниками податку на прибуток. Однак, базою оподаткування є весь обсяг виручки від реалізації продукції, без вирахування витрат підприємства. Також, підприємці платять єдиний соціальний внесок, що зараховується до органів Пенсійного фонду України [4].

Суб'єкти господарювання, що користуються спрощеною системою, поділяються на чотири групи залежно від рівня доходу, кількості найманих працівників та чи є суб'єкт господарювання юридичною особою, ФОП чи с/г виробником. Ставки єдиного податку для платників 1-ї групи встановлюються у відсотках (фіксовані ставки до 10%) до розміру прожиткового мінімуму, визначеного законом на 1 січня податкового (звітного) року; для платників 2-ї групи – у відсотках (до 20%) до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового року та 3-ї групи – у відсотках до доходу. Фіксовані ставки єдиного податку встановлюють сільські, селищні та міські ради для фізичних осіб-підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяльності, з розрахунку на календарний місяць. Згідно з п. 293.3 ст. 293 ПКУ відсоткова ставка єдиного податку для платників 3-ї групи встановлюється у розмірі 3% доходу в разі сплати ПДВ та 5% доходу у разі включення ПДВ до складу єдиного податку[5].

До недоліків оподаткування малого бізнесу можна віднести: неправильний механізм перерозподілу податків; непостійність податкової політики; нечіткість і різне трактування прийнятих законів; великий відсоток податків із прибутку, непідйомний для новачків; погана організація діяльності податкових відомств. Крім того, зростання величини мінімальної заробітної плати, що є базою для нарахування ЄСВ, призвела до збільшення податкового навантаження на суб'єктів малого підприємництва. Це сприяло, в останні роки, скороченню кількості найманих працівників на них, а нелегальне працевлаштування збільшується, незважаючи на високі штрафи [2].

Можна назвати також позитивні сторони оподаткування малих підприємств у певних напрямках бізнесу, а саме в інноваційній сфері, сфері науки та техніки, яким надано певні пільги. Але поріг входу до цієї діяльності є занадто високим для підприємців-початківців, тому прикладів інноваційного малого бізнесу не дуже багато.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. Дата оновлення 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 24.04.2021).
2. Акуленко В. Л. Роль малого та середнього бізнесу у фінансових відносинах місцевого самоврядування. *Бізнес-Інформ.* 2020. Вип. 9. С. 147–154.
3. Бобиль В.В. Оподаткування малого бізнесу: нормативно-організаційний аспект. *Review of transport economics and management.* 2019. №1 (17). с. 35–47.
4. Довбуш А.В. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. *Інноваційна економіка.* 2020. №5-6. С. 162–167.
5. Ставки єдиного податку в 2021 році: ДПС про особливості оподаткування у Києві. *ВІСНИК.* 2021. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100023016-stavki-yedinogo-podatku-v-2021-rotsi-dps-pro-osoblivosti-opodatkuvannya-u-kiyevi>. (дата звернення 23.04.2021)

УДК 336.225

Гончар А.В.,
студентка ф-ту ФЕтаУ, 2 курс,
спец. 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Федорченко О.Є. – к.е.н., доцент
кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ У СФЕРІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Враховуючи сучасні трансформаційні зміни та підвищення ролі суб'єктів малого підприємництва у розбудові держави, формуванні національного доходу та підвищенні добробуту громадян, особлива увага у державному регулюванні повинна приділятися оптимізації їх податкового навантаження.

Аналізуючи досвід Європейських країн відмічаємо, що їх внутрішня політика спрямована на створення сприятливих умов для розвитку суб'єктів малого підприємництва; зменшення податкового навантаження та перенесення його на великий бізнес; надання малому бізнесу фінансової підтримки з-боку держави; активізацію інноваційного розвитку.

В умовах пандемії COVID-19, Уряду України надзвичайно важливо захистити і підтримати малий бізнес, сприяти створенню середнього прошарку населення, підвищенню рівня добробуту громадян нашої держави та формуванню підґрунтя для подальшого розвитку економіки країни.

Податкове регулювання здатне значно знизити ризики, що постають перед суб'єктами ринку, та допомогти підприємствам забезпечити самоокупність і фінансову стійкість. Європейська Бізнес Асоціація в рамках проекту Unlimit

Ukraine щорічно проводить оцінювання за «Індексом настроїв малого бізнесу». Цьогорічне опитування показало зниження загального рейтингу до 2,38 балів з 5 можливих, в порівнянні з попереднім показником – 3,07.

Така негативна тенденція спостерігається вперше з 2017 р. Окрім загального рейтингу значно знизилися оцінки очікування змін, економічної ситуації в країні, рівня кредитування. Одним із питань, що розглядається у ході дослідження, є податкова сфера. Податковий індекс ґрунтується на оцінці таких чотирьох факторів: якість податкового законодавства, обтяжливість (легкість) адміністрування податків, ступінь податкового тиску, якість податкового обслуговування. 31% опитаних підприємців відзначають важливість реформування у сфері податків, 9% – наголошують на необхідності підвищення ефективності роботи усіх гілок влади [1].

Сьогодні в Україні активно впроваджують відразу кілька реформ. Вони стосуються і податкового навантаження, і системи подання звітності, і системи контролю за діяльністю суб'єктів малого підприємництва. В Україні розроблений і ефективно працює механізм роботи підприємств на спрощеній системі оподаткування. Підприємства, що працюють за спрощеною системою оподаткування, повинні відповідати певним критеріям та сплачують єдиний податок, замість сплати окремих податків та зборів. У зв'язку з локдауном, для ФОП, що є платниками єдиного податку I групи, у 2021 році передбачена пільга з ЄСВ на період з січня по травень (пп. 9¹⁰.1 розд. VIII ЗУ № 2464) [2].

Така ж пільга уже застосовувалася у грудні 2020 р. Водночас розмір єдиного податку для I та II груп у січні 2021 р. збільшився (п. 293.1 ПКУ) [3]. ФОП, що працюють на загальній системі оподаткування, з 1 січня 2021 р. можуть не сплачувати ЄСВ за місяці, коли вони не отримували дохід (п. 2 ч. 1 ст. 7 ЗУ № 2464) [2].

Також в Україні впроваджують РРО. Але, у зв'язку з пандемією та активним супротивом підприємців, впровадження реєстраторів розрахункових операцій дещо вповільнено: у відповідності до ЗУ № 1017-IX [4], платниками єдиного податку II-IV груп в період з 1 січня 2021 р. по 1 січня 2022 р. РРО не застосовуються.

Для спрощення подачі звітності, Державна податкова служба України розробила систему електронної подачі звітів. Також створено Реєстр форм електронних звітів, Довідники документів податкової звітності, версій документів податкової звітності, термінів подання податкових документів, територіальних органів, програми для автоматизованого створення звітів [5]. Таким чином, трансформуються у сторону оптимізації комунікації суб'єктів щодо обліку їх діяльності та подачі звітності.

Отже, податкове регулювання малого підприємництва включає в себе систему заходів цілеспрямованого впливу держави на суб'єктів з використанням інструментів податкової політики. Результатом має стати досягнення визначених соціально-економічних цілей. Інструментами такого регулювання можуть виступати податкові канікули, відстрочення податкових платежів, податкові знижки, податкові пільги, встановлення додаткових податкових ставок тощо.

Подальші удосконалення, на нашу думку, мають спрямовуватися на оптимізацію видів та розмірів податків, розширення виплат цільових

кредитувань, прямого фінансування та допомоги для подолання виникаючих фінансових перешкод та забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів малого бізнесу на ринку.

Список використаних джерел:

1. European Business Association: Індекси за рік. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analika/> (дата звернення 03.05.2021)
2. Верховна рада України: Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення 03.05.2021)
3. Верховна рада України: Податковий Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 04.05.2021)
4. Верховна рада України: Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо лібералізації застосування реєстраторів розрахункових операцій платниками єдиного податку та скасування механізму компенсації покупцям (споживачам) за скаргами щодо порушення встановленого порядку проведення розрахункових операцій частини суми застосованих штрафних санкцій». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-20#Text> (дата звернення 05.05.2021)
5. Державна податкова служба України: Платникам податків про електронну звітність. URL: <https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/platnikam-podatviv-pro/> (дата звернення 05.05.2021)

УДК 342

Деркач А. О.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри податкового менеджменту та
фінансового моніторингу

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА СВІТОВА ПРАКТИКА

Проблема ухилення від сплати податків є досить поширеною як в Україні так і за кордоном. В Україні ця проблема постає дуже гостро, так як через значний податковий тиск, багато підприємців намагаються знайти прогалини в податковому законодавстві, щоб зменшити свій податковий тягар або ж взагалі використовують різні незаконні схеми для ухилення від сплати податків.

У цьому контексті важливого значення набуває кримінальна відповідальність, що є, з одного боку, ефективним методом боротьби з особами, які порушують податкове законодавство і несвоєчасно сплачують або не в повному розмірі сплачують податки, а з іншого - слугує гарною профілактикою для уникнення таких порушень в майбутньому.

Статистика кримінальних проваджень в Україні за 2020 рік невтішна. Згідно з даними офіційної статистики з Офісу Генерального прокурора за рік було зареєстровано всього 1019 кримінальних справ за ухилення від сплати

податків. У порівнянні з попереднім 2019 роком такий показник, є на 20,7% меншим.

За 2020 рік було вручено лише 48 повідомлень про підозру в ухиленні від сплати податків, а розслідування вдалося завершити лише у 38 кримінальних провадженнях, серед яких у 10 провадженнях сторона обвинувачення звернулася до суду з обвинувальним актом. В 28 інших кримінальних справах обвинувачення просило звільнити від кримінальної відповідальності.

Щодо кількості закритих кримінальних проваджень за 2020 рік то їх кількість становить 112 проваджень, а це лише 11% від загальної кількості відкритих справ.

Отже, за 2020 рік було поставлено всього лише 7 вироків, серед яких два виправдувальних і лише 5 обвинувальних. Такі результати роботи є найнижчими за останні 4 роки [1]. Причиною такої ситуації, передусім, є поширенням вірусу Covid-19 та встановлення карантинних обмежень, а також накладення мораторію на проведення податкових перевірок.

В Україні задля ефективної боротьби з ухиленням від сплати податків створено Бюро економічної безпеки України, це рішення було ухвалене 28 січня 2021 року Верховною Радою України. Бюро є єдиним органом досудового розслідування кримінальних правопорушень економічного характеру [1].

Що ж стосується світової практики кримінальних проваджень щодо ухилення від сплати податків, то ситуація кардинально відрізняється від українських реалій.

Багато років назад найвідомішими податковими ухильниками вважалися боси злочинного світу. Серед них був **Аль Капоне**, якого засудили на 11 років в'язниці за несплату \$ 215 тис. Зараз податкові скандали частіше пов'язані з добropорядними на перший погляд знаменитостями.

Зокрема, у 1990-х податкова служба США заарештувала і розпродала велику частину майна американського кантрі-співака **Віллі Нельсона** щоб покрити його борг. Деякі речі купили і повернули йому шанувальники. Співак також був змушений випустити спеціальний альбом - доходи від його продажу пішли податківцям.

Не менш гучною була справа італійських модельєрів **Доменіко Дольче і Стефано Габбана**. Слідство відкрило кримінальну справу і стверджувало, щомодельєри приховали 1 млрд євро доходу за допомогою зареєстрованої в Люксембурзі компанії Gado. Проте справа закінчилася вдало для Дольче і Габбана, вони були виправдані вищою судовою інстанцією.

Натомість модельєр **Валентино** (Італія) у 2009 році оштрафований за фіктивне податкове резидентство в Лондоні на 33 млн євро.

Гучного розголосу набула також справа відомого португальського футболіста **Кріштіану Роналду**. Суд Мадрида засудив його до 23 місяців умовного ув'язнення і штрафу майже в 19 млн євро у справі про податкові махінації.

Роналду уклав угоду з іспанським слідством у справі про несплату податків напередодні чемпіонату світу в Росії, на якому футболіст виступав за збірну своєї країни. Він погодився на два роки умовного ув'язнення і штраф в 18,8 млн євро.

Навколо ІКЕА також розгорівся податковий скандал. Європейська комісія заявила про початок розслідування щодо податкових пільг, які уряд Нідерландів надав шведському виробнику меблів ІКЕА. Точна сума несплачених ІКЕА податків невідома. Але в торішньому звіті партії Зелених в Європейському парламенті говорилося, що в 2009-2014 ІКЕА ухилилася від сплати податків на суму понад 1 млрд євро.

Отже, на відміну від світової практики, в Україні ситуація з кримінальними провадженнями не дуже позитивна. На жаль, кримінальних проваджень, які дійшли до суду досить мало і серед них більшість є оскарженими або ж виправданими. Сподіваюсь, що нове створене Бюро економічної безпеки буде більш ефективно боротися з проблемою ухилення від сплати податків на території України.

Список використаних джерел

1. Статистика Офісу Генерального прокурора України. 2020. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/1stat> (дата звернення 28.04.2021 р.)

УДК 657

Дубравська Т.А.,
*студентка ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ МАЛОГО БІЗНЕСУ

У 21 сторіччі у світовій економіці стрімко відбуваються глобальні трансформаційні процеси, які можуть становити загрози національній безпеці будь-якої країни. Через поширення світових господарських зв'язків і реалізацію у фінансовій сфері новітніх технологій підвищується рівень уразливості міжнародних фінансових систем. Неперервні глобалізаційні процеси економіки приводять до значних проблем, що пов'язані з протидією легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом і багатьох предикативних злочинів. Виявлення й усунення схем отримання доходів злочинним шляхом мають стати ключовою спільною та ефективною діяльністю уповноважених органів державної влади в Україні.

Вище зазначені проблемні ситуації піддаються контролю завдяки веденню фінансового моніторингу, що являє собою комплекс заходів контролю фінансових операцій, які включають ідентифікацію, верифікацію клієнтів, ведення обліку таких операцій і збір відомостей про їх учасників. Основним його завданням є контролювати ризикові фінансові операції та виявляти спроби легалізації коштів, отриманих незаконним шляхом або фінансування тероризму.

В українському законодавстві термін «фінансовий моніторинг» вперше був застосований при редакції Закону України «Про внесення змін до Закону

України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 18 травня 2010 року №2258-VI. В цьому документі фінансовий моніторинг згадувався як одна із частин національної системи протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом та який являє собою організації та установи, що проводять фінансові операції з активами: коштами, майном, майновими і немайновими правами, та особи, які визначені чинним законом[3].

Держфінмоніторинг функціонує з 2015 року як центральний орган виконавчої влади (з 2002 року у складі Міністерства фінансів України як Державний департамент фінансового моніторингу).

28 квітня 2020 року набрав чинності новий Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [2] (далі – Закон про фінансовий моніторинг).

Новий закон дуже удосконалює процедуру фінансового моніторингу та підняв його на рівень відповідності до стандартів фінансового моніторингу згідно з актуальними європейськими та світовими нормами.

Що стосується фінансового моніторингу малого бізнесу, то фінансові операції клієнтів стали контрольовані ще жорсткіше. Нині, щоб пройти фінансовий моніторинг потрібно довести джерело походження коштів і лише після цього банк погодиться їх перерахувати іншій компанії. НБУ стежить за тим, аби банки ретельно перевіряли операції клієнтів, та накладає на порушників штрафи. Так і працює загальносвітова тенденція боротьби з нелегальними доходами.

Фінансовий моніторинг контролює велику кількість підприємств. Банки мають владу обмежувати можливості та права підприємця. Наприклад, це може бути відмова від проведення фінансової операції або відмова від укладення договору. Банк може без помітної причини відправити підприємцям запит із вимогою про надання інформації щодо проведених операцій.

Основна процедура банку в рамках фінансового моніторингу називається належна перевірка. Приклад цієї перевірки можна побачити при проведенні бізнесменом певної фінансової операції (отримання коштів на розрахунковий рахунок або при спробі їх зняти), проте гроші можуть не бути видані, оскільки для банку ця операція може здатися підозрілою, і він хоче з'ясувати, звідки гроші, що це за операція та яке джерело походження цих коштів [1].

Ці заходи можуть бути спрощеними та посиленими, в залежності від того, який рівень ризику банк або небанківська установа присвоїть цій операції. Якщо операція викликає питання, то це привід для її належної перевірки.

Отже, фінансовий моніторинг це система виявлення і протидії відмиванню та легалізації доходів, отриманих незаконним шляхом, яка є важливим інструментом боротьби з великою кількістю фінансових злочинів. А новий Закон про фінансовий моніторинг передбачає посилення заходів по розкриттю інформації про структуру бізнесу перед суб'єктами первинного фінансового моніторингу, і встановлює для більшості гравців на ринку низку оновлених та доповнених правил щодо перевірки своїх контрагентів, котрі хочуть здійснити ту чи іншу порогову фінансову операцію.

Список використаних джерел

1. Зарубін Є. Фінансовий моніторинг. Що банки хочуть знати про ваш бізнес. URL: <https://shotam.info/finansovyy-monitorynh-shcho-banky-khochut-znaty-pro-vash-biznes/> (дата звернення 03.05.2021).
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 №361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення 02.05.2021).
3. Матеріали офіційного веб-сайту Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring> (дата звернення 05.05.2021).

УДК 657.6.

Забудський В.О.,

*студент ІБО, група 8001, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Федорченко О.Є. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та
фінансового моніторингу*

ПОДАТКОВИЙ КОМПЛАЄНС ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Термін податковий комплаєнс (від англ. compliance – «дотримання правил») почав використовуватись в україномовній публіцистиці та наукових джерелах відносно нещодавно. Під цим терміном зазвичай розуміють добровільне дотримання платниками податків податкового законодавства. Приблизними антонімами терміну є «ухилення від оподаткування», «неправомірна податкова поведінка», «умисне порушення податкового законодавства». Попри новизну цього поняття, воно вже широко використовується не тільки окремими дослідниками, а й офіційними особами, зокрема Державною податковою службою України [1].

Поточний стан податкового комплаєнсу в Україні добре ілюструють результати дослідження, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) у 2019 році. За даними дослідження, 40% доходів підприємств України у 2017-2018 роках залишились незадекларованими. 32% працівників підприємств не були офіційно працевлаштовані у 2018 році (у 2017 році - 35%). 45% від фонду заробітної плати у 2018 році виплачувалось підприємствами неофіційно (у 2017 році - 46%) [2]. Ці цифри в цілому відповідають актуальним оцінкам Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (МЕРТ) щодо обсягу тіньової економіки України – він оцінювався у 31% від офіційного ВВП у I кварталі 2020 року [3].

Низький рівень податкового комплаєнсу в Україні утворює своєрідне «замкнене коло», яке утримує значну частину економіки в тіньовому секторі. Так, підприємства, які практикують ухилення від оподаткування, знижують своє податкове навантаження, що, виходячи з об'єктивних економічних законів, дозволяє їм знижувати ціни на товари та послуги. Як наслідок, підприємства, які

не практикують ухилення від оподаткування, втрачають конкурентоздатність, і зрештою, часто виявляються змушеними йти з ринку або ж копіювати недобросовісну практику їхніх конкурентів.

Уявлення про те, що ведення конкурентоздатного бізнесу в Україні неможливе без використання недобросовісних податкових практик робить підприємництво менш привабливим видом діяльності для громадян. Адже такий спосіб ведення бізнесу пов'язаний із постійним ризиком та нервовим напруженням. Так, за даними вже згаданого дослідження КМІС, серед підприємців, які подають неповну звітність, 72% бояться бути спійманими та зіткнутися з істотними наслідками (серйозними санкціями, у тому числі такими, що поставлять бізнес під загрозу банкрутства або призведуть до його закриття) [2]. В таких умовах є підстави припустити, що деякі громадяни, що готові були б започаткувати власну справу, добросовісно сплачуючи податки, взагалі відмовляються від ідеї підприємництва.

В Україні широко поширена практика ведення «подвійної» («білої» та «чорної») бухгалтерії, хоча ця тема, з огляду на її делікатність, дуже обмежена висвітлена в джерелах масової інформації [4]. Ця практика негативно впливає на професійне життя українських облікових працівників. Так, чимало власників та керівників підприємств мають очікування, що облікові працівники (особливо - досвідчені, наприклад, головні бухгалтери) будуть брати участь у веденні як офіційного, так і прихованого обліку. Неготовність працівника забезпечувати бухгалтерський супровід тіньової частини діяльності підприємства може сприйматися такими власниками (керівниками) як перешкода для їх працевлаштування або кар'єрного зростання. Згоджуючись же на такі умови роботи, обліковці фактично стають співучасниками серйозних правопорушень, у тому числі й кримінальних, і наражаються на суттєві ризики, на додаток до звичайних ризиків, з якими й так нерозривно пов'язана професія обліковця.

Офіційна звітність малих та значною мірою середніх підприємств, викривлена внаслідок застосування схем ухилення від оподаткування, не відображає реальний стан справ на таких підприємствах, а отже - не містить корисної інформації не лише для контролюючих органів, а й для будь-яких інших користувачів (будь-то, наприклад, органи статистики, які оцінюють загальний стан справ у галузі, регіоні та в країні, чи банківська установа, яка розглядає можливість надання підприємству кредиту). До слова, останній аспект негативно впливає на доступність кредитного фінансування для українського малого та середнього бізнесу.

Підвищення рівня податкового комплаєнсу в Україні є вкрай важливою передумовою детінізації економіки. Це складне та багатоаспектне завдання. У його реалізації значну роль відіграють державні інституції. Дуже важлива роль в утвердженні податкового комплаєнсу належить також бізнес-спільноті, професійній спільноті обліковців та аудиторів, та широкій громадськості.

Якщо говорити про публічну адміністрацію (парламент, уряд, інші органи влади), то її перше завдання – створити сприятливий податковий клімат. Йдеться про такі податкові режими, види, ставки та бази податків, такі податкові звільнення, пільги і амністії, і таку периферійну податкову інфраструктуру (облік, адміністрування, інформаційне, методичне та технічне

забезпечення), за якої переважна частина платників податків буде готова сплачувати податки. По-друге, контролюючі та правоохоронні органи повинні забезпечити ефективний податковий контроль та невідворотність відповідальності за грубі порушення податкового законодавства, щоб ухилення від оподаткування виявилось занадто ризиковою та не вигідною справою.

Представники бізнес-спільноти, які практикують податковий комплаєнс, можуть об'єднуватись та спільними зусиллями заохочувати добросовісні й засуджувати недобросовісні практики. Для прикладу, підприємствам, що практикують агресивну податкову мінімізацію, виплату заробітних плат «у конвертах» тощо, може бути відмовлено у вступі в певні бізнес-асоціації, у незалежній сертифікації якості бізнес-процесів тощо. Такі недобросовісні підприємства можуть розглядатися іншими представниками бізнесу як небажані або недопустимі бізнес-партнери.

Свідомі представники громадянського суспільства можуть зробити внесок у поширення податкового комплаєнсу шляхом:

- надання переваги товарам та послугам підприємств, які не практикують недобросовісних податкових практик (вимагати в продавців надавати фіскальні чеки тощо);
- надання переваги офіційній зайнятості та працевлаштуванню в роботодавців, які сплачують «білі» заробітні плати, навіть якщо така принципова позиція призводить до деякого зменшення доходів;
- повідомлення компетентних органів про відомі їм випадки грубого порушення податкового законодавства тощо.

Професійні об'єднання обліковців, аудиторів та податкових консультантів можуть працювати над утвердженням професійних етичних стандартів, які побудовані на реальній (а не удаваній) нетолерантності до недобросовісних податкових практик та прийомів, і недопустимості їх пропагування клієнтам при наданні професійних послуг. Участь у таких недобросовісних практиках (наприклад, допомога клієнтам та їх консультування у питаннях організації прихованого обліку й «чорної» бухгалтерії, обгортівкування коштів, виплати заробітних плат «у конвертах») мають засуджуватись професійною спільнотою та тягнути відповідальність аж до позбавлення членства у професійних об'єднаннях.

Список використаних джерел

1. *Комплаєнс стратегія: які мотиви та стимули платників податків?* / «Вісник: офіційно про податки» / 19.08.2019. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100013831-5-1> (дата звернення: 23.04.2021)
2. *Звіт Київського міжнародного інституту соціології (KMIC) «Тіньова економіка в Україні: результати дослідження 2019 року».* URL: <http://www.kiis.com.ua/?lang=rus&cat=reports&id=897&page=1> (дата звернення: 23.04.2021)
3. *Звіт Департаменту стратегічного планування та макроекономічного прогнозування Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Тенденції тіньової економіки в Україні у січні-березні 2020 року».* URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki> (дата звернення: 23.04.2021)
4. *Стаття «Що таке чорна бухгалтерія»* / Інтернет-видання *Kursor* / 28.03.2014. URL: <https://kursor.kiev.ua/blog/chto-takoe-chernaya-buhgaletriya> (дата звернення: 23.04.2021)

Зарицький Ю.В.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Гнилицька Л.В. — д.е.н.,
професор кафедри податкового менеджменту та
фінансового моніторингу

ВПЛИВ ПДВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Податок на додану вартість вважається однією із найбільш досконалих сучасних форм непрямого оподаткування та має велике значення у системі державних фінансів будь-якої країни. Однак, у кризові періоди, коли перед великою кількістю підприємств постають проблеми погіршення платоспроможності, зниження ліквідності і значного падіння фінансового результату, особливо актуалізується проблема виявлення впливу ПДВ на результати господарської діяльності суб'єктів господарювання і пошуку можливих варіантів оптимізації системи оподаткування на підприємствах. Це спонукає, на жаль, до пошуку агресивних методів податкового планування, які досить часто межують із порушенням податкового законодавства.

Не зважаючи на вагомий внесок у дослідження впливу ПДВ на економічні процеси, здійснений низкою вітчизняних науковців, серед яких: В. Андрущенко, В. Буряковський, В. Волканова, О. Данілова, І. Луніна, слід констатувати, що істотних розробок щодо виявлення впливу ПДВ на формування схем оптимізації податкового навантаження та тінізації економіки не проводилося.

В результаті дослідження встановлено, що наявність великого тіньового сектору економіки, з одного боку, не дозволяє зменшити податкове навантаження на суб'єктів господарювання, а з іншого – нівелює конкуренцію на ринку.

Для розуміння впливу тінізації економіки на недоотримання сум ПДВ до державного бюджету чи його неправомірне відшкодування, розглянемо інформацію про виконання Державного бюджету України за доходами від ПДВ у квітні 2021 року (табл. 1).

Отже, у квітні план з надходження ПДВ був виконаний лише на 79,9%, сума відшкодування ПДВ склала 9 895,5 млн. грн., а сума сплаченого ПДВ – 36 586,3 млн. грн. Причиною такої ситуації є як тінізація бізнесу, так і запровадження державою жорстких карантинних заходів і відповідно падіння активності на ринку [1].

Найбільш тіньовими секторами економіки України є роздрібна торгівля та будівництво [3, с.49]. А найістотніші суми ухилення від сплати податків спричинені формуванням фіктивного податкового кредиту, зокрема за рахунок підміни товарної номенклатури за участю підприємців-імпортерів, придбання продукції за готівкові кошти і в подальшому, оформлення купівлі такої продукції документально, як начебто придбану у підприємств – юридичних осіб, які існують лише на папері.

Таблиця 1

Виконання Державного бюджету України у квітні 2021 року

	Факт за квітень 2020 року	План на квітень 2021 року	Факт за квітень 2021 року	Відхилення			
				до відповідного періоду минулого року		до плану	
				+, -	%	+, -	%
Збір податковими органами (млн.грн)	4 870,2		36 586,3	1 716,1	104,9		
Відшкодування ПДВ (млн.грн.)	-11 770,2		-9 895,5	1 874,7	84,1		
Надходження (сальдо) (млн.грн.)	23 100,0	33 390,2	26 690,8	3 590,7	115,5	-6 699,4	79,9

Крім того істотний вплив на виконання показників Державного бюджету мають злочини, пов'язані з контрабандою товарів, тобто незаконним переміщенням через державний кордон товарів, цінностей чи інших предметів, що призводить до зменшення податкового навантаження на імпорт країни.

Тіньовий імпорт, відповідно до розрахунків фахівців, традиційно знаходиться в діапазоні 10 % ВВП. Ввезення нелегальної продукції призводить до падіння конкурентоспроможності українських підприємств на внутрішньому ринку, закриття виробництва, скорочення штатних працівників і подальшого відтоку робочої сили в інші країни. Тому що контрабанда – є штучним звільненням імпортованих товарів від будь-яких податків і зборів на території країни.

Дослідження господарської діяльності підприємств України, свідчать про те, що важливою умовою їх ефективного функціонування та розвитку є питання щодо адміністрування і розміру податків, зокрема і ПДВ. Оптимізація податкового навантаження на платників та спрощення системи адміністрування має бути основою підтримки державою вітчизняного виробника.

Однак схеми оптимізації податкового навантаження мають носити легальний характер та не спричиняти зростання фіскальних ризиків держави. Натомість реалії сьогодення вказують на те, що Бюджет України щороку недоотримує мільярди гривень внаслідок схем ухилення від оподаткування ПДВ, величезних обсягів відшкодувань і наданих пільг, недосконалої системи адміністрування.

Відтак, вважаємо, що для боротьби з податковими зловживаннями в частині сплати ПДВ необхідно переглянути список пільг із ПДВ, прибравши економічно не обґрунтовані та посилити відповідальність за порушення податкового законодавства.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua> (дата звернення: 24.04.2021).
2. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755- VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 24.04.2021).
3. Золковер А. О., Тютюник І. В., Люльов О. В., Леонов С. В. Сучасний стан та тенденції розвитку тіньового сектору економіки. Економіка: реалії часу. Науковий журнал (EBSCO, Ulrichsweb та ін.). 2020. № 3 (49). С. 47–54.

Іванова Д. С.,
*студент ф-ту ФіО, 2 курсу, спец. 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця,
Науковий керівник — Остапенко В. М. — к.е.н., доцент,
доцент кафедри митної справи ХНЕУ ім. С.Кузнеця*

ВПЛИВ ПІДВИЩЕННЯ СТАВОК АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ НА ТЮТЮНОВУ ПРОМИСЛОВІСТЬ

Суттєве та систематичне збільшення податків на тютюнові вироби на рівні, вищому за інфляцію та рівень економічного зростання, є ефективним методом зменшення споживання тютюну та пов'язаних із цим витрат закладів охорони здоров'я. З 1 січня 2021 р. законом України «Про внесення змін до ПКУ щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» від 16.01.2020 р. № 466 було встановлено тютюнові вироби електричного нагрівання (ТВЕН) підакцизним товаром зі ставкою 1456,33/1000 шт., що еквівалентно ставці на сигарети [1]. Надалі ставка буде збільшуватися щороку, аналогічно до податкової ставки на сигарети, і до 2025 р. загальний акциз становитиме 3019,85 грн/1000 шт. Виконання плану чинного законодавства щодо підвищення ставки акцизного податку на ТВЕН принесе 657 млрд. грн. загальних податкових надходжень, що включають в себе ПДВ, тютюновий акциз та місцевий роздрібний акциз на тютюнові вироби, а також буде попереджено 448 тис. смертей [3].

Представники тютюнової промисловості не згодні з положеннями чинного законодавства та мають власну стратегію розвитку, яку вважають більш раціональною та орієнтованою на виробників. Тютюновою промисловістю був запропонований інший графік збільшення податків на ТВЕН, за яким пропонується продовження розгляду даних тютюнових виробів як «інших продуктів для куріння» (на основі ваги продукції), а також збільшення ставки акцизу щороку на 10% [2]. Тобто, до 2025 р. податок на ТВЕН буде дорівнювати 1558,77 грн/1000 стіків, що складає половину податку, передбаченого законодавством (рис.1). Ринок ТВЕН знаходиться у фазі природного зростання, адже споживачі дедалі більше схильні до їх споживання, у той час, як виробництво та стимулювання продажів також зростають. У 2019 р. в Україні було імпортовано та продано ТВЕН в 4,4 рази більше, ніж у 2017 р. Протягом наступних 5 років чинний графік дозволить скоротити природний темп приросту ТВЕН більше, ніж пропозиція галузі тютюнової промисловості, оскільки він є більш ефективним в аспекті скорочення споживання сигарет, передбачаючи зменшення поширеності куріння серед дорослих з 17,4% до 14,1% у 2025 р. Згідно за планом тютюнової промисловості у 2025 р. цей відсоток складатиме 15,3% [3].

Рис. 1. Накопичені дисконтовані національні акцизні надходження від ТВЕН при дії чинного законодавства та при реалізації пропозиції представників тютюнової галузі (2021-2025 рр.), млрд. грн. [2]

Отже, незважаючи на те, що і чинний графік, і пропозиція тютюнової індустрії передбачають поступове збільшення специфічних акцизних ставок на тютюнові вироби для електричного нагрівання, ці концепції суттєво відрізняються. Чинне законодавство запровадило оподаткування ТВЕН за тією ж базою (кількість штук) і ставками, що й сигарети. З іншого боку, пропозиція тютюнової промисловості продовжуватиме класифікувати ТВЕН як «інші тютюнові вироби», для яких передбачено оподаткування на основі ваги (кілограми). Як результат, ефективна ставка оподаткування ТВЕН буде щонайменше вдвічі меншою, ніж для сигарет. Виконання Україною зобов'язань перед Європейським Союзом потребує поступового збільшення ставок на тютюнові вироби до відповідних мінімальних ставок ЄС. Проте для імплементації необхідним є розроблення плану-графіку підвищення акцизних ставок, що буде орієнтований не лише на збільшення надходжень до бюджету, а також і на виробників підакцизних товарів та враховуватиме стан економіки в державі. У подальшому це дозволить досягти необхідного податкового навантаження, збільшити надходження до бюджету, зменшити розвиток фальсифікованої продукції та надати можливість підприємницькому сектору пристосуватися до змін.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України з метою вдосконалення податкового адміністрування, усунення технічних та логічних невідповідностей у податковому законодавстві. Закон України № 466-IX від 16.01.2020 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text> (дата звернення: 26.04.2021)
2. Дауши Е. Про оподаткування сигарет і тютюнових виробів для електричного нагрівання (ТВЕН). Переваги дотримання чинного законодавства для сигарет та Закону № 466-IX для ТВЕН. Звіт Київської школи економіки, Campaign for Tobacco Free Kids, Vox Ukraine. 2020. С. 1 – 38.
3. Акцизний податок: аналіз змін. 2020. Виступ представника ДПС. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=14CUUcqA0r4> (дата звернення: 26.04.2021)

Коломієць О.Р.,
студентка ф-ту економіки, менеджменту та психології,
4 курсу, 6 групи, спец. 073 «Менеджмент»,
ДВНЗ Київський національний торговельно-економічний університет,
Науковий керівник - Ільїн В.Ю. - д.е.н.,
професор кафедри журналістики та реклами

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Пандемія COVID-19 представляє серйозну загрозу для людей, підприємств та економік у всьому світі. Недавнє опитування Гартнера про безперервність бізнесу показує, що лише 12 відсотків організацій добре підготовлені до впливу коронавірусу. Розумні лідери повинні зосередитися на тому, як їм найкраще захистити своїх людей, обслуговувати своїх клієнтів та стабілізувати безперервність бізнесу.

Податковий менеджмент в таких умовах набув додаткового значення, так як через податки в багатьох країнах світу відбувається підтримка бізнесу. Фінансові директори, які ініціюють інтенсивне використання робочого капіталу за умови оптимальної схеми оподаткування і, як наслідок, поліпшення операційного циклу компанії та підвищення її навіть за таких умов ведення справи є скоріш виключенням, ніж правилом [1].

За винятком продуктових ритейлерів і операторів дистанційної торгівлі обмежувальні заходи дуже серйозно позначилися на діяльності компаній роздрібною торгівлі. У переважної більшості підприємств істотно скоротилася виручка, багато магазинів були змушені закритися на період епідемії. Запас міцності у компаній варіюється, але в середньому галузь зможе витримати не більше місяця додаткових обмежувальних заходів.

Переважна частина компаній реалізує ті чи інші антикризові заходи, при цьому практично не використовуються і не плануються до введення два інструменти – відправка персоналу в неоплачувану відпустку і реструктуризація кредитів.

Практично всі компанії обізнані про заходи підтримки, але не дивлячись на складність ситуації, тільки невеликій кількості компаній сектора вдається ними користуватися. Вважаємо, що серед найбільш затребуваних і важливих заходів є такі:

- відстрочки по оплаті оренди і відсотків по кредитах;
- субсидії на виплату зарплат;
- відстрочки або скасування страхових внесків, як-то єдиного соціального внеску;
- перенесення термінів подання податкової звітності;
- можливість відрахування витрат на боротьбу з коронавірусом.

Що стосується виробничо-збутових ланцюжків, то вони змушені адаптуватися до мінливої ситуації в режимі реального часу.

За прогнозами Світового економічного форуму, поточна криза сприятиме ширшому впровадженню робототехніки і штучного інтелекту в виробничо-збутові ланцюжки. Подібні технології знизять участь людей у процесах виробництва та збуту, зменшать ризик передачі інфекції і залежність від кадрових ресурсів, а також дозволять швидко адаптуватися до раптового скорочення або збільшення попиту [2].

Подібні трансформації мають відбутися і на рівні податкового менеджменту, починаючи із податкового планування та закінчуючи обміном податковими документами із контрагентами, як-то податковими накладними, так і подання звітності до фіскальних органів – максимально широке застосування дистанційних каналів зв'язку з метою уникнення контакту людей в процесі формування, обробки, накопичення та систематизації облікової та звітної документації.

Отже, визначимо практичні дії, що допоможуть підприємствам оптимізувати їх податковий менеджмент:

1. Моделювання для управління оборотним капіталом – цільові програми дозволяють скоротити оборотний капітал і забезпечити збільшення операційних коштів до 30%, що буде мати відбиток і на переорієнтації грошових потоків у сплаті податків.

2. Загальний контроль грошових коштів – у багатьох компаній немає можливості отримання в реальному часі достовірної інформації про ситуацію з ліквідністю і, зокрема, готівковими коштами. Проте на сьогодні це набуло катастрофічного значення як для ефективності компанії, так і для податкової дисципліни.

3. Оптимізація процесу закупівель – скорочення несуттєвих витрат і аналізу відкритих позицій замовлень. Ці дані дозволяють керівникам підприємств виявляти основні області витрат та сплачуваних податків, які супроводжують такі закупівлі.

Пандемія COVID-19 викликала збої різного масштабу у всіх галузях економіки. Компаніям необхідно швидко оцінити ситуацію, відновити роботу та адаптуватися, подолавши численні перешкоди і проблеми, які все ще стоять на їх шляху.

Список використаних джерел:

1. *Gartner Business Continuity Survey Shows Just 12 Percent of Organizations Are Highly Prepared for Coronavirus.* Gartner, 10.05.2020. URL: <https://www.gartner.com/en/newsroom/press-releases/2020-03-10-gartner-business-continuity-survey-shows-just-twelve-percernt-of-organizations-are-highly-prepared-for-coronavirsu>. (дата звернення: 05.05.2021)

2. *Who will be the winners in a post-pandemic economy?* // World Economic Forum, 20.04.2020. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/post-pandemic-economy-favour-fastest-movers>. (дата звернення: 05.05.2021)

Кухта М.О.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу,
спец. 071 «Облік і аудит в державному секторі»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Гнилицька Л.В. — д.е.н.,
професор кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ВПЛИВ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА НА ФІСКАЛЬНІ РИЗИКИ ДЕРЖАВИ

В нинішніх умовах господарювання вітчизняних суб'єктів господарювання актуалізується проблема оцінювання впливу їх діяльності на показники функціонування держави в цілому. У першу чергу це проявляється через зростання негативного впливу податкових ризиків суб'єктів господарювання на зниження ефективності бюджетної політики держави.

До податкових ризиків відносять окремі види фінансових ризиків, які є елементами фінансово-господарської діяльності підприємства.

Вивченню податкових ризиків приділили увагу ціла низка вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, серед яких можна виокремити: А. Крисоватого, В. Гапоненко, Л. Гончаренко, О.Тимченко, О. Вовчак, І.Назаренко, Б. Кузіна та ін.

Узагальнення їх думок уможливило формування двох точок зору на природу податкових ризиків. З одного боку це об'єктивна можливість для платника податків нести фінансові втрати, пов'язані з процедурою обчислення, сплати та оптимізації податків та інших неподаткових платежів. З іншого боку, податковий ризик включає небезпеку для суб'єкта податкових правовідносин понести фінансові та інші втрати, пов'язані з процесом оподаткування, внаслідок негативних відхилень спричинених невизначеністю зовнішнього середовища [1].

Підкреслюючи вагомий внесок зазначених учених у розбудову теоретичних та практичних аспектів корпоративного податкового менеджменту та формування системи заходів із забезпечення податкової безпеки підприємств, слід наголосити на тому, що поза їх увагою залишилися питання впливу податкових ризиків суб'єктів господарювання на фінансові ризики держави. Це зумовлює актуальність, наукову та практичну значимість даного дослідження.

Для виявлення впливу податкових ризиків суб'єктів господарювання на фінансові ризики держави, слід дослідити природу виникнення фінансових ризиків. Фінансові ризики являють собою відхилення прогностичних показників фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання від запланованого рівня, що призводять до зменшення надходжень бюджету та/або потребують додаткових витрат бюджету. Вони виражаються в абсолютних цифрах або у відсотках валового внутрішнього продукту.

Загалом, до впливу податкових ризиків підприємства на фінансові ризики держави можна віднести:

1) ризик зниження (невиконання плану) податкових надходжень в бюджетну систему країни, зокрема і внаслідок застосування платниками податків легальних схем мінімізації податкових платежів. Зменшуючи податкові

ризика за допомогою сумлінної економічної поведінки, платник податків намагається зробити так щоб, заплановані результати його діяльності співпали з фактично отриманими. Для того, щоб цю мету втілити в реальність потрібно величину, вкладеного капіталу в виробничу діяльність, порівняти з податковими ризиками і фінансовими результатами цієї діяльності, тоді підприємство буде отримувати максимальний дохід, витрачаючи при цьому менше грошових ресурсів;

2) ризик системного звуження податкової бази внаслідок скорочення обсягів вітчизняного та іноземного бізнесу, та інвестицій. Високі податкові ризики погіршують інвестиційний клімат в країні та зумовлюють відтік іноземних інвестицій. У такому разі зменшується активність і вітчизняних підприємств, що в свою чергу призводить до зменшення податкових надходжень до бюджету;

3) ризик відходу платників податків “в тінь”. Високі податкові ризики зумовлюють таку ситуацію, коли дуже складно здійснювати законну діяльність, сплачуючи податки в повному обсязі до бюджету. Підприємства можуть виплачувати свої працівникам “сіру” зарплату, на яку не будуть нараховуватися податки. Наразі цей вид негативного впливу податкового ризику є найбільш актуальним в Україні;

4) ризик зниження конкурентоспроможності національної податкової системи [2].

Вплив податкових ризиків на фінансові ризики держави може бути позитивним чи негативним.

Зокрема наслідки податкових ризиків вважаються *позитивними* тоді, коли платник податків отримує високий результат як підсумок своєї діяльності. Такий результат платник податків може отримати за допомогою податкового менеджменту, керуючи податками і передбачаючи зміни податкової політики країни, може прораховувати і знижувати свої податкові ризики. Подібна діяльність щодо управління податками має позитивний вплив на фінансовий ризик держави, оскільки успішна і чесна діяльність підприємства передбачає виплату податків та зборів до бюджету в повному розмірі. Натомість наслідки податкових ризиків для фінансової системи держави можуть бути *негативними* у тому випадку, якщо збільшення податкових ризиків підприємства спричиняє виникнення шкідливих економічних наслідків для суспільства і бюджету.

Враховуючи, що податкові ризики здійснюють суттєвий вплив не лише на стан економічної безпеки підприємства, але й на стан бюджетної системи держави, виникає необхідність їх підвищеного контролю. Це потребує прогнозування податкових потоків, оцінювання їх впливу на грошові потоки підприємства, оптимізації податкових платежів, що в сукупності передбачає формування та застосування виваженої податкової політики і запровадження дієвих заходів з мінімізації податкових ризиків.

Список використаних джерел:

1. Baymurov, T.M. 2016. Tax risks: Sources of emergence and ways of minimization. *Bulletin of modern science*, 4-1(16), p. 83-88.
2. Goncharenko, L.I., Vishnevskaya, N.G., Golishevsky, V.I. 2016. Basic country risks due to tax legislation changes regarding major taxpayers. *Taxpolicy&Practice*, 4(160), p. 52-61.

Лапада Ю.М.,
студентка ф-ту ФМТП, 4 курсу, спец. 051 «Економіка»,
ДВНЗ «КНТЕУ»,
Науковий керівник — Жук О.С. — к.е.н.,
доцент кафедри економіки та фінансів підприємства

CORPORATE TAX MANAGEMENT: COMPARATIVE ANALYSIS OF ENTERPRISE TAXES IN UKRAINE AND GERMANY

Taxes act as a powerful economic lever and influence a business' management decision-making process, often changing business tactics.

The task of tax management is to develop the tax policy of an enterprise depending on its economic strategy and activities, and to determine the tax system that would allow to obtain the highest profits by optimising tax payments to the state budget. The development and implementation of a tax strategy that will optimise the tax burden and maximise the company's bottom line is the aim of tax management.

Tax management is an essential component of financial planning in an enterprise. Financial sustainability depends primarily on a properly organised tax management, as it ensures the consistency of financial and business operations with taxation.

The first stage of organisation of the tax management process involves determining, on the basis of the statute on tax legislation, the range of major taxes to be paid to the various levels of budgets and non-budgetary funds.

Tax systems around the world differ in terms of the type of structure, number of taxes, tax rates, method of calculation, type of collection, etc. For example, the differences between the main business taxes (and tax rates) in Ukraine and Germany are described below.

Enterprise taxes in Germany:

- Trade tax - the base rate for trade tax = 3,5%, the total trade tax rate (base trade tax * municipal tax rate (between 200% and 580%)) = between 7% and 20,3%, depending on location (higher in urban areas).

- Corporation tax - 15% + 5,5% solidarity surcharge, so, the total tax rate = 15,825% of taxable income (annual profit).

- Income tax - instead of corporation tax; for freelancers, one-person businesses and partnerships:

Table 1

German income tax rates 2021:

Income	Tax Rate
Less than 9.744 euros	0%
9.744 - 57.918 euros	14% to 42%
57.919 - 274.612 euros	42%
More than 274.613 euros	45%

- VAT - 19% (7% for certain consumer goods and everyday services).

- Payroll tax (if you have employees) – social security contributions: Pension insurance - 9.3%; Unemployment insurance - 1.2%; Health insurance - 7.3%; Long-

term care insurance - 1.525%; the upper monthly salary limit varies according to the region.

- Church tax - 8%-9%, if your business is affiliated with any religious organisations.

Enterprise taxes in Ukraine (General taxation system (GTS)):

- Sales tax/VAT – 20%; reduced - 7%; turnover = more than 1 mil. UAH per year; goods and services exported abroad aren't subject to VAT.

- Corporate tax (legal entities) – 18%; 15% - profits received in Ukraine by enterprises that are not tax residents in Ukraine.

- Income tax (individuals) – 18%; dividend payments - 5%.

- Military charge – 1,5%.

- Consumer tax (excise duty) - according to the formula for the relevant product group in accordance with the Tax Code of Ukraine.

- Property tax: Building tax - set by local authorities, the maximum - 3% of the minimum wage per 1 sq.m. total area of residential or commercial real estate, additional rate of 25000 UAH - for apartments with an area of more than 300 sq.m. and houses with an area of over 500 sq.m.; Land plots – max. - 3% of the value of the land, max. – 1% for agricultural land plots and public land plots.

- Car tax – 25000 UAH/year, paid only by owners of cars not older than 5 years and the cost of which exceeds 375 minimum wages.

Simplified taxation system (STS):

1. Max. - 10% of the SL (FT) + 22% of the MW (SSC).

2. Max. - 20% of the MW (FT) + 22% of the MW (SSC).

3. 5% of income (FT, not VAT payer); 3% of income (FT, VAT payer) + 22% of the MW (SSC).

4. 0,19%-6,33%/1 ha, depends on the category of land + 22% of the MW (SSC).

/SL - subsistence level; FT - flat tax; MW - minimum wage; SSC – single social contribution./

It should be noted that Ukraine has 2 taxation systems – and each group in simplified system contains different conditions and restrictions (the number of employees, the amount of income per year, type of activity + only sole proprietors can use the 1st and 2nd groups, the 3rd and 4th groups can be chosen by both sole proprietors and legal entities). It's very important to carefully study all options and choose the best for the business.

Reference list

1. *Business taxes in Germany. IamExpat Weekly, 2021. Офіційний Інтернет-сайт. URL: <https://www.iamexpat.de/career/entrepreneur-germany/business-taxes> (дата звернення 10.05.2021).*

2. *Податки підприємств та податкова система в Україні. Німецький центр Аренс і Шварц, 2021. Офіційний Інтернет-сайт. URL: <https://ahrens.kiev.ua> (дата звернення 10.05.2021).*

Лукеріна К. С.
*студентка ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового
моніторингу*

РОЛЬ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Питання податкового менеджменту на підприємстві є дуже актуальним та водночас найменш досліджуваним. Раціональна, логічна та структурована система податкового менеджменту на підприємстві посідає дуже важливе місце в умовах глобальної економічної кризи, викликаній подіями березня 2020 року, які були пов'язані з епідемією коронавірусу. За таких умов податковий менеджмент виступає в ролі своєрідного буфера, що послаблює наслідки кризових явищ на фінансові, економічні та соціальні аспекти в державі.

Податковий менеджмент відіграє дуже важливу роль у системі державного управління фінансово-економічними процесами. Варто зазначити, що питання, пов'язані з податковим менеджментом, сьогодні, належать до найактуальніших завдань та викликають ряд суспільних дискусій. Дану ситуацію можна пояснити тим, що в Україні сформувалась обтяжлива та малоефективна податкова система з відносно невисокими, порівнюючи з розвиненими країнами, податковими ставками. Наприклад, ставка податку на прибуток підприємств в Україні становить 18%, тоді як у Німеччині – 29,89%, а у Франції – 31% [1].

Податковий менеджмент – це раціональне управління податковою діяльністю підприємства, яке полягає в оптимальному податковому навантаженні та мінімізації податкових ризиків. Слід додати, що за таких умов підприємство забезпечує для себе інвестиційний розвиток та ефективну діяльність, діючи в межах чинного законодавства, а також може визначати види господарської діяльності.

Основна мета податкового менеджменту полягає в тому, щоби збільшити чистий прибуток в умовах реального податкового середовища. Простіше кажучи, при податковому менеджменті слід зосереджувати увагу не тільки на методах скорочення податків, але і на методах ефективного менеджменту підприємством. Варто зазначити, що одним із найпростіших методів податкової оптимізації є підвищення ефективності діяльності підприємства. Даний спосіб забезпечує тривале та значне скорочення витрат, пов'язаних із податками, у довгостроковій перспективі.

Виділимо складові податкового обліку на підприємстві:

- 1) планування та організацію податкового обліку;

- 2) подальший контроль над веденням податкового обліку;
- 3) мінімізацію податків, згідно чинного законодавства [2].

Всі ці складові діють в синергії одне з одним та забезпечують максимізацію користі від податкового менеджменту на підприємстві.

Одним із найважливіших завдань для підприємств є правильність і своєчасність використання інструментів податкового менеджменту. Дана система стане у пригоді при розробці схем оптимальної структури організації господарської діяльності, яка буде здійснюватися з врахуванням чинного законодавства.

Беручи до уваги тенденції розвитку податкового менеджменту, можна виокремити такі його елементи:

- реалізація чіткого та логічного плану оптимізації податкових платежів на підприємстві;
- раціональне розміщення активів, яке передбачає не тільки їхню прибутковість, але і податки, які будуть сплачені після отримання доходів;
- мінімізація податкових платежів шляхом впровадження ефективних стратегій розподілу непрямих витрат;
- визначення та відслідковування податкових пільг, передбачених законодавством, які можна використовувати для оптимізації податкових платежів [3].

Підсумовуючи, можна сказати, що одним із найважливіших критеріїв у здійсненні податкового менеджменту є економічно обґрунтована та логічна діяльність підприємства, ефективна організація операцій щодо сплати податків і відповідність цих дій цілям податкового менеджменту.

Отже, податковий менеджмент відіграє дуже важливу роль у діяльності підприємства. Він забезпечує максимізацію прибутку та раціональне його використання, оптимізацію податкових платежів, керування податковими платежами та грошовими потоками, раціональне розміщення активів підприємства і, безумовно, своєчасну та правильну систему нарахування податків до бюджету відповідно до чинного законодавства. При раціональному веденні податкового менеджменту підприємство має можливість не тільки нормально функціонувати, виконуючи всі свої зобов'язання, але і зростати.

Список використаних джерел:

1. Романюта Е. Е. Моніторинг рівня податкового навантаження в Україні та країнах ЄС. *Світ фінансів*. 2018. С. 51–54.
2. Личковська М. Р. Податковий менеджмент як невід'ємна складова управління малим бізнесом. Проект «Норвегія- Україна». Вип. 9. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2020. С. 167-194.
3. Купчак М. Я. Організація податкового менеджменту на підприємстві / М. Я. Купчак, А. В. Саміло. *Податковий менеджмент*. Львів, 2020. С. 150–153.

Макійчук А.О.,
*студент ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Токарева Т.О. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового
моніторингу*

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

У сучасних умовах функціонування підприємств основним їх призначенням було та залишається досягнення максимальних показників діяльності, іншими словами, чистого прибутку. Тому питання підвищення результативності є надзвичайно актуальним і нині.

Результативність діяльності підприємства може підвищитись або у результаті збільшення темпів зростання прибутку, порівняно з темпами зростання витрат, так і в результаті зниження суми витрат. Із погляду керівника підприємницької структури, до категорії витрат також відносять податки та обов'язкові платежі [3].

В даному випадку, на допомогу приходить податковий менеджмент, який націлений на те, щоб мінімізувати обсяг витрат у вигляді податкових платежів, та як наслідок призвести до зростання фінансового результату діяльності підприємства.

Податковий менеджмент є основною частиною податкової політики як підприємства, так і держави в цілому. Він являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із вибором податкової системи, розрахунком податкових платежів, постійним контролем за їх здійсненням [2].

Його основна мета не зводиться до абсолютної мінімізації податкових платежів, вона полягає в активному впливі на максимізацію чистого прибутку при заданих параметрах податкового середовища та ринкової кон'юнктури [1]. Тобто, орієнтуватись необхідно не на тактику скорочення податків, а на стратегію оптимального управління підприємством.

Найнадійніший спосіб оптимізувати податки – це оптимізувати всю діяльність підприємства таким чином, щоб вона здійснювалась найбільш ефективним способом[1]. Такий підхід забезпечує більш значне та тривале скорочення податкових витрат на довгострокову перспективу.

Створення системи податкового менеджменту включає в себе розробку податкової політики підприємства, яка базується на його економічній стратегії та напрямках діяльності, а також визначення такої системи податків, яка б дала змогу отримувати найбільші прибутки, оптимізуючи податкові платежі до державного бюджету.

Основним завданням для підприємств є організація системи правильного та своєчасного застосування інструментів податкового планування, що є інструментом податкового менеджменту[2].

У рамках цієї системи повинні бути розроблені схеми оптимальної структури організації господарської діяльності з урахуванням вимог чинного податкового законодавства, одночасного використання наданих у рамках його дії можливостей. Тільки виконання повного спектра робіт дозволить найефективніше організувати податковий менеджмент на підприємствах[2].

Важливо також розуміти, що податковий менеджмент функціонує на основі норм прописаних у Податковому кодексі, проте найбільшого ефекту він досягає під час використання законних лазівок і колізій у вищезгаданому законодавстві.

При цьому ефективність його значно підвищується за умови правильної та цілеспрямованої організації. Це в свою чергу, потребує визначення цілей і завдань податкового планування.

Отже, метою податкового менеджменту є розробка та реалізація податкової стратегії, яка дозволить оптимально поєднати податкове навантаження та максимально досягнути результати підприємства.

Основними функціями реалізації податкового менеджменту є: податкове планування, розробка способів і методів ведення бухгалтерського, податкового обліку, контроль за правильністю та достовірністю податкових розрахунків, зниження податкових ризиків, оцінка ефективності принципів і способів податкового планування.

На завершення варто сказати, що корпоративний податковий менеджмент, будучи органічною частиною менеджменту фінансів країни, забезпечує наукове передбачення розвитку та визначення шляхів здійснення розширеного податкового відтворення[4].

Список використаних джерел:

1. Валєєва Д.Р. Корпоративний податковий менеджмент у системі управління підприємством. URL: <http://intkonf.org/valeeva-dr-korporativniy-podatkoviy-menedzhment-u-sistemi-upravlinnya-pidpriemstvom/> (дата звернення 03.05.2021)
2. Гринчук Ю. С. Податковий менеджмент в системі управління підприємством. Облік і фінанси АПК. 2011. № 3. – С. 125-129.
3. Крисоватий А. І. Податковий менеджмент: навч. посіб. Т.: Карт-бланш, 2004. 304 с.
4. Півняк Ю. В. Формування та розвиток податкового менеджменту на підприємстві: автореф. дис. .. канд. екон. наук: 08.04.01. Дніпропетровський держ. аграрний ун-т. Д., 2006. 21 с.
5. Ткачик Л. П. Особливості функціонування корпоративного податкового менеджменту. Бізнес Інформ. 2013. № 12. С. 333-338.

Мусієнко А. В

*студентка ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового
моніторингу*

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ ЧЕРЕЗ ОФШОРНІ ЗОНИ

Система оподаткування доходів підприємств – це важливий інструмент регулювання економіки в цілому, що може сприяти зростанню виробництва та гальмуванню темпів зростання інфляції. Проте, система оподаткування може скорочувати споживання, стримувати інвестиційні потоки. Податкові платежі, в теперішній час, є одним із впливовіших факторів фінансової діяльності підприємств, і тому, щоб підприємницькі одиниці нормально функціонували на фоні нестабільного соціально-економічного стану, менеджмент установи може розробити стратегію управління податками. Податковий менеджмент суттєво впливає на вдосконалення методів управління підприємством, сприяє зростанню рівня рентабельності виробництва та стабільного функціонування, виконавши зобов'язання перед контрагентами [2].

На підприємствах використовують певні підходи до податкового планування, серед яких: визначення сум податкових платежів майбутнього періоду, здійснення фінансової діяльності через розміщення активів для досягнення низького рівня податкових зобов'язань і оптимізація податкового менеджменту. Оптимізація податкових платежів полягає в їх мінімізації та максимізації доходів підприємства. Для мінімізації суми виплати податкових платежів використовують податкову політику, що включає такі напрями функціонування: використання податкових пільг, облік сплати податкових платежів на майбутні періоди та надходжень на планувальний період, ефективна система оподаткування тощо.

Використання податкових пільг включає їх оптимізацію, яка характеризується ефективним і вмілим використанням пільгового оподаткування, що може посприяти побудові ефективної податкової політики в межах підприємства. При здійсненні формування системи оподаткування суб'єкта господарювання, податковий менеджмент може спрямовуватись на фактори переваг окремого оподаткування по різних територіальних одиницях, одним із яких є офшорні зони.

Офшорні компанії характеризуються низьким рівнем оподаткування, або його звільненням при умові попередньої плати. Така система оподаткування приваблює не лише юридичних осіб, але й фізичних осіб, які ставлять за мету створення власних підприємницьких одиниць в офшорних зонах. Офшорними

зонами виступають країни або їх відокремлені території, де для іноземних власників компаній встановлені такі умови:

- 1) значні розміри пільг в оподаткуванні;
- 2) зниження або скасування вимог до ведення бухгалтерського обліку та зняття митних і торгівельних обмежень;
- 3) здійснення діяльності за межами офшорної зони, аби не перевантажувати територію великими витратами.

Створення офшорних компаній є вигідним для підприємців, оскільки маючи одночасно два підприємства – в межах країни проживання й офшорної зони – керівники можуть показувати витрати, що зможуть їм дозволити знизити ставку податку фактично до нуля. Перевагами офшорних компаній є [1]:

- ✓ незалежність і повна конфіденційність у функціонуванні підприємства (конфіденційність характеризується реєстрацією офшорної компанії через ім'я юристів і установ, які реєструють компанії, не вказуючи справжніх власників);
- ✓ низькі рівні податкових платежів або фактична їхня відсутність;
- ✓ рахунки в банківських установах можуть бути у будь-якій валюті;
- ✓ низькі ставки за митним платежем;
- ✓ прибуток, виражений за стабільним курсом валюти та в країні зі стабільним політико-економічним становищем.

Офшорні зони за особливостями функціонування поділяють на такі види: класичні; компанії з низьким рівнем оподаткування; компанії з високим рівнем оподаткування. Класичні офшорні компанії сплачують фіксовану ставку митного платежу, звільняються від оподаткування або сплачують податки за нульовою ставкою.

Офшорні компанії з низьким рівнем оподаткування характеризуються високим рівнем репутації серед міжнародних офшорних зон, проте зареєстровані компанії сплачують податки за низьким рівнем.

Офшорні компанії, або on-shore – території, які характеризуються високим рівнем оподаткування, і лише при дотриманні певних умов окремі зареєстровані компанії можуть сплачувати податки за низьким рівнем [1, с.102].

Отже, офшорні зони характеризуються одним із ефективних засобів оптимізації податкового планування, що полягає у мінімізації впливу податків на фінансові результати підприємства. Проте, така діяльність повинна контролюватися державними органами-резидентами, оскільки ухилення від оподаткування може загрожувати національній безпеці країни.

Список використаних джерел

1. Адамик О.В. Податкове планування: Навчальний посібник. Тернопіль: ТАНГ, 2015. 99 с.
2. Корецька С. О. Удосконалення методів податкового планування на підприємстві. *Агросвіт*. №19. С. 31–36.
3. Мудряк Т. О. Ухилення від оподаткування шляхом використання офшорних зон. *Нілан-ЛТД, Вінниця*. 2016. №1. С. 99–104.

ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС

В сучасних умовах розвитку ринкової системи господарська діяльність в Україні пов'язана зі зростанням підприємницької активності в усіх сферах економіки. Одним із перспективних напрямів дії конкурентно-ринкового середовища є розвиток малого бізнесу. Найбільш вагомими перевагами малих підприємств порівняно із середніми і великими є те, що вони мобільніші до змін в економіці, здатні оперативно освоювати нові види виробництва, забезпечують швидку окупність інвестованого капіталу та не потребують складної процедури реєстрації. Важлива економічна роль малого бізнесу полягає у створенні великої кількості нових робочих місць та сприянні соціально-економічному розвитку малих населених пунктів [1]. Ця форма підприємництва несе в собі великий антимонопольний потенціал, слугує серйозним фактором перебудови і досягнень по ряду напрямків науково-технічного прогресу.

Найсуттєвішою перешкодою для суб'єктів господарювання в малому бізнесі зазвичай є обмеженість фінансування та податки, внаслідок сплати яких майже не залишається коштів для подальшого розвитку. Також проблемним питанням є складність податкового адміністрування, результатом якого є необхідність додаткових фінансових витрат на сплату штрафних санкцій за недотримання процедур обчислення та сплати податків.

Однією з функцій податку є стимулююча, однак в Україні переважають фіскальна та контролююча. За оцінками фахівців, українській системі оподаткування на даний момент не вистачає саме стимулюючої функції, а також розуміння того, що до платника податків треба застосовувати не лише методи покарання, але і заохочення. Таким чином, в 1998 році була введена Указом Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» № 727/98. Сутність спрощеної системи оподаткування полягає в тому, що підприємець сплачує тільки один вид податку: єдиний — у місцевий бюджет. Крім нього підприємці сплачують єдиний соціальний внесок, що зараховується на рахунки органів Міністерства доходів і зборів [2].

Суб'єкти підприємницької діяльності в Україні можуть реєструватись у двох формах: як фізична особа-підприємець або як юридична особа, а також вони можуть самостійно обрати податковий режим: загальний чи спеціальний (по спрощеній системі). Різницю між загальною і спеціальною (спрощеною) системою оподаткування представлено в табл.1 [3].

Таблиця 1

Порівняння загальної і спеціальної (спрощеної) систем оподаткування

Система оподаткування	Характеристика	
Загальна система	Передбачає сплату наступних податків: • Основна ставка – 18% від доходу; • Військовий збір на доходи фізичних осіб – 1,5% з доходу; • Спеціальна ставка для юридичних осіб – 0% або 3% від доходу (для страховиків залежно від виду страхування).	
Спрощена система	Платники першої групи	• Для фізичних осіб; • річний ліміт доходу – до 300 000 гривень ; • Податок складає до 10% прожиткового мінімуму.
	Платники другої групи	• Для фізичних осіб; • річний ліміт доходу – 1 мільйон 500 тисяч гривень; • Податок складає до 20% мінімальної ЗП.
	Платники третьої групи	• Для фізичних осіб та підприємств; • Річний дохід не перевищує 5 мільйонів гривень; • Податок не фіксований.
	Платники четвертої групи	• Для сільськогосподарських товаровиробників; • Розмір податку для цієї групи залежить від категорії земель.

На відміну від України в країнах ЄС спрощені системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва майже не використовується. Натомість набули поширення інші форми державної підтримки цього типу підприємств, а саме [4]: створення рівних умов оподаткування підприємств різних організаційно-правових форм;

забезпечення податкового нейтралітету у разі зміни організаційно-правової форми підприємства;

звільнення деяких підприємств від необхідності ведення звітності про результати господарської діяльності та запровадження спрощеної системи бухгалтерського обліку і звітності;

зменшення ставки податку на прибуток суб'єктів малого бізнесу

запровадження спеціальних режимів оподаткування податком на додану вартість деяких видів операцій, характерних для фермерських господарств і сільськогосподарських кооперативів;

використання податків на оціночний дохід і мінімальні податки.

Список використаних джерел

1. Михальчинець Г. Т. Оподаткування малого бізнесу як напрям розвитку підприємництва в Україні. Молодий вчений. 2014. № 11 (14). С. 79
2. Солованюк С. М. Спрощена система малого бізнесу в Україні. Інтернаука. 2017. № 2 (24). С. 127
3. Оподаткування бізнесу в Україні. URL: <https://www.ipay.ua/blog/news/opodatkuвання-v-ukraini> (дата звернення 03.05.2021)
4. Гавренкова Т. С. Податкове стимулювання розвитку малого бізнесу в контексті зарубіжного досвіду. С. 231

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКАМИ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

Сучасні ринкові відносини зумовлюють відповідальність і самостійність підприємств із розробки та прийняття управлінських рішень по забезпеченню ефективності розрахунків із контрагентами. Стан дебіторської та кредиторської заборгованості, їх розміри і якість складають основу платоспроможності і безперервного функціонування підприємства.

Ефективне управлінське рішення щодо розрахунків з контрагентами – це результат коректного відображення в бухгалтерському обліку стану розрахунків з дебіторами – кредиторами, аналізу, економічного обґрунтування, прогнозування та вибору оптимального варіанта з набору альтернатив забезпечення платоспроможності та безперервного функціонування підприємства. [3]

Значна кількість вчених займалась пошуком способів підвищення ефективності управління розрахунками з покупцями і замовниками на підприємстві: Т.В. Бочуля, І.М. Белова, Т.М. Безродна, Т.Г. Камінська, Л.М. Кіндрацька, Ю.П. Остапенко, І.І. Пилипенко та інші.

Для того, щоб запропонувати напрями вдосконалення облікового забезпечення управління розрахунками з покупцями і замовниками, потрібно визначитись із поняттям «обліково-аналітичне забезпечення». Т. М. Безродна розуміє це поняття як процес підготовки обліково-аналітичної інформації, забезпечення її кількості та якості [2]. На думку Ю.П. Остапенко, «обліково-аналітичне забезпечення управління розрахунками на підприємстві за своєю суттю є системою збору, накопичення і обробки облікової інформації та її узагальнення за допомогою економічного аналізу для прийняття управлінських рішень керівництвом підприємства з метою зменшення фінансових ризиків та доведення обсягів заборгованості до рівнів, які не матимуть негативного впливу на фінансово-майновий стан підприємства та його подальший розвиток» [4].

Основними пріоритетними напрямками управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства слід визнати:

1. Організацію повного та достовірного обліку дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства і перенесення облікових даних до його звітності;

2. Аналіз структури та динаміки заборгованості підприємства в попередніх періодах (оборотність дебіторської заборгованості, оборотність кредиторської заборгованості, середній строк обороту дебіторської заборгованості та

зобов'язань, коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості, питома вага дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних активів підприємства, частка кредиторської заборгованості в загальному обсязі зобов'язань, відношення середньої величини дебіторської заборгованості до виручки від реалізації продукції (надання послуг), частка сумнівної дебіторської заборгованості в її загальному обсязі, співвідношенням суми усіх зобов'язань підприємства і суми активів);

3. Оптимізацію структури дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства;

4. Визначення кола потенційних контрагентів та суворе планування дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства на майбутні періоди;

5. Постійний моніторинг дебіторської та кредиторської заборгованості;

6. Визначення можливості застосування кредитної політики щодо окремих покупців продукції та формування її принципів і умов;

7. Прискорення процесу погашення дебіторської та кредиторської заборгованості за допомогою сучасних форм її рефінансування;

8. Здійснення ефективного контролю за формуванням та погашенням дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства та розрахунок розміру резерву сумнівних боргів. [1]

Для задоволення управлінських потреб щодо обліково забезпечення розрахунками з покупцями і замовниками необхідно:

1. Здійснювати аналіз дебіторської заборгованості за попередні звітні періоди;

2. Проводити планування дебіторської заборгованості на підприємстві, під час якого визначається обсяг продаж, в тому числі з відстрочкою платежу;

3. Регулярно проводити інвентаризацію заборгованості, враховуючи її важливість і вплив на ліквідність підприємства;

4. Створювати резерв сумнівних боргів та виробити порядок його визначення в обліковій політиці підприємства;

5. здійснювати контроль за величиною дебіторської заборгованості та проводити розрахунок гранично допустимої величини такої заборгованості;

6. Призначити відповідальних співробітників, які залучені до процесу контролю за виникненням і погашенням дебіторської заборгованості

7. Затвердити порядок стягнення дебіторської заборгованості, застосування альтернативних методів погашення дебіторської заборгованості.

Список використаних джерел

1. Бочуля Т.В. Системний підхід до впровадження інформаційних систем обліку. Фінансово-економічне, обліково-аналітичне та організаційно-правове забезпечення відтворювальних процесів на шляху до економіки знань: матеріали міжнар. наук.-практ. інтер.-конф. (м. Чернівці, 25-26 листопада 2010 р.). БДФА, 2010. С. 360-362.

2. Безродна Т. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством: визначення сутності поняття. Вісн. Східноукр.нац.ун-ту ім. В. Даля.Ч.2. 2008. № 10 (128). С.35-38

3. Белова І.М. Бухгалтерський облік в Україні у ХІХ-ХХ столітті. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 14, 2017. С. 22-27.

4. Ostapenko Yu. IMPROVING ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR SETTLEMENT MANAGEMENT WITH CUSTOMERS AND CUSTOMERS // *The World During a Pandemic: New Challenges for Science. Abstracts of the 18th International scientific and practical conference. Pegas Publishing, Canada. 2021. Pp. 125- 132.* URL: <http://el-conf.com.ua/>

УДК 657

Олійник Є.С.,
студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ВІТЧИЗНЯНА ТА МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У сучасних умовах розвитку системи оподаткування існує чимало невирішених питань, зокрема, оптимальність ставок, результативність адміністрування розрахунків із бюджетом, гармонізація податкового та фінансового обліку тощо. Зміни, що відбулися в структурі податкових відносин, потребують детального вивчення й аналізу. Саме тому питання податкового менеджменту та податкового планування як на підприємстві, так і в державі мають стратегічне значення [4].

Як свідчить міжнародний досвід розвитку системи оподаткування, саме законодавство штовхає платників податків на пошук шляхів ухилення від сплати податків, оскільки механізм оподаткування суперечить загальній економічній логіці: відсутність чітких правил у визначенні бази оподаткування, неефективна система адміністрування податків, недовіра до уряду тощо. За результатами податкових реформ у більшості країн ЄС протягом 1996 – 2006 років ставки податку на додану вартість, на відміну від податків із доходів, були стабільними. В окремих країнах здійснювався їх перегляд як з метою підвищення (Кіпр, Словенія, Німеччина, Греція, Італія, Нідерланди, Португалія), так і з метою зниження (Чехія, Словаччина, Угорщина і Франція). Слід зазначити, що з 2012 по 2016 рр. у Європейському Союзі збільшилася частка непрямих податків у ВВП з 12 до 15,5%. Така динаміка зумовлена лібералізацією податкових систем більшості країн Євросоюзу, що зменшили податковий тиск на виробничий бізнес, знижуючи частку прямих податків [2]. Зокрема, у Франції для оцінки сумлінності дій платника податків використовується поняття «зловживання правом» (*abus de droit*) [1].

Етапи дії Податкового кодексу виявили низку ключових моментів, зокрема:

1. Дієвості системного виявлення фактів зловживань і корупції (як із боку платників податків, так і контролюючих органів).
2. Узагальненню результатів професійного аналізу практичного застосування окремих процедур оподаткування.

3. Оперативне реагування на невідповідність отриманих результатів запланованим і внесення відповідних змін і доповнень у Податковий кодекс.

Відтак, ключовими моментами податкового менеджменту на макрорівні можуть бути: формування відповідального ставлення платників податків до виконання податкових зобов'язань на засадах дотримання задекларованих норм і принципів Податкового кодексу; підвищення ступеня цілісності системи збору податків із урахуванням мобільності та перспективи розвитку малого бізнесу; удосконалення системи адміністрування, передусім, у частині усунення корупційних схем, суб'єктивізму, декриміналізації процесів бюджетного відшкодування, зменшення масштабів ухилення від сплати податків; зміцнення конкурентних позицій вітчизняних підприємств шляхом зниження податкового навантаження на вітчизняного виробника; створення сприятливих умов для формування інвестиційного клімату, розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності шляхом застосування інструменту податкового її стимулювання; забезпечення механізму захисту прав платників податків шляхом створення ефективної системи розв'язання спорів із податкових питань під час проведення процедури адміністративного оскарження; розробка уніфікованих для контролюючих органів правил здійснення контролю за нарахуванням та сплатою податків і зборів (обов'язкових платежів); внесення змін до податкового законодавства з метою зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування; запровадження нової системи розподілу податку на прибуток, а також податку на додану вартість за місцезнаходженням філій; передбачення механізму здійснення зарахування податку з доходів фізичних осіб до бюджету територіальної громади за місцем утримання такого податку; гармонізація національного податкового законодавства з законодавством ЄС із урахуванням перспективи поглиблення економічної інтеграції з ЄС; забезпечення стабільності, прозорості та передбачуваності податкової системи в Україні [3].

Запровадження системи податкового менеджменту на макрорівні є своєчасним і необхідним. Реформування податкової системи беззаперечно є фактором створення раціональної податкової системи з вищим ступенем цілісності, нейтральності, справедливості, передбачуваності, відповідності вимогам податкового законодавства ЄС. В умовах реформування податкової системи ефективність податкового менеджменту на рівні держави полягає в умінні розпізнавати стратегічні проблеми та швидко вирішувати їх, зменшуючи негативний вплив на збалансованість фінансової системи та на обсяги податкових надходжень до Державного бюджету.

Список використаних джерел

1. Супруненко С. А. *Вдосконалення податкового планування в інтересах держави і підприємства. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 350 с.
2. Швець Ю. О., Завальнюк А. О. *Податкові реформи в країнах ЄС: переваги, недоліки їх впровадження в податкову систему України. Європейський вектор економічного розвитку*. 2016. С. 129-130.
3. Левицька С. О., Цимбалюк А. Ф. *Податковий менеджмент на макрорівні. Фінансова система України*. 2011. С. 74-75.
4. Алексєєв І., Червінська О. *Планування інформаційного забезпечення податкових потоків підприємства. Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. С. 3-6.

Омелян Х.А.,
*студентка ІНЕМ, 3 курсу, спец. 072 “Фінанси,
банківська справа та страхування”,
Національний університет “Львівська політехніка”
Науковий керівник — Синютка Н.Г. - к.е.н.,
доцент кафедри фінансів*

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ БАГАТСТВА ТА ПРЕДМЕТІВ РОЗКОШІ В УКРАЇНІ

В Податковому кодексі України відсутнє визначення таких понять як “багатство” та “предмети розкоші”. В економічній теорії існує правило, яке описує, що до предметів розкоші відносять ті блага, для яких коефіцієнт еластичності попиту за доходом більший за одиницю, а до предметів першої необхідності відносять ті блага, для яких цей коефіцієнт менший за одиницю [1]. Класики економічної думки Адам Сміт та Девід Рікардо ототожнювали багатство з майном і трактували його як сукупність предметів, які слугують для задоволення потреб і знаходяться у власності окремої особи, групи осіб чи цілого народу [5]. Поняття багатства дуже відносне, але в сучасному розумінні воно пов'язується не просто з майном, а зі значним за своїми розмірами майном.

Протягом усього періоду існування незалежної України ведеться багато розмов про необхідність оподаткування багатства (розкоші). Навіть було кілька спроб запровадження такого податку. Наприклад, у 2012 році було розроблено законопроект “Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування багатства та предметів розкоші” від 5 червня 2012 року №10558 [3]. Законопроект мав ряд недоліків, такі як: відсутність визначення понять “предмети розкоші” та “багатство”; неможливість проконтролювати наявність раніше придбаних предметів розкоші; можливість ухилення від оподаткування за рахунок “переписування” власності на родичів; відсутність методики оцінювання деяких об'єктів оподаткування (нерухомість, яхти, літаки та інші) та невизначеність суб'єктів оцінювання. В результаті законопроект було відкликано.

Також в 2015 році Міністерство фінансів України запропонувало ввести особливий контроль над сплатою податків більш заможних верств населення. Заможною особою Мінфін пропонував вважати тих, хто відповідає одному з критеріїв: є кінцевим бенефіціаром великого платника податків; прямо або опосередковано володіє 20% і більше юридичної особи, що є податковим резидентом іншої держави і задекларувало прибуток за попередній податковий рік 10 млн. євро і більше; загальний річний оподатковуваний дохід за попередній податковий (звітний) рік перевищує 50 млн. грн.

На сьогодні в Україні встановлені податкові ставки на доходи фізичних осіб — 18%, 9%, 5%, 0%, в залежності від об'єкту оподаткування. Так званий “податок на багатство та предмети розкоші” сплачується лише при наявності особливо цінного майна. В таблиці 1 наведено, що, згідно з 265-267 статтями Податкового кодексу України, може вважатись таким майном [2].

По суті, "податок на багатство" в Україні стягується у формі майнового збору. Платником виступає фізична особа або підприємство, зокрема й іноземне, що є власником транспортного засобу або об'єкта нерухомості (будинку, квартири), що підпадає під оподаткування. Проте законодавством визначено ряд випадків, коли власник нерухомості може бути звільнений від сплати такого податку [2].

Загалом ідея впровадження оподаткування багатства та розкоші є досить привабливою та перспективною, оскільки багато заможних людей у всьому світі, якщо не прямо уникають оподаткування, то використовують різноманітні засоби для оптимізації своїх податкових платежів і приховування активів від контролюючих органів. У своїй книзі "Капітал у ХХІ столітті" Тома Пікетті пропонує свій підхід до вирішення проблеми: глобальна система прогресивної ставки податку на багатство для зменшення нерівності [4].

Автор вважає, що основний рушій нерівності, - тенденція перевищення норми дохідності над показниками економічного зростання, - сьогодні загрожує крайніми показниками нерівності, що пробуджує невдоволення в населення та підриває демократичні цінності, провокує соціальну та економічну нестабільність.

Таблиця 1

Об'єкти оподаткування «податку на багатство та предмети розкоші»

Об'єкт	Умови оподаткування	Ставка податку на рік
Легкове авто	Вік — не більше 5 років Ринкова вартість — більше ніж 375 мінімальних зарплат	25 000 грн. за кожен одиницю
Квартира	Загальна площа понад 60 м ²	до 1,5% розміру мінімальної ЗП, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 м ² бази оподаткування + 25000 грн. за кожен об'єкт загальною площею ≥ 300 м ²
Будинок, нежитлове приміщення	Загальна площа понад 120 м ²	до 1,5% розміру мінімальної ЗП, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 м ² бази оподаткування + 25000 грн. за кожен об'єкт загальною площею ≥ 500 м ²

Політичні дії стримували загрозове зростання нерівності в минулому і, за словами Пікетті, можуть робити це й зараз. За оцінками експертів, обсяги активів в офшорах сягають до 10% світового ВВП. Проте існує також ряд недоліків такого оподаткування, це: труднощі з визначенням бази оподаткування; відносно складне адміністрування такого податку. До того ж фіскальна значущість такого податку в країнах, де він вже запроваджений не сягає великих значень.

Отже, оподаткування багатства та розкоші в Україні могло б стати хорошим джерелом збільшення дохідної частини бюджету та збільшити внесок заможних громадян у його наповнення. Такий податок також забезпечував би

дотримання соціальної справедливості, проте для того щоб він ефективно спрацював у нашій державі потрібні сильні державні інституції та ефективна стратегія податкової політики.

Список використаних джерел

1. Крупка М.І., Островерх П.І., Реверчук С.К. *Основи економічної теорії: підручник*. К.: Атіка, 2001. 344 с.;
2. Податковий кодекс України: станом на 28 квітня 2021р. / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112;
3. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування багатства та предметів розкоші» від 5 червня 2012 року № 10558/ Верховна Рада України.;
4. Тома Пікетті. *Капітал у XXI столітті: пер. з англійської Наталії Палій*. К.: Наш Формат, 2016. 696 с.;
5. Тучак Т.В. *Тенденції оподаткування багатства. Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. №12. с. 82-85.

УДК 657.6.

Павловська Х. Ю.

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Федорченко О. Є. – к. е. н., доцент
кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Усі підприємства, які перебувають на загальній системі оподаткування та за результатами звітного періоду отримують прибуток, повинні сплачувати податок на прибуток. Даний податок відіграє важливу роль при оподаткуванні господарюючих суб'єктів, оскільки є фактичним джерелом наповнення бюджету. Винятковість податку на прибуток полягає й у тому, що механізм його справляння дозволяє забезпечувати практичне поєднання фіскальної та регулюючої функцій податків і стимулювати поживлення інвестиційної та інноваційної діяльності та розвиток конкурентних відносин. Проте, в той же час, існують дискусії на рахунок традиційного податку на прибуток транспортних підприємств. На жаль, поширеною проблемою є масове ухилення від сплати даного податку через «тіньовий» бізнес та завищення підприємствами своїх витрат, що в результаті призводить до зменшення надходжень до Державного бюджету. У зв'язку з цією проблемою виникла гостра необхідність у трансформації податку та прибуток транспортних підприємств та запровадженні податку на виведений капітал.

Тема особливостей оподаткування фінансових результатів на транспортних підприємствах, зокрема реформування податку на прибуток, є досить спірною і викликає значний інтерес у багатьох науковців, серед яких Т. Шевцова, О. Шемяткін, І. Таптунова, А. Савченко та інші.

Автори у своїх дослідженнях констатують те, що у чинній системі податку на прибуток транспортних компаній база оподаткування складається із скоригованого фінансового прибутку компаній, що оподатковується за ставкою 18%, з подальшою сплатою податку на доходи фізичних осіб на рівні 5% та військового збору у 1,5% при виплаті дивідендів приватним особам – засновникам таких компаній. Цей податок не має негативного впливу на інвестиції, оскільки база оподаткування та ставка податку є в межах міжнародної практики. Запропонований податок на виведений капітал передбачає зміну бази оподаткування на транзакції, які включають виплату дивідендів та інші форми «виведення капіталу» з податкової системи. Відповідно до проекту закону «Про податок на виведений капітал» такі транзакції буде оподатковано за ставками 15% для дивідендів та 20% для інших форм виведення капіталу, ніби то завищення трансфертних цін або індексація процентних ставок за кредитами від пов'язаних осіб, що часто є ефективними формами ухилення від сплати податку. Ця система суттєво відрізняється від чинної на даний момент системи оподаткування податком на прибуток, оскільки база оподаткування складається з транзакцій з неплатниками податку на виведений капітал, та не використовує більш комплексну базу оподаткування, яку розраховують на основі фінансової звітності.

Податок на виведений капітал – це фундаментально інший підхід порівняно з діючим зараз податком на прибуток. Основними причинами було для запропонованих фундаментальних змін оподаткування прибутку транспортних підприємств є:

- ✓ Збільшення інвестицій. У податку на виведений капітал прибутки оподатковуються лише тоді, коли вони фактично надходять до фізичних осіб або коли капітал залишає податкову систему (наприклад до пов'язаних компаній в інших країнах). Отже, нерозподілені прибутки, використані для інвестицій, даним податком не оподатковуються, на відміну від чинної системи. Це дало би змогу постійно стимулювати інвестиції.

- ✓ Зменшення адміністративного навантаження. Оскільки база оподаткування змінюється з фінансових прибутків до операцій, податок, заснований на операціях, буде формувати менше адміністративне навантаження ніж податок на основі фінансової звітності як для підприємств, так і для податкових органів.

Прогнозують, що запровадження податку на виведений капітал у перші роки призведе до втрати доходів державного бюджету, хоча ці втрати буде компенсовано пізніше, так як стане значно легше контролювати дотримання компаніями законодавства та не допускати перенесення ними збитків на майбутні періоди. Через складний стан бюджетних фінансів в Україні при впровадженні податку на виведений капітал потрібно обов'язково переконатись, що будь-які втрати бюджетних доходів, які можуть сягнути 2% ВВП, буде компенсовано за рахунок зниження бюджетних видатків або збільшення податків.

Адміністративний тягар на транспортні компанії та податкові органи може бути нижчим у системі податку на виведений капітал через нижчу кількість транзакцій, які є предметом для оподаткування та відсутність окремих складних

концепцій обліку, на які поширюються податкові перевірки. Витрати на перехід до нової системи існуватимуть, але, імовірно, будуть низькими.

В цілому, в довгостроковому періоді система запровадження податку на виведений капітал може генерувати такі ж бюджетні доходи, як і податок на прибуток підприємств, а через менші видатки на дотримання законодавства сприятиме суттєвому зниженню адміністративного навантаження як для компаній, так і для податкових органів. Проте, податок на виведений капітал може бути запроваджений лише за умови повної та доцільної компенсації втрат бюджетних доходів, особливо в перші роки запровадження податку, за рахунок зниження бюджетних видатків або збільшення інших податкових надходжень. Тобто, без заходів компенсації сукупний вплив запровадження податку на виведений капітал буде точно негативним. Противники даного податку акцентують увагу на ще одній проблемі: запровадження податку на виведений капітал може ускладнити бухгалтерський облік та життя бухгалтерам.

Зважаючи на всі перспективи та проблеми запровадження податку на виведений капітал, вважаємо, що таке трансформування податку на прибуток все ж таки є доречним, тому що транспортні компанії перестануть штучно завищувати витрати чи платити власним же офшорним компаніям за «надання послуг». Хоча, на перший погляд, такого роду оподаткування здається не вигідним ні для власників компаній, ні для держави, у майбутньому усі «будуть у вигазі». На початку власники будуть отримувати менші суми дивідендів, ніж отримували би при оподаткуванні податком на прибуток, але більші суми інвестуватимуться у розвиток компанії, що в майбутньому буде їм приносити відповідно більші суми доходів. Щодо держави, вона отримуватиме належні їй суми, оскільки компанії будуть оподатковувати свої реальні доходи. Для зменшення негативного фіскального впливу пропонуємо застосувати дещо вищу ставку податку на виведений капітал ніж 15% чи 20% , які сьогодні запропоновано в проекті. На нашу думку, нижня межа повинна відповідати ставці ПДФО (включно із військовим збором). Також потрібно визначити чіткі вимоги щодо звітування компаніями щодо операцій при оподаткуванні податком на виведений капітал. Потрібно знайти прагматичний усереднений підхід між потребою у надмірній звітності та занадто малому обсягу інформації, який подається в ДПС.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. Дата оновлення: 02.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 06.04.2021)
2. Савченко А. М., Гудим А. І. Порівняльний аналіз податку на прибуток та податку на виведений капітал: сучасні реалії та перспективи. Економічна наука. 2018. Вип. 11. С. 66-69.
3. Заха Д., Оттен Т, Бетлій О., Джуччі Р. Податок на прибуток підприємств чи податок на виведений капітал: аналіз та рекомендації. URL: https://www.beratergruppukraine.de/wordpress/wpcontent/uploads/2017/04/PS_01_2017_ukr.pdf (дата звернення 07.04.2021).
4. Базиліук А. В., Малишкін О. І. Бухгалтерський та податковий облік автотранспорту та перевезень: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. С.256

АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ ПОДАТКОВИХ СПОРІВ В УКРАЇНІ

Сучасна система правосуддя в Україні має низку істотних недоліків, таких як велика завантаженість судів, значні судові витрати, недостатня розвиненість механізмів змагальності та рівності сторін у процесі судочинства, складність і тривалість судового процесу.

На противагу судовому оскарженню, адміністративне оскарження вважається досудовим способом вирішення податкових спорів й не вимагає значних матеріальних та часових затрат від платника податків.

Один із альтернативних методів досудового (адміністративного) вирішення конфліктів у податкових правовідносинах є медіація. Медіація – новий перспективний спосіб вирішення спорів як у публічно-правовій, так і в приватно-правовій сфері та може бути застосована на різних їхніх стадіях.

Згідно з Конституції України, держава гарантує кожному громадянину України можливість будь-якими не забороненими законом способами захищати свої права та свободи від порушень і протиправних посягань. Відтак, зважаючи на конституційне підґрунтя, можна стверджувати, що запровадження медіації в Україні є реальною можливістю поліпшення вирішення конфліктних ситуацій мирним шляхом.

Наразі процедура здійснення медіації в Україні не є регламентованою на законодавчому рівні. Хоч у 2018 році була ухвалена Постанова Верховної Ради України «Про прийняття за основу проекту закону України про медіацію» [1]. Однак остаточно прийнятого закону щодо здійснення медіації та створення нового інституту медіації немає й донині.

У проекті закону про медіацію вказується, що це альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, за допомогою якого дві або більше сторін спору намагаються в межах структурованого процесу за участі медіатора досягти згоди для вирішення їх спору. Крім того визначаються основні принципи медіації, правові засади проведення процедури медіації, умови набуття статусу медіатора, особливості проведення процедури медіації під час судового або третейського розгляду, механізми контролю за якістю надання послуг медіації та засади державної політики у сфері медіації [1].

Поступово українське законодавство створює підґрунтя для подальшого впровадження процесу медіації в податкових правовідносинах. Прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового

компромісу», у якому визначено, що податковий компроміс не застосовується у разі, якщо платник податків розпочинає процедуру адміністративного або судового оскарження податкового повідомлення-рішення, прийнятого контролюючим органом за результатами документальної позапланової перевірки. Тобто податковий компроміс розглядається як інший, відмінний від існуючих шляхів розв'язання податкових спорів.

Наразі правове регулювання медіації в Україні відбувається за допомогою угод, укладених між медіатором і сторонами медіації, та Кодексу етики медіатора (для медіаторів Українського центру медіації). Також на загальнодержавному рівні питання інституту медіації визначено в межах низки міжнародних нормативно-правових актів, ратифікованих нашою державою, та вітчизняних регуляторних документів, а саме: Цивільно-процесуального, Господарсько-процесуального, Кримінального, Кримінально-процесуального кодексів та Кодексу адміністративного судочинства України, Закону України «Про третейські суди» тощо.

Проте зазначених документів недостатньо для повноцінного впровадження медіації у практику, адже наявні норми здійснюють лише її фрагментарне регулювання. Крім того, у нормативно-правових актах, що регулюють медіацію в Україні, відсутні положення про можливість застосування цієї процедури для врегулювання конфліктів, які виникають у процесі нарахування та сплати податків, що обмежує розвиток податкового відомства України у напрямі побудови партнерських відносин з платниками податків, швидкого пошуку обопільно прийнятного рішення та надходження узгоджених сум податків до бюджету.

Отже, Україні, безсумнівно, необхідно звернути увагу на прийняття та затвердження на законодавчому рівні інституту податкової медіації, оскільки здійснення процесу медіації є вигідним як платникам податків, так і контролюючим органам, які отримують, з одного боку, реальну сплату податків, а з іншого – спокій та імунітет від майбутніх перевірок.

Список використаних джерел

1. Макаренко Є. Закон про медіацію: нереальна реальність. *Юридична газета*. 2018. №38 (640). URL: <http://jur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodniy-arbitrazh-ta-adr/zakon-pro-mediaciju-nerealna-realnist.html> (дата звернення 22.04.2021)
2. Корінний С.О. Впровадження медіації в адміністративний процес України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ужгород, 2019. 22 с.
3. Подік І. І. Нідерландський досвід використання процедур медіації при врегулюванні податкових спорів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2019. Том. 30 (69). № 4. С. 154–159. DOI: 10.32838/1606-3716/2019.4/25.

Перекрестова А.Р.,
студентка ф-ту ФУТ, 4 курс, спец. 071 «Облік і оподаткування»
Державний університет інфраструктури та технологій
Науковий керівник – Малишкін О.І. – д.е.н.,
професор кафедри обліку і оподаткування.

ОБЛІК ПОДАТКУ НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ: ПЕРСПЕКТИВИ ПОБУДОВИ

Протягом 2018-2019 рр.в Україні за досвідом інших країн Європи (Естонії, Грузії, Північної Македонії) було запроваджено ініціативу про зміну податку на прибуток податком на виведений капітал (ПнВК). Хоча на сьогодні новий податок ще не запроваджено, проте ймовірно законодавчі зміни можуть відбутися у будь-який час. Що спонукає бухгалтерів і податківців бути готовими до новацій. На думку експертів (І.Таптунова Д. Кривоблоцький, О. Добровольський) такі зміни мають привести до зростання економіки та надходжень до бюджету [1]. Зміна оподаткування такого об'єкта як прибуток тягне за собою зміни і у порядку його обліку та звітності.

З метою точного відображення інформації про новий ймовірний податок у фінансовій звітності підприємстважливо з'ясувати можливий порядок його бухгалтерського обліку.

Проблематику впровадження та адміністрування цього податку досліджували такі автори як: Д. Кривоблоцький, О. Добровольський, М.В. Ольшанська, А.О. Жирнова, А.М. Савченко, І. Таптунова. Проте, наразі недостатньо досліджень щодо облікових аспектів впровадження податку на виведений капітал. Можна відзначити публікації О.І. Малишкіна, А.О. Шкуліпи (2019), В. Оніщенко (2021).

За текстом законопроекту № 1185 [2] впровадження податку на виведений капітал повинно спростити податковий облік, зокрема його розрахунок та адміністрування, у тому числі, й декларування.

Усі операції за новим ймовірним податком поділяють на дві групи. До операції першої групи належать такі, які здійснюють прямий вплив на стан капіталу підприємства в поточному періоді та в результаті таких операцій виникає заборгованість перед фізичними або юридичними особами (крім бюджету). Їх називають як операції з виведення капіталу. Тому такі операції слід відображати у обліку як поточні зобов'язання. В залежності від порядку податкового обліку суб'єкт господарювання відображає наступні проведення:

- За методом нарахувань - Дт 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» та Кт 671 «Розрахунки з учасниками (акціонерами) за нарахованими дивідендами» (за спільної діяльності - 682 «Внутрішні розрахунки»).
- За касовим методом – Дт 671 «Розрахунки з учасниками (акціонерами) за нарахованими дивідендами» (за спільної діяльності - 682 «Внутрішні розрахунки») та Кт 31 «Рахунки в банках»[3].

До другої групи відносять операції, які призводять до прихованого виведення капіталу. На відміну від операцій з виведення капіталу операції прирівняні до таких мають відношення до пов'язаних або інших осіб, що не є власниками підприємства. Тобто замість рахунку 671 «Розрахунки з учасниками (акціонерами) за нарахованими дивідендами» будуть використовувати рахунків 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами» тощо.

Обрання дебету рахунків залежить від змісту конкретних ситуацій і об'єктів обліку (92 «Адміністративні витрати», 94 «Інші витрати операційної діяльності», 95 «Фінансові витрати» тощо).

З впровадженням податку на виведений капітал використання рахунку 98 «Податок на прибуток» стане недоцільним, оскільки витрати з податку на виведений капітал не є операційними витратами та не можуть закриватись на фінансові результати.

Витрати з податку на виведений капітал можуть відноситись на два напрями:

- зменшення дивідендів акціонерів (учасників) (дебет 443 і кредит різних рахунків витрат, розрахунків і одночасно дебет 671 та кредит 443);
- зменшення нерозподіленого прибутку підприємства (дебет 441 і кредит різних рахунків витрат, розрахунків).

У підсумку це означає віднесення витрат з ПнВК на зменшення нерозподіленого прибутку підприємства [4].

Зі зміною методики оподаткування прибутку (капіталу) змінюється й об'єкт оподаткування та, відповідно, порядок його обліку. При оподаткуванні виведеного капіталу використання рахунку 98 не є доцільним. Замість нього доцільніше використовувати субрахунок 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» у кореспонденції з відповідними контрагентами. Кінцевою метою таких змін в обліку має бути відповідні записи у декларації з ПнВК та у фінансовій звітності платника податку.

Список використаних джерел

1. Таптунова І. Л. Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал. Європейський інформаційно-дослідницький центр. 2016. 43 с. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28909.pdf> (дата звернення: 05.04.2021 р.).
2. Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження податку на виведений капітал та імплементації стандартів протидії розмиванню податкової бази та виведення прибутку за кордон» від 29.08.2019р. №1185 URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1 (дата звернення: 04.04.2021 р.).
3. Малишкін О.І., Шкуліна А.О. Податок на виведений капітал: обліково-звітний аспект. Облік і фінанси, № 4/2019 (дата звернення: 04.04.2021 р.).
4. Оніщенко В. Податок на виведений капітал 2021. Головбух, № 9/2021р. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7344-podatok-na-vivedeniy-kaptal-zamst-podatku-na-pributok> (дата звернення – 04.04.2021 р.).

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З НАДХОДЖЕННЯ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Однією з обов'язкових умов ведення господарської діяльності є забезпечення підприємства оборотними активами, серед яких запаси займають основну частку. Операції з надходження запасів здійснюються майже щоденно на більшості підприємств. Їх бухгалтерський облік – чітко регламентований, достатньо простий та не викликає питань у працівників служби бухгалтерії. Однак з податковим обліком ситуація дещо складніша, оскільки дана ділянка торкається основних податків для держави: податку на додану вартість та податку на прибуток підприємств з чого і випливає актуальність висвітлення даної теми.

Для початку, важливо розуміти якими шляхами запаси можуть надходити на підприємство. Науковці та дослідники виділяють наступні способи надходження даних активів:

- придбання за грошові кошти;
- як внесок до статутного капіталу;
- безоплатне отримання;
- обмін на подібні активи;
- обмін на неподібні активи.

Розглянемо детальніше особливості податкового обліку при надходженні запасів кожним з вищезгаданих способів.

Якщо підприємство прагне збільшити податковий кредит при придбанні товарно-матеріальних цінностей за грошові кошти, то важливо звертати увагу на такі аспекти:

- підприємство-продавець є платником ПДВ;
- отриманні запаси будуть використовуватися в господарській діяльності;
- отримання зареєстрованої податкової накладної.

Виконання усіх вищезгаданих умов надає організації право на податковий кредит, датою збільшення якого є дата першої з подій – оплата чи оприбуткування ТМЦ. У випадку використання запасів у операціях, які звільненні від оподаткування чи не є об'єктом ПДВ, сума податку на додану вартість спишеться на витрати.

Переходячи до питання впливу на податок на прибуток, то перше, що варто згадати – списання вартості запасів включається до складу витрат і в результаті зменшує фінансовий результат. Наступний момент – це коригування фінансового результату до оподаткування на різниці. Податковий кодекс України встановлює межу та ділить підприємства на, так звані, малодохідні та високодохідні. Якщо річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням

непрямих податків), визначений за останній річний звітний період не перевищує 40 мільйонів гривень, таке підприємство вважається малодохідним і може не коригувати фінансовий результат на усі різниці [2, пп. 134.1.1]. При цьому надходження запасів не впливає на об'єкт оподаткування податком на прибуток. Для підприємств, дохід яких перевищує вказану суму, такі операції у більшості випадків також не матимуть коригувальних наслідків. Однак існує виняток, у разі, коли продавцем товарно-матеріальних цінностей є неприбуткова організація (окрім бюджетних установ). У такому разі підприємство-покупець зобов'язане збільшити фінансовий результат на 30% вартості придбаних запасів. Проте, якщо сукупна вартість товарів, робіт і послуг, придбаних у таких організацій, протягом звітного року становить менше 25 розмірів мінімальної заробітної плати на 1 січня звітного року (у 2021 році $6\,000 \cdot 25 = 150\,000$ грн), таке коригування здійснювати не потрібно.

Якщо при формуванні чи збільшенні статутного капіталу підприємства його засновники внесли запаси, то для цілей податкового обліку така операція розглядається як бартер: отримання товарно-матеріальних цінностей в обмін на корпоративні права. При обліку податку на додану вартість у даній ситуації важливим моментом є наявність реєстрації товариства платником ПДВ на дату внесення активів. Якщо підприємство-емітент вже зареєстроване як платник ПДВ, то воно має право на податковий кредит відповідно до загальної схеми. При оподаткуванні податком на прибуток така інвестиція не буде мати прямого впливу на суму податку. Єдиний зв'язок – це віднесення ТМЦ на витрати при їх використанні.

У випадку отримання запасів безоплатно від резидентів підприємство не має права на податковий кредит, оскільки це не передбачено Податковим кодексом. Однак якщо товарно-матеріальні цінності були імпортовані, то підприємство зобов'язане сплатити ПДВ при перетині кордону. У результаті чого, на підставі митної декларації, оплачена сума включається до податкового кредиту. Щодо податку на прибуток, то при безоплатному отриманні запасів в обліку відображається дохід у розмірі їх вартості.

При здійсненні бартерних операціях запаси можуть обмінюватися на подібні чи неподібні активи. Для оподаткування ПДВ різниці немає, оскільки обидва варіанти є об'єктами обкладання податком [2, п. 185.1]. Базою нарахування в такому випадку є вартість запасів, що прописана в договорі міні. При цьому у кожної сторони виникають як податкові зобов'язання, оскільки реалізуються цінності, так і податковий кредит, тому що підприємство отримує ТМЦ. Податкові зобов'язання виникають на дату відвантаження запасів, а податковий кредит – дату отримання товарів.

При здійсненні бартерних операцій підприємство визнає доходи та витрати, які впливають на податок на прибуток. Важливо розуміти, що витрати в даному випадку означають ту суму, яка витрачається на формування собівартості придбаних товарно-матеріальних цінностей. При визнанні доходу підприємство керується правилом «першої події». Отже, у разі, якщо:

- першою подією було отримання ТМЦ, то дохід виникає при відвантаженні запасів;

- першою подією є відвантаження, то дохід визнають на дату отримання ТМЦ.

Підсумовуючи, можна сказати, що оподаткування операцій з надходження запасів на підприємство, дійсно, має багато особливостей, які необхідно пам'ятати та неухильно виконувати, оскільки в іншому випадку підприємство може отримати штрафні санкції.

Список використаних джерел

1. *Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні* : Закон України від 14.11.2020 р. № 996-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 40. Ст. 365.
2. *Податковий кодекс України* : Закон України від 28.03.2021 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112.
3. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси"* : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 03.04.2021)

УДК 657

Саджениця А.В.,

студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник — Токарева Т.О. — к.е.н.,

доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Загальний стан сучасної економіки України, монополізація ринку, недосконалість податкової системи, нестабільність умов ведення бізнесу, нерозвиненість інфраструктури підтримки та розвитку малого підприємництва – чинники, що стримують розвиток малого бізнесу [1].

В Україні існують дві системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва юридичних осіб: загальна, яка складається з багаторівневої структури законів про оподаткування, та спрощена, що встановлена розділом XIV Податкового кодексу України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності».

Спрощена система оподаткування направлена на підтримку малого підприємництва через оподаткування [2]. Згідно з п. 291.4 ПКУ, суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на такі групи платників єдиного податку:

– перша група- фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів із торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність із надання побутових послуг населенню й обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;

– друга група - фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 834 розміри мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;

– третя група - фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;

– четверта група - сільськогосподарські товаровиробники:

а) юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків;

б) фізичні особи - підприємці, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України «Про фермерське господарство», за умови виконання сукупності певних вимог.

Відповідно до ст. 293 ПКУ, фіксовані ставки єдиного податку встановлюються сільськими, селищними, міськими радами чи радами об'єднаних територіальних громад, які створені згідно із законом і перспективним планом формування територій громад, для фізичних осіб - підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяльності, з розрахунку на календарний місяць:

- для першої групи платників єдиного податку - не більше 10 відсотків розміру прожиткового мінімуму;

- для другої групи платників єдиного податку - не більше 20 відсотків розміру мінімальної заробітної плати;

- для третьої групи встановлюється у розмірі 3 відсотки доходу - у разі сплати податку на додану вартість або 5 відсотків доходу - у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку;

- для четвертої групи розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування) від 0,19 для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах і на поліських територіях до 6,33 для сільськогосподарських угідь, які перебувають в умовах закритого ґрунту [3].

Проаналізувавши спрощену систему оподаткування, можна дійти висновку, що вона містить низку переваг і недоліків. До переваг можна віднести: простий облік і звітність (підприємцям не обов'язково вести облік витрат і бути платниками ПДВ); ПДВ-реєстрація за власним бажанням (платники Єдиного податку (ЄП) можуть самостійно вирішити, потрібно їм бути платниками ПДВ

чи ні в залежності від ставки ЄП: 3 % з ПДВ чи 5 % без ПДВ); звільнення від податків, які замінює ЄП (перелік таких податків установлений п. 297.1 ПКУ).

До недоліків можна віднести обмеження щодо обсягу доходу (дохід не може перевищувати кількість встановлених неоподаткованих мінімумів), використання найманої праці (кількість працівників не може перевищувати кількість, установлену ПКУ); видів діяльності (частина видів діяльності на спрощеній системі заборонена); форм розрахунку (відповідно до п. 291.6 ПКУ платники ЄП груп 1–3 повинні здійснювати розрахунки за відвантажені товари (виконані роботи, надані послуги) виключно в грошовій формі [4,5].

Так чи інакше, спрощена система оподаткування суб'єктів малого бізнесу розроблена недосконало. За для поліпшення розвитку малого бізнесу, варто переглянути ряд законів, що обмежують діяльність підприємств, які оподатковуються на спрощеній системі.

Список використаних джерел

1. Дикань О.В. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи забезпечення. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2017. Вип.5. С.60-61
2. Управління фінансами суб'єктів малого підприємництва: монографія / за ред. Л. Д. Буряк, А. М. Павліковський, Н. Л. Кремпова, Київ : КНЕУ, 2013. С.154-155
3. Податковий кодекс України від 02.12.2001 р. № 2755-VI. Дата оновлення 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran9604#n4379> (дата звернення 05.05.2021)
4. Вишневський М.І. Просто чи складно, або переваги і недоліки спрощеної системи. *Податки & бух облік червень. Журнал*. 2020. Вип. 46. URL:<https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2020/june/issue-46/article-108940.html> (дата звернення 03.05.2021)
5. Хомюк А.А. Системи оподаткування: переваги та недоліки. *Професійний бухгалтер. Газета*. 2016. Вип. 44. С. 17. URL:<https://ibuhgalter.net/ru/articles/433> (дата звернення 05.05.2021)

УДК 657

Середа Ю.В.,

*студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,*

Науковий керівник — Токарева Т.О. — к.е.н.,

доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ТЕПЕРІШНІЙ СТАН ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ ТА ОПЕРАЦІЙ, ЩО ЙОМУ ПІДЛЯГАЮТЬ

Поняття фінансового моніторингу для нас не нове. Воно супроводжує фінансові послуги, починаючи з 2001 року, коли в Україні з'явився перший закон про фінансовий моніторинг. Причиною цього стала терористична операція в Нью Йорку, яка відбулася 11 вересня того ж року.

На той момент головне завдання закону було запобігти, зупинити фінансування тероризму та розповсюдження масової зброї. Згодом коло завдань цього закону розширилось і додалися нові цілі, такі як: протидія ухиленню від сплати податків і протидія легалізації доходів, отриманих злочинним (незаконним) шляхом [2].

28 квітня 2020 року набрав чинності новий Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» («Закон про фінансовий моніторинг»).

Основними нововведеннями Закону про фінансовий моніторинг є: перехід до ризик-орієнтованого підходу при здійсненні фінансового моніторингу; запровадження механізму належної перевірки; нова процедура верифікації; фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу та інші.

Згідно Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» поняття «фінансовий моніторинг» визначається як сукупність заходів, що вживаються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу [4].

Здійснюючи фінансовий моніторинг, банки та небанківські фінансові установи перевіряють клієнтів і аналізують їхні фінансові операції. У разі виявлення підозрілих операцій банки інформують Державну службу фінансового моніторингу та правоохоронні органи України. Національний банк є одним із органів державного фінансового моніторингу України. Він діє відповідно до Міжнародних стандартів із протидії відмиванню доходів і фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення FATF[5].

Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей (FATF) (англ. Financial Action Task Force on Money Laundering) - міжурядовий орган, метою роботи якого є розвиток і впровадження на міжнародному рівні заходів і стандартів із боротьби щодо відмивання грошей [1].

Відповідно до чинного Закону про фінансовий моніторинг, фінансова операція обов'язково підлягає фінансовому моніторингу, якщо сума, на яку вона здійснюється, дорівнює чи перевищує 400 тисяч гривень (для суб'єктів господарювання, які проводять лотереї та/або азартні ігри, - 55 тисяч гривень) або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, еквівалентну за офіційним курсом гривні до іноземних валют і банківських металів 400 тисяч гривень на момент проведення фінансової операції (для суб'єктів господарювання, які проводять лотереї та/або азартні ігри, - 55 тисяч гривень), за наявності однієї або більше таких ознак:

1) зарахування або переказ коштів, надання або отримання кредиту (позики), здійснення інших фінансових операцій у разі, якщо хоча б одна із сторін - учасників фінансової операції має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в державі (юрисдикції), що не виконує чи неналежним чином виконує рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів,

одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення (в тому числі дипломатичне представництво, посольство, консульство такої іноземної держави), або однією зі сторін - учасників фінансової операції є особа, що має рахунок у банку, зареєстрованому в зазначеній державі (юрисдикції);

2) фінансові операції політично значущих осіб, членів їх сім'ї та/або осіб, пов'язаних із політично значущими особами;

3) фінансові операції з переказу коштів за кордон (в тому числі до держав, віднесених Кабінетом Міністрів України до офшорних зон);

4) фінансові операції з готівкою (внесення, переказ, отримання коштів) [4].

Після чергової зміни закону про фінансовий моніторинг, коло ознак, за наявності яких фінансова операція підлягає обов'язковому моніторингу, звузилось з 17 до 4. Варто додати, що підозрілі фінансові операції(діяльність) також підпадають під обов'язковий фінансовий моніторинг, а саме:

✓ фінансові операції або спроба їх проведення незалежно від суми, на яку вони проводяться, вважаються підозрілими, якщо суб'єкт первинного фінансового моніторингу має підозру або має достатні підстави для підозри, що вони є результатом злочинної діяльності або пов'язані чи стосуються фінансування тероризму або фінансування розповсюдження зброї масового знищення;

✓ при визначенні того, чи є підозрілою фінансова операція або діяльність, суб'єкт первинного фінансового моніторингу враховує типологічні дослідження, підготовлені спеціально уповноваженим органом і оприлюднені ним на своєму веб-сайті, а також рекомендації суб'єктів державного фінансового моніторингу [4].

Збільшення граничного порогу суми операцій обов'язкового фінансового моніторингу від 150 тис. грн до 400 тис. грн та підстав для нього з 17 до 4 значно полегшить роботу банків і бізнесу та дасть можливість прискіпливо перевіряти саме високоризикових клієнтів [3].

Постійні поправки та зміни до Закону про фінансовий моніторинг удосконалюють систему фінансового моніторингу в Україні, наближуючи українські стандарти до актуальних світових і європейських норм, зокрема рекомендацій FATF.

Список використаних джерел

1. FATF. *Bikopedia*. Вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=FATF&oldid=29431753> (дата звернення 9.05.2021).
2. Закон про фінмоніторинг. Що зміниться для громадян та бізнесу? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9xQzGrYdeF4> (дата звернення 09.05.2021).
3. Закон про фінмоніторинг. Що зміниться для клієнтів банків. URL: <https://buhgalter911.com/uk/news/news-1049955.html> (дата звернення 09.05.2021).
4. Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. Дата оновлення 16.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення 9.05.2021).
5. Фінансовий моніторинг. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring> (дата звернення 09.05.2021).

Сидорова Я.А.,
студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового
моніторингу

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ ТА США

Як на макро-, так і на мікрорівні оподаткування є частиною фінансової системи, що виконує фінансові, розподільчі та соціальні функції. При виконанні розподільчої функції вирішальне значення має напрямок стимулювання, який набуває все більшого значення в економічній політиці різних країн. Кожна країна йде іншим економічним шляхом (переважно ринковим або командним управлінням) і має свої особливості з точки зору економічного розвитку та динаміки економічного процесу, що впливатиме на різні компоненти всієї економічної системи та розвиток податкової системи [1].

Сучасна податкова система України має низку негативних рис, адже податки не виконують ні фіскальної, ні стимулюючої функції. У вітчизняній системі оподаткування спостерігається тенденція до збільшення частки непрямих податків, а це не відповідає практиці розвинутих країн. За даними дослідження структури податкової системи України, впродовж останніх років посилилася роль непрямого оподаткування.

Основні податки в Україні: податок на прибуток підприємств 18%, єдиний соціальний внесок (ЄСВ) 22%, податок на доходи фізичних осіб 18%, податок на додану вартість (ПДВ) 20%. Відповідно до положень Податкового кодексу України, види податків і зборів (обов'язкових платежів), що справляються на території України, поділяються на загальнодержавні та місцеві.

Останні 100 років економіка США утримує лідерство, як найбільша та найбільш диверсифікована економіка. Сполучені Штати Америки є федеративною республікою з автономними державними та місцевими органами влади. Податки накладаються в США на кожному з цих рівнів та їх розміри є унікальними для кожного штату. Це одна з двох країн у світі (друга країна — Еритрея), у якій прибуток нерезидентів оподатковується та тарифікується таким же чином, як резидентів [3]. До числа основних в Америці належать податки на доходи, що сплачуються фізичними особами та корпораціями; податок на соціальне забезпечення (внесок); податок на майно юридичних осіб і податок на майно, яке переходить у порядку спадкування або дарування, що стягуються тільки на рівні штатів і місцевих органів влади; акцизи. На відміну від європейських країн, у яких одним із провідних є податок на додану вартість, то в США він відсутній [5, с. 87].

Основною проблемою оподаткування майна є облік та оцінка об'єктів оподаткування. У більшості штатів вартість власності визначається кожні два роки спеціалізованою службою оцінки нерухомості. Витрати на управління податком на майно, час, зусилля, консультації та апеляційні витрати платника податків (витрати на дотримання вимог) набагато вищі за інші податки [2].

Податки розмежовуються між бюджетами на підставі трьох підходів:

- ✓ виключного права (податок закріплений за одним із бюджетів: федеральним, штатним чи місцевим);

- ✓ співпадаючого права (на один і той же податок мають право різні рівні влади; податкові надходження розподіляються між бюджетами в дольовому порядку або мають форму надбавок; наприклад, у такому порядку справляється податок на майно, надходження від якого розподіляються між бюджетами штату та місцевими бюджетами міст, графств, округів);

- ✓ делегованого права або «правила Ділона» (з одного рівня влади на інший разом із певними повноваженнями передаються й адекватні податкові доходи, необхідні для їхнього фінансування).

Прибуткові податки з громадян і корпорацій, а також податок із продаж - основа доходної бази штатних бюджетів [5].

У Сполучених Штатах Америки ціни на житло, автомобілі, одягу та харчі нижчі ніж в Україні, наші громадяни, що мають дохід менше \$ 1000 у рік, теж могли б звільнитися від усіх податків на дохід, тим більше, що усі ми сплачуємо податок на додану вартість при покупці товарів і послуг.

Якщо врахувати хоча б ці декілька аспектів податкової системи США, маючи на увазі потреби платників податків та країни, податкова політика України почне ефективно розвиватися та працювати.

Список використаних джерел

1. Ярема Б.П., Ролько А.В. Сучасна податкова система України: проблеми та перспективи розвитку. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 34. С. 171-175.
2. Amadeo K. How the U.S. Federal Debt and Deficit Differ and How They Affect Each Other Washington: Urban-Brookings Tax Policy Center, 2008. 457 p.
4. Salestaxinstitute: K. Amadeo. URL: http://www.useconomy.about.com/od/fiscalpolicy/p/US_Debt_-_Deficit.htm (дата звернення 03.05.2021)
3. Penne R. The Tax Policy Briefing Book A Citizens Guide for the 2012 Election and Beyond. URL <https://www.taxpolicycenter.org/briefing-book> (дата звернення 03.05.2021)
5. The New York State. Department of Taxation and Finance URL: <http://www.tax.ny.gov/pit/estate/etidx.htm> (дата звернення 02.05.2021)

Стойко І.С.,
*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу,
спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Остапенко Ю.П. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу*

СПОСОБИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ

Єдиний соціальний внесок (далі – ЄСВ) – це консолідований (зведений) страховий внесок, збір якого здійснюється в обов'язковому порядку та на регулярній основі [1]. Джерелом надходження до Пенсійного фонду України є ЄСВ, на сьогодні нема можливості повного скасування чи відміни ЄСВ, але є різні способи оптимізації податкового навантаження.

Постановою Кабінету Міністрів України від 22 грудня 2010 р. №1170 затверджено Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховують ЄСВ. Розглянемо декілька способів, щодо оптимізації ЄСВ на підприємстві, згідно чинного законодавства.

Сучасна державна медицина часто не відповідає потребам громадян, а за допомогою добровільного медичного страхування (далі – ДМС) роботодавець може забезпечити працівників якісним професійним супроводом та медичним обслуговуванням, що і допоможе зменшити податкове навантаження на виплати працівникам. Пріоритетним напрямком діяльності підприємств є турбота про здоров'я працівників із понесенням мінімальних витрати на його забезпечення.

При настанні страхового випадку, що передбачений договором страхування, виплати на лікування оплачуються страховою компанією у межах страхової суми. Страховий тариф коливається від 2% до 5%, тобто при внесенні підприємством платежу за працівника в розмірі 2 000 грн застрахована особа може розраховувати на виплату в розмірі до 100 000 грн. До фонду заробітної плати такі страхові платежі за договорами ДМС не включаються, на них не нараховують ЄСВ, згідно п. 3.5 Інструкції зі статистики заробітної плати [3].

Також, внески по ДМС включені в п. 2 розд. II Переліку видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [2].

Наприклад, програма ДМС може включати опцію «оздоровлення», тобто відвідування на регулярній основі спортзалу, басейнів, тощо. Отримуючи послуги через Договір ДМС роботодавець не нараховує ЄСВ на такі виплати. В свою чергу, при придбанні і безоплатному переданні абонементу у спортивний комплекс працівнику підприємства роботодавець повинен нарахувати ЄСВ за базовою ставкою, згідно пп. 2.3.4 п.2.3 Інструкції зі статистики заробітної плати, та сплатити внесок до Пенсійного Фонду України.

Розглянемо другий спосіб оптимізації ЄСВ згідно чинного законодавства. на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Барвінок Інвест» (далі –

ТОВ «Барвінок Інвест»), що є платником податку на прибуток. ТОВ «Барвінок Інвест» виділяє за підсумками роботи за звітний 2020-ий рік 100 000 грн. двом учасникам товариства у формі дивідендів чи премії – по 50 000 грн. кожному.

Виплачуючи у формі винагороди (премії), що входить до інших заохочувальних та компенсаційних виплат підприємство несе додаткові витрати у вигляді нарахування ЄСВ, тобто $100\,000\text{ грн} * 22\% = 22\,000\text{ грн. (ЄСВ)}$. Якщо виплата відбувається у вигляді дивідендів (ТОВ «Барвінок-Інвест» під час оподаткування дивідендів застосовує ставку 5%, оскільки ТОВ «Барвінок-Інвест» є платником податку на прибуток), то маємо наступні розрахунки: $100\,000 * 5\% = 5\,000\text{ грн. ЄСВ}$ на таку виплату не нараховується, згідно пп. 3.35. п.3 «Інструкції зі статистики заробітної плати». Тобто підприємство має можливість оптимізувати витрати на суму 17000 грн. (22 000 грн. – 5000 грн.).

Наступна ситуація: ТОВ «Барвінок Інвест» придбало працівнику бухгалтерії путівку на лікування у санаторій «Трускавець» вартістю 25 000 грн. При безоплатній передачі такої відпустки працівнику, підприємство нараховує ЄСВ в розмірі 22 %, тобто $25000\text{ грн} * 22\% = 5500\text{ грн. (ЄСВ)}$. Але при наданні матеріальної допомоги разового характеру на оздоровлення на суму 25 000 грн. роботодавець не нараховує ЄСВ, згідно п.14 розділ I Постанови «Про затвердження переліку видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Розглянуті способи оптимізації ЄСВ на підприємствах, згідно чинного законодавства. Першим способом є укладання Договорів ДМС, які можуть бути укладені роботодавцем або з власної ініціативи або за згодою працівника. Страхові платежі за таким Договором здійснюються за рахунок коштів страхувальника-роботодавця, які вважаються доходом працівника і на який не нараховується ЄСВ. Інший спосіб стосується виплати керівникам доходів у вигляді дивідендів. При цьому роботодавець економить різницю між ставкою податку на прибуток та ставкою на ЄСВ. Допомога разового характеру також не є базою для нарахування ЄСВ, що може бути використано з метою забезпечення працівників оздоровлюючими заходами.

Список використаних джерел:

1. *Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України № 1105-XIV. Дата оновлення 19.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>(дата звернення 10.05.2021)*
2. *Постанова Кабінет міністрів України від 22.12.2010 №1170«Про затвердження переліку видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1170-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.05.2021)*
3. *Інструкція зі статистики заробітної плати: затв. наказом Державного комітету статистики України від 13.01.2004р. №5. Дата оновлення 13.01.2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04> (дата звернення 10.05.2021)*

Тимошенко Ю.А.,
студентка ф-ту ОС, 5 курсу,
спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «Національна академія статистики обліку та аудиту»,
Науковий керівник – Пантелєєв В.П. – д.е.н.,
професор кафедри обліку та оподаткування

ЗМІСТ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЩОДО ПОДАТКІВ НА МАЙНО В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Податковий менеджмент являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень підприємства, які пов'язані з вибором оптимальної податкової системи, розрахунком податкових платежів, управління податковими потоками підприємства, постійним контролем за їх здійсненням [4]. Тобто, для підприємства ефективний податковий менеджмент означає реалізацію системи оподаткування, яка б дозволила отримувати найбільші прибутки при оптимальності податкових платежів.

Питання податкового менеджменту висвітлювались в працях багатьох українських та зарубіжних вчених, серед яких: М. Бейгельзімер, І. Бланк, А. Горбунов, О. Кірш, А. Крисоватий, А. Кізіма, Т. Рева.

Підприємство, як суб'єкт податкового менеджменту, розробляє ефективні управлінські рішення щодо справляння податків та зборів. Організація процесу податкового менеджменту передбачає визначення на підставі статуту та податкового законодавства спектру основних податків, які слід сплачувати в бюджети різних рівнів та позабюджетні фонди [4]. З цією метою складаються податкові таблиці, що характеризують податкове поле суб'єкта господарювання, в яких кожний податок описується за допомогою таких показників: джерела платежу (статті видатків); бухгалтерського проведення; оподатковуваної бази; ставки податку; форми податкової звітності (декларація); строків сплати; реквізитів організацій, на адресу яких робляться перерахування; пільг та особливих умов обчислення податку [4].

Після цього фахівцями підприємства аналізуються всі представлені законодавством пільги по кожному з податків на предмет їх використання в підприємницькій діяльності [4].

Фахівець має не тільки аналізувати систему оподаткування, а й розуміти і знати основні складові податкового менеджменту. Основні складові податкового менеджменту наведено в таблиці 1.

Відомий економіст, д.е.н., Л. Якобсон переконаний, що принцип економічної ефективності оподаткування може розглядатися з позиції впливу податків, а також за його межами. Оподаткування вважатиметься ефективним, якщо забезпечуються надходження до державної скарбниці у розмірі, необхідному (достатньому) для виробництва і надання суспільних благ належної якості та належної кількості. У такому контексті принцип

економічної ефективності тісно пов'язаний із відомим принципом фіскальної достатності [2]

Таблиця 1

Складові податкового менеджменту

Податкове прогнозування і планування	Визначення обсягу податкових надходжень. Оцінка фінансово господарських операцій за звітний період та визначення перспектив розвитку. Нормативне оформлення податкової роботи
Податкове регулювання	Сукупність заходів непрямого впливу держави на розвиток виробництва шляхом зміни норми вилучення у бюджет, що у результаті призводить до зміни рівня оподаткування
Податковий контроль	Контроль за правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю надходження податків, зборів і обов'язкових платежів у бюджет і позабюджетні фонди від юридичних та фізичних осіб
Облік об'єкта оподаткування	Формування бази оподаткування, належне відображення бази та нарахування податків у бухгалтерському обліку та звітності

Джерело: складено автором за [3]

Податок на майно, який складається з: податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортного податку; плати за землю регулює Податковий кодекс України, РОЗДІЛ XII. ПОДАТОК НА МАЙНО, [1]

На нашу думку, саме фіскальна функція податку на майно формує наповнення місцевого бюджету, але не тільки надходження місцевої скарбниці а й захист інтересів держави. Однак на сьогодні податок на майно є недосконалими, тому не представляється можливості збільшити надходження від податку на рухоме і нерухоме майно, що є у власності суб'єкта оподаткування, в результаті чого, одні підприємці переплачують за таким видом податків, а інші уникають оподаткування взагалі. Вивчаючи Податковий Кодекс України, можна виокремити податок на майно, як такий, що має перевагу над іншими податками, так як маючи у власності, або орендоване майно (актив), сплата податку стимулює ефективне використання активу, з боку підприємців, а для місцевого бюджету являється безперебійним надходження до бюджетів, тобто забезпечення стабільного фінансового джерела.

Податок на майно має відображати зміст кожного податку як окремого взятого, у відповідності до діяльності підприємства, тобто визначення елементу податку на майно.

Висновки. Елементи податкового менеджменту щодо податків на майно – це точний облік розрахунків за податками, формування бюджетів податків та зборів (формування бази оподаткування, налягодження внутрішньої звітності за податками, реалізація податкового платіжного календаря тощо), стимулювання зміцнення економіки підприємства реалізація основних завдань підприємства та збільшення доходів спрямованих не на зниження суми податків та зборів, а на зменшення відносного податкового навантаження [4].

Основними функціями реалізації податкового менеджменту є: податкове планування, розробка способів і методів ведення бухгалтерського, податкового обліку, контроль за правильністю та достовірністю податкових розрахунків, зниження податкових ризиків, оцінка ефективності принципів та способів податкового планування [4]. Стосовно податків на майно враховується як правовий аспект (власність на об'єкт оподаткування), так й економічна сторона – актив підприємства; також необхідно розуміння того, що податковий менеджмент повинен бути спрямований на попередження ситуацій, які б негативно вплинули на зменшення вартості та репутацію підприємства з боку користувачів фінансової та податкової звітності.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України. Редакція від 25.02.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 24.04.2021)
2. Проскура К.П. Податкове адміністрування в Україні в посткризовий період: ефективність та напрями модернізації. Київ: ТОВ «Емкон», 2014. 376 с.
3. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 845 с
4. Гринчук Ю.С., Гринчук Ю.В. Податковий менеджмент в системі управління підприємством. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/podatkoviy-menedzhment-v-sistemi-upravlinnya-pidpriemstvom.html> (дата звернення 25.04.2021)

УДК 657.6.

Токова Н. М.

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

*Науковий керівник – Федорченко О. Є. – к. е. н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

ОПОДАТКУВАННЯ ЗА ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК В СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ

Страховий бізнес має велике поширення в Україні. Згідно статистичних даних, за 2020 рік укладено 120,57 млн договорів добровільного страхування життя. Питання впливу амортизації на оподаткування страхових компаній завжди було відкритим, адже податкове законодавство є нестабільним. Отже, детальніше розглянемо нормативно-законодавчу базу по цьому питанню. Згідно статті 12.1 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами. Для того, щоб детальніше дослідити вплив

амортизації основних засобів на податкове навантаження за податком на прибуток в страхових компаніях, потрібно розглянути Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». Необхідно визначити найголовніші поняття теми згідно МСБО 16:

Амортизація – це систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації.

Основні засоби – це матеріальні об'єкти, що їх:

а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей;

б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.

Кожну частину об'єкта основних засобів, собівартість якої є суттєвою стосовно загальної собівартості об'єкта, слід амортизувати окремо. Амортизаційні відрахування за кожен період слід визнавати у прибутку чи збитку, якщо вони не включені до балансової вартості іншого активу. [3]

Об'єкт оподаткування страховика, до якого застосовується ставка, визначена відповідно до підпунктів 136.2.1 та 136.2.2 пункту 136.2 статті 136 цього Кодексу, розраховується як сума страхових платежів, страхових внесків, страхових премій, нарахованих за договорами страхування і співстрахування. При цьому страхові платежі, страхові внески, страхові премії за договорами співстрахування включаються до складу об'єкта оподаткування страховика тільки в розмірі його частки страхової премії, передбаченої договором співстрахування.

Згідно статті 138.3.1 розділу III ПКУ, для розрахунку амортизації відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності визначається вартість основних засобів та нематеріальних активів без урахування їх переоцінки (уцінки, дооцінки), проведеної відповідно до положень бухгалтерського обліку. Згідно статті 141.1.1 розділу III ПКУ, Страховики сплачують податок на прибуток за ставкою, визначеною відповідно до пункту 136.1 статті 136 цього розділу (136.1. Базова (основна) ставка податку становить 18 відсотків). [1]

Необхідно зазначити, що сума нарахованого податку на прибуток у фінансовій звітності компаній відображається у Звіті про фінансові результати у рядку 2300 «Витрати (дохід) з податку на прибуток». Він враховується при визначенні суми чистого фінансового результату (на цю суму зменшується фінансовий результат до оподаткування). [4]

Крім того, страхові компанії, як і будь-які суб'єкти господарювання, сплачують низку інших загальнодержавних податків, зборів (обов'язкових платежів), місцевих податків та зборів, передбачених чинним законодавством. Сюди відносяться непрямі податки, податок на додану вартість та мито, та прямі - податок на прибуток, податок з власників транспортних засобів, податок на землю, податок на майно. Також сплачуються загальнодержавні збори на фінансування автомобільних доріг, на обов'язкове державне пенсійне та соціальне страхування, внески до державного інноваційного фонду, державне мито.

Договори страхування життя за строком дії поділяються на короткострокові та довгострокові. Суттєва різниця саме у страховій виплаті: на

відміну від довгострокових, виплати по короткостроковим договорам неоподатковуються.

Отже, можна зробити висновок, що оподаткування страхових компаній в Україні – це законодавчо обгрунтована ланка державного регулювання податкових стягнень. Єдина ставка оподаткування дає змогу справедливо стягувати податок з різних видів страхування життя. Страховики повинні регулюватися Конституцією України, Податковим Кодексом України, Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України – станом на 15.02.2021 з усіма змінами та доповненнями – спец. вип. «Дебет-Кредит» №7/2021 від 15.02.2021р. – ст. 153-169. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 24.04.2021).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: затв. наказом Міністерства фінансів України №353 від 28.12.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 26.04.2021).
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16): від редакції 01.01.2012р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 26.04.2021).
4. Відображення податку на прибуток в річній звітності – 2020: нові правила. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzheth-buxgalterskij-uchet-otchetnost-i-kaznachejskoe-obsluzhivanie-52-otrazhenie-amortizacii-v-godovoj-otchetnosti-%E2%80%93-2019-novye-pravila> (дата звернення – 23.04.2021).

УДК 336.2.02

Хоманець А.В.,
студентка ІНЕМ, 3 курсу, спец. 072 “Фінанси,
банківська справа та страхування”,
Національний університет “Львівська політехніка”
Науковий керівник — Синютка Н.Г. — к.е.н.,
доцент кафедри фінансів

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПОДАТКОВИХ ПРОЦЕДУР ТА СЕРВІСІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Сьогодні нам важко уявити повсякденне життя без смартфонів чи інших комп’ютерних технологій. Адже вони значно спростили діяльність в багатьох сферах життя суспільства. Зокрема обов’язковою умовою для повноцінного існування сучасної економіки є діджиталізація. Це явище, яке покликане спростити наше життя, а ведення бізнесу зробити більш ефективним. Воно дозволяє переводити величезний обсяг інформації в структуровану систему даних і полегшувати роботу всіх підприємств.

Безумовно, 2020 рік став переломним для усього світу, він вніс значні та безповоротні зміни в житті людей. А також пришвидшив темпи діджиталізації.

Значну роль діджитал-технології відіграли для платників податків у сфері податкових процедур та сервісів, тим самим значно спростивши життя та підвищивши рівень безпеки громадян перед вірусом.

Тож, впровадження дистанційного спілкування шляхом надання громадянам сервісів та адміністративних послуг у режимі онлайн – це вимоги сьогодення, яким державна податкова служба приділяє першочергову увагу.

Одним із таких сервісів є Електронний кабінет. Це найбільш популярний, надійно захищений, персоналізований та зручний у користуванні електронний сервіс ДПС, який надає платнику податків можливість реалізувати свої обов'язки та права у сфері оподаткування у режимі онлайн, суттєво зменшити витрати на адміністрування податків і зробити інформацію щодо кожного платника податків доступною та прозорою.

Окрім, формування та подання податкової звітності, перегляду карток особового рахунку по кожному податку, отримання довідок, витягів з реєстрів, роботи в СЕА ПДВ та АЗ, в Електронному кабінеті вже реалізовано можливість отримувати всі адміністративні послуги, повністю виключивши необхідність особистого відвідування податкових інспекцій.

Кількість осіб, які подали звітність в електронному вигляді впродовж 2014-2020 років коливається, проте саме в 2020 році ця цифра є найбільшою. Найкраще це видно на рисунку 1.

Як ми бачимо, найменша кількість осіб в 2014 році (346533), в 2015 ця цифра зростає втричі, далі ми спостерігаємо не значне зростання, в 2018-2019 роках динаміка осіб, які подають звітність в електронному вигляді зменшується і в 2020 році в зв'язку з карантинном значно зростає, а саме на 936 000 особи (36%).

Отже, діджиталізація – це процес, який швидкими темпами розвивається по всьому світі, сильно ці темпи збільшила пандемія Covid-19 і наш світ вже ніколи не стане колишнім.

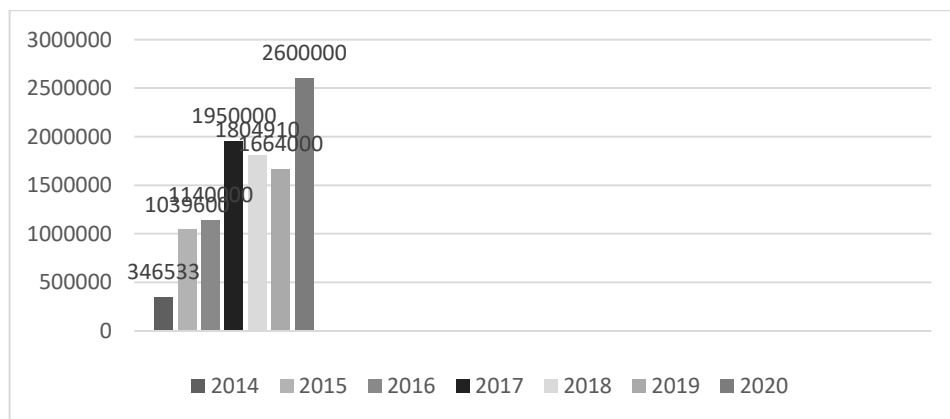

Рисунок 1. Кількість осіб, які подали звітність в електронному вигляді

Діджитал-трансформація оподаткування та податкових процедур є непростим та затратним завданням для національних податкових офісів, тому має як переваги, так і недоліки. Проте, даний процес значно полегшує роботу фіскальних служб у систематизації наявної інформації, а також сприяє кращому виявленні уникнень та ухилень від оподаткування. Загалом застосування

інформаційних ресурсів в сфері оподаткування полегшує компроміс ефективності-справедливості оподаткування.

Список використаних джерел

1. Термін «діджиталізація». URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення 03.05.2021);
2. Звіт Податкової служби України за 2018 рік. С. 75-76. URL: <https://tax.gov.ua/data/files/254936.pdf> (дата звернення 03.05.2021);
3. Звіти Податкової служби України за 2015-2020 роки. URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-plani-ta-zviti-roboti-/237691.html> (дата звернення 03.05.2021);
4. Дуба М. І., Гернего Ю. О. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні. 2015. 176 с.;

УДК 657

Чепурна К.О.

*студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Останні десятиліття в Україні можна спостерігати нові тенденції чи постійні перетворення в системі податкового менеджменту, тому важко моментально відслідкувати, де відбулись нові правки та як це змінить діяльність у цілому. Прозоре та правильне ведення податкової діяльності на підприємствах характеризує їх як високорозвинені та ефективні компанії, тому в наш час дуже актуально займатися податковим менеджментом. Кожна організація намагається визначити власний вектор руху та ті ніші ринку, які вони можуть освоїти. Одні підприємства намагаються знайти нішу та не платити податки, інші, навпаки, намагаються йти по всіх пунктах закону. В цьому їм може допомогти податковий менеджер, фахівець, який підлаштується під потрібні підприємству критерії. Податковий менеджмент – це сукупність прийомів і методів організації, податкових відносин із метою забезпечення формування доходної частини бюджету та впливу податків на розвиток виробництва і соціальної сфери [2, с.25].

Враховуючи це визначення, слід розуміти, що даний тип менеджменту зосереджений на податковій системі, роботі з податками та підвищенні ефективності підприємства, шляхом мінімізації податкових зобов'язань. Податковий менеджмент здійснює не лише організацію оподаткування, а й спрямований на його аналіз, визначення проблем і розробку пропозицій щодо їх вирішення

Проаналізувавши інформацію, щонаведена Гринчук Ю.С. і Гринчук В.Ю. у своїй статті [1], можна стверджувати: податковий менеджмент доцільно вести на підприємствах України, де вага податкового навантаження більша. Тобто,

якщо питома вага податків становить менше 5% від загального доходу підприємства, то потреба використовувати податковий менеджмент і наймати висококваліфікованих спеціалістів просто відпадає. І, навпаки, при більшій питомій вазі варто мати одного або навіть декілька кваліфікованих працівників та ефективно вести податковий менеджмент, щоб підвищити ефективність свого підприємства.

На малих підприємствах, із відсотком податків менше 5% від доходу, контроль і своєчасність розрахунків із бюджетом за податками може здійснювати головний бухгалтер підприємства. На малих та середніх підприємствах, які мають більше податкове навантаження, ніж попередній приклад, уже бажано мати фахівця з податкового менеджменту. На таких підприємствах питома вага податків становить 10% і більше. Якщо розглянути великі підприємства з таким же показником ваги податків, то на них доцільно вже мати не одного фахівця, а цілу команду, які б контролювали розрахунки з бюджетом за податками та платежами.

Якраз за рахунок таких фахівців, що зможуть знайти компроміс і вільно орієнтуються в змінах Податкового кодексу України, підприємницька діяльність зможе стабілізуватись, хоч ПКУ [4] і ускладнює процес організації податкового менеджменту на підприємстві. Зараз через сплату податків деякі підприємства навіть «виграють» з-поміж своїх конкурентів, оскільки публічність і подання декларацій може вказати на їхню чесність та добропорядність, що підвищує лояльність до їхнього бізнесу. В таких компаніях податкові менеджери є дуже цінними співробітниками, оскільки контролюють правильність і прозорість подання всієї документації. Про такі пріоритети підвищення ефективності податкової системи говорив Любченко О., голова ДПС [3]. Він підкреслив, що стимулювання добровільної сплати податків неможливе без зручного процесу звітування та сплати податків, якісних послуг та ефективного адміністрування. Тому перспектива в цьому напрямку є, і проводити податковий менеджмент на підприємствах буде доцільно, якщо воно прагне розвиватись і йти до високих стандартів.

Підсумовуючи вище зазначене, можна стверджувати, що сучасний податковий менеджмент потребує покращень шляхом удосконалення законодавчої бази, впровадження ефективної системи управління, залучення кваліфікованих кадрів і фінансових ресурсів для економічного розвитку підприємства, проте його ведення важливий аспект у роботі великих підприємств. А покращення можуть відбутися лише після реальних напрацювань, тому така робота і такі спеціалісти будуть доцільними на підприємстві для його подальшого розвитку.

Список використаних джерел

1. Гринчук Ю.С., Гринчук В.Ю. *Податковий менеджмент в системі управління підприємством. Облік і фінанси АПК*. 2011. Вип. 3. С. 125-128. URL: http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/2370/1/podatkovyj_menedzhment.pdf (дата звернення 03.05.2021).
2. Купчак М. Я., Саміло А. В. *Податковий менеджмент: навч. посібник*. Львів: Львів, 2020. 185с.
3. Любченко О.: *Ефективність податкової системи напряду пов'язана з добровільною сплатою податків*. Урядовий квартал. Державна податкова служба України. URL:

<https://www.kmu.gov.ua/news/oleksij-lyubchenko-efektivnist-podatkovoyi-sistemi-napryamupovyazana-z-dobrovilnoyu-splatoyu-podatkov> (дата звернення 03.05.2021).

4. Податковий кодекс України від 23.04.2021 № 2755-VI із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page#Text> (дата звернення 03.05.2021).

УДК 342

Швейбиш К.Ю

*студент ф-ту ОПМ 5 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

*Науковий керівник – Гнилицька Л. В. – д.е.н.,
професор кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

КОНТРОЛЬ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДО БЮДЖЕТУ

Податковий контроль є одним із найбільш важливих елементів податкової системи держави та найефективнішим методом суворого нагляду за дотриманням норм та вимог податкового законодавства. Дієвий податковий контроль – запорука своєчасності та повноти надходжень до бюджету, що, своєю чергою, напряду впливає на соціально-економічний розвиток країни в цілому.

Від ступеня ефективності контрольної діяльності органів, що здійснюють податковий контроль, безпосередньо залежить рівень доходів бюджету. Ефективний податковий контроль може повністю усунути наявні недоліки в податковій системі та забезпечити належне виконання кожним суб'єктом податкової системи своїх обов'язків. Відтак, саме контрольна функція є однією з основних у роботі фіскального органу [1].

Функції податкового контролю покладаються на підрозділи аудиту податкової служби України, діяльність яких спрямована на послаблення тиску на сумлінних платників та підвищення ефективності контролю за найбільш ризиковими платниками податків.

У 2019 році підрозділами аудиту було проведено 5,1 тис. планових перевірок, 15,3 тис. позапланових перевірок та 7,2 тис. зустрічних звірок. При цьому акцент було зроблено на великих та середніх платників податків. За результатами контрольної-перевірочної роботи донараховано до бюджету 36,4 млрд. грн., з яких узгоджено 14,3 млрд. гривень.

У плановому порядку охоплено найбільші ризики у діяльності 4,3 тис. платників податків із сумарним обсягом доходів 1 467,8 млрд. грн. за галузевим принципом. Так, зі сфери нафтогазової галузі перевірено 136 суб'єктів господарювання з доходами понад 200 млрд. грн, донараховано 6,4 млрд. грн., у будівельній галузі – 352 підприємства з доходами понад 41 млрд. грн., донараховано 859 млн. грн.

Левову частку у загальній сумі недоплат, виявлених плановими перевітками, становлять ПДВ, податок на прибуток, акцизний та земельний податки. Найчастіше при планових перевірках виявляють:

- заниження доходів внаслідок не оприбуткування активів;

- завищення витрат (на товари, послуги, безпідставне списання кредиторської заборгованості);
- заниження земельного податку через невірне застосування коефіцієнту функціонального використання землі.
- безпідставне формування податкового кредиту і витрат шляхом відображення проведення фінансово-господарських операцій із підприємствами з ознаками фіктивності;
- розрив ланцюга постачання імпортованих товарів (невідповідність придбання та реалізація товарів).

У 2020 році ситуація щодо кількості перевірок різко вирізняється, оскільки в умовах карантинних заходів пов'язаних з вірусом COVID-19 було запроваджено мораторій на проведення податкових перевірок. Відтак за період з 18.03.2020 року по 04.12.2020 року не проводилися планові та позапланові документальні перевірки за виключенням камеральних та фактичних перевірок.

Крім того Законом України від 04.12.2020 № 1071-IX "Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2" [2] суб'єктам господарювання призначалася матеріальна допомога та одноразова компенсація.

Це суттєво вплинуло на контроль податкових надходжень та статистику контролю перевіркою роботи.

Отже, в результаті проведеного дослідження можна сказати, що податковий контроль відіграє одне з найважливіших місць у податковій політиці, оскільки дозволяє забезпечити більш ефективне надходження податків та зборів до бюджетів різних рівнів. Проте в Україні досі існує ряд проблем, які потребують негайного вирішення.

По-перше, необхідно продовжити запровадження таких методів контролю за платниками, які б фактично унеможливили для них варіанти заниження доходів, а отже і сум податкових зобов'язань, застосування до таких порушників максимально суворих методів покарання.

По-друге, ефективним буде запровадження більш розширеного списку податкових пільг для добросовісних платників податків, які не приховують свої доходи та поповнюють бюджети відповідно до своїх фінансових зобов'язань.

По-третє, необхідно й надалі розвивати електронні та дистанційні засоби комунікації між податковою службою та платниками податків. Як показує світова практика, такі методи взаємодії є дуже ефективними і неабияк сприяють мінімізації кількості ухилень від сплати податкових зобов'язань.

По-четверте, державі потрібно розширити перелік стимулів для платників податків, що сприяло б двосторонній зацікавленості у чіткому виконанні податкових зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Положення про Державну податкову службу України від 06.03. 2019 № 227. Дата оновлення 26.02.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019> (дата звернення 24.04.2021)

2. Законом України від 04.12.2020 № 1071-IX "Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2". URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FN066222> (дата звернення 24.04.2021).

УДК 657.339

Шелестенко А. А.

*студент ІЕФ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
(Первомайська філія)*

*Науковий керівник – Гавриленко Н. В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і економічного аналізу*

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ПОДАТКОВОМУ ОБЛІКУ

Функціонування облікового забезпечення суб'єктів господарської діяльності щодо податкового навантаження на даний час базується на методах, прийомах і способах ведення податкового обліку, обмеженого в більшій мірі нормами Податкового кодексу України [1] і не припускає деталізацію податкових витрат за аналітичними обліково-управлінськими ознаками. Це призводить до необхідності досліджувати еволюцію концептуальних основ податкового обліку для того, щоб виявити ключові облікові прийоми, які впливають на оптимізацію податкових зобов'язань. А це, в свою чергу, дозволить розробити модель організації обліку податкових платежів, яка сприятиме господарюючим суб'єктам управляти своїм податковим навантаженням і оптимізувати його рівень.

Податкові цілі з часом все складніше реалізувати без нанесення шкоди якості бухгалтерській звітності. Тому, оглядка на податкові потреби з врахуванням підвищення складності питань, які потрапляють в сферу стандартів бухгалтерського обліку, стає все менш допустимою. Необхідно відмітити, що в усьому світі розвиток бухгалтерського обліку йде в напрямку повного відокремлення від податкових вимог. Цей процес позитивно впливає як на ефективності оподаткування, так і на якості бухгалтерських показників, не пов'язаних прямо з оподаткуванням, формує власні цілі. В свою чергу, бухгалтерський облік, звільняється від факторів, які визивають викривлення показників звітності. Проблему узгодження і суміщення облікових систем господарюючого суб'єкта вирішують самостійно на етапі обробки первинної документації, що значно підвищує ефективність схем і методик трансформації в порівнянні з методиками, закріпленими в нормативних актах держави [2-3].

Однією з необхідних умов впровадження МСФЗ є нормативне відокремлення обчислення податків. Проте, на момент прийняття Податкового кодексу України сформувався певне співвідношення інтересів різних органів влади, що дозволило застосувати системний підхід в послідовній реалізації

податкового обліку в Україні. Податковий кодекс містить значну кількість норм переадресації до бухгалтерського обліку, які фактично дозволяють регулювати оподаткування за межами податкового законодавства з допомогою бухгалтерських стандартів. Отже, в таких умовах впровадження МСФЗ ускладнюється. При цьому переадресувальні норми Податкового кодексу, які ставлять розрахунок параметрів оподаткування в залежність від показників бухгалтерського обліку, не лише перешкоджають впровадженню правил МСФЗ, але й порушують структурну єдність податкового законодавства, порушуючи при цьому конституційний принцип законодавчої визначеності обов'язкових податкових платежів. При розгляді підходів і трактувань МСФЗ можна виокремити декілька принципів, за якими вони не суміщуються з підходами і трактуваннями оподаткування: 1) пряма залежність зменшення економічної вигоди господарюючого суб'єкта від податкових показників і відсутність прямої залежності економічної вигоди підприємства від показників бухгалтерської звітності; 2) податковий пріоритет форми над змістом і бухгалтерський пріоритет змісту над формою; 3) податкова відмова від реальних показників на користь номінальних і бухгалтерський пріоритет реальних показників над номінальними.

Якби параметри бухгалтерського обліку не використовувались в податковому законодавстві, то питання про перешкоди впровадження МСФЗ в Україні з боку оподаткування не виникло. Податкові і бухгалтерські норми повинні мати суворо незалежні один від одного джерела, тоді вони будуть ефективними. В зв'язку з цим необхідним є формалізація в Податковому кодексі розрахунку всіх податків і виключення законодавчого взаємозв'язку параметрів оподаткування і показників бухгалтерської звітності, що послугує для ефективного впровадження правил МСФЗ в Україні. В більшій або меншій мірі це має відношення майже до всіх податкових платежів.

Тому, для усунення перешкод в застосуванні МСФЗ в Україні з боку податкового законодавства, на наш погляд, необхідно:

1) усунути з податкового законодавства, в першу чергу з ПКУ, норми, які передбачають розрахунок показників оподаткування залежно від правил бухгалтерського обліку;

2) виключити взаємозв'язок відповідальності за неналежне ведення бухгалтерського обліку з податковими наслідками;

3) відмінити обов'язкове подання фінансової звітності підприємств доподаткових органів;

4) сформувати в Податковому кодексі категорії, які характеризують податковий облік і поширити їх вплив на всі податки;

5) обумовити, що мета податкового обліку – формування показників бази оподаткування і суми податку до сплати;

6) виключити можливість пред'явлення податковим та іншим державним органом додаткових вимог по веденню податкового обліку, не прописаних в ПКУ.

Подальше покращення податкової системи, а отже, і системи податкового обліку в Україні, має велике значення для економічного розвитку держави, і в тому числі для розвитку підприємництва.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 23.04.2021 № 2755-VI із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page#Text> (дата звернення 03.05.2021)
2. Атамас П.Й. Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект.: колективна монографія. Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля. Кафедра обліку і аудиту. Том 1. 2013. Дніпропетровськ, «Герда». С. 346-356
3. Гавриленко Н. В., Грищенко О. В. Податкові витрати та контроль за їх станом в системі обліково-податкового інформаційного простору. Електронне наукове видання. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський Національний університет імені В.О. Сухомлинського. № 14, 2016. С. 9

УДК 657

Шиліна А.В.,

*студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,*

Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,

доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

НОВОВВЕДЕННЯ ЗАКОНУ ПРО ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ В УКРАЇНІ

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», що набрав чинності 28 квітня 2020 року, або «Закон про фінансовий моніторинг», спрямований на покращення державного регулювання у сфері фінансового моніторингу та забезпечення безпеки України [2]. Він також є відповідним до Рекомендації FAT і четвертої Директиви Європейського Союзу проти відмивання коштів і фінансування тероризму, які вже є впровадженими у країнах-членах Європейського Союзу [1].

Серед основних нововведень закону, можна виділити наступні:

1) Фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу.

Раніше фінансова операція підлягала обов'язковому фінансовому моніторингу (банки повинні були упевнитися в походженні коштів) у разі, якщо сума, на яку вона здійснюється, дорівнювала чи перевищувала 150000 гривень. Тепер ця сума дорівнює 400000 гривень [2]. Тобто, порогове значення збільшене. Також новий закон зменшив кількість ознак, які вказують на обов'язковий фінансовий моніторинг (із 17 до 4) [2]. Але для суб'єктів, у сфері азартних ігор ця цифра залишається у розмірі 30000 грн. Це позитивно впливає на те, що кількість операцій, які повинні бути перевірені зменшиться, відповідно зменшиться навантаження на Державну службу фінансового моніторингу України, а також невеликі перекази будуть легше виконуватися.

2) Негайне замороження активів.

У зв'язку з новим законом суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний негайно, без попереднього повідомлення клієнта (особи), заморозити активи, пов'язані з тероризмом та його фінансуванням,

розповсюдженням зброї масового знищення й його фінансуванням [2]. Ці швидкі та безкомпромісні дії знизять рівень небезпеки та допоможуть протидіяти злочинному, а не чекати певних підтверджень, бо за час очікування злочини можуть зробити певні дії не в користь безпеки.

3) Ризик-орієнтований підхід.

Абсолютним нововведенням є те, що суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний у своїй діяльності застосовувати ризик-орієнтований підхід, враховуючи відповідні критерії ризику [2]. Тобто, суб'єкти повинні власними силами враховувати та розраховувати рівень можливості виникнення ризику у роботі з певними клієнтами, це дасть змогу краще знати своїх клієнтів, їх наміри і, в той самий час, зменшить контроль із боку інших сторін.

4) Належна перевірка та дистанційна верифікація.

Новий закон вводить поняття належної перевірки в Україні, а саме заходи, що включають: ідентифікацію та верифікацію клієнта; встановлення кінцевого бенефіціарного власника клієнта або його відсутності; встановлення мети та характеру майбутніх ділових відносин або проведення фінансової операції; проведення на постійній основі моніторингу ділових відносин і фінансових операцій клієнта; забезпечення актуальності отриманих та існуючих документів, даних та інформації про клієнта [2]. Це безперечно важливий контроль, який відповідає європейським стандартам. Закон про фінансовий моніторинг запроваджує можливість дистанційної верифікації клієнта [1]. Це є дуже зручним нововведенням, особливо, під час пандемії та значно спрощує процедуру верифікації.

5) Обов'язкове виявлення кінцевих бенефіціарів.

Закон сильно посилює контроль над процедурою виявлення кінцевого бенефіціара. Тепер СПФМ мають право не просто розраховувати на інформацію, яка була їм надана, а вжити належних заходів для перевірки достовірності інформації щодо кінцевого бенефіціарного власника [2]. Це допоможе розуміти СПФМ с ким вони насправді мають справи та виявляти справжніх фізичних осіб, які можуть прикриватися певними схемами.

6) Відповідальність за порушення вимог.

За незабезпечення належної організації та проведення первинного фінансового моніторингу, відсутність належної системи управління ризиками, повторне невиконання вимог суб'єктів державного фінансового моніторингу назначається штраф у розмірі до 10 відсотків загального річного обороту, але не більше 7950 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [2]. Такий штраф є досить великим, тому це гарна рушійна сила для сприяння тому, щоби суб'єкти дотримувалися нових вимог законодавства.

Отже, цей закон досить сильно покращує правовий механізм у сфері фінансового моніторингу, допомагає протидіяти відмиванню доходів і підвищує рівень державної безпеки. Основними перевагами закону та його нововведень можна назвати наступні: відповідність європейським та міжнародним стандартам; перехід до більш прозорого здійснення фінансових операцій; зручніші умови для клієнтів, краща ефективність та більші можливості виконання фінансового моніторингу.

Список використаних джерел:

1. Кознова О. Фінансовий моніторинг в Україні по-новому: чого очікувати? URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/192891_fnansoviy-montoring-v-ukran-po-novomu-chogo-ochkuvati (дата звернення 26.04.2021).
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 №361-IX. Дата оновлення 16.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення 26.04.2021).

УДК 336.2

Шульга Т.О.

*студентка ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бондар Т.А. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку та консалтингу*

РОЛЬ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних ринкових умов актуальними є питання податкового менеджменту підприємства. Пандемія, зміни у податковому законодавстві, нестабільна економічна ситуація – чинники, які негативно впливають на рішення суб'єктів господарювання. Тому постає проблема створення ефективної системи податкового менеджменту, яка здатна врахувати всі ці особливості.

Податковий менеджмент на підприємстві є найважливішою складовою фінансового планування і від того, наскільки узгоджена фінансово-господарська діяльність з оподаткуванням, залежить ефективність функціонування організації та її фінансова стійкість. Насамперед, податковий менеджмент підприємства – це раціональне управління податковою діяльністю підприємства з оптимальним податковим навантаженням та мінімальними податковими ризиками з метою забезпечення ефективної діяльності підприємства в системі фінансового менеджменту в рамках чинного податкового законодавства [2].

Податковий менеджмент – це механізм реалізації податкової політики шляхом використання різноманітних методів та способів оподаткування. Головна мета податкового менеджменту полягає у максимізації прибутку за рахунок зменшення податкових зобов'язань через різноманітні методи відповідно до норм податкового законодавства.

Сутність і роль корпоративного податкового менеджменту розкривається через його функції. Основними функціями реалізації податкового менеджменту є податкове планування; організація ведення бухгалтерського, податкового обліку; контроль за правильністю та достовірністю визначених сум податків; зниження податкових ризиків; оцінка ефективності принципів та способів податкового планування. Заходи, які реалізуються в процесі здійснення функцій корпоративного податкового менеджменту, перебувають у безпосередній залежності від положень податкової політики підприємства [1]. Модель

реалізації корпоративного податкового менеджменту, яка передбачає використання всіх інструментів та їхню взаємодію, розкрито на рис.1.

Ефективність податкового менеджменту можна визначити за допомогою низки коефіцієнтів. Загальна схема розрахунку передбачає відношення сукупності податкових витрат або окремих складових до обсягу продажів, собівартості чи прибутку підприємства до загальної суми сплачених податків підприємством у звітному періоді. Проте, кожне підприємство може самостійно розробляти свої власні коефіцієнти ефективності податкового менеджменту.

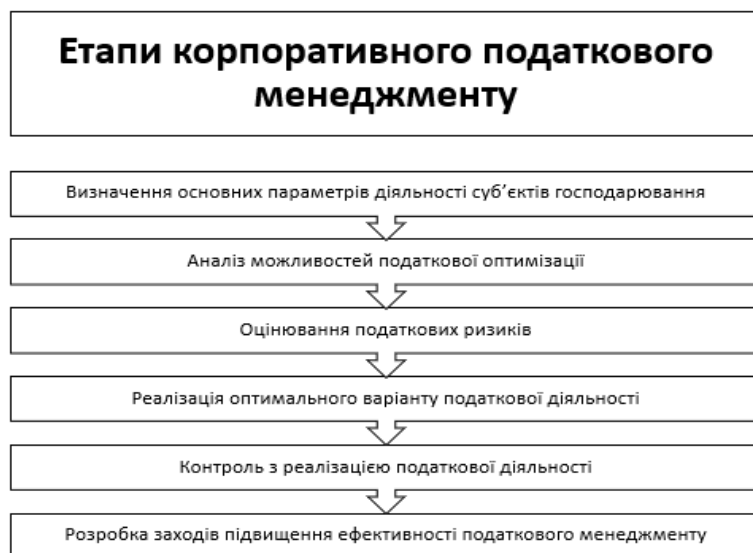

Рис. 1. Етапи корпоративного податкового менеджменту [1]

Також варто зазначити, що доцільність ведення податкового менеджменту на підприємстві залежить від ваги податкового навантаження суб'єкта господарювання. Зокрема, якщо питома вага податків не перевищує 5 % загального доходу підприємства, то потреба в податковому менеджменті мінімальна, і контроль за правильністю та своєчасністю розрахунків з бюджетом за податками та платежами може здійснювати бухгалтер. При рівні податкового навантаження більше 10 % на підприємствах малого та середнього бізнесу доцільно мати фахівця, а на великих підприємствах – групу фахівців, орієнтованих виключно на контроль за розрахунками з бюджетом за податками та платежами [3].

На сьогоднішній день, можна сказати, що рівень розвитку податкового менеджменту на підприємствах у формуванні фінансового потенціалу є досить низьким. Він потребує покращення шляхом удосконалення законодавчої бази, впровадження ефективної системи управління; залучення кваліфікованих кадрів та фінансових ресурсів для економічного розвитку підприємства. Розвиток податкового менеджменту вказує на велику кількість недоліків, що мають місце в податковій системі України. Ці проблеми свідчать про недосконалість та неефективність чинної системи, про те, що вона не сприяє економічному зростанню країни. Таким чином, в Україні необхідно формувати податкову політику, спрямовану на побудову стабільної та зрозумілої системи

оподаткування, зменшення податкового тягара і забезпечення збалансованості інтересів держави та суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Безровний О.В., Арестов О.О., Гончар М.О., Корпоративний податковий менеджмент: сутність, функції та необхідність розвитку. Класичний приватний університет. №5(10), 2018. С. 322-326
2. Дубовик О. Ю. Податковий менеджмент у схемах і таблицях: навчальний посібник. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. 248 с
3. Купчак М. Я., Саміло А. В. Податковий менеджмент: навчальний посібник. Львів, 2020. 185 с.

УДК 657

Юрчишена І.С.,
*студентка ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Токарева Т.О. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового
моніторингу*

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

Оподаткування є основним інструментом регулювання економіки. В Україні застосовують досить велику кількість податків, одним із них є акцизний. Він є потужним джерелом податкових надходжень, одночасно ризиковий і найбільш значимий, саме зі сторони впливу на формування дохідної частини бюджету. Тому на сьогодні ця тема дослідження є досить актуальною.

Акцизний податок – це непрямий податок, на споживання окремих видів товарів, що включається до ціни таких товарів, у вигляді надбавки [3]. Його основне призначення полягає в регулюванні попиту на певні товари. Зобов'язання щодо сплати акцизного збору виникають при виробництві чи продажу підакцизної продукції.

Податковим кодексом України визначено перелік підакцизних товарів [1]:

- етиловий спирт та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн і промислові замінники тютюну;
- пальне;
- нафтопродукти, скраплений газ;

- автомобілі легкові, кузови до них, причеи та напівпричеи, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;

- електрична енергія.

Акцизний збір в Україні було запроваджено у 1992 році разом з ПДВ замінив податки з обороту і з продажу [2]. Порядок обчислення та сплати акцизного збору регламентується Податковим кодексом України.

За своєю економічною сутністю, акцизний податок представляє собою фінансовий інструмент, за допомогою якого відбувається перерозподіл доходів між підприємствами та населенням. Ставки акцизного податку встановлюються у твердих сумах із одиниці товару, що допомагає ефективніше впливати як на процес виробництва, так і на реалізацію продукції.

Згідно Податкового законодавства передбачено три види податкових ставок для акцизних товарів: адвалорна, специфічна та змішана (одночасно адвалорна та специфічна).

Специфічна ставка податку встановлюється в грошовому виразі на одиницю товару, представлену у фізичних одиницях виміру (кг, л, см³, штуки і т.п.). Сума акцизного податку розраховується за такою формулою:

$$Ca = \frac{K \times A}{1000}, (1)$$

де Ca - сума акцизного податку, обчислена із застосуванням специфічної ставки, грн;

K – кількість товарів із однаковою назвою у фізичних одиницях виміру, шт.;

A – ставка акцизного податку, грн за 1000 шт.

За адвалорною ставкою податок на підакцизні товари встановлюється у відсотковому відношенні до вартості одиниці даного товару. Його особливість в автоматичному зберіганні своїх функцій при інфляції. Обчислення суми акцизного податку з застосуванням адвалорної ставки розраховується за формулою, що наведена нижче:

$$Ca^A = B \times A, (2)$$

де Ca^A – сума акцизного податку, з урахуванням адвалорної ставки, грн;

B – вартість продукції (максимально роздрібна ціна), грн;

A – розмір адвалорної ставки, %.

Щодо змішаної ставки, то це одночасне нарахування специфічної та адвалорної, при якій податок встановлюється одночасно за ставками у відсотках до вартості товару та в твердих сумах із одиниці реалізованого товару. Обчислення суми акцизного податку відбувається шляхом додавання сум, обчислених окремо за кожною ставкою.

Застосування обох типів ставок має свої переваги та недоліки, тому надання переваги тому чи іншому типу ставки залежить від ситуації в країні.

Для тютюнових виробів і алкогольних напоїв встановлені певні особливості оподаткування за акцизним податком. Згідно Податкового законодавства ставка для даних товарів становить 5% і розраховується за

такою послідовністю: обчислюється максимальна повна вартість разом із ПДВ – далі ділимо на 100, щоб отримати вартість 1% продукції – множимо на 5%, отримуємо ту суму, що потрібно було сплачувати – і останній етап, додаємо вирахований акциз до первісної суми.

Після нарахування складається та подається платниками даного податку Декларація акцизного податку. Вона подається відповідному центральному органу виконавчої влади. Після заповнення всіх документів платник або уповноважена ним особа особисто подає декларацію, чи надсилає поштою, чи в електронній формі відповідно зі всіма визначеними умовами [2].

Отже, акцизний податок, за формою – непрямий, за економічним змістом – податок на споживання, за методом нарахування – окладний. Основними завданнями удосконалення оподаткування акцизним податком в Україні є формування ефективної системи акцизного податку з використанням економічно обґрунтованого рівня його ставок і забезпечення виконання ним функції, пов'язаної з обмеженням споживання окремих товарів, шкідливих для здоров'я людини.

Список використаних джерел

1. Податковий Кодекс України: вид. Верховною Радою України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 02.05.2021).
2. Новак Н. П., Коцупатрий М. М., Кучеренко М. А. Облік, функції та особливості справляння акцизного збору в Україні. *Економічний вісник університету*. 2020. №46. С. 89–93.
3. Семенченко Н. В., Рощина Н.В., Борданова Л.С. Акцизний податок: сучасні тенденції та проблематика. *Агросвіт*. 2020. №10. С. 16–23.

РОЗДІЛ 6

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ ТА ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРАХ

УДК 657.1

Арполенко Л.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ларікова Т.В.. — к.е.н., доцент кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЛІКАРНЯНИХ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Допомога по тимчасовій непрацездатності надається застрахованій особі у формі матеріального забезпечення, яке повністю або частково компенсує втрату заробітної плати (доходу) та виплачується Фондом соціального страхування України (далі – Фонд) застрахованим особам починаючи із шостого дня непрацездатності за весь період до відновлення працездатності або до встановлення інвалідності незалежно від звільнення, припинення діяльності застрахованої особи в період втрати працездатності.

В закладі дошкільної освіти, який фінансується з місцевого бюджету згідно кошторису, основна частина роботи є нарахування заробітної плати працівникам.

Одна із основних частин при нарахуванні зарплати є лікарняні. Основними документами, які регулюють порядок нарахування та виплати лікарняних є: Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 23.09.1999 р. № 1105-XIV [1]; Постанова КМУ "Про обчислення середньої заробітної плати для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням" від 26.09.2001р. № 1266 [2]; Порядок фінансування страхувальників для надання матеріального забезпечення застрахованим особам у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та окремих виплат потерпілим на виробництві за рахунок коштів Фонду соціального страхування України, затверджений постановою Правління ФССУ від 19.07.2018 р. № 12 [3].

Оплата п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, здійснюється за рахунок коштів роботодавця. Підставою для призначення лікарняних є виданий у встановленому порядку листок непрацездатності (ст. 31 Закону № 1105) [1]. Лікарняні виплачуються застрахованим особам залежно від страхового стажу. Для обчислення лікарняних сумуємо усі виплати, які нараховані за місяці розрахункового періоду і на які нараховували ЄСВ. Якщо календарний місяць із розрахункового періоду виключено, і за цей місяць були нараховані виплати, ці виплати не сумуємо.

Організаційно працівник передає лікарняний уповноваженій особі, яка заповнює в лікарняному листку страховий стаж та кількість днів, за які буде

надаватися допомога. Листок передають комісії із соцстраху в установі. Комісія приймає рішення про призначення лікарняних оформляючи протоколом. Протокол з лікарняним передають до бухгалтерії для розрахунку лікарняних. Строк розгляду лікарняного не має перевищувати 10 днів з дня надходження.

Нараховуючи лікарняний за перші п'ять днів на суму нарахованого лікарняного – нараховую 22% ЄСВ. Інші дні лікарняного нараховують і заповнюють заяву-розрахунок для соцстраху. На загальну суму нарахованого лікарняного соцстраху – нараховую 22 % ЄСВ, який заплачу за рахунок підприємства. Із суми нарахованих лікарняних з них утримується 18 % ПДФО і 1,5% ВЗ – і різниця виплачується працівнику.

Після отримання коштів із суми соціального страхування на виплату лікарняних з них також утримується 18% і 1,5% податків, різниця виплачується працівнику. Документально всі нарахування і утримання по лікарняних оформлюються у меморіальному ордері № 5/1 і 3/1. Бухгалтерські проведення щодо нарахування лікарняних виглядають наступним чином (табл.1).

Таблиця 1

Бухгалтерські проведення щодо нарахування лікарняних

№	Господарська операція	Кореспондуючі рахунки	
		Дт	Кт
1	Нарахована 5 днів лікарняного	8011	6511
2	Нараховано лікарняний соцстраху	8011	6511/1
3	Нараховано ЄСВ на загальну суму лікарняного	8012	6313
4	Утримано ПДФО	6511, 6511/1	6311
5	Утримано ВЗ	6511, 6511/1	6312
6	Отримано кошти з соцстраху	2314	6511/1
7	Сплачено ПДФО	6311	2313, 2314
8	Сплачено ВЗ	6312	2313, 2314
9	Сплачено ЄСВ	6313	2313
10	Виплата лікарняних	6511, 6511/1	6514

Отже, лікарняні є однією із головних елементів при нарахуванні заробітної плати. При нарахуванні та розрахунку лікарняних потрібно визначити розрахунковий період, просумувати виплати цього періоду, на основі цих показників з'ясувати розмір середньоденної зарплати, після — денної виплати, і насамкінець отримати суму лікарняних.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 23.09.1999 р. № 1105-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення 21.04.2021).
2. Постанова КМУ "Про обчислення середньої заробітної плати для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням" від 26.09.2001 р. № 1266 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1266-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення 01.05.2021).
3. Порядок фінансування страхувальників для надання матеріального забезпечення застрахованим особам у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та окремих виплат потерпілим на виробництві за рахунок коштів Фонду соціального страхування України, затверджений постановою Правління ФССУ від 19.07.2018 р. № 12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0012890-18#Text> (дата звернення 23.04.2021).

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА ОЦІНКИ ВИЯВЛЕНИХ ЛИШКІВ В РЕЗУЛЬТАТІ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Інвентаризація передбачає певну послідовність практичних дій щодо документального підтвердження наявності, стану та оцінки майна та зобов'язань організації з метою забезпечення достовірності даних обліку і звітності. У ст. 10 Закону про бухгалтерський облік зазначено, що для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності установ зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка [1].

Об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим згідно із законодавством. Таким чином, інвентаризація — це інструмент, що забезпечує достовірність даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Об'єкти, які підлягають інвентаризації, а також її періодичність визначає власник установи, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 затверджено Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.10.2014 р. за № 1365/ 26142 [2].

Це положення є універсальним, тобто обов'язковим для підприємств усіх організаційно-правових форм і форм власності (крім банків, на яких дія положення не поширюється), а також представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності та бюджетних установ, тобто для суб'єктів державного сектору.

Проводити інвентаризацію активів і зобов'язань установ зобов'язує ч. 1 ст. 10 Закону № 996. Проведення інвентаризації забезпечує власник (власники) або уповноважений орган (посадовець), який здійснює керівництво установою відповідно до законодавства та установчих документів. Керівник зобов'язаний створити необхідні умови, визначити об'єкти інвентаризації, періодичність і строки, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим (п. 4 розд. I Положення № 879) [2].

Інвентаризація може виявити надлишки або недостачу основних засобів, запасів, матеріальних цінностей і багато іншого. Відповідно до Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку державного сектора № 1219 [3] виявлені надлишки відображаються через субрахунок 7112 «Дохід від проводки активів, які раніше не включених в бухгалтерський баланс».

Відповідно до Типової кореспонденцією субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом і зобов'язаннями

бюджетних коштів і державних цільових фондів від 29.12.2015 № 1219 [4] виявлені лишки відображаються такими проведеннями (табл. 1).

Таблиця 1

Бухгалтерські проведення виявлених лишків, в результатів інвентаризації

Зміст операції	Кореспонденція субрахунків	
	Дт	Кт
1	2	3
Оприбуткування лишків, виявлених при інвентаризації		
Оприбуткування раніше не врахованих на балансі необоротних активів, які виявлені в результаті інвентаризації та будуть використовуватись для потреб установи	10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи»	7112 «Дохід від оприбуткування активів, раніше не врахованих в балансі»
Водночас проведення другого запису	7112 «Дохід від оприбуткування активів, раніше не врахованих в балансі»	51 «Внесений капітал»

Джерело: побудовано за інформацією [4]

Оцінка об'єктів здійснюється за справедливою вартістю - це сума, за якою можна продати актив або зобов'язання сплатити в звичайних умовах на зазначену дату.

Таким чином, інвентаризація є перевіркою наявності майна та стану їх фінансових зобов'язань на певну дату шляхом зіставлення фактичних даних з даними бухгалтерського обліку. Отже, інвентаризація — одна з найефективніших процедур обліку та контролю активів та зобов'язань суб'єктів державного сектору.

Список використаних джерел

1. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16.07.1999 р. № 996XIV (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 30.04.2021)
2. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства Фінансів України 02 вересня 2014 р. № 879 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення 30.04.2021)
3. Про затвердження Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: наказ Міністерства Фінансів України від 29.12.2015 № 1219" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16> (дата звернення 01.05.2021)
4. Про затвердження Типової кореспонденцією субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом і зобов'язаннями бюджетних коштів і державних цільових фондів: наказ Міністерства Фінансів України від 29.12.2015 № 1219 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-16#Text> (дата звернення 01.05.2021)

Васюрина В. О.,
студентка факультету ОПМ, 5 курс,
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»
Науковий керівник – Цятковська О. В., к.е.н., доцент
кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

АНАЛІЗ СКЛАДУ ТА СТРУКТУРИ ВИДАТКІВ КОШТОРИСУ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. БОРИСА ГРІНЧЕНКА

За сучасних умов розвитку бюджетної системи та управління державними фінансами особливу увагу слід звертати на фінансування та використання бюджетних коштів. У зв'язку зі зміною системи фінансування та розподілу коштів між ЗВО, які є бюджетними установами, та існують за рахунок бюджетних коштів, тому доцільно оцінювати, наскільки ефективно вони використовуються установою. Планування видатків бюджетною установою є надважливою передумовою дієвої соціально-економічної політики.

Аналіз виконання кошторисів ЗВО є важливим та необхідним етапом ефективного управління. Варто відзначити, що аналіз складу та структури видатків кошторису може здійснити через: оцінку відповідності бюджету в цілому та економічним елементам витрат; характеристику складу і структури видатків, їх зміни; виявлення факторів, що спричинили відхилення фактичних видатків від касових; виявлення резервів підвищення ефективності використання ресурсів установи; розробка заходів щодо використання виявлених запасів [1].

Видатки аналізуються в цілому по установі та за окремими їх видами і напрямками витрачання коштів.

Видатки кошторису поділяють на поточні (код 2000) та капітальні (код 3000). Поточні видатки Київського університету ім. Б. Грінченка складаються з оплати праці, нарахування на оплату праці, використання товарів і послуг, оплати комунальних послуг та енергоносіїв, дослідження і розробки, окремих заходів по реалізації державних (регіональних) програм, поточних трансфертів, соціального забезпечення та інших поточних видатків. Капітальні видатки включають придбання основного капіталу, капітальний ремонт, реконструкцію та реставрацію, капітальні трансфери [2, 3].

Для аналізу структури видатків кошторису Київського університету ім. Б. Грінченка взято документи за 2020-2021 роки [2, 3].

Таблиця 1

Аналіз структури видатків Київського університету ім. Б. Грінченка

Стаття видатків	2020 рік		2021 рік		Відхилення	
	Сума, грн	Питома вага, %	Сума, грн	Питома вага, %	За сумою, грн	За питомою вагою, %
1	2	3	4	5	6	7
Оплата праці	205134900,00	58,29	273666450,00	65,71	68531550,00	7,41
Нарахування на оплату праці	45129700,00	12,82	60206600,00	14,46	15076900,00	1,63
Використання товарів і послуг	20850974,00	5,93	19381109,00	4,65	-1469865,00	-1,27
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	17623500,00	5,01	15447750,00	3,71	-2175750,00	-1,30
Поточні трансферти	600000,00	0,17	600000,00	0,14	0	-0,03
Дослідження і розробки, окремі заходи на реалізації державних (регіональних) програм	94500,00	0,03	229500,00	0,06	135000,00	0,03
Соціальне забезпечення	32990144,00	9,37	37019799,00	8,89	4029655,00	-0,49
Придбання основного капіталу	17244900,00	4,90	5435394,00	1,31	-11809506,00	-3,60
Капітальний ремонт	5955700,00	1,69	4516100,00	1,08	-1439600,00	-0,61
Реконструкція та реставрація	6274700,00	1,78	0	0	-6274700,00	-1,78
Разом	351899018,00	x	416502702,00	x	64603684,00	x

В цілому, по установі, в 2021 році більше заплановано видатків, ніж у 2020 році (на 64603684,00 грн більше). Згідно наведених вище розрахунків відхилень бачимо, що, в загальному, ЗВО зменшив розмір своїх видатків на 2021 рік, а саме: зменшено видатки на використання товарів і послуг, оплату комунальних послуг і енергоносіїв, поточні трансферти, соціальне забезпечення, придбання основного капіталу, кап. ремонт та реконструкцію. Така ситуація спостерігається в багатьох бюджетних установах країни.

Безумовно, головним чинником впливу є пандемія COVID-19, через що всі ЗВО протягом року працюють в дистанційному режимі. У висновку, в кошторисі 2021 року, бюджетні установи прописали менш очікувані суми надходжень та змушені були зменшити видатки. Такі вимушені дії керівництва дуже впливають на кількість працівників, можливість підтримувати житловий фонд (гуртожитки) та навчальні корпуси в хорошому стані, виникли певні обмеження в отриманні комунальних послуг (в цілях економії).

Список використаних джерел

1. Єршова Н. Ю. Методичні підходи до аналізу виконання кошторису видатків бюджетними установами / Н. Ю. Єршова, Ю. Стребкова. – С. 18–22.
2. Кошторис на 2020 рік. [Електронний ресурс] // Київський університет імені Бориса Грінченка. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://kubg.edu.ua/images/stories/koshtoris/2020/0611130_koshtorys.pdf.
3. Кошторис на 2021 рік. [Електронний ресурс] // Київський університет імені Бориса Грінченка. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://kubg.edu.ua/images/stories/koshtoris/2021/0611110_koshtorys.pdf.
4. Кичко І. І. Економічний аналіз роботи соціальних установ. / І. І. Кичко, С. М. Хмелевський. – Чернівці: ЧНТУ, 2015. – 79 с.

РАХУНКИ ОБЛІКУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ

Створення дієвої системи кредиту й кредитних відносин є невід’ємною складовою ринкової економіки. В умовах обмеженості ресурсів та необмеженості потреб, значення зовнішніх ресурсів є актуальним завжди. Кредит представляє собою позичковий капітал банку у грошовій формі та в банківських металах, що передається у тимчасове користування на умовах забезпеченості, повернення, строковості, платності та цільового характеру використання.

Позика породжує кредитні відносини між партнерами. Об’єктом кредиту є позичена вартість, яка передається в позику від одного суб’єкта до іншого. Позичена вартість може бути у формі грошей, товарів, виконаних робіт, наданих послуг. Через попит на послугу банківського кредитування виникають питання щодо правильності та повноти бухгалтерського супроводу таких операцій. Бухгалтерський облік має забезпечити своєчасне і правильне складання й подання банку документації, необхідної для одержання кредитів, контроль за цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів, інформацію про ефективність залучення кредитних коштів, яка необхідна для прийняття правильних управлінських рішень [1].

Для організації обліку наданих кредитів застосовуються як балансові так і позабалансові рахунки. Що стосується балансових: це рахунки 1, 2 та 6 класів Плану рахунків. 1 клас – «Казначейські та міжбанківські операції»; 2 клас – «Операції з клієнтами»; 6 клас – «Доходи». На позабалансових рахунках 9 класу здійснюється облік – забезпечення за кредитом, – умовних зобов’язань з кредитування (на цих рахунках обліковується сума кредиту від дати підписання договору до дати видачі кредиту), – облік договорів кредиту, застави, страхових договорів [3].

Синтетичний облік операцій з кредитування юридичних осіб здійснюється за рахунками другого класу Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, за відповідними групами. Аналітичний облік даного виду операцій ведеться за видами кредитів, що надані юридичним особам, а також за строками їх погашення.

Умовно облік кредитних операцій в банку можна поділити на облік довгострокових та короткострокових кредитів. Перед перерахуванням кредитних коштів позичальнику працівник підрозділу адміністрування кредитів перевіряє дотримання всіх умов видачі кредиту, визначених кредитним договором [2].

На жаль, на сьогодні в Україні існують проблеми обліку кредитних операцій. Однією із проблем є організація операцій з фізичними особами підприємцями. Чинне законодавство відносить їх до юридичних осіб. Це пояснюється обмеженістю відображення в чинному плані рахунків банку операцій з різними групами позичальників, тобто виділяють операції з фізичними, юридичними особами, органами державної влади та банками. Тому при банківському кредитуванні фізичних осіб-підприємців застосовуються коефіцієнти резервування такі, як при кредитуванні юридичних осіб, хоч кредитування фізичних осіб-підприємців є більш ризиковим.

Ще однією з проблем є облік кредитів за термінами надання, які в бухгалтерському обліку та, відповідно, у фінансовій звітності відображаються на рахунках короткотермінових або довготермінових кредитів. Сьогодні спостерігається значне зростання питомої ваги пролонгованих кредитів, але відображення такої операції в обліку має ряд методологічних проблем. Відстрочка за кредитним договором (продовження) відображається за такими ж рахунками, що і довгострокова або короткострокова заборгованість (2062, 2063, 2072, 2073, 2203), залежно від строку, який розраховується від дати відстрочки позики до дати її погашення.

Тобто у бухгалтерському обліку пролонговані позики заносяться у строкові, а зростання потенційних ризиків неповернення кредиту приховується від осіб, бажаючих оцінити стан банку і його ризики. Відсутність відображення такого стану активів у бухгалтерському обліку стає однією з причин збільшення простроченої заборгованості за кредитами. Використання в бухгалтерському обліку рахунків пролонгованої заборгованості передбачено планом рахунків банків України, складеним за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Дану методику необхідно удосконалити відповідно до сучасного стану пропонує банками кредитних послуг клієнтам, практичного досвіду банківського нагляду за діяльністю банків.

Отже, огляд перелічених проблем дасть можливість проаналізувати та удосконалити систему обліку кредитних операцій та процедур, нормативно-правову базу щодо обліку кредитних операцій.

Список використаних джерел

1. Коблянська О.І. Бухгалтерський і податковий облік фінансових кредитів. Вісник університету банківської справи Національного банку України. №2 (17). 2013. С.246-251.
2. Фатенок-Ткачук А.О. Особливості фінансового обліку розрахунків за банківськими кредитами. Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору. Вип. №6. 2016. С.391-395.
3. План рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України від 11.09.2017 р. № 89 (із змінами). URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17. (дата звернення 29.04.2021р.)

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РЕЗЕРВІВ ПІД ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЗА КРЕДИТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ БАНКІВ

Важливу роль в підвищенні ефективності діяльності банків відіграє контроль за рівнем якості кредитного портфеля, та її впливом на платоспроможність банку. Ключовим завданням фінансових установ, що впливає на стабільність банківської системи, є своєчасне коригування корисності активу, яке виражається у вартісній формі.

Порядок формування резервів та їх облік регулюється такими національними нормативно-правовими актами: Інструкцією з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України, Положенням про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [1-3].

Для відображення реального результату діяльності банку з урахуванням погіршення якості фінансових активів або підвищення ризиковості кредитних операцій використовується процедура створення резерву під кредитні ризики. Такий резерв використовується для покриття збитків за непогашеною позичальниками заборгованістю за кредитними операціями за основним боргом та відсотками, стягнення якої є неможливим.

Згідно з МСФЗ 9 (МСФЗ 9, 2014 року), за станом на кінець кожного звітного періоду, банк оцінює значущість зміни кредитного ризику для фінансових інструментів з моменту первинного визнання і класифікує їх до відповідних Стадій залежно від рівня кредитного ризику.

Відповідно до пункту 5.5.10 МСФЗ 9 до стадії 1 відносяться фінансові інструменти, які при первісному визнанні мали низький кредитний ризик і ризик яких, з моменту придбання істотно не збільшився. Для фінансових інструментів, класифікованих за стадією 1, очікувані збитки визначаються як 12-місячні очікувані кредитні збитки, які йдуть за датою визнання, або звітною датою, в разі відсутності суттєвого збільшення кредитного ризику фінансового інструменту з моменту його первісного визнання.

За Стадією 2 класифікуються фінансові інструменти, за якими виявлено значне збільшення кредитного ризику з моменту первісного визнання. Збільшення кредитного ризику визначається для кожного фінансового інструменту індивідуально відповідно до критеріїв переходу, але не обмежуючись ними.

За Стадією 3 класифікуються фінансові інструменти, за якими відбулася одна або кілька подій знецінення, які зробили негативний вплив на розрахункові майбутні грошові потоки за таким фінансовим інструментом.

У Положенні про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями для розрахунку розміру кредитного ризику передбачено застосування рекомендованої Базельським комітетом з банківського нагляду формули, яка використовує три компоненти: ймовірність дефолту боржника (PD – probability of default), рівень втрат у разі дефолту (LGD – loss given default) і експозицію під ризиком (EAD – exposure at default). До того ж цим положенням створено класифікацію боржників юридичних осіб в залежності від розміру та виду економічної діяльності. Загалом це 10 класів, які відповідають певному діапазону інтегрального показника, який розраховується на основі показників наведених у додатку 7 вищезгаданого положення [3].

Фінансовий облік формування і використання резервів здійснюється відповідно до Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України [1]. Витрати банку на формування спеціальних резервів за наданими кредитами обліковуються за активно-пасивними рахунками для обліку відрахувань у резерви 77 розділу групи 770 «Відрахування в резерви». Облік спеціальних резервів за наданими банком кредитами здійснюється за контрактивними рахунками [4]. Отже, на суму сформованого резерву зменшується вартість відповідного активу – кредитного портфеля банку.

Облік формування резервів під кредитну заборгованість за операціями з клієнтами, якщо оцінка фінансового активу здійснюється за амортизованою собівартістю, супроводжується такими записами:

Дебет 7706 «Відрахування в банківські резерви на покриття ризиків і втрат».

Кредит 2069 «Резерв за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання, які обліковуються за амортизованою собівартістю».

Зменшення розрахункової суми резерву порівняно з попередньою звітною датою, що свідчить про поліпшення якості елементів кредитного портфеля, в обліку відображається зворотними проведеннями.

Список використаних джерел

1. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України: від 21.02.2018 р. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 20.04.2021р.)
2. Мельник О. Проблемні кредити: аналіз якості кредитного портфеля банків України. Науковий погляд: економіка та управління. 2019. 1 (63). (дата звернення 20.04.2021р.)
3. Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Положення від 30.06.2016 р. № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 20.04.2021р.)
4. План рахунків бухгалтерського обліку банків України затверджено Постановою Правління Національного банку України 11 вересня 2017 року № 89. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 20.04.2021р.).

Гладир І.Ю.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Заросило А.П. — старший викладач кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОСОБЛИВОСТІ РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО КАПІТАЛУ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Бухгалтерський облік органів державного сектору в Україні перебуває на етапі активного реформування, що є логічним в умовах подальшого оновлення методологічної бази обліку та звітності в секторі загального державного управління. Основним завданням цих стандартів є формування достовірної і прозорої інформації про цільове використання бюджетних коштів. Переважна частина цієї інформації продукується системою бухгалтерського обліку та відображається у формах фінансової звітності.

Капітал є однією з фундаментальних економічних категорій, сутність якої наукова думка досліджує протягом багатьох століть. Історично капітал виступав такою економічною категорією, яку складно інтерпретувати. Практично кожна економічна теорія дає своє визначення поняттю «капітал», що породжує невизначеність у його трактуванні та суміжних з ним термінів і ще більше ускладнює процес його обліку [1, с. 18].

В процесі господарської діяльності, виникнення заборгованості є нормальним процесом діяльності установи, в подальшому власний капітал передбачає вирахування із загальної суми активів суми зобов'язань. Тобто показує, яка частина ресурсів належить безпосередньо власнику, і за яку він несе відповідальність перед кредиторами.

Зважаючи на специфіку бюджетних установ у суспільстві, під власним капіталом бюджетних установ розуміють частину активів, що забезпечують функціонування та нормальний ритм роботи із здійснення основних функцій.

Відповідно до НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» власний капітал є частиною в активах суб'єкта державного сектору, що залишається після вирахування зобов'язань [2].

Саме правовий статус та неприбутковість бюджетних установ зумовлюють те, що активи бюджетних установ є засобом для досягнення визначеної ними мети, тобто покладених на них загальнодержавних, соціальних, політичних чи інших функцій. Водночас активи, які безпосередньо не генерують надходжень грошових коштів, визначаються як такі, що мають «потенціал корисності».

Така особливість пов'язана із правовим статусом бюджетних установ, до яких згідно з Бюджетним кодексом України, відносяться органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними

у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету [3].

Відповідно до НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» власний капітал включає такі складові, які наведено на рис.1.

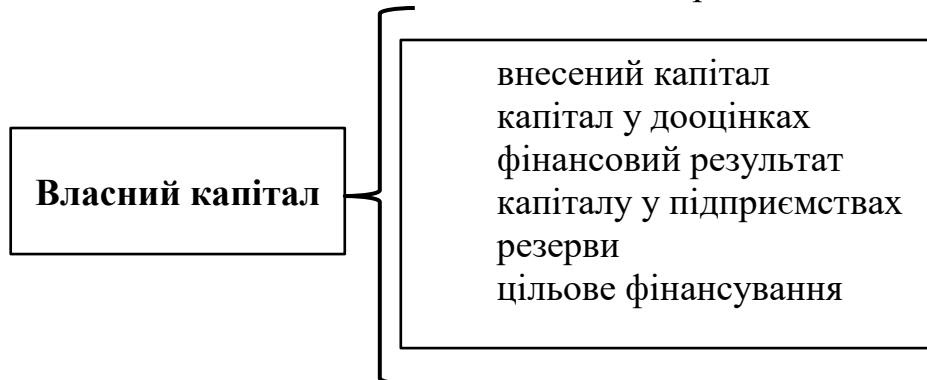

Рис.1. Структура власного капіталу розпорядників бюджетних коштів

Відповідно до п. 4 розд. I НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» Звіт про власний капітал (форма № 4-дс) складається в кінці року та відображає зміни у складі власного капіталу суб'єкта держсектору протягом звітного періоду [2].

У Звіті наводиться інформація про суми власного капіталу на початок і кінець звітного періоду; збільшення або зменшення залишку власного капіталу на початок року в результаті зміни облікової політики, виправлення помилок та інших змін у порядку, передбаченому відповідними НП(С)БОДС; зміни у складі та сумі власного капіталу, пов'язані з наданням або вилученням активів за рішенням власника; збільшення або зменшення власного капіталу в результаті переоцінки основних засобів та інших активів у порядку, установленому відповідними НП(С)БОДС.

Отже визначено, що власний капітал є частиною в активах суб'єкта державного сектору, що залишається після вирахування зобов'язань. Складовими власного капіталу є внесений капітал, капітал у дооцінках, фінансовий результат, капіталу у підприємствах, резерви, цільове фінансування.

Список використаних джерел

1. Белоусов М.О. Генезис категорії «капітал»: економічна та облікова інтерпретація. Вісник ЖДТУ. 2011. № 1 (55). С. 18-26.
2. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 р. URL <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17.htm> (дата звернення 21.04.2021).
3. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» № 1541 від 28.12.2009 р. URL <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10.htm> (дата звернення 25.04.2021).

Годунова Г.О.
*студентка ФЕБА, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Національний авіаційний університет
Науковий керівник — Щепіна Т.Г. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку та аудиту*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Сучасний стан економічного розвитку країни потребує великої уваги до банківської системи. Для комерційних банків є важливим створення найбільш сприятливих умов для їх стабільності і правильного функціонування. Для того, щоб вирішити проблеми потрібно правильно та своєчасно відображати облікові операції в банку, зокрема безпомилково вести обліково-аналітичну роботу з відображення доходів та витрат банку, своєчасно складати та подавати звітність.

Система бухгалтерського обліку в банку відображає потік ресурсів у процесі основної банківської діяльності і складається зі структурних елементів. Правильно організована система обліку в банках забезпечує:

- накопичення інформації про усі операції банку, їх вартість і час проведення;
- перевірку правильного відображення інформації;
- точність записів у обліковій системі банку;
- підбиття підсумків й узгодженість бухгалтерських записів;
- повідомлення про помилки та розходження.

Перелічені вище завдання системи бухгалтерського обліку перетворюють її на самостійне джерело інформаційної бази, внаслідок чого на рівні кожного банку з'являється мікроекономічний прототип її господарської діяльності. Значущим компонентом функціонування системи обліку також є встановлення певних правил документообігу за операціями із урахуванням вимог нормативно-правових актів Національного банку України (НБУ); договорів між банком та клієнтом, між банками-кореспондентами.

Відправною точкою ефективного облікового механізму в банку безсумнівно є первинний облік, що ґрунтується на документуванні банківських операцій. Первинні документи – це підстава для відображення операцій на відповідних рахунках. Інформація, наведена в первинних документах, систематизується у регістрах синтетичного і аналітичного обліку банку, до яких належать: особові рахунки і виписки з них, аналітичні рахунки із обліку внутрішньо-банківських операцій, книги реєстрації відкритих рахунків, оборотно-сальдовий баланс. Порядок відкриття (закриття) й режим рахунків встановлюються нормативно-правовими актами Національного банку.

Зазначимо, що метою діяльності банку, як і будь-якого іншого суб'єкта господарювання, є отримання максимального прибутку. Економічний результат діяльності банку визначається як різниця між доходами та витратами за звітний період. Доходи й витрати – це складові економічного результату банківської діяльності. Під доходами розуміють збільшення економічної вигоди, яка являє собою збільшення активів або зменшення зобов'язань, що обумовлює зростання власного капіталу. Витрати – це зменшення економічної вигоди, що відбувається у вигляді вибуття активів чи збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу.

Кожен вид доходу й витрат банку відображається в системі рахунків окремо. Класифікація витрат здійснюється відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України [1] та Правил бухгалтерського обліку доходів й витрат банків України [2] і деталізується за видами діяльності, що значно полегшує складання звітності. Тобто всі доходи і витрати прийнято розглядати із позиції напрямів діяльності банку, за якими вони отримані: операційною, інвестиційною, фінансовою.

За операційною діяльністю виникають такі доходи і витрати: процентні, комісійні, прибутки (збитки) від торгівельних операцій, дохід у вигляді дивідендів, витрати на формування спеціальних резервів банку, доходи від повернення раніше списаних активів, інші операційні доходи і витрати, загальні адміністративні витрати, податок на прибуток, непередбачені доходи і витрати.

За результатом інвестиційної діяльності банк визнає: доходи (витрати) за операціями з реалізації (придбання) інвестиційних цінних паперів, доходи (витрати) за операціями зі збільшення (зменшення) інвестицій у дочірні установи, доходи (витрати) від реалізації (придбання) основних засобів та нематеріальних активів.

За результатами операцій, пов'язаних із фінансовою діяльністю, банк визнає: доходи (витрати) за операціями з цінними паперами власного боргу, доходи (витрати) за субординованим боргом, дивіденди, сплачені протягом звітного періоду, доходи за результатами випуску інструментів власного капіталу.

Всі витрати комерційних банків поділяють на: банківські витрати; небанківські операційні витрати; непередбачені витрати.

До банківських належать витрати, що безпосередньо пов'язані з банківською діяльністю, визначеною Законом України "Про банки і банківську діяльність".

Небанківські витрати можуть включати також інші витрати, які не відносяться до основної діяльності банку.

Витрати визнаються непередбаченими, коли вони за змістом відповідають таким ознакам: виникають в разі надзвичайних подій та мають одноразовий характер – збиток буде визначений тільки за фактом подій; не повторюються по суті (наприклад, виникли через зміни у правилах бухгалтерського обліку активів і пасивів). На відміну від банківських і

небанківських операційних витрат, непередбачені витрати не можуть впливати на фінансову оцінку банку.

Щоб відобразити у системі рахунків сум витрат і доходів необхідно пересвідчитися в дотриманні наступних умов: заборгованість за активами і зобов'язаннями банку є реальною; фінансовий результат операції, пов'язаної з наданням (отриманням) послуг, можна достовірно оцінити. Найбільшу питому вагу в обсягах доходів й витрат банку мають процентні доходи і витрати, отримані (сплачені) банком за використання грошових коштів, їх еквівалентів, а нарахування здійснюється в межах дії принципу обережності.

У фінансовій звітності банків відображаються показники за реальним станом активів, зобов'язань, капіталу банку, що потребує врахування особливостей обліку доходів і витрат. Правильна організація обліку витрат і доходів банку в сучасних умовах має забезпечувати оптимізацію кожних елементів витрат та максимізацію доходів, які супроводжують здійснення різного виду банківських операцій і послуг.

Для удосконалення обліку доходів і витрат комерційних банків потрібно удосконалювати всі методики обліку й посилення конкуренції у банківській сфері. У кращому разі, відчутні переваги матимуть ті комерційні банки нашої держави, в яких буде сформована чітка підсистема управлінського обліку.

Список використаних джерел:

1. План рахунків бухгалтерського обліку банків країни : постанова Правління НБУ № 280 від 17.06.2004 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/-cgibin/laws/main.cgi?nreg=z0389-01> (дата звернення: 06.05.2021).
2. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України : постанова Правління НБУ від 08.10.2010 р. № 457 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgibin/laws/main.cgi?nreg=z0583-03> (дата звернення: 06.05.2021).
3. ПСБО 15 «Доходи» : наказ Міністерства Фінансів України № 290 від 29.11.99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення: 06.05.2021).
4. ПСБО 16 «Витрати» : наказ Міністерства Фінансів України № 318 від 31.12.99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00> (дата звернення: 06.05.2021).
5. Корпанюк Т. М., Марченко С. О. Правила обліку нарахування доходів і витрат комерційних банків України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. №13. С. 132-135.
6. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств: навч. пос. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.
7. Чернелевський Л. М. Удосконалення обліково-аналітичної роботи та її вплив на економічну інтеграцію країни : монографія. К. : НУХТ, 2018. 211 с.

*Гончарук А. С.,
Студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу,
спец. 071 «Облік та оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Івченко Л. В. к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

ВИДИ ТА ФОРМИ МІЖБАНКІВСЬКИХ РОЗРАХУНКІВ

Міжбанківські розрахунки є важливою складовою платіжного механізму держави. Безготівкові розрахунки між суб'єктами господарської діяльності, як правило, не можуть бути завершені у межах однієї установи банку. Це головна причина виникнення міжбанківських розрахунків між установами банків, які знаходяться у різних населених пунктах.

Міжбанківські розрахунки – система регулювання та здійснення грошових вимог та зобов'язань, що виникають між банками, їх філіями та клієнтами банків. Міжбанківські розрахунки призначені для здійснення платіжних трансакцій між банками, обумовлених виконанням платежів їх клієнтів, або власних зобов'язань одного банку перед іншим.

Системи міжбанківських розрахунків і платіжні системи в розвинутих країнах з ринковою економікою функціонують відповідно до загальних моделей, що базуються на трьох основних видах міжбанківських розрахунків.

1) розрахунки через організацію кореспондентських відносин між комерційними банками, їх називають лоро-ностро;

2) розрахунки через кореспондентські рахунки, що відкриваються в установах центральних банків.

3) розрахунки через клірингові установи. Це розрахунки або платежі нетто.

Міжбанківські розрахунки можуть здійснюватися:

- засобами системи електронних платежів Національного банку України (СЕП НБУ);
- засобами власної внутрішньобанківської платіжної системи (ВПС);
- через установлення прямих кореспондентських відносин між комерційними банками.

Головну роль в організації міжбанківських розрахунків відіграє система кореспондентських відносин. Кореспондентські відносини – договірні відносини між банками про здійснення платежів, розрахунків та інших послуг, що їх виконує один банк за дорученням і на кошти іншого банку. З метою налагодження кореспондентських відносин банки відкривають кореспондентські рахунки. Міжбанківські розрахунки здійснюються на основі укладання відповідних договорів. Встановлення кореспондентських відносин передбачає як перший крок відкриття кореспондентських рахунків для проведення міжбанківських розрахунків.

Система клірингових розрахунків може використовуватися як для розрахунків між банками всередині країни, так і для міжнародних розрахунків. Організація міжбанківських розрахунків залежить від того, чи є банки-учасники

самостійними юридичними особами, чи вони входять до системи того самого банку. У першому випадку банки обмінюються чеками, векселями та іншими борговими зобов'язаннями клієнтів, доплачуючи лише різницю за заліком. Це — міжбанківський кліринг. У другому — йдеться про внутрішньобанківський кліринг. Для цього всередині системи банку, в його головній установі, створюється кліринговий відділ, який і виконує залікові операції для клієнтів цього банку.

Список використаних джерел:

1. Національний банк України. Міжбанківські розрахунки. URL: [https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123445] [Дата звернення: 08.05.2021]
2. А.М. Герасимович, Т.В. Кривов'яз, О.А. Мазур. Облік та аудиту комерційних банках. За ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Герасимовича. — Львів: Видавництво «Фенікс», 1999. — 512 с.
3. Міжбанківські розрахунки. URL: [http://www.ukr.vipreshebnik.ru/finans/473-mizhbankivski-rozrakhunki.html] [Дата звернення: 08.05.2021]
4. Закону України "Про Національний банк України" стаття 56. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0237-09#Text] [Дата звернення: 08.05.2021]
5. Кліринг. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BB%D1%96%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3] [Дата звернення: 08.05.2021]
6. Організація міжбанківських розрахунків. URL: [https://buklib.net/books/24425/] [Дата звернення: 08.05.2021]
7. Становлення та розвиток міжбанківських розрахунків в Україні. URL: [https://buklib.net/books/24534/] [Дата звернення: 08.05.2021]

Даниленко С.О.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н., професор кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ІПОТЕЧНІ КРЕДИТИ ЯК ОБ'ЄКТ БАНКІВСЬКОГО ОБЛІКУ

Іпотечний ринок займає одне з найбільш важливих місць серед фінансових механізмів стабільного економічного розвитку України. Іпотечне кредитування- це метод накопичення фінансових ресурсів, ефективний інструмент банківської діяльності та важливий фактор економічного розвитку України. Сприяючи розвитку нерухомості та ринку фінансових послуг, відновленню фондового ринку, іпотечні кредити можуть не тільки активізувати реформи в економіці країни, але також поступово вирішити житлове питання населення. Використання даного інструменту здатне зменшити напругу в житловому секторі та надати пересічному громадянину можливість придбати нерухомість через іпотеку. Однак, незважаючи на свою актуальність, іпотечне кредитування в Україні є недостатньо розвиненим. Частка іпотечних кредитів у ВВП України - менше 1%, тоді як для країн середнього рівня розвитку цей показник становить 25% від ВВП. А щодо країн ЄС, то мінімальним розміром використання даного інструменту є 52%, у США ж понад 76% [1, 3].

Варто відмітити, що нерухомість завжди була і є надійною гарантією погашення заборгованостей. Явище довгострокового кредиту під заставу землі чи нерухомості називається іпотекою. Вона застосовується з метою запозичення грошей, а в разі несплати позики заставлене майно продається, а сума виручки покриває борг перед кредитором. Відповідно до Закону України «Про іпотеку» іпотека - вид забезпечення виконання зобов'язання нерухомим майном, що залишається у володінні і користуванні іпотекодавця, згідно з яким іпотекодержатель має право в разі невиконання боржником забезпеченого іпотекою зобов'язання одержати задоволення своїх вимог за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими кредиторами цього боржника [2].

Аналіз літератури на тематику іпотечного кредитування дає підстави виокремити такі ознаки іпотеки:

- **Обов'язкове реєстрування факту іпотечного обтяження в реєстрах.** Адже таким чином суб'єкти іпотеки можуть у відкритому доступі отримати інформацію щодо фінансового інструменту.
- **Індивідуальність-** створення іпотеки щодо певного визначеного об'єкта.
- **Привілейованість-** ця ознака свідчить про право іпотекодержателя користуватися перевагою перед пізніше встановленим правом на ту саму річ і вирішуватися за принципом старшинства;
- **Обов'язковість-** гарантоване виконання зобов'язань.

Договір застави вступає в дію лише за умови невиконання основного договору.

В Україні іпотечне кредитування регулюється низкою законів, зокрема, Законами України: «Про національний Банк України», "Про банки та банківську діяльність", «Про інвестиційну діяльність», «Про відновлення платоспроможності боржника або оголошення його банкрутом», а також Цивільним та Земельним кодексами.

В умовах сьогодення в Україні формується система ефективного іпотечного кредитування. Це пов'язано, по-перше, з тим явищем, що велика кількість населення не має власного житла. По-друге, альтернативного способу для заставлення майна вітчизняні банки не мають. Ефективна політика іпотечного кредитування передбачає забезпечення належних умов для розвитку ринку нерухомості, а також постійного розширення даної сфери. Враховуючи всі аспекти, варто підкреслити роль держави, яка має взяти відповідальність за гарантування організаційного, економічного, фінансового та юридичного забезпечення для іпотечного ринку житлової нерухомості.

Аналізуючи досвід зарубіжних країн, слід відмітити, що система іпотечного кредитування вирішує такі важливі проблеми як, наприклад, економічна та соціальна. Тому Україні слід брати приклад і розвивати дану сферу задля соціально-економічної стабілізації економіки. Важливим кроком до цього є вирішення економічних та юридичних проблем, а саме створення юридичного інституту іпотеки. Адже наразі існує явище неоднозначності правової природи іпотечного інструменту. Дана проблема може бути вирішена шляхом створення належного інституційного середовища для розвитку національних банківських установ та пов'язаних з ними організацій.

Отже, оцінюючи сучасний стан іпотечного кредитування в Україні, можна стверджувати, що даний ринок є одним із найбільш мобільних сегментів економіки. Сьогодні кредити під нерухомість стали постійним явищем, банки активізували операції з надання іпотечних кредитів, проте обсяги зазначених операцій не досягли докризових масштабів. Створення і розвиток концепцій та напрямків відновлення ринку іпотечного кредитування зможе гарантувати започаткування в Україні ефективної системи заходів, спрямованих на вирішення житлового питання.

Список використаних джерел

1. Канадаєва Д.Р. Актуальні проблеми цивільно-правового регулювання іпотечних правовідносин. Науковий вісник публічного та приватного права. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2019/2/tom_1/15.pdf (дата звернення 30.04.2021р.)
2. Про іпотеку : Закон України від 05.06.2003 р. No 898-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>. (дата звернення 30.04.2021р.)
3. Губа М.О., Губа О.І. Сучасний стан іпотечного кредитування в Україні. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «ModernEconomics». 2018. No 8. С. 55–62.
4. Журавель А. В. Розвиток інституту іпотеки в Україні Монографія. Одеса: ОДУВС, 2010. 156 с.
5. Гербич Л. А. Історичні передумови становлення та перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/55661/5/Gerbuch_history1.pdf. (дата звернення 30.04.2021р.)

Жадан Д.Д.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ларікова Т.В.. — к.е.н., доцент кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Сукупність методів і процедур, що забезпечують надання інформації для планування, її підготовку, прийняття рішень та здійснення контролю на різних рівнях управління установою, організацією представляє собою управлінський облік. Як об'єкти бухгалтерського обліку, так і об'єкти в розрізі виду діяльності та центрів відповідальностей, ресурсів, проектів, програм, види доходів та витрат відносяться до об'єктів управлінського обліку у державному секторі. Всі ці групи є взаємопов'язаними і, як наслідок, відображаються в єдиному управлінському та обліковому процесі.

Термін «управлінський облік» виник у 50-60-ті роки ХХ століття в англomовних країнах. Остаточнo професійна сфера сформувалася в 1972 році, коли Національна асоціація бухгалтерів (США) розробила і затвердила стандарт професійних іспитів з управлінського обліку – Certificate of Managenement Accounting. В Україні цей термін з'явився в 1990-ті разом з першими підручниками західних авторів, хоча сама діяльність, що входить до предмету управлінського обліку, була досить добре розвинена в умовах доринкової радянської економіки [1].

Основними завданнями управлінського обліку з метою забезпечення оптимізації витрат суб'єктів державного сектору, передбачають виконання:

- 1) обробка, узагальнення та передача необхідної інформації для оперативного управління витратами та прийняття оптимальних управлінських рішень;
- 2) перевірка законності та доцільності використання бюджетних коштів;
- 3) оцінка ефективності діяльності суб'єктів державного сектору за структурними підрозділами (центрами відповідальності);
- 4) складання управлінської звітності, інформація яких призначена для керівників, а також інших внутрішніх та зовнішніх користувачів бухгалтерської інформації;
- 5) об'єктивне калькулювання собівартості надання послуг основної та додаткової діяльності [2].

Складність організаційної структури та велика кількість господарських операцій, які здійснюють суб'єкти державного сектору вимагають пошук гнучких систем управління з метою оптимізації витрат та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Принциповою особливістю управлінського обліку є необхідність визначення витрат як по установі в цілому, так і за центрами відповідальності.

Під центром відповідальності слід розуміти окремий сегмент установи (робоче місце, відділ тощо), в межах якого встановлено персональну відповідальність керівника центру за результати діяльності його підрозділу [3].

Також і міжнародна практика впровадження управлінського обліку виокремлює його як організаційно-економічну складову центрів відповідальності, в межах яких встановлено персональну відповідальність менеджера за виконання доведених показників.

В сучасних умовах функціонування суб'єктів державного сектору для успішної реалізації управлінських рішень на основі даних управлінського обліку потрібно здійснювати сегментарний облік за центрами відповідальності, що дозволить підвищити відповідальність керівників конкретних підрозділів та дозволить перевірити доцільність використання асигнувань загального та спеціального фонду.

Назва центру повинна характеризувати завданням його функціонування. В процесі виокремлення центрів відповідальності потрібно дотримуватись таких умов: кожному керівнику центра визначити сферу відповідальності (відповідальність за показники, які можуть контролюватись і на величину яких можна здійснювати вплив); встановлення одиниці виміру за кожним центром; перелік показників, доступних для розрахунку, забезпечених надійними джерелами інформації, а також визнаних у формах зовнішньої та внутрішньої звітності.

Управлінський облік за центрами відповідальності передбачає управління, яка забезпечує планування, моніторинг, оцінювання, контроль і регулювання діяльності кожного центру відповідальності.

Таким чином, формування системи управління за центрами відповідальності передбачає: встановлення загальної мети діяльності установи та його проміжних завдань; виділення в організаційній структурі установи центрів відповідальності; розроблення бюджетів для кожного центру відповідальності; розроблення моделі формування звітності центрів відповідальності; оцінювання діяльності центрів на основі аналізу бюджетних і звітних даних та прийняття відповідних управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Нападовська Л.В. *Управлінський облік: [монографія]* / Л.В. Нападовська. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 450с.
2. Предко І. Ю. *Управлінський облік в умовах диверсифікації [Електронний ресурс]* / І. Ю. Предко // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – Житомир, 2009. – № 3 (32). – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Natural/Vzhdtu/econ/2009_3/32.pdf. (дата звернення 27.04.2021)
3. Свірко С.В., Заросило А.П. *Управлінський облік і аналіз у бюджетних установах [Текст]: навч. посіб.* / С.В. Свірко, А.П. Заросило. – К.: КНЕУ, 2012. – 538 с.

Зіник А.В.,
студентка ф-ту маркетингу, 4 курсу,
спец. 6P01 «Регіональна економіка та місцеве самоврядування»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Амбарчян В.С – к.е.н., доцент
кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

ДЕРЖАВНИЙ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ЯК ОБ'ЄКТИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Головним завдання органів державної влади та місцевого самоврядування є надання суспільно значущих послуг населенню для задоволення їх потреб в обороні, громадському порядку, медичному та соціальному захисті, освіті, культурному розвитку. Виконання покладених завдань супроводжується значними фінансовими витратами, джерелом покриття яких є податкові та неподаткові надходження, що стягуються із фізичних осіб та суб'єктів господарювання. План залучення коштів для здійснення необхідних витрат є бюджетом, що, залежно від рівня управління, поділяється на державний та місцеві. В свою чергу, сукупність державного та місцевих бюджетів, у яких зосереджені фінансові ресурси держави, формують бюджетну систему.

Бюджетна система України побудована з урахуванням економічних відносин, державного й адміністративно-територіальних устроїв та врегульована нормами права [1]. Бюджетна система України – це система міжбюджетних відносин між державним і місцевими бюджетами, яка базується на принципах, визначених Бюджетним кодексом України.

Державний бюджет є основним інструментом, що забезпечує державне регулювання соціально-економічних процесів. Він забезпечує державні витрати на різноманітні заходи в різних галузях: економіка, соціальна сфера, правоохоронна діяльність, інфраструктура, підтримка регіонів, державне управління. Варто зазначити, що в Бюджетному кодексі України відсутнє визначення «державний бюджет», що вимагає пошуку тлумачень в науковій літературі. Зокрема, К. В. Захожай стверджує, що державний бюджет «виражає взаємозв'язок, що виникає між державою та іншими учасниками суспільного виробництва в процесі розподілу та перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту шляхом створення централізованого та децентралізованих фондів фінансових ресурсів і їх використання на цілі розширеного відтворення та підвищення рівня життя суспільства» [2].

Враховуючи мету формування державного бюджету – надання суспільно значущих послуг населенню – державний бюджет доцільно розглядати як систему грошових відносин, яка виникає між державою, суб'єктами господарювання і фізичними особами з метою формування й використання централізованого фонду грошових ресурсів для задоволення суспільних потреб. Таким чином, державний бюджет є балансом надходжень і видатків, який розробляють органи державної влади з метою підвищення його ефективності та

здійснення впливу на економічні процеси. Саме можливість цілеспрямованого впливу на суспільне відтворення шляхом використання грошових коштів на розвиток першочергових галузей економіки, є економічною суттю бюджету.

Місцевий бюджет – «система формування, розподілу та використання фінансових ресурсів для забезпечення місцевими органами влади покладених на них функцій і завдань, як власних, так і делегованих» [3]. Цей бюджет має призначення забезпечувати виконання завдань та функцій, що є повноваженнями органів місцевого самоврядування. Тобто, місцевий бюджет є фінансово-економічною категорією, інструментом вирішення проблем місцевого рівня.

До місцевого бюджету відносять бюджет Автономної Республіки Крим, обласні бюджети, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування [1]. У новій редакції Бюджетного кодексу від 01.01.2021 з переліку було виключено «бюджети районів у містах». Це є позитивною зміною, що дає змогу уточнити поняття «місцевого бюджету» та «бюджету місцевого самоврядування». Відтепер бюджетом місцевого самоврядування є бюджет територіальної громади села, їх об'єднань, селищ, міст, а також бюджет районів у містах.

Управління бюджетними коштами не можливе без облікового відображення всіх операцій та контролю за виконанням запланованих обсягів надходжень та видатків. Функцію казначейського обслуговування бюджетних коштів покладено на Державну казначейську службу України, яка забезпечує облік виконання державного та місцевих бюджетів, а також складає фінансову та бюджетну звітність про їх виконання. Операції із виконання бюджету обліковуються на рахунках бухгалтерського обліку для державного сектору [4]. Важливою функцією Казначейства є контроль за бюджетними повноваженнями головних розпорядників бюджетних коштів під час зарахування надходжень, перевірка відповідності кошторисів бюджетних установ показникам розпису бюджету, оцінка узгодженості між бюджетними зобов'язаннями, асигнуваннями та паспортом бюджетної програми, контроль за дотриманням процедур державних закупівель [5].

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України : кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Дата оновлення: 15.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 01.05.2021).
2. Захожсай К.В. Роль, функції та завдання державного бюджету України в сучасному суспільно-економічному просторі. Інвестиції: практика та досвід. 2017. №20. С. 15-22.
3. Кульчицький М.І. Місцеві бюджети і механізм їх формування. Фінанси України. 2001. № 9. С. 98-104.
4. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: затв. наказом Міністерства фінансів України 31.12.2013 №1203. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text> (дата звернення: 01.05.2021).
5. Положення про Державну казначейську службу України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015р. № 2015. Дата оновлення: 24.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.05.2021).

Кирда В.В.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ларікова Т.В.. — к.е.н., доцент кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ПЛАНУ РАХУНКІВ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Завдання сучасного етапу розвитку бухгалтерського обліку в бюджетних установах України – етапу гармонізації вітчизняної облікової теорії та практики до найпоширеніших світових аналогів – фактично завершено через кінцеве запровадження та реалізацію з 01.01.2017 розроблених впродовж останнього десятиріччя методологічних положень, методичних та організаційних підходів, закріплених відповідним пакетом нормативно-правових актів з регламентації та регулювання бухгалтерського обліку в секторі загального державного управління

Початок 2017 року ознаменувався повною модернізацією системи бюджетного обліку на підґрунті максимально наближених до світової практики методологічних засад із застосуванням оновлених методично-організаційних положень. Центральне місце серед методологічного інструментарію цієї системи обіймає План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, згідно з наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203, «...переліком рахунків і субрахунків для узагальнення інформації про факти діяльності суб'єктів державного сектору у бухгалтерському обліку» [1].

В цілому план рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі складається з двох розділів: розділ I «Балансові рахунки» (класи 1–8); розділ II «Позабалансові рахунки» (клас 9 і клас 0). Кожен з класів включає певну кількість синтетичних рахунків (сукупно вони складають 80 рахунків), які поділяються на субрахунки 1-го і 2-го рівня (їх сумарна кількість відповідно складає 199 та 768 субрахунків) [1].

Характерною особливістю структури плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі є те, що синтетичні рахунки використовуватимуться окремо в обліковому процесі бюджетних установ, органів Державного казначейства України, державних цільових соціальних фондів вибірково; цей підхід закріплено через механізм спеціального кодування рахунків у межах загальної десятинній системи.

Перша цифра балансового рахунку визначає клас рахунків, друга – номер синтетичного рахунку, то третя цифра виступає ідентифікатором суб'єкта державного сектору (1 – розпорядники бюджетних коштів, 2 – державні цільові фонди, 3 – державний бюджет, 4 – місцеві бюджети, 5 – рахунки органів Казначейства), четверта цифра – номер субрахунка (крім рахунків класу 9 і класу 0). Така побудова Плану рахунків забезпечує:

транспарентність облікових процесів і достовірну консолідацію інформації в межах бюджетної системи України, повноту охоплення всіх економічних операцій суб'єктів бюджетного обліку в сучасних умовах їх функціонування, порівнянність показників системи державних фінансів України на мегаекономічному рівні [1].

Таким чином, закономірним вбачається визначення Плану рахунків бухгалтерського обліку державному секторі, розуміють останній як «...систематизований перелік рахунків бухгалтерського обліку однойменних суб'єктів, який забезпечує групування необхідної інформації про виконання бюджетів та кошторисів. Він виступає: інструментом формалізації сукупної дії двох елементів методу бухгалтерського обліку – рахунків та подвійного запису; унікальною обліковою моделлю відображення операцій суб'єктів сектору загального державного управління; засобом інформаційного забезпечення управління державними фінансами як на мікро-, так і на макрорівні» [2] (детальне обґрунтування позиції вищевказаного автора щодо понять «державний сектор» та «сектор загального державного управління», їх співвідношення і коректності та правомірності у застосуванні щодо чітко визначеного суб'єктного складу бухгалтерського обліку в державному секторі [3].

Очевидно, така кількість рахунків та субрахунків на тлі об'єднання великої сукупності об'єктів бухгалтерського обліку трьох груп основних суб'єктів бюджетного обліку потребує упорядкування та опрацювання через формування робочого плану рахунків.

Успішність реалізації сукупності організаційних заходів, спрямована на підвищення ефективності функціонування облікової системи бюджетних установ, залежить від результативності їх первинних етапів, центральне місце серед яких займає розробка робочого плану рахунків.

Таким чином, окреслена модель розробки робочого плану рахунків бухгалтерського обліку господарської діяльності установ державного сектору передбачає урахування особливостей як функціонування сегмента розпорядників бюджетних коштів в межах сектору загального державного управління, так і визначальних позицій власне системи бухгалтерського обліку в бюджетних установах, що гарантує успішність її реалізації на практиці.

Список використаних джерел

1. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 31.12.2013 р. № 1203, зі змінами URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14> (дата звернення 23.04.2021)
2. Свірко С.В. Побудова системи рахунків бухгалтерського бюджетного обліку в умовах формування інтегрованого інформаційного забезпечення управління державними фінансами України / С.В. Свірко, А.І. Фаріон // Незалежний аудитор: Науково-практичне видання. – Вип. 4 (II). – 2013. – С. 19–27.
3. Свірко С.В. План рахунків бухгалтерського обліку в секторі загального державного управління: вихідні положення та формотворчі фактори / С.В. Свірко, А.І. Фаріон // Формування ринкової економіки. – Вип. – № 32. – К.: КНЕУ, 2014. – С. 349–360

Комарчук І.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н., професор кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗАБАЛАНСОВОГО ОБЛІКУ В БАНКАХ

Ключовими завданнями системи бухгалтерського обліку банків є: накопичення інформації про банківські операції, їх вартість та час проведення, перевірка правильності відображення даних, підведення підсумків і контроль узгодженості бухгалтерських записів.

На позабалансі банки обліковують:

- вимоги та зобов'язання банку, які можуть виникнути у майбутні періоди та за якими він несе ризики;
- документи, бланки і цінності;
- списану заборгованість та кошти до повернення

Зокрема, позабалансовий облік призначений для контролю за наявністю та використанням майна, яке ще не належить банку, але використовується в його діяльності на правах користування чи розпорядження.

Бухгалтерський облік позабалансових операцій банків ведеться за системою подвійного запису. Позабалансові рахунки кореспондують тільки між собою. Для відображення операцій за системою подвійного запису використовуються рахунки розділу 99. Рахунки можуть кореспондувати між собою без використання контррахунків. Рахунки розділу 99 – це контррахунки, які використовуються для подвійного запису операцій за рахунками 90-98. Контррахунки відкриваються в аналітичному обліку в будь-якому розрізі на розсуд банку [1].

Таким чином, особливістю методики позабалансового обліку в банках України є:

- використання методу подвійного запису;
- використання в обліку контррахунків, що виконують лише технічну та контрольну функцію та є проміжними, допоміжними.

Прикладом обліку позабалансових операцій є використання рахунку 990 “Контррахунок”, який забезпечує подвійний запис на рахунках розділів 90-95. Наприклад, на дату укладення договору про кредитну лінію банк визнає суму, зазначену в договорі, як зобов'язання з кредитування за рахунком 9129 “Інші зобов'язання з кредитування, які надані клієнтам”, що супроводжується проводкою:

Дт 9129 “Інші зобов'язання з кредитування, які надані клієнтам” - Кт 990 “Контррахунок”.

Згодом, на суму наданого кредиту зменшується зобов'язання з кредитування, що відображається такою проводкою:

Дт 990 “Контррахунок” - Кт 9129 “Інші зобов'язання з кредитування, які надані клієнтам”.

Зобов'язання з кредитування банк визнає за позабалансовими рахунками до часу його погашення або закінчення строку виконання.

Застава, що отримана як забезпечення кредиту (майно, у тому числі майнові права на грошові кошти, які розміщені на вклад), відображається такою бухгалтерською проводкою [2]:

Дт “Рахунки для обліку отриманої застави” (9500, 9501, 9503, 9520, 9521)

Кт 990 “Контррахунок”.

Рахунок 990 виконує не тільки технічну, але й контрольну функцію. Залишок по ньому означає, що частина умовних зобов'язань були виконані не в повній сумі, орендовані основні засоби повернуті не всі тощо. За умови деталізації цього рахунку такий підхід дозволяє контролювати умовні активи та зобов'язання, а також надходження та повернення заставного чи орендованого майна.

Важливим аспектом є зміни позабалансового обліку банку у зв'язку із подіями 2017 року. У відповідності з умовами договору про асоціацію між Україною та ЄС, Верховною Радою України був прийнятий Закон «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (щодо удосконалення деяких положень)». Відповідно до цього закону банківські установи відносяться до категорії підприємств, що становлять суспільний інтерес і які зобов'язані складати звітність за міжнародними фінансовими стандартами [3]. У зв'язку з цим реформування системи банківського обліку почалось з прийняття нового Плану рахунків.

У класі 9 «Позабалансові рахунки» відбулися такі зміни:

- об'єднання груп рахунків 901, 902, 903 в групу 903 під єдиною назвою «отримані гарантії»;
- введення груп рахунків 922, 923, що відображають облік валюти і банківських металів до отримання і відправки за контрактами без поставки базового активу, а також груп рахунків 932, 933, що враховують активи до отримання і відправки за контрактами без поставки базового активу;
- введення групи рахунків 954, що відображає умовні зобов'язання;
- скасування груп рахунків 972 і 975, що відображають документи по приватизації.

Зазначені зміни в Плані бухгалтерських рахунків пов'язані з подальшою гармонізацією обліку в банківських установах України з міжнародними стандартами фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Фурсова В.А., Шалун І.М., Лазебна І.Р. Реформування системи бухгалтерського обліку в банківських установах. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/143.pdf. (дата звернення 20.04.2021р.)
2. Степова Т.Г. Реформування системи обліку в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. № 22. С. 990-992.
3. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: Закон України від 05 жовтня 2017 р. № 2164-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>. (дата звернення 20.04.2021р.)

Кравченко Т.М.,
студентка факультету ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – Амбарчян В.С. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

ЕКОНОМІЧНА СУТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ФАКТОРИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ

В процесі здійснення господарської діяльності підприємства постачають товари, надають послуги та виконують роботи на умовах післяплати, що призводить до формування дебіторської заборгованості. Невизначеність щодо погашення зобов'язань контрагентами та зростання сум дебіторської заборгованості спонукають суб'єктів господарювання звертатися до послуг факторингу, які пропонуються банками. Факторинг – це банківська операція, суть якої полягає в придбанні банком (фактором) у постачальника (продавця) права вимоги у грошовій формі на дебіторську заборгованість покупців за відвантажені їм товари (виконані роботи, надані послуги) з прийняттям ризику виконання такої вимоги, а також приймання платежів [1]. Відповідно до Цивільного кодексу України, факторинг – це фінансування під відступлення права грошової вимоги [2]. Згідно із статтею 350 Господарського кодексу України, банк має право укласти договір факторингу, за яким він передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони за плату, а друга сторона відступає або зобов'язується відступити своє право грошової вимоги до третьої особи [3].

Факторинг оформлюється спеціальною угодою між банком та клієнтом. При укладанні цієї угоди комерційний банк отримує від клієнта розрахункові та платіжні документи про продані ним дебітору товари і надані послуги. На наступному етапі банк визнає факторингову операцію та передає кошти суб'єкту господарювання – продавцю дебіторської заборгованості. Після погашення зобов'язання дебітором, банк-фактор припиняє визнавати актив та відображає фінансовий результат операції.

Факторингові операції банків класифікуються як фінансові активи та обліковуються за одним із трьох методів оцінки відповідно до МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [4]. Відповідна класифікація відображена у плані рахунків бухгалтерського обліку банків України шляхом поділу рахунків з обліку факторингу на 3 групи: група 203 «Вимоги, що придбані за операціями факторингу із суб'єктами господарювання, які обліковуються за амортизованою собівартістю», група 233 «Вимоги, що придбані за операціями факторингу із суб'єктами господарювання, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід» та група 239 «Кредити, що надані суб'єктам господарювання, які обліковуються за справедливою вартістю через прибутки/збитки» [5].

На етапі укладання факторингової угоди сума, яку банк-фактор зобов'язується сплатити клієнту, відображається в кореспонденції рахунків Дебет 9129 «Інші зобов'язання з кредитування, що надані клієнтам» – Кредит 990 «Контрахунки для рахунків розділів 90-95». Отримані банком розрахункові документи також обліковуються на позабалансових рахунках: Дебет 9800 «Розрахункові документи за факторинговими операціями» – Кт 9910 «Контрахунки для рахунків розділів 96-98».

На дату розрахунку банк визнає вимоги за операціями факторингу та відображає їх як актив за рахунками 2030, 2330 або 2393. Неамортизований дисконт або премія визнаються на рахунках 2036, 2336 або 2396 за наявності різниці між процентними ставками за договором та справедливою вартістю даного виду операцій. Амортизація дисконту/премії здійснюється за фінансовими активами, що обліковуються на рахунках груп 203 та 233. Процентні доходи за операціями факторингу визнаються не рідше, ніж один раз на місяць, за дебетом рахунків 2038, 2338 або 2398 в кореспонденції із відповідними рахунками доходів. Переоцінка факторингової операції відображається для груп 233 та 239 Плану рахунків. В свою чергу, резерв формується за вимогами факторингу, що обліковуються за амортизованою собівартістю та справедливою вартістю із переоцінкою в іншому сукупному доході. За умови своєчасного погашення заборгованості дебітором, фактор припиняє визнання фінансового активу. У випадку непогашення заборгованості, банк списує вимогу факторингу за рахунок сформованого резерву.

Актуальність розвитку факторингових відносин зумовлена постійним зростанням обсягів дебіторської заборгованості, що спричинене недисциплінованістю покупців та замовників підприємства. Факторинг – це фінансовий важіль для прискорення оборотності грошових коштів компанії: що коротше цикл оборотності виручки, то більше можливостей для її зростання. Використання банківських послуг факторингу дозволяє зменшити розміри сумнівних боргів підприємств та покращити їх фінансовий стан. В свою чергу, банки отримують додаткові доходи як різницю між вартістю викупу дебіторської заборгованості у підприємства та сумою компенсації, отриманої від боржника.

Список використаних джерел:

1. Козакова М. О. *Магістеріум. Економічні студії. Факторинг на ринку фінансових послуг України*. 2011. № 44. С. 41–46.
2. *Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV*. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 02.05.2021).
3. *Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV*. Дата оновлення: 27.02.2021. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 02.05.2021).
4. *Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти»: Міжнародний документ №929_016 від 01.01.2012*. Дата оновлення: 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016#Text (дата звернення: 02.05.2021).
5. *План рахунків бухгалтерського обліку в банках України: Затв. постановою Правління НБУ 11.09.2017 №89*. Дата оновлення: 05.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17#n516> (дата звернення: 02.05.2021).

Кухта М.О.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Цятковська О.В. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Звітність установ державного сектору є підсумковим етапом обліку. Метою якого є узагальнення інформації, яка відображена на субрахунках бухгалтерського обліку за відповідний період. При організації складання та подання як зовнішньої, так і внутрішньої звітності бюджетних установ необхідно керуватися законодавчими та нормативними документами, які регламентують методологічні засади формування інформації. Одним з ключових та основоположних нормативних документів є Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 № 996-ІУ. Зокрема в ст. 11 визначено, що форми фінансової звітності бюджетних установ та фінансової звітності про виконання бюджетів установлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики (Міністерством фінансів України).

Бюджетні установи та організації складають та подають значно більшу кількість форм звітності, ніж комерційні підприємства. Це пояснюється необхідністю контролю держави за витрачанням бюджетних коштів їх розпорядниками та контролю за збереженням державного майна.

Класифікація звітності в установах державного сектору є різновекторною. Зокрема класифікують за такими ознаками, як: за періодом часу; за ступенем узагальнення інформації; за змістом; за джерелами формування тощо. За змістом і джерелом формування звітність бюджетних установ можна поділити на фінансову, бюджетну, податкову, до державних цільових фондів, статистичну, управлінську та адміністративну.

Фінансова звітність містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, надходження та використання грошових коштів бюджетної установи чи організації за звітний період. Її складають з дотриманням балансового узагальнення облікової інформації. Склад, форми, принципи підготовки та подання фінансової звітності в державному секторі, загальні вимоги до визнання і розкриття її елементів визначає Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності" [1]. Форми бюджетної звітності установ державного сектору встановлюються Міністерством фінансів України за участю Держказначейства України, і яка складається з метою отримання інформації для контролю за станом виконання кошторису бюджетних установ.

Загальні засади формування податкової звітності визначені Податковим кодексом України, а її конкретні форми та порядок їх заповнення регулюються Міністерством фінансів України разом з Державною фіскальною службою.

Податкова звітність подається звичайно до органів Державної фіскальної служби за місцем реєстрації установи. Кількість форм звітності залежить від кількості податків і зборів, які визначені Податковим кодексом України. Проте, якщо бюджетна установа не є платником певного податку чи збору, то звітність з них не складає.

Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07.10 № 2464-VI визначає правові та організаційні засади забезпечення збору та обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, умови та порядок його нарахування і сплати, повноваження органу, що здійснює його збір та ведення обліку. Згідно з цим законом адміністрування єдиного внеску здійснює Державна фіскальна служба України.

До державних цільових фондів належать Пенсійний фонд, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, до яких перераховується частина єдиного внеску для забезпечення виконання їх функцій та виплат за їх рахунок.

Статистична звітність містить інформацію, яка є необхідною для статистичного вивчення діяльності бюджетних установ чи організацій та побудови макроекономічних показників.

Управлінська звітність (внутрішня) — звітність, що подається внутрішнім користувачам, призначена для внутрішнього управління бюджетною установою, її форми, кількість та періодичність подання встановлюються установою самостійно і закріплюються у внутрішньому нормативному документі.

Адміністративна (оперативна) звітність подається бюджетними установами на вимогу органів державної влади для виконання ними своїх адміністративних функцій.

Отже, звітність установ державного сектору є різною залежно від користувачів, періоду складання, джерелами формування та іншими класифікаційними ознаками. Крім того, звітність може мати обов'язковий та рекомендаційний чи довідковий характер. Порядок складання та подання тієї чи іншої форми звітності регламентується та визначається нормативно-правовими документами.

Список використаних джерел

1. *Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 06.07.1999 № 996-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>(дата звернення 20.04.2021).*
2. *Національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ міністерства фінансів України. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=83023 (дата звернення 20.04.2021).*

Куцопатра Б.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н., професор кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО НАВАНТАЖЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ БАНКУ

Баланс банку- це бухгалтерський баланс, в якому відображається стан власних, залучених і позичених коштів, їхнє розміщення в кредитні й інші активні операції. За даними балансу здійснюється контроль формування і розміщення грошових ресурсів, стану кредитних, розрахункових, касових та інших банківських операцій, включаючи операції з цінними паперами.

Загалом банківський баланс характеризує у грошовому виразі стан ресурсів комерційних банків, джерела їхнього формування і спрямування використання, а також фінансові результати банків на початок та кінець звітного періоду.

Аналіз банківського балансу дає змогу визначити наявність власних коштів, зміни у структурі джерел ресурсів, склад та динаміку активів, контролювати ліквідність банків, здійснювати управління фінансовою стійкістю.

Банківський баланс є бухгалтерським балансом. Бухгалтерський баланс – розкриває інформацію щодо господарських (банківських) засобів і джерел їх формування в грошовому вираженні на певну дату. Він є основною формою звітності, яка характеризує фінансовий стан банку за трьома елементами фінансової звітності - активами, зобов'язаннями і власним капіталом, і тому використовується для аналізу і контролю. За даними балансу ведеться облік банківських ресурсів, стан кредитних, розрахункових, касових і інших банківських операцій. Баланс банку має декілька особливостей.

В балансі, як документі бухгалтерського обліку, показуються суми залишків особових рахунків бухгалтерського аналітичного обліку, об'єднані на відповідних рахунках синтетичного обліку на певну дату. Тому номенклатура статей балансу є одночасно планом рахунків бухгалтерського синтетичного обліку, а баланс є основним регістром синтетичного обліку. Також, баланс, як звіт про фінансовий стан банку, є джерелом комерційної інформації, але відповідно до постанови Кабінету міністрів України №611 від 9 серпня 1993 р. "Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці", вважається таким, що не містить комерційної таємниці, оскільки відповідно до цієї постанови комерційної таємниці не складають документи, інформація по яких подається по усіх встановлених формах державної звітності.

Банківський баланс формується на основі методу подвійного запису, і, своєю чергою, є окремим елементом методу бухгалтерського обліку. На рахунках відбиваються банківські операції, але бухгалтерія банку може дізнатися про ці операції тільки з документів, що складаються на місці їх здійснення, а вже потім надходять в бухгалтерію, де вони після перевірки

служать підставою для записів на рахунках. Рахунки, таким чином, займають проміжне положення між документами, балансом і іншими звітними таблицями. Записи на рахунках робляться на підставі документів, а баланси і звіти складаються на підставі записів на рахунках.

Активні та пасивні рахунки відображаються окремо у чітко регламентованій послідовності за балансовими рахунками (рахунки IV порядку), групами (рахунки III порядку), розділами (рахунки II порядку) і класами (рахунки I порядку), а позабалансові рахунки - за рахунками четвертого порядку та групами. Баланс активів і пасивів формується за даними рахунків 1-5 класів, а позабалансові рахунки - за даними 9 класу.

У щоденному і місячному балансах, а також оборотно-сальдовому балансі, усі суми розподіляються за ознаками резидентності (резиденти і нерезиденти) та виду валюти (національна валюта й іноземна валюта, яка, у свою чергу, поділяється на вільно конвертовану та неконвертовану).

Баланс банку може складатися як у розгорнутій формі, тобто за всією номенклатурою діючих рахунків, так і за скороченою формою - за статтями балансу. Стаття, чи позиція, балансу - це агрегований об'єкт обліку, який розраховується за допомогою об'єднання рахунків IV порядку за ознакою їх економічного змісту. Баланс, складений за скороченою формою, називається балансовим звітом.

Баланс – це основний реєстр банківського синтетичного обліку. Синтетичний облік дозволяє отримувати агреговану і систематизовану бухгалтерську інформацію щодо фінансового стану банку і контролювати правильність відображення операцій в бухгалтерському обліку. Отже, балансовий метод узагальнення інформації має подвійне призначення: як інструмент управління та як засіб контролю за правильністю реєстрації банківських операцій в обліку.

Список використаної літератури

1. Кіндрацька Л. М., Свірко С. В., Кузьмінська О. Е. Стандартизація бухгалтерського обліку в банківських та бюджетних установах України [Електронний ресурс] : [колект.] монографія; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Електрон. текстові дані. Київ: КНЕУ, 2015. 481 с.
2. Кіндрацька Л.М., Семеніченко Ю.К., Тяхляева М.Ю. Навч.-метод. посіб. для самост. вивчч дисц. "Облік у банках". К.: КНЕУ, 2006. 404 с.
3. Інструкція про порядок відображення в бухгалтерському обліку банками України поточних і відстрочених податкових зобов'язань та податкових активів: Затв. пост. Правління Національного банку України від 19 березня 2003 р. № 121. URL: zakon.rada.gov.ua. (дата звернення 29.04.2021р.)
4. Велии Г.А., Шорт Д.Г. Основы финансового обліку: Пер. з англ. К.: Основи, 1997. 944 с.
5. Інтернет джерело. URL.: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/21021/> (дата звернення 29.04.2021р.)

Левковська П.І.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н., професор
кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

РАХУНКИ ОБЛІКУ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ

В умовах інтенсивного розвитку економіки існує багато різноманітних форм ведення підприємницької діяльності. Кожна з таких форм має бути достатньо забезпечена ресурсами для ефективного функціонування. Для цього, на перших етапах діяльності, банківська установа, як суб'єкт підприємництва, має сформувати свій статутний капітал. Капітал банківської установи становить фінансову базу її розвитку, оскільки має чітко виражену правову основу та функціональну визначеність. У період створення банківської установи єдиним джерелом власного капіталу є статутний капітал.

Поняття “капітал” асоціюється з поняттям “власність”. В момент створення підприємства його стартовий капітал втілюється в активах, інвестованих засновниками (учасниками), і являє собою вартість майна підприємства.

Статутний капітал - один з основних показників, що характеризують розміри і фінансовий стан організації. Його відображають у сумі, зареєстрованій в установчих документах як сукупність внесків (часток, акцій за номінальною вартістю, пайових внесків) засновників (учасників) організації. Виняток становлять інвестиційні фонди, у яких статутний капітал в бухгалтерському обліку та звітності показують по мірі її оплати та у фактичних розмірах на певну дату [1].

Порядок і джерела формування статутних капіталів залежить від типу підприємства і форми власності, на базі якого воно функціонує. В Україні права підприємств різних форм власності та типів закріплені у чинному законодавстві, зокрема в законах України “Про власність” (втратив чинність у зв'язку з прийняттям Цивільного кодексу України), “Про підприємство в Україні”, “Про господарські товариства”.

Банки в Україні утворюються в організаційно – правових формах акціонерного товариства або кооперативного банку. Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» встановлюється мінімальний розмір статутного капіталу на момент реєстрації банківської установи, сума якого складає 200 млн.грн. [3].

Статутний капітал банків забезпечує виконання ними зобов'язань. Проте, оскільки комерційні банки створюються як господарські товариства, вони відповідають за своїми зобов'язаннями не лише статутним капіталом, а й усім майном, що їм належить.

Правовий статус статутного капіталу визначає особливості його відображення у бухгалтерському обліку. Тут особливу увагу приділяють

правильній організації аналітичного і синтетичного обліку. Облік всіх операцій, що виконуються з капіталом, ведеться на рахунках V класу «Капітал» чинного плану рахунків бухгалтерського обліку банків.

Синтетичний облік статутного капіталу ведеться за групою балансових рахунків № 500 «Статутний капітал банку», до якої включено три рахунки четвертого порядку: пасивний рахунок № 5000 «Статутний капітал банку», контрпасивний рахунок № 5002 «Власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів (власників)», пасивний рахунок № 5004 «Незареєстрований статутний капітал». Аналітичний облік ведеться в розрізі акціонерів (власників) банку [2].

Відображення операцій за рахунками групи 500 «Статутний капітал банку» здійснюється лише на балансі головного банку (юридичної особи).

Формування і збільшення статутного капіталу банку проводиться тільки за рахунок внесків до Національного банку України грошових коштів акціонерів (учасників). Якщо акціонерами (учасниками) є резиденти, то внески здійснюються в національній валюті (у гривнях); якщо акціонерами (учасниками) є нерезиденти (юридичні особи чи фізичні особи – іноземці), то внески можуть здійснюватись як в національній валюті (у гривнях), так і в іноземній вільно конвертованій валюті. Внески в статутний капітал банку в іноземній валюті перераховуються в гривні за курсом Національного банку України на дату внеску, і надалі коригування його зміни не проводиться. Кошти можуть перераховуватися тільки з власних поточних рахунків юридичними та фізичними особами у безготівковій формі, а також можуть вноситися фізичними особами у готівковій формі.

Для формування статутного капіталу банку, за місцем його створення, в регіональному управлінні Національного банку України відкривається тимчасовий рахунок для внесків засновників. Первісне розміщення акцій банки здійснюють за їх номінальною вартістю, або дорожче від номіналу. Різниця між ціною продажу власних акцій та їх номіналом формує емісійний дохід, який обліковується за пасивним рахунком №5010 «Емісійні різниці».

Синтетичний і аналітичний облік статутного капіталу ведеться у реєстрах бухгалтерського обліку виходячи з минулих реєстрацій установчих документів підприємства, договорів купівлі-продажу акцій у акціонерних товариствах.

Отже, статутний капітал банківської установи є головною складовою власного капіталу банку. За рахунок статутного капіталу банк формує свої власні (основні та оборотні) кошти. Статутний капітал та незареєстрований статутний капітал обліковуються на пасивних рахунках. Аналітичний облік статутного капіталу ведеться за засновниками організації, стадіями формування капіталу і видами акцій.

Список використаних джерел:

1. Раєвська Т. Практичні підходи до оцінки ризиків у діяльності банків. Вісник НБУ. 2005. № 8. С. 9–15.
2. План рахунків бухгалтерського обліку банків України. Постанова Правління НБУ від 11.09.2017 за № 89 зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 30.04.2021р.).
3. Закон України “Про банки та банківську діяльність” від 7 грудня 2000 року. № 2121-III. Урядовий кур’єр. 2001. 17 січня. С. 5–13.

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ КРЕДИТНИМИ СПІЛКАМИ

Діяльність кредитних спілок в Україні характеризується значною ризиковістю та невизначеністю, що пов'язано із виникненням періодичних кризових явищ в економіці країни. Для зменшення їх впливу необхідна інформація, яка б забезпечувала прозорість діяльності кредитних спілок та можливість прийняття управлінських рішень як керівництвом фінансових установ, так і регулятивними органами.

Кредитна спілка представляє собою неприбуткову організацію, засновану фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки [1]. Особливості діяльності кредитної спілки визначають особливості ведення бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності.

Переважна більшість аналітичних оглядів щодо діяльності вітчизняних кредитних спілок підтверджують потребу у розвитку та адаптації змісту їх фінансової звітності до потреб контролю за їхньою діяльністю [2].

Відповідно до Порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [3], кредитні спілки зобов'язані подавати дві групи звітності – фінансову звітність та звітні дані (рис. 1).

Кредитні спілки зобов'язані складати та подавати фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), оскільки належать до групи підприємств, що надають фінансові послуги (розділ 64 КВЕД ДК 009:2010). Кабінет Міністрів визнає цю категорію підприємств такими, що подають звітність за МСФЗ [4].

Звітність кредитних спілок подається до Національного банку України, що є державним регулятором на ринку небанківських фінансових послуг. Річна звітність має бути надіслана в електронній формі не пізніше 28 лютого року, наступного за звітним, а проміжна звітність - не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним періодом.

Ключовою вимогою до інформації у фінансовій звітності кредитної спілки є достовірність даних. Інформація у фінансових звітах вважається недостовірною, якщо показники звітності містять інформацію, що суперечить даним бухгалтерського обліку, показники фінансової звітності не збігаються з показниками звітних даних поданих до державного регулятора, існують неспівпадіння даних на початок нового періоду та кінець попереднього [3]. Достовірність і повнота річної звітності потребує підтвердження незалежною

аудиторською фірмою, після чого аудиторський висновок подається уповноваженому органу та представляється загальним зборам членів кредитної спілки.

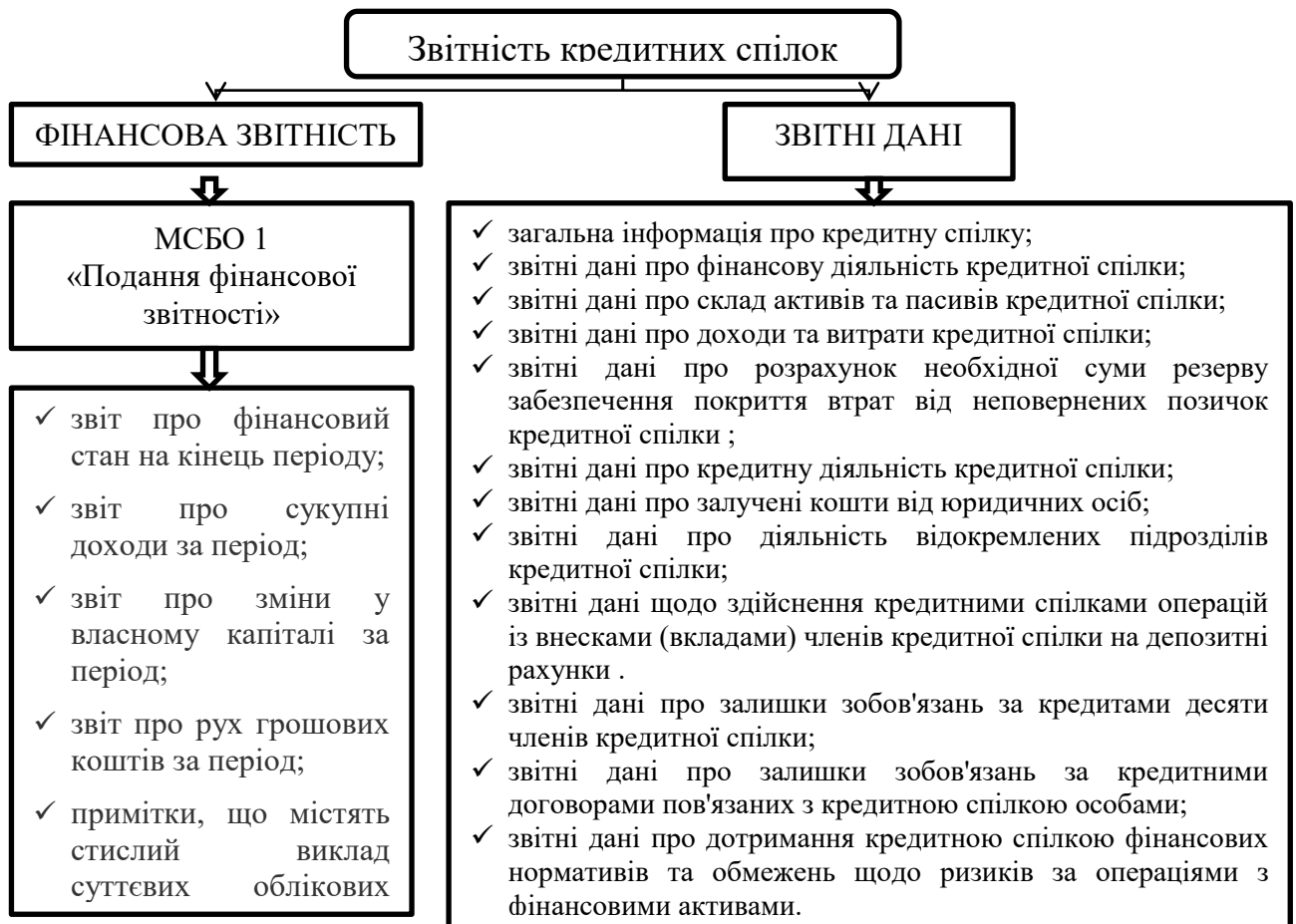

Рис. 1. Класифікація звітності кредитних спілок

Джерело: згруповано за інформацією[3]

Загалом, розкрита інформація у звітності кредитних спілок є ключовим елементом в залученні нових учасників, адже саме повні та об'єктивні дані про діяльність такої організації викликають довіру та зацікавленість у населення. Сьогодні існує широкий спектр інструментів регулювання подання звітності з боку держави, що забезпечує якісний контроль за діяльністю кредитних спілок.

Список використаних джерел:

1. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 р. № 2908-III. Дата оновлення 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.05.2021).
2. Мохняк В.С. Фінансова звітність кредитних спілок. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2016. № 858. С. 115-119.
3. Про затвердження Порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 25.12.2003 № 177. Дата оновлення 12.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.05.2021).
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення: 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 03.05.2021).

Максютенко Ю.О.

Студентка факультету ОПМ, 3 курсу,

спец. 071 «Облік і оподаткування»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник – Амбарчян В.С. – к.е.н.,

доцент кафедри податкового менеджменту

та фінансового моніторингу

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ РЕЗЕРВІВ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Страхові резерви займають важливе місце у забезпеченні фінансової стійкості страхової компанії. У відповідності зі ст. 30 Закону України «Про страхування», страхові компанії повинні дотримуватися умов забезпечення платоспроможності, однією з яких є створення страхових резервів. Недотримання вимог резервування може в результаті привести до неспроможності страховика виконати зобов'язання перед страхувальником [1].

Страхові резерви – це грошові фонди, що «утворюються страховиками з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування залежно від видів страхування» [1]. Страхові компанії утворюють страхові фонди задля гарантованого забезпечення покриття своїх зобов'язань та покриття страхових сум. Їх використовують за умови перевищення суми виплат страхувальникам над поточними надходженнями страхових премій.

За вимогами чинного законодавства, українські страховики формують два види страхових резервів (рис. 1): резерви за ризиковими видами страхування (технічні резерви) та резерви із страхування життя [1].

Технічні резерви – це суми, які страхові компанії відкладають для покриття вимог. Вони включають обов'язкові резерви (резерв незароблених премій, резерв збитків) та додаткові (резерв катастроф, резерв збитків, що виявлені, але не заявлені та резерв коливань збитковості). Страховик повинен розрахувати технічні резерви для кожного договору страхування або групи контрактів окремо [2]. В обліку операція із формування технічного резерву відображається проведенням: Дебет 495 «Результат зміни технічних резервів» - Кредит 491 «Технічні резерви».

Страхові компанії, які страхують життя, формують окремі резерви. Дані резерви базуються на розрахунках теперішньої вартості майбутніх чистих премій. Страхові резерви із страхування життя поділяються на резерви довгострокових зобов'язань (математичні резерви) та резерви належних виплат страхових сум [4]. Резерви зі страхування життя відображаються в обліку за дебетом рахунку 496 «Результати зміни резервів із страхування життя» та кредитом рахунку 492 «Резерви зі страхування життя».

Для обліку формування страхових резервів в Плані рахунків призначено рахунок 49 «Страхові резерви», що включає два субрахунки – 491 «Технічні резерви» та 492 «Резерви зі страхування життя» [3].

Рис. 1. Класифікація страхових резервів

Джерело: розроблено автором за інформацією [1, 2, 3]

Проте, така деталізація є недостатньою, оскільки законодавством встановлено, що страхові компанії повинні вести облік обов'язкових резервів та резервів зі страхування життя за видами резервування [6]. Пропозиції щодо відкриття аналітичних рахунків для обліку окремих видів резервування представлені на рис. 1. Такий оновлений підхід до класифікації страхових резервів дасть можливість забезпечити виконання вимог законодавства у повному обсязі.

Список використаних джерел:

1. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 18. Дата оновлення 10.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> (дата звернення: 01.05.2021)
2. Про затвердження Методики формування страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя: Розпорядження державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.12.2004 р. № 3104. Дата оновлення 28.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05#Text> (дата звернення: 03.05.2021)
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 01.05.2021)
4. Про затвердження Методики формування резервів із страхування життя: Розпорядження державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 27.01.2004 р. № 24. Дата оновлення 19.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0198-04.#Text> (дата звернення: 05.05.2021)

Маленко М.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу,
спец. 062 «Облік і оподаткування агробізнесу»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ларікова Т.В.. — к.е.н., доцент кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Виробництво товарів, робіт і послуг притаманне багатьом бюджетним установам. Звісно такий вид діяльності не може залишатися поза увагою облікових процесів. Сам процес виробництва означає діяльність, пов'язану з випуском продукції, яка містить усі стадії технологічного процесу, а також реалізацію продукції власного виробництва. У бюджетних установах виробництво зазвичай не основна, а лише додаткова діяльність. Але однаково її слід організувати й провадити згідно з чинним законодавством. Норми, якими слід керуватися під час провадження виробничої діяльності, різні й залежать від її напрямку. Бухгалтерський облік єдиний для суб'єктів господарювання держсектора[1].

Для нормативного регулювання в бухгалтерського обліку виробничої діяльності бюджетної установи треба використовувати: Закон від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»; НП(С)БОДС 123 «Запаси»; НП(С)БОДС 124 «Доходи»; НП(С)БОДС 130 «Вплив змін валютних курсів»; НП(С)БОДС 132 «Виплати працівникам»; НП(С)БОДС 135 «Витрати»; Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектора, затверджені наказом Мінфіну від 23.01.15 р. № 11; План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 31.12.13 р. № 1203; Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 29.12.15 р. № 1219 (далі – Наказ № 1219, Порядок № 1219); Типову кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затверджену Наказом № 1219 (далі – Типова кореспонденція № 1219) та інші.

Субрахунки, на яких бюджетна установа відображатиме виробничу діяльність, фіксуються в наказі про організацію бухгалтерського обліку, а саме в додатку до нього – Робочому плані рахунків, але з дотриманням рекомендацій Порядку № 1219. Для детального розподілу на прямі та непрямі витрати рекомендуємо ввести аналітичні рахунки витрат із такою деталізацією. Це дасть можливість акумулювати всі виробничі витрати на рахунку 16 і пришвидшити аналіз витрат, понесених на виробництво товарів, робіт, послуг.

Таблиця 1

Бухгалтерські рахунки для відображення операцій із виробничої діяльності

Номер рахунку	Призначення рахунку	Субрахунки
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
15 «Виробничі запаси»,	призначеному для обліку й узагальнення інформації про наявність і рух сировини, основних і допоміжних матеріалів, комплектуючих виробів та інших матеріальних цінностей, призначених для забезпечення звичайної діяльності та досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта держсектора, відображаються:	1511 «Продукти харчування»; 1512 «Медикаменти та перев'язувальні матеріали»; 1513 «Будівельні матеріали»; 1514 «Пально-мастильні матеріали»; 1515 «Запасні частини»; 1516 «Тара»; 1517 «Сировина і матеріали»; 1518 «Інші виробничі запаси».
16 «Виробництво»	призначений для обліку й узагальнення інформації про витрати, пов'язані з організацією та наданням послуг, виконанням робіт, виготовленням продукції	1611 «Науково-дослідні роботи»; 1612 «Виготовлення експериментальних приладів»; 1613 «Інше виробництво».
81 «Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)».		8111 «Витрати на оплату праці»; 8112 «Відрахування на соціальні заходи»; 8113 «Матеріальні витрати»; 8114 «Амортизація»; 8115 «Інші витрати».

Джерело: побудовано за інформацією [3]

Таким чином, суб'єкти державного сектору, які займаються виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг, для детального формування вартості товарів, робіт, послуг слід чітко визначити види витрат, з яких формується ця вартість. Якщо вартість необхідних матеріалів (сировини) постійно коливається, треба скласти калькуляцію вартості товарів, робіт, послуг, яку за потреби можна швидко перерахувати, аби не отримати збитків від власної діяльності.

Список використаних джерел

1. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16.07.1999 р. № 996XIV (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 30.04.2021)
2. Про затвердження Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: наказ Міністерства Фінансів України від 29.12.2015 № 1219" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16> (дата звернення 01.05.2021)
3. Про затвердження Типової кореспонденцією субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом і зобов'язаннями бюджетних коштів і державних цільових фондів: наказ Міністерства Фінансів України від 29.12.2015 № 1219 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-16#Text> (дата звернення 01.05.2021)

Мальцева А.Д.,
студентка ф-ту маркетингу, 4 курсу,
спец. 6P01 «Регіональна економіка та місцеве самоврядування»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Амбарчян В.С – к.е.н., доцент
кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ: ПЕРЕДУМОВИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ

Реформа децентралізації передбачає собою передачу повноважень та фінансів від державних органів влади органам місцевого самоврядування. Мета реформи децентралізації полягає у формуванні ефективного місцевого самоврядування та для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Реформа децентралізації в Україні розпочалась у 2014 році та має завершитися у 2021 році внесенням змін до Конституції України щодо децентралізації. В 2015 році було прийнято Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», що встановлює правові засади виникнення та функціонування об'єднаних територіальних громад (ОТГ) [1]. Однією з головних передумов проведення реформи децентралізації стало бажання держави та місцевого населення зменшити втручання влади в місцеве управління та надати повноваження територіям самостійно розпоряджатися заробленими коштами.

Важливо зауважити, що впровадження реформи децентралізації було ускладнене низкою факторів, а саме:

- залежність регіонів від державних органів влади;
- низька інвестиційна привабливість регіонів;
- відсутність фінансового, інфраструктурного та кадрового потенціалу громад;
- низький рівень довіри мешканців громад до виконавчих органів;
- високий рівень корупції на місцях;
- низька ефективність прийняття управлінських рішень.

Реформа децентралізації відбувалася у 2 етапи – 2014-2019рр. та 2020-2021 рр. (рис. 1).

Фінансова децентралізація стала поштовхом до того, що об'єднані громади здобули повноваження зарахування до місцевих бюджетів ОТГ 60% податку на доходи фізичних осіб, єдиний податок, податок на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та податок на майно (нерухомість, земля, транспорт). Також, ОТГ отримали змогу формувати прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом [2].

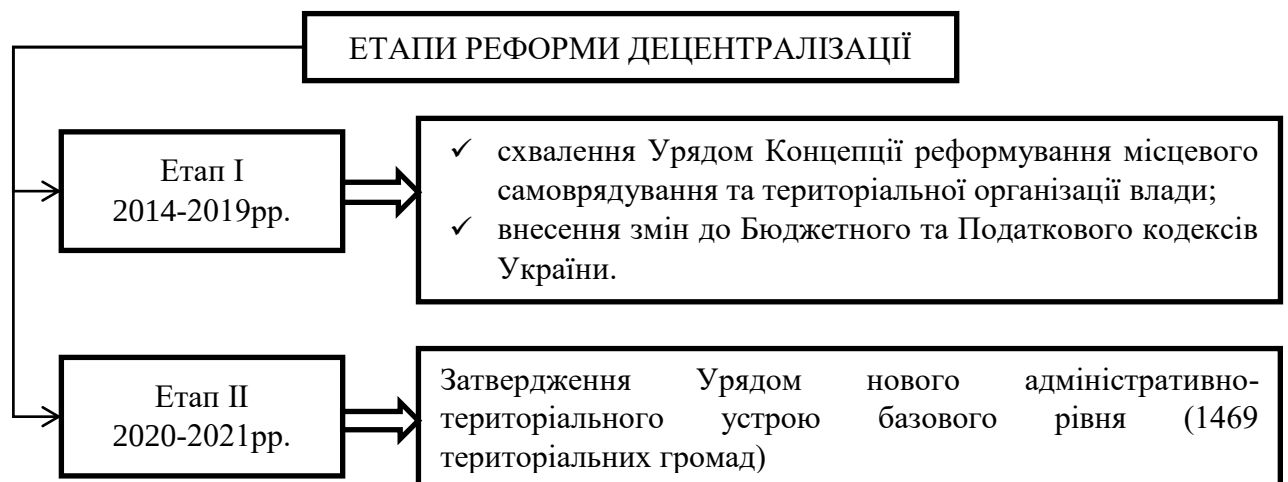

Рис. 1. Етапи реформи децентралізації в Україні

Джерело: згруповано автором за інформацією[2,3]

Головними результатами децентралізації стало створення нової системи адміністративно-територіального устрою на районному та місцевому рівні. За 6 років реформи утворено 1070 ОТГ, у які добровільно об'єдналися 4882 громад. З них у 936 ОТГ відбулись перші місцеві вибори. Урядом були затверджені перспективні плани формування територій громад 24 областей, які 100% охоплюють територію областей [3].

Завдяки запровадженню міжмуніципального співробітництва громади отримали можливість консолідувати зусилля та реалізовувати спільні проєкти [4]. Зокрема, 1354 територіальних громад уклали 604 договори про співробітництво.

Реформа децентралізації супроводжувалася змінами у механізмах казначейського обслуговування бюджетів на місцевому рівні. З 01.01.2020 року Казначейство України впровадило План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, що містить окремі рахунки для обліку виконання місцевих бюджетів [5]. Важливим напрямом роботи Казначейства щодо реформування системи обліку виконання місцевих бюджетів стала адаптація автоматизованої облікової системи «Є-Казна» до нового Плану рахунків.

Список використаних джерел:

1. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. Дата оновлення: 14.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 01.05.2021).
2. Офіційний сайт реформи Децентралізації в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/> (дата звернення: 02.05.2021).
3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 02.05.2021).
4. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. Дата оновлення: 17.06.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> (дата звернення: 02.05.2021).
5. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 21.12.2013 №1203.

Мартишенко О.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н., професор
кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

АДАПТУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ ДО ОБЛІКОВОЇ ПРАКТИКИ БАНКІВ УКРАЇНИ

В умовах глобалізації фінансових ринків, банківська галузь перетворюється на провідну галузь підприємницької діяльності. Це спонукає банки до оперативного реагування на інформацію, що надходить від зовнішніх та внутрішніх джерел. Зростає потреба в прозорості та зрозумілості інформації в бухгалтерському обліку. Якщо реально дивитися на проблему, то можна побачити недосконалу систему фінансової звітності. Правильно сформована бухгалтерська інформація виконує важливу функцію захисту банківської системи. Вона активно впливає на прийняття управлінських рішень в умовах ринкової конкуренції. Саме тому питання адаптації національних стандартів і поступове запозичення міжнародних стандартів залишається відкритим і досліджується багатьма вченими.

МСБО – це система про принципів, методів та процедур ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку виникли внаслідок інтеграційних процесів в економіці й покликані забезпечувати єдність і розуміння бухгалтерського обліку і фінансової звітності в різних країнах світу.

Перехід до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку має багато переваг для облікової політики банків України, зокрема він забезпечить:

- прозорість фінансової звітності суб'єктів господарювання;
- інвестиційну привабливість, оскільки з'явиться довіра у зарубіжних партнерів;
- надійність інформації, що відображається;
- престижність у порівнянні звітності з іншими підприємствами.

Впровадження МСФЗ у банківську систему України неабияк просунуло ІТ-сферу, оскільки програмне забезпечення сприяє впровадженню нових стандартів. Тобто можна стверджувати, що програмування тепер є невід'ємною складовою МСФЗ. Стало зрозуміло, що введення МСФЗ – це не тільки робота бухгалтера, а й суміжних професій. Відповідно в Україні з'явилися нові спеціальності – внутрішній аудитор, ризик-менеджер тощо. Проте все ж МСФЗ використовується лише на 25%. Можна виділити певні проблеми, які стоять на заваді повноцінного функціонування міжнародних стандартів:

По-перше, в Україні ще досі не активізувався та не став відкритим фондовий ринок, не налагоджено діяльність бірж, на яких здійснюється котирування фінансових інструментів різної природи. Більшість торгів проходять на Першій фондовій торговій системі (ПФТС). Це ускладнює для банків проблему визначення справедливої вартості фінансових інструментів.

По-друге, не всі банки в Україні розробили власну облікову політику, яка б базувалася на міжнародних стандартах та відповідала сучасним вимогам вітчизняного законодавства в галузі бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

По-третє, сьогодні варто звернути увагу та запровадити нові фінансові поняття у банківській практиці й оцінку фінансових інструментів за допомогою методу ефективної процентної ставки.

Таким чином, банківський бухгалтерський облік — це інформаційна система дія управління статутною діяльністю банку. Бухгалтерська інформація необхідна широкому колу користувачів — внутрішнім та зовнішнім для прийняття відповідних рішень. Впровадження МСФЗ дало можливість нашій державі стати членом SWIFT, Міжнародного валютного фонду та інших світових фінансових інституцій, створити банківський нагляд за усіма регулятивними нормами на новій інформаційній та економічній базі. Нові правила звітування дозволяють банківській системі стати прозорою, керованою та зрозумілою для користувачів.

Як висновок, можна сказати, що Україна поступово інтегрується у світовий економічний простір. Тому перехід національної системи бухгалтерського обліку та складання звітності на міжнародні стандарти (МСБО) є вимогою часу. Таким чином, можна стверджувати, що поступово національна система обліку повністю буде дотримуватися вимог міжнародних стандартів, що у свою чергу, приведе до інтернаціоналізації та уніфікації бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел

1. *Про банки і банківську діяльність. Закон України від 07 грудня 2000 року № 2121-III зі змінами і доповненнями.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 30.04.2021р.)
2. *Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV з змінами і доповненнями.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>. (дата звернення 30.04.2021р.)
3. Кіреєв О. І., Шульга Н. П., Полетаєва О. С. *Внутрішній аудит у комерційних банках.* К: КНТЕУ, 2001. 295 с.
4. Белова І. *Гармонізація і стандартизація, як об'єктивна необхідність кумулятивізму інституту бухгалтерського обліку.* Міжнародний науковий журнал. 2018. № 3-4. С. 7-20 URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/36314/> (дата звернення 30.04.2021р.)
5. Ручко М.Р., Бенько І.Д. *Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навч.пос.* Тернопіль: THEU, 2016. 460 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

В сучасних умовах функціонування суб'єктів державного сектору все більше уваги приділяється обліку витрат, особливо практикуючими бухгалтерами. Це зумовлено зміною підходів до визнання, оцінки, класифікації складових витрат, їх обліку та відображення в звітності у зв'язку з впровадженням Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, які передбачають ведення обліку за національними стандартами, гармонізованих з міжнародними.

Як зазначено, у НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» наведене наступне визначення витрат: витрати – це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власником) [1].

Відповідно до специфіки діяльності суб'єктів державного сектору, витрати можна визначити як величина ресурсів, які використані у процесі господарської діяльності (виконання певних функцій держави, надання послуг та/або виробництво продукції) суб'єктом державного сектору.

Відповідно до НП(С)БОДС 135 витрати суб'єктів державного сектору класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами:

1. Витрати за обмінними операціями, які включають такі елементи витрат: оплата праці (заробітна плата, грошове забезпечення військовослужбовців); відрахування на соціальні заходи; матеріальні витрати (використання предметів, матеріалів, обладнання, інвентарю, медикаментів та перев'язувальних матеріалів, продуктів харчування, тощо); амортизація; фінансові витрати (витрати суб'єкта державного сектору, пов'язані із запозиченнями згідно із законодавством: відсотки за користування кредитами, премія, дисконт за цінними паперами, витрати на обслуговування боргу тощо); інші витрати за обмінними операціями (курсові різниці, витрати, пов'язані з реалізацією активів, уцінка активів, втрати від зменшення корисності активів тощо).

2. Витрати за необмінними операціями: трансферти (субсидії, гранти, соціальні виплати тощо); інші витрати за необмінними операціями (витрати, пов'язані з передачею активів, що передають суб'єкти державного сектору суб'єктам господарювання, фізичним особам та іншим суб'єктам державного сектору для виконання цільових заходів, неповернення депозитів тощо) [2].

У Плані рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі для обліку витрат розпорядників бюджетних коштів передбачені рахунки класу 8 «Витрати» [3]. Така класифікація рахунків для обліку витрат розпорядників бюджетних коштів на виконання бюджетних програм та на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт) дає змогу контролювати виконання кошторису доходів та витрат за кодами економічної класифікації видатків. При цьому існують певні розбіжності в обліку безоплатно отриманої установою благодійної допомоги, які визнані доходами від необмінних операцій, та витрати, пов'язані з цими надходженнями.

У зв'язку з цим Цятковська О. А. зазначає, що якщо зіставити в цій частині норми стандартів, то виходить, що за рахунок доходів від необмінних операцій ми проводимо видатки за обмінними операціями, що є нелогічним. Крім того, відобразити проведені за рахунок благодійних надходжень витрати як видатки за необмінними операціями неможливо через відсутність у Плані рахунків субрахунків для витрат за необмінними операціями для розпорядників бюджетних коштів. Тому для обліку видатків за рахунок благодійних надходжень доцільним буде використовувати субрахунки 8111 – 8115, призначені для відображення витрат за обмінними операціями. А доходи відображати за необмінними операціями на субрахунок 7511 «Доходи за необмінними операціями». Такий вибір субрахунків витрат з наведенням причин слід зазначити в наказі про облікову політику [4].

Таким чином, в результаті здійснених змін законодавчої бази бухгалтерський облік бюджетних установ наблизився до загальноприйнятих принципів міжнародної практики. Однак на даний час залишаються невирішеними окремі питання, це стосується обліку витрат, які являються найбільш складною категорією в обліковому процесі бюджетних установ. З метою забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень щодо оптимізації обліку витрат розпорядниками бюджетних коштів доцільно відкрити додаткові субрахунки для їх розмежування.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2009 р. № 1541, зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10> (дата звернення 25.04.2021)
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.05.2012 р. № 568, зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12> (дата звернення 25.04.2021)
3. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 31.12.2013 р. № 1203, зі змінами URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14> (дата звернення 26.04.2021)
4. Цятковська О. Особливості обліку доходів і витрат суб'єктами державного сектору відповідно до НП(С)БОДС. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал. Випуск 3–4. 2017. С. 72–79. URL: <http://ibo.tneu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/321>. (дата звернення 27.04.2021).

Павлюченко В.А.,
студентка ф-ту ФМ, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

У теперішніх умовах мінливого зовнішнього середовища, невизначеності поведінки учасників ринку, істотно зростає потреба в інформації й її відповідності вимогам часу. Щоби така інформація була дієвою та продуктивно використовувалася державою та підприємствами, система бухгалтерського обліку повинна бути міцною й інноваційною.

Поліпшення інформаційного забезпечення є однією з найважливіших умов удосконалення управління підприємством. Данна система повинна задовольняти постійно зростаючі стандарти й інформаційні запити, адже інформація є основою, базою для управління.

В Україні триває процес формування нової системи бухгалтерського обліку в державному секторі з урахуванням вимог міжнародних стандартів. Передбачається, що нова стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі, яка була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 № 437-р. буде повністю впроваджена до 2025 року [2].

В перспективах розвитку, розроблених на основі європейських міжнародних стандартів, будуть запроваджені та виконані дані завдання:

- 1) підвищення рівня прозорості, відкритості, достовірності фінансової звітності з метою забезпечення ефективності прийняття управлінських рішень у сфері державних фінансів;
- 2) забезпечення порівнянності показників фінансової звітності державного сектору України з державним сектором інших країн;
- 3) забезпечення консолідації фінансової звітності на різних рівнях;
- 4) запровадження якісно нової системи підготовки та перепідготовки кадрів бухгалтерських служб суб'єктів державного сектору;
- 5) підвищення статусу керівників бухгалтерських служб суб'єктів державного сектору та ефективності їх діяльності [2].

Реалізація основних завдань цієї стратегії дасть змогу продовжити модернізацію системи бухгалтерського обліку, підвищити рівень якості та порівнянності фінансової інформації.

Запроваджені реформи вже мають свій дієвий результат і показують позитивні перспективи розвитку обліку згідно європейських стандартів. Зокрема, Україна в 2019 році продемонструвала прогрес в управлінні державними фінансами. Про це свідчить звіт з оцінки системи державних видатків і фінансової підзвітності (ДВФП) в Україні, яку виконав Світовий банк. Згідно з даними звіту, урядом України було вдосконалено інструменти

макроекономічного та бюджетного прогнозування, а також підвищено рівень прозорості в сфері управління державними фінансами шляхом запровадження відкритого порталу з бюджетними даними та системи електронних закупівель ProZorro [1].

У Світовому банку також відзначили, що порівняння оцінок ДВФП за 2019 та 2015 роки говорить про те, що багато показників і параметрів покращилися, зокрема ті, що стосуються фіскальної дисципліни, стратегічного розподілу ресурсів і ефективного використання ресурсів для надання послуг. Однак, деякі показники погіршилися з моменту останньої оцінки. Наприклад, скорочено час на підготовку бюджету, скоротилася кількість позаконкурсних публічних закупівель і зменшилася кількість аудитів фонду заробітної плати порівняно з попередніми оцінками ДВФП [1]. Щодо країн Європейського Союзу, то усі держави даної співдружності використовують у своєму обліку European Public Sector Accounting Standards (EPSAT). Він націлений на підвищення прозорості та порівнянності фінансового обліку та звітності державного сектору між державами-членами ЄС та всередині них шляхом розробки і впровадження гармонізованої європейської системи бухгалтерського обліку [3].

Інформація про доходи та витрати, а також активи та зобов'язання важлива для підзвітності й обґрунтованого прийняття рішень. На відміну від приватного сектору, для державного сектору в ЄС не існує загальних стандартів бухгалтерського обліку для фінансової звітності. У перспективі, Євростат продовжує роботу над EPSAS через однойменну робочу групу. Це перша в своєму роді мережа установ, що встановлює стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі, до складу якої входять експерти, що представляють усі рівні управління, а також інші ключові зацікавлені сторони ЄС та світу [3].

Євростат також надає технічну підтримку, а в деяких випадках і співфінансування, реформ державного обліку держав-членів. Він також підтримує такі реформи у співпраці зі Службою підтримки структурних реформ Комісії. Систематичне спілкування щодо EPSAS відбувається з політиками, урядами, аудиторами, експертами з бухгалтерського обліку, науковими колами, з зацікавленими сторонами. В даний час EPSAS працює у два етапи:

- ✓ підвищення бюджетної прозорості в державах-членах у коротко- та середньостроковій перспективі шляхом заохочення та підтримки реформ, одночасно розробляючи структуру EPSAS;
- ✓ вирішення питання порівнянності в межах та між державами-членами в середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Отже, ключовою складовою розвитку процесів формування нової системи обліку в державному секторі є вдосконалення всіх механізмів управління фінансами на всіх рівнях. Україна має досить позитивну динаміку впровадження нових європейських стандартів, які вже злагоджено працюють у країнах ЄС. Дані реформи бухгалтерського обліку можуть стати ще однією міцною сходинкою на шляху до євроінтеграції.

Список використаних джерел

1. *Україна демонструє прогрес в управлінні державними фінансами Світовий банк.*
URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3004859-ukraina-demonstrue-progres-v-upravlinni-derzavnimi-finansami-svitovij-bank.html> (дата звернення 03.05.2021)

2. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року. КМУ розпорядження від 20.06. 2018 р. № 437-р. Дата оновлення 20.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2018-p#Text> (дата звернення 26.04.2021)

3. Про EPSAS. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/epsas> (дата звернення 28.04.2021)

УДК 657

Романюк В.М.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н., професор кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ОБЛІКОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

В умовах постійного розвитку й інтеграції до міжнародних стандартів ведення обліку, важливим питанням постає формування ефективної та раціональної системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві, що починається з розробки його облікової політики.

Облікова політика банку – сукупність визначених у межах чинного законодавства принципів, методів і процедур, які використовує банк для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності [1].

Свою облікову політику кожен банк визначає самостійно на основі «Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України» [2], відповідно до якого розробляє систему та форми управлінського обліку, внутрішньої звітності та контролю операцій, визначає права працівників на підписання документів, затверджує правила документообігу та технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку. Облікова політика банку формується і затверджується керівником установи банку на кожен календарний рік.

Згідно з вимогами нормативно-правових та внутрішніх документів з питань ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності, технологіями, а також завданнями керівництва щодо результатів управлінського обліку, Банком самостійно визначаються конкретні методи обліку та облікові процедури, які складають його облікову політику.

Важливо відмітити, що формування облікової політики банку – досить важливий процес і складний. Він потребує врахування багатьох чинників як внутрішнього характеру, так зовнішнього, а також повинен бути спрямований на виконання головної цілі – правильності ведення бухгалтерського обліку та забезпечення користувачів фінансової звітності правдивою і достовірною інформацією про діяльність фінансово-кредитної установи.

Оскільки діяльність сучасних банків в Україні достатньо різноманітна, а сфера послуг, що вони надають, досить широка, виникає реальна необхідність в

побудові такої облікової політики, що буде враховувати декілька системних складових: складається з об'єктів облікової політики та відповідних елементів.

Облікова політика банку є цілеспрямована організаційно-управлінська діяльність, метою якої є:

- забезпечення використання методів, принципів, правил та процедур ведення обліку;

- надання нормативного статусу самостійно розробленим способам ведення бухгалтерського обліку;

- надання обліку плановірності, впорядкованості та цілеспрямованості;

- підвищення ефективності обліку.

Банком самостійно визначаються конкретні методи обліку та облікові процедури, які є складовими облікової політики. Положення про облікову політику банку визначається організаційним, методологічним і конструктивним аспектами облікової політики.

В рамках організаційної складової Положення:

- визначається організаційна структура служби (підрозділу) бухгалтерського обліку;

- встановлюються правила розподілу обов'язків і повноважень відповідальних осіб при проведенні облікових операцій;

- затверджуються правила документообігу і технології обробки інформації з використанням інформаційних технологій;

- стверджується порядок взаєморозрахунків між філіями та іншими підрозділами банку.

Одним із важливих аспектів формування Положення про облікову політику є розробка методики ведення обліку окремих операцій відносно яких нормативні акти не містять конкретних рекомендацій щодо правил їх обліку. В зв'язку з цим банк самостійно розробляє методику обліку конкретних питань на підставі чинних положень. Методологічний аспект передбачає розробку методів оцінки активів, зобов'язань, окремих статей звітності; порядку відображення в обліку основних операцій банку та обліку розрахунків головного банку з філіями (консолідація звітності).

Таким чином, в сучасних умовах, облікова політика банку залишається актуальною темою для дослідження, а процес її формування вимагають ретельного підходу зі сторони керівництва банківських установ. Сьогодні облікова політика є значимою складовою системи управління банку, що підпорядкована цілям його діяльності, але необхідно врахувати вплив низки зовнішніх чинників, зокрема, стану і тенденцій розвитку вітчизняного та світового фінансових ринків.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 2121-III від 07.12. 2000 р. (із змінами). URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення 20.04.2021р.)
2. Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України, затверджене Постановою Правління НБУ від 04.07.2018 за № 75. URL : <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення 20.04.2021р.)

ОБЛІКОВА КЛАСИФІКАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ ВКЛАДІВ (ДЕПОЗИТІВ)

У найбільш загальному розумінні банківський вклад (депозит) (від лат. Depositum – річ, віддана на зберігання) — це кошти, внесені в комерційний банк клієнтами – фізичними чи юридичними особами, які зберігаються на їх рахунках і використовуються відповідно до режиму рахунку і банківського законодавства та яким за це банком сплачується певний процент за використання цих коштів; такі кошти є основним джерелом банківських кредитних ресурсів.

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» вклад (депозит) – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Депозитна операція - операція із залучення коштів на вклади та розміщення ощадних (депозитних) сертифікатів.

Суб'єктами депозитних операцій є комерційні банки, які виступають як позичальники, так і кредитори - власники коштів.

Об'єктом депозитних операцій є кошти, що передані комерційному банку на умовах, визначених двосторонньою угодою.

Класифікація вкладів (депозитів):

Залежно від категорії вкладників:

- вклади фізичних осіб,
- юридичних осіб,
- інших банків і НБУ,
- вклади осіб, що утримуються за рахунок Державного бюджету (бюджетні організації),
- депозити місцевих бюджетів.

За ознакою резидентності: вклади резидентів, нерезидентів.

За способом оформлення: шляхом укладенням договору банківського вкладу з видачею ощадної книжки, або іншого документа, що відповідає вимогам, встановленим законом.

Залежно від виду валюти: в національній, іноземній, банківських металах.

Залежно від строку та порядку повернення: вклади на вимогу, строкові (коротко - та довгострокові), накопичувальні, умовні.

Залежно від можливості капіталізації нарахованих процентів: з простими процентами, з складними процентами.

За характером сплати процентів: авансом, щомісяця, щокварталу, після закінчення року, після закінчення дії договору.

За характером дострокового повернення: з попереднім повідомленням, без повідомлення.

Вклад (депозит) - це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Вклади (депозити) на вимогу - це грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладниками в банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника або здійснення платежів за розпорядженням власника рахунку.

Вклади (депозити) строкові - це грошові кошти або банківські метали, розміщені вкладниками в банку на визначений договором строк.

Банки можуть залучати депозити Національного банку України та інших банків, а також розміщувати депозити в Національному банку України та в інших банках.

Активними депозитними операціями є виключно розміщення вкладів (депозитів) в Національному банку України та в інших банках (тобто на міжбанківському ринку).

Пасивними депозитними операціями є як залучення депозитів Національного банку України та інших банків (тобто на міжбанківському ринку), так і залучення депозитів (вкладів) від клієнтів (фізичних осіб, юридичних осіб та органів влади). Також можуть відкриватися депозити до запитання на бюджетних рахунках.

Список використаної літератури

1. Положення «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text>. (дата звернення 29.04.2021р.)

2. Про затвердження нової редакції Правил здійснення депозитних операцій для банківських депозитів, затверджених постановою Правління Національного банку України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0445-98#Text>. (дата звернення 29.04.2021р.)

3. Конспект лекцій з дисципліни «БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ» Укладач к.е.н. доц. О.Ф. Андросова, ст. викладач, О.В. Шестопалова, Запоріжжя: ЗНТУ, 2014.-78с. URL:http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/3034/1/Androsova_Summary_of_lectures.pdf (дата звернення 29.04.2021р.)

Савчук Є.Р.,
*Студентка ф-ту ФМ, 2 курс, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

ЗАПРОВАДЖЕНІ ЗМІНИ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ В 2020-21 РОКАХ

Останні роки прекрасно зобразили необхідність унесення змін до Національних положень бухгалтерського обліку в державному секторі. Це стало очевидним, тому що практика довела необхідність їх вдосконалення. Труднощі їхнього використання під час обліку деяких операцій і активів, та під час документування, прийняття рішень щодо облікової політики спричинили внесення окремих змін до бухгалтерського обліку державного сектору. Загалом зміни торкнулися методології бухгалтерського обліку, порядку документування господарських операцій і бюджетної звітності.

Для початку головний фінорган вирішив видозмінити та доповнити термінологію НП(С)БО 128 [3]. Та в дійсності, більш-менш новими можна вважати лише визначення поточних і довгострокових зобов'язань [3]. У всякому разі роз'яснення цих термінів раніше не було закріплено на нормативно-правовому рівні для суб'єктів державного сектору. По суті, з огляду на ці корективи, варто було очікувати й на відповідні зміни Плану рахунків і Приміток до річної фінансової звітності. На додаток, Мінфін висвітлив порядок визнання й оцінки зобов'язань. У грудні минулого року Мінфін своїм наказом №816 оновив Методрекомендації [1]. І хоча ці зміни набули чинності ще наприкінці 2020 року, фактично вони запрацювали під кінець січня поточного року. В цілому, ці зміни скеровані на спонукання суб'єктів державного сектору до максимальної самостійності в питаннях ведення бухгалтерського обліку. Починаючи з наступного року бюджетні установи повинні самостійно:

- установити вартісний критерій для визнання ОЗ;
- розробити та затвердити форми первинних документів для обліку запасів.

Щодо документування [2], то з 1 січня 2021 року Наказ Держказначейства «Про затвердження типових форм обліку та списання запасів бюджетних установ та інструкції про їх складання» від 18.12.2000 р. № 130 [4] втрачає свою чинність. Так, разом із проектом Змін до Методичних рекомендацій, уперше, з моменту затвердження меморіальних ордерів, Мінфін узявся коригувати їхні форми. Проект змін до наказу № 755 [5] з'явився на сайті головного фіноргану наприкінці жовтня. Фактично було оновлено назви меморіальних ордерів №11 і 12, а також додано новий реєстр аналітичного обліку запасів. Отже, вищезгадані меморіальні ордери матимуть назву:

- меморіальний ордер № 11 «Накопичувальна відомість про надходження продуктів харчування» [5];
- меморіальний ордер № 12 «Накопичувальна відомість про витрачання продуктів харчування» [5].

Варто зазначити, що Мінфін також опублікував ці облікові реєстри в новій редакції. Але форма та порядок їхнього заповнення лишилися незмінними. Окрім назви, в зазначених меморіальних ордерах змінився лише порядок підпису осіб, які їх склали та перевірили. Щодо доповнення реєстрів аналітичного обліку, то Мінфін ввів нову типову форму «Оборотна відомість» для обліку запасів і звірки даних складського та бухгалтерського обліку. Структура цього реєстру передбачає ведення обліку запасів у кількісному та сумарному вимірах у розрізі субрахунків (аналітичних рахунків) та матеріально відповідальних осіб. Щодо змін і новацій у бюджеті, то було вже не вперше відкоригований Порядок № 44 [6]. Із моменту затвердження Мінфін постійно його змінює. Цього разу позбулися від шести форм бюджетної звітності. З січня 2021 року їх усього передбачено 21, замість 27 [6]. Також не потрібно буде звітувати про користування іноземними грантами та про розподіл видатків держбюджету на централізовані заходи між адміністративно-територіальними одиницями. Також, у 2021 році в підписах абсолютно всіх форм бюджетної звітності на зміну «ініціали, прізвище» прийде «Власне ім'я, прізвище». Тобто вказується ім'я того, хто підписує повністю, без скорочень та по батькові. Мінфіном висвітлена процедура звітування розпорядників бюджетних коштів перед Держказначейською службою. Завіряти паперову звітність Казначейство буде тепер у зміненому порядку. За новими нормами на кожній сторінці всіх форм бюджетної звітності відповідальна особа Казначейства має проставити свій підпис, зазначити власне ім'я та прізвище, а також дату перевірки.

Отже, підсумовуючи всю вищезгадану інформацію, можна стверджувати, що Мінфін прямує до вдосконалення бухгалтерського обліку, але повільними кроками. Введені зміни, ніяких суттєвих нововведень так і не принесли, але варто пам'ятати також і про позитивні моменти. В загальному можна говорити про повільний процес еволюції у бухгалтерському обліку державного сектору та сподіватися на майбутню доцільність таких нововведень.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Змін до деяких Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору: Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2020 № 816. Дата оновлення 28.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0816201-20#Text> (дата звернення 08.05.21)
2. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі :Наказ Міністерства фінансів України від 08.12.2020 № 745. Дата оновлення 08.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1290-20#Text> (дата звернення 08.05.21)
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 128 «Зобов'язання»: затв. Наказом Міністерство фінансів України від 24.12.2010 №1629. Дата оновлення 27.01.21. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-11/para182#n182> (дата звернення 08.05.21)
4. Про затвердження типових форм обліку та списання запасів бюджетних установ та інструкції про їх складання: Наказ Держказначейства України від 18.12.2000 р. № 130. Дата втрати чинності 31.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0962-00#Text>
5. Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання: Наказ Міністерства фінансів України від 08.09.2017 № 755. Дата оновлення 15.02.21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-17#Text> (дата звернення 08.05.21)

6. Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових регістрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання: Наказ Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44. Дата оновлення 13.01.21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12#Text> (дата звернення 08.05.21)

УДК 657

Сербін А.І.,
*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н., професор кафедри
податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

РАХУНКИ ОБЛІКУ МІЖБАНКІВСЬКИХ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Міжбанківські розрахунки є важливим компонентом платіжного механізму держави. Необхідність міжбанківських розрахунків обумовлюється тим, що безготівкові розрахунки між контрагентами не можуть обмежуватись однією установою банку. Міжбанківські розрахунки - це спосіб банківських зв'язків, який використовується, в основному, при обслуговуванні торгових відносин і включає в себе сукупність всіх можливих форм співпраці між банками [1].

Грошові розрахунки і платежі, які здійснюються банками, стосуються практично всіх видів економічних відносин у суспільстві, що також є немислимим без розрахунків між банками. Таким чином, тільки використовуючи розрахунки між різними банками та їх філіями етап розрахунків в народному господарстві може бути повністю завершеним.

Економічною і юридичною основою розрахунків між банками є запроваджені між ними кореспондентські відносини, тобто виникнення договірних відносин між двома або більше кредитними установами з частині здійснення розрахунків, платежів, тощо [2].

Здійснення міжбанківських розрахунків в Україні регламентується Національним банком України. Для забезпечення перерахування банками коштів в національній валюті у відповідності до Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні використовуються такі форми проведення [3]:

- через Національну систему електронних платежів (СЕП) НБУ;
- через власні мережі систем розрахунків банків, які узгоджено з НБУ;
- через прямі кореспондентські відносини між банками.

Взаємовідносини між НБУ та банками ґрунтуються на договірних відносинах: генеральні угоди та договори про надання послуг.

Якщо міжбанківські розрахунки проходять через СЕП НБУ, відкривають наступні рахунки:

- консолідований кореспондентський рахунок, на якому об'єднують кошти банку та його філій;
- технічний рахунок, який має вигляд електронної інформації, яка підлягає збереженню в ЦОСЕП, та поновлюється коли оброблюються міжбанківські електронні розрахункові документи.

В ЦОСЕП відбувається оброблення електронних розрахункових документів, які складаються при здійсненні міжбанківських розрахунків.

Операції, які здійснюються через СЕП проводяться на наступних балансових рахунках [4]:

- 1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України», який призначений для обліку коштів на кореспондентському рахунку банку, який відкрито в НБУ,

- 1300 «Кореспондентський рахунок Національного банку України в банку», який призначений для обліку коштів НБУ на кореспондентському рахунку в банку.

Якщо міжбанківський розрахунок здійснено за допомогою власної платіжної системи, він проводиться за наступними активно-пасивними балансовими рахунками [4]:

- 3900 «Рахунки філій, що відкриті в банку», який призначений для обліку сум за розрахунками в національній та іноземній валюті між філіями банку та відкривається на балансі філії,

- 3901 «Рахунки, що відкриті для філій банку», який призначений для обліку сум за розрахунками в національній та іноземній валюті між філіями банку та відкривається на балансі банку.

Кореспондентські рахунки поділяються ЛОРО - який відкривають для банку-респондента та НОСТРО, який відображає операції в балансі банку-респондента за кореспондентським рахунком, відкритого в банку-кореспонденті. Таким чином, у банку-респонденті ЛОРО-рахунок стає НОСТРО-рахунком.

Для обліку операцій за прямими кореспондентськими рахунками використовуються рахунки [4]:

- 1500 «Кореспондентські рахунки, які відкриті в інших банках»,

- 1600 «Кореспондентські рахунки інших банків».

Регістри синтетичного та аналітичного обліку в банках ведуть, в основному, на електронних носіях. Особові рахунки - це регістри аналітичного обліку, в яких містяться записи про операції, які було здійснено протягом операційного дня. Регістром синтетичного обліку, що узагальнює інформацію про проведені за день міжбанківські розрахунки, є щоденний баланс банку.

Список використаних джерел

1. Азарова А. О., Теслюк О. В. Проблеми розвитку платіжної системи України та шляхи їх вирішення. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2017. № 1. С. 19-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_1_6. (дата звернення 20.04.2021р.)

2. Марич М. Г., Марич А. В. Особливості організації безготівкового обороту в Україні в сучасних умовах господарювання. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2018. Вип. 30(2). С. 79-83. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_30\(2\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_30(2)_18). (дата звернення 20.04.2021р.)

3. Про затвердження Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті: постанова Національного Банку України No 320 від 16.08.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1035-06#Text>. (дата звернення 20.04.2021р.)

4. План рахунків бухгалтерського обліку банків України. Постанова Правління НБУ від 11.09.2017 за № 89 зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 20.04.2021р.)

ОБЛІК ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕЗЕРВІВ ЗА ОПЕРАЦІЯМИ З ФІНАНСОВИМИ АКТИВАМИ У КРЕДИТНИХ СПІЛКАХ

На сьогоднішній день в Україні значного розвитку набули кредитні спілки як небанківські фінансові установи, що є неприбутковими організаціями, «заснованими фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб їх членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків» [1]. Для акумулювання грошових коштів кредитні спілки приймають вступні, обов'язкові пайові, а також інші внески від своїх членів, надають їм кредити на умовах платності, строковості та забезпеченості в готівковій та безготівковій формі. Також, діяльність кредитних спілок включає залучення внесків своїх членів на депозитні рахунки на договірних умовах та отримання кредитів від банків та об'єднаних кредитних спілок. Кредитні спілки мають право розміщувати тимчасово вільні кошти на депозитних рахунках в установах банків та в об'єднаній кредитній спілці, а також придбавати державні цінні папери. Дані фінансові установи виступають членами платіжних систем та поручителями виконання членами спілок своїх зобов'язань перед третіми особами. В їхню компетенцію також входить надання кредитів іншим кредитним спілкам. Станом на кінець 2020 року в Україні діє 322 кредитні спілки.

У липні 2020 р. державним регулятором на ринку фінансових послуг став Національний банк України. Для забезпечення стабільної діяльності кредитних спілок, державним регулятором встановлено перелік обов'язкових нормативів, що об'єднуються у 5 груп: нормативи достатності капіталу, нормативи кредитного ризику, норматив запасу ліквідності, вимоги, які обмежують ризики за фінансовими активами, а також порядок формування та використання резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок та порядок покриття збитків [2].

У процесі своєї діяльності кредитні спілки можуть зазнавати значних збитків внаслідок непогашення її членами отриманих кредитів, що суттєво впливає на їх фінансову стабільність. Дієвим інструментом управління кредитними ризиками є формування резервів для покриття збитків. Із впровадженням рекомендацій МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», суб'єкти господарювання повинні застосовувати модель формування резервів за активними операціями, що полягає в оцінці ризику неповернення кредиту та формуванні резерву наприкінці кожного місяця [3]. Така операція

проводиться незалежно від фактичного настання збиткових подій. Цей підхід дозволяє захистити фінансові установи від суттєвих неочікуваних збитків в момент настання збиткових подій.

Відповідно до Положення про обов'язкові фінансові нормативи та вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами кредитних спілок, кредитні спілки зобов'язані формувати резерв забезпечення покриття витрат (РЗПВ). Розмір необхідного РЗПВ кредитна спілка визначає як суму РЗПВ, сформованих за кожним договором кредиту окремо [2]. Сума резерву визначається шляхом множення суми залишку зобов'язань за тілом кредиту (К) та залишку зобов'язань за нарахованими, але не сплаченими, процентами (П) на ймовірність дефолту члена кредитної спілки (І) та коефіцієнт покриття боргу заставою (З):

$$\text{РЗПВ} = (К + П) \times І \times З \quad (1)$$

Для розрахунку ймовірності дефолту кредитний договір необхідно віднести до однієї із шести категорій залежно від кількості днів прострочення: «не прострочений», «під наглядом» – 1-30 днів, «перший рівень» – 31-60 днів, «другий рівень» – 61-90 днів, «третій рівень» – 91-180 днів, «четвертий рівень» – понад 180 днів. Коефіцієнт покриття боргу заставою залежить від справедливої вартості об'єкта застави та його виду (грошові кошти, нерухоме майно, транспортний засіб, земельна ділянка).

Для обліку формування резерву доцільно застосовувати рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів». Формування резерву відображається за дебетом рахунку 944 «Сумнівні та безнадійні борги» в кореспонденції з рахунком 38 «Резерв сумнівних боргів». Списання основної суми боргу за рахунок резерву відображається таким проведенням: Дебет 38 «Резерв сумнівних боргів» - Кредит 376 «Розрахунки за позиками членам кредитних спілок», 373 «Розрахунки за нарахованими доходами». Списана за рахунок резерву заборгованість продовжує обліковуватися на позабалансовому рахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість» протягом терміну позовної давності.

Отже, формування кредитними спілками резерву забезпечення покриття витрат дозволяє зменшити кредитні ризики, що виникають внаслідок несвоєчасного погашення їх членами заборгованостей за отриманими кредитами та нарахованими процентами.

Список використаних джерел:

1. Про кредитні спілки: Закон України від 20.01.2001 р. № 2908-III. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14#Text> (дата звернення: 30.04.2021).
2. Положення про обов'язкові фінансові нормативи та вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами кредитних спілок: затв. розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 19.09.2019 р. № 1840. Дата оновлення: 19.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1186-19#n7> (дата звернення: 01.05.2021).
3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти». Дата оновлення: 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016#Text (дата звернення: 01.05.2021.)

Сініцин Д.О.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О.Е. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

РАХУНКИ ОБЛІКУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Метою депозитних операцій є залучення коштів банками для подальшого проведення активних операцій та для забезпечення ліквідності банківської установи. Депозит є індикатором рівня довіри населення до банків, виявляє рівень доходу громадян, адже його зростання забезпечує збільшення коштів на заощадження.

Операції банку при яких кошти клієнтів зараховуються як депозит розглядаються як пасивні депозитні операції, активними вони виступають тільки на міжбанківському ринку.

Синтетичний облік ведеться у грошовому вираженні та надає загальну інформацію про депозитну операцію. Аналітичний облік - система деталізованої інформації про депозитну операцію, на кожен з яких є окремий рахунок, номер, має параметри: вид, тип вкладу, термін дії, строк закінчення угоди, тип контрагента, відсоткову ставку [2].

Депозити відрізняються залежно від строків, умов внесення і вилучення коштів, сплати відсотків, а також можливостей отримання пільг за активними операціями з банками. Класифікуючи депозити, можна виділити такі базові ознаки: вид і статус. За першою ознакою розрізняються вклади юридичних і фізичних осіб, резидентів і нерезидентів. За термінами використання коштів розрізняють депозити до запитання та депозити на визначений строк (строкові);ощадні вклади [3].

Депозити до запитання, або платіжні депозити - це кошти, що знаходяться на поточних рахунках і використовуються власниками для здійснення платежів (розрахунків) на користь третіх осіб через використання готівки або розрахункових інструментів. За цими депозитами банки або зовсім не сплачують відсотки, або запроваджують за ними низькі відсоткові ставки. Особливістю цього виду депозиту є те, що власник рахунка будь-якої миті може вилучити кошти [3].

Найбільш стабільними під кутом зору прогнозування рівня залишків і зазначення строків повернення грошей є строкові внески (депозити).

Строкові внески (депозити) - це кошти, які покладені їх власниками в установу банку для збереження та реєструються на визначених депозитних рахунках на встановлений термін із виплатою обумовлених процентів. Банк зацікавлений у залученні вкладів на визначений термін, тому що вони є стабільними й дають змогу банку використовувати кошти вкладників протягом тривалого часу [3].

Строкові кошти суб'єктів господарської діяльності обліковуються за рахунками 2-го класу розділу 26 "Кошти клієнтів банку" Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. Рахунки цього розділу групуються за двома основними ознаками: за характером клієнтів банку (суб'єкти господарювання чи фізичні особи); за терміном депозитів (кошти до запитання і строкові кошти).

В Плані рахунків бухгалтерського обліку банків України для відображення в обліку залучених вкладів (депозитів) на міжбанківському ринку призначені групи рахунків: 130; 133; 160; 161 [4]. Для відображення в обліку залучених вкладів (депозитів) клієнтів в Плані рахунків бухгалтерського обліку банків України призначені групи рахунків: 251; 252; 253; 254; 255; 256; 260; 261; 262; 263; 264; 265 [4].

Для обліку коштів, залучених банком шляхом випуску ощадних (депозитних) сертифікатів в Плані рахунків бухгалтерського обліку банків України призначені групи рахунків: 332 «Ощадні (депозитні) сертифікати, випущені банком, які обліковуються за амортизованою собівартістю», 333 «Ощадні (депозитні) сертифікати, випущені банком, які обліковуються за справедливою вартістю через прибутки/збитки» [4].

Облік фінансових зобов'язань за операціями, пов'язаними із залученням грошових коштів здійснюються наступними операціями:

— відображення суми залучених коштів за фінансовим зобов'язанням: Дт «Рахунки для обліку грошових коштів і банківських металів, рахунки клієнтів»; Кт «Рахунки для обліку кредиторської заборгованості»;

— відображення суми номіналу: Дт «Рахунки для обліку кредиторської заборгованості»; Кт «Рахунки для обліку номіналу фінансового зобов'язання»;

— відображення суми дисконту з урахуванням витрат на операцію: Дт «Рахунки для обліку дисконту/премії»; Кт «Рахунки для обліку кредиторської заборгованості» [5].

Отже, на сьогоднішній день депозити - це спосіб зацікавити клієнта в отриманні подальших послуг комерційного банку, тому банки удосконалюють облік та контроль з кожним роком. Депозити є одним з головних видів пасивних операцій, тобто є основним ресурсом для проведення активних операцій.

Список використаних джерел

1. Дмитрієва О. А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку. *Фінанси України*. 2008. № 5. С.34-36.
2. Черевин Н. В. Депозитна політика банків України, облік депозитних операцій URL : <http://eztuir.ztu.edu.ua/1988/1/49.pdf>.
3. Глєбова Н. В. Облік у банках : навч. посібн. Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. 304 с.
4. План рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України від 11.09.2017 р. № 89 (із змінами). URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17
5. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України від 21.02.2018 р. № 14 (із змінами). URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18

Таранович Ю.П.,

*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,*

*Науковий керівник — Амбарчян В.С. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

ОБОВ'ЯЗКОВІ РЕЗЕРВИ БАНКІВ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ

Одним із найпоширеніших видів діяльності банків є залучення коштів клієнтів на кореспондентські рахунки банків, депозитні та поточні рахунки клієнтів (суб'єктів державного сектору, суб'єктів господарювання та фізичних осіб) [1].

Послуги банків із залучення коштів від клієнтів супроводжуються ризиками неспроможності повернути зобов'язання у встановлені угодою терміни. Недостатність коштів для погашення фінансових зобов'язань може призвести до зниження ліквідності та платоспроможності банківської установи, викликати паніку серед вкладників та стати передумовою її банкрутства. З метою гарантування повернення коштів вкладникам, банки зобов'язані формувати обов'язкові резерви в Національному банку України (НБУ). Порядок обов'язкового резервування визначений Положенням про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні [2].

Суть обов'язкового резервування, як інструменту регулювання ризиків за вкладними операціями, полягає у наступному: банк зобов'язаний зарезервувати на своєму кореспондентському рахунку кошти, які визначаються як певний відсоток від зобов'язань. Сума резервування розраховується як середнє значення залишків за вкладними рахунками за період резервування. Механізм усереднення надає змогу банку розпоряджатися власною ліквідністю та вирівнювати несподівані коливання ліквідності. Нормативи обов'язкового резервування можуть змінюватися рішенням НБУ, про що повідомляється банкам не пізніше, ніж за 10 днів до дати набрання чинності таким рішенням [2].

Наприкінці 2019 року НБУ змінив ставки нормативів обов'язкового резервування. Рішенням від 12.12.2019р. № 926-рш встановлено, що, починаючи з 10 березня 2020 р., банки повинні формувати резерви за залученими коштами в таких розмірах: 0% – для гривневих вкладів, та 10% – для валютних коштів [3].

Таким чином, нові норми резервування залежать від валюти залучених коштів, а не від їх строковості. Вищезазначені зміни спрямовані на стимулювання зменшення обсягів депозитних вкладень в іноземній валюті та одночасне здешевлення ставок за кредитами в національній валюті.

Обов'язкові резерви банків формуються за грошовими коштами, що розміщені на кореспондентських рахунках та строкових депозитних рахунках

інших банків, за кредитами, отриманими від інших банків, коштами державного і місцевих бюджетів, розпорядників бюджетних коштів, коштів на вимогу та строкових вкладів фізичних осіб і суб'єктів господарювання.

Обов'язкові резерви банку обліковуються на рахунку 1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України» [4]. Проте, за умови погіршення фінансової ситуації в банківському секторі, НБУ може прийняти рішення про зберігання таких резервів на окремому рахунку 1203 «Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України». В обліку операція із нарахування обов'язкового резерву відображається таким проведенням: Дебет 1203 «Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України» – Кредит 1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України». Після відновлення стабільності фінансової системи резерви повертаються на кореспондентський рахунок банку шляхом виконання зворотного проведення.

Економічні нормативи є найважливішими показниками, які сприяють підвищенню надійності і ефективності діяльності комерційних банків. Дотримання обов'язкових нормативів резервування поряд з іншими показниками забезпечують прозорість діяльності банків. Національний банк використовує обов'язкові нормативи резервування для перманентного контролю за діяльністю банків з метою гарантування безпеки фінансово-кредитної системи країни. Наявність обов'язкових резервів на рахунках банків в НБУ є запорукою повернення коштів вкладників у встановлені договорами строки.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків-резидентів і нерезидентів: Затв. постановою Правління НБУ 12.11.2003 №492. Дата оновлення: 05.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03#n29> (дата звернення: 30.04.2021).
2. Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні: Затв. постановою Правління НБУ 11.12.2014 №806. Дата оновлення: 10.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14#Text> (дата звернення: 02.05.2021).
3. Про внесення зміни до рішення Правління Національного банку України від 23 листопада 2017 року N 752-рш: Рішення НБУ від 12.12.2019 N 926-рш. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/MN022369?q=> (дата звернення: 01.05.2021).
4. План рахунків бухгалтерського обліку в банках України: Затв. постановою Правління НБУ 11.09.2017 №89. Дата оновлення: 05.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17#n516> (дата звернення: 02.05.2021).

Харченко Л.І.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кузьмінська О. Е. — к.е.н., професор
кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

ОСОБЛИВОСТІ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ ЯК ОБ'ЄКТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БАНКІВ

Одним з найважливіших джерел формування ресурсної бази банківських установ є депозитні операції з клієнтами, що надає банкам можливості вести активний бізнес для отримання прибутку. З огляду на важливу роль операцій із залучення депозитів у діяльності банківських установ, організація та методи обліку такої підприємницької діяльності не втраять своєї актуальності. Крім того, необхідність вивчення цього питання зумовлена змінами в нормативній базі, що регулює бухгалтерський облік та фінансову звітність українських банків [1]. Сьогодні більша частина ресурсів комерційних банків формується за рахунок залучених та позичених коштів, а не за рахунок власних коштів.

З частими змінами національної та світової економічної ситуації депозитна політика банку має проблеми, і банки вживають заходів щодо оптимізації зазначеної політики та підвищення її ефективності.

Пасиви балансу банку відображають джерела фінансування та фінансові взаємовідносини банку. Основною метою аналізу пасивної діяльності банку є визначення результату формування ресурсної бази для зниження її вартості та підвищення фінансової стійкості. Структура пасиву балансу охоплює зобов'язання та капітал банку. Депозитні операції банку складають частину його ресурсної бази.

Стратегічним напрямком економічного розвитку кожної банківської установи є накопичення достатньої кількості депозитних ресурсів та формування найкращої депозитної політики. Особливість комерційного банку як комерційного суб'єкта полягає в тому, що значна частина його фінансових ресурсів забезпечується за рахунок позикових коштів замість власних коштів. Сьогодні їх основним видом є депозитний бізнес. Щодо рівня розвитку українського суспільства, то за останні роки конкурентоспроможність усієї банківської системи та комерційних банків значно покращилась. У свою чергу, депозити є показником рівня довіри населення до банків, виявляючи рівень доходів громадян, оскільки зростання депозитів забезпечує збільшення заощаджень. Банківські підприємства, які реєструють кошти клієнтів як депозити, вважаються пасивними депозитними компаніями, і вони активні лише на міжбанківському ринку.

Процедура бухгалтерського обліку депозитних операцій регулюється положеннями НБУ та правилами бухгалтерського обліку доходів і витрат і поділяється на два рівні: комплексний рівень та аналітичний. Банки повинні визначити процедури внутрішнього контролю, щоб забезпечити перевірку основних документів для відкриття та реєстрації депозитних рахунків, щоб забезпечити можливість зняття коштів клієнтом: як самого депозиту, так і нарахованих відсотків. Класифікація депозитів, що використовується в банківській практиці, залежить від строків, умов депозиту та зняття коштів, виплат відсотків та можливості отримання переваг для ефективних операцій з банком.

Після класифікації депозитів можна виділити наступні основні характеристики: тип та статус. За першою ознакою розрізняють депозити юридичних та фізичних осіб, депозити резидентів та нерезидентів. "Відповідно до умов використання коштів існують депозити до запитання та депозити на певний період (термін); ощадні депозити" [2]. Поточні депозити або платіжні депозити - це кошти на поточних рахунках, які власник використовує для здійснення платежів (розрахунків) з третіми особами за допомогою готівки або розрахункових інструментів. Банки або взагалі не сплачують відсотки за ці депозити, або встановлюють за ними низькі процентні ставки. Особливістю цього депозиту є те, що власник рахунку може зняти кошти в будь-який час.

Датою відкриття депозитного рахунку є дата надходження грошових ресурсів на депозитний рахунок. Юридичні особи можуть перераховувати кошти з поточних рахунків на депозити, тоді як фізичні особи можуть також вкладати кошти у формі готівки [3]. При формуванні ресурсної бази комерційних банків значення депозитів дуже високе, що обумовлює необхідність впровадження якісної депозитної політики в систему управління. Кожен банк використовує власний план рахунків для ведення обліку депозитів. Діяльність банків у сфері депозитної політики повинна узгоджуватися з кредитною політикою та сприяти їх реалізації. Тільки цей метод може забезпечити основні показники банківських установ на належному рівні, а саме: ліквідність, фінансову стійкість, а головне. Так, прибутковість кредитних установ [4]. Отже, депозити сьогодні - це спосіб зацікавити клієнтів отримувати подальші послуги від комерційних банків, тому банки щороку вдосконалюють їх облік та контроль. Так само можна визначити, що депозити є одним з основних видів пасивних операцій, тобто основним ресурсом для активних операцій з позиками. Варто зазначити, що депозити відіграють важливу роль у формуванні банківської політики.

Список використаних джерел

1. Дмитрієва О. А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку. *Фінанси України*. 2008. № 5. С.34-36.
2. Черевин Н. В. Депозитна політика банків України, облік депозитних операцій. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1988/1/49.pdf>. (дата звернення 30.04.2021р.)
3. Глєбова Н. В. Облік у банках : навч. посібн. Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. 304 с.
4. Кіндрацька Л. М. Бухгалтерський облік у банках України. К. : КНЕУ, 2004. 636 с.

Яйченя Д.С.,
*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Амбарчян В.С. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу*

ОБЛІК КРЕДИТІВ РЕФІНАНСУВАННЯ НБУ ЯК ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ

Рефінансування банків Національним банком – це операції з надання Національним банком України (НБУ) кредитів іншим банкам у встановленому порядку. Рефінансування проводиться з метою регулювання ліквідності банків. Банк вважається ліквідним, якщо має можливість постійно виконувати свої зобов'язання, проводити активні операції та забезпечити поповнення ліквідних коштів у будь-який момент часу через запозичення коштів на ринку за середньою ставкою або реалізацію своїх активів без суттєвої втрати їх вартості [1]. За умови, якщо банки не можуть здійснити виплати або дотриматися нормативів ліквідності через нестачу коштів, вони звертаються до Національного банку країни для отримання кредитів рефінансування. Станом на 11 лютого 2021 року борг платоспроможних банків по рефінансуванню становив 65,8 млрд грн [2].

НБУ здійснює рефінансування банків за трьома формами кредитування залежно від терміну: кредити овернайт – терміном до наступного робочого дня; короткостроковий кредит строком до 14 днів та до 90 днів; довгостроковий кредит строком від одного до п'яти років [3].

Проведення операцій з рефінансування відбувається відповідно до укладених з банками генеральних кредитних договорів. НБУ може надавати кредити рефінансування та овернайт під заставу державних облігацій України, іноземної валюти, депозитних сертифікатів, облігацій.

Рефінансування банків відбувається шляхом проведення кількісного або процентного тендера [3]. За умов кількісного тендера, НБУ наперед оголошує відсоткову ставку, за якою банки можуть одержати кредити. Процентний тендер передбачає, що банки самостійно пропонують відсоткову ставку, за якою вони погоджуються запозичити кошти, але ця ставка має бути не нижча за облікову.

Операції рефінансування обліковуються на рахунках групи 131 «Кредити, що отримані від Національного банку України шляхом рефінансування» Плану рахунків. Кредити овернайт відображаються за рахунком 1310 «Кредити овернайт, що отримані від Національного банку України шляхом рефінансування», короткострокові та довгострокові кредити рефінансування – на рахунку 1312 «Інші кредити, що отримані від Національного банку

України шляхом рефінансування» [4]. Методика обліку кредитів рефінансування представлена на рис. 1.

Рис. 1. Методика обліку кредитів рефінансування НБУ

Джерело: складено автором за інформацією[4]

Отже, рефінансування банків Національним банком є необхідним та складним процесом, який допомагає банкам покрити нестачі грошових коштів для дотримання нормативів ліквідності та для здійснення виплат. Надаючи кредити рефінансування, НБУ підтримує ліквідність та платоспроможність банків.

Список використаних джерел:

1. Шепель Є.В. Рефінансування як одна із форм підтримки ліквідності банків України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 7. С. 772-775.
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 02.05.2021).
3. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: постанова Правління НБУ 17.09.2015 №615. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#Text> (дата звернення: 02.05.2021).
4. План рахунків бухгалтерського обліку в банках України: Затв. постановою Правління НБУ 11.09.2017 №89. Дата оновлення: 05.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17#n516> (дата звернення: 02.05.2021).

РОЗДІЛ 7

БІЗНЕС-АНАЛІЗ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

УДК 33.021: 658.153

Denysiuk N.M.,
student of the ATM faculty, 5th year,
spec. 071 “Accounting and Taxation”,
SHEE “KNEU named after Vadym Hetman”,
Scientific advisor – Ambarchian M.S. – Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department for Tax Management
and Financial Monitoring

ANALYSIS OF THE BUSINESS ACTIVITY RATIOS AS A PERFORMANCE MEASURE FOR AN OIL AND GAS ENTERPRISE

Under the current economic conditions, the problems of forming and analysing current assets of oil and gas enterprises are especially relevant. Measuring the level of the provision of oil and gas enterprises with their own current assets makes it possible to assess their ability to generate revenues from producing and selling raw materials, work in progress, finished goods, and other production inventories. Let's consider indicators that characterize the business activity of such enterprises.

The inventory turnover ratio reflects the number of inventory turnovers of an enterprise for the analysed period. In general, the higher the turnover of inventories is, the more liquid the structure of current assets is:

$$\text{Inventory turnover ratio} = \frac{\text{Cost of goods sold}}{\text{Average inventory}} \quad (1)$$

The debtors (or accounts receivable) turnover ratio shows how effectively an enterprise has organized work to collect payment for its products:

$$\text{Accounts receivable turnover ratio} = \frac{\text{Net sales}}{\text{Average accounts receivable}} \quad (2)$$

The creditors (or accounts payable) turnover ratio shows the expansion or decrease of credit granted to the company [1, p. 111]. The ratio is determined by the formula:

$$\text{Creditors turnover ratio} = \frac{\text{Net sales}}{\text{Average accounts payable}} \quad (3)$$

The turnover ratios of receivables and payables can also be calculated in days. They can be determined by following formulas:

$$\text{Average collection period} = 365 \text{ days} \times \frac{\text{Average accounts receivable}}{\text{Net sales}} \quad (4)$$

$$\text{Average payment period} = 365 \text{ days} \times \frac{\text{Average accounts payable}}{\text{Net sales}} \quad (5)$$

The total asset turnover ratio shows how many monetary units of sold products brought each monetary unit of investment in total assets:

$$\text{Total assets turnover ratio} = \frac{\text{Net sales}}{\text{Average total assets}} \quad (6)$$

Usually, in addition to the total turnover of assets, analysts apply the turnover ratio of fixed assets [1, p. 108]. The ratio is determined by the formula:

$$\text{Fixed asset turnover ratio} = \frac{\text{Net sales}}{\text{Average fixed assets}} \quad (7)$$

The working capital turnover ratio measures how well a company is using its working capital to support a given level of sales [2]. The ratio is determined by the formula:

$$\text{Working capital turnover ratio} = \frac{\text{Net sales}}{\text{Working capital}} \quad (8)$$

Using financial statements of the JSC “NAFTOGAZ OF UKRAINE”, the author has carried out calculations of the above-mentioned ratios (Table 1) [3].

Table 1. Absolute indicators of business activity of JSC “NJSC “NAFTOGAZ OF UKRAINE” for 2018-2020

Indicators	Years		
	2018	2019	2020
Activity (turnover) ratios			
Inventory turnover ratio	2.033	1.782	1.706
Accounts receivable (debtors) turnover ratio	2.324	1.807	2.298
Accounts payable (creditors) turnover ratio	2.593	3.257	2.509
Fixed asset turnover ratio	0.536	0.572	0.441
Total assets turnover ratio	0.361	0.354	0.263
Working capital turnover ratio	2.573	0.969	0.962
Term of repayment, days			
Average collection period	157.028	202.044	158.820
Average payment period	140.776	112.060	145.478

Calculations in absolute terms (table 1) should be supplemented by calculations of deviations, which will allow tracking the change in the dynamics (Table 2).

Table 2. Dynamics of business activity indicators of JSC “NJSC “NAFTOGAZ OF UKRAINE” for 2018-2020

Indicators	Deviation 2018-2019		Deviation 2019-2020	
	Absolute change	Change in %	Absolute change	Change in %
Activity (turnover) ratios				
Inventory turnover ratio	-0,251	-12,328	-0,076	-4,261
Accounts receivable turnover ratio	-0,518	-22,280	0,492	27,216
Accounts payable turnover ratio	0,664	25,626	-0,748	-22,971
Fixed asset turnover ratio	0,036	6,641	-0,131	-22,947
Total assets turnover ratio	-0,007	-1,927	-0,091	-25,766
Working capital turnover ratio	-1,605	-62,357	-0,007	-0,708
Term of repayment, days				
Average collection period	45,016	28,668	-43,224	-21,394
Average payment period	-28,717	-20,399	33,418	29,822

Analysing the tables, the author may highlight that the business activity of JSC “NJSC “NAFTOGAZ OF UKRAINE” was the most efficient because almost all the indicators were the highest compared with other years. The accounts receivable turnover ratio decreased in 2019 by 22.28%, while the accounts payable turnover ratio increased by 25.63%. This fact indicates that the JSC “NJSC “NAFTOGAZ OF

UKRAINE” received funds from debtors, but increased the amount of its own debts. The reduction of receivables against accounts payable may occur due to the deterioration of relations with customers, i.e., due to a decrease in the number of buyers of products. The increase in receivables against accounts payable may be a consequence of the insolvency of buyers.

References:

1. Helfert E. A. *Financial Analysis: Tools and Techniques*. New York: McGraw-Hill, 2001. 510 p. URL : <http://alqashi.com/book/book17.pdf> (date of request: 07.05.2021).
2. *Economic analysis in diagrams and tables: textbook* / I. M. Parasii-Verhunenko, S. V. Kalabukhova, G. A. Yamborko and others; edited by L. M. Kindratska and I. M. Parasii-Verhunenko. Kyiv: KNEU, 2012. 323 p.
3. *Financial reports of the Joint Stock Company “National Joint Stock Company “Naftogaz of Ukraine”*. URL: <https://www.naftogaz.com/www/3/nakweben.nsf/0/C4775D2495121A4AC2257107003B5C8D?OpenDocument&Expand=1&> (date of request: 07.05.2021).

УДК 657.6

Антонівська О.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ГІРНИЧО-МЕТАЛІРГІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Фінансовий стан підприємства характеризує його здатність забезпечувати необхідними інвестиційними вливаннями в розвиток економіки країни. Стійкий фінансовий стан забезпечує спроможність суб'єктів господарювання ефективно працювати, досягати окреслених цілей, протидіяти ризикам, здійснюючи діяльність на ринку товарів та послуг, а також зберігати та поновлювати життєздатність у разі раптового її порушення. Недостатній фінансовий стан підприємства може призвести до виникнення негативних наслідків для діяльності суб'єкта господарювання та вимагає діагностики його фінансового стану грамотно та своєчасно.

У загальному розумінні діагностика фінансового стану — це багатofакторна категорія, яка включає дослідження базових показників господарської діяльності соціально-економічної системи, всебічний аналіз впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на фінансово-економічний і техніко-технологічний стан суб'єкту економічної діяльності та експертне оцінювання розроблених заходів, перспектив фінансового оздоровлення та превентивної санації, а також досягнення цілей прогнозування. Відповідно, сутність діагностики полягає у здатності оперативно розпізнавати дестабілізуючі фактори та процеси, забезпечувати прийняття випереджуючих управлінських

заходів із метою запобігання виникненню нових проблем у розвитку організації та підвищення ефективності системи управління в цілому. Найбільш поширені методи діагности фінансового стану суб'єктів господарювання можна згрупувати за сімома напрямками (табл. 1).

Таблиця 1.

Методи діагностики фінансового стану суб'єкту господарювання

Напрями діагности фінансового стану							
Методи	Дискримі- нантний аналіз	Моделі класифі- кацій- них дерев	Моделі рейтинго- вої оцінки	Моделі попереджую- чих індикаторів кризи фінансового стану	Діагностичн і матриці фінансової рівноваги	Кластерний аналіз	Графіч- ний метод
	Альтамана	CART	SCOR	Сигнальний підхід	Матриця «рентабель- ність – платоспромо- жність» Ю.О. Проскуріна	К-середніх	Графіки
	Таффлера	Моделі типу Stochasti- с Gradient Boosting	PATROL	Моделі дискретного вибору		Графові та статистичні алгоритми кластеризації	Гістограм и
	Бівера		SEER	Розрахунок прогнозного індикатору кризи на основі використання теорії нечіткої логіки	Матриця «ліквідність – рентабель- ність» Л.А. Костирко		
	Ліса		ORAP			Ієрархічна кластеризація (токсоманія)	
	Зайцевої	Gradient Boosting	CAMELSO	Матриця «економіч ний прибуток – ефект фінансово го важеля»	Алгоритм , засновани й на методі просіюва ння		Діаграми
	Сайфуліна	Моделі типу TreeNet	Модель Кромонава			Визначен ня глибини кризи та прогнозув ання банкрутст ва	
	Тереще нка						

Питання оцінки фінансового стану і фінансових результатів діяльності будь-якого підприємства є актуальним, оскільки цікавить як власників і інвесторів, так і споживачів продукції, товарів, робіт, послуг. Особливо зазначене стає актуальним в умовах світової пандемії та нових економічних викликів.

Станом на травень 2020 року падіння цін у промисловості поглибилося (до 5.1%) унаслідок зменшення цін на експортні товари та енергоресурси, що позначилося на зниженні цін на продукцію гірничометалургійного комплексу, у виробництві коксу та нафтопродуктів, а також у хімічній промисловості. Відбулося різке погіршення структури експорту в гірничо-металургійному комплексі. Зменшення експорту чорних металів та особливо виробів з них відбувається на тлі зростання експорту руди. Якщо в березні 2019-го співвідношення експорту виробів із чорних металів та руди становило 1 до 3,3, то в березні 2020-го це співвідношення сягнуло вже 1 до 4,2. А співвідношення

експорту чорних металів та руди погіршилося із 2,5 до 1,9 . У першому півріччі 2020 року зафіксовано спад виробництва по всіх видах металургійної продукції.

Гірничо-металургійний комплекс України є повною технологічною системою, що складається з підприємств з видобутку і переробки залізорудної сировини, виробництва коксу і феросплавів, виплавки чавуна і сталі, а також з підприємств з виробництва прокату. Відповідно в 2019 році 20 найприбутковіших компаній України згенерували 24% сукупного доходу двох сотень найбільших компаній. Четверта частина (26%) чистого прибутку 20 найуспішніших компаній припало на гірничо-металургійний комплекс. Незважаючи на високу дохідність окремих підприємств даної галузі та її важливість в економіці країни, більшість компаній є збитковими та потребують удосконалень в управлінні власними можливостями та наявними ресурсами.

Для оцінки фінансового стану підприємства ГМК було проаналізовано фінансову звітність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» в частині ліквідності та ефективності використання власних можливостей. Результати проведеного аналізу фінансового стану ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2018-2020 рр. представлені у таблиці 2.

Таблиця 2.

Результати аналізу фінансового стану ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2018-2020 рр.

Показник	Норматив	2020	2019	2018	Абсолютне відхилення	
					2019 до 2018	2020 до 2019
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥ 0.2	0.09	0.04	0.13	-0.10	0.05
Коефіцієнт загальної ліквідності	≥ 1.0	3.10	1.38	2.60	-1.22	1.72
Коефіцієнт платоспроможності	≥ 0.1	0.09	0.04	0.13	-0.09	0.05
Коефіцієнт критичної ліквідності	≥ 1.0	1.71	1.00	1.69	-0.70	0.71
Частка основних засобів в активах	-	0.59	0.49	0.48	0.01	0.10

Очевидним є, що у 2019 році компанія не відповідає нормативам коефіцієнтів платоспроможності та абсолютної ліквідності, при тому, що в 2018 році перший коефіцієнт був в межах норми. Також, спостерігається падіння коефіцієнтів критичної та загальної ліквідності, проте в 2019 році вони ще залишаються в межах норми. В 2020 році коефіцієнти відповідно зростають, що свідчить про покращення загального фінансового стану підприємства незалежно на соціально-економічний наслідки світової пандемії. Аналіз ліквідності свідчить про незалежність від зовнішніх джерел залучення фінансових ресурсів та досить низьку імовірність банкрутства. Аналіз платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» показав, що ризик неплатоспроможності протягом року є низьким. Для подолання недостатнього рівня ліквідності та платоспроможності необхідно регулярно здійснювати аналіз показників з метою аналізу глибини проблеми, а також можливості покращення ситуації. Завдяки цьому можна буде вчасно виправити кризовий стан та здійснити необхідні заходи з метою підвищення ефективності використання наявних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Бондарєва Т. Г. Роль аналізу фінансової звітності для перспективного планування діяльності підприємств / Т. Г. Бондарєва, І. П. Нагавичко // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. – 2016. – Вип. 2. – С. 20-28. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuyvgr_ekon_2016_2_5.
2. Демиденко С. Л. Методичні підходи до стратегічного аналізу показників фінансової звітності / С. Л. Демиденко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2015. – Вип. 27. – С. 218-225. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2015_27_28
3. Зигрій О. Удосконалення методики аналізу показників бухгалтерської фінансової звітності підприємств// Економічний аналіз. – 2013. – Т. 12(4). – С. 208-210. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2013_12\(4\)_47](http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2013_12(4)_47).
4. Бунда О. М. Методичні підходи аналізу фінансового стану підприємства / О. М. Бунда, Р. С. Кошельник // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія : Економіка та менеджмент. - 2018. - № 17. - С. 73-81. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Piir_2018_17_8.

УДК 657.6

Базиліук В.В.,

студент ф-ту ФФ, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник — Бондар Т.А. — к.е.н.,

доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

БІЗНЕС-АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРИЙНЯТТЯ ЕФЕКТИВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Сучасні умови ведення бізнесу, що характеризуються нестабільністю економічного середовища і зростаючої жорсткою конкуренцією, пред'являють підвищені вимоги до оперативності та якості прийнятих рішень на всіх рівнях управління підприємством. Передумовою розробки таких ефективних управлінських рішень наразі може бути відносно новий напрямок аналітичної роботи, а саме бізнес-аналіз зовнішнього середовища і поточного стану господарської діяльності підприємства. На сьогоднішній день вказаний напрямок набуває все більшої актуальності, оскільки наразі є очевидним те, що особи, які приймають рішення, на всіх рівнях і у всіх відділах, потребують доступу до актуальної та повноцінної інформації, яка допоможе прийняти правильні стратегічні рішення, що забезпечить довгостроковий успіх компанії.

Бізнес-аналіз – це комплекс рішень, які стосуються необхідних змін для забезпечення вирішення проблем, задоволення потреб, отримання конкурентних переваг чи використання наявних можливостей [1]. Він спрямований на одержання і узагальнення об'єктивної інформації про стан суб'єкта господарювання: його сильні і слабкі сторони, можливості та небезпеки для нього, тому що у основу його здійснення покладено моніторинг усіх факторів, які впливають на компанію і спричиняють як зовнішні та внутрішні впливи. Бізнес-аналіз може проводитись як для оцінки існуючого стану справ в компанії (організації, підприємстві), так і для цілей визначення майбутніх потреб.

Метою бізнес-аналізу є підсилити та укріпити сильні позиції, послабити вплив та мінімізувати наслідки від негативних факторів, при цьому максимально ефективно використати потенціал та можливості компанії. Результати бізнес-аналізу є неоціненними для побудови стратегії розвитку компанії на коротко чи довгострокову перспективу. Бізнес-аналіз дозволяє отримати достовірну картину поточного стану справ на підприємстві, досліджуючи кожний його сегмент та окремих підрозділ. Крім того, комплексний бізнес-аналіз дозволяє оцінювати і виявляти основні закономірності розвитку підприємства, дійсні чинники і причини тих чи інших змін, успіхів або невдач в поточній і стратегічній діяльності.

У більшості випадків бізнес-аналіз проводиться з метою окреслення шляхів вирішення бізнес-потреб, бізнес-цілей, чи подолання перешкод на шляху до реалізації цих цілей. Успішні процеси бізнес-аналізу повинні здійснюватися структуровано та починатися із визначення правильної інформаційної стратегії, що є похідною від основної стратегії підприємства. Аналізуючи стан підприємства на ринку, слід керуватися тим, що всі ринки безперервно змінюються, тому потрібно знати динаміку частки на ринку. Аналіз структури ринку особливо важливий тоді, коли на фірму припадає невелика частка ринку (10 — 15 %). Стан таких підприємств залежить не тільки від кон'юнктури ринку, а й від дій конкурентів [3].

Особливо бізнес-аналіз потрібен для власників та топ-менеджменту, щоб зрозуміти як працює підприємство; щоб оцінити можливості компанії щодо втілення її стратегічних цілей; який її поточний фінансовий стан справ з реалізації бізнес-цілей; як використати наявні можливості та потужності; що можливо змінити в організаційній структурі, методологічних підходах, технічному плані; які продукти та послуги, що будуть користуватись попитом, слід впровадити у найближчому майбутньому. Аналізуючи зовнішнє середовище бізнесу, важливо зрозуміти, звідки беруться кошти і як вони використовуються. Більш детально ця проблема розглядатиметься при аналізі фінансового стану фірми. Цей аналіз також показує те, чи достатньо ефективно використовуються залучені та власні кошти, аби фірма мала досить грошей в обігу, купувала сировину і матеріали, нарощувала фіксовані активи, зменшувала заборгованість, сплачувала дивіденди тощо [2]. Десять років тому слова «бізнес» та «аналітика» часто стояли поруч, однак ніколи не означали так багато. Бізнес-аналітики сьогодні – агенти розвідки від ІТ, які розберуться в проблемі та запропонують оптимальний варіант її вирішення. Бізнес-аналітики займаються з'ясуванням існуючих в роботі організації проблем і виробляють пропозиції щодо їх вирішення. Для цього вони збирають і аналізують інформацію і займаються прогнозуванням. В арсеналі бізнес-аналітика (БА) безліч інструментів. І ниток, які він збирає в єдине ціле, сплітаючи канву, куди потім нанизують ідеї та рішення. Він працює не лише з проектною командою, але й з представниками бізнесу і, звісно, думає про користувачів продукту.

Таким чином, ефективність господарської діяльності підприємства тісно залежить від виваженого прийняття управлінських рішень, які можуть ґрунтуватися на результатах здійсненого бізнес-аналізу.

Список використаних джерел

1. Advantage Information Technologies. URL: <https://www.aitico.com/index.php> (дата звернення 17.04.2021).
2. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки» № 2-3 (Квітень, 2021). URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science> (дата звернення 16.04.2021).
3. Сучасне розуміння бізнес-аналізу та його складових в IT-проектах. URL: https://www.researchgate.net/publication/346106407_Sucasne_rozuminna_biznes-analizu_ta_jogo_skladovih_v_IT-proektah (дата звернення 15.04.2021).

УДК 517:336.71

Бишовець А.О.

*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

*Науковий керівник – Амбарчян В.С.- к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Банківська система, як невіддільна складова фінансової системи, впливає на всі показники макроекономічного розвитку України. Стабільність та надійність банківської системи є вирішальним фактором економічної безпеки.

Протягом 2015-2020 років банківська система України зазнала багатьох змін, що спричинені фінансовою кризою, низькою кредитною активністю банків, неефективними діями монетарного регулятора, підвищенням курсу іноземних валют, військово-політичною нестабільністю, зниженням банківської ліквідності. Наслідком стала низька довіра населення до банків та небажання розміщувати кошти на поточних і депозитних рахунках. Відсутність попиту на ряд банківських послуг та необґрунтована процентна політика обумовили значне зменшення кількості комерційних банків в Україні (рис.1).

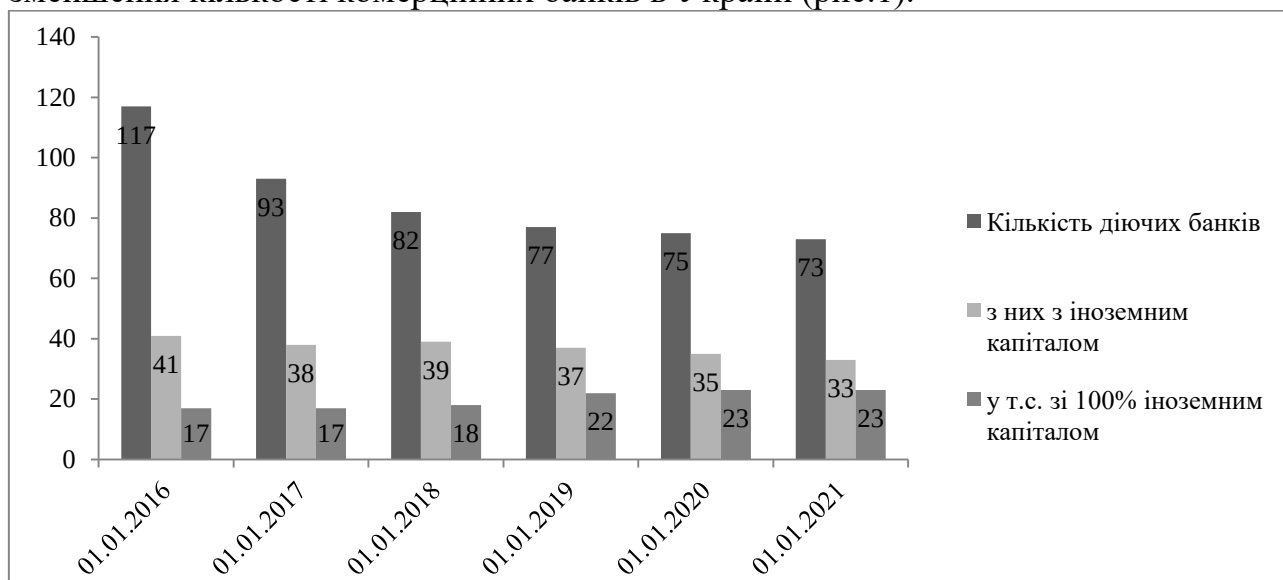

Рис.1. Динаміка кількості банків в Україні за 2016-2021рр.

Джерело: складено автором за даними [2].

Станом на 01.04.2021 в Україні функціонує 73 платоспроможні банки [2]. Кількість банків зі 100% іноземним капіталом протягом останніх трьох років залишилися сталою. Присутність іноземних банків має як позитивні, так і негативні наслідки для банківської системи України.

У період з 2015 по 2020 рр. розміри активів, зобов'язань та капіталу банків продемонстрували позитивну динаміку: активи зросли на 568,45 млрд. грн., зобов'язання - на 462,7 млрд. грн., а капітал – на 105,75 млрд. грн. (рис. 2).

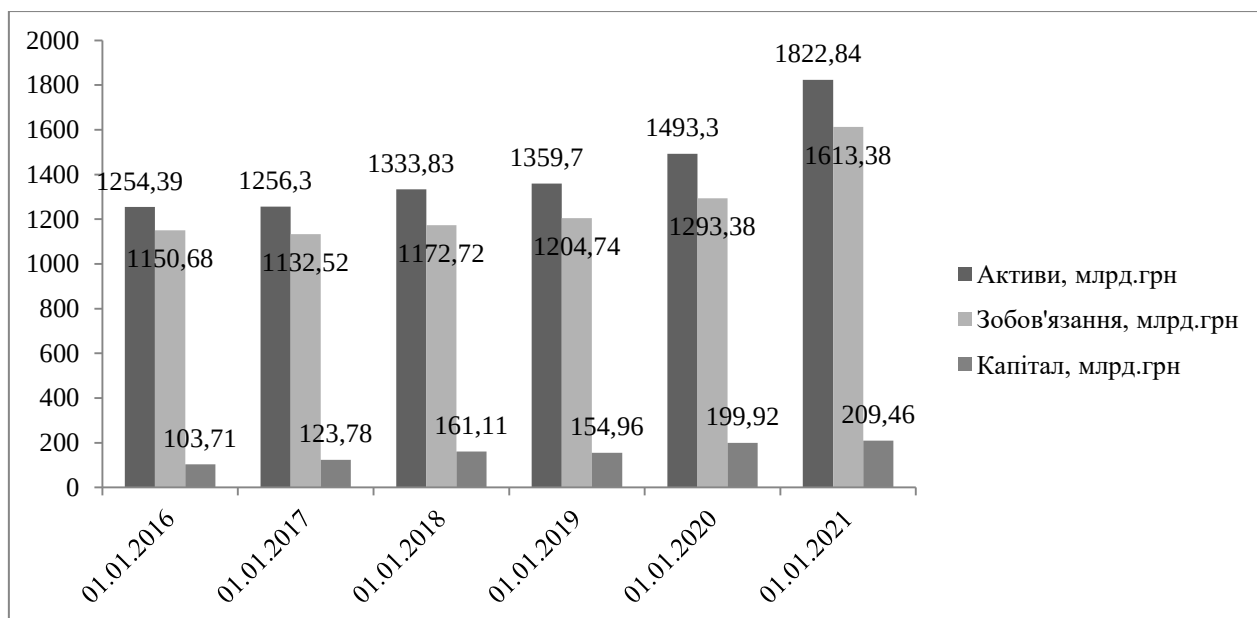

Рис.2 Динаміка активів, капіталу та зобов'язань банків 2016-2021рр.

Джерело: складено автором за даними [4]

В період з 2015 по 2017 банківська діяльність була збитковою, що спричинено погіршенням якості кредитно-інвестиційних портфелів банків та девальвацією гривні. Однак, з 2018 року розпочалася стабілізація банківської системи (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники діяльності банків

Назва показника	01.01. 2016	01.01. 2017	01.01. 2018	01.01. 2019	01.01. 2020	01.01. 2021
Рентабельність активів, %	-5,46	-12,60	-1,93	1,69	4,26	2,44
Рентабельність капіталу, %	-51,91	-116,74	-15,84	14,67	33,45	19,22

Джерело: складено автором за даними [4]

Для ефективного розвитку банківської системи необхідно здійснювати додатковий контроль за банківською діяльністю з боку держави, запровадити нові програми лояльності за депозитами, запровадити програми державної підтримки у кредитуванні, удосконалити процедури ліквідації та реорганізації банків. Завдяки запропонованим заходам зменшиться вплив негативних факторів на діяльність банківського сектору та буде створено всі необхідні умови для розвитку банківської системи України у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Бугель Ю.В. Проблеми розвитку банківської системи в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Випуск 9. С. 623-626. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/127.pdf> (дата звернення: 03.05.2021)
2. Кількість комерційних банків в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/2021-01/> (дата звернення: 03.05.2021)
3. Корягіна Т.В., Сімон А.П., Телятник В.М. Причини та наслідки «очищення» банківської системи України в умовах кризи та економічної нестабільності. Економічні статті «Молодий вчений». 2016. №12 (39). С. 759–762.
4. Показники банківської системи. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#4> (дата звернення: 03.05.2021)

УДК 657

Борко О.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О.К. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

В сучасних умовах загострення кризових явищ, уповільнення стабілізації економіки спостерігається значний спад процесів виробництва. Це зумовлює необхідність вироблення нових підходів щодо управління виробничим підприємством. Однією зі складових системи управління виробництвом є аналіз готової продукції. Удосконалення організації виробничого аналізу є основним способом підвищення соціально-економічної ефективності діяльності підприємства.

Питання аналізу готової продукції досліджували такі вітчизняні вчені, як Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, В.І. Єфименко, І.В. Жиглей, М.В. Кужельний, В.Г. Линник, В.М. Пархоменко, В.Я. Савченко, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко та ін. Проте деякі проблеми аналізу готової продукції потребують подальшого дослідження.

До готової продукції відносять продукцію, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками, і відповідає технічним умовам, якісним характеристикам і стандартам [1]. Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» готова продукція – це різновид запасів.

Для проведення більш точного та дієвого аналізу, необхідно визначити завдання аналізу виробництва та реалізації готової продукції, серед яких доцільно виділити наступні:

1. Обов'язкове проведення маркетингового дослідження та обґрунтування обраної виробничої програми.

2. Оцінка виконання виробничої програми та динаміки обсягу виробництва і реалізації готової продукції.

3. Виявлення та розрахунок показників, що вплинуть на виконання обраної виробничої програми підприємства та на зміну обсягів продажу реалізації продукції.

4. Оцінка якості готової продукції.

5. Оцінка впливу структурних зрушень у виробництві готової продукції при формуванні узагальнюючих показників ефективності.

6. Виявлення резервів зростання обсягів виробництва і реалізації готової продукції.

Виконання вище зазначених завдань на далі допоможе у прийнятті управлінських рішень, що спрямовані на збільшення обсягів продажу та максимізації прибутку. Аналіз показників виробництва і реалізації готової продукції найкраще здійснювати за такими напрямками:

- аналіз обсягу та динаміки випуску й реалізації продукції;
- оцінка асортименту та структури виробництва і реалізації продукції;
- аналіз рівномірності та ритмічності виробництва і реалізації готової продукції;
- оцінка якості та браку готової продукції [2].

При проведенні аналітичних досліджень важливою умовою є якість інформації. Основним джерелом інформації для аналізу готової продукції виступають облікові дані, тому від правильності перенесення даних первинних документів у реєстри бухгалтерського обліку залежить точність зображення залишків товару на складі, а, відповідно, коректність аналітичних розрахунків. Також на об'єктивність результату аналізу впливає відсутність чіткого поділу готової продукції на підвиди. Існують проблеми і з неправильним визначенням витрат на виробництво або недостовірним складанням бюджету витрат, закупівлі, реалізації тощо. При аналізі готової продукції доречно врахувати не лише бюджет, що складений на початок року, а і його виконання на момент проведення аналізу, що дасть можливість визначити слабкі ділянки функціонування підприємства. Важливо обрати правильний метод для розрахунків, оскільки від його вибору залежить чіткість, доречність та корисність аналізу.

Для удосконалення аналізу готової продукції вважаю за необхідне проводити детальний аналіз наявності, руху й ефективності використання готової продукції за асортиментом. Серед методів аналізу асортименту найбільш ефективним є АВС-аналіз, який дає можливість визначити найбільш значущі асортиментні позиції продукції. АВС-аналіз будується на принципі Парето, або «правило 80/20» сутність якого полягає у ствердженні того, що 20% ресурсів (зусиль), дають 80% результату, тобто 20% усієї продукції дає 80% обороту. За допомогою АВС-аналізу продукція розподіляється на групи А, В, С, які складають у структурі реалізації

відповідно 80%, 15% й 5%, та визначають різні підходи до управління цими групами готової продукції.

Також для скорочення часу та усунення помилок у процесі аналізу за видами готової продукції пропонуємо більш широко впроваджувати інформаційні технології, аналітичні програми, що дозволить зробити конкретні пропозиції з організації виробництва продукції, припинення випуску нерентабельних видів, спрогнозувати рентабельність продукції в майбутніх періодах. Відповідно, запропоновані дії сприятимуть прийняттю оптимальних управлінських рішень щодо випуску і реалізації готової продукції підприємства.

Список використаних джерел:

1. Царевська Т. Облік готової продукції. Податки & бухоблік. 2019. № 99. URL: [https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/issue-99/\(дата звернення 08.04.2021\)](https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/issue-99/(дата звернення 08.04.2021)).
2. Кельдер Т.Л. Системи обробки економічної інформації: курс лекцій. URL: <http://libr.org.ua/book/94/2716.html>. (дата звернення 06.04.2021).
3. Калабухова С.В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія. Київ: КНЕУ. 2019. 431 с.
4. Модернізація аналізу фінансової звітності суб'єктів господарювання в умовах інноваційного розвитку економіки України: монографія / за заг. ред. Л.М. Кіндрацької. Київ: КНЕУ, 2017. 481 с.

УДК 657

Войтенко К.А.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071
«Облік, аудит і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Абесінова О.К. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИМИ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Управління витратами є важливим та доволі складним питанням господарської діяльності підприємства, від ефективності якого залежить прибутковість, рентабельність підприємства та, надалі, формування валового національного доходу країни. Для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації витрат діяльності підприємства необхідно здійснювати всебічний аналіз рівня, динаміки й структури витрат. Інформація результатів аналізу витрат необхідна для прогнозування собівартості продукції (робіт, послуг) та запровадження шляхів щодо зниження витрат.

Вагомий вклад у вдосконалення й розвиток аналізу витрат та їх методів зробили такі вітчизняні вчені, як В.О. Бондар, О.В. Белінська, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Л.П. Гордієнко, І.Є Давидович, С.В. Калабухова, А.М. Кузьмінський, Є.В. Мних, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко. Проте, ці питання у сучасних реаліях ринку, автоматизації й науково-технічного прогресу недостатньо опрацьовані та потребують подальшого дослідження й вдосконалення. Варто зазначити, що більшість наукових робіт вчених присвячені аналізу прямих витрат на виробництво, в той час, як аналізу загальновиробничих витрат не приділяється значної уваги. Це призвело до недосконалості методики аналізу загальновиробничих витрат, через що на підприємстві не відбувається систематичне його проведення.

Отже, створення дієвого механізму аналізу загальновиробничих витрат сприятиме ефективному управлінню витратами підприємства. Серед завдань аналізу загальновиробничих витрат доцільно виділити: визначення перевіреного складу загальновиробничих витрат; виявлення закономірності виникнення та дослідження динаміки їх зміни; аналіз впливу факторів на зміну витрат; оцінка методів калькулювання та розподілу загальновиробничих витрат на собівартість виготовленої продукції, робіт або послуг, що використовуються на підприємстві; визначення оптимального рівня допустимих витрат та пошуки шляхів щодо їх мінімізації. Аналіз загальновиробничих витрат можливо здійснювати у двох напрямках: операційному, що полягає у дослідженні фактичних показників з метою з'ясування раціональності використання ресурсів, та стратегічному, який націлений на прогнозування величини загальновиробничих витрат на підставі показників минулих періодів. Дослідження в обох напрямках передбачає виконання комплексу послідовних процедур для виявлення точних та достовірних даних: первинне дослідження показників; аналіз досягнення планових показників та оцінка рівня динаміки загальновиробничих витрат; аналіз складу загальновиробничих витрат за статтями та елементами витрат; факторний аналіз загальновиробничих витрат; аналіз центрів виникнення загальновиробничих витрат; аналіз частки загальновиробничих витрат у складі собівартості продукції, робіт, послуг; аналіз прогнозування загальновиробничих витрат; планування загальновиробничих витрат; підсумкова оцінка ефективності та раціональності виникнення загальновиробничих витрат [2, с. 144].

В умовах автоматизації процесів важливим напрямком вдосконалення аналізу загальновиробничих витрат є застосування математичних прийомів, які надають більш точну та неупереджену інформацію, дозволяють виявити залежність витрат й дослідити вплив інших факторів на результати виробництва, сприяють вирішенню складних багатовимірних завдань, які дуже важко виконати вручну. Зазначимо, що під час аналізу загальновиробничих витрат необхідно враховувати особливості їх формування залежно від галузі виробництва та неможливістю віднесення до конкретного виробу. Для цього доцільно проводити оцінку витрат за центрами їх виникнення та, відповідно, аналіз результативності

функціонування таких центрів. Доречним є поділ їх в залежності від управлінської структури підприємства, за яким підприємство зможе отримати точні дані щодо загальновиробничих витрат в межах окремої структурної одиниці підприємства, що дасть можливість дослідити на макрорівні їх динаміку, фактори впливу на їх обсяг тощо. Інтеграція даних за кожним центром виникнення загальновиробничих витрат дозволить побудувати більш ефективний план витрат на наступний звітний період, що позитивно вплине на успішність діяльності підприємства надалі.

Найвдалішими методами стратегічного аналізу загальновиробничих витрат є методи моделювання, серед яких найрезультативнішим є трендовий аналіз, сутність якого полягає у виявленні залежностей та закономірностей величини загальновиробничих витрат від сукупностей факторів. Для використання трендового аналізу загальновиробничих витрат необхідно враховувати такі умови: аналізуємий період повинен бути достатнім для виявлення закономірностей формування загальновиробничих витрат; різка зміна величини витрат можлива тільки при тривалому проміжку часу; більш пізніша інформація сильніше впливає на результативний показник, на відмінну від більш ранньої [3, с. 419]. Аналіз загальновиробничих витрат на підставі побудови трендового ряду передбачає застосування регресійного аналізу. Для більш точного прогнозу також вважаємо за доцільне використання методу експоненційного згладжування. Цей метод може бути використаний при необхідності оперативного коригування планових показників загальновиробничих витрат.

Таким чином, послідовне й систематичне проведення аналізу загальновиробничих витрат забезпечить ефективність використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, налагодить взаємозв'язок між підрозділами підприємства, а також сприятиме успішному управлінню діяльністю, можливості покращення фінансових показників підприємства.

Список використаних джерел

1. Боднар В.О. Проблеми обліку та управління відходами виробництва. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : міжнародний збірник наукових праць. 2011. Вип. 3 (21), Ч. 1. С.48 – 54 с.
2. Куцик П.О. Обліково-аналітична концепція управління загальновиробничими витратами підприємства: монографія. Львів: Видавництво «Растр-7», 2014. 288 с.
3. Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.
4. Калабухова С.В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія. Київ: КНЕУ, 2019. 431 с.

Геворгян А.Б.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Парасій-Вергуненко І.М. – д.е.н.,
професор кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Основні засоби становлять значну частину капіталу та відіграють важливе значення у виробничій діяльності для будь-якого вітчизняного підприємства.

Успішність управління основними засобами на підприємствах можна розглядати з позиції ефективності їх використання в господарській діяльності, що здійснюється шляхом вивчення їх обсягу, темпів зростання за відповідні періоди, співвідношенням окремих груп у загальній вартості основних засобів, визначенням їх активної частини та причин зміни їх обсягів і структури [1, с. 174].

За даними наявності основних засобів можна розрахувати показники стану основних засобів. В таблиці 1 проаналізовано динаміки стану основних засобів підприємства ТОВ «Андрушівський маслосирзавод» за 2017-2019 рр.

Таблиця 1

Аналіз динаміки показників стану основних засобів ТОВ «Андрушівський маслосирзавод» у 2017-2019 рр., тис. грн.

Показник	На кінець року			Абсолютні відхилення			Темп приросту, % (2019 до 2017)
	2017	2018	2019	2018 від 2017	2019 від 2018	2019 від 2017	
Коефіцієнт придатності ОЗ	54,38	51,06	45,30	-3,32	-5,76	-9,08	-16,69
Коефіцієнт зносу ОЗ	45,62	48,94	54,70	3,32	5,76	9,08	19,90

Спостерігається збільшення коефіцієнту зносу основних засобів, що обумовлено низьким рівнем їх оновлення у 2019 році.

В таблиці 2 проаналізовано ефективність використання основних засобів на підставі показників фондівддачі та фондомісткості на прикладі ТОВ «Андрушівський маслосирзавод». За трирічний період середньорічна вартість основних засобів збільшилась на 36725, 5 тис. грн., а величина чистого доходу від реалізації продукції зменшилась на 19459,0 тис. грн.

На зміну обсягу чистого доходу від реалізації вплинули такі фактори:

а) за рахунок збільшення основних засобів обсяг доходу зріс на 222189,28 тис. грн: $(+36725,50) \times 6,05 = + 222\,189,28$ тис. грн.

б) за рахунок зниження ефективності використання основних засобів дохід від реалізації продукції зменшився на 214335,1 тис. грн.: $(-1,16) \times 208047,5 = -241\,335,1$ тис. грн.

Таблиця 2

**Аналіз ефективності використання основних засобів ТОВ
«Андрушівський маслосирзавод» за 2017-2019 рр., тис. грн.**

Показник	На кінець року			Відхилен- ня 2019 від 2017	Темп змін (2019 до 2017)
	2017	2018	2019		
1) чистий дохід від реалізації	1 036 875	1 008 543	1 017 416	-19 459,00	0,98
2) середньорічна вартість основних засобів	171 322	175 636	208 047,5	36 725,50	1,21
3) фондовіддача (р.1/р.2)	6,05	5,74	4,89	-1,16	0,81
4) фондомісткість (р2./р1)	0,17	0,17	0,20	0,04	1,24

*Складено автором за даними [2]

Співвідношення впливу двох факторів на обсяг чистого доходу від реалізації продукції свідчить про негативний вплив на загальну рентабельність діяльності підприємства у 2019 році, а збільшення фондомісткості призводить до відносної перевитрати коштів, які вкладено в основні засоби.

Сума відносної перевитрати грошових коштів складає:

$(0,20 - 0,17) * 1017416 = 40\,696,64$ тис. грн.

Таким чином, за трьохрічний період сума відносної перевитрати коштів, що були вкладені в основні засоби, складає 40696,64 тис. грн. При цьому чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 19459 тис. грн. Варто зазначити, що темп зміни чистого доходу від реалізації продукції (0,98) був менший за темп змін основних засобів (1,21), що свідчить про негативну тенденцію.

Отже, для ефективності використання основних засобів ТОВ «Андрушівський маслосирзавод» варто досягти збільшення фондовіддачі та зменшення фондомісткості через реалізацію застарілого обладнання, або такого що взагалі не використовується у виробничому процесі.

Необхідно відзначити, що аналіз ефективності використання основних засобів дозволяє прийняти такі стратегічні рішення: 1) про збільшення або скорочення устаткування (закупівлю, консервацію, продаж, взяття/передачі в оренду); 2) проведенні ремонту (з визначенням його масштабу), модернізації.

Отже, підприємствам необхідно постійно моніторити стан та ефективність використання основних засобів. Адже ефективне їх використання сприятиме збільшенню обсягу виробництва продукції без додаткових капітальних вкладень, скороченню витрат у розрахунку на одиницю продукції для підвищення прибутковості та скороченню втрат від морального та фізичного зносу устаткування та машин.

Список використаних джерел

1. Єніфанова І.Ю. Аналіз відтворення і використання основних засобів підприємств Вінниччини. Економічний простір. 2012. № 58. С. 172-177
2. Офіційний сайт ТОВ «Андрушівський маслосирзавод». Фінансова звітність за 2017-2019 рр.

Грицанюк В.Ю.,
*студентка ННІБГ, 3курсу, спец. 241 «Готельно-ресторанна справа»,
ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського,
Науковий керівник – Лохман Н.В. - д.е.н.,
доцент кафедри економіки та бізнесу*

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ SPACE ЯК ІНСТРУМЕНТУ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ГОТЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ «СПАРТАК»

Готельні комплекси є візитною карткою міста Маріуполя та показником її соціально-туристичного та економічного розвитку. Тому бізнес-аналіз цієї сфери є важливим елементом управління як окремого підприємства так і сфери гостинності в цілому.

В останні роки на ринку колективних засобів розміщення з'являються нові види закладів розміщення споживачів послуг, а також відбувається розширення спектру надання ними додаткових послуг та впровадження сучасних інноваційних засобів реалізації послуг на ринку [1]. У зв'язку з цим для даних підприємств виникає постійна необхідність оцінки їх стратегічного становища з метою забезпечення достатнього рівня конкурентоспроможності.

Метод SPACE (оцінка стратегічного становища та дій) являє собою провідний комплексний метод, призначений для аналізу позиції на ринку і вибору оптимальної стратегії підприємств. У методі SPACE передбачено виділення чотирьох груп критеріїв (характеристик) оцінки діяльності підприємства:

- 1) фінансова сила підприємства;
- 2) конкурентна сила підприємства і його становище на ринку;
- 3) привабливість сектора ринку (галузі), де функціонує підприємство;
- 4) стабільність сектора ринку (галузі), де функціонує підприємство.

При формулюванні критичних факторів (критеріїв) оцінки береться до уваги специфіка конкретного підприємства, завдання, що стоять перед ним, виробничі можливості, а також прийнята на підприємстві система орієнтирів і цінностей. Формулювання критеріїв, їх оцінка та визначення рекомендованої стратегії вимагають ґрунтовних знань як методології стратегічного аналізу, так і специфіки галузі та бізнесу підприємства [2].

Для того, щоб визначити характер базових стратегій підприємства проведемо аналіз за допомогою SPACE-методу (табл. 1 та рис. 1).

Для визначення характеру стратегій в системі координат побудуємо трикутник, вершинами якого будуть початок координат, точки $P1(x1;y2)$ та $P2(x2;y1)$. Визначення координат точок здійснюється за формулами:

$$P1(x1;y2)=[ПГ1;ПГ2]-[КП1;КП2], (1)$$

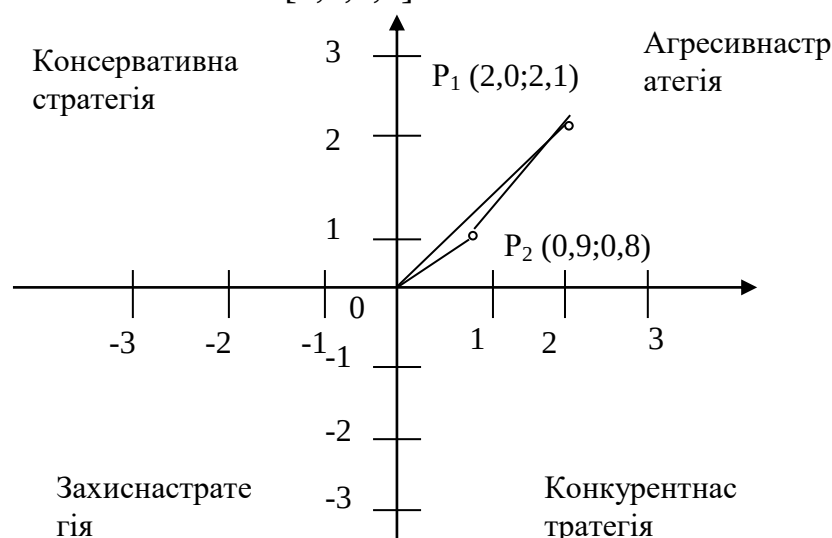
$$P2(x2;y1)=[ФС1;ФС2]-[СГ1;СГ2], (2)$$

Таблиця 1.

Визначення характеру поведінки ГК «Спартак»

Критерії	Оцінка в балах	Вага	Зважена оцінка в балах
Фінансова сила підприємства			5,8-7,1
Рентабельність вкладеного капіталу	5-6	0,4	1,3-1,9
Стабільність отримання прибутку	6-8	0,3	2,7-3,3
Ліквідність	5-8	0,3	1,7-2,2
Конкурентоспроможність підприємства			4,7-5,9
Частка підприємства на ринку	7-8	0,3	2,3-2,8
Можливість активного впливу на рівень цін і витрат	4-5	0,4	1,4-2,1
Рентабельність продажу	3-6	0,3	0,7-1,3
Привабливість галузі			6,7-8,0
Характеристика конкурентної ситуації	6-7	0,2	2,7-3,3
Стадія життєвого циклу галузі	5-8	0,4	1,7-2,5
Залежність розвитку галузі від кон'юнктури	6-8	0,4	2,1-2,4
Стабільність галузі			4,9-6,3
Тривалість життєвого циклу галузі	6-7	0,4	2,2-2,5
Ступінь інноваційності галузі	5-6	0,3	1,3-1,6
Маркетингові та рекламні можливості	4-5	0,3	1,5-2,3

Використавши дані з табл. 1 розрахуємо значення координат точок P1 та P2:
 $P_1(x_1; y_2) = [6,7; 8,0] - [4,7; 5,9] = [2,0; 2,1]$; $P_2(x_2; y_1) = [5,8; 7,1] - [4,9; 6,3] = [0,9; 0,8]$

Рисунок 1. Визначення характеру стратегії ГК «Спартак» методом SPACE

Отже, відповідно з розрахованими координатами вершин, трикутник потрапив до квадранту «агресивна стратегія», що є свідченням того, що ГК «Спартак» на даний момент використовує агресивну стратегію. Згідно з цим, воно має достатньо сильних сторін і високих можливостей розвитку в галузі гостинності.

Список використаних джерел

1. Коваленко Н.О. Інноваційні напрямки розвитку індустрії гостинності в Україні. Європейські перспективи, 2015. № 7. С. 174-179
2. Яременко О. Л. Стратегічне управління суб'єктами господарювання: проблеми теорії та практики. Монографія. Харків: Вид-во НУА, 2013. 587 с.

МЕТОДИ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ПРИ АНАЛІЗІ ТА ПЛАНУВАННІ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах підприємства зацікавлені в зниженні витрат виробництва, оскільки за рівних умов (ціни, об'єму продаж) це сприяє зростанню прибутку, який доцільно направляти на поліпшення основних засобів та модернізацію технічного процесу, за рахунок чого можливо додатково знижувати витрати, ціну на продукцію, підвищувати конкурентоздатність товару. З метою підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно прогнозувати витрати на наступні періоди.

Інформаційною основою проведення аналізу витрат підприємства є форми фінансової звітності, дані оперативного та управлінського обліку (первинні документи, пов'язані із здійсненням витрат, оборотні відомості з бухгалтерських розрахунків, на яких здійснюється аналітичний облік витрат).

Завдання прогнозування зводиться до вирішення рівнянь, що описують дану модель для заданого моменту часу. Прогноз витрат може бути отриманий такими методами: простої лінійної екстраполяції вартості роботи, вартісної пропорції, ресурсний метод, факторно-аналітичний, економіко-математичні методи.

Найбільш поширений метод аналізу економіки «витрати – випуск». Метод представляє матричні моделі, що побудовані за шаховою схемою і наглядно ілюструють взаємозв'язок витрат і результатів виробництва. При цьому складають рівняння чи нерівності, які пов'язують різні показники процесу, що досліджується і складають систему обмежень. У цих співвідношеннях виділяють такі змінні, перетворюючи які можна отримати оптимальне значення основного показника всієї системи. Одним з таких методів є лінійна апроксимація.

Використовуючи метод аналізу економіки «витрати – випуск» та дані звітності АТ «Укргазвидобування» за 2020 рік зафіксуємо вихідні значення у табл. 1 та за пишемо отримані математично обраховані результати коефіцієнтів парної кореляції в табл. 2.

При цьому, умовні позначення для дослідження кореляційного зв'язку і побудови рівняння регресії, де ендогенною (внутрішньою) змінною визначимо: обсяг реалізованої продукції Y , а змінні $X_1 - X_5$ – екзогенні змінні (матеріальні витрати- X_1 ; витрати на оплату праці- X_2 ; відрахування на соціальні заходи- X_3 ; амортизація- X_4 ; інші операційні витрати- X_5)

Для характеристики кореляційного зв'язку між факторами використаємо коефіцієнт кореляції Пірсона, що розраховується за формулою:

$$r = \frac{\overline{x_i y} - \bar{x}_i \bar{y}}{\sigma_x \sigma_y}, (1)$$

де $\bar{x}_i$, $\bar{y}$ – вибіркові середні відповідних змінних; $\overline{x_i y}$ – середня добутку за вибірковими даними; σ_x , σ_y – середні квадратичні відхилення відповідних змінних.

Таблиця 1

Вихідні дані						
Рік	Y	X1	X2	X3	X4	X5
2017	75092,2	2160,6	2785,2	523,6	6699,3	23350,6
2018	78970	2685,4	3640,6	674,4	9889,6	28204,7
2019	78963,8	2671,2	2975,4	536	10891,4	39343
2020	56891,8	1875	3496,4	621	13040,3	30721,3

Таблиця 2

Коефіцієнти парної кореляції						
	Y	X1	X2	X3	X4	X5
Y	1					
X1	0,884772	1				
X2	-0,3321	0,027784	1			
X3	-0,2024	0,1027	0,97982	1		
X4	-0,61019	-0,18018	0,620423	0,452523	1	
X5	0,095814	0,414132	0,005231	-0,13206	0,612284	1

Для обчислення парних коефіцієнтів кореляції застосовувалася надбудова «Анализ данных» MS Excel, процедура «Корреляция». При побудові рівняння регресії була прийнята лінійна апроксимація, тобто математична модель співвідношення «Витрати основного виду діяльності – Обсяг реалізації» мала вигляд:

$$Y = b_0 + b_1 x_1 + b_2 x_2 + b_3 x_3 + b_4 x_4 + b_5 x_5 + \varepsilon, (2)$$

де b_0 – вільний член рівняння; b_i – коефіцієнти регресії ($i = 1, 5$); ε – похибка моделі.

Для АТ «Укргазвидобування» рівняння множинної лінійної регресії має вигляд (при цьому коефіцієнт детермінації наближається до одиниці: $R^2 \approx 1$):

$$\hat{y} = 43717 + 19,11x_1 - 2,28x_4 + 0,23x_5, (3)$$

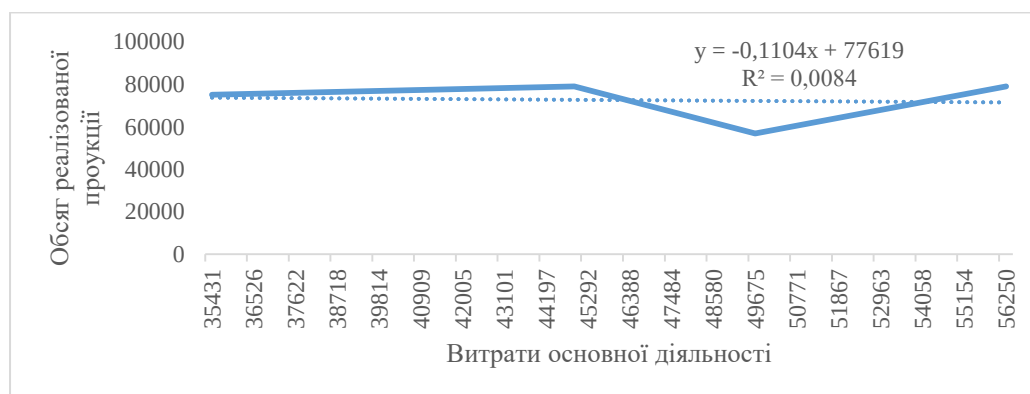

Рис. 1. Залежність обсягу реалізованої продукції від витрат основного виду діяльності на прикладі АТ «Укргазвидобування»

Якщо розглядати зв'язок між обсягом реалізованої продукції та витратами основної діяльності, то у підприємства коефіцієнт детермінації для парної регресії належить проміжку $R^2 \in (0,0001 - 0,19)$, тобто кореляційна залежність між факторами є статистично незначущою. Варто зазначити, що використання багатоваріантних планових розрахунків витрат може проводитися шляхом комп'ютерного імітаційного моделювання. У процесі планування витрат

підприємства може бути здійснена також розробка та реалізація оптимізаційних задач. А отже, метою аналізу витрат є можливість впливу на витрати підприємства незалежно від стадії виробництва та пошук резервів для підвищення рентабельності діяльності підприємства. Існує безліч підходів та методів до пошуку резервів щодо зменшення собівартості продукції.

Список використаних джерел

1. Омельниченко О.С. *Напрями оптимізації витрат в системі управління. Ефективна економіка*. No 4. 2016. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4901> (дата звернення 05.05.2021)
2. Дроб'язко С.І. *Методичні основи управління витратами підприємства. Економіка підприємства*. 2010. No 1. С. 57–59.
3. Фокін О. К. *Оцінка стану витрат великих промислових підприємств як об'єкта управління та економічного аналізу. Вісник ЖДТУ*. 2019. No 1(87). С. 117-127.
4. Дьордяй В. П., Макарович В. К. *Аналіз операційних витрат на підприємствах енергорозподільчої галузі. Бухгалтерський облік, аналіз, аудит та оподаткування: тези Всеукраїнської науково-практичної он-лайн конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки (м. Житомир, 15–17 травня 2019 року). Житомир : ЖДТУ, 2019. С. 302. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/26005/1/Makarovich> (дата звернення 05.05.2021)*
5. *Фінансова звітність АТ «Укргазвидобування»* URL: https://ugv.com.ua/uploads/Financial_Report_Separate.2020_AT_Ukrgazvidobuvannya_.pdf.10672318.6af54328883fab9c297fad89317ef63f50f8756.pdf (дата звернення 05.05.2021)

УДК 657

Дяченко І.М.,
студентки ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец.071 “Облік і оподаткування”,
ДВНЗ “КНЕУ імені Вадима Гетьмана”,
Науковий керівник – Абесінова О.К. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Основні засоби є одним із найважливіших елементів будь-якого підприємства, а проведення їх аналізу відіграє важливу роль в оцінці ефективності діяльності, адже від способу залучення основних засобів залежить дохідність вкладеного капіталу та прибуток підприємства.

Мета аналізу ефективності використання основних засобів полягає у визначенні забезпеченості об'єктами основних засобів за умови найбільш інтенсивного їх використання.

Більшість сучасних підприємств при оцінці ефективності використання основних засобів виділяють три етапи: на першому етапі проводиться аналіз стану основних засобів; на другому етапі аналізуються показники, що відображають забезпеченість підприємства об'єктами основних засобів; на останньому етапі проводиться оцінка ефективності використання основних засобів. Аналіз стану основних засобів здійснюється з використанням таких

коефіцієнтів: коефіцієнт введення, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт зносу основних засобів та коефіцієнт придатності основних засобів. Для оцінки забезпеченості підприємства основними засобами розраховують показники фондомісткості, фондоозброєності, а також показник реальної вартості основних засобів. На етапі оцінки ефективності використання основних засобів підприємства застосовують показники фондовіддачі, прибутковості (рентабельності) основних засобів та суми прибутку, що припадає на одну гривню основних засобів.

Але, на мою думку, в кожному із зазначених етапів показники розраховуються окремо один від одного, тим самим характеризуючи зовсім різні процеси: рух, стан та ефективність використання, що не дає повного відображення процесів використання та відтворення основних засобів. Проблема полягає в тому, що у результаті аналізу, підприємства не мають змоги кількісно оцінити вплив процесу відтворення основних засобів на ефективність їх використання та пов'язати сучасний стан основних засобів із процесами відтворення та використання [3].

Тому, доцільним було б застосовувати методику аналізу ефективності основних засобів, яка враховує обидва процеси та будується на статистичних показниках, але за умови, що кожен показник буде мати економічну обґрунтованість, а також при умові односпрямованої дії факторів на результативний показник. Узагальнюючим показником в даній моделі слугує фондомісткість, яка є оберненою до фондовіддачі. На мій погляд, саме цей показник повністю характеризує потребу в основних засобах для забезпечення виробництва та є одним із основних показників ефективності використання основних засобів підприємства. Мультиплікативна модель фондомісткості включає взаємозв'язок шести факторів та має такий вигляд:

$$Фм = ПВ_{а.в.} * K_з * \frac{1}{K_o} * B_{од.пот.} * \frac{1}{K_{вир.пот.}} * \frac{1}{Ц_{од}}, (1)$$

де $Фм$ – фондомісткість;

$ПВ_{а.в.}$ – структура амортизаційних відрахувань;

$K_з$ – коефіцієнт зносу;

K_o – коефіцієнт оновлення основних засобів;

$B_{од.пот.}$ – вартість одиниці потужності основних засобів;

$K_{вир.пот.}$ – коефіцієнт використання виробничої потужності;

$Ц_{од.}$ – ціна одиниці продукції, що вважається основним вартісним показником, який відображає реакцію ринку на продукцію [2].

Загалом методика аналізу ефективності використання основних засобів має враховувати ряд принципових положень, які свідчать про те, що:

- різні групи основних засобів мають свій строк корисного використання, а тому витрати з їх придбання і експлуатації розподілені у часі;
- залежно від виду, призначення, способу участі у виробництві оцінка ефективності використання основних засобів здійснюється по-різному;
- момент оновлення основних засобів не співпадає з моментом їх вартісного заміщення, у результаті чого можуть виникнути збитки, які, в свою чергу, негативно впливають на фінансовий результат діяльності підприємства.

Отже, для забезпечення проведення повної оцінки ефективності використання основних засобів чинні методики аналізу повинні

удосконалюватись, оскільки саме аналіз ефективності основних засобів є основою для прийняття управлінських рішень. Якнайповніше використання основних засобів підприємства забезпечує покращення всіх основоположних показників діяльності компанії, а саме: зростання продуктивності праці, збільшення випуску продукції, зниження її собівартості, економії капітальних вкладень та, як результат, максимізацію прибутку.

Список використаних джерел:

1. Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.
2. Кулаковська Т.А. Оцінка ефективності використання та відтворення основних фондів підприємств: методичний аспект. Економіка та управління національним господарством. 2018. № 25. С. 47-52
3. Швець Н. В. Проблемні питання аналізу основних засобів підприємства . Бізнес Інформ. 2012. № 8. С. 159–162

УДК 657

Кириї Д. Є.

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Калабухова С. В., д.е.н.,
професор кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

АНАЛІЗ ОБОРОТНОСТІ ЗАПАСІВ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Виробничий процес на підприємстві закінчується виготовленням готової продукції, до якої належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам» [1, рах.26]. Надходження готової продукції на склад відображається за фактичною виробничою собівартістю або за нормативною виробничою собівартістю. Собівартість реалізованої готової продукції визначається за методами оцінки вибуття запасів згідно ПСБО 9 «Запаси» [2, п.16]. У бухгалтерському балансі залишки готової продукції відображаються за виробничою собівартістю.

Реалізація запасів готової продукції завершує процес кругообігу продуктового капіталу та є джерелом одержання доходу. Прибуток утворюється внаслідок обороту капіталу. Однією з характеристик обороту капіталу є швидкість його руху.

Інтенсивність обороту готової продукції (перебування фізичного капіталу на стадії реалізації) в днях (T_O^{II}) розраховується у такий спосіб (1)[3, с.327]:

$$T_O^{II} = \overline{S_{до}^{26}} / \sum_1^{365} Km^{26} \times 365 \text{ днів} \quad (1)$$

де $\overline{S_{до}}^{26}$ - середні залишки готової продукції на складах;

$\sum_1^{365} Km^{26}$ - річні обороти по кредиту рахунку готової продукції.

Інформація про інтенсивність обороту різних складових фізичного капіталу у запасах за звітний період уможливорює прогнозування суми середніх залишків фізичного оборотного капіталу для підтримання рівня ділової активності по стадіях бізнес-процесів операційної діяльності на наступний звітний період (2):

$$\overline{S_{до}}^{26}_{\text{прогноз}} = T_O^{ГП} \times \overline{Km_{щ}}^{26} \quad (2)$$

де $\overline{Km_{щ}}^{26}$ - середнє денне вибуття готової продукції (за кредитом рахунку).

Варто зазначити, що коефіцієнт оборотності запасів характеризує, наскільки ефективно взаємодіють служби, відповідальні за збут, організацію та ефективну закупівлю. Для того, щоб обчислити фінансові показники оборотності слід знати: розмір товарообігу за вказаний проміжок часу; середній запас продукції за певний часовий проміжок.

Для успішного ведення бізнесу потрібно звертати увагу на оптимальність запасу готової продукції і регулярно слідкувати за оборотом. Обчислюючи рівень обороту й отримуючи високе його значення, можна стверджувати, що компанія добре працювала і чудово продемонструвала ліквідність коштів. Високий показник оборотності готової продукції свідчить також про ефективність збутової політики. Якщо компанія може продати продукцію за короткий проміжок часу, це демонструє ефективну політику взаємодії з клієнтами, що дозволяє мінімізувати витрати на зберігання готової продукції. Крім того, високий коефіцієнт обороту може бути ознакою великого попиту на продукцію підприємства. Варто зазначити, що фінансові ресурси інвестиційних запасів будуть повернуті у вигляді доходу, отриманого від реалізації готової продукції, при чому з такою швидкістю, з якою товарні запаси обертаються.

Якщо ж показники оборотності низькі — це поганий показник для бізнесу компанії. Це свідчить про низькі продажі, неефективне управління складами або надмірні запаси, що змусить компанію тримати рівновагу на межі дефіциту. Типовим наслідком поганих показників є втрата споживачів та клієнтів, необґрунтовано висока вартість поповнення запасів. Зіпсована і прострочена продукція, ймовірно, накопичуватиметься на складі.

З метою «швидкої» оцінки безперервності діяльності суб'єкта господарювання необхідно ввести в аналітичні процедури розрахунок співвідношення між темпами вибуття виробничих запасів (T_1), темпами вибуття запасів незавершеного виробництва (T_2) та темпами вибуття готової продукції (T_3) (3)[4]:

$$T_1 < T_2 < T_3 \quad (3)$$

Слід зазначити, що не існує конкретного загальноприйнятого стандарту рівня оборотності, тому необхідно проводити окремий аналіз для кожного окремого сектору економіки. Варто пам'ятати, що набагато ефективніше аналізувати оборотність у власній динаміці компанії. Так само цей показник

значною мірою залежить від маркетингової стратегії компанії. Якщо компанія має високий рівень рентабельності, вона характеризується меншим коефіцієнтом обороту, ніж організація з нижчим рівнем рентабельності, ніж середній.

Список використаних джерел

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Міністерство фінансів України від 30.11.1999 №291 (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси": Наказ Мінфін України від 20.10.1999 № 246 (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
3. Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. Аналіз господарської діяльності: Робочий зошит: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.
4. Калабухова С.В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія. Київ: КНЕУ, 2019. 431 с.

УДК 657.6:334.012.46

Ключко А.О

студентка ф-ту ФФО, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»

КНТЕУ,

Науковий керівник – Безверхий К.В. – к.е.н.,

доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту

АЛЬТЕРНАТИВНІ НАПРЯМИ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ НЕПРИБУТКОВИХ УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Все більшого значення та розповсюдження в Україні набувають неприбуткові організації, які створюються для задоволення соціальних, культурних, духовних, освітніх, наукових, управлінських потреб у різних галузях економіки та розвитку населення, через вироблення та надання суспільних благ переважно на основі благодійності.

Кількість та стан розвитку неприбуткових організацій свідчить, що вони є реальним ідейним сектором економіки, який акумулює значну кількість коштів держави та донорів.

Діяльність неприбуткових організацій має свої істотні особливості, а результати їх функціонування безпосередньо впливають на якість життя суспільства. У зв'язку з цим постає досить актуальне питання з приводу аналізу ефективності, перспективності, соціального обґрунтування діяльності таких установ.

З очевидних причин стандартні показники прибутковості, рентабельності і капіталізації не є коректними для використання у проведенні аналізу. Також нерідко дані установи мають нечітко сформульовані цілі та завдання, а вироблені ними нематеріальні блага і послуги зазвичай не мають ринкових цін.

Все це значно ускладнює визначення стандартизованих та конкретних об'єктів аналізу.

Ще однією складністю є визначення критеріїв успіху і оцінка стратегій. Для некомерційної організації, успіх не тільки складно виміряти, а й визначити. Кожна організація має свій погляд на успішність свого функціонування. Критеріями успішності діяльності можуть виступати річний бюджет, кількість клієнтів, реакція в засобах масової інформації, позитивна комунікація, стабільний, позитивний імідж і популярність організації [1].

Завданням аналізу неприбуткових установ та організацій є діяльність щодо повного та своєчасного відображення фінансово-господарських операцій з використанням коштів відповідно до їх цільового призначення; визначення цілей та місій неприбуткових установ та організацій; аналіз соціальних результатів тощо. Основною інформаційною забезпеченням аналізу можна назвати кошторис доходів і видатків, який підтверджує отримання внесків та здійснення видатків та визначає обсяг та напрями коштів для виконання відповідних соціальних проєктів; фінансова звітність; статистична звітність; звіт про надходження та використання коштів за грантовими угодами тощо.

Проаналізувавши завдання та потреби щодо аналізу діяльності неприбуткових установ та організацій, можемо виділити наступні його напрями:

- аналіз виконання кошторису (благодійних програм), який є необхідною умовою ефективного управління видатками неприбуткової організації. Метою аналізу є пошук шляхів і кількісна оцінка резервів ефективного та цільового витрачання коштів і зниження на цій основі рівня видатків по відношенню до обсягу наданих благ організації. В процесі аналізу виконання кошторису неприбуткових установ та організацій насамперед досліджуються джерела отримання благодійних внесків та цільове їх використання;

- аналіз фінансового стану, який є необхідною умовою управління майном організації і джерелами отримання благодійних коштів. Метою аналізу є підвищення фінансової стійкості, ефективності та цілеспрямованості використання ресурсів організації. Основою аналізу фінансового стану неприбуткових організацій та установ є дослідження її потенціалу, щодо виконання поставлених місій та визначення загальної вартості джерел фінансування організації;

- SWOT-аналіз (strengths, weaknesses, opportunities, threats) – це основа, яка використовується для оцінки конкурентних позицій організації та розробки стратегічного планування. SWOT-аналіз оцінює внутрішні та зовнішні фактори, а також поточний та майбутній потенціал установи [2].

SWOT-аналіз починається з аналізу сильних і слабких сторін, які стосуються внутрішньо-організаційних аспектів. Сильна сторона діяльності характеризується успішною роботою і тим, які методи при цьому використовуються. Слабкі сторони можуть включати як труднощі, які стосуються всіх організацій, що працюють в цьому напрямку, так і ситуації, специфічні тільки для даної організації. При цьому аналізуються всі основні компоненти внутрішньої ситуації в організації: історія, фінансова стабільність, пожертвування і гранти, бюджети різних програм і відділів, рівень обслуговування клієнтів, здібності, проведення програм, успіхи, невдачі.

Останнім етапом при проведенні SWOT-аналізу є визначення можливих критичних моментів для організації, з якими вона може зіткнутися найближчим часом і розробка рекомендацій для виходу з потенційних кризових ситуацій [1].

Вважаємо, що використання SWOT-аналізу діяльності неприбуткових установ та організацій дозволить здійснювати більш ефективно управління, планування діяльності, визначення коректних цілей та місій, вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на діяльність таких організацій;

– соціальний індекс Вайсброта – аналіз соціальних результатів, які відображають ступінь досягнення основних цілей діяльності неприбуткової організації. Був введений американським вченим Вайсбродом для визначення рівня виробництва соціальних ефектів в неприбуткових організаціях. Індекс відображає взаємозв'язок між видами фінансових надходжень підприємства і характером наданих їм послуг або виробленої продукції. Розраховується як відношення доходів від випуску суспільних благ (благодійні внески, гранти) до доходів від випуску приватних благ (реалізація товарів, послуг і робіт, а також членські та спонсорські внески) [3];

– коефіцієнт соціальної рентабельності (SR – socialrentability) розраховується як відношення грошової оцінки соціального ефекту до витрат на виробництво даного соціального ефекту.

На відміну від показника економічної рентабельності, коефіцієнт соціальної рентабельності не завжди піддається обчисленню. Вимірювання грошової оцінки соціального ефекту і витрат, пов'язаних з його виробництвом, в більшості випадків є вкрай складним завданням. На практиці показник соціальної рентабельності знаходить своє застосування при оцінці проектів, що мають соціальну значимість. Саме тому благодійні фонди при проведенні експертизи відібраних проектів часто використовують даний показник [4].

Отже, проаналізувавши напрями аналізу неприбутковий установ та організацій, можна сказати, що у зв'язку із різноманітністю груп неприбуткових організацій (громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди тощо), їх цілей, завдань, розуміння успішності функціонування, не можна виділити загальних (шаблонних) показників аналізу діяльності. Кожна організація має визначити мету діяльності та з урахуванням ідей формувати індивідуальні об'єкти та етапи аналізу і визначати найкращі їх показники.

Список використаних джерел:

1. Яковенко Т. В. Застосування SWOT-аналізу при стратегічному плануванні діяльності некомерційних організацій. «Socioprostir: міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи». 2015. №4. С. 21–25. URL. <https://periodicals.karazin.ua/socioprostir/article/download/4345/3918>.
2. MitchellGrant, GordonScott. Strength, Weakness, Opportunity, andThreat (SWOT) Analysis. URL. <https://www.investopedia.com/terms/s/swot.asp>.
3. Шекова Е. Л. К вопросу об оценкеэффективностиработынекоммерческихорганизаций. Финансовый менеджмент. 2010. № 1. URL. <http://www.finman.ru/articles/2010/1/6299.html>.
4. Варпаева И. А. Инвестиционнаядеятельностьнекоммерческихорганизаций. 2012. № 18. С. 36–40. URL. <https://cyberleninka.ru/article/n/investitsionnaya-deyatelnost-nekommercheskih-organizatsiy>.

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ ЗА ДАНИМИ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Протягом останніх двадцяти років все більше компаній стали приділяти увагу не лише фінансовим результатам діяльності бізнесу, а й екологічним та соціальним аспектам роботи підприємств. Пандемія COVID-19 похитнула економічний розвиток, проте загострила увагу усього світу на соціальній відповідальності бізнесу. Дослідження, проведене французькою групою з управління активами «BNP Paribas», яке було опубліковане в липні 2020 року показало, що показники ESG (environmental, social and governance, ESG) в умовах пандемії стали важливішими для 23% інвесторів, з них 81% вже має у своєму портфелі акції компаній, що складають нефінансову звітність, і ще 16% планують додати до свого портфелю такі компанії [1].

Основним джерелом інформації щодо корпоративної соціальної відповідальності є нефінансова звітність корпорацій.

У світі існує численна кількість форматів нефінансової звітності у вигляді різноманітних стандартів та ініціатив, що пропонують дещо різні підходи до складання та зміст показників, проте лише стандарти GRI та GCI стали глобальними. Значною перевагою GCI порівняно з GRI є значно менша кількість показників та наявність ключових методологічних моментів, критеріїв відбору та принципів звітності.

Нефінансова звітність корпорацій складена з урахуванням вимог зазначених вище стандартів є джерелом вичерпних даних для аналізу соціальної відповідальності. Аналіз кожного окремого розділу дозволяє оцінити різні аспекти соціальної діяльності бізнесу. Зокрема можна дослідити умови праці та розвиток людського капіталу, збереження і відтворення довкілля, доброчинність і благодійництво та рівень залученості компанії у життя місцевих громад.

Аналіз компаній, які увійшли до ТОП-100 найбільших платників податків в Україні у 2019 р. за даними Державної податкової служби, проведений Центром «Розвиток КСВ» показав, що лише 10 компаній в своїх нефінансових звітах за 2019 р. оприлюднили інформацію про вклад компанії у досягнення Цілей сталого розвитку (в т.ч. 5 з 7 компаній, які відзначили Цілі сталого розвитку на корпоративних сайтах). За результатами дослідження було складено рейтинг прозорості компаній з розкриття інформації з КСВ, у таблиці проаналізовано зв'язок між рівнем прозорості, обсягом сплачених податків та річним зростанням прибутку компаній (табл.1).

Таблиця 1

ТОП-10 компаній з розкриття інформації з КСВ

Назва	Форма власності	Вид нефінансового звіту	Відсоток розкриття інформації	Місце в рейтингу платників податків	Податок на прибуток, тис. грн	Приріст сум сплати 2019 р. до 2018
АТ «Укргазбанк»	Державна	Звіт за стандартами GRI	62,5	79	н/д	н/д
ПрАТ «Карлсберг Україна»	Приватна	Неструктурований звіт	60	25	н/д	н/д
АТ «ПУМБ»	Приватна	Звіт у відповідності до Глобального договору ООН	55,5	52	н/д	н/д
ДП «НАЕК «Енергоатом»	Державна	Звіт за стандартами GRI	53	6	2 312 938,63	91,85%
НАК «Нафтогаз України»	Державна	Звіт за стандартами GRI	52	2	9 719 026,26	21,59%
НЕК «Укренерго»	Державна	Звіт за стандартами GRI	50	18	984 894,90	160,32%
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	Приватна	Звіт за стандартами GRI	49,5	21	1 238 278,22	-15,72%
ПрАТ «Укргідроенерго»	Державна	Неструктурований звіт	48	32	н/д	н/д
АТ «Фармак»	Приватна	Звіт у відповідності до Глобального договору ООН	47	100	281 398,24	10,06%
АТ «Укрзалізниця»	Державна	Звіт за стандартами GRI	46	5	1 754 273,04	49,60%

Джерело: складено автором на основі [2, 3]

Проведений аналіз показав, що існує прямий зв'язок між рівнем соціальної відповідальності компанії та її прибутковістю. Більше того, майже всі проаналізовані компанії показали значне зростання прибутку у звітному періоді порівняно з попереднім, що вказує на позитивний вплив соціальної відповідальності на привабливість компаній для інвесторів та споживачів.

Отже, соціальна відповідальність корпорацій є одним із факторів зростання їх прибутковості та популярності серед стейкхолдерів, тому очевидно все більше компаній з часом приділятимуть більше уваги і фінансів розвитку соціальних проєктів, що матиме позитивний вплив на місцеві громади та економіку в цілому.

Список використаних джерел

1. BNP Paribas Asset Management survey shows Covid-19 prompts rise in social considerations within investment decision-making: веб-сайт. URL: <https://mediaroom-en.bnpparibas-am.com/news/bnp-paribas-asset-management-survey-shows-covid-19-prompts-rise-in-social-considerations-within-investment-decision-making-8e57-0fb7a.html#:~:text=BNP%20Paribas%20Asset%20Management%20%28'BNPP,16%25%20plan%20to%20do%20so> (дата звернення: 21.04.2021).
2. Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності». URL: <http://csr-ua.info/csr-ukraine> (дата звернення: 21.04.2021)
3. ТОП-100 найбільших компаній України за сумою сплати податкових платежів за 2019 рік РЕЙТИНГ. Бізнес в офіційних цифрах URL: <https://rating.zone/top-100-najbilshykh-kompanij-ukrainy-za-sumoiu-splaty-podatkovykh-platezhiv-za-2019-r/> (дата звернення: 21.04.2021)

МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ ТА НАПРЯМИ ВИВЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОНКУРЕНТІВ НА ПРИКЛАДІ ІНТЕРНЕТ- МАГАЗИНІВ У СЕКТОРІ B2C ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Кожна фірма, яка виступає на ринок або планує зробити це, стикається, перш за все, з перешкодою. У ролі такої перешкоди виступають інші конкуренти, тобто корпорації. Аналіз діяльності конкурентів зможе показати їх слабкі і сильні сторони, дозволить з'ясувати найбільш результативні стратегії, які доцільно застосовувати підприємству.

Маркетинговий аналіз – це збір інформації про діяльність підприємства, вивчення її по декількох основних напрямках і використання отриманих результатів для вибору напрямів розвитку бізнесу в цілому і його окремих складових. Проводячи маркетинговий аналіз конкурентів, важливо знати джерела інформації про них. Ними є дані, отримані в результаті відвідування спеціалізованих виставок, ярмарок, торгових точок, в яких продаються товари конкурентів, результати вивчення товарів конкурентів, спеціального придбаних для цих цілей, офіційні звіти про виробничо-господарську та маркетингову діяльність фірм-конкурентів, матеріали, опубліковані в періодичній пресі, галузеві статистичні збірники, різного роду матеріали, що пов'язані зі здійсненням маркетингових комунікацій, інформація, яка одержана від працівників корпорації-конкурента в процесі спілкування з ними, облікові карточки конкурентів.

Основним питанням в аналізі конкурентоспроможності товарів є порівняння рівнів конкурентоздатності виробів корпорації і її конкурентів. На основі її даних можна оцінити не тільки загальний рівень конкурентоздатності певних товарів, але й технічні і економічні параметри, які вплинули на її величину. Результати цього аналізу можуть бути використані при розробці програми технічного і економічного удосконалення відповідних виробів.

Основні етапи проведення маркетингового аналізу підприємством можна спланувати наступним чином: виявлення діючих та потенційних конкурентів; моніторинг діяльності конкурентів; виявлення сильних і слабких сторін конкурентів; визначення позицій конкурентів у галузі, що досліджується; пошук стратегічних конкурентних переваг; розробка стратегій і прийомів конкурентної боротьби.

Результативними показниками успішної маркетингової діяльності підприємства є стабільний позитивний розвиток підприємства та його економічних показників, зростання обсягів продажів, частки ринку та рівня

охоплення цільових ринків, зростання конкурентоспроможності та поліпшення стратегічної позиції.

Для аналізу конкурентоспроможності корпорації найбільш придатним є варіант, який ґрунтується на використанні бальної оцінки. Зміст його полягає в тому, що визначаються фактори конкурентної позиції підприємства. Установлюється вагомість кожного із факторів, які характеризують рівень конкурентоспроможності підприємства. Здійснюється оцінка дійсного значення кожного із факторів конкурентоспроможності підприємства. Розраховується цінність кожного фактора як добуток вагового його значення і дійсної оцінки в балах. Результати цінності факторів конкурентоздатності підприємства підсумовуються. Більша сумарна кількість балів свідчить про міцніше становище корпорації на ринку. Визначаються сильні та слабкі сторони в конкурентоздатності корпорації.

Значення специфічних критеріїв можуть варіюватися від 0 до 100. При цьому їх якісну оцінку рекомендовано проводити за наступною схемою: кількісне значення критерію в діапазоні від 85 до 100 одиниць – «відмінне», від 70 до 84 – «добре», від 55 до 69 – «нормальне», до 54 – «критичне».

Для приведення конкретного прикладу реалізації бальної оцінки корпорацій-конкурентів виконаємо порівняльну оцінку технологічних показників ефективності довільно вибраних електронних Інтернет-магазинів підприємств, які ведуть свою діяльність у секторі B2C електронної комерції. В якості таких Е-магазинів було обрано наступні три сайти Інтернет-магазинів електроніки та побутової техніки: «Цитрус», «Алло» та «Eldorado».

З метою виконання поставленої задачі порівняльний аналіз проводився без залучення респондентів та експертів, лише на основі власних досліджень, як користувача послуг тих чи інших Інтернет-магазинів.

Кінцеві результати розрахунків, кількісної оцінки та порівняльного аналізу ефективності обраних Інтернет-магазинів приведено в табл. 1.

Таблиця 1.

Бальна оцінка ефективності обраних Інтернет-магазинів

№ критерію	Фактори ефективності	Вагове значення факторів ефективності	Значення факторів ефективності (в балах)		
			«Цитрус»	«Алло»	«Eldorado»
1	Користувальницька доступність	0,07	80	75	90
2	Інтерактивність сайту	0,07	83,75	83,5	81
3	Релевантність інформації на сайті	0,25	76	74	69
4	Змістовність сайту	0,05	80	75	40
5	Технологічність сайту	0,13	90	95	85
6	Лояльність покупців	0,13	85	100	95
7	Сервіс	0,1	60	80	55
8	Маркетингова активність	0,2	80	85	90
Σ		1	79,2	83,7	78,1

Зрозуміло, що найбільш технологічно та економічно ефективним слід визнати діяльність Інтернет-магазину «Алло» (83,7 балів), далі «Цитрус» (79,2 балів) і нарешті «Eldorado» (78,1 балів). Отже, вибрані для порівняльного аналізу Інтернет-магазини функціонують приблизно на одному технічному, технологічному та економічному рівні.

Отже, провівши маркетинговий аналіз конкурентів підприємства отримують:

- порівняльний аналіз всіх учасників ринку.
- визначення слабких і сильних сторін кожного з учасників на ринку;
- визначення бар'єрів для виходу на ринок;
- інформацію про перспективність ведення конкурентної боротьби;
- рекомендації, пов'язані з розробкою заходів, які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

У результаті такої перевірки у корпорацій з'являється можливість зрозуміти, чому їхні конкуренти діють саме так. На основі цього вони і розробляють свою стратегію.

Список використаних джерел

1. Крутова А. Проблеми аналізу економічної ефективності електронної комерції. Вісник КНТЕУ. Київ, 2011. № 5. С. 107-119.
2. Інтернет-магазин Цитрус – гаджеты и аксессуары. URL: <https://www.citrus.ua/>.
3. Інтернет-магазин ALLO.ua – магазин техники и электроники в Украине. URL: <https://allo.ua/>.
4. Eldorado.ua – интернет-магазин бытовой техники и электроники. URL: <https://eldorado.ua/>.

УДК 657

Колеснікова А.Г.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – д.е.н.,
професор кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

ПОКАЗНИКИ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Діяльність підприємства нерозривно пов'язана з наявністю та використанням основних засобів, які повинні характеризуватися відповідним складом та структурою для здійснення процесу виробництва. Відповідно до ПСБО 7 «Основні засоби», до основних засобів відносяться матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк

корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

Проте в Україні спостерігається ситуація, яка пов'язана із недостатніми капіталовкладеннями в оновлення основних засобів та їх значним зношенням на підприємстві. Саме тому виникає необхідність постійного моніторингу їх стану із метою не лише пошуку напрямків підвищення ефективності їх використання, але й покращенню господарської діяльності підприємства загалом.

Інформаційною основою аналітичної роботи є матеріали бухгалтерського обліку, облікові реєстри, форми бухгалтерської звітності, форми статистичної звітності, інші джерела (дані проведених інвентаризацій, паспорт будівель, інвентарні картки, договори лізингу, план технічного розвитку, патенти та ліцензійні договори, дані попередніх аудиторських перевірок тощо)[2, с.196].

Під час використання основних засобів аналізують обсяг основних засобів, визначають їх активну і пасивну частину, інтенсивне і екстенсивне навантаження, співвідношення основних засобів в загальній вартості фондів, причини зміни структури і шляхи її покращення. Якісний стан основних засобів характеризується через показники надходження та вибуття основних засобів; коефіцієнти оновлення, вибуття та приросту основних засобів; коефіцієнти придатності та зносу; коефіцієнти фондозабезпеченості та фондоозброєності [2, с.197].

Щоб використання основних засобів було справді економічно вигідним та ефективним, необхідно не тільки стежити за його технічним станом, а й залучати фахівців під час проведення складних ремонтів, вивчати ринки виробництва, залучати спеціалістів маркетингового відділу, підвищувати рівень спеціалізації виробництва [3, с. 131].

За результатами критичного огляду фахової літератури до ключових показників, що характеризують рівень забезпеченості підприємства основними засобами виробничого призначення, слід віднести показники фондоозброєності праці та технічної озброєності праці. До ключових показників, що характеризують рівень ефективності використання основних засобів виробничого призначення, необхідно відносити показник фондовіддачі [4, с.295].

Підвищення рівня ефективного використання основних засобів пов'язано із зростанням обсягу виробництва, який залежить від екстенсивного навантаження і від ступеня використання знарядь за одиницю часу (інтенсивного навантаження). Резервами екстенсивного та інтенсивного використання основних засобів можуть бути освоєння у стислі строки проектних показників, уведення в дію нових технологічних агрегатів, ліній, устаткування.

Для оцінки перспектив збереження фізичного капіталу важливо змодельовати взаємозв'язок ключових показників екстенсивного ($РФЧ^{МО}$) та інтенсивного ($\Pi^{МО}$) використання машин і обладнання підприємства, що впливають на зміну їх фондовіддачі ($\Phi_{МО}$), у такий спосіб (1):

$$\Phi_{МО} = \frac{РФЧ_{МО} \times \Pi^{МО}}{МО} \quad (1)$$

де МО - середньорічна балансова вартість машин та обладнання виробничого призначення[5, с.186].

Економічними стимулами для забезпечення ефективного використання основних засобів можуть бути система оподаткування, гнучка інвестиційна і амортизаційна політика, державна підтримка інвестиційних проектів, підприємництва.

При оцінці стану і ефективності використання основних засобів необхідно враховувати особливості господарської діяльності, форму власності і стратегічну мету підприємства.

Отже, щоб використання основних засобів було справді економічно вигідним та ефективним, необхідно не тільки стежити за його технічним станом, а й залучати фахівців при проведенні складних ремонтів, визначати ринки виробництва, підвищувати рівень спеціалізації виробництва, застосовувати передові технології, усувати простой, модернізувати устаткування.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
2. Багрий К.Л. Порівняльна характеристика методик проведення аналізу ефективності використання основних засобів в системі управління підприємством. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2016. Вип. 1 (61). С. 194-200.
3. Кравченко М.В., Плахотний В.С. Шляхи підвищення економічної ефективності використання основних засобів на підприємствах АПК. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. Вип. 30. Частина. 3. С. 129-132
4. Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. Аналіз господарської діяльності: Робочий зошит: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.
5. Калабухова С.В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія. Київ: КНЕУ, 2019. 431 с.

УДК 657

Комарчук І.О.,

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О.К. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу*

АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Засучасних реалій функціонування ринку ключовою умовою досягнення фінансового успіху підприємства є підвищення його конкурентоспроможності, під якою розуміється здатність створювати, виробляти і реалізовувати товари та/або послуги, характеристики яких – цінові й споживчі – є вищими за продукцію конкурентів.

Проблемами дослідження конкурентоспроможності та його аналітичного забезпечення займалися велика кількість зарубіжних та вітчизняних науковців, серед яких: І. Ансофф, Ю. Іванов, О. Кузьмін, І. Отенко, В. Павлова, М. Портер, Г. Савицька, М. Спіріна, О. Тищенко, Р.Фатхутдінов та інші. Не дивлячись на значну популярність даної теми дослідження, важливими залишаються питання удосконалення теорії та практики аналізу виробничо-збутової діяльності, яка займає значне місце у формуванні конкурентоспроможності підприємства та зміцненні його конкурентних позицій на ринку.

Аналіз процесу виробництва і реалізації дає можливість кількісно і якісно оцінити зміни, що відбуваються у конкурентоспроможності відносно прийнятої програми підприємства. За результатами аналізу можна обрати варіанти управлінських рішень, які сприятимуть усуненню причин негативних відхилень та виявленню невикористаних чи додаткових можливостей для прискорення розвитку обраного об'єкта дослідження. Значення аналізу у нестабільних та мінливих умовах діяльності зростає із швидкістю зростання ціни помилки, допущеної внаслідок відмови від нього.

У процесі здійснення аналітичного дослідження виробничо-збутової діяльності реалізуються основні функції аналізу: оціночна, діагностична та пошукова. Серед завдань аналізу виробництва і збуту доцільно виділити наступні:

- проведення маркетингових досліджень та обґрунтування виробничої програми підприємства;
- аналіз виконання виробничої програми, динаміки обсягу виробництва і реалізації продукції загалом;
- оцінка впливу структурних зрушень у виробництві продукції на формування узагальнюючих показників ефективності;
- виявлення і розрахунок факторів, які впливають на виконання виробничої програми підприємства та зміну обсягу продажу;
- оцінка якості продукції;
- аналіз ритмічності виробництва і відвантаження продукції;
- виявлення резервів зростання обсягу виробництва і реалізації продукції [1].

Аналітичне дослідження проводиться на основі розрахунку економічних показників. Обсяг виробництва характеризують показники валової та чистої продукції, а обсяг випуску – готової та товарної продукції, збут(реалізацію) – обсяг відвантаженої або оплаченої продукції. Валова продукція являє собою вартість усіх готових виробів і напівфабрикатів, виготовлених у звітному періоді, в тому числі незакінчена продукція. Чиста продукція визначається як різниця між обсягом валової продукції матеріальними витратами (сировина, матеріали, паливо). Під готовою продукцією мають на увазі, що повністю пройшла передбачені технологією виробництва стадії та процеси і оприбуткована на склад. Товарна продукція – це вартість готової продукції,

одержаної в результаті виробничої діяльності підприємства, закінчених робіт і послуг, призначених для реалізації споживачеві[2].

Для ефективного виконання зазначених завдань аналізу виробничо-збутової діяльності доцільним є використання коефіцієнтів–відносних показників координації, що характеризують обсяги виробничо-збутової діяльності підприємства загалом та його структурних підрозділів зокрема [3]. До таких коефіцієнтів належать:

- коефіцієнт внутрішньовиробничого обороту, який характеризує узгодженість виробничого циклу підприємства визначається як відношення валової продукції підприємства до внутрішньовиробничого обороту;
- коефіцієнт товарності, що характеризує частку товарної продукції в обсязі валової продукції;
- коефіцієнт готовності, який застосовують при оцінці складу продукції та розраховують шляхом ділення готової продукції на товарну.

Також при дослідженні виробничо-збутової діяльності підприємства необхідно оцінити залишки готової продукції, оскільки їх зростання може вказувати на уповільнення оборотності активів, що викликає потребу у запозиченні коштів, впливає на збільшення зобов'язань перед бюджетом, постачальниками, працівниками підприємства. Відповідно відбувається погіршення ділової активності та конкурентоспроможності підприємства. Отже, виконання зазначених завдань є необхідною умовою досягнення головної мети аналізу виробничо-збутової діяльності, а саме обґрунтування управлінських рішень, спрямованих на збільшення обсягів продажу, зростання конкурентних переваг підприємства, поліпшення його довгострокової позиції на ринку.

Список використаних джерел

1. *Спільник І.В. Економічний аналіз: навч.-метод. комплекс дисципліни (для студентів економічних спеціальностей). Тернопіль: ТНЕУ, 2012.*
2. *Аналіз господарської діяльності: практикум: навч. посіб. / за наук. ред. Л. М. Кіндрацької. Київ: КНЕУ, 2013.*
3. *Іванієнко В.В. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навч. посіб. для вищ. навч. закл. Х.: ІНЖЕК, 2012.*

Крамаренко А.О.,
*студентки ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Абесінова О.К.–к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу*

ОЦІНКА ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ НАЦІОНАЛЬНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ІМЕНІ М.М. ГРИШКА ЯК СПОСІБ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Ефективне функціонування економіки країни неможливе без раціонального використання державних коштів. Тому все більшої важливості набувають питання вивчення, оцінки та вдосконалення діяльності організацій і установ, які отримують фінансування з державного бюджету.

Згідно з Бюджетним кодексом України кошторис - основний плановий фінансовий документ бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень [1].

До бюджетних установ належать організації та установи, які утримуються за рахунок державного чи місцевих бюджетів. Діяльність бюджетних установ є неприбутковою, а акумульовані установою кошти реінвестуються. Сьогоднішні реалії функціонування установ державного сектору загалом, а саме в результаті реформи з децентралізації, мають всі можливості та права щодо залучення додаткових активів для ефективного функціонування своєї установи [2].

Основною діяльністю Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка є наукова, науково-технічна та природоохоронна діяльність. Аналіз виконання кошторису важливо проводити поетапно. На підготовчому етапі доцільно розглянути організаційні моменти, зокрема: визначити мету, об'єкти, інформаційне забезпечення аналізу, обрати необхідні методи та методику дослідження, означити систему показників. Об'єктами виконання кошторису є доходи та видатки бюджетної установи. Основний етап аналізу включає процес вивчення та оцінку показників виконання кошторису доходів та видатків у розрізі фондів фінансування. Вивчаються відхилення за показниками, а також з'ясовуються причини цих відхилень. За результатами проведених досліджень формується висновок. На заключному етапі дослідження розробляються конкретні пропозиції з усунення виявлених недоліків, поліпшення роботи організації та використання виявлених резервів. Аналіз виконання кошторису, зазвичай, завершується прийняттям

управлінських рішень щодо подальшого розвитку бюджетної установи за рахунок бюджетних коштів [3].

За результатами структурно-динамічного аналізу виконання кошторису Національного ботанічного саду імені М.М. Гришка у 2019-2020 рр. (табл.1) у 2020 році спостерігаємо скорочення бюджетних надходжень установи порівняно з 2019 роком. Це спричинило і зменшення видатків бюджетної установи, зокрема загальний обсяг фінансування у звітному році проти попереднього звітного періоду зменшився на 14482,21 або на 2,86%, що спричинено збільшенням асигнувань до установи. Кошти, які Національний ботанічний сад отримав за іншими джерелами, найбільше вплинули на скорочення загального надходження, оскільки вони зменшились на 32,14% у порівнянні з попереднім роком.

Таблиця 1

**Аналіз виконання кошторису Національного ботанічного саду
імені М.М. Гришка у 2019-2020 рр.**

Показники	2019 р.	2020 р.		Відхилення			
		За кошторисом	Фактично	Фактично до кошторису	Темп зростання %	2020 до 2019 р.	2020 у порівнянні з 2019 р., %, 7= (6/1) *100%
	1	2	3	4 = (3-2)	5=(4/2)*100%	6 = (3-1)	7= (6/1) *100%
Надходження коштів – усього у т.ч.:	505714,15	502309,53	491231,94	-11077,59	-2,2	-14482,21	-2,86
- бюджетні асигнування	316069,45	357873,95	357873,95	0,0	0,0	41804,5	13,23
- плата за послуги	181080,67	138134,65	127546,59	-10588,06	-7,67	-53534,08	-29,56
- отримані за іншими джерелами	8564,03	6300,93	5811,39	-489,54	-7,77	-2752,67	-32,14
Видатки та надання кредитів – усього в т.ч.:	508706,75	350832,88	350457,26	-375,62	-0,1	- 158249,49	-31,11
- поточні видатки, всього	505706,75	350582,88	350207,26	-375,62	-0,1	- 155499,49	-30,74
- капітальні видатки, всього	3000,00	250,00	250,00	0,0	0,0	-2750	-91,67

Джерело: сформовано автором за даними звітності установи.

Також виявляється тенденція зменшення фактичних надходжень та видатків від запланованого кошторису. Найбільше знизились надходження від плати за послуги, що спричинене карантинними заходами та зменшенням кількості відвідувачів. У порівнянні з попереднім роком капітальні видатки знизились на 91,67%, що спричинене відсутністю придбання основного капіталу, такого як обладнання та предметів довгострокового користування, необоротних активів, капітального ремонту. У ході аналізу виконання кошторису Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка було виявлено відхилення фактичних даних від кошторису. В середньому кошторис 2020 року не виконаний на 2,55%.

Отже, проведене дослідження виконання кошторису Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка дає можливість стверджувати, аналіз кошторису бюджетних установ є одним із важливих способів перевірки ефективного та раціонального витрачання бюджетних коштів та необхідною складовою системи управління бюджетної установи.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України №2456-VI від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 14.04.2021).
2. Цятковська О.В. Бухгалтерський облік грантових операцій в установах державного сектору. 2020. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/35011/Oaao_20_12_108.pdf?sequence=1 (дата звернення: 14.04.2021).
3. Богданюк О.В. Аналіз виконання кошторису як спосіб ефективного контролю використання коштів бюджетної установи. Економічний аналіз. 2018 рік. Том 28. № 4. (дата звернення: 14.04.2021).

УДК 657

Кулик О. Ю.,
*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Самборська-Музичко Ю.О. – к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу*

САРМ-АНАЛІЗ ЯК АКТУАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ РИЗИКУ ФІНАНСОВОГО АКТИВУ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасному світі, важливу роль відіграють методи оцінки фінансових активів за допомогою їх визначається вартість різних джерел довгострокового фінансування, яка, необхідна для вирішення завдання вибору джерела, відповідного умові порівняльної ефективності.

Грошові кошти на підприємстві постійно здійснюючи кругообіг утворюють виробничий, операційний і фінансовий цикли, перетворюючись у оборотні активи. Спочатку вони трансформуються у виробничі запаси підприємства, які потім перетворюються у готову продукцію, вартість якої, в порівнянні з виробничими запасами, збільшується на витрати, понесені в процесі виробництва. Виробничий цикл підприємства починається з надходження виробничих запасів на склад і закінчуючи моментом відвантаження готової продукції. Фінансовий цикл, відповідно, є періодом повного обороту грошових коштів підприємства, котрий починається з моменту оплати рахунків постачальників за поставлені виробничі запаси і закінчується отриманням коштів за реалізовану продукцію. Важливим інтегральним показником ділової активності та ефективності управління фінансовими активами підприємства являється тривалість фінансового циклу і залежить вона від оборотності запасів,

коштів у розрахунках з постачальниками і покупцями [3, с.110].

Найбільш популярним методом оцінки фінансових активів сьогодні є модель оцінки доходності фінансових активів (CAPM). Вона займає центральне місце при формуванні ефективних портфелів та поширена для визначення ціни джерел довгострокового фінансування (звичайні акції і нерозподілений прибуток) та є моделлю, яка описує залежність між показниками прибутковості і ризику індивідуального фінансового активу і ринку в цілому. Іншими словами, модель CAPM характеризує процес формування ринкової ціни окремих цінних паперів (інших об'єктів реальних і фінансових інвестицій) за умов досконалого ринку капіталів та з урахуванням систематичного ризику, який не підлягає диверсифікації. Згідно з нею очікувана доходність активу, або портфеля активів дорівнює сумі безризикової процентної ставки та премії за ризик вкладень у певний актив, що визначається як добуток рівня систематичного ризику, властивого цьому активу, та середньоринкової премії за ризик та розраховується наступним чином:

$$r_i = r_f + (r_m - r_f) * \beta_i, \quad (1)$$

де r_i - очікувана доходність i -го активу; r_f - доходність безризикового активу; r_m - очікувана ринкова доходність; β_i - бета-коефіцієнт i -го активу, що вимірює чутливість його доходності до коливань ринкової доходності, або міру системного ризику (ринкового ризику).

Для визначення β -коефіцієнта використовується наступна формула:

$$\beta = \frac{Cov(r_i, r_m)}{\sigma_m^2} \quad (2)$$

де r_i - очікувана доходність i -го активу; r_m - очікувана ринкова доходність; σ_m^2 - дисперсія ринкової доходності.

Коефіцієнт бета висловлює рівень відносного ризику вкладення інвестицій в даний актив, тобто ступінь чутливості цінних паперів конкретної компанії до системного ризику. Бета-коефіцієнт показує, наскільки зміниться доходність конкретного активу при зміні прибутковості ринку на 1%. На практиці β -коефіцієнт по окремим компаніям (галузях) розраховується компаніями (Merrill Lynch, Barra, Bloomberg, S & P, Value line і ін.), Що спеціалізуються на оцінці активів.

Значення коефіцієнта для компанії на рівні 0,3, свідчить про те, що при зростанні прибутковості ринкового портфеля на 1% доходність цієї компанії збільшиться на 0,3% (при зниженні на 1% - зменшиться на 0,3%). Так, цінні папери, які мають високий коефіцієнт бета, більше одиниці, називають агресивними. Це пов'язано з тим, що їх рівень прибутковості має більш високу динаміку в порівнянні з відповідною динамікою рівня прибутковості всього 16 ринкового портфеля. Цінні папери з низьким коефіцієнтом бета називають консервативними. Це пов'язано з тим, що їх рівень прибутковості має більш низьку динаміку в порівнянні з рівнем прибутковості портфеля в цілому. Цінні папери, що мають коефіцієнт бета, що дорівнює одиниці, називають нормальними, або середньоризикової. Для аналізу рівня ризику була

проаналізована дохідність підприємств енергетичного сектору ПАТ «Центренерго» та ПАТ «Донбасенерго», а також розрахований бета-коефіцієнт за даними (рис. 1, рис. 2). Розрахунки показують, що для ПАТ «Центренерго» β -коефіцієнт становить 0,731, а для ПАТ «Донбасенерго» β -коефіцієнт становить 0,751. Це говорить про те, що ризики інвестування в дані підприємства є меншими за середньоринкові.

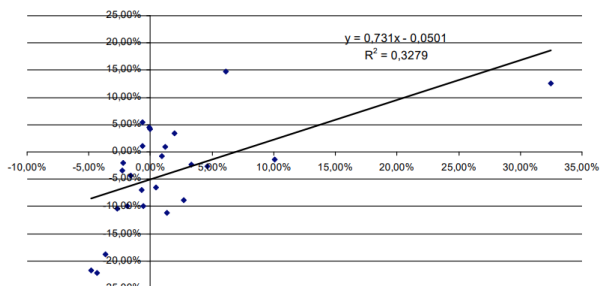

Рисунок 1. Результати розрахунку β -коефіцієнта для ПАТ "Центренерго"

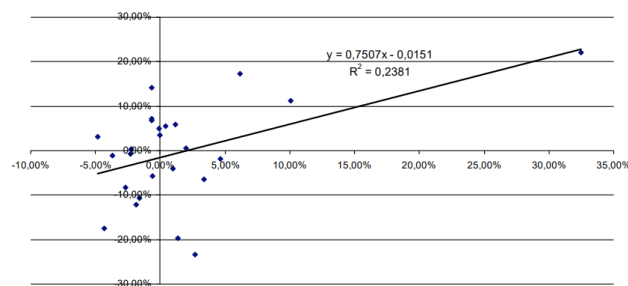

Рисунок 2. Результати розрахунку β -коефіцієнта для ПАТ "Донбасенерго"

Отже, що оцінка фінансових активів спрямована на визначення за допомогою різних аналітичних засобів можливості підприємства чи організації виконувати свої функції в динамічно-мінливих умовах. Модель САРМ стала основним інструментом фінансових економістів для розуміння поведінки на ринках капіталу. Але коефіцієнт бета акції використовують не лише інвестори; він важливий для менеджерів будь-якої компанії, для яких цікава проблема ціни акцій і створення цінності для акціонерів. Коефіцієнт бета має багато практичних застосувань, а саме компанії використовують порогову ставку прибутковості для оцінки того, чи доцільно застосування нової інвестиції з точки зору створення цінності для акціонера. В той же час, ключовим недоліком моделі САРМ є те, що вона не враховує всі фактори, що впливають на прибутковість, і тим більше не дозволяє їх аналізувати, так як це однофакторний модель, тобто модель, що враховує лише один фактор - ринковий ризик. Модель досить умовна, так як обмежена кількома нереальними передумовами. Так, вона не враховує податки, трансакційні витрати, непрозорість фінансового ринку і так далі. Також модель САРМ ґрунтується на гіпотезі ефективного ринку капіталу. Ця гіпотеза має ряд умов за способом поширення інформації і дії інвесторів на ефективному ринку капіталу.

Список використаних джерел

1. Ендовицкий Д. А. Экономический анализ активов организации: учеб. / Д. А. Ендовицкий, А. Н. Исаенко, В. А. Лубко. Е М.: Эксмо, 2009. – 608 с.
2. Варавка В. В. Анализ деловой активности как инструмент управления денежными потоками предприятия / В. В. Варавка // Актуальные проблемы экономики. – 2008. – № 2 (80). – С. 184–191.
3. Волкова Н. А. Методика расчета и оценка показателей деловой активности предприятия / Н. А. Волкова // Нива Поволжья. – 2013. – № 4 (29). – С. 107–112.
4. Модель оцінки дохідності капітальних активів (CAPM). URL : http://buklib.net/books/22595/#_ftnref1
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Лугова К.В.,
студентка ф-ту МТП, 1 курсу,
спец. 073 «Менеджмент»,
ДВНЗ «КНТЕУ»
Науковий керівник – Хмурова В. В. – к.е.н.,
доцент кафедри менеджменту

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У бізнесі існує ряд питань, відповіді на які хвилюють управлінців і менеджмент усіх рівнів. Проблеми бізнес-аналізу ми сформулювали так:

- як перетворити потік свідомості замовників в конкретні цілі й завдання для бізнесу;
- як поставити завдання перед розробниками, щоб на виході отримати бажане, а не абищо;
- як надати менеджерам сил для роботи в потрібному напрямку і з необхідною прискоренням.

Перш ніж перейти до ознайомлення зі шляхами розв'язання цих проблем, відповімо на питання: «Що таке бізнес-аналіз і чим він займається?». У сучасному розумінні бізнес-аналіз - це набір методів, які допомагають зрозуміти структуру, особливості компанії клієнта, визначити її потреби й запропонувати варіанти вирішення завдання[1].

Ринок залишає все менше і менше часу на розв'язання проблем будь-якого рівня. Тому бізнес-аналіз націлений на визначення змін в стратегії компанії. Метою аналізу є досягнення компанією поставленої економічної та стратегічної задач. Проблеми бізнес-аналізу мають на увазі зміни: в стратегії, в структурі, в політиці ведення діяльності, в робочих і інших процесах, в інформаційній системі.

Вирішити проблеми бізнес-аналізу, це означає: скоротити витрати виробництва, завершити вчасно існуючі проекти, підвищити ефективність виробництва, оформити документально вірні рішення.

Невірне рішення в області зменшення витрат призводить не тільки до затягування термінів виконання планів або реалізації проектів, а й до збільшення вартості даного проекту. Особливо очевидно проблеми аналізу збільшують вартість проекту, якщо оплата проводиться почасово. Для запобігання переплат необхідно укладати договори на фіксованій основі. Для витрачання внутрішніх ресурсів, затягування термінів виконання не настільки критично. Особливо при жорсткій фіксації вартості робочої сили.

Помилки в аналізі вартості можливостей можна умовно розділити на дві категорії: упущений дохід, упущені можливості скорочення видаткової частини контракту.

Помилки, які несе бізнес-аналіз, призводять до неправильних розрахунків в області окупності інвестування проектів. З втрат цих двох

напрямків для бізнесу самими кричущими є втрати доходу. Ці втрати можуть бути самими тривалими й гостро відчутними.

У 21 столітті світ суттєво змінився — люди перебувають у постійному русі й завжди залишаються онлайн. У статті *TheFutureIsNow: The 21st CenturyEnterpriseBusinessAnalyst* KathleenHass наводить приклади найбільших викликів, із якими компанії зіткнулися у боротьбі із конкурентами, відвойовуючи своє місце на ринку. Перш за все, це потреба зменшити витрати та працювати швидше та ефективніше[3].

Мінімізація втрат доходу в області бізнес-аналітика полягає в підбиванні підсумків роботи за пріоритетними напрямками.

З метою мінімізації втрат від помилок бізнес-аналітики, необхідно проводити запис або фіксацію вимог керівництва або замовників. Це означає необхідність проводити записи не тільки під час бесід з керівництвом, але і під час уважного вислуховування вимог клієнтури. Записи допоможуть уявити список точних вимог до технічного відділу для подальшого складання ясної програми виробництва. Основною помилкою цього етапу є запис непотрібних або невірних вимог клієнтів або замовників. Згодом цього інженерно-технічний відділ також не зможе надати чітку і послідовну програму виконання[2].

Таким чином, поліпшення ефективності бізнес-аналізу і розв'язання основних його проблем досягається двома способами: або скороченням переробок готових елементів проєкту, скороченням запланованої тривалості життя самого проєкту. Скорочення тривалості дії проєкту може дати вивільнення ресурсної бази, запланованої для цього проєкту, більш ранньому початку реалізації нових проєктів.

Список використаних джерел:

1. *Задачі та навички корпоративного бізнес-аналітика* URL: <https://dou.ua/lenta/articles/enterprise-business-analyst/> (дата звернення: 09.05.2021).
2. *Бізнес-аналіз*. URL: https://www.aitico.com/index.php?option=com_content&view=article&id=95%3Anew-business&catid=40%3A2011-12-21-07-46-27&Itemid=157&lang=uk (дата звернення: 09.05.2021).
3. *TheFutureIsNow: The 21st CenturyEnterpriseBusinessAnalyst*. URL: <https://www.batimes.com/kathleen-hass/the-future-is-now-the-21st-century-enterprise-business-analyst.html> (дата звернення: 09.05.2021).

ТЕОРЕТИЧНІ ДАННІ ПРО КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ В 2021 РОЦІ, ЯКІ БАЗУЮТЬСЯ НА ОСНОВІ ОТРИМАНИХ ЗНАНЬ ТА ДОСВІДУ ПРОВІДНИХ ВЧЕНИХ ДАННОЇ ГАЛУЗІ

Сучасна модель ведення бізнесу утворена з ланцюжка постійних ризиків. Тобто, для того, щоб підприємство приносило прибутки і було ефективним, воно має відповідати сучасній кон'юктурі ринку попиту та пропозиції. У 2021 році у зв'язку з постійним технологічним розвитком, діджиталізацією всіх сфер діяльності дуже важко вгадати, яка ж саме галузь буде найбільш потрібною і вигідною в плані розвитку та інвестування. Куди вигідно вкладати кошти, щоб підприємство не «прогоріло»? Як в умовах пандемії COVID-19 не стати банкрутом? Це одвічні питання, які турбують підприємців останніх півтора року. Але по-правді кажучи, це здається важким лише на перший погляд. Щоб не допустити цього нищівного в економічному розумінні процесу і існує бізнес аналітика.

Бізнес-аналіз – це набір методів, які допомагають зрозуміти структуру, особливості компанії клієнта, визначити її потреби і запропонувати варіанти рішення задачі. В процесі бізнес-аналізу вибирають оптимальне рішення, готують до нього вимоги, оцінюють, яка функціональність найбільш важлива для замовника, укладають та погоджують документацію для розробників. В ІТ бізнес-аналітики працюють з інформаційними системами – сайтами та додатками.

Саме раціональний та зважений менеджмент, стратегічне планування, аналітика і аналіз є ключовими видами діяльності, які конче необхідні всім підприємствам і компаніям «гігантам» у 21 столітті. Для цього і існують бізнес-аналітики. Їх завдання полягає у формуванні професійних практичних компетенцій щодо використання концептуальних засад бізнес-аналізу, застосування технологій моделювання бізнес-процесів з метою прийняття виважених управлінських рішень.

Успішне здійснення бізнес-процесів потребує належної аналітики, яка базується на об'єктивній оцінці досягнення стратегічних цілей формування зокрема за рахунок своєчасного забезпечення виробництва необхідними ресурсами, належної організації управління поточною діяльністю, яка ґрунтується на якісному оперативному плануванні, належно сформованих робочих документах, забезпечені підрозділів необхідними матеріальними, трудовими і фінансовими ресурсами, дотриманні технологічної і виконавської дисципліни, належної збутової логістики, якісного господарського контролю здійснення бізнес-процесів тощо.

Цитуючи провідну роботу в цій галузі знань можна підкреслити, що саме поняття «бізнес-процеси» не є новим, вчені та практики дають різні його визначення. Загалом бізнес процеси — це сукупність дій, що здійснюється для

перетворення вхідних ресурсів підприємства на «вихід» у вигляді готової продукції чи послуг з метою задоволення потреб споживачів. В процесі побудови окремого бізнес-процесу одними з перших етапів є визначення функціонального призначення та цілі, а також ролі процесу у загальній моделі бізнес-системи. Поділ процесів в залежності від функціонального призначення допомагає при реалізації даних етапів. За даним підходом до класифікації бізнес процеси поділяють на основні, обслуговуючі, бізнес-процеси управління та розвитку. Фундаментом бізнес процесів мають бути процеси розвитку, оскільки процесний підхід орієнтований на постійне вдосконалення, що дозволяє адаптуватися до мінливих умов зовнішнього та внутрішнього середовища. Бізнес-процеси управління мають бути верхівкою, тобто кожен процес має бути керованим для досягнення запланованих результатів. Для отримання повної інформації про стан та ефективність наявної моделі використовують ряд інструментів для оцінки ефективності. Серед них існують аналітичні (ABC, аналіз KPI) та комплексні (Leanproduction, Zerodefecteds, Kaizen). На основі оцінки здійснюється побудова нової бізнес-системи. Загалом процес побудови та управління процесами складна задача, тому для зручності на підприємствах застосовують програми, що базуються на таких методологіях та мовах моделювання як SADT, IDEF, BPMN та ARIS, що дозволяють автоматизувати побудову та управління бізнес-процесів на основі стандартів, а також дають можливість проаналізувати бізнес-систему будь-якої складності та різного виду бізнес-процеси, виявити проблеми та ліквідувати процеси, що дублюються [1, с.6] .

Як кажуть науковці: «це може бути зроблено на засадах процесного підходу до управління, який застосовує як оцінку кінцевого результату діяльності підприємства в цілому, так і окремий вклад у таку діяльність різних підрозділів. Ланцюг доданої вартості можна розповсюдити не тільки на загальне уявлення діяльності підприємства, а й на відокремлені сегменти, підрозділи тощо. Отже, основним завданням стає аналіз та оцінка величини доданої вартості, яка формується в різних ланках підприємства та має бути такою, що управляється. Таке завдання є першочерговим при впровадженні провесно-орієнтованого управління на підприємствах та в організаціях.» [2, с.224]

Висновки. В першу чергу бізнес-аналіз потрібен для власників та топ-менеджменту підприємства, щоб зрозуміти як працює підприємство, який поточний стан справ з реалізації бізнес-цілей, щоб оцінити можливості компанії до реалізації її стратегічних цілей, як використати наявні можливості та потужності, що потрібно змінити в організаційній структурі, методологічних підходах, технічному плані, які продукти та послуги, що будуть користуватись попитом, слід впровадити на найближчу перспективу.

Список використаних джерел

1. Тур О.В., канд. ек. наук, старший викладач кафедри менеджменту та адміністрування, Національний університет харчових технологій, м. Київ А. С. Матусевич, студентка, Національний університет харчових технологій, м. Київ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2. Пономаренко В. С. Мінухін С. В. Знахур С. В. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МОДЕЛЮВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ Монографія Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Парасій-Вергуненко І.М. — д.е.н., професор
кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ КОРПОРАЦІЙ

Ефективне управління фондом оплати праці в корпораціях досить тісно пов'язане з теоретичним і методичним розумінням ефективності праці. Основним критерієм ефективного управління фондом заробітної плати є відповідність цього фонду фактичним змінам результатів роботи працівників корпорацій. Проте в умовах нестабільної економіки фактичні результати діяльності корпорацій можуть суттєво відрізнятися від запланованих, тому існує потреба комплексної оцінки ефективності праці (і ефективності управління витратами на оплату праці), яка враховувала б переважну більшість існуючих кількісних критеріїв. Отже, дана проблематика є актуальною.

В теорії часто трактують наступні три поняття в одне ціле – «ефективність праці», «продуктивність праці» та «результативність праці». Вперше розмежували поняття продуктивності й ефективності праці в 60-х роках В.В. Новожилов, який стверджував, що ефективність праці – більш широке поняття ніж її продуктивність, тому що при визначенні ефективності праці враховується не тільки кількість продукції, а і її відповідність потребам, а також елементи господарського ефекту праці [1, с. 5]. І.Ю. Герасимова під ефективністю праці розуміє соціально-економічну категорію, яка визначає ступінь досягнення тієї чи іншої мети, зіставлену із ступенем раціональності використання задіяних при цьому ресурсів [2, с. 6].

До найважливіших стратегічних показників крім показників продуктивності та результативності роботи персоналу відносять також показники, що характеризують ефективність витрат на оплату праці працівників. Як зазначає І.М. Парасій-Вергуненко «створення надійного механізму мотивації працівників, яке сприяє підвищенню професійної кваліфікації та ділових якостей персоналу, є запорукою успішної діяльності підприємства в цілому» [3, с. 499].

Ефективність витрат на оплату праці розраховується як співвідношення доходу від реалізації продукції (або вартості виробленої продукції) до витраченої на його виробництво заробітної плати, тобто зарплатовіддачу. Підвищення ефективності полягає в тому, щоб збільшення оплати праці працівникам супроводжувалось поліпшенням виробничих показників.

Наведемо загальну методику розрахунку показників, що характеризують ефективність використання засобів на заробітну плату:

1. Зарплатовіддача:

$$ЗВ = \frac{Q}{ЗП}, (1)$$

де ЗП – заробітна плата працівників підприємства;

Q – дохід від реалізації продукції;
ЗВ – зарплатовіддача;

2. Зарплатомісткість продукції:

$$\lambda_{\text{ТП}} = \frac{\text{ЗП}}{Q} * 100\%, \quad (3)$$

де $\lambda_{\text{ТП}}$ – питома вага заробітної плати в доході від реалізації продукції

3. Рівень рентабельності(прибутковості) заробітної плати:

$$P_{\text{ЗП}} = \frac{\text{П (З)}}{\text{ЗП}} * 100\%, \quad (4)$$

де $P_{\text{ЗП}}$ – рентабельність заробітної плати;

П (З) – операційний прибуток (збиток) підприємства.

Як свідчить практика, темпи росту продуктивності праці повинні на 1-2 процентних пункти випереджати темпи росту заробітної плати. Занадто високий розрив між цими показниками знижує матеріальну зацікавленість працівників в досягненні стратегічних цілей. Менший розрив – не дає бажаного результату по економії витрат. Відставання темпів росту продуктивності праці від темпів росту заробітної плати неминуче буде призводити до зниження ефективності діяльності підприємства. Економічний ефект від розриву між зазначеними показниками буде виражатися в економії загальних витрат, яка розраховується за формулою [3, с.501]:

$$E = \left(1 - \frac{I_{\text{з/п}}}{I_{\text{Д 1пр}}} \right) * D_{\text{з/п}},$$

де: E – відносна економія (перевитрати) підприємства внаслідок випередження темпів росту продуктивності праці над темпами росту заробітної плати;

$I_{\text{з/п}}$ – темпи росту середньої заробітної плати;

$I_{\text{Д 1пр}}$ – темпи росту продуктивності праці;

$D_{\text{з/п}}$ – питома вага витрат на оплату праці в загальних витратах підприємства.

Таким чином, запропонована система показників дає змогу комплексно проаналізувати ефективність витрат на оплату праці персоналу корпорацій та визначити основні важелі системного регулювання персоналом. Напрямими подальших досліджень є розроблення інтегрального критерію, котрий найбільш повно описував би вплив мотиваційних важелів, пов'язаних з оплатою праці, на результати діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Герасимова І. Ю. Оцінка та шляхи підвищення ефективності праці на вугільних підприємствах. Автореф. Дис.к.е.н. НТУ. Дніпропетровськ, 2006. С. 20.
2. Горловський Р. Мінімальна заробітна плата як інструмент мотивації праці. Аспекти праці. Україна, 2002. №7. С. 43-47.
3. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз господарської діяльності: підручник К.КНЕУ, 2016. 629 с.

АНАЛІЗ ФІСКАЛЬНОГО ЕФЕКТУ ВІД УХИЛЕННЯ СПЛАТИ ПДВ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ

Розвиток України як економічно незалежної держави, а також євроінтеграційні процеси потребують досягнення такого рівня розвитку податкової системи, який би забезпечив стабільні і достатні доходи бюджету з метою належного фінансування суспільно необхідних видатків, не стримуючи процеси нагромадження капіталу та темпи зростання виробництва. Реалізація фіскальної функції є визначальною для всіх податків, проте фіскальний потенціал різниться в розрізі їх окремих видів.

Набір інструментів уникнення податків в Україні не дуже відрізняється від інших країн. До стандартного набору, зокрема, входять:

- ✓ Контрабанда (маніпуляції з митною вартістю товарів; перерваний транзит; пряма контрабанда.

- ✓ Розкрадання податку на додану вартість (ПДВ) (незаконне відшкодування з бюджету при експорті; фіктивне підприємництво (missing trader) – зокрема, «карусельні» схеми).

- ✓ Контрафакт.

- ✓ Переміщення прибутку до «податкових гаваней» («офшорів»).

- ✓ Викривлення бази оподаткування (приховування обсягів продажу).

- ✓ Зловживання податковими пільгами та преференціями.

- ✓ Неофіційне підприємництво та індивідуальна економічна діяльність без реєстрації.

Найбільш обтяжливими для платників податків є вимоги податкового законодавства та існуючі процедури адміністрування з податку на додану вартість. Запровадження у 2015 році складної для платників податків системи електронного адміністрування податку на додану вартість (СЕА ПДВ), непрозорі правила реєстрації податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних, чисельні зловживання з боку фіскального органу правом на анулювання реєстрації платника податку та недосконалий механізм блокування ризикових податкових накладних генерує додаткові та значні витрати часу й коштів платників податків на адаптацію до нових умов ведення податкового обліку й сплату саме ПДВ.

Фактично тягар адміністрування, із боротьбою з ухильниками і недобросовісними схемами включно, держава повністю переклала на плечі платників податків. Так, за даними Doing Business – 2020 від загального часу, витраченого платниками на сплату податків, 60 відсотків припадає саме на дотримання вимог законодавства щодо сплати ПДВ.

Побудована в Україні система адміністрування ПДВ є однією з найбільш обтяжливих для платників податків у Європі. Тому, з огляду на важкий адміністративний тягар та історично високу корупціогенність податку, саме питання втрат бюджету внаслідок схем уникнення від сплати ПДВ є одним із найактуальніших.

Разом із тим варто зазначити, що із запровадженням СЕА ПДВ в Україні «маргінальні податкові ями» зникли, вартість послуг «податкових ям» зросла у 1.5 - 2 рази, втрати бюджету від мінімізації ПДВ значно скоротились.

В той же час, у зв'язку з ухилянням/уникненням від сплати ПДВ економіка країни недоотримує значні грошові надходження, що має значні негативні наслідки. Серед основних, що були озвучені спеціалістами наступні:

1. Корупційні оборудки, які сьогодні здійснюються посадовими особами податкової та митної служби позбавляють Державний бюджет України доходів у 120 мільярдів гривень на рік [4].

2. Щодо кримінальних проваджень (КП) за ухилення від сплати податків у 2019 році: зареєстровано – 1287; закрито на стадії досудового розслідування – 262, з яких за відсутності складу/події кримінального правопорушення – 259 або 20,1% від зареєстрованих КП. Результати судового розгляду: судових рішень – 18, у тому числі: - обвинувальних вироків – 10 або 0,8% від зареєстрованих КП - виправдувальних вироків – 8 [6].

3. Система автоматизованого моніторингу ризиків ДПС не забезпечує належного контролю за формуванням фіктивного податкового кредиту через грубі порушення з боку посадових осіб ДФС, ДПС у частині відпрацювання ризикових платників. У середньому в місяць у «скрутці» беруть участь від 100 до 200 платників податків, які безпосередньо підмінюють номенклатуру товарів (залежно від місяця). Сума фіктивного ПДВ, яка генерується платниками, у середньому становить 2,5 млрд грн щомісячно [1] «Скрутка полягає в уникненні від сплати 20% ПДВ за допомогою так званих конвертаторів, які беруть за свої послуги, наприклад, тільки 8%. Попит на схему формують в основному зерно (25 мільярдів гривень) і контрабанда (15 мільярдів гривень) [2].

Фіскальний і регулюючий потенціал ПДВ наразі не реалізується повною мірою і в цих умовах швидкоплинність економічних процесів вимагає гнучкості податкової політики і залучення додаткових фінансових ресурсів для цілей модернізації економіки. Тому для покращення ситуації варто зосередитися на підвищенні фіскальної ефективності податку на додану вартість як найбільшого з бюджетоутворюючих податків. У цьому контексті є сенс приділити увагу вирішенню таких проблем: усунути недоліки в системі адміністрування ПДВ, удосконалити механізм бюджетного відшкодування, вирішити проблеми щодо блокування податкових накладних, знизити рівень податкового боргу, адаптувати досвід країн ЕС щодо диференціації ставок до українських реалій, переглянути можливості застосування податкових пільг для цілей стимулювання розвитку тваринництва, розробити заходи щодо залучення тіньового сектору у відкриту економіку.

Вирішення зазначених проблем дасть можливість підвищити фіскальну ефективність та регулюючу роль ПДВ і сприятиме розробленню ефективної

фіскальної політики. Тоді як дієвість останньої в умовах модернізаційних перетворень – це шлях до соціально-економічного розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Засідання Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради від 4 червня 2020 року. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/193755.html> (дата звернення: 26.04.2021).
2. Інтерв'ю Голови ДПС від 11.08.2020 року. URL: https://lb.ua/economics/2020/08/11/463644_glava_nalogovoy_lyubchenko_u_lyudey.html (дата звернення: 26.04.2021).
3. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні. URL: <http://iset-ua.org/ua/doslidzhennya/item/111-porivnialnyi-analiz-fiskalnoho-efektu-skhem> (дата звернення: 26.04.2021).
4. Пояснювальна записка до проекту Постанови ВР України від 24.04.2020 року № 568-IX. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/338025> (дата звернення: 26.04.2021).
5. Слатвінська М. О. Аналіз фіскальної ефективності та регулюючої ролі податку на додану вартість. Приазовський економічний вісник. 1(06) 2018. С. 148–153.
6. Статистика Офісу Генерального прокурора України. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/1stat/> (дата звернення: 26.04.2021).
7. Чуй І. Р. Аналіз фіскального потенціалу доходно-прибуткових податків в Україні та зарубіжних країнах. Підприємництво і торгівля. 24. 2019. С. 137–145.
8. Шевчук Л. П. Аналіз фіскальних ефектів оподаткування зовнішньоекономічної діяльності та їх вплив на підвищення регулюючого потенціалу в контексті збалансування бюджету. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 22. 2018. С. 246–252.

УДК 657

НоренкоЄ.О.,

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Калабухова С.В. – д.е.н.,

професор кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ЗАСТОСУВАННЯ ФОРСАЙТ-АНАЛІЗУ ПРИ ПЛАНУВАННІ БЮДЖЕТУ ПРЯМИХ ВИТРАТ НА КІНОВИРОБНИЦТВО

Будь-яка діяльність підприємства приносить йому доходи та витрати. Одне з головних питань, яким займається управлінський персонал підприємства, це мінімізація витрат та максимізація доходу. Для оптимізації витрат існує безліч підходів і методів. Управлінський персонал обирає зручний для нього спосіб керування витратами.

Одним із сучасних способів планування є форсайт-аналіз (англ. *Foresight-analysis*). Форсайт-аналіз орієнтується не тільки на визначення можливих альтернатив, а також за його допомогою підприємства можуть вибрати найефективнішу альтернативу. Форсайт не надає однозначних відповідей про те, що буде відбуватися в майбутньому. Завдяки стратегічному передбаченню формується розуміння майбутнього як зароджуваної сутності, яку лише частково можна розгледіти в теперішньому часі. Мета форсайту полягає не в тому, щоб дати чітке визначення майбутнім подіям, а в тому, щоб роздивитись майбутні варіанти з різних боків та врахувати всі недоліки й переваги [1].

Форсайт-аналіз слід починати з запитання «А що, якщо...?». Необхідно все піддати сумніву та різноваріантністю. «Що повинно статися спочатку?», «Який результат ми хочемо отримати?» «Що ми повинні зробити далі?» - основні питання, які можна поставити на початку стратегічного передбачення. Відповіді необхідно вибирати лише ті, які уявляють собою суттєві зміни і вони невизначені[1].

Організації, які використовують форсайт-аналіз, дотримуються таких принципів: майбутнє не може бути передбаченим і невизначеним наперед; завтра буде таке ж мале як і сьогодні; якщо люди кажуть що це не відбудеться, то значить це точно відбудеться; дослідження майбутнього - це не передбачення, а розвідка та провокація; рішення засновуються на відомому, тому приймаючи ці рішення ми визначаємо майбутнє; необхідно розглянути всю відому інформацію при прийнятті потенційного та можливого майбутнього; існує не одне майбутнє, а багато можливих альтернатив; ми можемо створити чи сформувати майбутнє, але ніяк не вирішувати [1].

Управлінський персонал разом з фахівцями кожного року складають бюджети витрат на певний період (місяць, квартал, рік) та розраховують приблизне значення свого прибутку в майбутньому. Планування витрат на кіновиробництві дещо відрізняється від планування звичайних підприємств. Бюджети витрат складаються для кожного проекту. Тобто період охоплення бюджету може становити до декількох років.

Розглянемо конкретно бюджетування прямих витрат на кіновиробництво. До їх складу входять ті витрати, котрі безпосередньо відносяться до виробництва. Зазвичай вони поділяються на три підгрупи: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці та інші прямі витрати. До прямих матеріальних витрат відносять витрати сировини та матеріалів, напівфабрикатів, палива та обладнання. До прямих витрат на оплату праці відносять виплату винагороди за виконану роботу акторам та знімальній групі. До інших прямих витрат відносять ті витрати, які не можуть бути включені до попередніх двох груп. Прямі витрати виробництва включаються до собівартості готової продукції, в даному випадку – до фільму[2].

Для кіновиробників собівартість є важливим якісним показником, який характеризує діяльність кінокомпанії. Отже, форсайт-аналіз буде доречним в плануванні прямих витрат на кіновиробництво задля зменшення собівартості готового фільму. На початку створення бюджету нового проекту необхідно визначити мету створення та реалізації нового продукту. Наступним кроком буде аналіз джерел досягнення необхідних активів, які застосовуються при виробництві фільму.

Підприємство саме обирає зручний метод втілення форсайт-аналізу. За необхідності, управлінський персонал може поєднувати декілька методів одночасно. Результатом даного етапу є наявність декількох альтернатив використання коштів на створення фільму. Цьому етапу необхідно приділити найбільшу увагу, адже результати дослідження можуть призвести до глобальних змін та наслідків діяльності підприємства. Управлінський персонал обирає найпривабливішу альтернативу та починає дотримуватись неї. Також

необхідно розуміти, що кожного дня ці альтернативи можуть змінюватись, оскільки форсайт-аналіз дає нам лише незначне уявлення про майбутнє.

Список використаних джерел

1. Michael Jackson. Practical Foresight Guide. Chapter 1 – Foresight. URL: <https://www.shapingtomorrow.com/files/media-centre/pf-ch01.pdf>
2. Кучменко Н.О. Особливості формування собівартості кінофільму з урахуванням галузевої специфіки. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/1845/1/Кучменко.PDF>
3. Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. Аналіз господарської діяльності: Робочий зошит: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.
4. Калабухова С.В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія. Київ: КНЕУ, 2019. 431 с.

УДК 657

Онуфрієць Ю.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О.К.. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Важливим етапом під час прийняття ефективних управлінських рішень, виокремлення головних тенденцій й закономірностей розвитку підприємства є аналіз грошових потоків. Завдяки вірно проведеному дослідженню, визначенню методів та інструментарію аналізу, забезпечується результативність управління грошовими потоками підприємства, яке, зокрема, має значний вплив на подальшу фінансову успішність.

Термін «аналіз грошових потоків підприємства» в науковій літературі трактується, як діяльність з визначення системи показників, їх формування на підприємстві, визначення головних взаємозв'язків для подальшого ефективного управління ними [1, с. 95].

Дані бухгалтерської фінансової звітності є основними джерелами інформації для аналізу грошових потоків підприємства, вона включає такі форми: баланс (Звіт про фінансовий стан), звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), звіт про рух грошових коштів (за прямим і непрямим методами), примітки до річної фінансової звітності [2]. Звіт про рух грошових коштів виступає невід'ємним компонентом фінансової звітності, який безпосередньо або частково відображає грошові надходження підприємства та грошові виплати з класифікацією за ключовими напрямками використання під час періоду за видами діяльності (фінансова, інвестиційна,

операційна), показує скільки якісно управляють ресурсами підприємства, а також включає розширені дані про фінансовий стан підприємства, що не містяться в інших формах звітності.

Залежно від поставлених цілей, інформаційної бази та вимогам користувачів дослідження грошових потоків можна проводити у вигляді експрес-аналізу або поглибленого комплексного аналізу грошових потоків підприємства. Сутність експрес-аналізу грошових потоків полягає в окресленні типових ознак, що чітко та швидко вказують на характер процесів, які відбуваються, не проводячи ретельних досліджень, що вимагає досить багато часу та засобів. Експрес-аналіз грошових потоків передбачає послідовне виконання чотирьох основних етапів дослідження (табл. 1). Методика аналізу грошових потоків включає аналіз динаміки, структури, рівномірності, збалансованості, синхронності руху грошових коштів та ефективності управління грошовими потоками.

Таблиця 1.

Етапи проведення експрес-аналізу

Етапи	Зміст етапів
I етап	Перевірка фінансової звітності за формальними та якісними ознаками, наявність форм фінансової звітності, коротка характеристика об'єкту дослідження.
II етап	Виокремлення показників, що є найбільш істотними у діяльності підприємства, а також змін, що мали місце в господарській діяльності.
III етап	Розрахунок і оцінювання відібраних показників для характеристики фінансового стану.
IV етап	Підсумування і розроблення пропозицій.

Джерело: згруповано за інформацією [3, с. 105].

Важливим моментом даного процесу є дослідження збалансованості грошових потоків, що вказує на узгодження обсягів надходження з обсягами витрачання грошових коштів. До показників, які дозволяють визначити ступінь збалансованості грошових потоків підприємства належать:

1. Розмір власних фінансових ресурсів підприємства, що виражені грошовим показником та характеризуються чистим грошовим потоком.

2. Коефіцієнт «якості» чистого грошового потоку, який дає основну інформацію щодо компонентів джерел формування грошового потоку [4].

3. Коефіцієнт достатності грошових коштів - визначає ступінь достатності грошових коштів від операційної діяльності з метою покриття витрат на відшкодування капіталу, виплати дивідендів, приросту запасів товарно-матеріальних цінностей у складі оборотних активів. Задовільним значенням цього коефіцієнту є одиниця, у іншому випадку можна робити висновок про неефективне використання зазначеного виду активів підприємства [5, с. 128].

Використання наведених показників при здійсненні аналізу грошових потоків дає можливість більш точно оцінити фінансову стійкість підприємства та його платоспроможність. Аналізуючи динаміку даних коефіцієнтів, можливо прогнозувати подальші результати діяльності, а також

оперативно виявляти резерви покращення фінансового стану підприємства та підвищення ефективності його господарювання.

Отже, аналіз грошових потоків є невід'ємним елементом системи управління підприємством, який посідає вагоме місце у процесі формування оборотного капіталу підприємства, що дозволяє підтримувати ліквідність та платоспроможність організації на задовільному рівні.

Список використаних джерел

1. Ясишена В. В. Теоретичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств. *Економічний простір*. 2008. № 16. С. 123–131.
2. Сидоренко Д.Ю. Створення системи управління грошовими потоками підприємства, як запорука фінансової стабільності підприємства. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Economics/7_134224.doc.htm
3. Бізнес-діагностика: практикум / за ред. Г. О. Швиданенко. К.: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2015. 160 с.
4. Лігоненко Л. О. Управління грошовими потоками: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2005. 255 с.
5. Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. Аналіз господарської діяльності: робочий зошит до курсу лекцій та виконання практичних завдань: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2019. 242 с.

УДК 657

Пелих А. О.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курс,
спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник: Абесінова О. К., к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу

КОЕФІЦІЄНТНИЙ АНАЛІЗ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Для правильного розуміння поняття «необоротні активи» необхідно розкрити його сутність. Згідно п.3 розділу I Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», необоротними активами є всі активи, що не є оборотними [1]. Відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) довгострокові або необоротні активи, – це активи, від яких очікується економічна вигода протягом декількох років. До них відносяться довгострокові інвестиції, основні засоби, нематеріальні активи. На підставі досліджень поняття необоротних активів можна зробити висновок, що ця категорія бухгалтерського обліку є однією з найважливіших у господарській

діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, тому важливо розуміти як проводиться аналіз цих показників.

Саме для контролю за ефективним використанням необоротних активів підприємства необхідно проводити їх аналіз, який призведе до вирішення наявних проблем та пошуку резервів покращення діяльності підприємства.

Джерелом аналізу необоротних активів є Баланс (Звіт про фінансовий стан). При цьому в процесі вивчення Балансу також аналізуються дані аналітичного обліку, в яких інформація є більш розширеною.

Аналіз співвідношення (ratioanalysis) є невід'ємною частиною фінансової діагностики. Фінансові співвідношення (коефіцієнти) дозволяють агрегувати великі обсяги вихідних даних та якісно оцінювати фінансово-економічний стан компанії.

Завдяки співвідношенню структури активів можна оцінити: цільовий економічний капітал; ліквідність інвестиційних фондів; здатність компанії змінювати структуру активів під впливом факторів[3]. Основним структурним коефіцієнтом, що відображає співвідношення активів, є відношення необоротних активів до оборотних активів компанії:

$$\text{Non-current assets structure ratio (NCAR)} = \frac{\text{Non-current assets}}{\text{Current assets}} \quad (1)$$

Цей коефіцієнт розраховується під час здійснення вертикального аналізу балансу. Сприятливий діапазон значень залежить від приналежності компанії до галузі. Якщо коефіцієнт динамічно збільшується, це свідчить про те, що виробничі потужності компанії збільшились при одночасному зниженні фінансової стабільності.

Коефіцієнт платоспроможності (solvency ratios) є показником, який характеризує здатність компанії погашати борги. Необоротні активи - це найменш ліквідна частина активів. Отже, з точки зору забезпечення платоспроможності та фінансової стабільності, підприємства повинні в основному забезпечити їх найбільш стабільним джерелом фінансування, тобто власним капіталом компанії. Співвідношення необоротних активів до чистих активів (власного капіталу) вказує на дотримання цього правила:

$$\text{Noncurrent assets to Net worth ratio (NCANWR)} = \frac{\text{Non-current assets}}{\text{Net worth}} \quad (2)$$

Значення коефіцієнта NCANWR змінюється залежно від галузі до якої відноситься компанія. Нормативне значення повинно не перевищувати 1,25. Збільшення цього показника може нести у собі негативний характер, оскільки вказує на вразливість компанії у разі економічної кризи.

У більшості компаній найбільш вагомим структурним елементом необоротних активів є основні засоби (fixed assets). Тому істотний інтерес представляє також аналіз співвідношення основних засобів до чистої вартості (власного капіталу):

$$\text{Fixed assets to Net worth ratio (FANWR)} = \frac{\text{Fixed assets}}{\text{Net worth}} \quad (3)$$

Цей коефіцієнт показує ступінь участі власного капіталу в основних засобах. Нормативне значення - не більше 0,75.

Коефіцієнт оборотності необоротних активів визначає ефективність використання компанією необоротних активів для отримання доходу. Цей коефіцієнт розраховується наступним чином:

$$\text{Noncurrentassetsturnover (NCAT)} = \frac{\text{Net sales}}{\text{Non-current assets}} \quad (4)$$

Коефіцієнт оборотності активів сильно залежить від приналежності компанії до галузі, тому лише одне значення коефіцієнта NCAT не має економічної сутності. Необхідно порівняти показники в динаміці; із середньогалузевими показниками; з подібними показниками основних конкурентів. Порівняно низький коефіцієнт NCAT означає, що використання необоротних активів неінтенсивне, ефективність його використання низька.

Коефіцієнти рентабельності (прибутковості) (Profitabilityratios) - це характеристика прибутковості компанії. Ці коефіцієнти особливо важливі, оскільки прибуток є головним кінцевим результатом бізнесу. Норма рентабельності необоротних активів представляє рівень чистого доходу (чистого доходу) на одиницю вартості необоротних активів. Коефіцієнти рентабельності характеризують здатність підприємства створювати прибуток.

Рентабельність необоротних активів представляє рівень генерації чистого прибутку (Netincome) у розрахунку на одиницю вартості необоротних активів:

$$\text{ReturnonNoncurrentassets (RONCA)} = \frac{\text{Net income}}{\text{Non-current assets}} \quad (5)$$

Коефіцієнт RONCA дозволяє зробити висновки про ефективність використання коштів, вкладених в необоротні активи. Більше значення означає більш ефективне використання ресурсів. Стандартного значення для цього показника немає. Діагностичну цінність несе в собі аналіз динамічних показників та порівняння із середнім показником по галузі.

Таким чином, аналіз необоротних активів є невід'ємною частиною контролю на підприємстві, завдяки йому керівництво має повну уяву про фінансово-економічний стан компанії. Аналіз ефективності використання необоротних активів дозволяє визначити результати господарської діяльності підприємства та знайти шляхи підвищення його платоспроможності й фінансової стійкості.

Список використаних джерел:

1. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73 URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 27.04.2021).
2. Шарманська В.М. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання. Молодий вчений. 2018. № 1 (53).
3. Швець Н. В. Проблемні питання аналізу основних засобів підприємства. БІЗНЕС-ІНФОРМ. 2012. № 8. С.159 – 162.
4. Răscolean I. et al. Some aspects regarding balance sheet analysis / [Annals of the University of Petrosani, Economics. 2014. T. 14. №. 1. C.291- 296.

*Студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О. — к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Діяльність підприємства невіддільна від наявності та використання основних засобів і повинна характеризуватися належним складом і структурою виробничого процесу. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємств та отримання необхідного прибутку необхідно постійно аналізувати ефективність використання основних засобів виробничого підприємства та досліджувати фактори, що впливають на такі зміни.

Перед аналізом основних засобів постають такі завдання, як: оцінка забезпеченості підприємства основними засобами; визначення складу та структури основних засобів, ступеня їх оновлення та вибуття; аналіз технічного стану основних засобів; визначення рівня фондівіддачі, її динаміки, вивчення впливу зміни розміру основних засобів і фондівіддачі на обсяг робіт; виявлення резервів підвищення фондівіддачі, поліпшення використання техніки; визначення шляхів зниження витрат на утримання та експлуатацію машин і механізмів; оцінка виявлених резервів і розроблення заходів щодо поліпшення використання активної частини основних засобів [2].

Аналітична оцінка основних засобів розпочинається, як правило, з визначення забезпеченості ними. Для цього вивчають, чи можуть вони належним чином обслуговувати процес виробництва та сферу управління, чи достатньо їх на підприємстві, яка динаміка, структура, технічний стан, наскільки вони ефективно чи неефективно використовуються тощо [3].

Забезпеченість основними засобами характеризують такі показники, як: фондоозброєність та технічна озброєність праці; наявність, склад та відповідність фактичного парку обладнання необхідному для виконання виробничої програми і договірних зобов'язань. Фондоозброєність розраховується як відношення середньої вартості виробничих основних фондів основного виду діяльності до кількості робітників у найбільшу зміну або до їх середньоспискової чисельності. Технічна озброєність праці розраховується як відношення середньої вартості активної частини виробничих основних засобів до числа робітників у найбільшу зміну або до їх середньоспискової чисельності. Аналіз фактичних показників зводиться до порівняння з плановими і фактичними за попередній період, визначення рівня виконання плану, тенденцій і темпів його зміни [4]. Коефіцієнтний аналіз використання основних засобів виробничим підприємством проведено на базі АТ ЛКФ «Світоч» у 2018-2019 роках (табл. 1).

За результатами аналітичної оцінки, на АТ ЛКФ «Світоч» зросли основні засоби у 2019 році, порівняно з 2018 роком на 141463 тис. грн., збільшилось

також надходження основних засобів на 165023 тис. грн. Крім того, не дуже сприятливим для підприємства є те, що коефіцієнт зносу дорівнює 82,9-133,5 %. Це означає, що основні засоби на підприємстві потребують негайного оновлення. В результаті чого маємо, що коефіцієнт придатності зі знаком мінус і становить -33,5%. Рентабельність основних засобів АТ ЛКФ «Світоч» у 2019 році значно зменшилась з 74,1% до 36,6 %. Фондовіддача зменшилась на 3,786. Причиною зменшення фондовіддачі часто постає неефективне використання основних засобів.

Таблиця 1.

**Аналіз стану та ефективності використання основних засобів
в АТ ЛКФ «Світоч»**

Показник	2018р.	2019р.	Абс. відх
1. Наявність ОЗ на початок року, тис. грн.	172899	314362	141463
2. Надійшло за рік, тис. грн.	204335	369358	165023
3. Вибуло за рік, тис. грн.	62872	115476	52604
4. Наявність ОЗ на кінець року	314362	568244	253882
5. Фондомісткість	0,13	0,25	0,123
6. Коефіцієнт реальної вартості ОЗ у майні підприємства	0,229	0,301	0,072
7. Коефіцієнт зносу ОЗ	0,829	1,335	0,505
8. Коефіцієнт придатності ОЗ	0,171	-0,335	-0,505
6. Коефіцієнт оновлення ОЗ	0,650	0,650	0,000
7. Коефіцієнт вибуття ОЗ	0,200	0,203	0,003
8. Коефіцієнт приросту ОЗ	0,450	0,447	-0,003
9. Фондовіддача	7,764	3,977	-3,786
10. Рентабельність ОЗ	0,741	0,366	-0,375

Оскільки основні засоби становлять значну частину капіталу та відіграють важливу роль у виробничій діяльності будь-якого виробничого підприємства, виникає необхідність постійного моніторингу їхнього стану та ефективності використання. На практиці важливо застосовувати індивідуальний підхід, враховуючи виробничі та технологічні особливості підприємства [4]. Потрібно здійснювати пошук напрямів поліпшення використання основних засобів, що можна здійснити за допомогою впровадження заходів екстенсивного та інтенсивного навантаження. Також, необхідно проводити оптимізацію структури виробничого обладнання, яка передбачає ліквідацію проблемних місць шляхом: підвищення професійно-кваліфікаційного рівня працівників; удосконалення технологічних процесів; застосування прогресивних форм у виробництві і праці. Такі напрями не лише сприятимуть підвищенню ефективності використання основних засобів, але й забезпечать успішність господарської діяльності підприємства загалом.

Список використаних джерел:

1. Діяльність підприємств/Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
2. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.

3. Bamber C. J., Castka P., Sharp J. M., Motara Y. Cross-functional team working for overall equipment effectiveness (OEE). *Journal of Quality in Maintenance Engineering*. 2003. № 9(3). P. 223-238. DOI: <https://doi.org/10.1108/13552510310493684>
4. Colin A., Falta M., Su S., Turner L., Willett R., Wolff R. A statistical activity cost analysis of the relationship between physical and financial aspects of fixed assets. In: Ma L., Tan A., Mathew J., Kennedy J., Anderson D. (Eds.) *Engineering Asset Management : Proceedings of the First World Congress on Engineering Asset Management (WCEAM)*. Springer-Verlag London Ltd, 2006. P. 1-8. URL: <https://eprints.qut.edu.au/6610/1/6610.pdf>

УДК 657

Післегіна Т. С.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – д.е.н.,
професор кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ ЗАЛИШКІВ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Цикл виготовлення готової продукції насправді є громіздким процесом. Спочатку матеріали та сировина переходять у виробництво, де беруть участь усіх необхідних стадіях переробки до стану готової продукції. Виготовлені активи спрямовуються на склад, де очікують вибуття у збут чи на інші потреби організації. Саме на цьому етапі підприємствам необхідно бути особливо уважними, оскільки залишки готової продукції є дуже «підступними».

Важливо планувати господарську діяльність таким чином, щоб завжди мати певний запас готової продукції і не чекати з нетерпінням наступну партію для продовження ведення бізнесу. Проте перебрати із залишками на складі теж досить небезпечно, оскільки можлива ситуація погіршення фінансового стану підприємства. Необхідно також зауважити, що для українського ринку проблема є ще більш гострою у зв'язку із нестабільною політичною та економічною ситуацією в країні.

Аналіз господарської діяльності завжди циклічний. Як тільки один цикл закінчується і, ніби то немає куди рухатися далі, зовнішні чинники та людський фактор впливають на нього, роблячи надбудови, удосконалюючи відповідно до вимог часу. Тож аналіз та аналітичне забезпечення будь-якої ділянки в цілому та, зокрема залишків готової продукції, завжди є актуальним та відкритим питанням.

Розглянемо проблему залишків готової продукції на підприємствах з різних сторін. З одного боку, залишки готової продукції на складі негативно впливають на загальний стан підприємства. Це призводить до відсутності грошових коштів, сповільнення оборотного капіталу, збільшується необхідність у залученні кредитів, а згодом і виплати відсотків за ними, приросту кредиторської заборгованості постачальникам та робітникам підприємства та зростання витрат на зберігання готової продукції. Така тенденція згодом приведе підприємство до спаду господарської діяльності, зниженню його ефективності та низької платоспроможності.

З іншого боку, недостатня кількість готової продукції може призвести до термінової необхідності початку прискореного виробництва та закупівлі виробничих запасів, що, у свою чергу, впливає на якість готової продукції, заробітну плату працівників та зростання чутливості до збільшення цін на сировину та матеріали. У такій ситуації собівартість готової продукції зростає, а конкурентна позиція знизиться. Якщо ж не приймати рішення про зростання кількості виробництва, а залишити попередній темп, то клієнти такого підприємства можуть змінити свого постачальника у зв'язку з недостатньою кількістю продукції та перейти на товари конкурентів.

Для того, щоб уникнути як першого, так і другого станів, підприємство повинно проводити якісний аналіз надходження та вибуття готової продукції і планування обсягів виробництва. Першим кроком до оптимізації наявних залишків готової продукції на складах є визначення суми капіталу, який у них знаходиться, за допомогою аналізу тривалості перебування капіталу у готовій продукції. Таким чином підприємство дізнається про наявність проблеми чи, навпаки, її відсутність.

Однак, незалежно від того, є на даний момент надлишок чи недостача залишків готової продукції або їх кількість відповідає господарській активності підприємства, важливо завжди планувати процес виробництва та прогнозувати обсяги надходження і вибуття продукції. Один з найефективніших методів аналізу даної ділянки є аналіз виробничих потоків. Цей вид аналізу досліджували такі сучасні науковці як Девід Беннетт[1] та Стівен М. Брегг[2].

Аналіз виробничих потоків (*Production flow analysis*) – це методика, яка досліджує вимоги до продукту та процес групування для розподілу завдань при виготовленні готової продукції. Вона подається у матричному вигляді, завдяки чому можна проаналізувати виготовлення продукції по кожному цеху та обладнанню окремо [1]. Аналізуючи ці дані, можна дійти до висновку, скільки часу потребує продукція для обробки у різних цехах або на різних обладнаннях. Тобто, якщо ми бачимо з цієї матриці, що продукції необхідно два дні на переробку у першому цеху та шість днів у другому цеху, ми розуміємо, що нову сировину необхідно запустити за два дні до кінця обробки першої партії у другому цеху[2].

На жаль, в Україні мало підприємств дотримуються даного типу планування виробництва. Багато з них вважають, що необхідний безперервний процес виготовлення готової продукції. З однієї сторони – це вірно, однак необхідно це робити, дотримуючись відповідного спроектованого плану виробництва. Потрібно контролювати кількість залишків готової продукції і продовжувати виробництво тільки при точній впевненості, що продукція на складі буде реалізована найближчим часом.

Список використаних джерел:

1. David Bennett. *Production Flow Analysis*. URL: https://www.researchgate.net/publication/272237892_Production_Flow_Analysis
2. Steven M. Bragg. *Cost Reduction Analysis: Tools and Strategies*. Wiley Corporate F&A, 2010. 336 p.
3. Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. *Аналіз господарської діяльності: Робочий зошит: навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.
4. Калабухова С.В. *Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія.* Київ: КНЕУ, 2019. 431 с.

Приймаченко К.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н., доцент
кафедри податкового менеджменту і фінансового моніторингу

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ФІНАНСОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ КОМПАНІЇ

Головним етапом раціонального використання персоналу є розробка та запровадження ефективної системи стимулювання працівників підприємства. Стимулювання праці безпосередньо впливає на покращення роботи персоналу, в результаті цього покращується продуктивність праці, що має велике значення для збільшення обсягів виробництва продукції, підвищення ефективності виробництва, а отже підвищується прибуток підприємства [1,с.2].

Економічне, матеріальне стимулювання трудової діяльності передбачає внесення в процес мотивації вартісних важелів залучення людей до праці. Тут застосовуються як безпосередні (зарплата, премії, розцінки та ін.), так і опосередковані (соціальний пакет, податки, кредити) важелі регуляції трудової поведінки. В той же час, такі форми матеріального заохочування працівників як участь у розподілу прибутку, участь у акціонерному капіталі на даний час не є поширеними та привабливими серед власників підприємств та установ через недостатню розвиненість ринку акцій та цінних паперів в Україні [2,с.6].

Провідна роль у матеріальному стимулюванні трудової діяльності належить заробітній платі як основній формі доходу найманих працівників. Стимулююча дія заробітної плати виявляється через її організацію, відповідну побудову і використання її підсистем: тарифної системи, форм заробітної плати, преміальних систем [2,с.5].

При побудові системи оплати та стимулювання праці керівнику підприємства слід враховувати, що не можна мотивувати всіх працівників однаково. Це допоможе йому зробити систему оплати та стимулювання праці економічно ефективною. Користуючись поділом працівників, керівник підприємства може розробити індивідуальну систему мотивації для кожного співробітника або для групи співробітників.[1,с.7]. Організація заробітної плати повинна бути орієнтована на такий рівень оплати праці, яка б породжувала у працівників зацікавленість у виконанні заздалегідь встановлених норм та поведінці, яка б відповідала досягненню цілей підприємства [1,с.3].

Премія стимулює особливі підвищені результати праці та її джерелом є фонд матеріального заохочення, що утворюється за рахунок прибутку підприємства в розмірі чотирьох відсотків від фонду заробітної плати. Преміювання має здійснюватися за досягнення окремих працівником (індивідуальна форма преміювання) або трудовим колективом (колективна форма преміювання) певних виробничих показників[1,с.4].

Способи стимулювання повинні залежати не тільки від специфіки фірми в цілому, але і варіюватися в залежності від спеціалізації працівників. Система

преміювання формується на кожному підприємстві самостійно залежно від показників, досягнення яких необхідно стимулювати [3,с.9]

Преміювання повинне здійснюватися диференційовано за виконання (поліпшення) кожного показника незалежно від інших результатів роботи [3,8].

Кожен керівник підприємства сам обирає певні засоби стимулювання, які є ефективними саме для його підприємства, тобто спираючись на фінансовий стан, специфіку діяльності, корпоративну культуру[1,8].

При ефективній прибутковій роботі підприємства кожний працівник повинен одержати певну винагороду, за допомогою якої формується почуття приналежності до загальної справи, активна зацікавленість у процвітанні фірми [3,с.9].

Для оцінки ефективності реалізації стратегії стимулювання персоналу, важливими складовими є аналіз як економічних показників так і рівень відношення співробітників до тих методів стимулювання, що вже запроваджені на підприємстві. Для аналізу та пошуку напрямів підвищення ефективності стимулювання праці ТОВ «Альфа»¹ запропонований метод аналізу ієрархій. Результатом обрахунку за даним методом є визначення розміру показника відношення погодженості (ВП), що розраховується в результаті розрахунку індекс погодженості і, вибравши вибірки індекс для заданого порядку матриці. Для ТОВ «Альфа» цей показник для методу стимулювання «розмір щорічної премії» складає у 2020 році 0,14.

При цьому, якщо величина ВП менше 0,1, то ступінь погодженості варто вважати гарним. У деяких випадках прийнятним ступенем погодженості можна вважати діапазон (0,1 – 0,3). Це, як правило, відноситься до проблем, для яких прийняті за експертними висновками рішення не спричиняють серйозних негативних наслідків. У протилежному випадку (якщо $ВП > 0,3$) експерту рекомендується бодай переглянути свої судження. Для цього необхідно виявити ті позиції в матриці суджень, що вносять максимальний вклад у величину відношення погодженості, і спробувати змінити міру непогодженості в меншу сторону на основі більш глибокого аналізу питання. Отже, що для досліджуваного підприємства ТОВ «Альфа», діяльність якого пов'язана з логістичними послугами, пріоритетним напрямом стимулювання праці є «розмір щорічного преміювання».

Таким чином, можна підвести підсумок, що одним із головних соціальних стандартів у трудовій сфері на сьогоднішній день, є трудовий дохід, а саме його складові частини — заробітна плата і її стимулюючі складові, тому що вони формують конкурентоспроможність підприємств і забезпечують їм стабільні позиції на світових і регіональних ринках.

Список використаних джерел:

1. Сазонова Т.О., Кононенко А. В., Кононенко І. В. Стимулювання працівників як фактор підвищення результативності діяльності підприємства. Економічний форум. 2018. № 1. С. 214-221.
2. Назаров Н. К., Степанова Е.Р. Розвиток системи матеріального стимулювання трудової діяльності в контексті гідної праці. Соціально-трудові відносини: теорія та

¹ Назву компанії було змінено на умовну.

практика : зб. наук. пр. (голова редкол. А. М. Колот.). КНЕУ ім. В. Гетьмана. 2017 . № 1(13). С 320.

З. Бурлаєнко О. Д., Постоева О. Г. Система преміювання, як важливий елемент стимулювання праці персоналу підприємства. Науковий вісник УМО. Серія: Економіка та управління. 2019. №6.

УДК 657

Ракарчук А.Д.,

*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

*Науковий керівник - Самборська-Музичко Ю.О. - к.е.н.,
доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

АНАЛІТИЧНИЙ ПОКАЗНИК EBITDA ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

При інвестуванні коштів у будь-яку компанію, кожний інвестор хоче оцінити привабливість компанії, для цього інвестори порівнюють різні фінансові коефіцієнти. Такі коефіцієнти дають змогу зрозуміти про стан досліджуваного підприємства та проблеми, які присутні. EBITDA – це один з показників, що розкриває ефективність компанії.

Більшість аналітиків розглядають стандартизовані показники для розкриття інформації про діяльність підприємства, описані в міжнародних стандартах фінансової звітності (IFRS) або Загальноприйнятих принципах бухгалтерського обліку (GAAP), оскільки їх розрахунок досить чітко описаний в стандартах, і вони співвідносяться між підприємствами і галузями. При цьому також існують показники, які не належать до стандартних показників зазначених в нормативних актах бухгалтерського обліку, але вони також широко застосовуються на практиці. До таких нестандартизованих показників можна віднести такий аналітичний показник як EBITDA [1].

EBITDA (англ. Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization) - аналітичний показник, що дорівнює обсягу прибутку до вирахування витрат по виплаті відсотків, податків і нарахованої амортизації. Показник EBITDA розраховується з метою отримання інформації про прибутковість основної діяльності компанії. EBITDA служить для визначення конкурентоспроможності та ефективності діяльності компанії незалежно від рівня і якості її кредиторської заборгованості, податкового режиму і способу розрахунку амортизаційних відрахувань.

Розрахунок показника EBITDA відбувається за наступною формулою, яка є загальною формулою для розрахунку:

$$\text{EBITDA} = \text{Операційний прибуток} + \text{Амортизаційні відрахування} \quad (1)$$

Також даний показник можна розрахувати наступним чином з детальнішим представленням факторів у використанні:

$$\text{EBITDA} = \text{Прибуток (збиток) до оподаткування} + \text{Відсотки до сплати} + \text{Амортизація основних засобів і нематеріальних активів} \quad (2)$$

Основними перевагами даного показника можна зазначити, що при розрахунку EBITDA не враховується податкові витрати, за допомогою цього можна порівнювати підприємства, що знаходяться на різних системах оподаткування.

Також, можливість порівняння ефективності діяльності підприємств однієї галузі. Але він має і свої недоліки, такі як, неможливість використання показника для аналізу довгострокових перспектив розвитку підприємства, так як він ігнорує потребу відновлення основних засобів. Ще одним мінусом можна зазначити, що показник дещо завищує оцінку ефективності компанії через неврахування відрахувань на амортизацію.

В рамках управлінського аналізу основної діяльності компанії слід аналізувати зміни показника EBITDA, так як він в достатній мірі дозволяє очистити фінансовий результат від впливу особливостей і умов кредитування, ступінь податкового навантаження і обліку амортизації, тобто подивитися виключно на основну діяльність бізнесу. Також EBITDA дає можливість порівняння з компаніями-аналогами, коректуючи на оборот для правильного зіставлення [2].

Наведемо приклад підприємств-конкурентів, які діють в одній галузі, виробництво по виробленню автозапчастин. При цьому не приймаючи до уваги їх розміри, боргове навантаження або застосовуваний податковий режим, а розглядається тільки вид діяльності та операційні результати.

З таблиці видно, що рентабельність за EBITDA у обох компаній однакова (0,6%), але наступні показники різняться: операційна рентабельність у підприємства А (0,56%) нижча, ніж у підприємства Б (0,59%).

В загальному в EBITDA немає суворої стандартизації. Різні компанії застосовують свої методики розрахунку показника. Відповідно, результати будуть непорівнянні.

Таблиця 1.

Основні показники доходності підприємства А та Б, грн

<i>Показник</i>	<i>Підприємство А</i>	<i>Підприємство Б</i>
Виручка	400 000	4 000 000
Операційні витрати	155 000	1 550 000
EBITDA (Виручка – Операційні витрати)	245 000	2 450 000
Рентабельність по EBITDA, % (EBITDA/Виручка)	0,6	0,6
Амортизація за рік	20 000	100 000
Операційний прибуток	225 000	2 350 000
Операційна рентабельність, % (Операційний прибуток/Виручка)	0,56	0,59
Чистий прибуток	184 500	1 927 000
Чиста рентабельність, % (Чистий прибуток/Виручка)	0,46	0,48

Також важливо пам'ятати, що EBITDA не є грошовим потоком, і розраховують значення на основі нарахованих доходів і витрат. Це означає, що сам по собі показник не відображає реальної ситуації в бізнесі. Це лише одна з характеристик прибутку або збитку.

Список використаних джерел:

1. *Что такое EBITDA и стоит ли доверять этому показателю?* / Д.А. Доденко. URL: <https://finmanagement.com.ua/finmenedzhment/chto-takoe-ebitda/> (дата звернення: 11.04.2021);
2. *Кашуба В. О. Аналіз операційної діяльності як інструмент моніторингу виконання поставлених цілей* / В. О. Кашуба, А. В. Цой. - Текст: безпосередній // Молодий вчений. - 2016. - № 28 (132). - С. 432-434. URL: <https://moluch.ru/archive/132/36959/> (дата звернення: 11.04.2021).

УДК 657

Романюк П. М.,

*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – д.е.н.,
професор кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

ВПЛИВ СПОСОБІВ ФІФО ТА СЕРЕДНЬОЗВАЖЕНОЇ НА АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ВИБУТТЯВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Досить важливе значення має оцінка запасів при їх вибутті, бо це впливає на фінансовий результат діяльності суб'єкта господарювання. Відповідно до вимог П(С)БО 9 «Запаси», підприємство може обрати один із нормативно визначених методів оцінки запасів при їх вибутті або декілька одночасно. Однак, необхідно враховувати, що для виробничих запасів, які мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один метод [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Метод ФІФО, ґрунтується на припущенні, що запаси, які надійшли першими, першими і реалізуються (first – in, first – out, method – FIFO). Метод ФІФО виправдовує себе в умовах незначної інфляції. Застосування ж його в умовах високої інфляції, що спостерігається зараз, призведе до завищення вартості матеріальних залишків, зниження собівартості готової продукції та, як наслідок, завищення результатів від реалізації.

Оцінювання за середньозваженою собівартістю (англ. *weightedaveragecostformula*) ґрунтується на припущенні, що кожна одиниця виробничих запасів цього періоду має однакову середню вартість. Оцінювання виробничих запасів відповідно до цього методу здійснюється за кожною одиницею виробничих запасів діленням сумарної вартості залишку цих запасів на початок звітного місяця і вартістю аналогічних запасів, отриманих у звітному місяці, на їх сумарну кількість на початок звітного місяця й одержаних у звітному місяці.

Оцінка вибуття за середньозваженою собівартістю характерна для виробничих запасів, що обліковуються на підприємстві за окремими партіями, кожна з яких може відрізнитися ціною придбання чи собівартістю виготовлення. Цей метод передбачає, що списання проводиться за кожною

одиницею однорідних запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітної періоду, і вартості отриманих у звітному періоді запасів.

До переваг оцінки вибуття виробничих запасів за ФІФО слід віднести: метод простий у використанні та запобігає можливості маніпулювання прибутком; залишки невикористаних матеріалів відображаються в активі балансу за цінами, які максимально наближені до реальної ринкової вартості, на дату складання звітності; вигідно застосувати при плановому скороченні закупок матеріалів та при очікуванні падіння цін на продукцію, що виготовляється; у період постійного зростання цін метод надає найбільш високий з можливих рівень чистого доходу.

До переваг оцінки вибуття виробничих запасів за середньозваженою слід віднести: метод дає об'єктивну картину руху матеріальних цінностей на підприємстві; при застосуванні цього методу чистий прибуток буде мати середнє значення, яке найбільш наближене фактичному; доцільність використання даного методу оцінки запасів зумовлена рівномірністю їх списання, реальністю стану залишків запасів у балансі та вартістю витрачених матеріальних цінностей; метод полегшує роботу і не вимагає детального обліку руху за кожною одиницею запасів.

Найбільш доцільним є використання методу ФІФО. Хоча, з одного боку, метод ФІФО збільшує прибуток підприємства, він дає найбільш достовірну інформацію про облік вибуття виробничих запасів, тому що залишаються тільки ті матеріали, які були закуплені пізніше. Вплив цього методу на фінансовий стан економічного суб'єкта можна вважати позитивним, оскільки показники бухгалтерського балансу, що характеризують статті оборотних активів, відображаються у вартості, наближеній до ринкової.

Втім, інформація про середньозважену ціну придбання одиниці виробничого запасу уможливорює проведення факторного аналізу та виявлення факторів, що негативно впливають на зміну собівартості вибуття виробничих запасів та валового прибутку у звітному періоді. За допомогою такого аналізу можна встановити, щонегативний вплив на зміну собівартості вибуття виробничих запасів має зміна норм витрачання матеріалів та зміна цін придбання матеріалів, тому управлінському персоналу необхідно з'ясувати причини порушення норм витрачання виробничих запасів, зокрема зосередити увагу на можливій низькій якості матеріалів, що надходять, або на зниженні компетентності виробничого персоналу через плінність кадрів, або на пошуку нових постачальників, що пропонують менші ціни на виробничі запаси.

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси": Наказ Міністерства України від 20.10.1999 № 246 (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
2. Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. Аналіз господарської діяльності: Робочий зошит: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.
3. Калабухова С.В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія. Київ: КНЕУ, 2019. 431 с.

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Аналіз виконання кошторису доходів та видатків є одним із найбільш дієвих способів контролю за ефективним й раціональним використанням бюджетних коштів, важливим етапом прийняття управлінських рішень, щодо подальшого розвитку бюджетної установи.

Метою аналізу виконання кошторису видатків є: оцінювання ефективності використання виділених установі матеріальних, трудових і фінансових ресурсів; виявлення відхилень фактичних видатків від кошторисних та кількісне оцінювання — оцінювання впливу факторів, що викликали таке відхилення; якісне оцінювання тенденцій розвитку установи [2].

Аналіз виконання кошторису доцільно виконувати поетапно (табл.1).

Таблиця 1

Етапи аналізу виконання кошторису бюджетної установи

Етап	Зміст
Підготовчий	визначення об'єкту, мети, інформаційного забезпечення аналізу, обрання необхідних методів та системи показників
Основний	вивчення та оцінка показників виконання кошторису
Завершальний	розробка конкретних пропозицій з усунення виявлених недоліків, поліпшення роботи організації та використання виявлених резервів

Джерело: згруповано за інформацією [1].

За даними Київського національного університету імені Тараса Шевченка (КНУ) проведемо вертикально-горизонтальний аналіз виконання кошторису спеціального фонду за програмою 2201280 "Підготовка кадрів Київським національним університетом імені Тараса Шевченка" (табл.2). Дані табл.2 вказують, що загалом у 2020 році фактично надійшло коштів на 87,31 млн. грн. або на 14,67% більше, ніж затверджено. Оскільки основну частину надходжень (81,12%) становлять надходження за послуги від основної діяльності (навчання за контрактом), то, відповідно, спостерігаємо перевищення фактичного надходження коштів за надання послуг від основної діяльності на 120,7 млн. грн. від затвердженого обсягу.

Невиконано план по надходженню коштів від додаткової діяльності, а саме на 34,68 млн.грн. Це може бути спричинено раптовою пандемією коронавірусу, оскільки установа отримувала в 2020 році менше надходжень за надання послуг харчування, поліграфічного центру тощо. У видатковій частині кошторису КНУ найбільшу питому вагу займають поточні видатки - 98,06%.

Надходження КНУ складаються з надходжень за послуги основної діяльності та надходжень від додаткової діяльності. Загалом планові надходження відрізняються від фактичних на 46,04 млн.грн (на 7,74%). За рахунок різниці надходжень від основної діяльності загальний обсяг фактичних надходжень більший за планові на 120,7 млн.грн. А за рахунок різниці надходжень від додаткової діяльності загальний обсяг фактичних надходжень менший за планові на 34,68 млн.грн. Окрім горизонтально-вертикального аналізу доцільно також проводити факторний аналіз для визначення впливу окремих факторів статей кошторису на відхилення фактичних доходів та видатків, використовуючи методи детермінованого або стохастичного аналізу.

Таблиця 2

Аналіз виконання кошторису спеціального фонду Київського національного університету імені Тараса Шевченка за програмою 2201280 у 2020 році

Показник	План		Факт		Відхилення	
	Сума, млн.грн.	Питома вага, %	Сума, млн.грн.	Питома вага, %	(+/-)	%
Надходження – усього	595	100	682,31	100	+87,31	114,67
Видатки – усього	595	100	641,04	100	+46,04	107,74
Надходження за послуги основної діяльності	432,82	72,74	553,52	81,12	+120,7	127,89
Надходження від додаткової діяльності	160,60	26,99	125,92	18,45	-34,68	0,78
Плата за оренду	1,37	0,23	2,67	0,39	1,3	194,89
Реалізація майна	0,20	0,03	0,20	0,04	0	100
Поточні видатки	582,56	97,9	628,6	98,06	+46,04	107,9
Капітальні видатки	12,44	2,1	12,44	1,94	0	100

Джерело: розроблено автором на основі [3],[4].

Провівши структурно-динамічний аналіз виконання кошторису Київського національного університету імені Тараса Шевченка було встановлено, що кошти, які виділяються протягом звітного періоду, використовуються в повному обсязі.

Отже, за результатами аналізу кошторису бюджетних установ надається кількісна та якісна характеристика тих змін і відхилень, які відбуваються в установі, здійснюється оцінка раціонального використання виділених установі ресурсів. Аналіз виконання кошторису має велике значення для ефективного контролю, планування та вдосконалення діяльності бюджетної установи.

Список використаних джерел

1. Богданюк О.В. Аналіз виконання кошторису як спосіб ефективного контролю використання коштів бюджетної установи. Проблеми матеріальної культури. Економічні науки. 2017. С. 14-16
2. Запатріна І.В. Програмно-цільовий метод бюджетування у контексті стратегічного та середньострокового планування: Фінанси України. 2006. № 10. С.18–31.
3. Звіт ректора КНУ за 2020 рік. URL: <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/zvit/zvit-rektora-2020.pdf> (дата звернення 12.04.2021р.)
4. Кошторис КНУ на 2020 рік за програмою 2201280. URL: <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Koshtorys2020/Koshtorys-2020-2201280.pdf> (дата звернення 12.04.2021р.)

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТРЬОХ ПРОВІДНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

В даному дослідженні пропонується дослідити діяльність трьох найпоширеніших, на думку автора, банків України, а саме АТ КБ «Приватбанк», АТ «Ощадбанк» та АТ «Райффайзен Банк Аваль» за 2020 рік. Усі ці учасники ринку банківських послуг мають доволі високу фінансову стійкість та капітал. В даному дослідженні нами було проведено комплексний аналіз, на основі якого було зроблено власні висновки про надійність та стійкість цих банків.

Розпочнемо дослідження з КБ «Приватбанк». Цей банк має довгу історію, був створений в 1992 році і на сьогодні є одним із лідерів банківського ринку України. Станом на IV квартал 2020 року з ним співпрацює 62% українців. Цей банк вважають своїм основним 49,4% фіз. – осіб користувачів банківських послуг, що більше, ніж у 20 наступних банках[7]. АТ «Ощадбанк» був створений на базі українських установ Сбербанку СРСР 31 грудня 1991 року. Нині «Ощадбанк» є другим за розміром активів фінансовим інститутом, у якому обслуговується понад 7 мільйонів клієнтів, та який має найбільшу кількість відділень (див. рис.1)[6]. АТ «Райффайзен Банк Аваль» був зареєстрований 27 березня 1992 року НБУ як акціонерне товариство відкритого типу. Станом на 18 червня 2018 року після кількох перереєстрацій, в тому числі через зміни українського законодавства, функціонує як Приватне акціонерне товариство. Є дочірнім підрозділом «Райффайзен Банк Інтернаціональ АГ», яке функціонує в Австрії[4, с.6].

Усі три банки приймають вклади від фізичних, юридичних осіб, надають кредити, здійснюють платіжне обслуговування клієнтів в Україні та переказ коштів за кордон, здійснюють операції з обміну іноземних валют, розрахунково – касового обслуговування, придбання та продажу цінних паперів (в т. ч. Облігацій внутрішньої державної позики), інші банківські послуги. Окрім того, ці банки надають ряд небанківські послуги, такі як страхування та інші.

Для кращого розуміння ситуації з функціонування досліджуваних банків нами було проаналізовано загальну кількість функціональних відділень станом на 01.01.2019, 01.01.2020 та 01.01.2021. Результати динаміки кількості відділень у зазначеному періоді представлені на рис. 1.

Як видно з діаграми, кожен з аналізованих банків планомірно скорочує кількість власних відділень. Спершу може скластися хибне твердження, що це пов'язано з відтоком клієнтів від цих банків, проте не слід ігнорувати можливості інтернет – банкінгу, над удосконаленням яких активно працюють ІТ – фахівці кожного з досліджуваних банків. На сьогодні кількість клієнтів

«РайффайзенОнлайн» становить більше 500 тисяч осіб, тоді як сервісами «Ощад 24/7» та «Приват 24» користується 5,27 мільйон та близько 6,3 мільйон осіб відповідно.

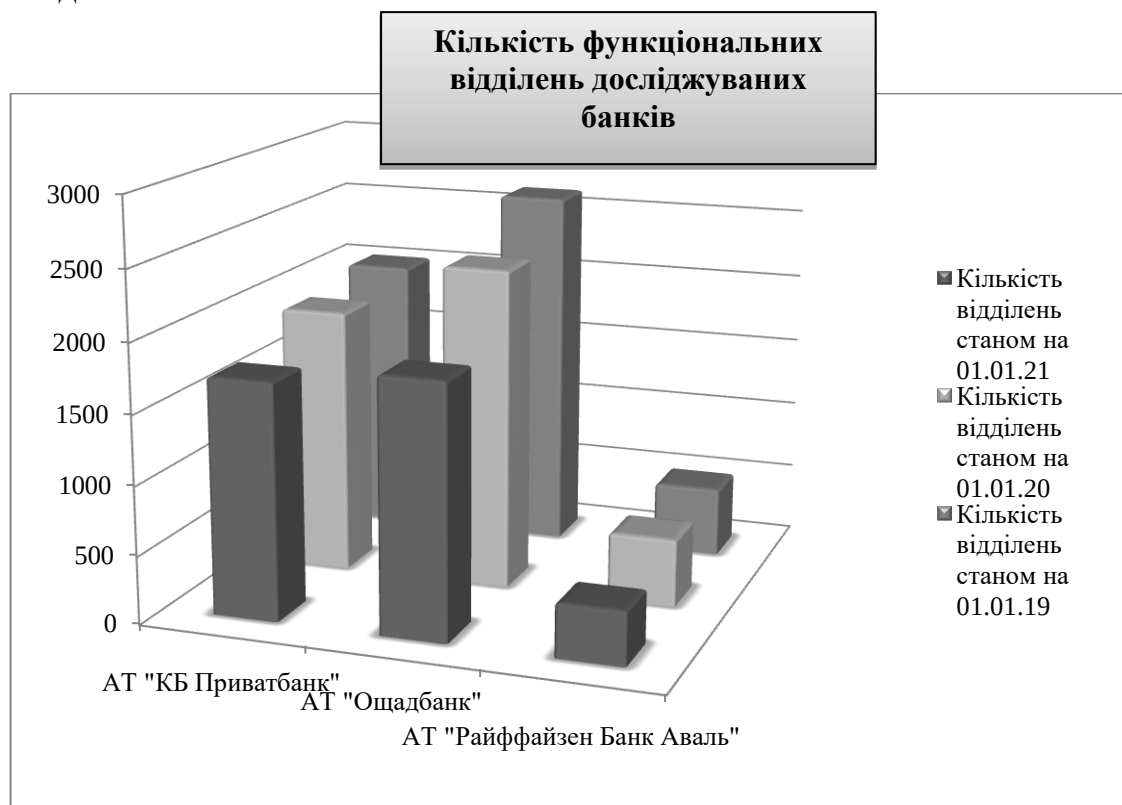

Рис.1 Розроблено автором на основі[1].

Ці цифрові додатки надають широкий спектр можливостей, від купівлі іноземної валюти до оформлення кредиту чи депозиту. Більш того, карантинні обмеження, спричинені світовою пандемією, лише прискорили процес трансформації багатьох послуг в діджитал - формат. Тому ми прогнозуємо ще більше скорочення банківських відділень в майбутньому.

Для банків це дуже позитивна тенденція, адже закриття відділень дозволить скоротити витрати на утримання приміщень, у яких розташовувались відділення та витрати на заробітну плату працівників таких відділень. Однак з цього випливають негативні наслідки для робочого персоналу, адже скорочення відділення з дуже великою вірогідністю свідчить і про штатне скорочення працівників, які в ньому працювали. Проте дану проблему можна вирішити, наприклад перепрофілюванням працівників з одночасним нарощуванням обсягів діяльності.

Після коротких підсумків загальної діяльності аналізованих банків розглянемо показники їх стійкості у поточній та майбутній перспективі, опубліковані на офіційних сайтах банків.

Розпочнемо з групи довгострокових показників рейтингового агентства StandardRating.

За довгостроковим кредитним рейтингом в національній шкалі:

АТ «КБ Приватбанк» - АА, тобто стабільний[7];

АТ «Райффайзен Банк Аваль» - ААА або високо стабільний[8];

АТ «Ощадбанк» - АА, або стабільний[6].

В даній позиції, хоч із невеликим розривом, посідає лідерську позицію саме «Райффайзен Банк Аваль». Проте загалом рейтинг А є дуже високим і позитивним показником.

Дані довгострокових рейтингів банків за оцінками агентства Moody`свзяті з офіційних сайтів «КБ Приватбанк», «Ощадбанк», «Райффайзен Банк Аваль», представлені в табл.1.

Таблиця 1

Дані довгострокових рейтингів банків за даними агентства Moody`s

Показник	«КБ Приватбанк»	«Ощадбанк»	«Райффайзен Банк Аваль»
Довгострокові депозити в національній валюті	B3/Стабільний	B3/Стабільний	B2/Стабільний
Довгострокові депозити в іноземній валюті	B3/Стабільний	B3/Стабільний	Саа1/Стабільний
Рейтинг за національною шкалою	Дані відсутні	A1.ua	A3.ua
Базова оцінка кредитоспроможності	B3/Стабільний	B3/Стабільний	Дані відсутні

Дані взято з[6;7;8]

Як видно з таблиці, загалом краще розмішувати депозити на довгострокову перспективу саме в АТ «Райффайзен Банк Аваль», однак це не означає, що тримати довгострокові вклади в АТ «КБ Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»ризиково, адже відмінність оцінки в рейтингу мінімальна.Завершимо нашу оцінку загальною вартістю активів кожного з досліджуваних банків станом на 30.09.20. Для порівняння візьмемо дані про загальну вартість активів банків станом на 31.12.19 та 31.12.18. Результати аналізу представлені на рис. 2

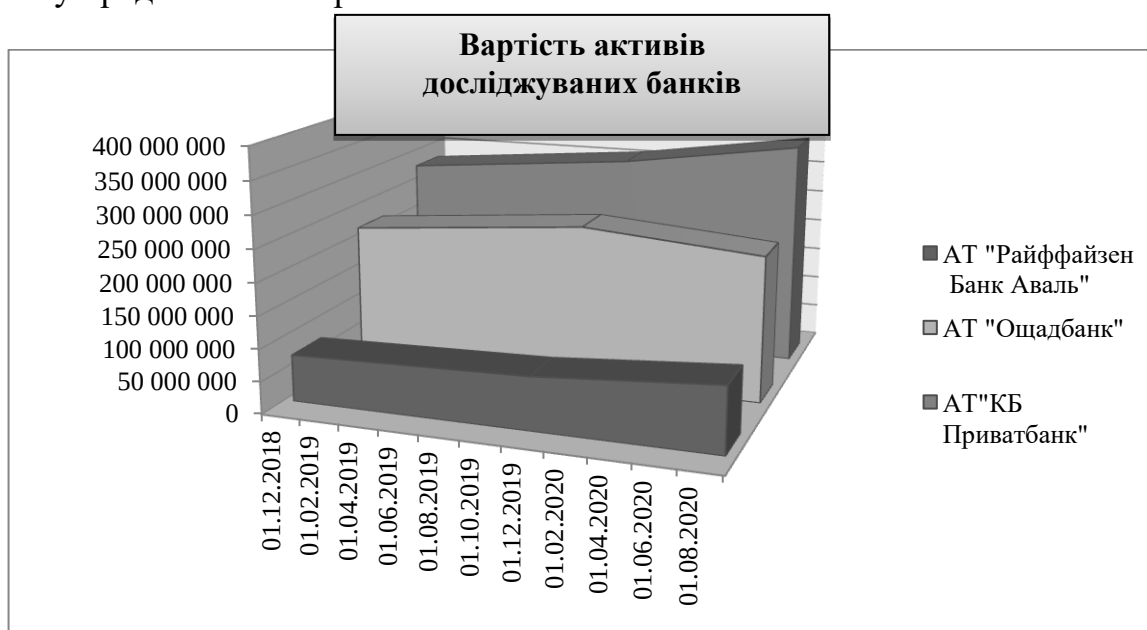

Рис.2Розроблено автором на основі[2;3;4;5;9;10].

Висновки. Отже, загалом кожен з трьох аналізованих банків має стійке фінансове становище, яке передбачає їх подальшу успішну діяльність в майбутньому. Проте за вартістю активів впевнено тримає лідерство три роки поспіль КБ «Приватбанк», сукупна вартість активів якого станом на 30.09.20 зросла на 13,01 % у порівнянні з даними на 31.12.19. У «Раффайзена» спостерігається найбільший приріст прибутку на 24,61% у порівнянні з минулим звітним роком. А «Ощадбанк» за дев'ять місяців не перевищив показник за 31.12.19 на 8,84%. Але загалом період пандемії та карантинних обмежень усі три банки подолали, що найкраще може свідчити про їх стабільний фінансовий стан та стійкість до кризових явищ.

Список використаних джерел:

1. Дані статистики фінансового сектору на офіційному сайті НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms>;
2. Консолідована проміжна скорочена фінансова звітність АТ «КБ Приватбанк» за дев'ять місяців, що закінчилися 30 вересня 2020 року. URL: https://static.privatbank.ua/files/PB_ConsUkr_2020.11.23_all_with_last_signed-30112020.pdf
3. Окрема проміжна скорочена фінансова звітність АТ «Райффайзен Банк аваль» за період, що закінчився 30 вересня 2020 року. URL: <https://www.aval.ua/storage/files/separate-ifrs-sl-ukr-q32020-1.pdf>;
4. Окрема фінансова звітність АТ «Райффайзен Банк аваль» станом на 31 грудня 2019 року. URL: <https://www.aval.ua/storage/files/19-rba-separate-ukr-financial-statements.pdf>;
5. Окрема фінансова звітність АТ «Ощадбанк» та звіт незалежного аудитора за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року. URL: https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/2020-07/SSBU_19_Separate%20FS_UKR.pdf;
6. Про «Ощадбанк». URL: <https://www.oschadbank.ua/ua/about>;
7. Про «Приватбанк». URL: <https://privatbank.ua/about>;
8. Про «Райффайзен Банк Аваль» в Україні. URL: <https://www.aval.ua/about/info>;
9. Проміжна консолідована звітність банківської групи «Ощадбанк» за 9 місяців, що закінчилися 30 вересня 2020 року. URL: https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/2020-11/SSBU_bankgroup_3Q_20.pdf;
10. Річний звіт КБ «Приватбанк» за 31 грудня 2019 року. URL: <https://static.privatbank.ua/files/R%D1%96chnij+zv%D1%96t+za+2019rg..pdf>.

АНАЛІЗ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ВІДДАЧІ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Продуктивність суб'єкта господарювання є комплексом показників ефективного використання всіх факторів виробництва, що забезпечують найбільший дохід від реалізації продукції при найменших витратах факторів виробництва, використаних у результаті ведення основної операційної діяльності. У сучасних зарубіжних наукових дослідженнях категорія продуктивності суб'єкта господарювання набула пріоритетного значення, оскільки в інтегрованому вигляді відображає результативність взаємодії усіх факторів впливу на економічну систему підприємства і є основою для оцінки його потенційних можливостей [1, с.249].

Діяльність підприємства нерозривно пов'язана з наявністю та використанням основних засобів, які повинні характеризуватися відповідним складом та структурою для здійснення процесу виробництва. Питання ефективності використання основних засобів є досить актуальним, адже від неї залежить життєдіяльність підприємства.

Основний капітал – це грошова оцінка основних засобів. Основні засоби промислового підприємства являють собою сукупність матеріально-речових цінностей, створених суспільною працею, які тривало беруть участь у процесі виробництва в незмінній натуральній формі і переносять свою вартість на виготовлену продукцію частинами в міру зношування.

При фізичному зносі відбувається втрата основними фондами їх споживчої вартості, тобто погіршення техніко-економічних і соціальних характеристик під впливом процесу праці, сил природи, а також внаслідок невикористання основних фондів.

Значна частка застарілих основних фондів у виробництві викликає суттєві втрати, тому що, по-перше, старіння обладнання вимагає збільшення вкладення коштів у капітальний ремонт для підтримання його в робочому стані, по-друге, застаріле виробництво не має можливості використовувати нову техніку - принаймні повністю. Внаслідок цього обсяг продукції і послуг зменшується. Машини, верстати та інші види основних фондів не тільки фізично зношуються, а й стають відсталими по своїй технічній характеристиці та економічній ефективності. Вони піддаються моральному зносу.

При моральній зношеності споживча вартість основних фондів не змінюється. У нових машинах, аналогічних тим самим, немає ніяких

конструктивних змін; продуктивність обладнання також залишається незмінною. Змінюється лише відновна вартість основних фондів.

Важливим є попередження морального зносу основних засобів. Попередження морального зносу основних фондів, перш за все відноситься до їх пасивної частини: будівель, споруд, комунікацій. Вони набагато більш довговічні, ніж обладнання. Тому в їхніх рішеннях повинна бути врахована наступна заміна технологій та обладнання.

Правильне встановлення ступеня зносу основних засобів має важливе значення для визначення відновної вартості основних фондів і розміру амортизаційних відрахувань, які економічно відшкодовують знос. Знос основних фондів визначається і враховується усіма підприємствами незалежно від форм власності з усіх видів основних фондів, незалежно нараховується по них амортизація чи ні. По окремих об'єктах основних фондів сума зносу встановлюється в міру необхідності на підставі наявних в інвентарних картках даних про початкову або відновну вартість об'єкта, нормативного часу перебування його в експлуатації і норм амортизаційних відрахувань. Сума зносу по цілком амортизованих основних засобах не нараховується. Знос відображається підприємствами й організаціями, виходячи із встановлених єдиних норм амортизаційних відрахувань.

Для розрахунку продуктивності витрат основного виробничого капіталу підприємства у звітному періоді доречно розраховувати показник амортизаційної віддачі (AB^{OK}) (1) [2]:

$$AB^{OK} = ЧД / ДА \quad (1)$$

де $ЧД$ - чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.

$ДА$ - амортизація (річні відрахування), тис.грн.

Також доречно проводити факторний аналіз продуктивності витрат на амортизацію основного капіталу за двофакторною мультиплікативною моделлю амортизаційної віддачі (2) [2]:

$$AB^{OK} = T_E^{O3} \times \Phi B \quad (2)$$

де T_E^{O3} - середній строк корисної експлуатації основних засобів, років;

ΦB - фондівіддача основних засобів.

Отже, можна зробити висновок, що питання ефективності використання основних засобів є досить актуальним, адже від нього залежить життєдіяльність підприємства в цілому. Ми розглянули декілька ефективних методів аналізу амортизаційної віддачі основних засобів підприємства. Також важливим нюансом є моральна та фізична зношеність активу, між якими багато відмінностей. Вочевидь, що саме моральна зношеність є більш небезпечною, адже, у епоху інновацій, кожного дня та кожної хвилини відбувається застаріння технологій і в той же час їх моральний знос.

Список використаних джерел:

1. Калабухова С.В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія. Київ: КНЕУ, 2019. 431 с.
2. Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. Аналіз господарської діяльності: Робочий зошит: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.

ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ ПІДПРИЄМСТВА: АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Основою виробництва у будь-якій галузі економіки є неперервні процеси постачання, наявності, й розмір виробничих запасів — товарно-матеріальних цінностей, які повністю використовуються підприємством під час операційної діяльності та переносять свою вартість на собівартість виконаних робіт, наданих послуг чи готової продукції, впливаючи на результати діяльності підприємства.

Відповідно до НП(С)БО 9, запаси – це активи, які:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [1].

Організація аналізу виробничих запасів — одна з найбільш складних ділянок роботи, адже комплексне використання ресурсів, їх раціональне витрачання, є найважливішим напрямком збільшення випуску продукції і поліпшення фінансового стану підприємства.

Для проведення обґрунтованого аналізу виробничих запасів та визначення впливу факторів на їх стан та ефективність використання застосовуються різні способи та методи економічного аналізу.

Варто підкреслити, що система управління запасами створюється на підприємстві з метою безперебійного забезпечення споживачів будь-якими видами матеріальних ресурсів. Саме тому важливо розглянути один із напрямів аналізу виробничих запасів — визначення потреби підприємства у матеріальних ресурсах [2]. Аналіз починають з перевірки правильності планових розрахунків у потребі сировини і матеріалів. Для цього вивчають норми і нормативи, які покладені в основу цих розрахунків: потреба на програму планованого періоду, запас матеріалів, необхідний для безперебійної роботи в майбутньому.

При цьому визначається загальна потреба підприємства в окремому виді матеріалу у натуральних показниках згідно норм їх витрачання та норми складських запасів:

$$П^n = H^n + H^n_з \quad (1.1)$$

де $П^n$ — загальна потреба підприємства в n -виді матеріалу;

H^n — норма витрат n -матеріалу за всіма видами продукції всіх видів діяльності;

$H^n_з$ — норма запасу n -матеріалу на складі, яку необхідно мати для забезпечення ритмічної роботи підприємства.

Визначити загальну потребу в окремому виді запасів можна за формулою:

$$Po = Pn + Pe + Pr + Pzv - Zn \quad (1.2)$$

де Po – загальна потреба;

Pn – потреба у виробництві;

Pe – потреба в експериментально-дослідних роботах;

Pr – потреба у ремонті;

Pzv – потреба в утворенні нормативних залишків на кінець періоду;

Zn – запас на початок аналізованого періоду.

Потребує дослідження й відповідність планувальності днів забезпечення підприємства матеріалом, мінімальний запас днів, а також, як підприємство фактично забезпечено матеріальними ресурсами, тобто перевіряється забезпеченість потреби в завезенні матеріальних ресурсів за договорами на їх поставку і фактичним виконанням поставки матеріальних ресурсів. Запаси матеріалів мають бути у достатності на період інтервалів між їх поставками. Для того, щоб розрахувати кількість днів забезпечення підприємства матеріалом, необхідно застосувати формулу:

$$Z^n = O^n / C^n \quad (1.3)$$

де Z^n – забезпеченість n -видом матеріалу в днях;

O^n – фактичний обсяг запасу n -виду матеріалу (у натуральних вимірниках);

C^n – середнє добове споживання n -матеріалу (у натуральних вимірниках)

У свою чергу показник забезпеченості дає можливість встановити величину запасу в днях в розрізі окремих видів матеріалів на складі.

Забезпеченість (мінімальний запас) днів становить:

$$Z_{min} = Ho / Dn \quad (1.4)$$

де Ho – запас того чи іншого виду матеріалу;

Dn – добова потреба у цьому матеріалі.

Під час дослідження забезпеченості підприємства виробничими запасами необхідно значну увагу приділяти й аналізу якості запасів, що отримуються від постачальників, адже це безпосередньо впливає на порушення норм витрат матеріалів, на збільшення собівартості продукції й на погіршення її якості.

Отже, важливою умовою нарощування обсягів виробництва продукції, зниження її собівартості, зростання прибутку, рентабельності є повне і своєчасне забезпечення підприємства виробничими запасами. Правильна організація аналізу виробничих запасів сприятиме раціональному управлінню матеріально-виробничими запасами на підприємстві, забезпеченню розширення економічного потенціалу і розвитку конкурентоспроможності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ N 246 від 20.10.99 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> . (дата звернення: 14.04.2021).
2. Економічний аналіз у схемах і таблицях [Електронний ресурс] : навч. посіб. / за заг. ред. проф. Л. М. Кіндрацької. К. : КНЕУ, 2012. 323 с. (дата звернення: 14.04.2021).

НОВІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ: ЗАПРОВАДЖЕННЯ КОЕФІЦІЄНТА NSFR

Для забезпечення фінансової стабільності банківської системи Національним банком України (НБУ) розроблено систему нормативів оцінки діяльності банків, які поділяються на 3 групи: нормативи капіталу, ліквідності, кредитного ризику та інвестування[1]. З метою підвищення фінансової стійкості банків, постановою Правління НБУ №158 від 20.12.2021р. запроваджено новий норматив ліквідності – коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR)[2].

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) – «норматив ліквідності, який установлює мінімально необхідний рівень стабільного фінансування, достатній для забезпечення фінансування діяльності банку на горизонті один рік» [2].

Норматив NSFR розроблено Базельським комітетом як реакція на кризу 2008 року та є однією з декількох складових Базельської угоди. Коефіцієнт впроваджено більш, ніж у 45 країнах світу, що підтверджує його ефективність як інструменту пруденційного нагляду центральних банків.

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування став обов'язковим до застосування всіма банками 01 квітня 2021р.[3]. Розрахунок даного нормативу має здійснюватися щодавно. Основна функція нормативу NSFR полягає у спонуканні до пошуку довгострокових джерел фінансування діяльності банків.

Норматив NSFR дозволяє банкам збалансувати активи та пасиви за термінами погашення та знизити системний ризик від короткострокового фінансування для загальної стабільності банків. Коефіцієнт NSFR визначає мінімально необхідний рівень ліквідності банку терміном на 1 рік та встановлюється у таких розмірах:

- 80 % – починаючи з 01 квітня 2021 року;
- 90 % – починаючи з 01 жовтня 2021 року;
- 100 % – починаючи з 01 квітня 2022 року[1].

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування NSFR розраховується за формулою (1):

$$NSFR = \frac{ASF}{RSF - НКР} * 100\%, (1)$$

де ASF – обсяг наявного стабільного фінансування; RSF – обсяг необхідного стабільного фінансування; НКР – величина непокритого кредитного ризику[4].

Показник наявного стабільного фінансування (ASF) включає регулятивний капітал банку та зобов'язання банку як за незабезпеченими, так і за забезпеченими операціями із клієнтами, банками та НБУ. В свою чергу, показник необхідного стабільного фінансування (RSF) охоплює активи банку,

позабалансові зобов'язання та операції із похідними фінансовими інструментами.

Перевага застосування даного нормативу полягає в тому, що за його дотримання банки зможуть суттєво знизити залежність від короткострокових кредитів. Негативний вплив значної частки короткострокових інструментів фінансування в загальному обсязі залучених коштів став відчутним для банківської системи у 2014р., коли банки не змогли погасити заборгованість за короткостроковими зобов'язаннями. Враховуючи, що дотримання стандарту NSFR гарантує для банків збільшення довгострокових джерел фінансування, у випадку майбутніх кризових ситуацій банківська система буде більш пристосована до економічних коливань та зможе вчасно погасити короткострокові зобов'язання на вимогу кредиторів.

Роль нормативу NSFR полягає в переорієнтації банківської системи на довгострокові джерела фінансування, що сприятиме стабілізації та підвищенню надійності банків.

Отже, застосування коефіцієнта чистого стабільного фінансування дозволить підвищити ефективність фінансування банківської системи. За його використання сектор побудує міцну структуру фінансування, яка буде не тільки відповідати європейським стандартам, а й стане конкурентною з банківськими системами інших країн.

Контроль за нормативом NSFR гарантуватиме фінансову стійкість та стабільність банків, підвищить рівень довіри населення до банків, дозволить збільшити обсяги фінансування бізнесу через впровадження низько відсоткових програм кредитування, що, як наслідок, вплине на банківську систему та на економіку країни в цілому.

Список використаних джерел

1. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків України: Затв. постановою Правління Національного банку України від 26.09.2001 № 841/6032. Дата оновлення 19.02.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>. (дата звернення: 02.05.2021)
2. Постанова про запровадження коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR). Затверджена наказом Національного банку України від 20.12.2019 № 158. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24122019_158. (дата звернення: 02.05.2021)
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 02.05.2021).
4. Рішення про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR). Затверджена наказом Національного банку України від 24.12.2019 № 1001-рш. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1001500-19#n11>. (дата звернення: 02.05.2021)
5. Явний Л.Я. Економічні нормативи діяльності банків в системі заходів регулятивного впливу Національного банку України. THEU. 2013. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1863/1/Yavnuuy%20L.Y._bszm-52.pdf. (дата звернення: 02.05.2021)

ЗАСТОСУВАННЯ PYTHON ДЛЯ АНАЛІЗУ ТА СКЛАДАННЯ ЗВІТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На сьогоднішній день технічний прогрес зачіпає фактично кожен вид діяльності людини. Щодня нововведення сягають нових величин. Одним з елементів технічного прогресу є автоматизація процесів. Автоматизувати можна будь-який рутинний процес, в якому є якісь закономірності. Головне питання полягає в тому, чи сучасні засоби дозволять виконувати процес швидше у автоматизованій формі ніж вручну, самостійно людиною, тобто багато залежить від розрахункових потужностей машини.

Автоматизація дісталась і сфери аналізу. Зараз все більшої популярності набувають аналітики даних, які виконують свою роботу за допомогою мов програмування. Аналіз даних здійснюється завдяки різним мовам програмування: Python, SQL, R тощо. Мова програмування Python останнім часом все частіше використовується для аналізу даних, як в науці, так і комерційній сфері. Цьому сприяє простота мови, а також велика різноманітність відкритих бібліотек. Стандартна бібліотека Python — збірка модулів, об'єктів, підпрограм для вирішення близьких за тематикою задач засобами мови Python. Проте, для аналізу даних застосовуються переважно наступні бібліотеки:

- Numpy — розширення мови Python, що додає підтримку великих багатовимірних масивів і матриць, разом з великою бібліотекою високорівневих математичних функцій для операцій з цими масивами;
- Pandas — програмна бібліотека, написана для мови програмування Python для маніпулювання даними та їхнього аналізу, пропонує структури даних та операції для маніпулювання чисельними таблицями та часовими рядами.
- Matplotlib — бібліотека на мові програмування Python для візуалізації даних двовимірною 2D графікою (3D графіка також підтримується).
- Seaborn - це бібліотека для створення статистичних графіків на Python. Вона ґрунтується на matplotlib і тісно взаємодіє зі структурами даних pandas.

Бібліотека «pandas» дозволяє читати дані з файлів різних форматів: *.xls, *.xml, *.json, *.csv, *.tsv, *.txt тощо. Інформацію в табличному вигляді дана бібліотека сприймає у вигляді дата-фрейму - таблицки, в якій кожний стовпчик є вектором однакової довжини, значення якого, як правило, присвоюється змінній. Відповідно до документації бібліотеки «pandas» до даних такої змінної можна застосовувати різні методи: перейменування стовпців, фільтрація та агрегація даних, додавання нових елементів, записування даних у файли, різного роду розрахунки.

Варто зазначити, що результат обробки даних можна покласти в окрему змінну і таких змінних може бути не одна. Досить корисна можливість при розрахунку різних коефіцієнтів, наприклад: доходність продажів, доходність активів, коефіцієнт виплати дивідендів, показники рентабельності тощо.

При аналізі показників у динаміці у нагоді стане бібліотека «seaborn». Хоча бібліотека «matplotlib» також дозволяє здійснювати візуалізацію даних, правда в більш простому вигляді, «seaborn» є версією для більш досвідчених користувачів, оскільки вона має більше параметрів для візуалізації показників, правда на їх освоєння піде дещо більше часу. Для демонстрації найбільш простої способу візуалізації в pandas на прикладі з акціями корпорації, візьмемо ціновий інтервал береться з 2012 по 2017 роки (рис. 1):

```
>>> import matplotlib.pyplot as plt
>>> new_sample_df = df.loc['2012-Feb':'2017-Feb', ['Close']]
>>> new_sample_df.plot()
>>> plt.show()
```

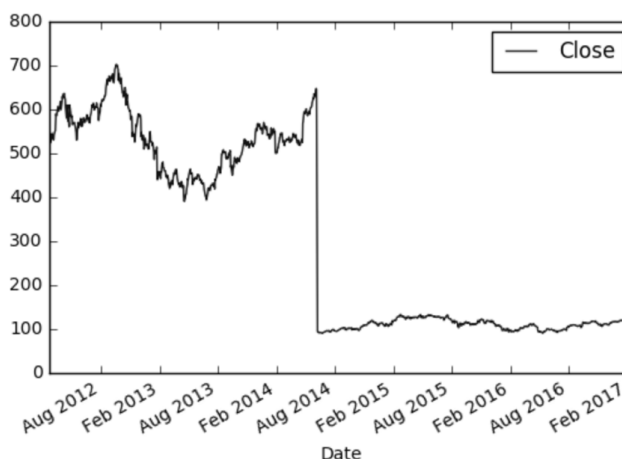

Рисунок 1. Візуалізація даних про вартість акцій корпорації за 2012-2017 роки.

Візуальна інформація краще сприймається і дозволяє швидко і ефективно донести до глядача власні думки та ідеї. Дана бібліотека дозволяє відобразити інформацію у вигляді: гістограм, полігонів часток, теплових карт, графіків, лінійних діаграм, кругових діаграм, бокс-плоти та інші. Також доступне налаштування вище перелічених об'єктів. Вже оброблені об'єкти будуть чудово доповнювати звіти та бути неперевершеними елементами презентацій. Для кращого розуміння можливостей можна ознайомитись із документацією бібліотеки.

При складанні звітності, наприклад для керівництва, Python дозволить позбавитись щоденної рутини в обробці інформації. Якщо потрібна паперова звітність, то завдяки декільком рядкам коду можна обробити текстовий документ, підігнати його до потрібної форми та вносити нові дані лише запускаючи раніше написаний код.

Отже, застосування Python для аналізу даних та складання звітів на підприємстві дозволяє позбавитися від рутинної роботи, тобто зекономити час, що дозволить оперативніше приймати управлінські рішення. Звичайно, дане рішення не позбавлене недоліків, наприклад обробка даних буде відбуватись досить довго при кількості рядків в таблиці більше 1 млрд., і тут вже варто

застосувати SQL, однак Python дозволяє застосовувати SQL-запити всередині себе завдяки певним командам, також потрібен спеціаліст здібний писати такий код, що може збільшити короткострокові витрати, але таке рішення зменшить витрати у перспективі.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Python, веб-ресурс: <https://docs.python.org/3/license.html>
2. Документація про бібліотеку «Pandas», веб-ресурс URL: https://pandas.pydata.org/docs/getting_started/index.html
3. Документація про бібліотеку «Seaborn», веб-ресурс URL: <https://seaborn.pydata.org/>
4. Лобанова Е. Н., Лімітовський М. А., Корпоративний фінансовий менеджмент. 2012. С. 117-127.

УДК657

Шабельник З.В.,

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,*

Науковий керівник – Абесінова О.К. – к.е.н.,

доцент кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ
РОЗРАХУНКІВ З ПРАЦІВНИКАМИ**

Продуктивне та ефективне підприємство завжди має при собі архіважливу складову – змотивованих працівників, які прагнуть виконувати свою роботу якомога краще. Чинник мотивації залежить від багатьох аспектів, проте найвагомішим є заробітна плата. Оплата праці важлива не лише для забезпечення діяльності підприємства, а й для здійснення соціальної та регулюючої функції в державі. Саме тому грамотна побудова розрахунків з працівниками є необхідною умовою для кожної фірми, шлях до якої лежить через аналіз витрат на оплату праці.

Аналіз розрахунків з працівниками виявляється однією з найскладніших ділянок роботи, адже база аналізу громіздка, потребує зосередженості та значних витрат часу. Завдання даного аналізу полягають в оцінці використання фонду оплати праці (далі – ФОП), чинників, що впливають на його формування, розробок планів з оптимізації використання коштів на оплату праці. Окрім цього, метою аналізу витрат на оплату праці є визначення ефективності системи матеріальних заохочень на підприємстві, що має дуже важливе значення для мотивації робітників.

Алгоритм аналізу розрахунків з працівниками має проводитися у такій послідовності: вивчення виконання плану по праці; виявлення динаміки коштів, що спрямовуються на оплату праці; порівняння темпів зростання продуктивності праці з ростом середньої заробітної плати [3].

Також не слід забувати, що необхідною умовою проведення якісного аналізу є наявність достовірної та змістовної інформації. Чітко налагоджений облік з використанням сучасного програмного забезпечення надає змогу формувати якісну фінансову звітність, що задовольняє вимогам до внутрішньої інформації. Зовнішня ж інформація, що буде використовуватися

для оцінки та порівняння, має бути отримана тільки з офіційних надійних джерел, наприклад, з офіційного сайту Державної Служби статистики України. Щодо фінансової звітності, то для аналізу розрахунків з працівниками найзручніше використовувати Баланс, а також Примітки до фінансової звітності, де розкривається інформація про суми та структуру виплат працівникам. Аналіз зазначеної інформації за формами звітності слід проводити, використовуючи методи порівняння, горизонтального й вертикального аналізу, розрахунків коефіцієнтів та факторного аналізу. Доцільно застосовувати порівняння розрахунків з працівниками між звітним та попереднім періодом у сукупності із аналізом змін обсягів виробництва, порівняння ФОП підприємства із компаніями-конкурентами. Також важливим є аналіз факторів, що зумовили зміну ФОП. Не менш наочним є використання коефіцієнтного аналізу. Наприклад, щоб оцінити динаміку зарплати, слід розрахувати коефіцієнт співвідношення темпів приросту (спадання) продуктивності праці в залежності від зміни заробітної плати. Результатом аналізу має слугувати отримання вичерпної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Із викладеного можна зробити висновок, що аналіз розрахунків з працівниками – комплексна та ресурсозатратна, але абсолютно необхідна, процедура. Проте не можна стверджувати, що її неможливо оптимізувати. Багато дослідників та науковців єдині в думці, що найкращим шляхом розвитку аналізу оплати праці є автоматизація цих процедур. Наявні програмні рішення не надають повного бачення картини, а також не мають у собі швидких методів проведення аналізу. Цілком реальним є запровадження продукту, для якого вводяться основні механізми проведення аналізу, після чого користувачу варто тільки ввести або обрати дані, що аналізуються, при необхідності відкоригувати алгоритм розрахунків та зробити аналітичні висновки з отриманої інформації. Подібне програмне забезпечення надало б змогу проводити аналіз на регулярній основі задля своєчасного прийняття управлінських рішень та запобігання неефективному розтрачанню коштів. Окрім цього, це допомогло б скоротити час на механічне проведення аналізу та збільшити точність отримуваних вихідних даних, адже не можна виключати таке явище, як людська похибка.

Таким чином, неможливо заперечувати твердження, що аналіз розрахунків з працівниками є невід’ємною частиною комплексного аналізу господарської діяльності підприємства, яка дозволяє підвищити ефективність праці та оптимізувати витрати підприємства, а також забезпечити управлінців всебічною інформацією стосовно діяльності підприємства. Досягнення зазначеного потребує використання сучасних програмних продуктів, а їхнє вдосконалення сприятиме підвищенню результативності процедур.

Список використаних джерел:

1. Калабухова С.В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія. Київ: КНЕУ, 2019. 431 с.
2. Модернізація аналізу фінансової звітності суб’єктів господарювання в умовах інноваційного розвитку економіки України: монографія / за заг. ред. Л.М. Кіндрацької. Київ: КНЕУ, 2017. 481 с.
3. Рибалко О. М., Крохмаль Н. І. Аналіз витрат на оплату праці на ПАТ «Мотор Січ». Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. 2017. № 4. С. 155-161.

4. Цвігун Н. В. Проблеми й методи удосконалення обліку, аналізу й контролю операцій з оплати праці. Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф (Вінниця, 27 березня 2019 р.). Ч. II. Вінниця: ВРВ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. С. 509-514.

УДК 657

Ярошенко М.О.,
*студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О.К. — к.е.н., доцент
кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу*

АНАЛІЗ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ ОПТИМАЛЬНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

На період сьогодення, коли облік та інформаційні процеси йдуть у ритмі один одного, проведення аналізу господарської діяльності має суттєвий вплив на оцінку діяльності підприємства. Особливо це стосується виробничих запасів, оскільки забезпеченість ними та матеріаловіддача формують безперебійність й ефективність діяльності будь-якої фірми.

Компанія, яка у своїй діяльності займається наданням послуг, також має у своєму складі запаси. Їх використання може ставати як ключовим елементом для підготовки пропозиції послуги, так і другорядним, наприклад, матеріалом для виконання адміністративних потреб. На практиці, досліджуючи діяльність Товариства «Фарлеп-інвест», що відноситься до постачальників послуг, спостерігаємо неможливість забезпечення послуги без використання матеріалів: проводів для створення електромережі, роутерів для подачі, тощо.

Головною метою аналізу виробничих запасів на підприємстві є виявлення їх резервної частини для збільшення обсягу виробництва продукції та підвищення прибутку підприємства через зниження собівартості. Однак таке правило на підприємствах не виробничої діяльності діє трохи інакше, адже у такому випадку важливим стає пошук «золотої середини». Мова йде про встановлення забезпеченості запасами.

Аналіз у цьому разі розбивають на поетапні дії за напрямками його проведення.

Першим етапом є дослідження забезпеченості запасами підприємством. Такий крок проводиться для того, щоб об'єктивно оцінити можливості підприємства та його потребу у запасах, шляхи їх використання та надходження, оперативність та доцільність закупівель.

Другим етапом стає проведення аналізу структури та складу виробничих запасів за допомогою горизонтального й вертикального аналізу та здійснення аналізу внутрішнього руху запасів на підприємстві.

Дослідження цієї ділянки визначає вагому частку у структурі запасів, які запаси використовуються, в якому розмірі та наскільки часто. Надалі здійснюється об'єктивна оцінка раціонального використання запасів. Метою стає визначення беззбиткової точки використання запасів, пошук резервів та підвищення раціональності їх використання. Діагностичний аналіз матеріаломісткості продукції – останній етап дослідження запасів. Тут важливим аспектом стає оцінка

взаємозалежності між використанням запасів та забезпечення послугами клієнтів. Здійснюється вона через факторний аналіз. У табл.1 за даними фінансової звітності наведена оцінка виробничих запасів компанії «Фарлеп-інвест» відповідно до визначених етапів дослідження.

Як видно з табл.1 у структурі виробничих запасів найбільшу частку займають засоби проведеного зв'язку. Товариство не збирається переорієнтовуватись на інші матеріали. Середньорічна вартість у порівнянні із базовим показником впала як і річний її приріст, тому варто оптимізувати закупівлі та вести постійний моніторинг за їх оперативністю. Показники оборотності щороку зростають, тенденція свідчить про зменшення витрат коштів на формування ресурсної бази. Матеріаловіддача та матеріаломісткість гарантують доходність та окупність матеріальних витрат, адже дохід із витрачених коштів перевищує затрати на створення продукції за для його отримання.

Таблиця 1

Поетапний аналіз виробничих запасів ПрАТ «Фарлеп-інвест»

Постійний аналіз виробничих запасів ППТ «Гармон Інвест»					
Аналіз структури та складу виробничих запасів					
Запаси	Серед. вартість у 2020 р., тис.грн	Серед. вартість. у 2019 р., тис. грн	Структура запасів, 2020 р.,%	Структура запасів, 2020 р.,%	Відхил., %
Засоби проведеногозв'язку	1634	1842	46,25%	52,40	+6,15
Дротові матеріали	899	947	25,45%	26,94	+1,50
Доповнюючі деталі	116	91	3,28%	2,59	-0,69
Комплектуючі деталі	882	632	24,96%	17,98	-6,98
Металобрухт для переробки/перепродажу	2	3	0,06%	0,09	+0,03
Всього	3533	3515	100,00%	100,00	-
	Роки				Порівн. 2019 з 2011 рр.
Показник	2011	2013	2016	2019	
Аналіз забезпеченості виробничими запасами					
Середньорічна вартість виробничих запасів тис. грн.	4234	8630	5752	3515	
Річний приріст, %	-	4	-133	-139	-117
Аналіз показників оборотності виробничих запасів					
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	202735	476928	399134	384349	+181614
Чистий дохід, тис.грн	334443	662953	600374	549037	+214594
Коефіцієнт оборотності	47,88	55,26	69,39	109,35	61,46
Аналіз динаміки зміни використання виробничих запасів					
Мат. витрати, тис. грн	19544	16276	9249	8641	-10903
Обсяг реалізованої продукції, тис.од.	9523	10345	15312	12610	+3087
Прибуток від оп. діяльності, тис.грн	131708	186025	201240	164688	+32980
Матеріаловіддача	0,4873	0,6356	1,6555	1,4593	0,9721
Матеріаломісткість	2,0523	1,5733	0,6040	0,6852	-1,3670

Джерело: згруповано за інформацією [2].

Проведене дослідження дало змогу зробити висновки щодо удосконалення аналізу виробничих запасів: по-перше, необхідно, встановити систему постійного

моніторингу за змінами у структурі та застаном закупівель для забезпечення безперервності діяльності; по-друге, з метою системного проведення аналізу важливим є фінансування відділу аналітики; по-третє, для підвищення ефективності аналітичної роботи необхідно постійно стежити за оновленнями системи автоматизації обліково-аналітичних процедур.

Список використаних джерел:

1. *Калабухова С.В., Ямборко Г.А., Кузьмінська О.Е. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. 240 с.*
2. *Кіндрацька Г. І., Загородній А. Г., Кулиняк Ю. І. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Л. : Вид. Львівської політехніки, 2019. 320 с.*
3. *Кобилецький В. Р., Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості. Онлайн-журнал «FinancialAnalysisonline» [Електронний ресурс]. URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov/299-pokaznik-oborotnosti-debitorskoji-zaborgovanosti> (дата звернення: 15.04.2021)*

РОЗДІЛ 8

СТАН І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ АУДИТУ

UDC 657.6

Kravchenko V.V.,

*ATM faculty student, 5th year of studying, spec. 071 «Accounting and Taxation»,
SHEE «KNEU named after Vadym Hetman»,
Scientific supervisor — Slobodianyk Y. B. — Doctor of Economic Sciences,
Professor of the Audit Department*

MODERN INNOVATIVE TECHNOLOGIES FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF CONTROL AND DETECTION OF FRAUDS IN NON- GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS

The peculiarity of Ukrainian non-governmental organizations is the lack of profound control by society and the state. As a result of trust in the sector and lack of national culture for active financial and volunteer participation in the activities of NGOs, there is a favorable environment for criminal actions: bribery and manipulation of tender procedures, misappropriation of property and falsification of documents, incorrect reporting, etc. At the same time, the global trend towards maintaining a good reputation by increasing the transparency of activities determines the urgency of implementing strategies to prevent and detect fraud and provide control mechanisms at the internal level of the organizations.

Fraud has a common basis for all entities. Still, the specifics of a particular sector usually have their impact, so fraud in different entities cannot be considered a similar phenomenon. In particular, the defining feature of the non-governmental sector is its building on trust. According to a study by the Edelman Trust Barometer, for the past ten years, NGOs have been the most trusted, honest, and fair entities [1]. However, because of such public opinion and limited external control NGOs are at high risk of fraud and corruption, which in turn can destabilize not only the organization's reputation among the public and donors but also the image of the sector as a whole.

Anti-fraud work is partly problematic for NGOs, as anti-fraud costs are classified by donors as administrative. Most donor organizations limit the percentage of possible administrative costs, as the primary goal of NGOs is to address a particular social problem [2].

However, low-cost and free digital tools can also be effective for internal control and fraud prevention in NGOs. Let us consider such an important aspect of fraud prevention as forming of a culture of zero tolerance. A culture of zero tolerance for fraud implies non-acceptance of fraud and corruption in all its forms and clear communication of this within the organization and outside (donors, contractors, supporters, etc.). The fight against fraud should be the responsibility of each employee, not just one department, management, accountants, or auditors.

Zero fraud tolerance should be enshrined in the Anti-Fraud Policy, which emphasizes the negative impact of fraud on the organization's goals and mission, as

well as the importance of clear internal anti-fraud systems. Anti-fraud policy should include information on the means of deterring fraud, methods of responding to its occurrence, ways to notify about detected fraud, the procedure for investigating a criminal act, etc. [3]. Depending on the size and capabilities of the organization, either one general Anti-Fraud Policy or a whole package of documents related to the topic can be developed. In particular: Conflict of Interest Policy; Complaints procedure; Fraud Response Plan; Employee Fraud Guide; Fraud Guide for Organization Management; Whistle-blowers protection policy [4, p. 3]. For the Anti-Fraud policy to work effectively, it is necessary to make sure that it does not remain "on paper", employees know the main points of this Policy and have the opportunity to apply it.

We offer to use chat-bots to teach employees the provisions of this Policy. The bot can be created in the internal communication system in the organization (for example, Microsoft) or in case of its absence – in ordinary messengers (for example, Telegram). Also, a separate application can be developed for these needs, but this will require additional resource infusions, which, as noted earlier, are limited. The main purpose of creating such bot is to acquaint employees with new policies, with renewals in existing policies and, of course, to maintain knowledge of procedures throughout the whole working time of the employee at the organization. An additional function of the bot can be regular testing of employee knowledge.

The proposed bot should be constructed in a test system with questions related to various fraud issues disclosed in the above-mentioned Policies ("red flags" of fraud schemes, procedures for detecting signs of fraud, response to conflicts of interest, security guarantees for fraud detectors, etc.) and possible answer options that the user will choose. The advantage of using a bot is the absence of the need to read a large number of different Policies in paper format. It is worth noting that modern technologies are designed to people stay engaged, which is why such chat-bot could help employees to concentrate more easily and learn useful information with fun.

To retain the acquired knowledge, the scheme of operation of the chat-bot should be built with the presence of regular messages with questions from the bot. That is, the initiative to learn and solve tests will not come from the employee (who often has many priorities and accordingly could easily forget about the presence of the bot, no matter how interesting it is to perform the tasks), but from a technological system that reminds of the need to update knowledge.

Audit and control in recent years are moving towards more flexible and digitalized methods of work. It is also advisable for non-governmental organizations to keep up with the times and modernize traditional procedures to increase efficiency and transparency when organizing a system for control and fraud detection.

References:

1. Edelman Trust Barometer 2020 : report. URL: <https://www.edelman.com/sites/g/files/aatuss191/files/2020-01/2020%20Edelman%20Trust%20Barometer%20Global%20Report.pdf>.
2. It's time to talk about fraud in aid agencies. *The Guardian* : website. URL: <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2016/aug/25/fraud-aid-agencies-upset-public>.
3. Top Tips for Dealing with Fraud. *Humentum* : website. URL: <https://www.humentum.org/free-resources/top-tips/tt11-dealing-fraud>.
4. Anti-Fraud and Corruption Policy. *Humentum* : website. URL: https://www.humentum.org/sites/default/files/free_resources/G_Red-Cross-fraud-policy-%282%29.pdf.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах аудит є надійним способом підтвердження даних фінансової звітності, який необхідний як підприємству, так і його акціонерам, постачальникам, кредиторам, інвесторам, і суспільству в цілому, тому питання перспектив розвитку аудиторських послуг в Україні є досить актуальним [1].

Для більшості компаній України фінансова звітність разом із обов'язковим аудиторським висновком має стати надбанням громадськості, через те що постає нова вимога щодо оприлюднення звітності для низки категорій підприємств. Також разом із фінансовою звітністю більшість компаній зобов'язана буде надавати звіт про управління, що відображає стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і фактори невизначеності щодо його діяльності. Отже, за результатами нововведень, ринок має отримати більшу прозорість діяльності бізнесу, що підвищить довіру зарубіжних партнерів та інвесторів до вітчизняних компаній [2].

Для того, щоб аудиторська діяльність успішно розвивалась в Україні, передусім, необхідно вирішити ряд проблем, які пов'язані з професійною діяльністю аудиторів і аудиторських компаній. Необхідно зазначити, що в економічній літературі автори виділяють різні проблемні аспекти з надання аудиторських послуг.

Так Томчук О.В., Здирко Н.Г. визначають низку проблем і недоліків, якими супроводжується розвиток аудиту в Україні, серед яких:

- відсутність чіткого та однозначного термінологічного апарату, який є базою для розуміння сутності аудиту, його місця, завдань і ролі в системі господарського контролю;
- доопрацювання Кодексу професійної етики аудитора, особливо в частині відповідальності аудиторських фірм та аудиторів;
- відсутність чіткої бази регламентування організації та розвитку внутрішнього аудиту будь-якого українського підприємства;
- суперечність положень МСА українським принципам обліку;
- відсутність внутрішніх розробок щодо організації та методики внутрішнього аудиту на підприємстві;
- неефективність діючої нормативно-правової бази в питанні аудиту;
- недосконала система сертифікації;
- недостатній контроль за якістю вітчизняного аудиту [3].

Необхідно зазначити, що з 1 жовтня 2018 року Реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності складається з чотирьох розділів: 1) аудитори; 2) суб'єкти аудиторської діяльності; 3) суб'єкти аудиторської діяльності, які

мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності; 4) суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес [4].

Відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» контроль якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності здійснюється шляхом проведення перевірки якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності щодо дотримання ними міжнародних стандартів аудиту, принципу незалежності, ефективності внутрішньої системи контролю якості аудиторських послуг, дотримання вимог Закону.

Дослідження думок вчених щодо розвитку та реформування аудиторської діяльності в Україні, досить схожі та перекликаються між собою. Вони стосуються безпосередньо здійснення й організації аудиторської діяльності, роботи аудиторів і їхньої взаємодії з клієнтами, ефективного державного регулювання цього виду діяльності, міжнародної комунікації в сфері аудиторської діяльності.

На жаль, темпи розвитку аудиторської діяльності уповільнюються внаслідок, по-перше, недостатньої затребуваності аудиторських послуг бізнес-середовищем, оскільки переважна більшість потенційних замовників не розуміє основного призначення аудиту як одного з головних інститутів зниження ризиків банкрутства. По-друге, ринок аудиторських послуг як за учасниками, так і за видами послуг має недосконалу структуру. По-третє, уразливий попит на аудиторські послуги призводить до конкуренції серед аудиторів і штовхає їх переважно надавати консультаційні послуги, щоб ледве залишитися на плаву.

Розглянувши особливості здійснення та основні тенденції розвитку аудиту в Україні, можна сказати, що нині аудиторська діяльність має ряд суперечностей і проблем. Недосконале регулювання ринку аудиторської діяльності в Україні призвело до проблем із підтвердженням якості та достовірності фінансової звітності. Це підвищує ризики банкрутства підприємств і банків, та знижує рівень довіри до них із боку потенційних інвесторів та населення, а також створює перешкоди у залученні інвестицій у національну економіку в цілому.

Список використаних джерел:

1. Жукова Т.А. Аналіз ринку аудиторських послуг в Україні. Вісник СумДУ. Серія «Економіка», 2019. №2.С. 63-69. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76894> (дата звернення 08.05.2021)
2. Мулик Я.І. Аудиторська діяльність в Україні: сучасний стан, реформування та розвиток. Агросвіт 7, 2020. С. 37-47. URL <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3141&i=5> (дата звернення 07.05.2021)
3. Томчук О.В., Здирко Н.Г. Сучасний стан і тенденції розвитку аудиторської діяльності в Україні. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 4. С. 32-42.
4. Інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2018 році. Аудиторська Палата України. URL: <https://www.apu.com.ua> (дата звернення 09.05.2021).

Данчук Т.В.,
студент ф-ту ЕУ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ВНЗ «Хмельницький національний університет»,
Науковий керівник – Гуменюк А.Ф.,
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Сьогодні через кризу вітчизняної економіки внаслідок пандемії COVID-19 більшість українських компаній опинилися в умовах нестабільності та жорстокої конкуренції. Тому для підприємств є важливим уникнення фінансових прорахунків та використання ефективних вітчизняних методів управління. За таких обставин важливе значення надається аудиту, за допомогою якого компанії можуть оцінити своє становище та отримати консультацію щодо планування подальших дій для ефективної діяльності.

Аудит є обов'язковою складовою ринкової економіки кожної країни. Новітній етап розвитку аудиту в Україні розпочався відносно нещодавно, а саме з 1991 року, після набуття державою незалежності, порівняно новий вид діяльності пройшов складний еволюційний шлях.

На жаль, аудит в Україні не набув значного поширення, однак значний вплив на розвиток аудиту здійснюють глобалізаційні та інтеграційні процеси. Тому в період становлення ринкових відносин необхідно вирішити актуальні проблеми, які перешкоджають успішному розвитку аудиторської діяльності в Україні.

Офіційним регулятором вітчизняного аудиту є Аудиторська палата України, яка створюється і функціонує як незалежний самостійний орган і є юридичною особою, що вирішує важливі питання у сфері методологічного й організаційного управління аудитом в Україні.

Повноваження Аудиторської палати України поширюються на такі важливі сфери аудиторської діяльності:

- підвищення кваліфікації аудиторів;
- сертифікація аудиторів;
- стандартизація аудиторської діяльності (застосування стандартів аудиту і кодекс у професійної етики);
- реєстрація аудиторських фірм та аудиторів – приватних підприємців і ведення реєстру суб'єктів аудиторської діяльності;
- контроль якості аудиторських послуг [3].

Сьогодні аудиторська діяльність має низку проблем, які потребують вирішення, оскільки унеможливлюють успішний розвиток аудиту.

До основних проблем розвитку аудиту, слід віднести:

- проблема сучасного аудитора та довіри до нього. Тобто перед тим як клієнт вирішить надати інформацію аудитору, він повинен бути впевнений, що в аудитора вистачить сил і можливостей зберегти її в конфіденційності;
- брак достатнього досвіду аудиторської діяльності, адже аудит в Україні в порівнянні з іншими країнами зародився досить недавно. Проте на сьогодні ми

спостерігаємо багато міжнародних корпорацій, які бачать велику перспективу на українському ринку та заходять в Україну, представляючи абсолютно нові рішення та шляхи ведення аудиту, якими давно користуються провідні держави;

– недостатню кількість методичних розробок з аудиторського контролю. В Україні в цілому об'єктивно відчувається недостатність вітчизняної спеціальної літератури, а тим більше докладних розробок, посібників з проведення аудиту ефективності, що являє собою певну прогалину у формуванні його методології та вимагає науково обґрунтованих теоретичних розробок у цьому напрямі та їх практичного втілення;

– проблема формування ціни на аудиторські послуги. Єдина система розрахунку вартості послуг аудиторської фірми в Україні тільки розвивається, тому аудитори часто використовують власну систему формування ціни [2].

Низький рівень комп'ютеризації аудиту негативно впливає на його розвиток. Існуючі програми, які могли б виконати технічну роботу та полегшити аудиторську перевірку є недосконалими, а також вимагають великих затрат на їх придбання.

Також вагомою проблемою є суперечність положень Міжнародних стандартів аудиту українським принципам обліку. Т.А Жукова, К.О. Єрмоленко, І.Й Плікус визначають такі шляхи подолання недоліків щодо організації та ведення аудиторської діяльності в Україні та перспективи її розвитку: створення механізму застосування МСА з повними поясненнями та коментарями, щоб не виникало навіть дрібних спірних питань; внесення необхідних змін та доповнень до законодавства, які б унормували взаємовідносини аудитора та замовника; розробка методики аудиторської перевірки фінансової звітності підприємств, у галузевому розрізі (банківська, торгівельна, страхова, хімічна, металургійна, харчова, легка та ін. промисловості) використовуючи узагальнений досвід міжнародних і вітчизняних аудиторських фірм; поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій з міжнародними та європейськими професійними організаціями бухгалтерів, аудиторів; розробка механізму ціноутворення на аудиторські послуги, виходячи з практичного досвіду та вивчення міжнародного досвіду цього питання; підвищення контролю якості надання аудиторських послуг [1].

Вдосконалення комп'ютерних програм для роботи з аудиторською документацією зменшить навантаження для аудиторів та дозволить створити багатофункціональну базу клієнтів.

Список використаних джерел:

1. Жукова Т.А., Єрмоленко К.О., Плікус І.Й. Сучасні проблеми аудиторських послуг в Україні. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. Науковий журнал. № 1. 2020. С. 85-92.
2. Манорик С. Т. Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні / С. Т. Манорик, О. В. Тесак. Облік, аналіз і контроль в системі управління суб'єктами економіки : тези доповідей IV Міжнародної студентської наукової конференції, 18–19 жовтня 2018 року, Львів. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. С. 134–136.
3. Т.А. Калінська «Сучасний стан і проблеми вітчизняного аудиту» // Калінська Т.А. // Науково-виробничий журнал. Електронний ресурс. Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20962/2/DSESES_2017_Dulachyk_O_ISuchasnyi_stan_problemy_81-82.pdf.

Дзерин В.Ф.,
студентка факультету ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборський О.В. — к.е.н.,
доцент, професор кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ НА ТОВ «ПРОФЕСІЙНІ ОБЛІКОВІ СИСТЕМИ»

Власний капітал є основою функціонування будь-якого підприємства, а також базою його створення і розвитку та у процесі функціонування підприємства забезпечує інтереси держави, власників і персоналу.

Кожен з етапів розвитку економічної думки характеризує різні погляди на власний капітал, проте всі вони згодні в єдиному: власний капітал асоціюється зі здатністю приносити дохід, її грошова форма. Характеризуючи власний капітал за складом і структурою, відображаючи порядок розрахунку даної економічної категорії, більшість науковців погоджуються з твердженням, що: «Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань» [6], що наведено в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». [1, с. 166].

Аналіз праць вітчизняних вчених, що присвячені проблемам обліку, формування та використання власного капіталу [2, 4, 5], дає підстави до висновку, що порушені особливості його обліку потребують подальшого вивчення та удосконалення. Зокрема, з прийняттям Законів «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень від 15.10.2017 та «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 змінились вимоги до особливостей формування власного капіталу та відображення його в обліку та фінансовій звітності в напрямку переходу на міжнародні стандарти обліку [4, с. 138].

З огляду на це, було проведено аналіз обліку власного капіталу та оцінку змін, на прикладі ТОВ «Професійні облікові системи» та досліджено ступінь незалежності та впливу його власників на підприємство. Формуючись за рахунок внесків власників та накопиченої сум доходу від діяльності підприємства, важливим показником роботи підприємства є його збереження, коли сума чистих активів підприємства (Активи – Зобов'язання) на кінець періоду перевищує суму чистих активів на початок періоду [3, с. 275].

Виходячи з цього, наведемо розрахунок даних, щодо збереження власного капіталу на ТОВ «Професійні облікові системи» у 2020 році:

Власний капітал на початок року $4\,157,8 - 1\,676,8 = 2\,481,0$ тис. грн.

Власний капітал на кінець року $5\,492,1 - 1\,423,9 = 4\,068,2$ тис. грн.

Нарощення власного капіталу у 2020 році $= 4\,068,2 - 2\,481,0 = 1\,587,2$ тис. грн.

Таким чином, звітні дані ТОВ «Професійні облікові системи» та наведені вище розрахунки щодо власного капіталу дають підстави до висновку, що власний капітал на підприємстві має ознаки не тільки збереження, але й

значного зростання та має вкрай важливе значення як запорука платоспроможності та дієвості результатів діяльності підприємства. А саме, нерозподілений прибуток який становить 99,6% , що є позитивним результатом діяльності підприємства. Крім того, на підприємстві відсутній залучений позиковий капітал, що свідчить про те, що підприємство здійснює господарську діяльність виключно за рахунок власних коштів та є незалежним від зовнішніх інвесторів і кредиторів. Так, за період 2019-2020 рр. спостерігалось таке співвідношення власного капіталу до поточних зобов'язань: 60% до 40% у 2019 році та 74% до 26% у 2020 році.

Обліку власного капіталу на підприємстві відповідно до облікової політики врегульовані у внутрішньому регламенті в частині *організаційної складової*, що забезпечує систему внутрішнього контролю, а також *методичної складової*, що відповідає за склад нормативного забезпечення та врахована в номенклатурі субрахунків та аналітичних рахунків з обліку власного капіталу. В свою чергу, система коефіцієнтів, а саме, коефіцієнт захисту власного капіталу, коефіцієнт захисту статутного капіталу, приріст власного капіталу, коефіцієнт оборотності власного капіталу, середньорічна вартість власного капіталу, рентабельність власного капіталу, дозволяє контролювати стан та динаміку власного капіталу.

Зважаючи на досліджене можемо констатувати, що у структурі власного капіталу основну частку складає нерозподілений прибуток як результат діяльності, а зареєстрований (пайовий) капітал є символічним та відіграв функцію необхідну для реєстрації підприємства та визначення частки засновників, сума резервного капіталу незначна та незмінна протягом всього досліджуваного періоду. На основі виявленого пропонуємо доповнити розділ наказу про облікову політику власного капіталу, що дозволить збільшити статутний капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку, нарощення резервного капіталу та реінвестування нерозподіленого прибутку, що забезпечать виконання основних функцій статутного капіталу, дадуть можливість накопичити резерв для покриття збитків в непередбачуваних ситуаціях, а також спрямування коштів на розвиток та розширення сфери діяльності.

Список використаних джерел:

1. Арєф'єва О. В., Мяких І.М., Росумака Т.Г. Власний капітал підприємства та проблеми його формування. *Інтелект-XXI*. 2016. № 6. С. 161-169.
2. Бровко Д.Д., Пасс І.Д. Особливості формування власного капіталу ТОВ «ПЗТО». *Науковий і інноваційний потенціал презентацій*. 2018. Том 3. С. 115-117.
3. Давидюк Т.В., Манойленко О.В., Ломаченко Т.І., Резніченко А.В. *Бухгалтерський облік. Навч. посібник*. Харків, 2016. 392 с.
4. Іщенко Я.П. Формування та облік власного капіталу в товариствах з обмеженою відповідальністю: стан нормативно-правового врегулювання. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. №1. С.136-146.
5. Коваль Л.В., Арсенюк А.В. Вплив облікової інформації щодо власного капіталу на прийняття управлінських рішень. *Ефективна економіка*. 2017. № 6. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_6_14.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07.02.2013 р. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

У діяльності будь-якого підприємства суттєве місце займають різноманітні розрахунки. Саме тому керівникові надзвичайно важливо бути впевненим у достовірності і правильності всіх проведених операцій. Для того, щоб в цьому переконуватись підприємства залучають до перевірки професійних аудиторів.

Метою аудиту розрахунків з покупцями і замовниками є формування незалежної думки про вірність та об'єктивність інформації, відображеної у фінансової звітності в розрізі дебіторської заборгованості та її підтвердження або не підтвердження. Потрібно, щоб вся інформація про ведення готівкових і безготівкових розрахунків фіксувалась чітко і безпомилково, а також була актуальною.

Базові питання, які перевіряються спеціалістом під час аудиту розрахунків з покупцями та замовниками є:

1. відповідність виникнення дебіторської заборгованості згідно з чинним законодавством;
2. перевірка вчасності строків погашення заборгованості;
3. аналіз доцільності та своєчасності заходів, вжитих підприємством щодо ліквідації обставин, які спричинили прострочену заборгованість;
4. перевірка правильності оформлення первинних документів при розрахунках з покупцями і замовниками;
5. перевірка достовірності і правдивості представлення в обліку розрахунків з покупцями та замовниками;
6. визначення необхідності та правильності формування та використання резерву сумнівних боргів, якщо він сформований на підприємстві;
7. оцінка та надання рекомендацій щодо поліпшення стану синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками, якості відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку облікових регістрах та звітності.

Під час аудиту професійним бухгалтером досліджуються первинна документація, яка пов'язана з даним аспектом, наявність вищевказаних порушень. До неї входять наступні документи: наказ про облікову політику, первинні документи з обліку відвантаження товарів покупцями і замовниками, та інші первинні документи, облікові регістри, які використовуються для відображення операцій з обліку заборгованості покупців і замовників, аудиторські висновки та інші документи, які узагальнюють результати контролю, звітність підприємства. Аудиторська перевірка включає в себе декілька етапів, що мають на меті різні цілі, методичку, а також досліджує різні необхідні документи.

В результаті аудиту професійним бухгалтером можуть надаватись рекомендації, як було сказано вище, при виявленні порушень такі як наступні:

1. розширити класифікацію дебіторської заборгованості в обліковій політиці, адже на даний момент її опис відображається лише в загальних рисах;
2. ввести періодичний аналіз наявної кредиторської та дебіторської заборгованості;
3. налагодити систему контролю щодо організації діяльності на підприємстві, а також в розрізі розрахунків з покупцями і замовниками;
4. налаштувати максимально можливу автоматизацію всіх процесів документування.

Актуальною сучасною проблемою є вчасна та правильна перевірка дебіторської заборгованості. Для забезпечення цього необхідно чітко розроблювати план аудиту, мати на меті чітко встановлені завдання та визначену методологію проведення. Аудитор повинен бути впевнений в тому, що вся отримана ним інформація є коректно відображеною та сформованою відповідно до чинного законодавства. Головним та важливим елементом проведення аудиту є опитування, воно проводиться для визначення якості проведення перевірок, очікуваних ризиків і результатів. Також завдяки ним стає можливим визначити аспекти, на які потрібно звернути найбільше уваги, і розробити найбільш оптимальну програму перевірки розрахунків з покупцями і замовниками. Аудитор повинен проводити певні організаційні процедури на кожному етапі аудиту, наприклад: порівняння залишку, зазначеного у Головній книзі, з залишками в облікових регістрах, перевірка наявності актів звірки (їх правильність) і результатів інвентаризації розрахунків, а також на загальному рівні перевірка правильності відображення операцій у фінансовій звітності.

Найважливішим на підприємстві є, на мою думку, саме аудит розрахунків з покупцями і замовниками, адже саме вони є джерелом надходження готівкових і безготівкових коштів. Потрібно чітко і безпомилково вести облік дебіторської заборгованості, адже від цього прямо залежить основна мета діяльності підприємства – отримання прибутку. Базуючись на наданому аудиторському висновку, керівництво і менеджери можуть внести виправлення в обліковій політиці і в методиці досягнення стратегічних цілей організації.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» затверджений постановою Верховної Ради України від 01 жовтня 2018 року. Дата оновлення: 01.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
2. НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» : затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1998 р. №1706. Дата оновлення 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
3. Макаренко А. П., Кучкіна Д. Д. Удосконалення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 2. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1∓z=6995∓i=4>.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» затверджений постановою Верховної Ради України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

Дідківська А.В.
*студентка ф-ту фінансів, 3 курсу,
спец 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — Бондар Т.А — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ АУДИТУ

Не зважаючи на розробку низки теоретичних і практичних положень щодо організації і методики здійснення аудиту, в Україні недостатньо уваги приділяється аудиторським послугам. В умовах суцільної інформаційної глобалізації ростуть вимоги до інформаційних ресурсів підприємств, що призводить до активної позиції підприємств стосовно співпраці з аудиторськими фірмами, а, отже, змінюють попит та значення на аудиторські послуги [1, с. 10].

Особливості та тенденції здійснення аудиту та надання аудиторських послуг можна визначити через аналіз основних параметрів розвитку ринку аудиту в Україні.

Усього в Україні станом на 31.12.2018 р. зареєстровано загалом 2725 аудиторів, що у порівнянні з 2015 роком більше на 50 , а вже у 2019 році загальна кількість зареєстрованих аудиторів зменшилась до 2070 [2, с. 3].

Якщо здійснювати порівняльну характеристику аудиторського ринку за загальною кількістю суб'єктів аудиторської діяльності (САД) та загальним обсягом наданих послуг протягом 2015-2019 років, то спостерігається поступове зменшення кількості САД, якщо станом на 2015 рік їх кількість становила 1071, то у 2019 році кількість зменшилась до 900 [2, с. 8]. Разом з тим, загальний обсяг наданих послуг САД протягом 2015-2019 рр. не зважаючи на, зменшення самої кількості суб'єктів аудиторської діяльності виріс. Якщо у 2015 році послуг було надано на загальну суму 1 761 202,60 тис. грн, то у 2019 році на суму 2 870 887,10 тис. грн [2, с. 10]. Протягом вказаного періоду спостерігається стійка тенденція до збільшення доходу суб'єктів аудиторської діяльності, незважаючи на те, що їх кількість постійно зменшується.

Упродовж 2015 – 2019 років з урахуванням зменшення кількості суб'єктів аудиторської діяльності, збільшився щорічний середній дохід на одного суб'єкта аудиторської діяльності [2].

Загалом надані суб'єктами аудиторської діяльності у 2019 році аудиторські послуги розподіляються по Україні досить нерівномірно.

Структура розподілу замовлень за видами аудиторських послуг у 2018 році така:

- завдання з надання впевненості – 1 515 440,7 тис. грн. (53%);
- супутні послуги – 309 806,7 тис. грн. (11%);
- інші професійні послуги – 1 045 639,7 тис. грн. (36%).

За результатами аналізу розвитку аудиту, можна виділити низку проблем на сучасному етапі. До основних проблем здійснення аудиторських послуг можна віднести: недосконалість методичних та теоретичних розробок з аудиторського контролю; недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів; відсутність чіткого механізму формування ціни аудиторських послуг; недосконалі законодавча база і досвід судового розгляду позовів щодо аудиторів (аудиторських фірм), немає методики оцінки розмірів збитку користувачів від не якісного аудиту; відсутність розробленого економічного механізму щодо регулювання аудиту, який включає в себе великі штрафні санкції за неякісні аудиторські перевірки, страхування аудиторської відповідальності (страхові фірми не здатні і не підготовлені до масового страхування аудиторської відповідальності), розвиток цивілізованої конкуренції на ринку аудиторських послуг тощо [2, с. 12].

Також окремо можна виділити проблеми здійснення аудиту в Україні: значний негативний вплив "тіньового" бізнесу; недостатній досвід аудиторської діяльності порівняно з іншими європейськими країнами; недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів, що зумовлено передусім невідповідністю підготовки українських бухгалтерів та аудиторів сучасним вимогам практики; недосконалість та непостійність законодавчої бази з питань регулювання аудиторської діяльності [3, с. 3].

Всі ці проблеми негативно позначається на рівні довіри учасників бізнес середовища до вітчизняного аудиторського ринку та вітчизняних аудиторських фірм (аудиторів) зокрема.

Результати аналізу тенденцій ринку аудиторських послуг в Україні протягом періоду 2015-2019 рр. демонструють істотну диференціацію кількості суб'єктів аудиторської діяльності та вартості наданих ними послуг. Зокрема спостерігається ситуація зменшення кількості САД, але збільшення вартості послуг. Також аналіз свідчить про виявлення суттєвих проблем здійснення аудиторських послуг. Тому, враховуючи вищевикладене, необхідно впроваджувати заходи, що сприятимуть подальшому розвитку та реформуванню аудиторської діяльності в Україні.

Список використаних джерел:

1. Аньотук О.Р. *Методологія та організація процесу виконання аудиторських послуг. Автореферат Житомирського державного технологічного університету* <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7516/Antonyuk.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 03.05.2021).
2. Інформація про стан аудиторської діяльності України у 2019 році Журнал «Бізнесінформ» <https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2019/06/Інформація-про-стан-аудиторської-діяльності-за-2019-рік.pdf> (дата звернення 28.04.2021)
3. Мулик Я. І. *Аудиторська діяльність в Україні: сучасний стан, реформування та розвиток* Журнал *Агросвіт* №7 <http://repository.vsau.org/getfile.php/24738.pdf> (дата звернення 30.04.2020).

Дубовик М.Ф.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Мариніч І.О. — к.е.н., доцент кафедри аудиту

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Найскладнішою частиною аудиторської перевірки, водночас, і найважливішою є аудит виробничої діяльності підприємства. Основна проблема полягає у тому, що методичні засади аудиту витрат підприємств є недосконалими, проте саме вони складають найбільшу питому вагу будь-яких перевірок різних суб'єктів господарювання. На сьогодні, аудиторські фірми у роботі користуються власними розробленими стратегіями та планами, але мало хто у поєднанні із власними здобутками, при їх розробці використовує досвід колег. Це збільшує терміни перевірки, знижує якість та результативність перевірки.

Питанням теорії й практики методологічного забезпечення аудиту загальновиробничих витрат присвятили праці багато зарубіжних та вітчизняних вчених, наприклад, такі, як: М.І. Бондар, Б.І. Валуєв, Г.Г. Кірейцев, Л.М. Крамаровський, М.В. Кужельний, А.М. Кузьмінський, В.Ф. Максимова, М. Мескон, М.В. Мурашко, В.П. Пантелєєв, О.А. Петрик, Ч. Хорнгрен.

Метою аудиту витрат є перевірка обґрунтованості формування і правильності обліку витрат виробництва, від яких у кінцевому підсумку залежить рівень достовірності фінансового результату від реалізації виробленої продукції [1, с. 220].

Аудит загальновиробничих витрат передбачає розробку методичної моделі аудиту. Варто зазначити, що при проведенні даної процедури доцільно використовувати не тільки нормативно-законодавче забезпечення, а також внутрішні організаційні документи, оскільки даний об'єкт обліку є специфічним та потребує особливої уваги зосередженої на особливості розподілу таких витрат на конкретному підприємстві [2]. Процес перевірки загальновиробничих витрат можна умовно поділити на такі етапи, як: перевірка первинних документів (за елементами формування витрат); база нормування; зіставлення зведених документів (за елементами формування витрат); розрахунок розподілу витрат за об'єктами обліку та калькулювання; аудит реєстрів бухгалтерського обліку. Крім того, вважаємо за потрібне зазначити, що аудит даного об'єкту обліку варто розпочати з перевірки кошторисів витрат, при цьому варто їх порівнювати із затвердженими кошторисами по окремих статтях та в цілому. При дослідженні загальновиробничих витрат потрібно враховувати момент, що нераціональна економія коштів по окремих статтях при невиконанні планів є негативним заходом для організації роботи окремих підрозділів підприємства і може приносити збитки на інших дільницях.

Аудиторам необхідно звертати увагу на систему документування та обліку загальновиробничих витрат, робити періодичну перевірку законності та

доцільності складання господарських операцій на основі первинних документів, контролювати достовірність відображення записів в облікових регістрах [3]. Управління такими витратами доцільно здійснювати за допомогою методів, які відповідають вимогам і специфіці окремих виробництв, звертати особливу увагу на складання достовірних калькуляцій собівартості продукції і організації дієвого контролю за зниженням витрат виробництва.

Загалом проведення аудиту загальновиробничих витрат включає оцінку ефективності внутрішньогосподарського контролю, отримання аудиторських свідчень, перевірка достовірності обліку та звітності щодо загальновиробничих витрат, документальне узагальнення результатів аудиторської перевірки, розробка рекомендацій щодо усунення виявлених недоліків та порушень.

Кожен аудитор має пам'ятати про випадки «перекручення» звітності регулюванням витрат в окремих статтях кошторису. Такі порушення можна виявити порівнявши суми, які вказані у звітах, з розміром витрат вказаним в аналітичних регістрах обліку. При цьому варто звернути особливу увагу на правильність їх віднесення по первинних документах на окремі статті витрат. Також потрібно перевірити правильність розподілу загальновиробничих витрат та їх перенесенню з рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» на рахунки 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізованої продукції».

Отже, можна зробити висновок, що організація аудиту загальновиробничих витрат передбачає аналіз відповідності інформації, яка відображена у фінансовій звітності в усіх її суттєвих аспектах та отримання висновків щодо її відповідності нормативним документам, які регламентують облік загальновиробничих витрат та їх відображення у фінансовій звітності.

Продуктивне функціонування підприємства тісно пов'язане з системою контролю за витратами, у тому числі і загальновиробничими. Систематичний і всеосяжний контроль сприяє забезпеченню обґрунтованості, своєчасності проведення цих операцій. Одним із основних елементів проведення такого контролю є аудит, що дозволяє вчасно виявити певні порушення та недоліки і, відповідно, розробити рекомендаційні заходи для їх усунення.

Список використаних джерел:

1. Петрик О.А., Савченко В.Я., Свідерський Д.Є. *Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: Навч. посіб. / За заг. Ред. О.А.Петрик. – К.: КНЕУ, 2008. – 472с.*
2. Кулинич М.Б., Сорока С.В. *Особливості інформаційного забезпечення системи управління витратами підприємства. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2015. № 41. С. 98-103. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 27.04.2021).*
3. Котляров М. Д. *Концептуальні основи управління витратами суб'єктів господарювання в умовах удосконалення ринкових відносин. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 9. С.43- 47.*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПЕРСОНАЛОМ ПРИ ВИКОРИСТАННІ БЕЗТАРИФНОЇ СИСТЕМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Заробітна плата для підприємства завжди виступає однією із статей витрат та інструментом заохочення працівників до продуктивної діяльності одночасно. Для найманих працівників вона, в першу чергу – основне джерело доходу [1, с. 205]. З моменту переходу України до ринкової економіки питання щодо оплати праці завжди було оповито низкою проблемних аспектів. Приводами для їх виникнення передусім слугує нестабільна політично-економічна та соціальна ситуація – кризи, інфляція, порушення господарських зв'язків, війна, пандемія. Все це стає на перешкоді діяльності підприємств, настільки, що вони не завжди мають можливість виплачувати гарантовану тарифною системою заробітну плату. На сьогодні найбільш поширеною системою оплати праці на вітчизняних підприємствах є саме тарифна система. Варто зазначити, що вона зазвичай відіграє важливу роль не тільки щодо організації матеріального стимулювання працівників, а й щодо диференціації оплати в залежності від умов та складності праці, галузі виробництва, результатів діяльності. Основні показники тарифної системи визначаються та затверджуються державними органами, також на них впливають галузеві чи територіальні угоди. Така регламентація заздалегідь позбавляє підприємство можливості самостійно приймати рішення щодо внутрішньої організації та розподілу заробітної плати. Але сучасні суб'єкти господарювання мають можливість на свій розсуд впроваджувати в своїй діяльності більш досконалі системи оплати праці, однією з яких є безтарифна система.

Безтарифна система оплати праці базується на узгодженні рівня заробітної плати працівника з кількісними та якісними параметрами його трудового внеску без використання традиційного підходу до побудови тарифних умов праці.

До характерних ознак такої системи відносять:

1. Працівники всіх рівнів знаходяться у рівних умовах, зокрема скасовуються тарифні ставки та посадові оклади;
2. Затверджується єдиний для підприємства мінімум оплати праці за виконання найпростішої роботи (не нижче мінімальної заробітної плати затвердженої чинним законодавством);
3. Розроблюється та впроваджується шкала для співвідношення оплати з працею різної складності [2, с. 554].

Визначення кваліфікаційного рівня передбачає його розрахунок як частки від розподілу заробітної плати працівника за минулий період на сформований на підприємстві мінімальний рівень заробітної плати за той самий період. Виходячи з кваліфікаційного рівня і кваліфікаційних вимог до різних професій працюючих об'єднують в групи. Працівник має змогу підвищувати свій

кваліфікаційний рівень протягом всього свого трудового шляху. Коефіцієнт трудової участі встановлюється для всіх працівників підприємства на рівних умовах, і затверджується трудовим колективом підприємства. Його розмір визначається періодично за рішенням трудового колективу (раз на місяць, квартал, тиждень, тощо) [3, с. 175].

Дана система відкидає принцип зрівняння в оплаті, що присутнє тарифній системі, та змінює пропорції розподілу фонду оплати праці персоналу одного рівня кваліфікації, відштовхуючись від їх фактично виконаної праці. Що, в свою чергу, забезпечує досягнення соціальної справедливості в розподілі прибутку підприємства між працівниками. Розуміння працівником прямої залежності заробітку від отриманих ним результатів – це основна перевага безтарифної системи. Саме такий підхід найкраще стимулює персонал підвищувати продуктивність своєї праці.

Проте, існує й інша точка зору. Кількість виконаної праці, не завжди свідчить про високий рівень її якості. Бажання працівника максимізувати свій заробіток може призвести до несумлінного та неякісного виконання обов'язків, браку продукції, помилок, тощо. Також варто зазначити: основною рисою цієї системи є те, що розмір заробітної плати працівнику заздалегідь невідомий. Що для певних працівників є негативним фактор, який ставить перед ними певну невизначеність.

В прогресивному та схильному до непередбачуваних змін суспільстві та ринковому середовищі все частіше на вітчизняних підприємствах з'являється необхідність в удосконаленні системи оплати праці. Реформування системи оплати праці на підприємстві може спровокувати зацікавленість працівників в ефективності та продуктивності праці. Зважаючи на те, що витрати по оплаті праці займають вагомую частину в складі витрат підприємства, аудит розрахунків з оплати праці займає об'ємну частину аудиторської перевірки, ця ділянка обліку є досить специфічною та вимагає від аудиторів особливої уваги і зосередженості [4, с. 10].

Отже, вибрана система оплати впливає на проведення аудиту та потребує ґрунтовного дослідження в сучасних умовах. Розробка такої системи оплати праці на підприємстві є дуже трудомісткою і відповідальною, але при її впровадженні вона дозволяє значно підвищити мотивацію, продуктивність праці та ефективність роботи в цілому.

Список використаних джерел:

1. Назарова Г. В., *Економіка праці : навч. посібник / за заг. ред. Г. В. Назарової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с.*
2. Колот А. М., Грішнова О.А., Герасименко О.О. та ін., *Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / за наук. ред. д-ра екон наук, проф. А.М. Колота. Київ. : КНЕУ, 2009. 711 с.*
3. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. та ін., *Фінансовий облік: підручник - 4-те вид., доповн. та переробл. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.*
4. Жогова О.Б. *Аудит розрахунків з оплати праці. Незалежний аудитор. 2013. № 7 (18). С. 10-15.*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

Економічні обставини, які виникли в останні роки, вимагають подальшого поглибленого дослідження аудиту процесу реалізації продукції, що дозволить забезпечити ефективне функціонування підприємств в сучасних реаліях. Метою даної роботи є наукове обґрунтування теоретичних аспектів аудиту процесу реалізації продукції, а також надання практичних рекомендацій.

Аудит процесу реалізації продукції – це сукупність дій, що проводяться в процесі аудиторської перевірки згідно виробленого та затвердженого плану для досягнення поставленої мети шляхом отримання суттєвих доказів та їх аналітичного оцінювання у вирішенні поставлених задач [1].

Основними завданнями аудиту процесу реалізації можна вважати наступні:

- дотримання договірних зобов'язань щодо реалізації продукції;
- правильність визначення сум щодо собівартості виробленої та реалізованої продукції;
- правильність визначення фінансових результатів за видами діяльності;
- обґрунтованість встановлення якості реалізованої продукції, втрати на стадії збуту та відповідальних за це осіб;
- дотримання порядку відображення в податковому обліку сум, які включаються до складу податкових доходів та витрат;
- своєчасність і правильність оформлення процесу реалізації первинною документацією;
- правильність визначення обсягів реалізованої продукції (робіт, послуг) за безготівковими розрахунками, готівку.

Аудиторською перевіркою вважають певний порядок дій збору, оцінки та аналізу аудиторських доказів, що стосуються фінансового стану, результатів діяльності, питань щодо достовірності звітності. Таким чином великого значення набуває послідовність етапів перевірки, де кожен з них є окремою стадією процесу проведення аудиту, яка включає комплекс послідовних взаємопов'язаних аудиторських процедур, розрахованих на певний проміжок часу [2].

При застосуванні методів системно-орієнтованого аудиту операцій з продажу продукції, складання напрямів стратегічного розвитку доцільним є проведення на підприємстві аудиторської перевірки за такими етапами [3]:

1) Підготовка та планування аудиту:

– попередній аналітичний огляд операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг, а також діагностика управлінських систем сільськогосподарського підприємства;

- розробка загальної стратегії перевірки, складання загального плану і програми аудиту за виділеними операціями;

- оцінка ризику неефективності аудиту, встановлення границь суттєвості.

2) Перевірка системи обліку та внутрішнього контролю:

- вивчення елементів системи внутрішнього аудиту операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг підприємства, інформаційних систем, моніторингу засобів контролю;

- оцінка ризиків контролю в управлінні продажами сільськогосподарської продукції, виконаних робіт та наданих послуг, а також визначення «точок контролю»;

- тестування «точок контролю»;

- складання скоректованих програм аудиту за операціями.

3) Збирання аудиторських доказів і документування аудиту;

- визначення способів вибіркової перевірки;

- тестування та перевірка господарських операцій щодо відповідності сутності;

- проведення аналітичних процедур;

- тестування та перевірка окремих сальдо рахунків;

- використання роботи експертів і третіх осіб;

- складання робочих документів.

4) Заключний етап аудиторської перевірки:

- систематизація, узагальнення, аналітична оцінка результатів аудиторської перевірки;

- підготовка звіту за результатами аудиту, подання пропозицій керівництву підприємства;

- складання аудиторського висновку.

Наведені етапи можна коригувати та розширювати в залежності від особливостей діяльності підприємства, мети аудиту та реальних обставин. Також, після визначення складу етапів, на кожному з них можуть бути застосовані загальні та специфічні методичні прийоми перевірки, які встановлюються також згідно з специфікою діяльності конкретного підприємства.

Список використаних джерел:

1. Москалюк Г.О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрямки удосконалення і розвитку. *Ефективна економіка*. 2013. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_3_50 (дата звернення 01.05.2021)

2. Авдюшко В.С., Мухін К.П. Заборгованість сільськогосподарських підприємств: причини виникнення та шляхи вирішення проблеми. *Економіка, фінанси, право*. 2015. С. 18–19.

3. Куслії І. П. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку в Україні / Юність науки – 2016: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених. 18-19 травня 2016 р. Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2016. Ч.3. 212 с.

Павлик Д.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ісай О.В. — к.е.н.,
професор кафедри аудиту

АУДИТ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Для того, щоб задовільнити загальні потреби зацікавлених користувачів в бухгалтерському обліку формуються дані про фінансовий стан організації, фінансові результати її діяльності та зміни в її фінансовому положенні.

Зазначені відомості дозволяють керівництву підприємства приймати ефективні управлінські рішення, діловим партнерам – рішення про співпрацю, податковим органам – упевнитися в правильності вирахування і сплати податкових платежів.

Суттєвого підвищення впевненості в правильності формування та достовірності кінцевого фінансового результату господарської діяльності організації і фінансової звітності сприяє проведення аудиторської перевірки даного сегмента обліку.

При проведенні аудиту фінансових результатів виділяють ряд характерних особливостей. У якості першої особливості можна відзначити складність даної ділянки аудиту. Аудит фінансових результатів проводиться перед аудиторською перевіркою фінансової звітності організації, на його завершальному етапі.

Він нерозривно пов'язаний і спирається на такі напрямлення аудиту як аудит операцій з основними засобами, аудит операцій з нематеріальними активами, аудит розрахунків з персоналом з оплати праці, аудит розрахунків із постачальниками та підрядниками, аудит обліку розрахунків із іншими дебіторами і кредиторами, аудит розрахунків із бюджетом з податків і зборів, аудит випуску, відвантаження і продажу продукції (робіт, послуг), і спирається на результати їх перевірки [1].

Другою, не менш важливою особливістю аудиторської перевірки формування фінансових результатів і розподілу прибутку комерційної організації являється її суттєва відмінність від перевірки балансових статей активів і зобов'язань організації.

Третьою особливістю є високий рівень аудиторського ризику, характерний для зазначеного розділу аудиту. Це пов'язують з застосуванням в якості базових показників при розрахунку рівня суттєвості показників прибутку і показників, на базі яких ведеться розрахунок фінансових результатів (витрати організації, валовий обсяг продажів). Нерозподілений прибуток є частиною власного капіталу організації, який також використовують в якості базового при розрахунку рівня суттєвості.

Слід зазначити, що аудит фінансових результатів і розподілу прибутку може проводитися в рамках ініціативного або обов'язкового аудиту, а також при наданні супутніх послуг аудиту (оглядова перевірка, узгоджені процедури, компіляція). При цьому мета аудиту може суттєво відрізнятись. Так при

проведенні обов'язкового, або ініціативного аудиту, мета аудиту фінансових результатів та розподілу прибутку – формування обґрунтованої думки щодо достовірності та повноти інформації про фінансові результати, відображених в фінансовій звітності підприємства і поясненнях до неї [2]. Це необхідно для формування думки про достовірність фінансової звітності в цілому на завершальних етапах перевірки. Основні завдання, які вирішуються в ході аудиту фінансових результатів та розподілу прибутку, спрямовані на підтвердження передумов підготовки фінансової звітності, закріплених в Міжнародному стандарті аудиту 500 «Аудиторські докази».

Крім обов'язкового використання в ході постановки задач при аудиті фінансових результатів в розрізі основних передумов підготовки фінансової звітності, слід враховувати і методику формування фінансових результатів, яка чітко простежується в Звіті про фінансові результати.

В розрізі основних стадій формування фінансового результату аудитор повинен вирішити такі завдання [2]:

1. Встановити правильність формування та відображення валового прибутку, на основі результатів аудиту витрат на виробництво продукції, робіт, послуг та аудиту процесу реалізації.
2. Перевірити правильність формування та відображення прибутку (збитку) від продажу, на основі результатів аудиту комерційних і управлінських витрат.
3. Перевірити правильність обліку інших доходів і витрат.
4. Оцінити ведення обліку доходів і витрат та правильність формування бази для податку на прибуток.
5. Перевірити правильність оподаткування прибутку і розрахунку податку на прибуток.
6. Встановити правильність формування чистого прибутку (збитку) звітного періоду.
7. З'ясувати правомірність поточного використання прибутку, його розподілу і перевірити прибуток, що залишається в розпорядженні організації, фондів і резервів.
8. Перевірити і підтвердити достовірність звітності про фінансові результати.

Таким чином, аудиторська перевірка формування фінансових результатів спрямована на виявлення недоліків і помилок, допущених організаціями в ході ведення своєї діяльності. Вона дозволяє аудитору виявити ризики спотворення відповідної інформації у фінансовій звітності, а також вказати керівництву організації на можливі резерви підвищення ефективності діяльності і недоліки в системі внутрішнього контролю.

Список використаних джерел:

1. Колісник Г. М., Слюсаренко В. Є. Аудит: навч. посіб. Ужгород: УНУ, 2016. 102 с.
2. Гордієнко Н. І. Аудит: методика і організація: навч. посіб. Харків: ХНУМГ, 2017. 157 с.

Палій М.О., Крайник В.Г.
студенти ф-ту обліку та фінансів, 1 курсу СВО Магістр,
спец.071 «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія,
Науковий керівник — Пономаренко О.Г. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ АУДИТОРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Аудит достовірності й повноти облікового відображення розрахунків з оплати праці, зазвичай, становить значну частину аудиторської перевірки зобов'язань, адже це досить специфічна ділянка обліку, для вивчення якої необхідно залучати кваліфікованих працівників, предметна область дослідження яких межує з діяльністю кадрової та юридичної служб підприємства.

Об'єктом аудиту можна виділити кадровий облік персоналу підприємства та бухгалтерські розрахунки з ним, саме на підставі їх аналізу можна розрахувати показники ефективності використання персоналу, фонду оплати праці, результативності та інші.

Метою проведення аудиту розрахунків з оплати праці – є встановлення факту дотримання підприємством чинного законодавства (КУ, ПКУ, КЗпП та інші) з оплати праці, а також правильного відображення фактів господарського життя підприємства через операції в обліку.

Тож для досягнення даної мети основними завданнями аудиторського дослідження можна виділити такі, як: перегляд та оцінка діючої на підприємстві системи розрахунків з персоналом та її ефективності; перевірка правильності документального оформлення розрахунків із заробітної плати; перевірка дотримання затверджених штатним розписом посадових окладів персоналу підприємства; перевірка своєчасності індексації окладів з урахуванням зростання цін в умовах інфляції; перевірка правильності виплати премій працівникам підприємства; перевірка правильності нарахування допомоги з тимчасової непрацездатності; перевірка правильності розрахунку щорічних, додаткових відпусток, компенсацій за невикористану відпустку; перевірка правильності обліку і розрахунків по депонованій заробітній платі; перевірка дотримання встановлених термінів розрахунків з персоналом підприємства по оплаті праці; перевірка правильності та своєчасності нарахування, утримання і перерахування із заробітної плати податків, зборів та обов'язкових платежів; оцінка стану і перевірка правильності розрахунків за даними синтетичного та аналітичного обліку операцій з оплати праці.

Документальні джерела проведення аудиторського дослідження обраного об'єкта можна структурувати у три групи [1]: загально-організаційні документи; кадрові документи; бухгалтерські документи. Об'єктами аудиту розрахунків з оплати праці є розрахунки за заробітною платою (перевірка інформації, що акумулюється на бухгалтерському рахунку 661, 662, 663), розрахунки з податку на доходи фізичних осіб та за страхуванням (рахунки 6411, 651), витрати з

оплати праці та відрахувань на соціальні заходи (рахунки відповідних витрат, а саме 23, 91, 92, 93, 94) [2].

Перевіряючи повноту та своєчасність перерахування ПДФО та ЄСВ, аудитор проводить співставлення дат, коли фактично були здійснені перерахування підприємством, на підставі банківських виписок із датами граничних строків, встановлених законодавством щодо сплати таких податків та зборів.

Отже, можна вважати превентивний операційний аудит розрахунків з оплати праці (за умови належного реагування на виявлені відхилення і аудиторські розрахунки фінансових ризиків) досить ефективним способом виявлення та залучення резервів підвищення ефективності і прибутковості підприємства через раціоналізацію розмірів витрат, що в свою чергу, є одними із ключових факторів економічної політики.

Список використаних джерел:

1. *Аудит розрахунків з оплати праці [Електронний ресурс]. URL: https://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/471?view=material (дата звернення 23.11.2020 р.).*
2. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит [Електронний ресурс]. URL: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2018/4_62_2018/18.pdf (дата звернення 23.11.2020 р.).*

УДК 657.6

Пасічник І.В.

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Гойло Н. В. — к.е.н., доцент кафедри аудиту*

АУДИТ ЕФЕКТИВНОСТІ ЯК ВИД ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Важливе значення для підприємства має не тільки визначення його фінансового становища, а й виконання постійної роботи, спрямованої на його поліпшення. На думку Волот О. та Акименко О. саме з цією метою проводиться аудит фінансово-господарської діяльності (аудит ефективності), що є підвидом внутрішнього аудиту [1]. Вимоги Стандартів внутрішнього аудиту конкретизують, що внутрішній аудит ефективності – це оцінка діяльності установи щодо ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, виконання і досягнення цілей, якості надання адміністративних послуг та виконання контрольно-наглядових функцій, визначених законодавством [2].

Крім аудиту ефективності, для контролю діяльності підприємства проводять також фінансовий аудит. Вони суттєво відрізняються один від одного, але разом з тим на практиці можуть перетинатися. Фінансовий аудит полягає у встановленні розбіжностей фактичних даних та законодавчих норм. Процес його проведення регламентується Міжнародними стандартами аудиту, де зазначено основні принципи, вимоги та етапи. Що стосується аудиту ефективності – вимоги щодо планування, документування, представлення

результатів та методики проведення на підприємстві не регламентовані МСА. Тобто він здійснюється на розсуд керівництва для управлінських цілей. Користувачами інформації фінансового аудиту виступають і внутрішні, і зовнішні користувачі, а в аудиті ефективності – внутрішні (менеджери) [3].

В основі аудиту ефективності діяльності лежить теорія «трьох Е» («3Е»), тобто тих основних елементів, які характеризують стан управління ресурсами:

- економічність (economy) - ощадність, бережливість («витрачати менше»);
- ефективність (efficiency) – продуктивність («витрачати добре»);
- результативність (effectiveness) - успішність («витрачати мудро») [4].

В ході аудиту ефективності можна проводити аудит ефективності організаційної системи управління підприємством та безпосередньо господарської діяльності. Перелік процедур щодо кожного з них наведено в статті Бурлан С. та Каткової Н. «Аудит ефективності діяльності підприємства: методичний аспект». [5]. Так, аудит ефективності організаційної системи управління включає такі процедури:

- аналіз ділових характеристик та професійних якостей співробітників;
- визначення стилю керівництва та участі співробітників в управлінні;
- аналіз організації структурних підрозділів, їх спеціалізації, важливості;
- аналіз координації відносин між керівниками (менеджерами);
- аналіз рівня централізації і децентралізації керівництва;
- визначення якісних характеристик системи прийняття і реалізації рішень;
- визначення раціональності розподілу функцій планування, обліку, контролю, аналізу між апаратом управління і виробничими підрозділами;
- перевірка взаємозв'язку між окремими функціями та рівня їх дублювання в різних підрозділах підприємства; перевірка рівня забезпеченості інформації;
- аналіз рівня ефективності політики управління та методів управління;
- аналіз використання сучасних комп'ютерних технологій [5].

Процедури аудиту ефективності господарської діяльності включають:

- визначення рівня ефективності ринкової структури функціонування;
- аналіз розміру й тенденцій портфелю замовлень;
- аналіз іміджу серед конкурентів і громадськості;
- дослідження самих конкурентів (чисельність, якість, стратегія);
- оцінка рівня розвитку конкурентоспроможності продукції (робіт, послуг);
- визначення факторів і результатів, здатних вплинути на майбутню ефективність за допомогою аналізу, логіки, математичних методів дослідження;
- практичне оцінювання кількості та якості виробничої ефективності за допомогою розрахунку загальних показників ефективності і продуктивності [5].

Так, можна визначити, що аудит ефективності є перспективним видом контролю як у сфері підприємництва, так й у системі державного фінансового контролю, тому що власник майна, має потребу в інформації на скільки ефективно здійснюється управління його активами [6]. Тому систематичне здійснення аудиту ефективності дасть змогу виявити прогалини в роботі

установи та вчасно їх вилучити для ефективного функціонування та успішного розвитку компанії. Інформація, отримана при проведенні аудиту ефективності слугує вектором розвитку підприємства, адже вказує на позитивні підрозділи, діяльність яких варто розвивати, а також на негативні моменти – підрозділи-аутсайтери, від яких варто позбутися або підвищити їх продуктивність шляхом залучення додаткових ресурсів (якщо в довгостроковій перспективі їх діяльність буде вигідною для підприємства).

Список використаних джерел:

1. Волот О., Акименко О. Інформаційна модель автоматизованого аудиту ефективності діяльності підприємства. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 1(5). С. 249-254.
2. Стандарти внутрішнього аудиту затв. наказом Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247. Дата оновлення 08.12.2020. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/1620>.
3. Полякова Л.М., Демків Н.І. особливості і відмінності аудиту ефективності, як форми державного контролю в Україні від фінансового аудиту. *Національний університет — Львівська політехніка*. 2011. С. 490-491
4. Державний фінансовий контроль: навч. посіб./ Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрий. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 424 с.
5. Бурлан С. А., Каткова Н. В. Аудит ефективності діяльності підприємства: методичний аспект. *Економіка та управління підприємствам*. 2015. № 1. С. 187-193.
6. Чумакова І.Ю. Аудит ефективності у державному фінансовому контролі зарубіжних країн. *Фінансовий контроль*. 2007. № 8. С. 137-146.

УДК 657.6

Серветник О.В.,

*студентка ф-ту ЕУ, 4 курсу, спец. 71 «Облік та оподаткування»,
Хмельницький національний університет,
Науковий керівник — Гуменюк А.Ф. — к.е.н.
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування*

ТЕХНОЛОГІЯ БЛОКЧЕЙН ТА ПОЯВА КРИПТОВАЛЮТИ: НОВІ ВИКЛИКИ В АУДИТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Початок ХХІ ст. характеризується появою і поширенням Digital-технологій, а також пов'язаних із ними продуктів – технології зберігання та обміну даними блокчейн (англ. Blockchain). Blockchain є однією з прогресивних технологій та найпомітніших інновацій останнього десятиліття, пошук варіантів застосування якої можна прослідкувати у різних сферах і видах діяльності підприємства. Поряд із технологією Blockchain з'явився і новий економічний феномен – криптовалюта, першим різновидом якої став біткоїн (англ. Bitcoin). Із кожним днем у світі все частіше фіксуються операції, які проводяться за допомогою криптовалют.

Блокчейн (англ. Blockchain) являє собою структуровану базу даних, «ланцюжок блоків», де кожен блок пов'язаний з попереднім. Блок містить в собі

набір записів (інформацію). Кожен новий блок з інформацією додається в кінець ланцюжка. Таким чином, створюється своєрідний «реєстр» даних, у який дані вносяться у суворій послідовності. Кількість блоків є необмеженою. Змістовно блок може містити будь-яку інформацію: про дії, людей, об'єкти, трансакції, серійні номери, видані кредити тощо[1, с.172].

Серед найважливіших переваг блокчейну з погляду його застосування в обліку та аудиті варто виділити такі:

- блокчейн посилює захист інформації, практично унеможливлюючи її фальсифікацію;
- зменшується кількість помилок;
- з'являється можливість контролювати трансакції в режимі реального часу.

Блокчейн – це новий інструмент, який повинен бути включений в набір інструментів як бухгалтера так і аудитора. Цей інтерес насамперед можна пояснити зростаючою популярністю біткоїну (англ. Bitcoin), що ґрунтується на системі електронних грошей, запропонованій компанією Satoshi Nakamoto у 2008 році. Ця технологія привертає увагу й українських спеціалістів (і не лише програмістів, представників технічних професій, але й бухгалтерів, аудиторів, великих фірм, готових крокувати в «ногу з часом»).

Варто зауважити, що операції, які ґрунтуються на блокчейн-технології, сьогодні в Україні ніяк не регламентуються нормативно. Зокрема, це також стосується й біткоїна та інших видів криптовалют: Закон України «Про обіг криптовалют в Україні» [2] знаходиться на стадії проекту, а Національний банк України у своєму роз'ясненні розглядає біткоїн як грошовий сурогат, заборонений до використання на території України.

Для аудиторів використання технології блокчейн визначає, щонайменше, два напрями розвитку. Перший з них пов'язаний із застосуванням блокчейну в облікових системах, що відкриває нові можливості для надання впевненості чи виконання погоджених процедур щодо фінансової звітності клієнтів. Другий напрям полягає у формуванні нових послуг, адресованих компаніям, які або використовують блокчейн-технології у власному бізнесі, або працюють на ринку криптовалют та пов'язаних фінансових інструментів.

З появою блокчейн-технологій аудитори отримали також можливість запропонувати клієнтам нові послуги з аудиту блокчейну, смарт-контрактів чи операцій, пов'язаних з випуском і продажем токенів. Метою такого аудиту є надання впевненості, адресованого зацікавленим сторонам, у тому, що всі трансакції включені у блокчейн і за його межами не видобуваються жодні крипто-активи, а також, що сам блокчейн є цілісним і послідовним ланцюгом даних, який дозволяє простежити всі зареєстровані трансакції від останньої до найпершої [3, с. 87].

Прикладом аудиторських процедур за даним напрямком може бути:

- визначити, як реєструються біткоїн-гаманці;
- визначити, хто володіє обліковими даними для доступу до гаманця (ідентифікатор гаманця, пароль, доступ до зареєстрованого листа, відновлення пароля, авторизація трансакцій і т. д.);

–перевірити підтвердження реєстрації в сховище біткойнів або криптовалюти або на обмінній платформі;

–отримати скріншот друку ідентифікатора гаманця (ID) за кілька різних дат (наприклад, під час проміжного тестування).

Варто враховувати і те, що в результаті запровадження такої технології, як блокчейн, аудиторам потрібно розвивати та постійно вдосконалювати навички користування інформаційними технологіями, безперервно навчатися, адже їх робота набуде іншого характеру, переміститься у сферу аналітики, ІТ-аудиту й контролю, прогнозування, ідентифікації нових можливостей тощо.

Однак, поки що ми знаходимося на самому початку шляху модернізації, що пропонується. Багато питань є невирішеними, також не зрозумілий процес впровадження таких технологій, наслідки можливих помилок, відповідальність та відшкодування шкоди. Враховуючи тенденції у цій галузі, можна припустити, що повною мірою блокчейн та криптовалюта буде застосовуватися у нашому житті через 10-15 років і лише за умови адаптації національного законодавства до нових реалій використання інформаційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Король С.Я., Клочко О.А. Цифрові технології в обліку й аудиті. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020 р. № 1 (112). С. 170-176.
2. Про обіг криптовалюти в Україні: Проект закону України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/XH5JJ00A?an=12> (дата звернення 30.04.2021).
3. Редченко К. І. Аудиторські послуги на ринку ІСО: можливості та перспективи. Удосконалення обліку та звітності. 2018 р. № 1. С. 85-92.

УДК 657.6.

Скорик А.В.,

*студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Гойло Н.В. — к.е.н., доцент кафедри аудиту*

СУЧАСНИЙ СТАН СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

В умовах сучасного ведення господарської діяльності, підприємства вже на початку господарювання вивчають, ознайомлюються з рівнем податкового навантаження, яке їх очікує. І в підсумку такі суб'єкти намагаються мінімізувати обсяги сплачуваних податків до держави. Найбільш вагомим є податок на додану вартість. Але через викривленість економічної сутності ПДВ, відбувається акцентування лише на окремих функціях, які підприємства вважають негативними. Такі міркування не є правильними, оскільки ПДВ є найбільш ефективним способом наповнення державного бюджету та регулюючим, розподільчим, стимулюючим інструментом.

На будь-якому підприємстві бухгалтерський облік виконує ряд функцій, серед яких, на нашу думку, основною є контрольна. Оскільки завдяки їй

здійснюється контроль за господарськими операціями, а саме перевірка законності здійснення операцій та розрахунків, достовірність та доцільність їх здійснення. Облік розрахунків за податками та платежами дозволяє здійснювати внутрішній контроль розрахунків з податку на додану вартість. Основним завданням внутрішнього контролю можна визначити своєчасне, повне та законне здійснення розрахунків з ПДВ, яке мінімізує суми штрафних санкцій. Всі суб'єкти внутрішнього контролю розрахунків з податку на додану вартість керуються нормативно-правовими актами, внутрішніми документами.

До суб'єктів зовнішнього контролю відносять систему органів, які здійснюють контроль над правильністю обліку розрахунків з ПДВ. До них можна віднести Державну податкову службу, аудиторські фірми. ДПС здійснює перевірку правильності ведення обліку підприємством, використовуваних ставок, правильності заповнених документів, повноти та своєчасності сплати податку тощо. Такі ж послуги надають і аудиторські фірми. Підприємства використовують послуги зовнішніх аудиторів для надання впевненості у напрямі обліку з ПДВ для уникнення чи мінімізації штрафних санкцій.

На сучасному етапі розвитку цифрових технологій все більше процедур здійснюється за допомогою цифрових технологій. Звичайно, на даний час існує низка проблем, з якими зіштовхуються як підприємства, так і державні органи під час здійснення контролю. Найбільш актуальними є забезпеченість усіх суб'єктів господарювання необхідним обладнанням та сучасним програмним забезпеченням; визначення юридичної сили наданих та отриманих документів; нормативно-правове забезпечення державними органами інформації про порядок ведення електронного обліку та документообігу.

Для здійснення контролю державою запроваджено систему електронного адміністрування податку на додану вартість, скорочено – СЕА ПДВ. Дана система дозволяє здійснювати контроль за станом надходжень до державного бюджету сум податку на додану вартість. З появою даної системи все більше скорочується рівень незаконності у сфері сплати податку. Податкові органи можуть контролювати суми відшкодувань, визначати які з задекларованих операцій є шахрайськими, зменшувати вплив людських факторів, викривати підприємства, які ведуть незаконну діяльність.

З метою забезпечення вчасного та повного контролю державні органи постійно вносять корективи у податкове законодавство. Все більше додається інформація стосовно податку на додану вартість. Основною підставою для таких нововведень є економічний розвиток та модернізація стану розрахунків з державою з ПДВ. З кожним кроком прогресу у всіх сферах господарювання виникає маса питань, які мають галузеве спрямування стосовного способу здійснення нарахування, сплати та контролю над розрахунками з ПДВ.

Для забезпечення контролю за розрахунками з ПДВ ДПС постійно проводить перевірки суб'єктів господарювання. Підстави для їх проведення прописані у Податковому кодексі України. Проте в сучасних умовах поширення коронавірусної хвороби 2019, викликаній вірусом SARS CoV-2, кількість перевірок значно зменшилась. Причиною став введений мораторій на проведення перевірок контролюючими органами. Дозволеними залишились тільки планові перевірки та перевірки ризикових платників податків. Однак

підприємства намагаються ухилитись від перевірок. Також велика кількість підприємств тимчасово або остаточно припинили свою діяльність, що унеможливило проведення перевірок контролюючими органами.

Для вирішення існуючих проблем та покращення стану контролю за розрахунками з ПДВ варто скористатись досвідом іноземних країн, особливо країн ЄС, в яких система податкового контролю вже вийшла на більш високий рівень у різних аспектах та має вищі показники ведення податкового обліку та контролю. Наприклад, у Словенії систему електронної податкової звітності використовують для заповнення заявок на відшкодування ПДВ під час обміну товарами серед країн Європейського Союзу; крім того, вона дає змогу фірмам з країн, що не є членами ЄС, зареєструватися і сплачувати ПДВ із он-лайн-продажу для будь-якої країни Європейського Союзу, відповідно до директиви ЄС про електронну торгівлю.[1] З цією метою корисним буде масове проведення міжнародних тренінгів та конференцій як для працівників контролюючих органів, так і для підприємств, що дозволить розвивати економічний стан країни та рівень забезпеченості державного бюджету.

Список використаних джерел:

1. Державна фіскальна служба України. URL: <http://sfs.gov.ua/>. (дата звернення: 05.05.2021).

УДК 657.6

Слива А.В.,
*студентка ф-ту ФЕУ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Хмельницький національний університет,
Науковий керівник — Гуменюк А. Ф. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день результати процедури аудиту є одними із найвагоміших чинників довіри до суб'єктів господарювання, що є важливим, в першу чергу, як для держави та суспільства, так і для самих суб'єктів господарювання та їхніх потенційних інвесторів, особливо із зарубіжних країн. Для України розвиток аудиту є особливо актуальним питанням, адже дана галузь розвивається дуже стрімко. Україна поки що не має значного досвіду і часто запозичає його у інших країн, при цьому не достатньо чітко адаптуючи його під свої реалії. Виходячи із вищевикладеного, в першу чергу для вдосконалення розвитку аудиту потрібно зосередитись на його актуальних проблемах та виокремити шляхи їхнього подальшого усунення.

На основі проаналізованих джерел [1-5], можемо виокремити наступні найважливіші проблеми, які перешкоджають успішному розвитку аудиту в Україні:

- відсутність нормативної бази аудиту – аудиторських стандартів, що забезпечили б єдині критерії якості аудиту (посадові обов'язки, службова відповідальність тощо);
- відсутність методичних рекомендацій щодо проведення аудиту;
- відсутність типових форм документів з аудиту (договорів, висновків тощо);
- відсутність єдиної системи розрахунку за аудиторські послуги, тому аудитори використовують власні системи розрахунку, які формуються на основі відпрацьованих людино-годин чи обсягу виконаної роботи, що знижує якість наданих послуг;
- немає достатньої кількості кадрів, а звідси і неосвоєний ринок аудиторських послуг;
- непрозора система сертифікації аудиторів;
- відсутність розроблених комп'ютерних програм для роботи з аудиторською документацією;
- відсутність контролю над якістю наданих послуг на державному та громадському рівні;
- відсутність економічного механізму, який включав би в себе великі штрафні санкції за неякісні перевірки;
- наявний негативний вплив від використання нашими фахівцями закордонних стандартів і концепцій, адже запозичення стандартів, без врахування особливостей вітчизняного економічного розвитку, не дає ніякого результату в аудиторській діяльності України.

Виходячи з вище наведених проблем, на основі проаналізованих джерел [1,3,4] пропонуємо наступні заходи покращення аудиту:

- впровадження міжнародних систем контролю якості аудиторських послуг у роботу аудиторів та Аудиторської палати України;
- розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги;
- розробка типових методик аудиторської перевірки фінансової звітності підприємств у розрізі галузей їх діяльності;
- врахування результатів аудиторських перевірок іншими суб'єктами державного фінансового контролю;
- удосконалення навчальних планів підготовки обліковців у вищих навчальних закладах, адаптування їх знань до потреб практики реального життя;
- проведення відповідних навчальних заходів з підвищення кваліфікації аудиторів;
- забезпечення реальної професійної незалежності аудитора;
- організація контролю якості аудиторських робіт і послуг;
- поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з європейськими.

Отже, при вирішенні усіх наведених проблем та при дотриманні запропонованих заходів покращення аудиту, рівень даної галузі безумовно вийде на новий рівень ефективності, що у свою чергу, приверне більше інвесторів до українських підприємств та стане черговою сходинкою до асоціації з ЄС.

Список використаних джерел:

1. Біляченко О.Л., В.О. Чапайло Аудит в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Проблеми обліку, аудиту, аналізу та оподаткування в умовах глобалізації економіки: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет конференції (25 лютого 2019 року). Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. С.167-168.
2. Вента Н. С. Проблеми розвитку аудиту в Україні та шляхи його вдосконалення. Облік, аналіз і контроль в управлінні суб'єктами економіки: тези доповідей V Міжнародної студентської наукової конференції. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. С.86-87.
3. Дулачик О. І., Кушнір А. М., Мариняк О. О. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоекономічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування» 11-12 травня 2017 р. (ТНТУ ім. І. Пулюя, м. Тернопіль). С.81-82.
4. Зубко В. В., Комірна В. В. Проблеми та перспективи аудиту в Україні. Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 18 листопада 2020 р.): у 5 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 5. С.39-41.
5. Панова Я. Г. Проблеми розвитку аудиту в Україні. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 31 березня 2020 року. Полтава, 2020. С.281-282.

УДК 657.6

Філіппов А.О.

студент ф-ту ФФО, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування», КНТЕУ,
Науковий керівник — Мисюк В.О. — к.е.н.,
ст. викладач

ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Будь-яка держава світу має свої ознаки в системі організації аудиторської діяльності, котрі характеризують суть та призначення аудиту, умови його регламентації і регулювання, підходи до організації і проведення аудиторських перевірок та надання аудиторських послуг [1]. У світовій практиці існують різні підходи до організації аудиту. Вибір тієї чи іншої моделі аудиту залежить від історично прийнятій у державі формі правління; формі державного ладу; особливостей розподілу функціональних прав та обов'язків між гілками влади.

В залежності від виду моделі організації аудиту, яку обирає держава, створюються спеціальні організації, державні органи регулювання в галузі аудиту, суспільні організації. Формування певної моделі аудиту базується на визначенні пріоритетності країни або спеціальних організацій у виконанні заходів з організації та проведенні аудиту, видачі ліцензій на його ведення, регулюванні діяльності суб'єктів аудиту, здійсненні контролю за їх діяльністю, застосуванні заходів залучення до професійної

відповідальності. Системи організації аудиту залежать від ступеня економічного розвитку держави. Економічно розвинутим державам в більшій мірі властива м'яка модель організації аудиторської діяльності з регулюванням професійними організаціями, постіндустріальним державам та державам, які перебувають на первісних етапах економічного розвитку, властиві жорстка та змішана моделі [2. с.12-16]. До держав зі змішаною моделлю відноситься Україна, де регулювання аудиторської діяльності виконує як уряд країни, так і самостійні професійні організації. Аудиторська палата України виконує сертифікацію суб'єктів, що мають намір займатися аудиторської практикою, видає згоди на ведення практики в галузі аудиту, здійснює контроль якості аудиту та аудиторських послуг. Крім Аудиторської палати в Україні діє професійна організація – Спілка аудиторів України (САУ). Безперервне поліпшення системи бухгалтерського обліку, зміни нормативно-правової бази і необхідність в правдивій фінансовій інформації викликали потребу створення єдиних стандартів аудиту.

Міжнародні стандарти аудиту (МСА) установлюють певні вимоги до проведення аудиту в різних державах, ведення бухгалтерського обліку, оцінки його якості, формування фінансової звітності, а також підготовки досвідчених аудиторів [3 с. 68-71]. Держави з високим рівнем розвитку аудиту – Канада, Великобританія, Ірландія, США – тільки приймають до відома положення Міжнародних стандартів аудита. Аудитори Австралії, Бразилії, Індії й Голландії, використовують їх для розроблення національних стандартів аудита. Україна теж перейшла на використання Міжнародних стандартів аудиту в якості національних.

Назрілим є питання інтеграції України до Євросоюзу, що потребує удосконалення законодавства, посилення контролю якості аудиту та удосконалення аудиторської практики, щоб увійти у межі міжнародних стандартів та європейських вимог.

Застосування Міжнародних стандартів аудиту пояснюється, в першу чергу тим, що ними користуються усі держави Євросоюзу; а по-друге, для залучення українськими підприємствами іноземних інвестицій їх фінансова звітність має бути складена відповідно до міжнародних стандартів.

Слід зазначити, що питанням дослідження у галузі регулювання аудиту у зарубіжних країнах, проблемам підвищення якості аудиту, які відповідають європейським вимогам, уваги приділяється недостатньо та потребують подальшого вивчення з метою адаптації їх до умов України.

Список використаних джерел:

1. *Корольчук Т.В. Організація аудиту в зарубіжних країнах. Тернопіль 2018. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/32536/1>», 2014. 200 с.*
2. *Федоришина Л.І. Перспективи впровадження міжнародних стандартів аудиту в аудиторську практику України. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/1766.pdf>.*
3. *Гавриловський О. С. Регулювання аудиту в країнах ЄС та перспективи його розвитку / Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 15(1). С. 68-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_15%281%29__17.*

Христофорова К.В.,
студентка ННІ економіки і управління, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
Навчальний керівник — Манухіна М.Ю. — к.е.н.,
доцентка кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Останнім часом багато підприємств досить часто звертаються до аудиторів для викладу ними незалежної думки щодо як діяльності підприємства, так і складеної фінансової звітності. Нематеріальні активи є одним зі складових елементів фінансової звітності і відображають важливу роль при перевірці.

Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований [1].

Відповідно до Міжнародного стандарту аудиту 200 «Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності» метою аудиту є висловлення аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо нематеріальних активів.

Виділяють такі основні завдання аудиту нематеріальних активів:

- перевірка наявності нематеріальних активів;
- контроль щодо операцій з нематеріальними активами згідно із законодавством;
- перевірка правильності оцінки та класифікації нематеріальних активів;
- оцінка ймовірності отримання економічних вигод з використання нематеріальних активів тощо.

Джерелами інформації для аудиту є наказ про облікову політику підприємства, первинні документи, статут, реєстри з обліку синтетичних і аналітичних рахунків, фінансова звітність та отримані результати в період аудиторської перевірки тощо.

Якість аудиту нематеріальних активів тісно взаємопов'язана з методикою аудиту. Аудитор повинен дотримуватись методики проведення аудиту нематеріальних активів, яка впливає на якість аудиту і надання аудиторських послуг. Чим вище якість інформації, сформованої в системі бухгалтерського обліку, тим вище якість проведеного аудиту, а також вище впевненість користувача професійної думки аудитора в правильності прийняття та здійснення економічних рішень в майбутньому [2].

Для перевірки облікової політики використовуються насамперед Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи».

Перевірка нематеріальних активів здійснюється тільки в грошовому вимірнику на основі первинних документів. Інвентаризація активів перевіряється з віднесених на рахунок 12 «Нематеріальні активи» сум. Далі

відбувається перевірка документів, на основі яких оформлені нематеріальні активи.

Головним моментом у перевірці є можливість ідентифікації нематеріальних активів і факт їх наявності в документації на підприємстві. Необхідно визначити наявність самих документів, які підтверджують права на використання активів і показують їх своєчасне відображення в балансі підприємства.

Важливим критерієм аудиторської перевірки є встановлення дійсності прав на використання нематеріальних активів, так само як і те, чи знаходяться ці активи у повній власності підприємства або ж тільки тимчасово використовуються. Після цього необхідно визначити оцінку нематеріальних активів.

Відповідно до НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» встановлюється первісна оцінка об'єктів, порядок переоцінки, нарахування амортизації, зменшення корисності активів. Також перевіряють списання нематеріальних активів з балансу підприємства та фінансові результати від вибуття.

Аудитор також має перевірити розкриття у Примітках до річної фінансової звітності такої інформації:

- балансову вартість необоротних активів;
- методи амортизації;
- строк корисного використання;
- наявність і рух тощо [3].

Якщо об'єкт нематеріальних активів входить до статутного капіталу підприємства, то вартість об'єкта визначається за домовленістю засновників. Якщо нематеріальні активи придбані, то вартість залежить від фактичних витрат на придбання. У разі безоплатного отримання об'єктів використовують експертний метод.

На завершення перевірки аудитор групує знайдені помилки та порушення для формування остаточної думки щодо обліку нематеріальних активів на підприємстві.

Отже, нематеріальні активи є одним з важливих аспектів бухгалтерського обліку, тому важливо правильно підібрати облікову політику для якості проведення аудиту. Найважливішим етапом в аудиті є розуміння особливостей ведення бізнесу підприємством, які і впливають на порядок визнання, використання та списання нематеріальних активів. Результатом аудиторської перевірки є незалежна думка аудитора щодо стану обліку підприємства та фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. *Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» №242 від 18.10.1999*
2. *Шульга С.В. Використання аналітичних процедур для здійснення аудиту нематеріальних активів. Вісник Державної академії статистики, обліку та аудиту. 2005. №4 (9). С. 21-27.*
3. *Утенкова К.О. Аудит: Навчальний посібник. К.: Алерта. 2011. 408 с.*

Щербацька А.І.,

студентки заочної форми навчання 2 курсу за спеціальністю «Облік і оподаткування», ОС «Магістр»

ННІ неперервної освіти і туризму

Науковий керівник — Гуцаленко Л.В. — д.е.н.,

професор кафедри обліку та оподаткування

Національного університету біоресурсів

і природокористування України

ОСОБЛИВОСТІ МОНІТОРИНГУ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Кожного дня державою оголошуються тисячі тендерів на закупівлю товарів, робіт та послуг. Щорічно з державного бюджету витрачаються мільярди гривень для того, щоб підприємства могли безперервно виконувати роботу. Публічні закупівлі у будь-якій країні це величезний ринок та величезна відповідальність для держави. В Україні ринок закупівель повністю прозорий за допомогою електронної системи публічних закупівель Prozorro, завдяки якій держава не зможе втручатися в хід торгів, відсіювати учасників, або якось впливати на них.

Моніторинг є одним з чотирьох видів державного фінансового контролю, до яких станом на червень 2020 року належать (ч. 2 ст. 2 Закону № 2939). Статтею 7-1 Закону України від 25.12.2015 № 922 «Про публічні закупівлі» передбачається, що моніторинг закупівлі здійснюється протягом проведення процедури закупівлі, укладання договору про закупівлю та його виконання.

Тема моніторингу публічних закупівель нині найбільш актуальна серед учасників торгів, адже вона передбачає включення ризиків, наприклад: усі тендерні пропозиції завантажені в один день; відсутня тендерна пропозиція учасника; великий або малий крок пониження ціни в торгах; не оприлюднено договір; договір відрізняється від ціни звітування; повторювана закупівля за одним кодом протягом року і т.д. Для прикладу, протягом січня – липня 2020 року апарат Держаудитслужби надіслав 65 запитів замовникам, які не усунули порушень та не оскаржили висновків до суду, щодо отримання персональних даних членів тендерного комітету та уповноважених осіб, які порушили порядок складання форм документів та оприлюднення інформації про закупівлю. Однак 35 замовників, які не вжили заходів щодо усунення порушень під час проведення 60 процедур закупівель вартістю понад 1,7 млрд грн, не надали запитованої інформації та сприяли уникненню адміністративної відповідальності своїми службовими (посадовими) особами, що вчинили правопорушення. Зауважимо, що законодавство визначає чіткі строки накладення адміністративного стягнення (ст. 38 КУпАП).

Здійснення моніторингу на етапі після оцінки тендерних пропозицій та до моменту укладення договору є найбільш дієвим у протидії порушенням законодавства у сфері закупівель, під час якого у Держаудитслужби є можливість дослідити як питання планування закупівлі, так і правомірності прийняття рішень замовника щодо розгляду тендерних пропозицій та

визначення переможця торгів. Саме попередження витрат коштів за процедурами закупівель, проведеними з порушеннями законодавства, є одним із головних завдань моніторингу. Окрім виявлення порушень та їх усунення найголовнішим результатом зазначеного контролю є виявлення тих «слабких місць» у системі публічних закупівель, які дозволяють не доброчесним замовникам та учасникам закупівель збагачуватися за рахунок корупційних методів використання державних ресурсів.

З появою великої кількості публікацій на Прозорро, з'явилася значна кількість скарг щодо незручності електронної системи у сфері закупівель. Учасники часто вказують на те, що в електронній системі зустрічаються порушення, корупція, яка попри прозорість проведення все ж залишилася та про бездіяльність контролюючих органів в даній сфері. На відміну від інших країн світу, в Кримінальному кодексі України відсутня спеціальна норма, яка б стосувалася порушень законодавства у сфері закупівель.

Аналізуючи положення Закону про публічні закупівлі та інших нормативно-правових актів, можна дійти висновку, що система контролю в царині публічних закупівель на даний час представлена досить широким колом органів виконавчої влади, правоохоронних органів, органів фінансового контролю тощо. Проблемними у діяльності органів при здійсненні нагляду і контролю у сфері публічних закупівель та протидії посадовим зловживанням, корупційним діянням є:

1) відсутність чіткого механізму взаємодії правоохоронних та контролюючих органів у протидії правопорушенням, в тому числі їх корупційним проявів, у сфері здійснення закупівель;

2) дублювання функцій правоохоронними органами у зв'язку з відсутністю системності в діяльності правоохоронних органів при проведенні нагляду та контролю у сфері закупівель;

3) недостатня кількість висококваліфікованих співробітників з практичним досвідом роботи у сфері закупівель, що у тому числі пов'язано із суттєвими змінами у законодавстві у цій сфері;

4) не визначеність механізму моніторингу закупівель, що може призводити до необґрунтованого впливу на рішення замовників.

Зокрема, наразі є практика підготовки органами ДАСУ рекомендацій замовникам щодо усунення можливих порушень при здійсненні ними процедур закупівель за результатами аналізу оприлюднених в електронній системі документів замовника. Однак, через відсутність врегульованого порядку моніторингу, сприйняття замовниками рекомендацій як рішення спонукання до дії може вважатися прямим втручанням у процедури закупівлі.

Узагальнюючи вище викладене можна дійти висновку, що зловживання під час витрачання бюджетних ресурсів та відсутність реальних механізмів контролю громадськості за процесом здійснення публічних закупівель призводять до неефективного використання бюджетних ресурсів, зростання бюджетних витрат і, як наслідок, до погіршення інвестиційного клімату в Україні. Саме тому публічні закупівлі були і залишають однією із сфер господарської діяльності, яка характеризується високим рівнем корупційних ризиків.

Юрченко К.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ісай О.В. — к.е.н.,
професор кафедри аудиту

УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ

Вихід на іноземний ринок українських підприємств призвело до збільшення господарських операцій з розширенням спектру бізнес-процесів, нових технологій, що включають в собі процеси розрахунків у готівковій і безготівковій формах. Як наслідок це привело до збільшення обсягів розрахунків з підзвітними особами.

Огляд фахової літератури засвідчив, що дослідники приділяли увагу саме розрахунковій частині в цілому, але операції, що пов'язані з коштами наданими під звіт, мають досліджуватися більш детально. Так як вищенаведені операції мають циклічний характер, та відбуваються поза межами підприємства, то опосередковано мають вплив на його основну діяльність.

Відсутність на підприємстві затвердженого наказу про склад підзвітних осіб є мінусом. При перевірці розрахунків із підзвітними особами, контролюючі органи можуть зробити висновки, що термін звітування про використання коштів, виданих у підзвіт на підприємстві не встановлений, а, отже, ці розрахунки повинні здійснюватися в межах одного робочого дня. Щоб уникнути такої ситуації, на підприємстві необхідно затвердити наказ про склад підзвітних осіб, який повинен відображати: терміни видачі підзвітних сум; правила надання авансових звітів; відмова у видачі готівки під звіт працівникові, що не відзвітувався за попередніми авансами [2].

Наступним необхідним моментом для підприємства є створення наказу про розмір добових. «Часто через неухважність бухгалтера і недосвідченість підзвітної особи до обліку приймаються звіти, до якого додаються товарні чеки, де просто зазначено «госптовари» або «канцтовари». Цього не повинно бути, тому що чек служить для розшифровки відомостей, зазначених у касовому чеку. У ньому має бути детально описано, що, скільки і за яку ціну придбала підзвітна особа» [1, с. 54].

В такому випадку, при перевірці, податкова служба, а також аудитор пред'явить ряд питань. Можливо, підзвітна особа придбала ТМЦ вартістю менше 20 000 грн., але термін експлуатації яких більше 12 місяців. Наприклад, вентилятор, принтер, і т. п. Виникає питання визнання таких активів у складі МШП, або в складі основних засобів.

У випадку коли відрядження зривається, підзвітній особі повертає квиток в касі аеропорту, та отримує суму менше, ніж раніше сплачену. За рахунок яких джерел може бути компенсована зазначена різниця?

Якщо скасування відрядження відбулося внаслідок серйозних обставин, підприємство відшкодовує ці витрати, так як вони пов'язані з виконанням трудових обов'язків. Однак, до витрат на відрядження, дані витрати віднести не можна, так як фактично відрядження не відбулося, але і до інших видів компенсацій також не можна. Тому підзвітній особі цю різницю відшкодовують за рахунок підприємства, а суму, яка буде виплачена працівнику, включають до сукупного доходу працівника, оподаткованого ПДФО [3, с. 956].

Більш велика інтеграція комп'ютерного обліку в процес оформлення первинних документів може бути одним з найбільш ефективних шляхів вдосконалення первинного обліку тому, необхідно автоматизувати і облік розрахунків з підзвітними особами. Існує багато програмних продуктів, що полегшують облік розрахунків з підзвітними особами. Для прикладу, «Сонсиг», який є частиною програми «SAP» та значно оптимізує паперову роботу бухгалтера по розрахунках із підзвітними особами. Даний продукт має ряд переваг, але найголовніше ноу-хау – це звітування працівників шляхом прикріплення сканів/фото чеків, ваучерів, квитків, що пришвидшить процес розрахунків з підзвітною особою, працівник заповнює усі поля у програмі, прикріплює фото документів, програма автоматично направляє звіт на затвердження лінійному керівнику, а потім працівник має все одно надати оригінал звіту та документів до нього.

Так як, це автоматизований облік, система буде автоматично здійснювати аудит. А саме комплектність наданих документів, тип витрат, дати відряджень, пункти призначення і т.д. Це значно полегшить роботу бухгалтерів, а також це додатковий внутрішній контроль.

Таким чином, серед шляхів вдосконалення розрахунків з підзвітними особами слід виділити: створення наказу про склад підзвітних осіб, ведення журналів реєстрації працівників, які відряджаються, автоматизацію даних розрахунків. Лише, щоб виконувати всі «підзвітні» нюанси, організація зможе захистити себе від можливих проблем під час податкових та аудиторських перевірок.

Список використаних джерел:

1. Белозерцев В.С., Єлісєєва О.К. Тенденції розвитку інформаційних систем та технологій в обліку в умовах глобалізації. Технологічний аудит та резерви виробництва. 2015. №3/5(23). С. 79–85.
2. Відрядження у запитаннях і відповідях. Спецвипуск. Все про бухгалтерський облік. 2017. № 90 (29 вересня 2017 р.) URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/july/issue-60/article-45739.html> (дата звернення 08.05.2021).
3. Кучеренко Н.Ю. Проблеми обліку розрахунків із підзвітними особами. Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, 2015. Вип. 22. - с. 955-959.
4. Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон: завт. наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 № 59 (із змінами та доповненнями) URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG2658?an=1> (дата звернення 08.05.2021).

РОЗДІЛ 9

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНА-2030Е

UDC: 657.1.011.56

Mariia Mazokha

*Student of the Faculty of International Economics and Management
2nd course, 051 “International economyt”*

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

E-mail: marutza1421@gmail.com

*Academic Supervisor – Osypova O. I. – PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Mathematical Modeling and Statistics*

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ACCOUNTING

One of the most exciting topics for the public today is the development and widespread introduction of artificial intelligence into human life. It is also directly related to the economic sphere, namely accounting. Whether the robot can replace the person in this field and function successfully, what are the pros and cons of the introduction of machine thinking and how the nature of accounting work will change in the future – these questions outline the relevance of the topic of my research.

Before turning to the main topic of my work, I think it is necessary to clarify the difference between the automation of accounting and its robotization – the introduction of AI. Automation has long been widely used in businesses. Most routine accounting procedures can be done with the help of special software [3]. Human involvement is reduced to entering information into the system and commands to perform the necessary operations. In fact, everything is limited to knowledge of the program interface and basic accounting rules. Robotization of the process is when it is the program or artificial intelligence that processes, analyzes and, most importantly, makes decisions according to the algorithm set by a human.

Some of the most popular robotic algorithms in accounting are RPA – robotic process automation and AI – artificial intelligence. Now I propose to take a closer look at each of them.

RPA solutions simulate the work of an accountant with a program interface according to a preset algorithm. For example, a robot generates and conducts an invoice on the basis of an invoice. To the outside it looks like this: the cursor runs across the screen, fills in the document, presses the buttons. It is the illusion of an accountant's work, only there is no accountant. This version is usually used for working in old bookkeeping programs, that don't have API – the application interface, with the help of which program interacts with other programs. More modern accounting systems are able to interact directly with robots. In this case, ready-made documents and reports simply appear in the system without using a graphical interface. For example, based on RPA-platform UiPath (uipath.com), such tasks as creating primary documents, issuing invoices and tracking payments on them,

verification of mutual settlements with contractors, transfer of data into accounting database from CRM-systems are performed [5].

The disadvantage of these platforms is that RPA is limited to routine accounting procedures, such as creating and carrying out chains of related documents or data reconciliation. RPA solutions don't know how to analyze information and make decisions. They are not an alternative to an accountant, but a working tool like 1C or Excel [4].

AI is artificial intelligence technology. AI solutions are based on machine learning techniques, computer vision and big data analysis. They learn by accumulating experience, but they don't know how to think. Artificial Intelligence is great at classification and prediction, it can't do much else yet. In accounting, two AI solutions are developing most dynamically: optical character recognition and machine learning.

AI solutions are capable of managing processes robotized with RPA. For example, entering a primary document into an accounting database can initiate its execution and generate the necessary reports. But training such robots requires a lot of examples and people to show those examples [2]. It takes an experienced accountant a few seconds to properly qualify an acquired asset. And it takes thousands of hours to teach a robot to make that decision.

Artificial intelligence is not yet capable of solving more complex accounting problems. To do this, you need to teach it to make a professional judgment and have the appropriate data about the organization and its external environment. The first has not yet been described by anyone even at the concept level, let alone the terms of reference [1]. It would be extremely difficult, if not impossible, to reduce all accounting work to a set of classifiable attributes. From all of the above it can be concluded that in the near future the artificial intelligence will not be able to become a full-fledged employee-accountant. However, it is machine algorithms that can become indispensable assistants in the work of specialists who will be able to focus on professional tasks, analysis and interpretation of data.

Therefore, the development of artificial intelligence will be the driver of the transformation of the accountant from an accounting executive to an architect of accounting systems, task setter and teacher of robotic assistants. And, of course, into an interpreter of accounting information for the manager. The latter role requires something that artificial intelligence does not yet know how to do – emotional intelligence.

References:

1. Russell S., Norvig P. *Artificial Intelligence: a modern approach: textbook*. "Williams", 2019, 1408 p.
2. *Primary documents in accounting*. MeDoc. URL: <https://medoc.ua/blog/pervinni-dokumenti-v-buhobliku>. Date of access: 04.02.2019.
3. Ivanov A. E. What accountants should expect from artificial intelligence and robotization. *Practical magazine for the accountant "Главбух"*, 2020. №10. URL: <https://e.glavbukh.ru/815021>.
4. Gins D. How the startup that for years passed off an army of accountants as artificial intelligence collapsed. *Forbes Magazine*, July 23, 2020. URL: <https://www.forbes.ru/tehnologii/405589-kak-razrushilsya-startap-godami-vydavavshiy-armiyu-buhgalterov-za-iskusstvennyy>.
5. *Robotic Process Automation (RPA)*. UiPath. URL: <https://www.uipath.com/rpa/robotic-process-automation>.

Белугіна Л.Д.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

AI (*Artificial intelligence*) вривається в наше життя з величезною швидкістю: починаючи з керування автомобілем та закінчуючи «розумним пошуком», який підлаштовує алгоритми мережі під вподобання користувача. Якщо казати про управління виробничим процесом, то AI зможе покращити стратегію будь-якого підприємництва, максимізувати прибутки та мінімізувати збитки. Проте питання щодо небезпечності для людей машин, які вміють «думати», залишається актуальним.

Цією темою цікавляться вже понад 60 років. Вперше термін застосував професор Дартмутського коледжу Джон МакКарті у 1956 році, який досліджував, чи можуть машини мати примітивне формальне мислення та вчитися за допомогою помилок та нових спроб. Проте це поняття існувало і раніше, наприклад, декодувальна машина «Бомба» Алана Тюринга. Також сферу AI глибоко вивчали Ч. Беббідж, Н. Вінер, П. Вінсон, В. Глушков, С. Гокінг, Д. Попов, О. Швирков. Українськими науковцями, що також зверталися до проблеми штучного інтелекту, є Є. Бабиш, О. Баранов, В. Білик, М. Шишкіна та ін. Проте і в світі, і, особливо, в Україні, є ще багато нерозглянутих аспектів та непередбачуваних загроз від машин штучного інтелекту.

Багато хто вважає, що технологія AI є більше загрозливою та ризикованою для суспільства, ніж корисною та здатною полегшити життя. Навіть Стівен Гокінг на конференції Мобільного Інтернету застерігав, що «...створення AI може бути як найбільшим успіхом в історії нашої цивілізації, так і найгіршою подією. Ми просто не знаємо. Невідомо, чи буде AI безкінечно допомагати нам, чи просто відсуне нас вбік, розвиваючись все ширше, чи знищить нас». Та є багато незаперечних фактів, які доводять доцільність використання AI:

1) усунення людського фактору та необ'єктивності (корупція, кумівство, необґрунтована несправедливість); 2) допомога в збереженні довкілля (скорочення негативного впливу промисловості та транспорту); 3) величезні можливості у веденні бізнесу та оптимізації управління ним (зниження витрат, забезпечення прогнозування, швидка комунікація з клієнтами – так звані чат-боти); 4) здатність до аналізу великих обсягів даних; 5) в порівнянні з людиною, машині не потрібні відпочинок, заохочення, мотивування, у машини немає такого поняття як фізичний та емоційний стан, отже це не

може позначитися і на роботі [1, 2].

Хоча, незважаючи на таку кількість переваг перед людиною, AI має вагомі недоліки, які можуть звести всі привілеї нанівець. Серед них: 1) безробіття, що може бути спричинене частковою або повною заміною людського ресурсу на машини; 2) можливість втрати контролю над машиною; 3) більша вірогідність злому хакерами систем управління важливими технологічними процесами країни; 4) збій електропостачання, через що можуть виникнути непоправні наслідки; 5) упередженість алгоритмів, внаслідок цього виникнення деякої дискримінації; 5) перебільшення можливостей та покладених надій на AI (запрограмовані алгоритми не можуть виконати всіх завдань як слід, що може призвести до помилок). З огляду на переваги та недоліки впровадження AI необхідно пам'ятати: технологія розроблена для полегшення праці людини та підвищення її ефективності, а не для повної її заміни [1, 2].

Якщо розглядати перспективи та проблеми впровадження даної технології в Україні, можна зазначити, що з аналітичного дослідження фахівців компанії The Economist Group, які склали рейтинг Technological Readiness (технологічної готовності), Україна недостатньо пристосована до швидкого впровадження інноваційних технологій. Ось основні проблеми впровадження технології: не створена спільна стратегія та загальне бачення сектору AI; недостатність ресурсів для повного впровадження комп'ютеризації; неповна законодавча база у сфері інтелектуальних систем; відсутність як такої освіти в сфері AI і як наслідок – некомпетентні менеджери та керівники [1].

Як показало дане дослідження, прогрес та розвиток управління підприємством неможливий без використання систем штучного інтелекту. Але з огляду на всі можливі ризики, необхідно тримати AI в жорсткому контролі та слідкувати за кожним кроком, щоб не приділити його інтелектом, який зможе існувати автономно – найвищою ланкою в управлінні повинна бути людина. Наша країна має всі шанси, щоб використовувати AI, проте необхідно вирішити описані проблеми та направити вектор на більшу машинізацію. Технологія може принести багато користі як в побуті, так і в управлінні підприємством, якщо не допустити несприятливого сценарію та нерозумного використання штучного інтелекту.

Список використаних джерел:

1. Машлій Г., Мосій О., Пельчер М. Дослідження управлінських аспектів використання штучного інтелекту. *Економіка та управління підприємствами*. С. 80-89 URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/57/601.pdf>
2. Ковтуненко Ю.В. Застосування штучного інтелекту у системі управління підприємством: проблеми та переваги. *Economic journal Odessa polytechnic university*. №2(8), 2019, С. 93-99. URL: <https://economics.opu.ua/ejopu/2019/No2/93.pdf>

Блищик В.А.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 051 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Гнилицька Л.В. — д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

БЛОКЧЕЙН ЯК ФОРМА ЦИФРОВІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

В умова сьогодення особливої популярності в бухгалтерському обліку набуває «блокчейн», використання якого вносить докорінні зміни не лише у практичну діяльність бухгалтерів, але й призводить до переосмислення класичних засад функціонування цілісної облікової системи.

Технологія «блокчейн» ґрунтується на застосуванні принципу обміну інформацією в мережі рівноправних вузлів, в наслідок чого зникає необхідність використовувати центральний сервер. Бази даних одночасно зберігаються на різних комп'ютерних пристроях, зроблені записи у такій базі відразу відображаються у всіх користувачів, кожен з яких виступає гарантом достовірності інформації. Такі бази даних розширюються по мірі долучення нових учасників у лінійному послідовно-хронологічному порядку нових блоків, що супроводжується відображенням останніх транзакцій. База є децентралізованою, тому не належить певному суб'єкту господарювання чи якомусь її учаснику, і, відповідно, не може контролюватися і регулюватися третьою стороною, адже функції розподілені між її учасниками.

Така система характеризується анонімністю, а для підтвердження здійснення запису використовують механізми доказу виконання роботи. Усі внесені зміни повинні схвалити більшість учасників. Тобто коли певна зміна записується у системі, то таку транзакцію вже не можна видалити та практично неможливо змінити.

З огляду на вищесказане можна вважати технологію «блокчейн» ідеальною для бухгалтерського обліку, завдяки відстеженню операцій та миттєвому повідомленню про всі зміни в системі. Це забезпечує недопущення навмисних перекручувань і маніпуляцій з даними, які автоматично можна вважати правдивими, що не залежить від ступеня довіри до певного контрагента.

Незважаючи на те, що у зарубіжних країнах багато підприємств долучилися до використання даної технології, в Україні ці випадки є поодинокими. Хоча позитивним моментом, що сприяє пришвидшенню темпів запровадження блокчейну в Україні, є затвердження у 2018 р. Концепції розвитку цифрової економіки [1], яка була розроблена для активізації застосування цифрових технологій суб'єктами господарювання.

До найбільш перспективних напрямів застосування технології «блокчейн» у бухгалтерському обліку відносять:

- здійснення розрахунків з контрагентами;

- ведення оперативного обліку та формування управлінської звітності;
- розрахунок і сплата податків;
- рух активів на підприємстві;
- оплата дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Незважаючи на беззаперечні переваги, використання технології «блокчейн» в системі бухгалтерського обліку має і певні вади (рис.1).

Рис.1. Переваги та недоліки технології «блокчейн»

Джерело: створено автором на основі [2, с.45]

Отже, технологія «блокчейн» є дуже важливою для підприємств, тому її впровадження повинне бути в пріоритеті, адже це дозволить змінити подекуди застарілі методи ведення бухгалтерського обліку, які ще використовуються на вітчизняних підприємствах. Також це дозволить зменшити витрати на процес ведення бухгалтерського обліку, а також одержати достовірні та актуальні дані про господарську діяльність. Використання даної технології також дозволить суб'єкту господарювання розширити доступ до фінансування і покращити рівень довіри зі сторони комерційних та фінансових партнерів.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розпорядження від 17.01.2018 / Кабінет Міністрів України. URL: [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>] (дата звернення 27.04.2021 р.)
2. Rao L. Blockchain technology: will it disrupt or discipline accountants? *The Management Accountant*. 2018. Vol. 53, No. 6. Pp. 42–46.

Бондар Д.Ю.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Іванова Л.І. – ст. викладач кафедри аудиту

СУЧАСНІ МЕТОДИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Актуальність теми очевидна, так як на сьогоднішній день йде глобальна тенденція автоматизації виробничих та облікових, а також управлінських процесів. Автоматизація подібного роду складних процесів основних засобів дозволяє набагато підвищити ефективність роботи підприємства, уникнути величезної кількості технічних помилок, які зазвичай виникають при ручному формуванні уніфікованих облікових документів.

Вагомий внесок у розробку методологічних та теоретичних принципів бухгалтерського обліку відтворення основних засобів в сучасних умовах із застосуванням різних програм автоматизації обліку зробили вітчизняні науковці, такі як М. Войнаренко, С. Івахненко, Є. Мних, Л. Нападовська, В. Пантелєєв, а також в сфері унікальності обліку основних засобів: Ф. Бутинець, С. Голов, Н. Грабова, Г. Дарманська, М. Демяненко та ін.

Проблема автоматизації обліку на сучасних підприємствах ускладнюється частою зміною нормативних актів, що встановлюють правила обліку, звітності та оподаткування. Це одна з основних проблем використання автоматизованих систем бухгалтерського обліку на українських підприємствах. Для вирішення цієї проблеми варто зупиняти свій вибір на інформаційних системах, що володіють більшою гнучкістю і здатні відображати зміни зовнішніх умов. Зокрема, автоматизація обліку основних засобів дає змогу зменшити кількість і рутинність таких видів робіт: підрахунок ефективності використання цих засобів, дотримання строків поновлення, ремонтів засобів виробництва. Застосування комп'ютерних технологій в автоматизації бухгалтерського обліку дозволяє підвищити ефективність управління та збільшує тим самим ефективність всього процесу діяльності підприємства. Зокрема, це дозволяє автоматизувати облік основних засобів, зменшити кількість та рутинність роботи бухгалтера та віддати її до рук комп'ютера. Однак питання автоматизації бухгалтерського обліку основних засобів вивчено недостатньо, хоча ця сфера, як правило, є однією з перших, що автоматизується, оскільки без основних засобів діяльність господарських організацій неможлива.

В сучасних умовах впровадження технологій і автоматизації перед підприємствами виникає об'єктивна необхідність застосування спеціалізованих інформаційних систем для спрощення ведення бухгалтерського обліку. Одним з найважливіших аспектів сучасного українського бухгалтерського обліку є облік основних засобів. Нормативне регулювання обліку основних засобів на підприємстві визначається Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], а за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку регулюється Міжнародним стандартом бухгалтерського

обліку 16 «Основні засоби» [2]. Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [3]. Основні засоби відіграють величезну роль у процесі праці, так як вони в своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність організації. Основні засоби протягом тривалого періоду використання надходять в організацію і передаються в експлуатацію; зношуються в результаті експлуатації; піддаються ремонту, за допомогою якого відновлюються їх фізичні якості; переміщуються всередині організації; вибувають з організації внаслідок старості або недоцільності подальшого застосування [4].

На ринку програмного забезпечення на даний момент існує досить великий вибір програм, що забезпечують автоматизацію процесу бухгалтерського обліку на підприємстві, в тому числі і обліку основних засобів. Серед найбільш популярних і найбільш затребуваних можна виділити наступні: «1С: Бухгалтерія», «MASTER: Бухгалтерія» «Галактика», «Парус», і багато інших. Проте, при цьому різноманітті програмних продуктів на ринку програмного забезпечення, лідируючу позицію займає інформаційна система «1С: Бухгалтерія». «1С» – це потужна система, призначена для комплексної автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві в різних аспектах його діяльності. Система дозволяє адаптувати її для будь-яких потреб, в залежності від специфіки конкретної організації.

Облік основних засобів з використанням даної системи дозволяє як відобразити надходження основних засобів у зв'язку з покупкою, так і за договором лізингу. При цьому необхідно сформувати документ, який відображає надходження основного засобу через відповідну функцію в програмі. Так як первісна вартість основного засобу формується не тільки з вартості покупки, а і з урахуванням витрат на його доставку, монтаж та інших витрат, в програмі передбачені функції, що дозволяють правильно визначити, а також відобразити в обліку вартість основного засобу. Оскільки система «1С: Бухгалтерія» дозволяє автоматизувати процес обліку основних засобів у всіх його аспектах, є можливість сформувати всі види первинних документів, відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку. При необхідності можна сформувати оборотно-сальдову відомість по конкретному рахунку, відстежити рух основних засобів на підприємстві.

Таким чином в умовах наростаючої конкуренції в сучасній економіці будь-яке керівництво прагне до підвищення ефективності управління підприємством для збільшення прибутку. В даний час цього неможливо досягти без впровадження автоматизованих систем з ведення бухгалтерського обліку, а також наявності висококваліфікованих фахівців, що працюють з даними системами. Від того, наскільки якісно керівництво підприємства побудує облік в організації, багато в чому залежить фінансовий результат діяльності підприємства. Досвід показує, що саме на стадії впровадження автоматизованої

форми бухгалтерського обліку виявляються і усуваються багато недоліків в обліку.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text
3. Національне Положення (Стандарт) Бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>
4. Кутчак І. М., Проект модернізації основних фондів підприємства. URL: <http://masters.donntu.org/2017/ief/kitchak/diss/indexu.htm#ref>

УДК: 004.032.26

Волощенко І.С.,

*студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,*

Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н., доцент кафедри аудиту

НЕЙРОМЕРЕЖЕВІ ТЕХНОЛОГІЇ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ

Нейромережеві технології виділяють зараз широкі можливості і в цей момент вільно застосовуються при вирішенні різних задач. Вони активно використовуються там, де звичайні алгоритмічні висновки стають неефективними або ж нездійсненними. Виокремлюють кілька визначень нейромереж. У одному випадку – це автоматизація процесів розпізнавання образів, адаптивне управління, прогнозування, створення експертних систем, організація асоціативної пам'яті і багато чого іншого. В іншому, нейронні мережі – це паралельні обчислювальні пристрої, які, по суті, становлять спробу створити комп'ютерну модель мозку. Але основною метою їх розробки є створення системи для швидшого виконання різних обчислювальних задач, ніж у традиційних системах [1].

Штучні нейронні мережі (далі – ШНМ) є основною технологією обробки інформації в областях штучного інтелекту і машинного навчання, в яких в останні роки спостерігається значний прогрес, і очікується, що вони будуть все ширше використовуватися в сучасних програмах. ШНМ – це обчислювальні моделі, що імітують біологічні нейронні мережі [1, с. 101].

Вперше штучна нейронна мережа як математична модель сучасного уявлення була розроблена Ф. Розенблаттом в 1958 р. Дослідження ґрунтувалось на наукових дослідження D. Hebb [2], W. McCulloch і W. Pitts [3]. Одношаровий перцептрон міг тільки вирішувати прості завдання бінарної класифікації, однак це започаткувало зростання популярності штучних нейромереж. Інформаційний вибух і, як наслідок, ускладнення проблеми розпізнавання, досягли прогресу складності архітектури нейронних мереж. Нейромережа вважається найбільш затребуваною технологією в світі, а також є вузькоспеціалізованою і використовуються в різних сферах діяльності [7]. Найбільш відоме застосування нейромережевих технологій – це розпізнавання образів, класифікація,

прогнозування, а також медична діагностика.

Всі різні моделі були розроблені для вирішення більш складних типів розпізнавання проблеми на кшталт комп'ютерного зору [4; 5], машинного перекладу або розпізнавання мови, але результати все ще не були вражаючими, хоча ці проблеми залишаються не достатньо точно вирішувані і до наших днів [6].

«Стратегічна цінність нейронних мереж передбачає точний вибір сприйняття інформації. Процес сприйняття інформації включає пошук, виявлення, розпізнавання, аналіз сцен; морфологічний, синтаксичний і семантичний аналіз. Семантичну обробку інформації «накривають» технології Big Data і Data Mining, проблеми обробки інформації особливо в складних техногенних системах тільки загострюються. Тут важливу роль відіграють нейронні мережі» [7, с. 393].

Якщо брати до уваги переваги використання таких мереж, то до основних із них можна віднести:

- можливість зберігання інформації по всій мережі;
- вміння успішно вирішувати завдання з неповною, викривленою і суперечливою вхідною інформацією;
- можливість експлуатації навченої нейронної мережі будь-якими користувачами;
- можливість легко підключати нейромережеві пакети до баз даних, електронної пошти і автоматизувати процес введення і первинної обробки даних;
- толерантність до помилок – працездатність зберігається при пошкодженні значної кількості нейронів;
- здатність до навчання – програмування обчислювальної системи замінюється навчанням;
- здатність до розпізнавання образів в умовах сильних перешкод і спотворень.

Слід зауважити, що використання мережевих технологій вимагатиме від майбутніх користувачів відповідних компетентностей, які, на нашу думку, потрібно напрацьовувати уже зараз.

Список використаних джерел:

1. G. Tanaka, T. Yamane, J.B. Héroux et al. / *Neural Networks* 115 (2019) 100–123
2. Zhang X. S. *Neural networks in optimization*. Springer Science & Business Media, 2013. Т. 46.
3. McCulloch W. S., Pitts W. A logical calculus of the ideas immanent in nervous activity // *The bulletin of mathematical biophysics*. 1943. Т. 5, No. 4. Pp. 115–133.
4. Forsyth D. A., Ponce J. *Computer vision: a modern approach*. Prentice Hall Professional Technical Reference, 2002.
5. Schalkoff R. J. *Digital image processing and computer vision*. New York, Wiley, 1989. Т. 286
6. Stein D. *Machine translation: Past, present and future* // *Language technologies for a multilingual Europe*. 2018. Т. 4, No. 5.
7. Шилин Л.Ю., Навроцкий А.А., Стригалева Л.С. Нейронные сети в системах обработки данных // *BIG DATA Advanced Analytics: collection of materials of the fourth international scientific and practical conference, Minsk, Belarus, May 3 – 4, 2018* / editorial board: M. Batura [etc.]. – Minsk, BSUIR, 2018. – P. 389 – 391.

Герасименко І.Ю.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ніколенко Л.А. — к.е.н.,
доц. кафедри аудиту

ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОБЛІКУ ТА АУДИТІ

Стратегії застосування штучного інтелекту затверджені Європейською комісією, а також у США, Канаді, Франції, Великобританії, Німеччині, Китаї, Японії, Південній Кореї, Швеції. Україна є також членом Спеціального комітету зі штучного інтелекту при Раді Європи (Ad Hoc Committee on Artificial Intelligence), яка у жовтні 2019 р. приєдналася до Організації економічного співробітництва і розвитку з питань штучного інтелекту [1]. Головними перевагами штучного інтелекту є: здатність аналізувати й обробляти велику кількість інформації, точність в обробці даних, здатність працювати у будь-яких мовах та в будь-який час тощо. В теперішній час штучний інтелект можна побачити в найрізноманітніших сферах: важка промисловість, медицина, спорт, військова справа, судова система тощо. Стає зрозумілим, що штучний інтелект створений з метою поліпшення життя людини у всіх можливих сферах.

Не є винятком управлінський і бухгалтерський облік, адже це є одним з найголовніших секторів, який відповідає за фінансово-господарську діяльність. Керівникам підприємств необхідно швидко і оперативно реагувати на певні зміни ринкової кон'юнктури, адже вони потребують впровадження нових систем та певної диджиталізації програмних забезпечень на підприємстві. В цьому випадку, буде доречним застосування штучного інтелекту. Головною перевагою у даній ситуації є повне усунення помилки, котру могла б не помітити і зробити людина.

В фінансовому світі особливе місце мають компанії «Великої четвірки»: Deloitte, ERNST&YOUNG, PwC і KPMG. Вони є одними з найбільших постачальників послуг в сфері бухгалтерського обліку та аудиту. Дані компанії активно використовують штучний інтелект, навіть більше: кожна з цих компаній розробила власного «робота-помічника», який виконує безліч функцій, які непідвладні людському розумінню. Надалі розглянемо застосування штучного інтелекту саме на прикладі даних провідних компаній.

PwC має програму штучного інтелекту GL.ai, розроблену в співпраці з H2O.ai, компанією Кремнієвої долини. Це система з підтримкою штучного інтелекту здатна аналізувати документи з підготовки звітів. GL.ai вже відома на аудиторських базах даних Німеччини, Канади, США та Великобританії. Головною перевагою GL.ai є здатність аналізувати величезну кількість даних, не обмежуючись вибіркою [2].

Аудиторська компанія KPMG володіє власним портфелем інструментів штучного інтелекту під назвою KPMG Ignite. Дана система призначена для покращення приймання бізнес рішень та їх обробки. Основними особливостями KPMG Ignite є механізм для аналізу і отримання інформації з лізингових або інвестиційних угод [3].

Компанія Deloitte систематизувала десять найбільш важливих майбутніх тенденцій аудиту, а саме: гнучкий внутрішній аудит; інтегроване забезпечення; оцінка культури; гарантія захисту даних і поради; кібер аудит; застосування роботизованою автоматизації процесів і когнітивного інтелекту; аудит ризиків підричних технологій; кадри майбутнього; постійна оцінка ризиків; автоматизація гарантій тощо. Deloitte почала використовувати технології від канадської Kira Systems, завдяки яким вона за допомогою алгоритмів проаналізували понад 5 млн лізингових договорів, скоротивши часові витрати на перевірку на третину [4].

В компанії ERNST&YOUNG більшість програм з використанням штучного інтелекту знаходяться на пілотній фазі. Деякі з них використовуються в напрямку податкової діяльності та документування. Деякі стосуються оренди, орендних платежів та того, що стосується даної сфери [5].

З часом під впливом технологій однозначно в майбутньому зміниться роль бухгалтера та аудитора. Через деякий час вони будуть забезпечувати підприємство чимось більшим, ніж складання та перевірка фінансової, податкової, соціальної звітності чи аудит окремих ділянок роботи підприємства.

На сьогодні питання впровадження та застосування штучного інтелекту в обліку і аудиті є основним фактором розвитку галузі в сучасних умовах цифрової економіки. Впровадження новітніх технологій на основі штучного інтелекту розширить сферу управлінського та бухгалтерського обліку на підприємствах, прискорить процес диджиталізації в цілому, що призведе до покращення результатів праці.

Список використаних джерел:

1. *Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Повідомлення про проведення публічного громадського обговорення проекту розпорядження Кабінету Міністрів України.*
2. *Рух зі швидкістю інновацій. Основні інструменти і компетенції у сфері внутрішнього аудиту на базі технологій.* URL: <https://www.pwc.co.uk/audit-assurance/assets/pdf/moving-at-the-speed-of-innovation.pdf>
3. *Як штучний інтелект впливає на аудит.* URL: <https://home.kpmg/uk/en/home/insights/2018/06/auditingwith-artificial-intelligence.html>
4. *Статистика внутрішнього аудиту 2019. Зони фокусу, що сильно впливають.* URL: <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/risk/articles/internal-audit-future-trends.html>
5. *Інновації в аудиті.* URL: https://www.ey.com/ru_ru/audit/innovation (дата звернення 23.11.2020).

Гордієнко Д.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Іванова Л.І. – ст. викладач кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ CRM-СИСТЕМ У ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Організації постійно прагнуть задовольнити і перевершити потреби своїх клієнтів. За допомогою інформаційних технологій організації почали використовувати інформаційні системи для відстеження даних своїх клієнтів та взаємодії з ними. На сьогоднішній день фокус компаній змістився з орієнтації на товар, для підприємств все більш важливими стають потреби споживача. Клієнти відіграють важливу роль у веденні бізнесу компаніями. Поряд з економічним зростанням, потреба в CRM також швидко зростає. Цінність реалізації CRM для організації полягає у виявленні та диференціації клієнтів для формування пропозицій та задоволення їх вимог. Збут як найважливіший канал зв'язку з клієнтом може бути обмежений, якщо компанії не мають доступу до інформації про клієнта через відсутність стратегії управління персоналом. Без швидкого та постійного потоку інформації лінії зв'язку будуть повільними, процес прийняття рішень буде більш складним, а ефективність роботи буде знижена через неефективну інформаційну діяльність.

Розробленням теоретичних та прикладних засад процесу впровадження CRM систем на підприємствах займалися такі вітчизняні та іноземні науковці:

К. Андерсон, Д. Джилл, С. Гаркавенко, П. Гінстон, Ф. Котлер, Є. Крикавський, Н. Куденко, П. Куш, Г. Мозгова, Л. Мороз, Т. Примаєв, А. Старостіна та інші. У роботах цих авторів охарактеризовано зміст та основні принципи управління взаємозв'язками підприємства з клієнтами, виявлено проблеми та позитивні результати від використання даної інформаційної технології. Проте вивчення і узагальнення досвіду щодо проблем впровадження системи управління взаємозв'язками із клієнтами в контексті підприємств України показало, що результати вже проведених досліджень не висвітлюють це питання у достатній мірі. Тому виникає потреба у подальшому вивченні цього питання.

CRM – це прикладне програмне забезпечення для організацій, призначене для автоматизації стратегій взаємодії з замовниками (клієнтами), зокрема, для підвищення рівня продажів, оптимізації маркетингу і поліпшення обслуговування клієнтів шляхом збереження інформації про клієнтів та історії взаємин з ними, встановлення і поліпшення бізнес-процедур і подальшого аналізу результатів [3].

Однак сутність CRM-системи – це не лише програмне забезпечення, а й стратегія, яка дозволяє автоматизовано організувати ефективний процес

пропонування певного товару конкретному клієнту із застосуванням правильного каналу зв'язку. Тому необхідно зазначити, що CRM-система має такі характеристики: перетворює підприємство на інформаційне; принципово сприймає його як глобальне підприємство; відображає та імітує інтегрований характер підприємства; моделює підприємство, орієнтоване на процеси; дає змогу працювати в режимі реального часу; сприймає IT-стратегію як частину бізнес-стратегії; представляє прогресивні підходи до підвищення виробничих показників; середовище застосування є орієнтованим на велику клієнтську базу.

Г. Мозгова виділяє такі три підходи до автоматизації управління взаємодіями з клієнтами: перший – *оперативний* – автоматизація споживчих бізнес-процесів, що допомагає персоналу з роботи з клієнтами виконувати свої функції. Другий – *аналітичний* – аналіз інформації про споживачів із різноманітними цілями. Третій – *співробітницький* – програма взаємодії зі споживачами без участі персоналу з роботи з клієнтами [1].

Впровадження CRM надає такі переваги у веденні бізнесу, як узгодження та оптимізація суперечливих цілей різних підрозділів або відділів для послідовної та скоординованої взаємодії з клієнтами (інтеграція даних організації в єдину комплексну базу даних); стандартизація бізнес-процесів у всіх складових компанії та на сайтах, таким чином підвищуючи їх ефективність.

Крім того, CRM надає можливість дізнаватись та впроваджувати найкращі світові практики та забезпечує найкращі засоби для порівняльного оцінювання конкурентоспроможності, орієнтованої на клієнта, а також дозволяє створювати дані в режимі реального часу та забезпечує доступність в Інтернеті правильних, поточних, послідовних, повних, чітких та достовірних оперативних даних за кількома каналами, які можна заповнити у сховищі даних підприємства для аналізу.

Важливою перевагою при використанні CRM-систем стає також і значне зниження витрат на обслуговування систем. Існує багато пропозицій щодо найкращих практик для досягнення успіху у впровадженні системи CRM. Але найважливішими факторами успіху є наступні: підтримка та настанови від вищого керівництва; участь клієнта у процесі; наявність інформації про клієнта; продажі; поступова реалізація; інтеграція інформаційних систем та функцій. Підтримка керівництва може здатися несуттєвим фактором, але не всі менеджери підтримують ініціативи підлеглих. Участь користувачів, безперечно, пов'язана із підтримкою вищого керівництва. Третій та четвертий фактори виділяють клієнта та процес продажів, що є основними перевагами, які організації зазвичай шукають у системі CRM. П'ятий фактор може допомогти уникнути невдалого проекту та допомогти користувачеві прийняти його. Останній стосується інтеграції CRM-системи із сучасними системами та практикою. Доведено, що інтеграція є життєво важливою для впровадження CRM-системи.

Цінність впровадження CRM для організації полягає у виявленні та диференціації клієнтів для формування пропозицій та задоволення вимог

споживачів. CRM-системи призначені для підтримки стратегії компанії щодо побудови ефективних відносин із клієнтами. Для успішного впровадження CRM необхідне відповідне поєднання людських ресурсів, бізнес-процесів та інформаційних технологій. Компанії повинні визнати важливість кожного елемента та їх інтеграцію для забезпечення ефективності впровадження CRM. Компанії України вже тривалий час використовують CRM-системи при веденні бізнесу, однак для підвищення їх ефективності необхідно вирішити такі проблеми: труднощі в інтеграції програмного забезпечення в діючу систему управління підприємством, невелика кількість спеціалістів, неефективний оперативний і стратегічний аналіз, а також оцінка ситуації і підтримка прийняття управлінських рішень, відсутність детальної інформаційної клієнтської бази.

Список використаних джерел:

1. Мозгова Г.В. Використання CRM-систем на українському ринку: особливості та перспективи / Г.В. Мозгова, А.О. Морозов, О.Д. Фомін // *Проблеми системного підходу в економіці*. - 2017. - Вип. 2. - С. 89-94. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2017_2_17.
2. Ярошенко В.А. Роль CRM-системи в маркетинговій діяльності підприємства / В.А. Ярошенко, Н.В. Геселева, В.В. Подольна // *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. Серія : Економічні науки. - 2015. - № 3. - С. 81-86. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vknutden_2015_3_12.
3. Птащенко О.В. Побудова CRM-системи як основи формування комунікаційної політики між організацією та кінцевим споживачем / О.В. Птащенко, Є.Д. Мірошникова // *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. - 2016. - № 6. - С. 108-115. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2016_6_21.
4. Марусей Т.В. Впровадження CRM-систем у маркетингову діяльність підприємства / Т. В. Марусей // *Економіка та держава*. - 2016. - № 6. - С. 87-89. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2016_6_20.
5. Марцінковська О. Організаційні аспекти впровадження CRM-систем у діяльність підприємства / О. Марцінковська, О. Легкий // *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. - 2018. - Вип. 23. - С. 81-85. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rarpsu_2018_23_18.

УДК: 657.004

Гринда М.В.,

*студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,*

Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н., доцент кафедри аудиту

ТАКСОНОМІЯ XBRL ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ФОРМАТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА МСФЗ

На даний момент впровадження МСФЗ на різні категорії підприємств та впровадження СФЗ доцільно розглядати в електронному форматі за стандартом XBRL, який ще називають «міжнародною мовою» подачі звітності. В Україні на вимогу регуляторів фінансового сектора цей формат запроваджується з 2019 року, і з кожним наступним списком суб'єктів господарювання, які мають подавати звітність в електронному форматі XBRL, активно збільшується. У 2021 році усі вітчизняні підприємства, що подають фінансову звітність за МСФЗ, повинні подавати фінансову звітність у форматі таксономії XBRL.

Згідно з цим перед керівництвом підприємств постає багато викликів та задач, а саме в оцінці своїх технічних та ресурсних можливостей застосування XBRL.

Дану тему активно досліджували багато українських вчених, а саме Р. Бойко, Р. Воронко, М. Лучко, Н. Мельник, О. Ретюнських та багато інших. Вчені досліджували переваги електронної форми XBRL подачі звітності, загальні аспекти переходу на формат XBRL, впровадження стандарту у світовій практиці та перспективи розвитку. Після стількох досліджень вчених все ж залишається питання: яке програмне забезпечення краще вибрати для подання звітності у XBRL конкретно для кожного підприємства, яке програмне забезпечення обрати для валідації, чи підходять внутрішні валідатори програм для перевірки фінансової звітності?

Законодавством України дозволяється використовувати будь яке ПЗ для складання фінансової звітності в форматі XBRL і суб'єкт звітування за бажанням може використовувати безкоштовне, власне програмне забезпечення або програмне забезпечення, придбане у стороннього розробника [3].

При переході на подання фінансової звітності у форматі XBRL підприємствам слід чітко знати, що на даний момент головними конкурентами на українському ринку у сфері подачі фінансової звітності у форматі XBRL є такі платні програмні продукти: M.E.Doc та CaseWare Ukraine.

M.E.Doc раніше займав тільки нішу на ринку у створенні електронного документообігу, проте у 2019 році він випустив модуль МСФЗ (формат подачі XBRL).

CaseWare Ukraine є лідером в області програмного забезпечення саме автоматизації таких процесів: фінансового контролю, аудиту та формування звітності відповідно до *Міжнародних стандартів фінансової звітності*. Програмні рішення CaseWare широко використовуються в корпоративному секторі, де часто доводиться працювати з великою кількістю інформації.

M.E.Doc дозволяє накладати електронні підписи прямо у програмі і є значно дешевшим від свого конкурента. Проте CaseWare дозволяє працювати з набагато більшою кількістю інформації. Звідси ми можемо зробити висновок, що програмне забезпечення M.E.Doc є більш вигідним для маленьких підприємств, де швидко можна ввести всі дані вручну. CaseWare, в свою чергу, – для великих, чия звітність необхідно автоматизувати.

Також залишається питання щодо ПЗ для валідації звітності. Валідатор перевіряє, чи правильно були зіставлені дані (звіти) із IT-систем підприємства і таксономією UA XBRL МСФЗ. M.E.Doc та CaseWare Ukraine пропонують свої внутрішні валідатори, проте підприємствам надійніше все ж таки ще раз перевірити пакет звітності у спеціальному програмному забезпеченні. Для цього є навіть безкоштовне програмне рішення Arelle.

Список використаних джерел:

1. Лучко М., Мельник Н. МСФЗ-звітність: практичні аспекти переходу / М. Лучко, Н. Мельник // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2019. - №4. – с. 42-53.
2. Ретюнських О. Фінансова звітність на підставі таксономії: відповідаємо на важливі запитання / О. Ретюнських // Аудитор України. – 2020. – № 7-8 (296-297). – С. 41-43.
3. Бойко Р.В., Воронко Р.М. Формування та подання фінансової звітності у форматі XBRL: стан, проблеми та перспективи впровадження / Р.В.Бойко, Р.М.Воронко// Вісник

Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. – 2020. - №61. – с.51-56.

4. Лист Міністерства фінансів України від 23.03.2020 р. No 35210-06 5/8860 [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF20017.html/

5. Україна готується до складання фінзвітності на основі XBRL у 2021 році. М.Е.Дос: <https://medoc.ua/blog/ukrana-gotutsja-do-skladannja-finzvitchnosti-na-osnovi-xbrl-u-2021-roci>

УДК: 657.6.

Ємельянов В.А.,

*студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Булкот Г.В.— к.е.н., доцент кафедри аудиту*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В АУДИТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В сучасних умовах розвитку економіки України, зокрема у векторі розповсюдження на неї загальнонаціональних процесів диджиталізації, актуальним є питання інформатизації та комп'ютеризації діяльності аудиторів під час виконання покладених на них функцій. Використання комп'ютерних інформаційних мереж та систем під час здійснення бухгалтерського обліку та аналізу суб'єктами господарювання, зумовило завдання щодо пристосування засобів та методів роботи до використання спеціалізованих комп'ютерних програм при проведенні аудиту фінансової звітності підприємств, які застосовують автоматизовані фінансово-облікові системи.

У той же час саме сучасні інформаційні технології здатні удосконалити та покращити якість та сприяти раціональному використанню ресурсів та засобів під час здійснення аудиторами своєї професійної діяльності.

У зв'язку з цим дослідження саме проблемних аспектів впровадження автоматизованих інформаційних систем є особливо актуальним.

Перевагою опрацювання інформації за допомогою цифрових технологій у порівнянні з аналоговими методами роботи з інформацією є: зменшення аудиторських ризиків, пов'язаних з вибірковою перевіркою, зручність у документальному оформленні процесів і результатів аудиту, прискорення проведення аудиту та його ефективності за рахунок автоматизації всіх операцій, узагальнення даних аудиторської фірми [1].

Проаналізувавши праці науковців, які вивчали проблемні аспекти впровадження інформаційних систем в аудит, можна визначити такі основні передумови, які стоять на заваді більшої цифровізації відповідної сфери діяльності, які у свою чергу умовно можна поділити на загальні та технологічні.

Серед технологічних передумов, в першу чергу, необхідно визначити малорозвиненість ринку аудиторських послуг в Україні, що беззаперечно пов'язано з відносно невеликим строком його існування та періодом становлення після законодавчих змін в регулюванні відповідної діяльності.

По-друге, різноманітність галузевої специфіки підприємств, які є об'єктами аудиту, враховуючи стрімкі зміни законодавства, що не дозволяє забезпечити належну варіативність програмного забезпечення.

Також дослідниками акцентується увага на наявній проблемі низького рівня комп'ютерної освідченості, що беззаперечно не сприяє впровадженню новітніх ІТ-технологій у цій сфері.

Серед технологічних передумов необхідно виокремити використання суб'єктами господарювання (які є об'єктами перевірки) різноманітного програмного забезпечення та різних форматів документів щодо консолідації фінансової звітності. Ця причина не дозволяє у повній мірі застосовувати комп'ютерні аудиторські процедури. Крім того, відсутні загальні методологічні настанови до використовуваних інформаційних баз даних, а саме до основних полів вихідних інформаційних файлів. Це значно ускладнює проведення автоматизованої аудиторської перевірки.

У той же час, іншою технологічною передумовою, враховуючи значення інформації у сучасному світі, є забезпечення інформаційної безпеки, зокрема і дотримання положень, передбачених ст. 11 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», відносно збереження конфіденційності та професійної таємниці стосовно інформації, отриманої під час надання аудиторських послуг [2].

У той же час пропозиції на ринку спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення в Україні, у тому числі і українського виробництва, є досить обмеженими, наявне програмне забезпечення є не досить оптимізованим та пристосованим до потреб аудиторів, що, безумовно, є одним з проблемних аспектів, які гальмують впровадження сучасних комп'ютерних технологій в аудиторську діяльність [3].

Застосування комп'ютерних технологій при наданні аудиторських послуг надає можливості використовувати сучасні методики аналізу та виявлення слабких місць в обліку і внутрішньому аудиті; покращити якість внутрішнього контролю і оптимізувати витрати ресурсів аудитора при здійсненні аудиторських процедур; найскоріше усунути виявлені недоліки.

Зважаючи на викладене, можна зробити висновок, що використання інформаційних технологій у аудиторській діяльності у найближчому майбутньому статне необхідною передумовою успішного функціонування та конкурентною перевагою серед суб'єктів, які надають аудиторські послуги.

У той же час, як з боку аудиторів, так і з боку органів державної влади та розробників програмного забезпечення необхідна спільна ініціатива, направлена на розбудову законодавчої та цифрової інфраструктури, яка б сприяла усуненню тих негативних явищ, які сповільнюють впровадження автоматизованих інформаційних систем в аудиторській діяльності в Україні.

Список використаних джерел:

1. Богданова Є.А. *Порівняльний аналіз функціональних і технічних можливостей вітчизняних програм з автоматизації аудиторської діяльності. Системне управління: електронне наукове видання. 2010 . № 1 (7). С. 1—17.*
2. *Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VII. Дата оновлення: 01.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 30.04.2021).*
3. Кудирко О. М. *Комп'ютеризація аудиту в Україні: актуальні проблеми та реальні перспективи. Економіка та держава. 2018. № 9. С. 34—38.*

ВІРТУАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ ЯК НОВА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА ПІДПРИЄМСТВ

Конкурентоспроможність компанії залежить не тільки від її внутрішнього середовища, а й від відносин з іншими організаціями. Через вплив глобалізаційних процесів та міжнародне співробітництво з'являється потреба застосування інформаційних технологій. Мережеві відносини як конкретні домовленості про співпрацю між компаніями є сучасним явищем, але не зовсім новим. Постійний розвиток підприємства та економіки в цілому потребує створення нового суб'єкта господарювання – віртуальної корпорації.

Питання створення віртуального підприємства як нової організаційної форми досліджували не тільки зарубіжні, а й вітчизняні науковці. Проблеми створення та функціонування мережевих організацій із використанням інформаційних технологій аналізували в своїх публікаціях Дж. Бірн, У. Давидов, Т. Загорна, А. Лагода, Р. Майлз, М. Мелоун, П. Подчасова, В. Рудницький, С. Сноу та інші.

Перша концепція віртуальної корпорації була викладена Р. Майлзом та С. Сноу у 1984 році [1]. Вони описали співробітництво за допомогою використання інформаційних технологій як майбутню форму корпорацій, яку вони назвали «динамічною мережевою організацією». В наступних публікаціях ця форма організації була названа віртуальною корпорацією. М. Мелоун пояснили цю форму партнерства у своїй праці «Віртуальна корпорація» [2].

В умовах швидких та мінливих ситуацій віртуальні корпорації менш вразливі до загрози жорсткої конкуренції, оскільки ця форма організації є більш гнучкою, ніж традиційні типи. Дж. Бірн [3] запропонував загальне визначення цієї форми так: «Віртуальна корпорація – це тимчасова мережа незалежних компаній, постачальників, клієнтів, навіть колишніх конкурентів, пов'язаних інформаційними технологіями для обміну навичками, витратами та доступом до ринків один одного. Такий тип підприємства не матиме ні центрального офісу, ні організаційної схеми. В ньому не буде ієрархії або вертикальної інтеграції».

Основна мета діяльності віртуальних корпорацій – отримання максимального прибутку шляхом швидкого та якісного задоволення потреб споживачів у товарах і послугах. Це створює потребу в партнерському співробітництві: об'єднуючи свої ресурси і можливості можна ефективно організувати виконання клієнтських замовлень. Якщо в учасників віртуальних компаній з'являється дефіцит певного типу ресурсів (виробничих або інтелектуальних) – вони залучають нових партнерів, що мають необхідні знання або можливості.

Проаналізувавши усі сфери діяльності віртуальної корпорації доцільно

виділити такі переваги: можливості залучати найкращі ресурси (виробничі, інформаційні, матеріальні та інтелектуальні); гнучкість та мобільність; розподіл коштів, що використовуватимуться як стартовий капітал та витрат серед партнерів; збільшення швидкості руху оборотних засобів шляхом використання електронних розрахункових систем; скорочення витрат на утримання працівників шляхом тимчасового залучення співробітників з сторонніх компаній; можливість співробітництва з віддаленими філіями.

Попри переваги віртуальні корпорації мають такі недоліки: через вузьку спеціалізацію партнерів виникає економічна залежність між учасниками; такі відносини не передбачають довгострокових домовленостей, через що з'являється обмеженість в матеріальній підтримці; у зв'язку з невизначеністю та неузгодженні планування партнерства ускладнюється самоорганізація співпраці; відсутність правової бази регулювання електронної діяльності; втрата близькості до покупця.

Віртуальна корпорація як мережа додаткових навичок та компетенцій може створити необхідне організаційне забезпечення для компаній, які орієнтуються на високий рівень гнучкості та низький рівень бюрократії. Але ті компанії, які планують створити віртуальну корпорацію, повинні мати інформаційні та комунікаційні технології, такі як Інтернет, електронна пошта або групове програмне забезпечення, за допомогою яких мережева організація може працювати і одночасно знижувати витрати. Окрім цього, участь у віртуальній корпорації вимагає здатності та намірів формувати культуру довіри.

Реальних конкурентних переваг на ринку віртуальні організації досягають за рахунок економії часу, зниження витрат, інтернаціоналізації бізнесу, зростання гнучкості та адаптивності, підвищення інноваційної активності. Та все ж потрібно зважати на те, що через специфічні характеристики віртуальних корпорацій (орієнтованих на проекти, своєчасні обмеження тощо) та відсутність правового забезпечення координація є складнішою, ніж у традиційних корпораціях. Починаючи з цього розуміння, подальша робота повинна сконцентруватися на емпіричному аналізі проблем у віртуальних корпораціях, а також на розробці уніфікованої стратегії для учасників у віртуальній організації.

Список використаних джерел:

1. Miles R.E., Snow C.C., *Fir, Failure and the Hall of Fame*, - California: Management Review. - 1984.
2. Byrne J. A., *The virtual corporation*, - Business Week. -1993.
3. Davidow W. H. M., Malone M.M., *The Virtual Corporation - Structuring and Revitalizing the Corporation for the 21st Century*. - New York, -1992
4. Подчасова П. Т. Віртуальні підприємства як сучасна форма організації виробництва / П. Т. Подчасова // Збірник наукових праць ІТІС. – 2009. – Вип. 14. – С. 24–45.
5. Загорна Т. О., Ткачова А. В. Віртуальні організації в умовах інформаційної економіки/ Загорна Т. О., Ткачова А. В. //Інновації. Інвестиції. Конкурентоспроможність. -2014.- No 6 (16). -С.128–135.
6. Падерін І.Д. Віртуальне підприємство як резерв підвищення ефективності у нових умовах / І. Д. Падерін, О. В. Романов, І. В. Савельєв // Вісник економічної науки України. –2014. –No 3 (27). –С. 85–88.

Зубенко В.С.,

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,*

Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н., доцент кафедри аудиту

ОБЛІК І ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ: ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Розвиток економічних відносин потребує постійної уваги до трудових ресурсів. Основним джерелом грошових доходів, які утворюють матеріальну базу сімей найманих працівників, забезпечуючи відновлення працездатності та їх моральне задоволення, є оплата праці. До того ж грошова винагорода мотивує працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці. Особливої актуальності ці питання набули за умов тотального впровадження цифрових технологій у виробничу діяльність (smart factories) з роботизацією процесів, використання цифрових двійників (cobots), чат-ботів і т.д., що призводить до звільнення значної кількості населення працездатного віку. За переконаннями фахівців подальше використання досягнень інформаційних технологій поглибить проблеми працевлаштування, зокрема, призведе до погіршення забезпечення населення необхідними благами.

Актуальність цієї теми підтверджується публікаціями багатьох учених, такими як Бондар М.І., Петрик О.А., Булкот Г.В., Аверкіна М.Ф., Гриценюк О.І., Ревенок В.І., Мамчур О.С. та іншими. В роботах значна увага приділяється питанням автоматизації обліку розрахунків з оплати праці, що сприяє удосконаленню взагалі форм бухгалтерського обліку на підприємствах, а також забезпечує ефективний контроль за її виплатою, зокрема.

Окрім проблем, викликаних використанням цифрових технологій, одночасно потребують вирішення традиційні проблеми, які пов'язані з розрахунками з оплати праці в розрізі трудових відносин між працюючими та роботодавцями. Для працівників заробітна плата є грошовою винагородою за вчасно виконану роботу, але якщо розглядати оплату по відношенню до підприємств, то це певні витрати, які вони несуть з певною періодичністю. Неможливо створювати ефективну систему з оплати праці, не розглянувши всі її частини, зокрема, її облік та внутрішній контроль.

Слід зауважити, що без належного контролю ця процедура може піддаватися шахрайському втручання з боку конкретних осіб, що може призвести до плачевних наслідків, оскільки витрати на оплату праці становлять значну частину витрат підприємства. Задля запобігання таких випадків на підприємстві існують підрозділи, які відповідають за внутрішній контроль.

На думку фахівців удосконалення автоматизованої обробки облікової інформації пов'язане з основною проблемою бухгалтерів, а саме великими обсягами документації, що кожного дня проходить через них [3].

Використання роботів – цифрових помічників бухгалтерів – дозволяє зменшити обсяги рутинної роботи таких фахівців та забезпечити якісніший, ефективніший контроль за розрахунками з оплати праці. Крім того, такий підхід

значно підвищить оперативність та якість управління витратами підприємства [2]. Особливо це підійде великим підприємствам, де плинність кадрів буває значною. На їх заміну потрібно більше часу та витрачається більше ресурсів.

Як свідчить практичний досвід, на розробку і впровадження прикладних програмних рішень для бухгалтерського обліку впливають багато чинників, до яких відносять специфіку діяльності установи (галузь, об'єм робіт), характеристику матеріально-технічної бази, наявність кваліфікованих облікових кадрів, які мають досвід роботи з програмними продуктами автоматизації ведення обліку [4]. Якщо брати до уваги те, що зараз розповсюдились хмарні рішення для бухгалтерського обліку, то і змінилися підходи до навчання майбутніх користувачів таких систем на базі лізингу ПЗ.

Для полегшення процесу обробки даних, які відбуваються стосовно операцій з оплати праці, на ринку України існують програмні продукти, які дозволять швидко та без значних витрат перетворити процес внесення інформації в комп'ютер.

Яскравим прикладом таких софтів можуть бути програмні продукти: «Діловод», «Парус Бухгалтерія», «Master Бухгалтерія», «BAS Бухгалтерія» та інші – для малого і середнього бізнесу; «Галактика ERP», «IT-Enterprise», «Is-Pro», SAP – для великого бізнесу.

Передбачені в програмних продуктах модулі «Заробітна плата» дозволяють вести облік особових рахунків робітників підприємства, ведення табеля робочого часу та нараховувати заробітну плату відповідно нього, забезпечують розрахунки відпусток, різних видів допомоги, яка передбачена законодавством, та проводити розрахунки щодо безпосередніх нарахувань на заробітну плату та утримань з неї. Це далеко не повний перелік вітчизняних і зарубіжних програмних рішень, які уможливають якісне ведення обліку праці та її оплати, є гарним інструментом для вирішення складних питань, які стоять перед бухгалтерією підприємств.

Сьогодні вже нікого не здивуєш платіжними картками для здійснення розрахунків з оплати праці працюючим. На думку фахівців, саме автоматизація обліку розрахунків із оплати праці сприятиме значному вдосконаленню форми бухгалтерського обліку на підприємствах, але й допоможе знизити заборгованість з оплати праці [1].

Як підсумок слід зазначити, що сучасний фахівець з бухгалтерського обліку має постійно набувати цифрових компетентностей, аналізувати і обґрунтовувати необхідність і доцільність їх застосування.

Список використаних джерел:

1. Труфіна Ж.С., Уграк М.І. Особливості обліку оплати праці в системі управління стимулювання оплати праці / Ж. С. Труфіна, М. І. Уграк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2013. - Вип. 3. - С. 316-322. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2013_3_58
2. Ревенок В.І., Мамчур О.С. Основні аспекти інформаційних систем з обліку нарахування заробітної плати // «Молодий вчений» № 2 (17) лютий, 2015 р. – С. 22-25 – URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/118.pdf>
3. Нестеренко Ж.К., Савченко І.П. Фактори впливу на комп'ютеризацію робіт з оплати праці в бюджетних установах Економіка і регіон № 3 (34) – 2012 – ПолтНТУ С. 133-137
4. Аверкина М.Ф., Гриценюк О.І. Особливості автоматизації обліку праці та заробітної плати. / Причорноморські економічні студії. Випуск 29, 2018. С. 113-117

Ікальчик Н. М.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Іванова Л.І. – ст. викладач кафедри аудиту.

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ В КОМП'ЮТЕРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Грошові кошти є найбільш ліквідними активами бухгалтерського обліку та є невід'ємною частиною виробничої діяльності підприємств. Метою внутрішнього контролю є збереження грошових коштів, повноти оприбуткування, раціонального використання, дотримання касової дисципліни. У сучасному житті аудиторам доводиться стикатися з автоматизованими системами обліку. Комп'ютеризація полегшує роботу, дає можливість значно зменшити складність аудиту, а також створює нові можливості в організації і методиці проведення аудиту [1].

Автоматизація роботи вносить певні зміни до організації бухгалтерського обліку, а саме способів обробки даних, які забезпечують різну швидкість передачі інформації. Об'єктом аудиту грошових коштів є: первинні документи, прибуткові та видаткові ордери, платіжні відомості, платіжні доручення, акти інвентаризацій, договори про матеріальну відповідальність; облікові реєстри – журнали реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів, касові книги, звіти касирів [2].

Контроль здійснюється шляхом фактичної перевірки за допомогою інвентаризації, яка проводиться в перший день аудиту спеціальною комісією у складі аудитора, головного бухгалтера або його заступника та касира, після чого складається Акт інвентаризації грошових коштів

Процес обробки даних грошових коштів поділяємо на три етапи: 1. збір та реєстрація первинних даних для автоматизованої обробки; 2. формування облікових даних на електронних носіях; 3. отримання результатів за звітний період.

Існують певні процедури при роботі з програми для здійснення аудиту.

По-перше, потрібно визначити завдання, які потрібно вирішити під час аудиту.

По-друге, складається план реалізації завдань та оцінка реальності використання програмного забезпечення для аудиту. Встановлюється обсяг роботи аудитора, кількість часу на проведення аудиту.

По-третє, налагоджується стандартне програмне забезпечення та розробляється нове. На завершальному етапі перевіряються дані, що генеруються на електронних носіях, з метою підтвердження їх незмінності, оцінки стану підприємства, проведення тестування та аналізу отриманої інформації.

Програмне забезпечення для аудиторської перевірки застосовує такі види контролю:

1. систематичний контроль – дані бухгалтерського обліку перевіряються

за основними критеріями;

2. вибірковий контроль, що проводиться на певній вибірці даних.

Вони використовуються для перевірки, моделювання та аналізу облікових даних, для визначення повноти, якості, законності та надійності. Імітовані дані бухгалтерського обліку порівнюються з реальними даними інформаційної системи, а також тестуванням розрахунків і перерахунків, підсумовуванням, упорядкуванням та формуванням звітних даних, їх порівнянням з реальними даними [3].

Під час аудиторської перевірки потрібно враховувати певні особливості, а саме: рівень автоматизації бухгалтерських завдань; методів аудиту на підприємстві; наявність облікових даних; складність автоматизованої системи обліку та контролю.

Ринок спеціальних інформаційних систем і аудиторських технологій розвивається. Світовий ринок програмного забезпечення для комп'ютерного аудиту, підтримка аудиторських процедур і набір загальних та проблемно-орієнтованих додатків, що охоплюють набір готових універсальних програм, з якими працюють аудитори. Таким чином, компанія «Аудит Консалтинг Центр» є частиною всеукраїнської громадської організації «Спілка Автоматизаторів Бізнесу» (САБ), що об'єднує професіоналів у галузі автоматизації бізнесу, вони застосовують сучасні програмні забезпечення та платформи для автоматизації бізнес-процесів, включаючи такі програми та послуги «BAS», «1С: Підприємство» та інші. Члени САБ беруть активну участь у розробці програм автоматизації бізнесу, поліпшенні якості послуг, підвищенні компетенції професіоналів та користувачів [4].

САБ здійснює моніторинг якості послуг, які надаються учасникам, для цього діє одна система стандартів якості, а також просування послуг у сфері автоматизації.

За належної підготовки комп'ютер є інструментом аудитора, який може значно скоротити час і вартість аудиту. Це також дозволяє проводити більш детальний аудит та якісний аудиторський висновок. Отже, перевагами методології комп'ютерного аудиту є: підвищення ефективності аудиторської роботи, одночасне зменшення витрат; зменшення обсягу даних, що обробляються вручну; збільшується час детальної перевірки документів; є можливість розширити сферу аудиту за рахунок збільшення кількості тестів; зменшення ризиків, пов'язаних з тестами; дозволяє працювати одночасно з великою кількістю документів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»: затв. наказом Мінфіну від 21.12.2017 № 2258-VIII. Дата оновлення: 01.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
2. «Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» №148 від 29.12.2017. Дата оновлення 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>
3. Коблянська Г.Ю. Облік і контроль грошових коштів у комп'ютерному середовищі / Вісник Університету банківської справи Національного банку України. -2014.-№1.-С. 232.
4. Аудит Консалтинг Центр. Автоматизація обліку. URL: <https://www.audit-centr.com.ua/avtomatizatsiya-obliku/>

АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ, РОБІТ ТА ПОСЛУГ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

В Україні з стрімким розвитком інтеграційних процесів ринкових відносин, важливою передумовою є правильне, точне відображення економічної діяльності об'єктів господарювання. Тому в бухгалтерському обліку зростає роль автоматизованих процесів, що дозволяє майже цілком вирішити проблему точності та ефективності інформації. Деякі дослідження говорять про те, що близько 90% бухгалтерського обліку можна автоматизувати. Однією із таких ділянок може бути і ділянка реалізації продукції, робіт та послуг. Але потрібно розуміти, що автоматизація бухгалтерського обліку забезпечує як переваги, так і недоліки ведення господарських операцій. Автоматизована форма забезпечується за рахунок високошвидкісних ЕОМ, які виконують автоматизований процес збору, реєстрації та обробки облікової інформації, необхідної для контролю та управління. Порядок обробки первинної документації на комп'ютері визначається програмною системою, яка контролює цей процес. З цієї причини програмне забезпечення для бухгалтерського обліку стає все більш важливим і його впровадження на підприємствах постійно зростає. За даними Державної служби статистики України, у 2019 році кількість підприємств, які використовують послуги хмарних обчислень, зросла на 7,8% порівняно з 2018. Якщо розглянути динаміку придбання фінансових та бухгалтерських прикладних програм, в 2019 році купили загалом 3010 підприємств, що на 16,4% більше ніж у 2018 [1].

Однак зростання кількості програмних продуктів, пропонованих на сучасному ринку, не означає їх високої якості. ERP-системи знаходяться на вершині ієрархії систем управління підприємством, охоплюючи такі ключові аспекти діяльності, як виробництво, планування, фінанси та бухгалтерський облік, логістика та управління людськими ресурсами, продажі, управління запасами, виробництво, постачання і надання послуг. ERP-система дозволяє описати функції всередині трьох основних бізнес-процесів економічного відтворення – процесу придбання, виробництва та реалізації.

Для ефективного функціонування підприємства існує необхідність організації правильного облікового відображення та аналізу процесу реалізації продукції, робіт та послуг, що є запорукою отримання правдивої та об'єктивної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Разом з тим, автоматизована інформаційна система є ефективною лише у тому випадку, коли вона орієнтована на користувача, а ефективність та якість управлінських рішень зростає після її запровадження.

Програмні продукти дозволяють вирішувати низку вагомих рішень в процесі реалізації: вести зведений облік безпосередньо на підставі первинних документів без попереднього їх накопичення та узагальнення; швидше і точніше

знайти або створити відповідного контрагента у базі підприємства з усіма його даними та реквізитами [2]; вести облік розрахунків в різних видах – готівка, передоплата; зменшити затрати часу на виписку накладних, рахунків-фактур та інших відповідних документів; формування податкової накладної та її реєстрація в Єдиному реєстрі податкових накладних здійснюється за допомогою інтеграції з іншими програмними продуктами; на основі виписки банку бухгалтер за допомогою платіжних доручень чи касових документів в програмі формує операції, які відображають факт погашення заборгованості покупцями підприємства; інвентаризація розрахунків з покупцями оформляється актом звірки взаєморозрахунків; коригування боргу – за допомогою цього документу бухгалтер може здійснити проведення взаємозаліку, списання безнадійної заборгованості, зміну та перенесення заборгованості і багато іншого.

Зараз на ринку представлено безліч програмних продуктів і кожного року їх стає ще більше. Проте, незважаючи на високу конкуренцію, вартість програмних рішень може бути дуже високою. Інколи, малі підприємства не можуть дозволити собі видатки такого рівня. Також, іншим недоліком використання автоматизованих систем бухгалтерського обліку на підприємствах є часта зміна законодавства в частині процесу реалізації, наприклад податкове законодавство змінюється чи не щокварталу. Для оптимізації цієї проблеми слід вибирати програми з гнучкою інформаційною системою, тобто оновлення якої відбувається по мірі надходження запитів користувачів.

Вагомою проблемою може бути і рівень захисту облікових даних. Наприклад, якщо при реалізації послуг використовується електронний документообіг, програма повинна забезпечити повну безпеку документа, його архівацію належно до законодавства. Часто однією з проблем вважають наявність кваліфікованих працівників, які б могли бути впевненими користувачами програмних продуктів, а також людини, чи можливо штату працівників, відповідальних за розвиток та підтримку автоматизованих систем.

В умовах глобалізації, підвищення рівню експорту продукції та послуг, одним з покращення комп'ютеризації системи є уніфікація її забезпечення. Автоматизація та модернізація системи бухгалтерського обліку в будь-якій країні дозволяє компаніям вийти на міжнародний рівень та залучати більше іноземних інвестицій, оскільки підприємства зможуть задовольнити зовнішніх користувачів повною, загальною та якісною інформацією, яка є найбільш точною та надійною. Отже, незважаючи на певні проблеми автоматизації обліку реалізації готової продукції, робіт та послуг, вона дозволяє підприємствам виходити на міжнародний рівень, залучати більше іноземних інвестицій. Комп'ютеризація дозволяє знизити ризик помилки людського фактору, істотно допомагає обліковцям підвищити оперативність та точність бухгалтерської інформації. З іншого боку, недоліки стосуються в основному великих витрат на обслуговування програмних продуктів, та неготовність персоналу повністю перейти до автоматизованого обліку. Але даний перехід неминучий, в умовах розвитку технологій та інтеграції світової економіки.

Навіть пандемія, спричинена COVID-19, дала зрозуміти, що бізнес потребує стабільних, швидких, надійних комп'ютерних засобів для дистанційної роботи, які б могли забезпечити трансформацію бухгалтерських

процесів і технологій виконання облікових операцій.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах у 2018—2019 роках. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Rentsoft. Переваги ІС:Підприємство — основні переваги та недоліки програми. URL: <https://rentsoft.ua/ua/blog/preimushchestva-1c-predpriyatie-osnovnye-dostoinstva-i-nedostatki-programmy/>

УДК: 004.91

Крамаренко А.О.,

*студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г.В. – к.е.н., доцент кафедри аудиту*

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

На сьогодні існує велика кількість нормативно-правових актів, що забезпечують ведення електронного документообігу в Україні. Проте ми все ж стикаємося з тим, що існують підприємства, державні установи та чимало фізичних осіб-підприємців, що не перейшли з тих чи інших причин на електронний документообіг.

Система електронного документообігу (*Electronic Document Management Systems – EDMS*) – програмне забезпечення з можливістю створювати документи, поширювати і контролювати ланцюжок їх передачі всередині мережі [1].

Проблема вибору характеризується відсутністю системи, яка б змогла уніфікувати всі опції, проблемністю інтеграції різних систем підприємства за допомогою API-інтерфейсу. API є в усіх систем ЕДО, питання в тому, які можливості він має. До того ж у деяких вендорів доступ до API формально безкоштовний, але за інтеграцію із системами інших розробників доведеться доплачувати. Істотно полегшує завдання інтеграції загальна платформа розробки. Існує чимало проблем впровадження електронного документообігу. Одна з них це взаємодія із зовнішнім світом, оскільки при запровадженні системи документообігу виникає питання організації взаємодії із зовнішнім «паперовим» світом. Відсутність електронного архіву існуючих документів спричиняє проблему міграції існуючих документів. Тому електронний архів існуючих документів у цьому випадку потрібно створювати з паперового шляхом сканування. Консерватизм співробітників є «людським фактором», що обумовлений небажанням працівників перенавчатися, або ж відсутністю мотивації та нічим не підтвердженими страхами [2].

Одним із складних для подолання факторів є постійні структурні зміни в організації і, як наслідок, слабка формалізація бізнес-процесів. Основною проблемою переходу на електронний документообіг, на нашу думку, є відсутність системності в переході на електронний документообіг. Оскільки, якщо працівники не встановлять стадії та етапи переходу на електронний

документ, цей процес приречений на невдачу. При безсистемному підході виникає практика паралельної маршрутизації електронного документообігу та паперового, що спричиняє порушення основних принципів документообігу, зокрема принципу однократності у реєструванні документів.

В наш час на вітчизняному ринку доступно безліч систем електронного документообігу, що відповідають вимогам та завданням діяльності підприємств, але розроблені з використанням різних вимог до програмного забезпечення. Розглянемо опції декількох популярних систем. Опції «BAS Документообіг КОРП»: автоматизований розгляд. Далі документ ставиться на контроль; оповіщення відповідальних за виконання осіб; підтримка регламентованої тривалості виконання; створення справ, переміщення закритих на збереження або знищення; оформлення звітів по документації, що прибула, а також по виконаній та простроченій.

У «М.Е.Дос»: користувач може самостійно створювати шаблони; підписання документів за допомогою ЕЦП і подальша відправка; оповіщення про отримання файлів; автоматична обробка; архівування, а також копіювання файлів; спільна робота з системами обліку. Використовуючи «Документ.Онлайн» користувач може підписувати та надсилати документи через веб-кабінет. Опції «FREDO ДокМен»: шаблони, для створення документів; вивантаження з типових рішень, яке здійснюється за допомогою однієї кнопки: підписання документів; шифрування; відправка файлів; отримання файлів від контрагентів, які користуються FREDO ДОКМ або М.Е.Дос; вивантаження в типові рішення, яке здійснюється за допомогою однієї кнопки; пакетна робота з документами; використання електронних цифрових підписів основних центрів; довільний підпис – дозволяє завантажити файли для підпису та подальшої розсилки на довільні електронні адреси.

«FlyDoc» є модулем, що підключається до програмних продуктів лінійки BAS і 1С:Підприємство. Дає можливість за допомогою сервера ПТАХ пересилати документи користувачам FlyDoc, FREDO ДОКМ, М.Е.Дос [3].

Отже, підприємства, організації та державні установи при переході на електронний документообіг стикаються з чималою кількістю проблем, проте успішний результат надасть такі переваги: *дисциплінованість* – моніторинг за виконанням співробітником своїх завдань; *контрольованість* – забезпечення дозволяє керівникам відстежувати кожен етап виконання процесів; *зниження витрат часу* – прискорюються операції пошуку, оформлення і т.д., а, як наслідок, прискорюється документообіг і всі процеси на підприємстві; *конфіденційність* – доступ до документів суворо обмежується, користувачі виконують тільки ті дії, що відповідають правам доступу; *конкурентоспроможність* – за рахунок прискорення всіх процесів, підприємство швидше та якісніше працює з клієнтами.

Список використаних джерел:

1. Як правильно вибрати і запровадити СЕД. URL: <https://edin.ua/shho-take-sed-yak-pravilno-vibrati-ta-vprovaditi/> (дата звернення: 11.04.2021).
2. Про електронний документообіг. URL: <http://altersign.com.ua/korysna-informacija/poslugy-esp/pro-elektronnyj-dokumentooobig/> (дата звернення: 11.04.2021).
3. Популярні системи електронного документообігу .URL: <https://a4.com.ua/sistemi-dokumentooobigu/> (дата звернення: 11.04.2021).

Левченко Р.А.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ніколенко Л.А. — к.е.н., доц. кафедри аудиту

ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМУ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Одним із завдань розвитку економіки України в контексті стратегії Україна-2030Е є сприяння прискореній інтеграції цифрових технологій у виробничі процеси, у т.ч. у галузях реального сектору економіки.

Основу діяльності з управління будь-якого економічного об'єкта становлять інформаційні системи, що мають складну побудову, зміст яких залежить від роду діяльності й розміру підприємства, організації, фірми.

Інформаційна система обліку (ІСО) — це сукупність інформації, апаратно-програмних і технологічних засобів, засобів телекомунікації, баз і банків даних, методів і процедур, персоналу управління, які реалізують функції збору, оброблення, нагромадження та оброблення інформації для підготовки та прийняття ефективних управлінських рішень. ІСО — це множина різних елементів та зв'язків між ними, що складають систему в цілому [1, с.14].

Побудова інформаційної системи підприємства (організації) — складний процес, який вимагає більшого, ніж придбання комп'ютерів та необхідних програм. Правильно побудована інформаційна система підприємства стає основою його функціонування, визначає дії персоналу зайнятого в інформаційному циклі. Система впорядковує та організує роботу колективу [2, с. 9].

Комп'ютерні системи бухгалтерського обліку пройшли великий історичний шлях становлення і розвитку. Вони змінювалися паралельно зі змінами інформаційних технологій, програмних і технічних засобів обробки інформації, методів і засобів розроблення, концепції побудови ІСО. Їх ринок почав формуватися з кінця 80-х років. Сьогодні існує велика кількість різноманітних програмних засобів автоматизації бухгалтерського обліку: від засобів автоматизації локальної задачі бухгалтерського обліку до повнофункціональної у складі інформаційної системи обліку підприємства. Здавалось б, що всі потреби ринку мали б бути задоволеними, але у зв'язку із постійними змінами в законодавстві та новими економічними цілями з кожним днем зростає потреба у розробці нових та вдосконалення наявних систем обліку.

В управлінні економікою підприємства інформаційна система виконує такі функції: обчислювальну, відстежувальну, запам'ятовувальну, комунікаційну, інформаційну, регулювальну, оптимізаційну, прогнозну, аналітичну, документальну [3, с. 31].

З початку 2020 р. економіка практично усіх країн опинилась у новій системі ризиків, пов'язаних із глобальною пандемією COVID-19. За 2020 рік (порівняно з 2019 роком) ВВП України знизився на 4 %, а капітальні інвестиції зменшилися на 38,2%, значно зріс рівень безробіття [4].

Так як до подолання «коронакризи» ще далеко (про це свідчать події останніх місяців і застосування жорстких карантинних обмежень може продовжуватись доволі довго), слід приділити увагу одному з напрямків стабілізації економіки – розробці нових та вдосконалення існуючих ІСО. Тим більше, що для цього є передумови.

Нині за Індексом глобальної креативності Україна посідає 45 рейтингову позицію зі 139, що є досить високим показником. Оцінка здійснюється за трьома параметрами: технології, таланти й толерантність. Україна має високі позиції за рівнем технологій і, особливо, за рівнем наявності талантів порівняно з багатьма іншими країнами, що могло б сприяти вищим позиціям України в рейтингу Глобальної креативності, однак суттєво програє за показниками толерантності суспільства (105 позиція). Крім того, різниця майже удвічі між значенням індексу талантів та індексу технологій (відповідно, 24 і 43 рейтингові позиції) засвідчує, що рівень результативності сучасних R&D у частині створення технічних винаходів та їх патентування в Україні значно нижчий за чисельність дослідників і винахідників, які потенційно спроможні створювати такі об'єкти інтелектуальної власності [5, с. 118].

Протягом наступних років у світі відбудеться завершення формування нової глобальної економіки, якій будуть властиві нові баланси сил, у якій постануть нові центри економічного, цифрового та технологічного впливу. У цьому новому світі суб'єктність зберігатимуть лише нації, спроможні свідомо консолідувати свої сили для реалізації власного потенціалу та його збільшення. Спроможність підготувати економіку та суспільство до майбутніх змін та досягти стійкості в умовах глобальної турбулентності для України – без перебільшення питання збереження суверенітету та виживання нації.

В економіці України ІСО відіграють ключову роль, так як підтримують функціональний зв'язок із зовнішнім середовищем. Саме тому необхідний всебічний розвиток облікових систем, так як їх соціальну роль у глобальному вимірі важко переоцінити. Для оптимального вибору ІСО, дуже важливе повне розуміння облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації, знання механізмів функціонування бюджетної і податкової систем України та врахування їх особливостей з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

Список використаних джерел:

1. Сусіденко В. Т. *Інформаційні системи і технології в обліку*. [текст] навч. посіб. / В. Т. Сусіденко. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 224 с.
2. Бенько М.М. *Інформаційні системи і технології в обліку* : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / М.М. Бенько – К. : Нац. торг.- екон. ун-т, 2006. – 362 с.
3. *Інформаційні системи і технології в економіці* : посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / за ред. В.С. Пономаренка. – К. : Академія, 2002. – 544 с.
4. *Державна служба статистики*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. *УКРАЇНА 2030: Доктрина збалансованого розвитку*. Видання друге. — Львів: Кальварія, 2017. — 164 с.

Марченко О.М.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Булкот Г. В. – к.е.н., доцент кафедри аудиту

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ

Всі підприємства в Україні ведуть бухгалтерський облік за допомогою різноманітних бухгалтерських програм, в той час як ведення аудиту в більшості випадків не передбачає використання спеціалізованого програмного забезпечення, оскільки дане питання тільки в процесі розробки. Проте використання сучасних комп'ютерних технологій у внутрішньому аудиті значно підвищить ефективність діяльності підприємства.

Вибір програмного забезпечення для ведення внутрішнього аудиту на підприємстві залежить безпосередньо від умов запитів його користувачів та умов функціонування самого підприємства. В будь-якому випадку, для конкретної організації дуже важливо правильно підібрати комп'ютерну програму, оскільки від цього вибору буде залежати підвищення доступності, отриманої в ході аудиторської перевірки інформації, що забезпечить високу якість управлінських рішень.

Однак існує ряд чинників, які негативно впливають на процеси автоматизації внутрішнього аудиту: висока вартість розробки індивідуального програмного забезпечення, відсутність єдиного інформаційного простору, недостатня комп'ютерна обізнаність працівників, наявність значної частини неформалізованих аудиторських процедур.

Для того, що оптимізувати застосування інформаційних технологій у внутрішньому аудиті, необхідно провести формалізацію процедур, оскільки, якщо залишити великий простір для професійного судження аудитора, то це обов'язково призведе до нерівномірної якості аудиту. Формалізація функцій внутрішнього аудиту призведе в цілому до зменшення часу на рутинні завдання, поліпшить якість аудиту загалом і як результат, підвищить довіру до результатів аудиту [2, с. 6].

Після того як складові аудиторської програми формалізувались, вони мають бути застосовані в програмному середовищі. Програмне забезпечення на підприємстві класифікують за такими ознаками: функціональність, рівень доступу і платформа. Функціональність полягає в тому, що програмне забезпечення внутрішнього аудиту може базуватись на програмному забезпеченні бухгалтерського обліку. Доступ аудиторського програмного забезпечення до інформаційної системи підприємства може бути прямим чи опосередкованим.

Що стосується платформи, то кожне підприємство саме вирішує, яку платформу обрати в залежності від виду діяльності.

Також важливою умовою автоматизації внутрішнього аудиту є створення єдиної інформаційної бази – об'єму даних, який буде нагромаджуватись,

зберігатись та оновлюватись в пам'яті системи. Ця база призначена як для бухгалтерського обліку, так і для внутрішнього аудиту, проте може бути і окремою, тобто тільки для внутрішнього аудиту.

Якщо підприємство таки обирає спільну платформу для внутрішнього аудиту, то це називають модулем вбудованого аудиту. Такий функціонал різних управлінських функцій на єдиній програмній платформі зазвичай реалізується у вигляді індивідуальної розробки. Розміщене на незалежній платформі, програмне забезпечення для аудиту, створює окремий прошарок контролю і, як правило, постачається сторонніми розробниками у вигляді пакетного рішення [1, с. 44].

Як було зазначено вище, попри всі переваги індивідуальної розробки програмного забезпечення внутрішнього аудиту, значними недоліками є висока вартість і тривалий час упровадження. Для того, щоб розробити практичні рекомендації з автоматизації внутрішнього аудиту, варто проаналізувати ринок подібного програмного забезпечення.

Вибравши найпоширеніші в Україні аудиторські програми, такі як: «КІТ: АУДИТ» та «CaseWare» можна підвести наступні підсумки. Ці програми мають наступний функціонал: приведення даних за різні періоди часу до порівняльного виду, можливість застосування технік аудиту, складання програм аудиту, можливість створення аудиторських звітів. Тобто, як ми бачимо, дані програми мають повний функціонал, тож на основі цих програм можна створити підприємству власне програмне забезпечення.

Можна зробити висновок, що сучасний етап обліку характеризується застосуванням інформаційних технологій, які пришвидшують та зменшують рутинну роботу бухгалтерів. А от питання застосування програмного забезпечення у внутрішньому аудиті ще не достатньо вивчене і рідко застосовується на практиці. Для того, щоб підприємству правильно вибрати програмне забезпечення для внутрішнього аудиту, треба орієнтуватись на його розміри, вид діяльності та потреби внутрішніх користувачів, а також звернути значну увагу на формалізацію процесів обліку.

Тож незалежно від вибраного виду інформаційного забезпечення внутрішнього аудиту на підприємстві, автоматизована система внутрішнього аудиту буде ефективно працювати й забезпечувати своєчасною, якісною інформацією вище керівництво організації.

Список використаних джерел:

1. Войнаренко М. П. Сучасні погляди щодо розвитку внутрішнього аудиту в Україні. *Вісник технологічного університету Поділля. Економічні науки*. 2002. № 5. Ч. 2, т. 1. С. 219–222.
2. Войнаренко М. П. Особливості впровадження комп'ютерної форми обліку на підприємстві. *Вісник технологічного університету Поділля*. 2003. № 3. Ч. 2, т. 1. С. 72–76.
3. Івахненко С. Сучасні інформаційні технології управління підприємством та бухгалтерія: проблеми і виклики. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 4. С. 52–58.
4. Пантелєєв В. П. *Внутрішній аудит: навч. посіб.* Київ: держ. Акад. стат., 2006. 247 с.

ЦИФРОВІ ПІДПРИЄМСТВА: ВІТЧИЗНЯНІ ТА ЗАРУБІЖНІ РЕАЛІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Сьогодні ми переживаємо моменти руйнівних технологічних змін, що прискорюють перехід від керованої бізнесом культури до більш «соціально орієнтованої». Відкриті інновації стали більш впливовими, а моделі виробництва та створення вартості змінюються. Поява великих даних, соціальних медіа, хмарних обчислень та Інтернету всього, що врешті-решт охопить бізнес, уряд та суспільство, віщує новий мотив соціально-економічної організації.

Виробничі системи працюють у швидко мінливих умовах, сповнених зовнішніми та внутрішніми факторами такими як: збільшення та диверсифікація запитів споживачів, швидка послідовність нових завдань, збільшення кількості та швидкість комунікаційних каналів, поява нових технологій, нестабільність ринкових обставин, тому вимагають термінових та скоординованих дій [3]. Підприємництво ніколи не було настільки важливим, як сьогодні, у цей час фінансової кризи та потребі термінових та скоординованих дій. Інновації та підприємництво, як правило, розглядаються як двигун технічного прогресу та економічного зростання та забезпечують шлях вперед для вирішення глобальних викликів ХХІ століття, побудови сталого розвитку, створення робочих місць та підвищення добробуту людини.

Дослідження має на меті визначити сутність цифрових підприємств та необхідність цифрової трансформації вітчизняних та зарубіжних суб'єктів господарювання, виокремити підприємства на основі аналізу сучасних цифрових тенденцій, оцінити відмінні риси аналогового та цифрового підприємства, як господарюючого суб'єкта.

Концепція цифрового підприємства, тобто відображення всіх важливих елементів процесів підприємства за допомогою засобів інформаційних технологій, дає унікальний спосіб управління вищезазначеними проблемами. Використовуючи останні досягнення інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), теоретично вся важлива інформація, пов'язана з виробництвом, може бути доступною та керованою контрольованим, залежним від користувача способом [3].

За визначенням цифрові підприємства використовують цифрові технології для створення цінності. Порівняно з ланцюгами поставок в аналоговому виробництві, цифрові підприємства більше зосереджуються не на організації ресурсів та власності, а на створенні вартості. Встановлено чотири режими створення цифрової вартості: обробка інформації, взаємозв'язок користувачів, посередництво на ринку та цифрове виробництво. Найпоширенішим режимом є обробка інформації. У цифровому світі змістовну (нову) інформацію можна

створити за низьку ціну шляхом редагування, передачі, інтеграції та аналізу існуючої інформації [2].

Цифрове виробництво розглядається як нова технологія та ключовий елемент управління життєвим циклом продукції. Цифрове виробництво або так звані «цифрові фабричні» інструменти дозволяють «віртуально» уявити повний життєвий цикл продукції, проектуючи ефективніше продукцію, визначаючи виробничі процеси, моделюючи фабрику та результати випробувань перед початком виробництва [1]. Як головний результат, загальна вартість інженерних змін, що відбуваються протягом життєвого циклу товару, різко зменшується, оскільки зміни виявляються та вирішуються раніше в життєвому циклі товару та перед тим, як приступити до фізичного оснащення, ресурсів та початку виробництва. Цифрову технологію підприємства можна визначити як «збір систем та методів цифрового моделювання глобального процесу розробки та реалізації продукції в контексті управління життєвим циклом». Інженерне проектування повинно враховувати вимоги та властивості всіх процесів, що визначають, створюють, підтримують та повторно циклізують продукцію. Отже, процес повинен охоплювати всі основні заходи життєвого циклу, такі як маркетинг, проектування, виготовлення, складання, розподіл, продаж, експлуатація, обслуговування, утилізація та повторне використання. Очікування великі: менше модифікацій, коротший час виходу на ринок, більш ефективне використання ресурсів, краща якість процесів та продукції [5].

Багато підприємств ефективно використовують глобалізовану цифрову інфраструктуру для доступу до віддалених ринків. Програмне забезпечення можна редагувати та розповсюджувати на відстані (наприклад, на пристрої замовника) практично з нульовою вартістю, розширюючи потенційний ринок і сферу застосування цифрових підприємств за межами традиційних меж. Більше того, низька вартість цифрового відтворення разом із мережевими ефектами призводить до величезної економії на масштабі та ефектів блокування [1].

Таким чином, підприємствам майбутнього потрібно використовувати майбутні Інтернет-технології, щоб визначити власні шляхи до конкурентоспроможності та створити гібридні сузір'я вартості (поєднуючи бізнес та соціальні інноваційні мережі). Проблеми інформаційного управління високотехнологічними виробництвами пов'язані насамперед з недостатньою ефективною інженерією інновацій, складністю набуття знань про високотехнологічне виробництво, складністю впровадження та розробки інструментів управління знаннями, складністю процесів метризації бізнес-рішень.

Список використаних джерел:

1. Brusakova I. *Cognitive Technologies Of Information Managements Of Business Processes Of The Digital Enterprises*, DOI:10.15693/ijaist/2016.v5i1.73-76, *International Journal of Advanced Information Science and Technology (IJAIST)* ISSN: 2319:2682 Vol.5, No.1, January 2016
2. C. Constantinescu 1, 2, U. Heinkel 1, J. Le Blond 2, S. Schreiber 2, B. Mitschang 1, E. Westkämper, *Flexible Integration of Layout Planning and Adaptive Assembly Systems in Digital Enterprises*. URL: https://www.researchgate.net/profile/Carmen-Constantinescu-3/publication/37684942_Flexible_Integration_of_Layout_Planning_and_Adaptive_Assembly_Systems_in_Digital_Enterprises/links/00b4952ba1d1f92d63000000/Flexible-Integration-of-Layout-Planning-and-Adaptive-Assembly-Systems-in-Digital-Enterprises.pdf

3. L. Monostori, J. Váncza, A. Márkus, B. Kádár, Zs.J. Viharos, *Towards the Realization of Digital Enterprises*. URL: http://old.sztaki.hu/~kadar/pdf_files/CIRP_MS_03_dig_fact.pdf
4. *Surviving in the digital era – business models of digital enterprises in a developing economy*. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/DPRG-08-2018-0046/full/html>
5. Dr. Nicolas Friederici, Prof. Mark Graham, *The Bounded Opportunities of Digital Enterprises in Global Economic Peripheries*, Oxford Internet Institute, University of Oxford 1 St Giles, Oxford, OX1 3JS, UK, April 2018 - URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3249499

УДК: 657.6

Петрова Т.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ніколенко Л.А. — к.е.н., доцент кафедри аудиту

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Нині все більшої популярності набирає термін, який вперше зародився в кінці двадцятого століття в науковому середовищі західних програмістів. В українському перекладі можна розрізнити багато варіацій цього терміну: «диджиталізація», «цифрування даних» і т.п., сенс процесу якого полягає в перекладі інформації будь-якого характеру в цифрову форму. Наше повсякденне життя наповнене прикладами диджиталізації, однак ці процеси набагато більш істотні у сфері економіки. У наш час цифрових технологій тема даного дослідження стає надзвичайно актуальною в останні роки, у зв'язку з розвитком у всьому світі цифрової економіки, що охоплює, безумовно, і сферу бухгалтерського обліку.

Важливою проблемою сучасної автоматизації бухгалтерського обліку стає питання забезпечення надійності зберігання даних, тому що інформація стає одним зі стратегічних ресурсів організації та набуває все більшого значення в її діяльності. Крім того, вирішення глобальних проблем природокористування неможливе без систематичних обмінів інформацією в рамках міжнародного моніторингу щодо захисту навколишнього середовища. Без створення баз даних та екологічних знань не можна перейти до планетарного управління екорозвитком, що робить реальним виживання людського роду. В майбутньому ж планується навіть перехід на переважно інформаційну стратегію взаємодії людства й природи [3, с. 902].

Незважаючи на значні досягнення, проблема автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах України залишається однією з актуальних і складних. Насамперед це пов'язане з необхідністю значних витрат на програмне забезпечення та наявністю кваліфікованого персоналу, який вільно володіє комп'ютерною технікою, а також процесом ведення бухгалтерського обліку.

На думку П. Ніксона, найважливіше зосередити діяльність бухгалтерів на тому, щоб формувати та узагальнювати дані, необхідні для прийняття ефективних управлінських рішень, очолити команду фахівців та керувати ними, проводити коригування діяльності на основі судження, представляти дані та фінансову звітність для користувачів, системи менеджменту та вирішувати стратегічні й поточні конфлікти, що виникають. Основними проблемами реалізації державної політики України у сфері стимулювання розвитку ІКТ досі є фрагментарність, брак системності, послідовності, завершеності, узгодженості між ухваленням нормативно-правових актів і подальшим розробленням механізмів їх реалізації. Сукупність законодавчих та нормативних документів у сфері ІКТ має багато невизначеностей та суперечностей. Існує забагато регулюючих норм та інститутів, адміністративного й податкового тиску на суб'єктів діяльності, тому спроможність держави ефективно справлятися зі взятими на себе повноваженнями є низькою. Водночас сьогодення вимагає переходу на якісно вищий рівень використання ІКТ, удосконалення державного управління цим процесом. Для вирішення зазначених та інших проблем з огляду на сучасний стан і потенціал розвитку ІКТ-сектору України потрібне узгодження основних стратегічних цілей, механізмів і нормативного забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні на найближчу перспективу шляхом створення Єдиної інформаційно-комунікаційної технологічної платформи. Сучасні фахівці з бухгалтерського обліку дедалі більше переходять від виконання суто технічних функцій до підтримки менеджменту компаній та відіграють важливу стратегічну роль в ефективному управлінні на мікроекономічному рівні, а також помітну суспільну роль, працюючи для покращення розвитку суспільства на макроекономічному рівні. Оскільки подальші зміни є неминучими, а облік є професією, яка особливо чутлива до вищезазначених змін, головне місце як у стратегії бухгалтерських компаній, так і стосовно персонального професійного розвитку матимуть акценти на освоєнні новітніх технологій, м'яких навичок (soft skills), професійної гнучкості. Така зміна пріоритетів дозволить перетворити виклики, які стоять перед бухгалтерською професією, на її переваги, оскільки освоєння сучасних технологій в поєднанні з м'якими навичками може суттєво покращити перспективи кар'єрного зростання та цінність бухгалтера на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Нападовська Л. В. Недоліки та основні напрями удосконалення системи освіти у сфері бухгалтерського обліку // *Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: глобальні виклики – управлінські рішення* : зб. тез учасників Всеукраїнської наук.-практ. конф., присвяченої 100-річчю Chartered Institute of Management Accountants (CIMA) (м. Ірпінь 29 березня 2019 р.). Ірпінь, 2019. С. 270–272.
2. Бразілій Н., Крот Ю. Особливості впровадження комп'ютерних бухгалтерських програм на підприємстві в сучасних умовах господарювання. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2018. Вип. 22. С. 900–904.
3. Краус Н., Голобородько О., Краус К. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. URL: http://www.econotyu.nauka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf
4. Мельник Н. Г. Виклики до бухгалтерської професії майбутнього // *Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: глобальні виклики – управлінські рішення* : зб. тез учасників Всеукраїнської наук.-практ. конф., присвяченої 100-річчю Chartered Institute of Management Accountants (CIMA) (м. Ірпінь, 29 березня 2019 р.). Ірпінь, 2019. С. 263–265.

Подгорний М.С.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н., доцент кафедри аудиту

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ АНАЛІТИКИ ДАННИХ В ОБЛІКУ ТА АУДИТІ

Інформаційні технології вже давно є значною підтримкою в галузі бухгалтерського обліку та фінансів, оскільки з кожним роком все більше підприємств покладаються на цифрові технологічні рішення у своїй діяльності. Такі технічні переваги, як штучний інтелект, блокчейн, автоматизовані роботизовані процеси та інструменти аналізу великих даних, стали невід’ємними атрибутами у бізнесі. Асоціація дипломованих сертифікованих бухгалтерів (ACCA) у 2016 році проводила опитування серед професійних бухгалтерів щодо перспектив використання інформаційних технологій у своїй діяльності, за результатами якого 89% опитаних визначили цифрові навички у сфері бухгалтерії та фінансів як актуальні або дуже актуальні. Більше того, 68% опитаних відзначили, що вже активно використовують ІТ-інструменти у своїй роботі. Респондентів також запитали, у якій області цифрових технологій вони вважають найпотрібнішим розвинути свої навички у майбутні п’ять років – 72% віддали перевагу аналітиці даних [1]. Вибір бухгалтерів на користь покращення навичок у роботі із даними є цілком логічними та обґрунтованим, адже завдання бухгалтерського обліку ґрунтуються на операціях з даними. Отже можна зробити висновок, що вдосконалення можливостей збору, обробки, зберігання, аналізу, візуалізації та обміну даними матиме особливе значення для того, як ефективно бухгалтери будуть виконувати свою роботу.

Нові можливості даних дозволяють професії бухгалтера кардинально покращити процес прийняття рішень в різних організаціях. У професії є безліч прикладів використання великих масивів даних для отримання нових уявлень про бізнес – це зосередження уваги на сферах найбільшого ризику та покращення прогнозування. Наприклад, спиратись на нефінансові дані або використовуючи більше даних у реальному часі. Зв’язок нефінансових та фінансових даних може забезпечити кращий аналіз чинників витрат. Детальні дані можуть допомогти у деталізованому аналізі засобів контролю та експлуатаційних процесів. Крім того, ці інструменти можуть використовуватися бухгалтерами на консультативних посадах, щоб допомогти бізнесу у плануванні їхньої діяльності. Нові підходи у роботі з даними можуть допомогти бухгалтерам забезпечити більшу впевненість у фінансовій звітності, покращити управління фінансовими ресурсами та забезпечать надійну підтримку у прийнятті рішень. Однак на практиці, багато бухгалтерів перебувають на ранніх стадіях використання інструментів роботи з великими даними, і є значні можливості, які ще потрібно реалізувати для більш досконалої аналітики [2].

Простіше кажучи, аналітика даних – це процес збору, перевірки, упорядкування та перетворення даних для виявлення корисної інформації, яка

інформує бізнес у процесі прийняття рішень. Це більше ніж інструмент або вхідні дані – це процес, який при правильному використанні забезпечує 360-градусний огляд вирішуваної проблеми, що дозволяє особам, які приймають рішення, обрати найкращий варіант рішення з найякіснішою доступною інформацією. Потрібність в цих навичках не зникне найближчим часом, навіть навпаки – за всіма прогнозами запити на спеціалістів з аналітики даних будуть тільки зростати. Поліпшення навичок аналітики даних лише збільшить шанс бухгалтера на успіх і забезпечить процвітання його кар'єри в майбутньому.

В період до зростання популярності інструментів аналітики даних, досягнення своїх цілей було ручним та трудомістким процесом – як для бізнесу, так і для клієнтів. Розуміючи та освоюючи аналітику даних, бухгалтери можуть забезпечити майбутню диверсифікацію своєї професії, незалежно від того, який кар'єрний шлях вони обрали. Без наявності кваліфікованих професіоналів в області аналітики власники компаній швидко призведуть свій бізнес до стагнації або скорочення – оскільки клієнти будуть шукати найефективніший шлях, та виберуть для замовлення послуг конкурентів, які можуть автоматизувати ручне виконання завдань, заощадивши при цьому свої кошти [3].

На нашу думку можна виділити три основні причини чому в найближчі роки кількість бухгалтерів, володіючих цифровими інструментами аналітики, буде зростати:

1. професіональні бухгалтери найкращим чином можуть читати фінансову інформацію. Відповідно, бухгалтери можуть стати експертами з прогнозування та прийняття перспективних рішень на основі аналізу наявних даних.

2. бухгалтери використовують для розгляду та узагальнення всю доступну інформацію для створення кращого уявлення про поточний фінансовий стан організації. Таким чином, саме вони можуть деталізувати дані для будь-яких потреб організації.

3. бухгалтери розуміють специфіку діяльності компанії та можуть надати відповідні консультації щодо підвищення прибутковості організації [4].

Таким чином, можна зробити висновок, що з подальшою революцією в технологічній галузі та такими технічними досягненнями, як штучний інтелект, цифрові аналітичні інструменти все далі будуть інтегруватись у сферу бухгалтерського обліку та аудиту.

Список використаних джерел:

1. *The digital accountant: Digital skills in a transformed world.* URL: https://www.accaglobal.com/in/en/professional-insights/technology/The_Digital_Accountant.html

2. *Big data and analytics: the impact on the accountancy profession.* URL: <https://www.icaew.com/-/media/corporate/files/technical/technology/thought-leadership/big-data-and-analytics.ashx?la=en>

3. *Voices Future-proof your career with data analytics skills.* URL: <https://www.accountingtoday.com/opinion/future-proof-your-career-with-data-analytics-skills>

4. *The Need Of Data Science and Analytics In Accounting And Finance Profession/* URL: <https://datafloq.com/read/need-of-data-science-analytics-in-accounting-and-finance-profession/9358>

Сьоміна К.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курс, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Іванова Л. І. – ст. викладач кафедри аудиту

ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОГРАМНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Потужний розвиток сучасних технологій є рушійною силою у встановленні економічних процесів у світі, адже із способу для комунікації мережеві технології перетворюються в дієві інструменти функціонування бізнесу. Важливо, що компанії будь-яких розмірів та будь-яких організаційно-правових форм використовують програмне забезпечення бухгалтерського обліку в роботі. Варто зазначити, що сучасні технології змінюють традиційну систему обліку, а не лише машинну реєстрацію інформації бухгалтерського обліку на підприємствах. Також потужний розвиток технологій «хмарних» сервісів утворюють не тільки безмежні можливості для розробників бухгалтерського програмного забезпечення, а й можливість порушувати інформаційну безпеку підприємства.

Хмарні технології надають своїм користувачам певну кількість послуг. Виконуючи свою роботу, бухгалтери протягом тривалого часу використовують різні інформаційні технології, як програми здачі звітності, електронна пошта. В сучасному світі досить ефективно функціонують різні Інтернет сервіси, які автоматизують бухгалтерський облік з власних розрахункових систем підприємства на «хмарні».

Вибір програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку залежить від таких критеріїв як: розмір підприємства, наявних програмних продуктів, економічної діяльності та фінансових можливостей.

Для того, щоб зрозуміти зміст сучасних програмних продуктів, наведемо їх класифікацію, розподіливши програмні забезпечення на групи за певними критеріями. Аналізуючи ринок автоматизованих комп'ютерних систем бухгалтерського обліку, зазначимо, що він набуває поширення переважно в трьох напрямках [3]: традиційні системи комп'ютеризації бухгалтерського обліку («Парус», «1С: Підприємство», «IS-pro» та ін.); системи обміну електронними документами та забезпечення подачі електронної звітності («Арт-Звіт Плюс», «М.Е.Дос» та ін.); програмні продукти для обліку на базі «хмарних» технологій («iFin», «Облік SaaS», «Master:Бухгалтерія» та ін.).

«Хмарні» технології – це технології, за допомогою яких здійснюється обробка цифрових даних, а в результаті інтернет-користувачеві надаються комп'ютерні ресурси як онлайн-сервіс. Основною перевагою цієї технології є те, що користувач має доступ до власних даних, але не піклується про платформу, програмне забезпечення та операційну систему. Перечислимо основні завдання, на які націлені технології «хмарних» обчислень: гарантування можливості групової роботи з файлами; гарантування можливості роботи з файлами на декількох пристроях: редагування без перенесення з одного пристрою на інший;

вирішення питання використання ліцензованого програмного забезпечення; вирішення питання лімітованого об'єму жорсткого диска комп'ютера та технічних обмежень приладів для виконання обчислень.

За типами послуг, що надаються, «хмарні» обчислення поділяють на декілька основних категорій: PaaS (*Platform as a Service*) – модель, яка дозволяє користувачеві користуватися інтегрованою платформою для тестування, розробки й підтримки веб-додатків як послуги; IaaS (*Infrastructure as a Service*) – модель, яка дозволяє користувачеві користуватися комп'ютерною інфраструктурою як послугою; SaaS (*Software as a Service*) – модель, яка дозволяє користувачеві користуватися програмним забезпеченням, за якого постачальник надає замовникам доступ до програмного забезпечення через вебінтерфейс чи мобільний додаток [1].

За останні декілька років основною тенденцією у розробці програмного забезпечення для бухгалтерського обліку є саме модель SaaS. Такий напрям зумовлений певними недоліками, які існують в класичних локальних бухгалтерських рішеннях: нескінченна необхідність оновлення програмного забезпечення та навчання робітників; нескінченне збільшення обчислювальних ресурсів для покращення інтерфейсу програм та посилення функціональних можливостей програмного забезпечення.

Варто зазначити, що за останні декілька років значно збільшилася кількість пропозицій «хмарних» сервісів в Україні, які пропонують компаніям комплексну або часткову автоматизацію облікових задач. Наприклад, найпопулярнішою програмою бухгалтерського обліку є «1С: Підприємство», яка забезпечує конфігурацію шляхом адаптації для роботи через веб-сервіс. Так як програмні продукти із використанням «хмарних» технологій стають в Україні популярнішими з кожним роком, то слід визначити їх можливі переваги й недоліки. До основних переваг можемо віднести: оперативність, безпека, гнучкість, економічність.

Та на жаль, використання «хмарних» сервісів несе за собою перелік певних недоліків, основними з яких є: суцільна залежність користувачів «хмарних» сервісів від наявності інтернет-зв'язку й відсутність доступу до програми, якщо він відсутній; недостатня кількість впроваджених функцій в програмних забезпеченнях для вирішення всіх облікових питань на законодавчо-нормативному рівні; можливість крадіжки або псування даних, адже використання програмних забезпечень мають загрозу витоку інформації через навмисне перехоплення інформації або позбавлення контролю над базами даних [4].

Отже, проаналізувавши проведене дослідження, можемо зробити висновок, що ринок «хмарних» сервісів в Україні тільки починає розвиватися й набувати загального впровадження в компанії. З покращенням програмних забезпечень, вдосконаленням нормативно-правового забезпечення застосування, використання «хмарних» сервісів з кожним роком буде тільки поширюватися.

Розвиток «хмарних» технологій може вплинути на загальну розробку програмних забезпечень, що призведе до зміни організації бухгалтерського обліку на підприємствах.

Найважливішими перевагами встановлення «хмарних» технологій для

бухгалтерського обліку на підприємстві є зменшення трудових, матеріальних витрат та витрат часу в процесі здійснення обліку. Найважливішими перешкодами встановлення «хмарних» технологій для бухгалтерського обліку на підприємстві є досить незначна довіра до «хмарних» сервісів через безпеку та конфіденційність інформації та традиційне відчуження впровадження нових технологій.

Список використаних джерел:

1. Голячук Н. В. переваги та недоліки застосування хмарних технологій в обліку. Київ, 2018. С. 80-86
2. Легенчук С. ідеальна система бухгалтерського обліку: утопічна ідея чи реальність ІТ-економіки? Київ: Бухгалтерський облік та аудит. 2017. №2. С. 3-10
3. Одноволик В. І. Програмне забезпечення для обліку та звітності: аналіз ринку та функціоналу. Київ: Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. 2017. № 2. С. 128–135.
4. Осмятченко В. О. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в контексті зміни технологічних укладів. Економічний вісник: Фінанси, облік, оподаткування. 2018. Вип. 4. С. 131–138.
- Яцько О. М. Вплив хмарних технологій на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні. Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. 2020. Вип. 26. С. 446–456.

УДК: 519.81

Цьопа А.Р.,
*студентка ф-ту ФУПСтаП, 3 курсу, спец. 073 «Менеджмент»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Осипова О.І. –к.е.н.,
доцент кафедри математичного моделювання та статистики*

BUSINESS INTELLIGENCE — ТЕНДЕНЦІЇ НА РИНКУ ВІ УКРАЇНИ В 2021

Фундаментальні зміни відбулися в 2020 році в багатьох галузях. Оскільки пандемія Covid-19 спричинила зміни в робочій системі, підприємства швидко перейшли на он-лайн режим роботи, продажу, маркетингу тощо. Одним з таких основних секторів є бізнес. Поняття «Business intelligence» частіше всього перекладається як «Бізнес аналітика». Бізнес-аналітика стала необхідним активом для великих та малих організацій.

Бізнес-аналітика (BI) представляє собою архітектуру, що пов'язана з технологічними процесами, які допомагають перетворити велику кількість необроблених даних у релевантну інформацію, яка може бути сприятливою для бізнесу, щоб отримати ефективні ідеї для вдосконалення та оптимізації процесів. Підприємства потребують постійного прогресу, щоб впоратися з наявністю високої динаміки на ринку [1]. Бізнес-аналітика набуває значного застосування, оскільки все більше підприємств розуміють необхідність її впровадження в систему. За допомогою ВІ співробітники зможуть отримувати уявлення в режимі

реального часу, не витрачаючи сили на аналіз всього самостійно.

BARC Data, BI and Analytics Trend Monitor 2021 відображає тенденції бізнес-аналітики та управління даними, що будуть визначати ринок з точки зору користувачів. Ключові тренди бізнес – аналітики для наочності можна зобразити на графіку на якому буде оцінено тенденції від 1 до 10 за частотою застосування, які набудуть широкого застосування в 2021 році в Україні (рис. 1).

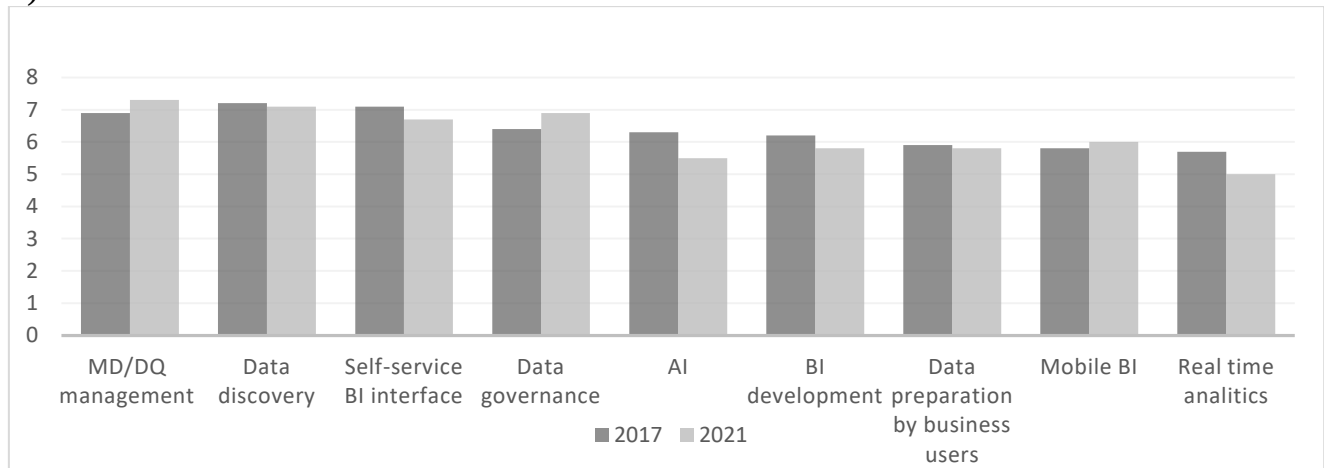

Рис. 1. Ключові тренди бізнес-аналітики в Україні у 2017-2021 роках [2]

Master data і data quality management на першому місці та data discovery на другому – це не дивно тому що ці технології завжди були актуальні та займали ці вищі позиції вже чотири роки поспіль. Третє місце посідає бізнес-аналітика з самообслуговуванням (self-service BI) та четверте управління даними (Data governance), яка стрімко зросла порівняно з 2017. Mobile BI на 5 місці, тому що дуже зручно коли дані мобільні. Загалом, ці 5 основних тенденцій входять в основу на 2021 рік. Україна не відстає та активно підтримує світові тенденції бізнес-аналітики. В Україні діють також цілі окремі агенції які займаються бізнес аналітикою на замовлення для інших підприємств [3]. Сюди можна віднести такі компанії: Jelvix, Beyondsoft Consulting Inc., DataLabs, Future Processing та інші. Ці компанії найкращі в Україні по якості надання послуг бізнес –аналітики [4].

Детально розглянемо що собою представляють передові тенденції в 2021 році. Master data і data quality management – це інструменти якості даних забезпечують автоматизацію робочих процесів для вирішення різних проблем якості даних. Data discovery представляє процес збору даних з різних баз даних та їх об'єднання в єдине джерело. За допомогою self-service BI (SSBI) бізнес-користувачам зручніше отримувати доступ до інструментів аналітики без допомоги вчених-даних, які є досить дорогими. Самообслуговування є головним пріоритетом для багатьох підприємств, очікується зростання на наступні роки. Data governance – це процес управління доступністю, зручністю використання, цілісністю та безпекою даних у корпоративних системах, заснований на внутрішніх стандартах даних та політиках, які також контролюють використання даних. Mobile BI – це можливість доступу до даних, пов'язаних з BI, показники бізнесу та інформаційні панелі на мобільних пристроях [5].

Отже, зрозуміло, що бізнес-аналітика та програмні рішення для бізнес-аналізу в Україні залишатимуться актуальними та набуватимуть подальшого розвитку на будь яких рівнях управління. Організація управління власними даними і їх ефективне використання має значущу роль в бізнесі. Організації хочуть вийти за рамки збору якомога більшої кількості даних і активно використовувати дані для поліпшення своїх бізнес-рішень.

Список використаних джерел:

1. Тренди 2021 BI, аналізі даних, візуалізації даних [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://qliksense.ivan-shamaev.ru/business-intelligence-data-analysis-trends-2021/>.
2. 10 найкращих тенденцій бізнес-аналітики, до яких слід підготуватися кожному в 2021 році [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.analyticsinsight.net/top-10-business-intelligence-trends-that-everyone-should-prepare-for-in-2021/>.
3. Найкращі українські компанії з аналізу даних [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://clutch.co/ua/it-services/analytics/leaders-matrix>.
4. Durcevic S. 10 найкращих тенденцій аналітики та бізнес-аналітики на 2021 рік [Електронний ресурс] / Sandra Durcevic. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.datapine.com/blog/business-intelligence-trends/>.
5. Топ-10 трендів розвитку технологій обробки даних і аналітики 2021 року Джерело: <http://www.management.com.ua/tend/tend1289.html> [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.management.com.ua/tend/tend1289.html>.

Наукове видання

ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ

**Збірник матеріалів
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

11 травня 2021 року

Видано в авторській редакції

Підписано до друку 27.05.2021. Формат 60×84/8
Друк. арк. 27,57. Зам. № 21-5672

Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
03680, Україна, м.Київ, пр. Перемоги, 54/1
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, №235 від 07.11.2000)
E-mail: publish@kneu.kiev.ua